3. L. 125/3

Digitized by Google

Digitized by Google

VIII

AQUIN

Digitized by Google

CAROLI DE AQUINO

SOCIETATIS JESU

CARMINUM

Tomus III.

ROMÆ, MDCCIII.

Ex Typographia Antonii de Rubeis
in Platea Cerenſi.

Superiorum Permiſſu.

Digitized by Google

THYRSUS GONZALEZ,

Præpoſitus Generalis Societatis JESU.

CUM Tomum Tertium Carminum, Auctore Patre Carolo de Aquino, noſtræ Societatis Sacerdote, aliquot ejuſdem Societatis Theologi recognoverint, & in lucem edi poſſe probaverint, facultatem facimus, ut typis mandetur, ſi iis, ad quos pertinet ita videbitur: cujus rei gratiâ has literas manu noſtrâ ſubſcriptas, & Sigillo noſtro munitas dedimus. Romæ 16. Maji 1703.

Thyrſus Gonzalez.

Hoc

Hoc III. Tomo continentur

Satyræ XII. cum Notis.

Index Deſcriptionum	*In I. II.*
Index Carminum	*& III.*
Index Rerum notabilium	*Tomum.*

IM.

Digitized by Google

IMPRIMATUR.

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sac. Pal. Apoſtolici.

Dominicus de Zaulis Epiſc. Verulanus Viceſg.

IMPRIMATUR.

Fr. Paulinus Bernardinus Ord. Præd. Sac. Pal. Apoſt. Mag.

SATY-

Digitized by Google

SATYRA I.

Adversùs Deos fabuloſæ Antiquitatis.

ARGUMENTUM.

VEterum Deorum irriſio ad morum diſciplinam mirè proficit. Stultus eorum delectus, qui primos rerum inventores divinis honoribus coluerunt. Templorum nitor commendatur. Sed longè pulchrior eorum ornatus, accedentium pudor, & reverentia. Mars armorum Deus nihil diſtat à comico Milite glorioſo. Fabula de Muſtafo ligneum gladium in vagina geſtante.

AT tu [1] Lucilj tractas præpoſterus arma,

1 *Monitor aliquis, ad loquendum inductus, hoc facit Satyræ initium. Poetam redarguit, quòd inuſitatam, minùſque rectam conſcribendæ Satyræ viam inſiſtat; dum non hominum, ſed Deorum vitia verbis caſtigat. Aperit deinde Authbor rationem conſilii ſui, docetque, ideo ſe fabuloſæ antiquitatis Deos*

Qui pravos hominum parcus compungere mores,
Cælicolas ad flagra vocas; raſumque pudore
Os Cælo, [2] Phlegyas, [3] Phlegræque nepotulus, infers,
Et ſacram graviùs peccas ſceleroſus ad aram.
Sed neque [4] Pantolabus ſummi eſt Regnator Olympi,
Nec [5] Balatro; nõ magna Jovis Germana, [6] Fabulla eſt.

perſtringere, ut Deorum flagitia, quæ cum vitiis omnis ætatis hominum ſunt communia, liberè carpat; ſimulque juſtæ fortaſſe aliorum offenſioni, & pudori ſuo conſulat, dum, ab hominibus nominatim notandis abſtinens, illis falſorum nomina Deorum ſubſtituit. Quòd ſi propria aliqua hominum nomina occurrent in his Satyris cum vitii nota uſurpata, ea, Lector, omnia ab Authore prorſus conficta intelligas, & accipias. Ad has verò Notas, immo verò Notulas, cave acceſſeris, tanquam ad omnigenæ eruditionis nundinas aliquas, aut promptuaria. Iis ſolùm dilucidandis operam impendimus, quæ minùs obvia ſæpius occurrere in Satyra neceſſe eſt. Arma Lucilj, *ideſt Carmen Satyricum, cujus primus apud Romanos Author, Cajus Lucilius. Is Accii & Cæcilii, Poetarum in ſcena præſtantium, æqualis fuit. in ejus ſtylo, ſcribendique ratione expendenda multus eſt Horatius.*

2 *Martis filius, qui Delphicum Apollinis Templum incendit. hujus ſunt voces illæ apud* Virg. *6.* Diſcite juſtitiam moniti, & non temnere Divos. *pro viro ſummæ audaciæ hìc ponitur.*

3 *E proſapia Gigantum, qui Phlegræ ſunt filii. item pro audaciſſimo.*

4 *Scurræ nomen, apud Horatium. ait, Jovem non eſſe Pantolabum, homunculum viliſſimum, & morionem.* Ironicè.

5 *Balatrones dixerunt Veteres luti ſordes, calceamentorum ſoleis collectas. ita* Feſtus. *hinc balatrones dicti homines nihili. Balatro etiam nomen eſt viri proprium apud* Horat. 2. ſerm. 8. *utralibet hìc acceptione locum habet. vile quippiam & obſcurum inſinuat.*

6 *Multa ſunt Martialis Epigrammata ad Fabullam, mulierculam è trivio.*

Non ſunt [7] Margites, Phrygiâ qui vina propinant
Fuſa [8] manu, Cæliquecolunt [9] tonitralia Templa.
[10] Barbitium tutò non quiſquam perfricet illis
Felſineâ ſpumante [1] pilâ. [2] Crinitula ridet
Turba ſed hæc, [3] Phocas primas inflectere voces
Quam docet, ambiguis minimùm dubitandaque ponit
Signa [4] gerundivis. Quin hoc decurrere campo
Idcirco ſtatui, quòd inertes tundere [5] truncos
Liberiùs liceat, nec reſponſare potentes.
Sola mihi meritas, unco raptata ſevero,
Culpa dabit pœnas: culpam qui ſuſtinet ipſam,
Tam perſentiſcet, paleis quàm ſaccus acutis
Infertus, noſtros vultus, humanaque membra
Qui ſimulat; qualem, ludos dum Sena frequentat,
Præcipitat turri, vetus eſt cui, [6] Mancia, nomen.

7 *Margites, ſtupidiſſimo ingenio, & inſigni bipes ſtultitiâ apud* Homer.; *cujus verſus adducit* Ariſtoteles 6. Moral. Hunc neque foſſorem voluerunt numina Divûm eſſe, nec Agricolam, nec in ulla præterea re ſcitum, aut egregium. *de abſurda ejuſdem ſtultitia exempla quædam habet* Suidas, *quæ feſtiviſſimè illuſtravit* Stephonius proſa. 8.

8 *Ganimedis Trojani, qui Jovi eſt a poculis.*

9 Cæli tonitralia Templa *dixit* Lucretius l. 1.

10 Barbitium *pro barba. vox eſt Apulejana, non indignà civitate donari.*

1 *Pila ſaponaria: cujuſmodi optimæ proveniunt Bononiâ, quæ civitas* Felſina *vocitata: eaſdem Mattiacas dixit Martialis à Mattiaco, Oppido Germaniæ.*

2 *Poetæ reſponſio ad Monitorem.* crinitula turba. *Pueri, qui ludum litterarium frequentant.*

3 *Phocas Grammaticus.*

4 Gerundiva, *nomina ſunt adjectiva, à Gerundiis formata: ut à* docendi, docendus, *a, um.*

5 *Deos fabuloſos, inertes, quique impune cædi poſſunt.*

6 Mancia, *Turris eſt omnium editiſſima, quotquot Senas*

Quid ſi, dum Martis ſicam, rixaſque cruentas
Legerit hìc, aliquo [7] Vejanius ora rubore
Suffundat, qui cæde manus jucundiùs ambas
Abluit, expreſſis quam nupta puella liguſtris?
Quid ſi, Mercurii dum viderit improba furta,
Ad ſeſe redeat, [8] ſerulæ expugnator ahenæ,
Birtius; armillas, & rapta monilia reddat;
Terque manu plangens mœrentia pectora, poſthac
Rem ſibi [9] fraudatis nolit cum clavibus eſſe?
Plus valet ad frugem, ſanctum proponere rectum
Ingenuis animis aliena in imagine, quàm ſi
Ipſos confodiant acidæ convicia linguæ;
Ad vivumque ſeces, herbis medicabile, vulnus.
Dicam, quod forſan dictum mirabere: multùm
Res tenera eſt, [10] Maſtigophorus, [1] Lictorque Lycæi.
Virga manu cautâ rigidi tractanda [2] Catonis:

ornant. ex hujus faſtigio, certis feſtiſque anni diebus, oppletus paleis ſaccus, qui humanam figuram aſſimilat, in præceps agitur, quem populus arreptum demum dilacerat.

7 *Vejanius. nomen Gladiatoris apud* Horatium Ep. l. 1. *hìc pro quolibet ſumitur rixarum amatore.*

8 *Ut ſolent Fures januarum ſeras excutere, ut aditum ſibi ad intima Domorum, & prædam faciant.* Birtius, *nomen furis ab Authore confictum.*

9 Fraudatis, *ideſt adulterinis clavibus.*

10 *Latinè, ferulæ geſtator; quod ſolenne eſt in publicis Scholis ejus munus, qui in pueros, ſicubi officio deſunt, animadvertunt. ait autem, alienos mores carpere, rem eſſe non temere à quovis adminiſtrandam.*

1 *Lictores Magiſtratibus præibant cum virgarum faſciculis, & ſecuribus alligatis. Monet id, animadverſionem non debere eſſe præcipitem: ſæpe enim, dum Lictor cunctatur in ſolvendis faſcibus, Prætor ſententiam mutabat.*

2 *M. Porcii Catonis, cujus diſciplinæ ſeveritas, & cenſura admodum timebatur.*

Sæpe graves monitus vindictæ virus acerbat;
Sæpe, odio propior, perdit cenſura vigorem.
Huc illuc vaga circumagens, [3] vinoſaque tecta,
Urbes obtundit [4] Cynicus latrator Achivas.
Quid demum tanto dignum clamore, quid actum
Gutture contento ſemper, morſuque canino?
Num pudor accrevit menſis? reverentia templis,
Legibus obſequium, thalamis concordia major?
Nil minus. obliquos mores, convivia, ludos,
Et ganeas ſicca ſed taxat fauce [5] Sinopeus:
Nil refert; illum dum non ignara [6] Corinthus
Non recti ſtudio, nec pulcro credit honeſto,
Sed rabie ductum nunc hos, nunc turpiter illos
Impetere, inſipiens ut ſe tulit obvia turba.
Inſpice nunc Sophroniſco genitore creatum,
[7] Cecropiden, ſapere ante alios ab Apolline dictum.
Humanos animos, altùmque latentia corda
Attrectat figulus non illo doctior ullus.
Alloquio mitis, porrecta fronte, pudenter
Verba movens, hominũ cœtus, Juvenumque frequẽtat
Limina, vitandus nulli, nullique timendus.

3 *Dolium, quod erat illi pro tecto. Vide infra.*

4 *Diogenes Philoſophus, Cynicus dictus, quòd canum more, omnium facta, dictaque morderet.*

5 *Diogenes, qui patriam habuit Sinopen, Ponti Oppidum. vides hæc per occupationem dici.*

6 *Diogenes Corinthi diem obiit, ubi Xeniadæ cujuſdam liberorum pædagogum agebat.* Nil refert. *occupationi Poeta reſpondet.*

7 *Socrates Philoſophus, Sophroniſci & Phanaretæ Filius, Athenis eſt natus, quæ Civitas Cecropia, & Cives Cecropidæ dicuntur à Cecrope, ejuſdem Urbis Conditore. Socratem, hominum ſapientiſſimum Oraculum Delphicum pronunciavit.*

Dum Veneres dictis aſpergit, & Attica Mella;
Dum monitus dulci [8] promulſide condit amicos,
Et ſerpit facili circum præcordia lapſu,
[9] Urbem compoſuit: non tantum profuit illi
Ipſe [10] Solon, non ſanguinei libella [1] Draconis.
[2] Cliniadæ illuſtres atavos, vultuſque decoros,
Ingentes & opes dederat fortuna: Pelaſgi
Sed tirocinium longè majora [3] Magiſtri
Præbuit. in ſeſe primùm, caveaſque profundas
Cordis inacceſſi vigilem demittere mentem:
Non avium, pecudumque fibras; ſed, quid ſua cæcis
Exta ferant latebris, rigidâ deprendere curâ.
Famam deinde bonam potius,quàm quęrere magnam.
Majores natu, rerum prudentia ſolers
Quos ornat, colere; & viſis aſſurgere canis.
Tum, quâ nulla prior præſtantes jungit amicos
Illecebra, ancipites & vitæ ſervat in uſus,
Ingenuum formæ, & generi ſociare pudorem:
Elatæ frontis bullas, tumidumque rigorem
Expuere ex animo. quod poſt, tua teſſera, [4] Juncus,

8 Promulſis. *potio ex mulſo condita. mulſum vero ex vino, & melle conficitur.*

9 *Athenas, ubi floruit, & doctrinæ ſectatores habuit.*

10 *Solon, Patria Salaminius, unus è ſeptem Græciæ Sapientibus. Author legum fuit Athenienſibus.*

1 *Draco, primus Athenienſium Legislator. ſed ejus leges ob nimiam ſeveritatem Solon abrogavit. unde etiam à Demade dictus non atramento ſuas leges ſcripſiſſe, ſed ſanguine.*

2 *Alcibiades Athenienſis, Cliniæ Filius, ſummo loco natus, ingenii, & formæ præſtantiâ illuſtris, Socratis Diſciplinâ clarior. idem poſtea egregius Imperator.*

3 *Socratis. cujus Alcibiades fuit per omne tempus ſtudioſiſſimus.*

4 *Princeps è Gonzagarum familia (de Franciſco Mantuæ*

Gloria Minciadûm, docuit, cum lemmate pulchro,
Alligo, dum flector. tacito quæ clarus [5] Alumnus
Actæi documenta [6] ſenis dum pectore volvit,
Contigit & patriæ carus, metuendus & hoſti.
Hinc didiciſſe licet, præmolli dextera tactu
Quantùm proficiat, ſapiens & cura medendi.

Nunc me turba Deûm, coluit quos vana vetuſtas,
Circumſtat, poſcitque manus. Nec Socrate ab ipſo
Diſcedens, primùm rogito; num maxima rerum
Arbitra, ſecuræque parens Sapientia vitæ
In cenſum nobis aliquem ſit digna referri?
Annuis, ut video: rerum tibi gratulor æquum
Judicium, mentemque bonam. præponere poſſes
Illi tu nigræ quadram putriſque farinæ,
Porrigit agreſtis vel quos [7] labruſca racemos?
Inſanire putas, quæram qui talia. verùm
Hoc mihi ſis æquus cupienti diſcere demum.
Divinos, Thebis natus, cur Bacchus honores

Marchione id memini legere, niſi me fallit memoriola) ad indicandam miram quandam humanitatem, quâ ſibi omnium animos conciliabat, ſymbolum exbibuit, quo referebatur Juncus, *cum Epigraphe Etruſcis verbis exarata:* Piegandomi lego. *quo ego ſymbolico Inſigni, ut nihil ſimplicius, ita nihil facile in hoc genere expreſſius, pictiuſque excogitatum ſemper exiſtimavi.* Teſſera, *ſignum eſt bellicum, quod ante aciem ducitur.* Virg. Ænei. 7. it bello teſſera ſignum. *hìc pro Inſigni Symbolico.* Minciadę: *Mantuani, à Mincio amne.* Lemma *latinè ſumptionem dixit* Tullius de Divin. *paſſim pro inſcriptione uſurpatur.*

5 *Alcibiades, Alumnus Socratis.*

6 *Socratis Philoſophi Athenienſis.*

7 Labruſca, *vitis eſt per agrorum terminos, & ſepes erratica, uvas rubentes parit, quibus vultus inficiuntur, ut moris ſilveſtribus.*

Obtinuit? Cereri cur [8] ſtacte, myrrhaque ſudat?
[9] Nempe quòd ille rudes in pocula verterit uvas,
Auro certantes prior hæc monſtravit ariſtas.
[10] Perbellè. auderet nihil hìc reprehendere [1] Momus.
Colligo nunc, ſparſim mihi quæ conceſſa dediſti;
Tu, quò [2] congeries te callida devehat, audi.
Si femori [3] Semeles ſoboles incluſa [4] paterno
Cæſarum molli colitur cervice bidentum,
Palmitis edocuit quòd robora [5] Methymnæi;
[6] Ennæas aras meruit ſi mater [7] Eleuſis,
Triticeos culmos quòd prima oſtenderit, Indum
Et, ſi vis [8] milium, lætiſque ſonantia ſquamis
Hordea; cur Socrati non ardua marmore ſurgunt
Templa [9] Paretonio; cujus, ſapientia, donum eſt,

8 Stacte, *odoramentum ex recenti myrrha, aqua, & origano.*

9 *Reſpondet quiſpiam ad colloquendum inductus.*

10 *Reſumit Author.*

1 *Qui cæteroqui omnia etiam Deorum facta irridere ſolet, & redarguere.*

2 *Argumentum acervale, quod vocant* Soriten.

3 *Bacchus Semeles Filius.*

4 *Cum Semele, fulmine icta, imperfectum fœtum emiſiſſet, Juppiter illum ſuo femori applicuit, completiſque menſibus iterum inde exiit Bacchus; unde & biſgenitus dictus.*

5 Methymna, *Lesbi Inſulæ civitas, ubi vinum naſcitur à Poetis laudatiſſimum. pro quacumque vite hìc accipitur.*

6 Enna, *antiquiſſima Siciliæ Civitas, ubi Templum Cereri dicatum viſebatur, ut Author eſt* Tullius in Verr.

7 Eleuſis, *Civitas in Attica, ſacris Cereris inſignis; quæ inde Eleuſis, & Eleuſina dicitur.*

8 Milium Indicum, *leguminis plebeji genus. vulgo,* grano turco.

9 Parętonium, *Oppidum, cum ingenti portu, Libyæ Cyrenaicæ, marmoribus clarum.*

Judice te, longè majus, quàm frugibus horrens
Meſſis, & irato vitis tollenda [10] Lycurgo?
An verò [1] Albani diluta [2] laguncula tanti
Sit cuiquam, panis lapidoſaque fruſta [3] ſecundi,
Quàm dociles ſanctis componere legibus urbes,
Subdere, vel certo moderamine flectere motus,
Aſſultuſque animi varios, iramque, metumque,
[4] Idaliuſque Puer quos oſſibus implicat ignes,
Et ventoſa leves quas ſumit gloria criſtas?
Hæc bona poſthabeat ſi quiſquam furfuris atri
Semodio, aut vappæ quantum [5] ſextarius offert,
Perpetuos illum jubeam traducere ſoles,
Marcomanûm pugnas ubi marmore ducta [6] Columna
Explicat, & ſolido effigiem regit ære superni
Herois, magno quo turget Tarſus Alumno.

10 *Lycurgus, Thracum Legislator, tollendæ civium ebrietati, vites omnes excindi, comburique juſſit.*

1 *Albani. ſupple,* vini. *Vinum Albanum ab anno decimo quinto vigorem ſumere, docet* Athen. l. 1. *Hodie vix primum Albanum reperies.*

2 *Parva lagena. vas vinarium.*

3 Secundi, *ideſt ſecundarii. Panis ſecundarius, vulgaris eſt, ut qui conficitur poſt excerptum farinæ florem. opponitur ſiligineo.* lapidoſa, *ideſt dura panis fruſta.*

4 *Cupido, filius Veneris, quæ in Ida Phrygiæ monte colitur.*

5 Sextarius, *menſura eſt, ſextam congii partem continens, eaque tam liquidis, quàm aridis congruit.*

6 *Senſus eſt. qui ita prepoſterè judicet de Socrate, & Libero, aut Cerere, eum ad ſtultorum inhabitandas ædes dimiſerim. Urbanæ autem ſtultorum ædes in Foro ſunt, cui nomen fecit Columna Cochlis, quam Antonino Pio erexit Senatus. Inſculptæ ibi ſunt imagines Marcomanici belli: in ejus faſtigio æneum viſitur ſimulacrum Divi Pauli Apoſtoli, Tarſenſis.*

Nam neque ridendus magis eſt, & verbere dignus,
Serica purpurei qui ſtringere vincla [7] galeri,
Numinis aut credit geſtare vicaria ſceptra;
Et, gravis inceſſu, nunc hos, nunc reſpicit illos,
Dividit inque crucem ſublatis aera palmis.

Ante aviam veteris [8] Fauni, [9] Janique bifrontis
Imperium, [10] digitis crepitum vix edere primis
Gens Italûm norat, [1] cubitoque emungere naſum.
Non oboli duro fungorum cortice natos,
Non [2] hujus faceres. Latio memorabile nomen
Sed poſtquam fecit, [3] Dictæis pulſus ab oris,
Saturnus; validos poſtquàm cum falce ligones,
Et terræ varios uſus, artemque colendæ
Monſtravit populis; Cælo demiſſus ab alto,
Vitiſator tunc ille Deus, Deus ille vocatur
Falcitenens, & quo ſe nomine gratiùs ornat,

7 *Ut ſolent à mente dejecti homines, ſe viros illuſtres, aut etiam Purpuratos Patres, & Pontifices maximos credere, & jactare.*

8 *Faunus, Latini Regis Pater, de quo* Virg. l. 7. Ænei.

9 *Janus, antiquiſſimus Latii Rex, aliis bifrons, quadrifrons aliis dictus, quòd plures haberet vultus. Anno præerat, cujus quatuor tempeſtates, quatuor exprimit vultibus. Augur etiam, pollentique rerum memoria fuit: id ſecuti bifrontem dixerunt. alii ad alia referunt. vide Mythologos.*

10 *Quo utique facilius eſt nihil.*

1 *Cubito naſum emungere rudes quidem, & inelegantes ſolent: ſed hìc adagium flectitur ad rem facilem exprimendam in rudi, agreſtique populo.*

2 Non hujus facio. *alterum eſt adagium, juvandum geſtu paleam, floccum, unguiculum, ſummum digitum oſtendentis, aut quidpiam ſimile.*

3 *Cretenſibus. Dicte, una eſt ex centum Cretæ Inſulæ civitatibus.*

[4] Sterculius. ſurgunt altis in montibus aræ;
Caſtaneæ, piceæque [5] cadunt: [6] libamina prima,
Myrthus odora crepat flammis, & ſtridula laurus.
Hìc ego non quæro, quid patri fecerit [7] ille;
Quos [8] natorum artus ventri demiſerit aſſos,
Quos pingui elixos olla, quos jure natantes
Cappare condierit, fragrantibus & [9] calamynthis.
Nativori fœdam ingluviem, rabiemque [10] parentis,
Et quidquid demum Cretæ regionibus egit
Longinquis, hebetes credam neſciſſe Latinos.
Sed nec quæſierim, quæ gratia tanta, decorque,
Quantaque majeſtas ſuperis acceſſerit oris
A [1] ſene muccoſo, qui cælo [2] cauſtica ſeptem
Ulcera, [3] amaracini ferret redolentia ſuccos;
Qui tetro fluidæ conſpergeret imbre ſalivæ

4 Sterculius *dictus eſt Saturnus, agrorum ſtercorationis inventor.*

5 *Aris fronde conveſtiendis.*

6 *Utpote apud rudes, & tunc primum ſacrificia facientes.*

7 *Pudenter tangit quod eſt in fabulis, à Saturno Cœlum genitorem exſectum fuiſſe.*

8 *Saturnum filios voraſſe, docent Fabulatores.*

9 Calamyntha, *herba eſt menthæ non abſimilis.* *vulgo* Nepitella.

10 *Saturni, natos vorantis.*

1 *A Saturno, ſene multis ſenectutis incommodis, & ſordibus obnoxio.*

2 Cauſtica ulcera, *cauteria.* cauſtica, *quia igne, & uſtione fiunt.*

3 Amaracinum. *Unguentum ex amaraco, quæ herba eſt odoratiſſima, eaque creditur, quæ vulgo dicitur,* Majorana. *hinc adagium apud* Gellium. *nihil ſui cum amaracino; nihil cum fidibus graculo.* Ironicè.

Intertextam auro chlamydem, Phrygioſque tapetes,
Et ſolium, & ſtantē Procerumque Ducumque coronā.
His ego præteritis tanquam levioribus, unum
Et queror, & nunquam deſiſtam poſcere; vecors
Turba [4] Aborigenidûm cur ſupra [5] Caſſiopæam,
Parrhaſiamque [6] Helicen poſuit, quē Creta [7] tyrannū
Ad Tiberim miſit, veniunt quo dulcia lembo
[8] Malvatica, & pavidis [9] dictamnus nota capellis?
Cur contra delubra [10] Numæ non condidit ulla,
Pubis Romuleæ qui, conſultiſſimus æqui,
Relligione potens, emolliit aſpera corda,
Et pia pugnacem traduxit ad otia gentem?
Illene plus meruit [1] runcinâ, & falce reperta,
Quàm [2] Curibus natus ſtudio cultuque Deorum?

4 *Aborigines, quaſi ſine origine, hoc eſt antiquiſſimi, ut quorum origo ignoretur, dicti ſunt Italiæ populi, qui poſt adventum Æneæ in Italiam Latini ſunt appellati.*

5 *Caſſiope, Cephei Æthiopum Regis uxor, cum ſe Nereidas præſtare pulchritudine jactaret, in Andromedam filiam immiſſo monſtro, pœnas dedit: mox in ſidus converſa eſt.*

6 *Helice. Urſæ polaris ſidus.* Parrhaſia, *regio eſt Peloponneſi, ubi ortum duxit Calyſto, quæ in Urſam eſt commutata.*

7 *Saturnum antiquiſſimum Cretæ Regem.*

8 *Vina Cretenſia.* Malvagía.

9 Dictamnus, *herba eſt, cujus ingens copia in Inſula Creta. ejus deſcriptionem lege apud* Virg. Ænei. 12. *præſentiſſimam vim habet pellendis venenis. de ea ita* Cicero de Nat. Deor Capras auditum eſt in Creta feras, cum eſſent confixę venenatis ſagittis, herbam quęrere, quę dictamnus vocaretur.

10 *Numa Pompilius, æquitate inſigni Romanorum Rex, &* *legum conditor.*

1 Runcina. *ſerra eſt prægrandis.*

2 *Numa, Curibus in Sabina natus.*

Digitized by Google

Falcula Saturni præſtat, te Judice, fortis
Aſtreæ gladio? ferro tondere comantis
Luxuriem vitis plus eſt, quam devia morum
Corrigere, & ſceleri falcem objectare ſeveram?
Sacrificos fruſtra ritus, luſtramina fruſtra
Agreſtes animos docuit, ſanctumque pudorem
Juſtitiamque ſequi juſſit, juſtiſſimus ipſe.
Certè nec diro dulces in viſcera natos
Immiſit [3] morſu; convulſa nec ungue cruento
Projecit, quæ patris [4] erant. nunc ille Sabinæ
Gentis honos jacet, & meritis pro talibus unam
Gramine plebejo ſtratam non poſſidet aram.
[5] Falcifero extorri, læto celebranda quotannis
Cum fremitu, redeunt ſed Saturnalia. claudit
Oſtia [6] tornator, textor; ludique magiſtri
Suſpendunt ferulas, ingrataque murmura ponunt:
Romula vinoſos peragit dum turba [7] Decembres,
[8] Albatus populo præbet convivia Conſul.
Exhilarant Urbem choreæ, convivia, ludi,
Munera cum [9] Xeniis, & [10] ſportula miſſa frequenter,

3 *Ut fecit Saturnus.*

4 *Vide, quæ adnotavimus.* pag. 11. verſ. 4.

5 *Saturno à Creta pulſo.*

6 *Tabernæ januam, quod ſolent Artifices, cum ſolennes feſtique dies occurrunt per annum.*

7 *Quo menſe ſaturnalia celebrabantur.* & multo gravidus Mero December, Saturnalibus optimo dierum. Catullus.

8 *Feſtos dies albis veſtibus agere Romani ſolebant.* ille repotia, natales, alioſve dierum feſtos albatus celebret. Horat. 2. Serm. 2.

9 Xenia, *munera erant, quæ Hoſpitibus, honoris gratia, tradebantur.*

10 Sportula, *diminutivum à ſporta, quæ vaſis aut fiſcellæ*

Et quidquid narrat, qui Saturnalia ſcripſit,
[1] Macrobius. Quamvis illis tu parcere poſſes:
Non omnem gelido poſitæ nam ſidere menſæ,
Exuerant omnem nec [2] Maſſica fuſa pudorem.
Non hìc Ideæ Matris [3] Megaleſia, non hìc
Iſmariis ululata jugis [4] Dionyſia dicam,
Pellitoſque Choros Panis, nudoſque [5] Lupercos.
Quòd ſi [6] bruma tenet ſtomachi te torpida tantùm,

genus eſt. frequenter apud Scriptores accipitur pro ciborum diſtributione, quæ ad populum fiebat. Martial. promiſſa eſt nobis ſportula, recta data eſt.

1 *Macrobius ſeptem libros Saturnaliorum ſcripſit, in quibus tum plurima omnigenæ eruditionis, tum de Saturno, & feſtis Saturnalibus multa continentur.*

2 *Maſſica vina laudatiſſima apud Veteres. dicta à Maſſico Campaniæ monte.* Virg.7. Ænei. vertunt felicia Baccho Maſſica. *ſenſus eſt. ſed ſaturnalia demum minus impudenter agebantur, quàm alia ſacra, de quibus infra.*

3 Megaleſia, *ludi Megalenſes in ipſo Magnæ matris Deorum Templo celebrabantur, probroſa, infandaque turpitudine.*

4 Dionyſia, *idem quod Bacchanalia; nam Bacchus Dionyſius dicitur. ludi erant deteſtabili obſcœnitate. eadem Orgya antiquitus dicta: in quibus Bacchæ, Liberi pediſſequæ, per Thraciam, ubi Iſmarus eſt mons editiſſimus, incredibili impudentia excurrebant.*

5 Lupercalia, *feriæ erant, ludique dicati Junoni, & Pani. in his Sacerdotes, Luperci dicti, nudi curſitabant ferientes obvios quoſque ſcuticis ex caprina pelle confectis. Vid.* Ovid. 2. Faſt.

6 *Senſus eſt, quod ſi tam es ſtupidus, ut haſce impuritates Sacra vocare poſſis, & Templa, locum ipſum turpium ſacrorum; quo appellabis nomine ſtabulum, & ganeas, nihilo illis immundiores?* brumam *dicit, ſtomachi ſtuporem. Stomachum autem ipſum pro actu tolerandi poſuit, frequenti apud Scriptores metaphora.*

Has [7] foricas poſſis ut dicere ſacra Deorum,
Hæc ſi Templa vocas, dici has non abnuis aras:
Quid, rogo, ſunt ſtabuli ſordes, hædilia, caulæ?
Quid [8] fornix venalis olet, quid luſtra, lutoſo
Merſa volutabro quid ſetas horrificans ſus?
Maxime Rex Superûm, Juno, Berecynthia, Liber,
Plebs Latii tales vobis ſi præſtat honores,
Relligioſa pedem referunt cum ſacra quotannis,
Arcanis cum major honos, & voce Sacerdos
Ter rigida clamat, procul ò, procul eſte profani;
Quàm ſancta vos mente colet, quàm corde pudico,
Nequitiæ ſolvet cum frena licentior annus;
Cum ſecreta domus, ſuadentque ſilentia culpas,
Altaque nox nigris obvolvit crimina pennis?
Multo fœda luto cum balnea [9] Græculus ille
Cerneret, ad ſocios verſus, qui corpore nudo
Hic lavitur, dixit, ſeſe quibus abluit undis
Ille iterum? ſemel inſpicias ſi talia Templa,
Et Sacra Cælituum, dicas non protinus ipſe,
Ædibus his vitæ qui ſordes expiat, Ædes
Quas iterum, quæ Fana petat? debere fatemur
Hoc Superis, quos [10] Praxiteles, Phidiâſque crearunt,
Omnibus ut procul à Templis, Domibuſque Deorum
Exeat, incolumem qui vult ſervare pudorem;
Majores animos ut Relligione Magiſtra

7 Forica, *publicus eſt, ubi ventris onus dejicitur, locus.*
8 *Muliercularum quæſtum corpore facientium locus. idem ferme, quod* luſtra.
9 *Diogenes Cynicus.*
10 *Dii mentis expertes, quique nihil ſunt aliud, quam muta illa marmora, quibus formam indiderunt Statuarii, quales Phidias, & Praxiteles.*

Sumeret improbitas, totoque licentia circo
Gaudeat, Auſpicibus ſcelerum, [1] Prætoribus ipſis.
Ionidûm decus, ò [2] Juvenis, cui pinea flagrat
Tæda manu, magnæque ſitis ſub pectore famæ
Æſtuat, effrenum nil non audere jubetque,
Magnanimas immitte faces, Epheſique [3] Dianam
Corripe; vindicibus propera clareſcere flammis.
Ætas, ſi ſapiet, laudabit poſtera factum;
Carpere ſi malit, plebis ſuffragia ride:
Obſcurum, facile eſt, poſt Numina, ſpernere vulgus.
Tu quoque, [4] quem Lapithę Regẽ, quẽ rura verentur
Theſſala, mendaces [5] Delphos exure, [6] loquaci
Cum tripode, atque [7] ipſum pharetras arcúſque tenẽtẽ.
Tu demum, volucres cui ſufficit Ætna ſagittas,
Summe pater, jaculo ſublimia protere templa,
Ut facis, & totos illuc impende lacertos.

1 *Diis ipſis, quorum officium eſſe debuerat in vitia, & pravos homines animadvertere, cujuſmodi erat poteſtas prætoria apud Romanos.*

2 *Heroſtratus Epheſi civis, quæ Jonicarum Urbium in Aſia minori fuit clariſſima. Is Dianæ Epheſinæ templum, inter mundi miracula adnumeratum, & ducentorum annorum ſpatio extructum, una nocte incendit, præpoſtero famæ, æternandique nominis deſiderio.*

3 *Templum Dianæ Epheſiæ.*

4 *Phlegyas Lapitharum Rex in Theſſalia, quem Apollinis Delphicum templum incendiſſe diximus hac* Satyr. pag. 2. v. 3.

5 Mendaces Delphos, *ideſt Templum Delphicum, ubi Apollo oracula utique vaniſſima edebat.*

6 *Utpote ex qua oracula promebantur.* tripus, *proprie eſt olla tripedana ad calefaciendam aquam. hìc baſim illam ſignificat, quæ Apollinis ſacra, utque alii contendunt, ſimulacrum ipſum ſuſtinebat.*

7 *Apollinis Simulacrum.*

Hac

Hâc tibi propoſitâ nunquam, fortiſſime, metâ
Errabis. fœdos apices, maculoſaque ſaxa
Eluerit non ulla ſatis [8] Lipareia fornax:
Non ſi projicias quot habet Trinacria montes,
Par eris, & totas Ætnæ jaculere [9] tabernas.
Qui legis hæc, quid Sacra Sacris, quid noſtra profanis
Diſtent Templa, vides. Probitas, pietaſque, fideſque,
Puraque ſimplicitas, illibatique pudoris
Gratia quas aras colimus ſpecioſiùs ornat,
Quàm Polycletæo ſpirant quæ marmora cęlo,
Et picturatus celſa teſtudine fornix.
In partem nec noſtra trahas tu dicta ſiniſtram.
[10] Attalicos tanquam ſacris effulgere muris
Ornatus damnem, [1] Temeſeque rigentia ſigna,
Quæque illuſa nitent [2] Cois aulæa figuris.
Saxoſo quem monte ſuper Volaterra creavit,
Si clamat [3] Vates buccis turgentibus: *Aurum*
Quid facit in ſancto? tu quid reſpondeat, audi,
Lingonica de valle [4] Senex Mellifluus: *Aurum*

8 Lipara, *una eſt, eaque maxima ex Inſulis Æoliis. Eadem Vulcani officina.*

9 Jaculere tabernas, *dixit conſuetâ Poetis figurâ; tabernas ponens pro ſagittis, quæ in tabernis ferrariis Ætnæ cuduntur.*

10 *Attalica peripetaſmata dixit* Cicero in Verr. *aulæa auro intexta: ita appellata ab Attalo Pergami Rege ditiſſimo, & ſplendida in primis ſuppellectile ornato.*

1 Rigentia Temeſe, *ideſt ære extracto à Temeſe Cypri Oppido, ubi lectiſſimæ ærifodinæ.*

2 *Apelle dignis, cujus fuit patria Cous inſula.*

3 *Auli Perſii Volaterrani, Vatis Satyrici verſus eſt.* Sat. 1. Dicite Pontifices in Sancto quid facit aurum?

4 *S. Bernardus à ſermonis ſuavitate Mellifluus appellatus,*

[1] *Quid facit in freno?* [6] quod poſtes, ſcrinia, menſę,
Quod pilenta bibant, quod picta [7] petorita, largè
Suppetit; irradiet quod ſummi Numinis aras,
Defuerit? [8] Peruæ tunc quiſquam effœta queratur
Viſcera, [9] Pannonicas & defeciſſe fodinas?
Quadrupedes oſtro inſtrati cervicibus altis
Si quatiunt [10] ſilvam, quæ purpureis [1] lemniſcis,
Et Serum picto ſublimis [2] pegmate ſurgit;
Sidonio latos humeros velatus amictu
Cur non incedat, libamina pura Sacerdos
Qui tractat, Numen dicitque vocantia verba?
[3] Byſſina [4] pellicei Patres cur ferre recuſent,
Et quas progignit lanas [5] mus Ponticus albas?

Sacerdotium, & Cœnobium Claræ-vallis condidit in ea Galliæ parte, ubi olim populi erant Lingones.

5 *Verba ſunt S. Bernardo adſcripta.*

6 *Supple*, aurum.

7 Petoritum, *Gallici vehiculi genus*. pilentum, *vehiculum erat, quo Matronæ ferebantur.*

8 *Peruviæ, Americanæ Provinciæ, auri fodinis notiſſimæ.*

9 *Satis conſtat montes Pannoniæ probatiſſimo auro fœtos eſſe.*

10 Silvam *dixit, ſericos tæniarum floccos, quos equinis crinibus ad oſtentationem alligari mos eſt, præſertim cum equeſtris pompæ incidunt ſolennitates.*

1 Lemniſci, *faſciolæ ſunt ex coronis dependentes; hic ad ſericas tæniolas transferuntur.*

2 Pegma, *editum tabulatum ſignificat. hic per translationem congeriem tæniarum appoſitam equorum cervicibus.*

3 *Lina ſubtiliſſima, magnique pretii.*

4 *Præcipui Ordinis Presbyteri, qui apud Epiſcopum aſſident, vulgo*, Canonici. pellicei Patres, *quòd integumentis è pelle pretioſa humeros ornent.*

5 Mus ponticus *molliſſimam, & admodum pretioſam habet pellem. vulgo*, Zibellino.

Sacrorum Præſes cur abnuat ipſe coronam
Gemmantem, & lato digitos [6] nictare ſmaragdo?
Divitiæ, ingenium, vires, connubia, proles,
Omnia proveniunt demum feliciter illis,
Cælituum quorum pietas ſpectabilis Ædes
Sublevat, & largo juvat indulgentia cenſu.

Caverat hoc Vates, læta quem fronde palumbes
Cinxerunt [7] puerum: [8] Repares niſi Templa Deorũ,
Et quæ degeneri fumo ſimulacra nigreſcunt,
Immeritus delicta lues, Romane, parentum.
[9] Haud dubiè multò loquitur cordatius [10] iſte,
Aurum quid facit in Sancto, quàm cum crepat Aulus. [1]

Templa ſed, [2] Æneadæ magni, certantia Cælo
Intererit minimùm regali ponere ſumptu,
Si pietas, quantum quæ ſurgunt marmora, friget;

6 Nictare *oculorum eſt proprium. hìc transfertur ad vibrationem gemmæ annularis.*

7 *Horatius Flaccus, cui quod in pueritia accidit admodum mirabile, accipe ipſius verbis.* l. 3. Od. 4.
Me fabuloſæ Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliæ,
Ludo fatigatumque ſomno
Fronde nova puerum palumbes
Texere.

8 *Horatius ad loquendum inducitur. hujus de exornandis Templis graviſſima eſt ſententia.* l. 3. Od. 6.
Delicta Majorum immeritus lues
Romane, donec templa refeceris,
Ædeſque labentes Deorum, &
Fœda nigro ſimulacra fumo.

9 *Redit ſermo ad Authorem.*

10 *Horatius.*

1 *Aulus Perſius.*

2 *Romani, qui ab Ænea oriundi.*

Digitized by Google

Si pudor omnis abeſt; ſi nulla ſilentia ſacris;
Numinis ante pedes ipſos ſi cornua tollit
Ebrius, & gravior proſtrato corpore faſtus.
Compoſitos animi juſto libramine motus
Flectere, nullâ intus culpâ liveſcere, cordis
Particulam nullam fluxis apponere rebus,
Hæc dona, hos primos templis debemus honores.
Laudo equidem, ſpoliis ornes quòd divitis auri
Virginis effigiem, quæ Numinis aucta ſecundo
Afflatu, Numen divinæ protulit auræ
Auſpiciis, expers thalami, tedæque jugalis.
Gemmea Virgineo ſuſpende monilia collo,
Et quod terrarum geſtat Regina, polique,
Exſatura Libycis ſertum crinale pyropis.
Sed cur inceſtos, illa ſpectante, retorques
Huc illuc oculos? vultu cur lumina figis
3 Emptitio, Cyprios & pectore concipis ignes?
Cur, Virgo quæ templa tenet puriſſima, reddis
4 Buſta pudicitiæ? non ſunt 5 Floralia, non ſunt,
Iſta. procul madidos fracto cum murmure nutus,
Singultus apage improbulos, rorantibus & cum
Lacrimulis medicata procul ſuſpiria tolle.

Parciùs iſta tamen monſtraret degener ætas,
Et ſua conſtaret templis reverentia, cœtus

3 *Comptulo fœminarum vultu, & ſæpe venali.*

4 Buſta, *ſunt loca, in quibus jam corpora arſerunt: primò enim pyræ dicuntur & rogi; ubi verò arſerunt, buſta vocantur. Hæc* Donat. in 11. Æneid. Buſta pudicitiæ, *ubi pudicitia omnis eſt conſumpta; ut cadaveris nulla pars in buſto remanet.*

5 *Ludi, & Sacra, quæ à Romanis ſummâ licentiâ, & deteſtabili inverecundia celebrabantur in Campo, qui adhuc Floræ dicitur. Ea ſacra ut celebrare poſſet Populus Romanus, compulſus fuit Cato diſcedere à Theatro. Vide* Ovid. Faſt. 4.

Si pudor ornaret, tectæque modeſtia frontis
Fœmineos. picti vultus, exertaque colla,
Nullaque pellacis formæ cuſtodia, flammas
Ventilat incautæ venis & corde Juventæ.
Summo mane thorum diſcuſſo fœmina ſomno
Deſerit, horridulus cum nondum verna per omnem
[6] Acidulam vendit ſtomachis languentibus Urbem.
Continuò, longos famula pectente capillos,
Aſſidet ad [7] menſam. ficti medicamina vultus,
Hìc centum phialæ ſurgunt, pigmentaque centum,
Suppetiæ tenues, & ſuſtentacula formæ,
Adversùs rugas, albeſcenteſque capillos,
Damnaque vicinæ non intellecta ſenectæ.
Hæc Syrium [8] gummi, Thymbræos illa receptat
Capſula [9] paſtillos; hìc vitri ſpuma rubentis

6 Acidula, *aqua eſt Urbana, à ſaporis acrimonia ita dicta. adversùs multa morborum genera præſentiſſimũ remedium eſſe dicitur. Summo mane bibitur, quo illam tempore inſtitores compitalitii cum clamore divendunt. Non procul à via Flaminia, ad ripas Tiberinas viſitur ejuſdem ſcaturigo, cum recenti ornatu è lapide Tiburtino.* Verna horridulus; *incultus ſcilicet, veſtituque ſordido.* Cic. ad Attic. 2. 16. 2. quamquam tua illa (legi enim libenter) horridula mihi, & incompta viſa ſunt. *Idem* in Orat. horridulas orationes *dixit, nimirum inornatas & incomptas.*

7 *Intellige menſam comptoriam, quæ mundum muliebrem recipit.*

8 Gummi, *neutr. gener. indeclinabile. glutinum eſt quarumdam arborum. Orientale eſt magis in pretio.*

9 Paſtilli *ſunt in panis formam maſſulæ: Græci trochiſcos vocant. alii medelæ, alii odoris gratia conficiuntur.* Hor. 1. Ser. Saty. 2. Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum. *paſtillos vero Thymbreos dixit, à Thymbra Phrygiæ oppido, ubi magna vis fragrantium herbarum, thymbræ præſertim, unde & nomen adepta eſt.*

[10] Scoria vulnificis riget hìc eduſta metallis.
[1] Teſtula [2] ceruſſæ cuſtos hìc tollitur, illic
[3] Seriola [4] ardentis minii; ferrugine ſunt quæ
Coctilis [5] arſenici livent [6] conchylia; ſunt quæ
[7] Cinnabari [8] pocilla rubent. tam fœtida dictu
Proluvies nulla eſt, & [9] recrementa, volutet
Queis ſe non ultro, malaſque ingurgitet ambas
Fœmina, confidat modò pulchrior inde reverti.
Omnia ſed poſtquam cerato [10] albaria vultu
Sorbuit, & ſparſis micuit ſpectanda [1] venenis,
Aggreditur [2] Spartam facili non arte regendam,

10 Scoria, *metallorum eſt purgamentum.*

1 *Vas teſtaceum exiguæ molis.*

2 *Unguenti ad faciem dealbandam.*

3 Seriola, *diminutivum à* ſeria, *quæ vaſis genus.*

4 Minium, *terræ rubræ genus, pictoribus notæ.*

5 Arſenicum, *idem quod Latinis* auripigmentum *Martinio eſt: ſecus cenſet Matthiolus.*

6 Conchylium, *genus eſt piſcis teſtacei. hìc piſcis pro ipſa teſta ſumitur. ſolent autem hujuſmodi teſtulis mulieres aſſervare colores ad vultum inficiendum.*

7 Cinnabarim alii Draconis ſanguinem terrâ mixtum putant; alii Indicæ arboris lacrimam. accenſi admodum eſt ruboris. de illa vide Martinium.

8 Pocillum, *diminutivum à poculo.*

9 Recrementa, *ſordes, & purgamenta minimùm diſtant.*

10 *Albarium ex pura calce fit, & tectorio illinitur. hìc pro pigmentis mulierum. vultum* ceratum, *incruſtatum intellige coloribus adventitiis.*

1 *Pigmentis & coloribus aſcititiis, qui plerumque venena ſunt, ſumma præſentique vi ad occidendum, ſi in ſtomachum dejiciantur.*

2 Spartam ornare, tueri Spartam *dicimus antiquo adagio, ſuſceptam perſonam cum laude ſuſtinere. Vid.* Cicer. ad Att. l. 4. Ep. *6.*

Comere inauratos, ferro & vibrare capillos,
Legis ad imperium, præſens quem præcipit uſus.
Dividit haud ullus Geometra exactiùs agri
Propoſiti ſpatium; fulgentes ære catervas,
Et turmas Equitum Ductor non inſtruit ullus
Aptior, ut dociles crines diſcriminat illa.
Hos jubet inferiùs ſubſidere molliter; illos
Attollens modicè, ferro contorquet & igni:
Pars coit in nodum, pars libera nexibus errat.
Lambere colla ſinit flexos, geminamque ſub aurem
Ludere [3] cincinnos: [4] delirat ſetula ſulco
Nulla ſuo: demum nihil eſt in vertice toto
Leges dente ſuas cui non præſcribat eburno,
[5] Vitruvio melior. certa quibus arte peractis,
[6] Capreolos cirrorum omnes, faſtumque comantem
Pyxidulæ veteris noto perfundit odore,
Nec parcit Cypriâ caput irrorare [7] pruinâ.
Ingens [8] fumifici tunc verticis incrementum,
[9] Suggeſtus nitidam frontem cubitalis obumbrat;

3 Cincinni *ſunt* Feſto *crines intorti*.

4 Delirare *propriè dicitur de aratore, & eſt de ſulco arantem deflectere*; lira *eſt terra elata inter duos ſulcos. hinc à recto, à mente delirare dicimus*. ſetula *diminutivum à* ſeta; *hìc pro capillis*.

5 *Architecturæ leges, in ornando crines, ſervat melior Vitruvio, cujus leguntur libri de Architectura*.

6 Capreolos *dicimus coliculos intortos vitis. hìc pro cincinnis*.

7 *Pulvere Cyprio*.

8 *Fumum inanis gloriolæ, tanquam è camino ejicientis*.

9 Suggeſtum, *editiorem locum, in quo cauſæ dicebantur, dixit* Cicer. 1. de Divin. *hìc ſumitur pro turbinata, elataque calantica noſtræ ætatis fœminarum*. calantica, *fœmineum eſt capitis tegumentum, Hodie noſtrates vocant*, Capo creſcente.

Candida purpureis ornata calantica vittis.
Decidit hinc byſſo candenti zonula duplex
Argutis rejecta humeris: faſtigia ſumma
Tæniolæ, pictiſque tegunt ſegmenta [10] cucullis;
Collecta in nodos habili quæ lucida morſu
Fibula, [1] beryllo gemmas imitante, coercet.
Pars [2] lemniſcati ſed tegminis ultima curvas
Deſinit in rugas; omnique obnoxia vento,
Criſpati lunata tremit [3] lactucula veli.
At rigidi conſulta frequens cenſura [4] ſpecilli
Gypſati vultus poſtquam [5] fomenta probavit,
Exurgit menſâ. Sumit [6] multicia primùm,
Aurata involvit ſeſe mox [7] cyclade: verrit
Denticulata ſolum promiſſæ fimbria pallæ;

10 Cucullus, *rude eſt capitis tegmen. pro involucris, quibus utuntur pigmentarii poſuit* Martial. l. 3. vel thuris, piperiſque ſit cucullus. *transfertur hìc ad involucra tæniarum.* teniæ *autem*, vittæ, zonulæ, ſegmenta, *ſericæ ſunt leveſque faſciolæ, ad veſtium ornatum.*

1 Beryllus Iſidoro l. 16. c. 7. *gemma eſt, quæ in India gignitur, pallore miſta viriditate. Author hìc ſequitur acceptionem vulgarem, de qua ita* Boet. l. de C.70. Itali hodie cryſtallos, qui angulorum multiplici reflexu aliquos colores in ſe habere videntur, beryllos vocant.

2 *De lemniſcis vide ſupra* pag. 18. v. 7.

3 *Velum ipſum calanticæ complicatum ſuperiùs in modum lactucæ.*

4 Specillum. *diminutivum à ſpeculo.*

5 Fomenta *idem ſunt, quod focillationes. ſed metaphoricè fomentum, juvamen dicimus.* Horat. 1. Epiſ. frigida curarum fomenta. Exurgit menſâ. *ubi ſeſſitans vultum ornaverat.*

6 Multicia, orum. *genus interioris veſtis ſubtiliſſimæ; à mulcendo, vel à multis liciis, quibus texebantur, dicta.*

7 Cyclas. *fœmineum veſtimentum, & corpus circumdans,*

Palla ſed exuccos ut pictiùs exprimat artus,
Undoſam lateri adſtringit, cogitque, premitque
Arctiùs, auſteros quàm nexo faſcia ferro
Silvicolas torquet, redimunt qui crimina vitæ
Fletibus, & duris mercantur ſidera pœnis.
Quæſitæ cruciat miſeram ſic putida formæ
Gloriola; utque aliis placeat, ſe conficit ipſa.
Tanti eſt monſtrari digito, plauſumque venuſtæ
Colligere, & gratos, turba occurrente, ſuſurros.
[8] Obſtipo capite, & compreſſis [9] juncida coſtis
Excedit tandem foribus: longæva vetuſtos
Claudit anus poſtes, laterique pediſſequa pergit.
Inſerit [10] illa manus [1] vulpinis pellibus ambas,
Et, [2] ſimulans globulos digitis devolvere ſacros,
Inter adulantes ſtrepitus, & murmura vulgi
Obvia, ſuccedit templo. [3] Subſiſte parumper,
Audaces ſuſpende gradus. hoc limina faſtu
Relligioſa petens, vanæque ornamine frontis,
Non tu divinos curare fereris honores,
Sed rapere. Ardentes Superûm lucentibus aris
Dirigeret quas turba preces, tibi ſcilicet uni

unde etymon habet. Propert. & longa cyclade verrit humum.

8 Obſtipum; *flexum & inclinatum paſſim exponunt interpretes*. Voſſius *è diverſo erectum, à ſtipite originem trahens, non à ſtipando. eſt igitur obſtipum caput, inſtar ſtipitis rigidum, immotumque. Vide* Voſſ. Ethymol.

9 *A junco fit* junceus, *quod eſt ex junco*; *&* juncidus, *quod eſt ad modum junci.*

10 *Domina, quam comptam legiſti.*

1 *Manica hiemali, quæ pellibus vulpinis confici ſolet*. Manicotto.

2 *Globulos precatorios*. Roſario.

3 *Author fœminà inani ornatu ad Templum itantem increpat.*

Aſſeris, inque tuos certas avertere vultus;
Nec ſupplex, ſed Numen eris. veſtigia retro
Impia, ſacrilegumque pedem deflecte. procaces
Non tu [4] Silenos, Satyros, Faunoſque bicornes,
Romanæ nec ſacra [5] Lupæ, [6] Comique frequentas.
Eſt aliquis, mihi qui molles hic vellicet aures;
Improbet egreſſus longos, & fine carentes.
Quò tantum [7] verboſus abis? de lente [8] Sabellâ
Dixti mira ſatis tot verſibus; aſt ego [9] falces
Poſcebam. veterum tibi quò demorſa Deorum
Crimina? quò recidit divinos ardor in hoſtes?
Conſumpſit totam [10] treſſis fœmella papyrum.
Accuſo [1] factum, ſortem, uſuramque paratus
[2] Solvere; nunc adduco [3] ſinus, iterumque [4] domi ſū.
Et ne forte metum mihi vana faceſſere credas

4 *Silenus*, *Bacchi nutritor.* Satyri, Fauni, *Dii ſunt ſilveſtres*, *iique nullâ verecundiâ.*

5 *Floræ*, *de cujus ſacris diximus.* pag. 20. v. 19.

6 *Comus*, *Deus eſt comeſſationum, ſaltuſque licentioris. ab eo dictas eſſe comeſſationes author eſt* M. Varro.

7 *Monitoris alicujus ſunt verba.*

8 Mira de lente. *proverbium eſt in eos, qui rem humilem, & puſillam magnificis laudibus attollunt.* Sabellam, *ideſt Sabinam.*

9 Falces poſtulabam. *adagium in eos, qui reſpondent, quod nihil attinet; ortum à ruſtico, qui vicino falcem petenti, negavit ſibi ligonem domi eſſe: cui ſubiratus alter; at ego, inquit, falces poſtulabam.*

10 Treſſis. *vilis, trium aſſium.* fœmella, *diminutivum à fœmina.*

1 *Authoris reſponſio ad Monitorem.*

2 *Metaphora à fœneratoribus ducta.*

3 *Metaphora à nautis, qui velorum ſinus colligunt.*

4 *Ad inſtitutum redeo.*

Numina cum toto, ſi vis, [5] Varrone; Gradivum
Aggrediar, fertur qui pugnaciſſimus, ipſum:
Ipſum ſtat media inter millia quærere [6] Turnum.
Verba quidem, bombos, promiſſaque fortia nullus
Comicus efflabit tantum [7] rixator, ut ille:
Sed [8] perterricrepo ſonitu nil denique dignum,
Præſtabit vano nil [9] ampulloſus hiatu,
Poſtulet auxilium præſens ſi pugna, manuſque.
Eminus altiloquis verbis pugnare peritus
Vel muſcas metuit, nocturnaque ſpectra; Jovemque
Invocat ad pulicis morſum. [10] Piſander, [1] Epeus
Dicuntur tanta nunquam formidine capti:
Dejectos minùs ipſe animos, [2] leporinaque corda
Geſtat, opum cuſtos, pavido ſub pectore [3] Plutus.

5 *Marcus Varro de Diis prolixè ſcripſit. opus illud, ut pleraque ejuſdem Authoris, intercidit. frequenter de eo opere mentionem faciunt* S. Auguſtinus, Lactantius, *& alii.* Petrarc. Tutti ſon quì prigioni i Dei dì Varro.

6 *Ideſt Martem Deorum fortiſſimum. quo ſæpè modo Æneas inter Latinorum turmas Turnum quærit apud* Virgilium.

7 *Uſitatum eſt Comœdiarum Scriptoribus, Milites glorioſos inducere.*

8 *Lucretianum eſt verbum.* Tum perterricrepo ſonitu dat miſſa fragorem l. *6.*

9 *Turgidus. nam ampulla vas eſt ventre amplo: atque hinc potiùs dictam putem, quàm à bulla.* Horat. in Art. projicit ampullas. Idem 1. Ep. An tragica deſævit, & ampullatur in arte.

10 *Piſander eouſque timidus fuit, ut proprii corporis umbram fugeret.*

1 Epeo timidior. *inter adagia eſt. non crediderim dictum de Epeo Trojani equi artifice: ſed de alio ejuſdem nominis.*

2 *Timida, ut ſunt lepores pavidiſſimi.*

3 *Præclarè Ariſtophanes Plutum, divitiarum Deum, omnia formidantem, nullique fidentem inducit. Res certè admo-*

Immanſueta ſonos edat ſi buccina primos,
Pondera fulgentis clypei, pictamque pharetram
Cum jaculis procul abjiciet. non cominus haſtâ,
Non gladio, ſed [4] calceolis res tota citatis
Hæc agitur: per dumoſos fugit alite planta
Silvarum flexus, & agrorum devia: factum
[5] Mercurium de Marte putes. nemoralibus umbris
Non ſe capreoli citiùs, damæque recondunt,
Cum tecta nigros ſaltus indagine cingit
Venator, latoque jacit venabula ferro.
Dic age, [6] Bellipotens; ferro lorica rigenti
Cur tibi pectus obit? cur protegit æreus umbo?
Nam quòd tela geras arcuſque, gravemque bipennim
Attollas humero, [7] quò tendas, aſſequor. amnes
Tingere cæde nova, cæſiſque attollere montes
Hoſtibus, [8] oſſifragæ properas prurigine laudis.
Funera anhelanti ſed, poſco, recentia ſemper
Quid præſtat thorax, ferro ſquamoſus & auro?
Quid circa clypeum taurorum tergora ſeptem?
[9] Quid præſtat? propriæ tutamina fida ſaluti
Non quæram? firmis cautè cuſtodit in armis
Se primùm miles: mediis in cædibus hoſtem
Quærere, poſterior cura eſt, & tendere contra.

dum ſolicita ſunt divitiæ; cum paupertas in utramque aurem ſecura dormiat.

4 *Fugâ ſcilicet.*

5 *Qui alatos habet pedes.*

6 *Mars armis potens.*

7 *Quo fine id facias.*

8 Oſſifragæ laudis. *ideſt laude, multos fracturâ oſſium debilitandi.* oſſifragum *dixit* Senec. *6.* Controverſ.

9 *Martis reſponſio ad interrogationem.*

Non [10] ignarus eram. ſed qui [1] ſubſellia Divûm
Prima tenes, hominum pugnas & tela tremiſcis?
Corpora Cælituum tangi mortalibus armis
Poſſe rear? [2] greſſus ſed cur avertis & ora?
Cur turbata tibi mens protinus? oraque terræ
Sparſa rubore refers, dejectaque lumina? [3] vah! vah!
Nunc memini, prudens quod de te ſcripſit [4] Homerus;
Vulnera nunc repeto, virides quæ ſæva tuliſti
Ad Xanthi ripas, Ætolæ & cuſpidis ictus.
Illud nunc etiam ſubiit, devincta tenerent
Cum tua [5] Aloidæ ferratis pectora vinclis,
Et pondus longæ traheres poſt terga catenæ.
[6] Æmonii fratres ſed cum per colla manuſque
Injicerent laqueos, cur tu non protinus illos
Difflaſti? tantus ſi te ſtupor obſidet, hæres

10 *Iterum reſumit Author.*

1 Subſellia *in foro erant, ubi Judices ſedebant; in Curia, ubi Senatores; in Theatro, ubi populus. hinc* homo imi ſubſellii, *nimirum vulgaris, & vilis.* Plaut. Cap. nihil morantur jam Lacones imi ſubſellii viros Plagipatidas. *hìc per uſurpationem Deorum curiam notant.*

2 *Fingit Author, Martem ultimis verbis vehementer commoveri, & rubore ſuffundi; utique conſcium ſibi vulneris à Diomede accepti in bello Trojano.*

3 Vah! *interjectio exultantis.* Plaut. Bacchid. Vah! Salus mea, ſervaſti me.

4 *Homerus in Iliade Martem Diomedis armis ſaucium, à pugna digreſſum, & à Pæone curatum memorat.* Ætolæ cuſpidis, *Diomedeæ ſcilicet; nam Diomedes in Ætolia regnum obtinuit.*

5 *Othos, & Ephialtes, Aloei filii, Martem vinculis alligatum menſes tredecim in Arcadia tenuerunt.* Vide Arnob. l. 4.

6 *Othos, & Ephialtes Theſſali,* Æmonii, *ab Æmo monte dicti.*

Si tantùm, vel tu vidiſti prælia nunquam,
Vel tibi vaginâ qui conditur enſis, hebeſcit
Ligneus; Iſmaria qualem Muſtaphus in aula,
Vulgavit chartis verum ſi fama, [7] gerebat.
Militiæ nomen (nam nil, quod nomina præter
Illi Muſtaphus promittere poſſet, habebat)
Militiæ nomen dederat Muſtaphus. [8] Avinos,
Ruggerios ſemper, Sanſonettoſque ſolebat
Ille loqui, [9] Ganique dolos, fortemque Rinaldum,
Et quotquot bellique Duces, pugnæque ciendæ
Artifices habuit proles Auguſta [10] Pipini.
Si verbis foret ulla fides, non ſegniter illum
[1] Arturo credas, aut Pandragone creatum.
Sed qui bellicrepo volvebat ab ore minarum
Tot folles, equitumque neces & bella ſonabat,
Cervus erat: qualis lepida [2] Cervantis Iberi

7 *Hiſtoriolam militis ligneum gerentis gladium narrare aggreditur.*

8 *De Avino, Ruggerio, & Sanſonetto multa habes apud Ludovicum Areoſtum, & alios.*

9 *Gani Moguntini inſidias, præſertim in Rinaldum, prolixè narrant Italici Fabulatores.*

10 *Carolus Magnus, Pipini Galliarum Regis filius: cujus tempore res bellica, & eximii armis Duces ſummâ gloriâ floruerunt. eorum temporum facinora militaria, & Heroes, multis fabularum laciniis attollunt Vates Italici.*

1 *De Arturo, & Pandragone, magnæ Britanniæ Regibus, ſatis multa fabulantur Poetæ noſtrates. Si quid compertius deſideras, conſule Epiſtolam nuncupatoriam Henrico II. Galliarum Regi, quam Aloyſius Alamannus præfixit* Gironi.

2 *Michael Cervantes Savedra, Hiſpanus, ſummo ingenio, parique feſtivitate ſcripſit de geſtis glorioſi, ſimulque pavidiſſimi Equitis, Domini Chicotii. vulgo* Don Quixote de la Mancha. *nihil illo opere ſalſius, lectuque jucundius.*

Dictus in Hiſtoria, Mauris qui notus & Indis,
A toto cupidè legitur Chicotius Orbe.
Occulto belli ſocius præſenſerat aſtu,
Muſtaphum agreſti ligno, ſummâque dolatum
[3] Asciolâ gladium vaginæ carcere cæco
Claudere. compertam nec rem cælare ſodales
Undique [4] rimoſus potuit. quò craſſiùs illi
Ridebant intus, tot tradita millia letho
Cum [5] Thraſo, tot pugnas, tot fuſos diceret hoſtes,
Atque nova gladium ſemper de cæde tepentem.
Exerat ut ſæva metuendum cuſpide ferrum
Sæpe rogant, de more ſolent utque arma ferentes,
Explorent inter ſe acies, monſtrentque viciſſim.
Exorare hominem, non, fandi copia, [6] Pitho
Ipſa queat; cuſtos lateri fidiſſimus hæret;
Seſſitet, incedat, dormitet, potitet; [7] illic
Defixus perſtat, minimum nec proſilit unguem.
Ergo [8] penſiculant primùm, ſtudioque requirunt
Collato Socii, ſi qua ratione coactum

3 *Aſcia, Fabri materiarii inſtrumentum ad ligna dolanda.* ſummâ aſciolâ *dixit, ut ſummis digitis dicitur; ruditer, brevique manu dolatum intellige.*

4 *Secreti non retinens. quo ſenſu dixit* Teren. Eun. I. 2. Plenus rimarum ſum, hac atque illac perfluo.

5 Thraſo, *Miles glorioſus apud Terentium.*

6 *Inter adagia recenſetur.* Iſthuc ne Pitho quidem perſuaſerit. *Eſt autem* Pitho *flexanima illa dicendi præſes, quam Ennius ſuadam, Horatius ſuadelam latinè dixerunt.*

7 *Lateri, & quidem in omne tempus vaginâ conditus.*

8 A pendo, *quod eſt, pondero, vel examino, frequentativa uſitata ſunt, penſo, & penſito. Gellius* penſiculare *etiam dixit. Idem* penſiculatè *fieri dixit, quod fit cum pondere, juſtoque examine.*

Muſtaphum poſſint illuc perducere, ut enſem
Proferat invitùs, jucundaque fabula fiat.
Agminis armigeri Ductor (rem conſcius omnem
Noverat ille priùs; nactuſque accommoda fraudi
Tempora, [9] conſuerat fallaces ordine [10] technas)
Imperat acciri cunctos ad ſigna maniplos.
Convenere. manus ſua tunc poſt terga revinctum
Ruricolam rapit in medios; & ab aggere celſo
Incipit hæc, iram vultu ſimulante, [1] ſtrategus.
Hunc vos prædonem infandum, lætumque rapinis,
Ut præſcripta jubent caſtrenſia, dedite letho
Ultores ſocii. properato tendat ad Orcum
Funere quòque magis, veſtrûm qui promptior armis,
[2] Autolyci genus obtruncet, Sponſumque [3] Lavernæ.
Hæc fatus, ducit galeata ter agmina circum
Ardentes oculos, viſo quos denique ſiſtens
Muſtaphi vultu; Quin tu, fortiſſime, dixit,

9 Conſuere technas *dixit*, *dolum componere*, *vel inſtruere*; *Metaphora à ſarcinatoribus ducta*. Plaut. Amph. adveniſti, audaciæ columen, conſutis dolis.

10 Technam *latinè impoſturam interpreteris*. Terent. Eun. tam ſcio hanc technam à Parmenione profectam, quàm me vivere.

1 Strategus. *Latinè*, *Dux exercitus*; *inde* ſtrategemata. *etiam metaphoricè dixit* Plaut. Stich. Strategum te facio huic convivio.

2 *Villicum prædonem*. Autolycus, *fur inſignis fuit de quo* Martial. 8. Non fuit Autolyci tam piceata manus.

3 Lavernam *Deam Romani coluere*. *ſub hujus tutela fures erant*, *qui inde* Laverniones *dicti*. Horat. Ep.1. pulchra Laverna, da mihi fallere. *Ubi* Acro *Lavernam à Lavando dictam cenſet: nam fures lavatores dicebantur*. *adjuvat conjecturam* Plaut. Aſin.1.11. elavi bonis: *ideſt*, *bonis privatus ſum*. *vide* Voſſ. Ethymol.

Exere

Exere fulmineum gladium; pendentia [4] colla
Percute, & hanc terram demitte in Tartara peſtem.
Non aliter Miles, ſubito quàm fulminis ictu,
Diriguit Ducis imperio, veniamque precatur.
Non ſibi corda [5] ſatis, non firmas pectore vires
Ad crudele miniſterium. perrumpere turmas
Hoſtiles jubeat, munitos ſcandere muros;
Tunc cernet, validis quantum ſit robur in armis.
Continuò ad triſtes miſerorum ægreſcere caſus
Corda ſibi; miſeranda Rei non ſupplicis ora
Poſſe pati, lacrimas non mœſta per ora fluentes.
Hæc rogitat fruſtra: nam [6] turdo ſurdior ille
Inſtat, & obſequium, [7] caſtrorum jure, repoſcit.
Ergo ubi diſtringunt hominem duriſſima [8] Manlj
Imperia, [9] obtortoque jubent accedere collo;
Poſtquam nec præſto eſt qui [10] nuncia lætâ reportet
[1] Mercurius, longo demiſſus fune nec ullus

4 *Producti Rei commentitii, & fabulam juvantis.*

5 *Supple*, ſuppetere.

6 *Zenodotus ſurditatem loquacitati parem turdo adſcribit.*

7 *Optimi quique Duces præcipuam in caſtris obedientiam à Militibus expetiverunt, eamque inuſitatæ ſeveritatis documentis non dubitarunt aſſerere.*

8 *Titus Manlius filium, quòd paternam præſcriptionem non veritus, cum hoſte, licet ingenti parta victoria, dimicaſſet, ad palum deligari, virgis cædi, ac poſtremo ſecuri feriri juſſit: Hinc proverbium*, Imperia Manliana, *dura, & rigidiſſima.*

9 *Obtorto collo aliquid agunt, qui volentes nolentes ad aliquid adiguntur. non eſt abſimile:* Naribus trahi, mento trahi.

10 Nuncius, *etiam pro eo, quod nunciatur, uſitatiùs dicitur. adhuc tamen nuncium in neutro genere dixit* Catul. in Beren. geminas Deorum ad aures nova nuncia referens.

1 *Qui Jovis eſt nuncius.*

Deſcendit de nube [2] Deus, ſpeſque una ſalutis
Ipſe ſibi ſupereſt, rebus ſuccurrit in arctis
Extremos verſare dolos: nam [3] dextera quantùm
Torpet iners, promptæ tanta eſt ſolertia mentis.
Progreditur, mediamque nihil turbatus arenam
Occupat, inque Rei conſpectu ſubſtitit ipſo;
Cumque oculis geminas tollens ad ſidera palmas,
Talia voce refert. Arabum ſi pectore puro
Dona tuis, [4] Maomete Pater, libavimus aris,
Parce Reo; laqueis nexos exolve lacertos,
Et ſervare velis forſan nil tale merentem.
Hunc ſaltem indomitũ, Chalybum fœtumque metallis
(Ad capulum retulitque manus) in fragmina mille
Comminuas gladium; vaginâ ductus eburnâ
Vel fulgore ſinas non explendeſcat aheno,
Ut ſolet; arentis ligni ſed vilia monſtret
Pondera. ſic fatus denudat protinus enſem
[5] Fagineum. Stupet ille; ſimul, Portenta [6] Maconis,
Portenta, ò Socii, non unquam cognita! clamat.
Militis ingenium miratur, ridet acernum
Turba ſimul gladium. fraudes inventaque laudat
Callida. Muſtaphi viſo ſic enſe recedit
Concio; plaudenteſque dedit dimiſſa cachinnos.

2 *In pleriſque veterum Tragœdiarum Deus aliquis è ſublimi per Machinam immittebatur, qui fabulæ nodum ſolveret, eique finem imponeret. Hinc parœmia.* Deus per Machinam: *De iis dicitur, quibus, in rebus perplexis, ex inſperato aliquid oritur, quod ſalutem afferat, & difficultatem expediat.*

3 *Muſtaphi Militis. qui pavidiſſimus quidem, ſed acri erat promptoque ingenio.*

4 *Maometes, humani generis labes, & dedecus, à Turcis in altiſſimo honoris, ſacrique Vatis gradu collocatus.*

5 *Ligneum, e fagino.*

6 *Maometi. qui etiam Macon vocatur à Turcis.*

Digitized by Google

SATYRA II.

Ejuſdem Argumenti.

ARGUMENTUM.

DEorum Ethnicorum multitudinem, & nequitiam generatim exprobrat. Jovis Regnum in alios Deos irridet. Momus apud Jovem Diagoram defendit, qui nullos eſſe dicebat Deos, quos Græcia colebat. Jovis deſidia, qui templum ſuum Capitolinum à flammis vindicare non potuit. Attila Hunnorum Rex ab Urbe vaſtanda S. Leonis Pontificis verbis, & S. Petri Apoſtolorum Principis juſſu deterretur.

ALlia, lenticulas, cepas non ſola veretur
[1] Ægyptus. regnant grave olentia Numina, regnant,
[2] A ſerpentigenis Garamantibus ad glaciales

1 *De ſuperſtitioſo rerum viliſſimarum cultu apud Ægyptios, vide inter alios* Cicer. Tuſc. V.

2 Garamantes. *Libyę Populi, inter ſerpentes nati, & enutriti.*

[3] Orcadas, à Tanai ad Magalia [4] Troglodytarum.
Quot Cybele [5] turrita Deos [6] effuderit, omnes
Maſſagetæ norunt, Naſamones, [7] curtus Iapon,
Norunt Presbyteri, quæ nec ſunt, [8] Regna Joannis:
Monſtrum uteri fuit illa, ſuem quæ vinceret [9] albam,
Quæ ſtabiles inventa dedit tibi, Teucria, ſedes.
Non fœcunda magis, partu non amplius uno,
Quæ tot, viſceribus populoſis [10] Belgica Mater
Effudit fœtus, quot Soles computat annus:
Ingens portentum memorat [1] Ludovicus, & addit
Prægrandi digeſta ſimul corpuſcula pelvi
(Quæ prima infantes mundant luſtramina) ſacro,
Optime Paſtorum, Guido, te fonte piaſſe.

3 *Oceani Borealis Inſulas, ſupra Scotiam.*

4 *Æthiopiæ Populi*, magalia, *ideſt tuguria, & campeſtres caſas incolentes.*

5 *Turris, Deorum Matris coronamentum; vel quòd prima Turrium uſum invenerit; vel quòd Midæ Urbis muros capite ſublevaverit, ut eſt in Fabulis.* Ovid. Faſt. 4.

6 *Subaudi*, partu.

7 *Japonios brevioris eſſe ſtaturæ, earum rerum Scriptores docent.*

8 *Vulgo* Prete Gianni, *Cujus Regnum commentitium eſſe cordatiores exiſtimant. ſunt qui illum Æthiopiæ, ſunt qui in ea Majoris Scythiæ parte, quæ proxima eſt Sinis, Regem faciant. Primam in* Joannis, *licet per ω ſcribatur, exemplo S. Paulini & aliorum, corripuit.*

9 *Quæ triginta fœtus albos eodem partu edidit, auſpicium ſignumque Trojanis novæ condendę Urbis. Virgil.* 8.

10 *Margarita, Florentii Hollandiæ Comitis Filia, tot Infantes vivos promiſcui ſexus uno partu in lucem edidit, quot ſunt anni dies. eos à Guidone Epiſcopo ſacro fonte ablutos, cum matre ſimul omnes periiſſe, traditum eſt.*

1 *Ludovicus Guicciardinus, in Geographica deſcriptione Belgii, admirabilis eventus ſupra memorati Author.*

Conſule [2] Bodrandum, Sanſonem conſule, terrę
Menſores, Orbem doctos arctare tabellis
Quattuor, aut octo, quando eſt numeroſa papyrus.
Hic fortem Heſperiam, Puer, [3] aſpice; raucâ ſonantē
Hęc Rhodanũ Tabula, [4] & Faramũdi Regna coercet;
Hæc Rheni Populos, & flavum Saxona frenat;
Sed geminũ hìc pelagus geminâ dum protegit umbrâ,
Italia extendit tragicum generoſa [5] cothurnum,
Calcibus Ionias undas & verberat: Afros
Hìc nudos & regna [6] Jubæ, juga Caſpia contra
Hìc, durique vides Tigranis [7] Regna: cucurrit
Huc [8] uſque [9] altivolās [10] Veſpuccius. Heus, Puer, aude
Nunc, metire oculis, tibi quem donabimus [1] Orbem.

2 *Michael Antonius Bodrandus, & Nicolaus Sanſon, illuſtres in Gallia Geographi.*

3 *Puerum Geographiæ ſtudioſum alloquitur, propoſitis tabulis Geographicis.*

4 *Faramundus, aliis Waramundus, primus inter Gallicos Reges: alii à Clodoveo eam ſeriem incipiunt. Vide* Henſchenium.

5 *Nota eſt Italiæ figura, inter ſuperum inferumque mare ad cothurni, ſive ocreæ formam excurrentis. Hujus extrema pars pedis Jonio alluitur.*

6 *Juba, Rex Mauritaniæ, Pompejanas partes ſecutus, victus demum à Cęſare. Africam deſignat.*

7 *Tigranes, Rex majoris Armeniæ, à Lucullo, & Pompejo victus. Aſiam deſignat.*

8 *Americam deſignantis geſtu juvandum.*

9 Genus altivolantum, *Ennius aves dixit, quòd in altum volarent. hìc per mare tendentem ſignificat, à mari, quod poeticè* altum *dicitur.*

10 *Americus Veſpuccius Florentinus Americam ingreſſus ſuo illam nomine inſignivit.*

1 *Papyraceum ſcilicet.*

Si catus invenias urbem, vicum, oppida, pagum,
Particulam terræ, quæ ceſſet prodere Numen,
Polliceor naſum Tonſori. tanta Deorum
Subrepſit ſcabies, ſibi [2] iniquis partibus ex quo
Diviſere Orbem Saturni filioli [3] tres.
Hic Fauno lucus ſacer eſt, hæc ara Dianæ,
Intonſus tenet hanc [4] Latous: deprime frontem
Ad talos; Libycos hic Pallas porrigit [5] angues.
Populus Alcidæ, quercus præſaga Tonanti
Militat, inſano vites ederæque Lyæo,
Laurus [6] Acerſecomæ; & nulli ſine Numine trunci.
Pellio, Piſcator, [7] Phrygio, [8] Myropola, Laniſta
Numina certa colunt: non Carbonarius atros,
Non albos Molitor complet ſine Numine ſaccos.
Vinitor, & duro vertit qui vomere terram,
Novit quas primis de frondibus induat aras.
Upilio novit, tardique agitator aſelli
Cui [9] corium luſtrale tholo ſuſpendat, [10] & hornas
Mactet oves. Piſtor, [1] Plaſtes, [2] Scrutarius, [3] Uſtor,

2 *Imparibus, cum nobiliora Jovi contigerint.*
3 *Juppiter, Neptunus, Pluton.*
4 *Apollo, Latonæ Filius.*
5 *Meduſam in clypeo Palladis cœlatam.*
6 *Ex Græco. Latinè* intonſus. Phœbum notat.
7 *Acu Pictor.* Plaut. Aulul.
8 *Ex Græco.* Unguentarius.
9 Aſininum. *Nobilium ferarum pelles Deorum Templis ſuſpendere, moris erat. hic per jocum mos ille ad Aſininam pellem traducitur.*
10 Hornum, *ſive* hornotinum, *quod eſt hujus, vel unius anni.*
1 *Qui figlinam exercet.* Figulus.
2 *Qui viliſſima quæque venalia habet. idem quod* Veteramentarius.
3 *Qui corpora in buſtis cremabat.*

Portitor, [4] Encauſtes, & cum Fuſore Politor
Quæ [5] genua egregiè callent, quę marmora prenſent.
Certũ habet Aulœdus, Fidicen, Cithariſta, Choraules
[6] Cui ſcalpit chordas, & pectine tinnit eburno.
Sed nihil innumeras opus eſt cenſere tabernas.
Non tot araneolos trabibus, ſegneſque grabatis
Tot tibi non acies cimicum, quot Numina prodet
Obvia quæque domus. ſuus eſt clavique ſeræque,
[7] Piſtillo, furnoque Deus. fœnile, macellum,
Peniculus, guttus, cribrum, caldaria certum
Numen habent. quid opus [8] Grapaldũ excurrere totũ?
Quæ ſecreta domûs invitus quiſque requirit,
Heſternâ gravior cœnâ, properèque relinquit,
Hic ſtabiles ſedes turpi Dea nomine dicta
Erigit; hoc regnum fertur magis omnibus [9] unum,
Poſthabitâ coluiſſe [10] Sabâ: ſpectabile figens
His ſolium latebris, Arabum non illa beatos
Suffitus curat, non quod parit India [1] coſtum.

4 *Pictor ignem adhibens, firmandis coloribus.*
5 *Subaudi* Deorũ. *item* Marmora; *Deorum ſtatuas intellige.*
6 *In cujus Numinis, artis ſuæ Patroni, honorem, ſonos edat.* Aulœdus: *latinè, qui tibiis canit.* Choraules, *qui in choro inflat fiſtulas.*
7 Piſtillum. *quo in mortario quid tundimus.* Peniculus. *inſtrumentum deterſorium.* Guttus. *vaſis genus, anguſto collo, oleo ſervando.*
8 *Franciſcus Marius Grapaldus Volumen edidit* de Partibus Ædium.
9 *Ad rem turpiculam transfert Virgilianum illud, de Junone & Carthagine.* Quam Juno fertur terris magis omnibus unam, poſthabita coluiſſe Samo.
10 Saba; *Urbs Arabiæ Felicis, unde Sabæi.*
1 *Herba, odore eximio. laudatiſſima eſt, quæ in Perſide naſcitur.*

Sunt etiam ſua Numina montibus, & ſpeluncis,
Et fluviis, quorum numerum ſi & nomina quęras,
Promptiùs expediam, cœnâ quot Pandarus unâ
Siccarit cyathos, quot fert annona Poetas
Iſta malos; aut quot circum ilia [2] Brancadori
Octipedes ſaliunt [3] vermes, modo Tuſca [4] Seriphus
Quem domat, [5] a Furiis, Porciſque Latronibus ortũ.
Auſtero hic [6] Plancus, vel Curio tetricus ore,
Aut alius ſcelerum vindex, morumque magiſter,
Rugoſam tendat, quantum canis Appula, ſannam,
Obliquetque oculos [7] Auruncæ felle natantes,
Meque petat cornu. [8] Miſces, [9] Aretaloge, miſces
Carminis indocti integro ſolidoque [10] deunci
Unciolam veri; ut mendax tibi cedere poſſit

2 *Taxat nefarium nebulònem, qui mentito nòmine Marchionis Brancadori, furtis, multâque morum corruptelâ perditus, demum Volaterras in carcerem eſt abreptus.*

3 *Cum bona aurium venia pediculos intellige.*

4 *Volaterræ, oppidum in Etruria.* Seriphum Tuſcam *dicit, quòd Seriphos, Inſula in Mari Ægeo, celebris erat exiliis, & cuſtodia nobilium Romanorum.* Juven. Satyr. *6.*

5 *Nebuloni ſupra memorato accommodat Romana nomina Furii, & Porcii Latronis; quibus infimi hominis, nobilitatem affectantis, furta & vitiorum ſordes notantur. De Porcio Latrone viro Eloquentiſſimo vide* Senec. in Suaſoriis.

6 *Lucius Munatius Plancus, Cenſor Romæ fuit. Curio etiam excellenter in Cenſura ſe geſſit.*

7 Aurunca, *Colonia Campaniæ, Lucilii Poetæ Satyrici Patria.* Auruncæ fel, *intellige acrimoniam, & vim Satyricam.*

8 *Oppoſitoris cujuſpiam ſunt verba.*

9 Aretalogus.. *latinè loquax virtutis oſtentator.*

10 Deunx. *menſura undecim unciarum. quaſi demptâ unciâ ab aſſe.*

[1] Primaleon, [2] Giron, & cum [3] Morgante [4] Ciriffus,
Et qui Francigenûm [5] Turpinus prælia narrat.
Plures Atlantis caput inſediſſe [6] Deos, quàm
[7] Vambladus caligas habet, aut crepidas [8] Rafanellus,
Chryſippi bene cautus [9] acervo colligis, illud
Mendosè, & ſcuticâ dignùm [10] Chironis, olere
Omnes allia, cepe; Deos, quos ſola veretur
Ægyptus, clames contrarius uſque licebit,
Et tumeas, quantum Æſopi [1] ranunculus. Eſto
Adducat [2] nares Siculæ nidore culinæ
Mulciber; eſto Pales, Silvanus, corniger & Pan.

1 *Italicum eſt Poema Ludovici Dulcii.*

2 *Item Italicum Poema Aloyſii Alamanni.*

3 *Celeberrimum Poema Italicum Aloyſii Pulcii.*

4 Ciriffus Calvaneus. *Poema eſt Italicum, cujus primi libri Autor eſt Lucas Pulcius, reliquorum Bernardus Giambularius.*

5 *Turpino, Remenſi Archiepiſcopo, adſcribitur Hiſtoria de Vita Caroli Magni, & Rolandi; vulgo,* Orlandi.

6 *Qui ſcilicet Cœlum colunt, quòd Atlantis humeris ſuſtinetur.*

7 *Veſtiarius Collegii Romani.*

8 *Sutor Collegii Romani.*

9 Acervus; *argumenti genus, quod Chryſippus frequenter uſurpabat. Græci* ſoritas, *Latini* argumentationes acervales *vocant, ut docet* Cicero 2. de Divin. *ſit autem* acervus, *cum gradatim interrogamus, & coacto quodam quaſi acervo propoſitionum conceſſarum, aliud ex inopinato, ſed neceſſariò concludimus.*

10 *Chiron, Achillis Magiſter. hic pro quolibet Pædagogo ſumitur.*

1 *Nota eſt fabula de rana, quę ut bovis æquaret magnitudinem, inflato præter modum corpore, diſrupta eſt.*

2 *Nauſeam & faſtidium adductis naribus, & corrugatis indicamus.*

Aut hircum ſapiant, aut id, quod dicere nolo;
Sunt alii, quos olfacias impunè; liquatas
Nam ſapiunt myrthos, [3] & pulvinaria, Thuſci
[4] Æſaridæ quæ conciſis radicibus opplent,
Purpurea & mittunt Italis ornamina menſis.
Elicitum omnigeni floris, miſtumque [5] cremorem
Expirat latè Titan, & totus in udo eſt,
Crines [6] Seplaſiâ madidus, [7] Cyproque minuta;
Expuerit ſi ter, ſurgent violæque, roſæque.
Non puer [8] Iliacus nardo tergere Tonantem,
Non Martẽ,non Martem ipſum ceſſat Venus. [9] Audis?
Audis iſta Titi [10] genitor; nec labra moves, cum
Debueras vel larva loqui? da, maxime, vocem,
Pectore Romano dignam, quam mille Catones,
Quam Curiorum animæ, & Scaurorum tempore natæ
Vellent eſſe ſuam. [1] Mallem, [2] cirratule, oleres
Allia. [3] Dii faciles te, Veſpaſiane, Deæque,
Robuſtum ob monitum, ſapone & pectine donent.

3 *Puluilli Lucenſes, odoramentis referti*. Cuſcinetti di Lucca.

4 *Lucenſes, ab Æſare amne. vulgo*, Serchio.

5 Cremor, *propriè eſt quod exprimitur ex frugibus aqua maceratis. hic ad extractos è floribus odores transfertur*.

6 Seplaſia; *Capuæ Forum unguentarium*.

7 *Pulvere Cyprio*.

8 *Ganymedes, Trojanus, Jovis à poculis*.

9 *Authoris ſunt verba, quibus oppoſitori reſpondet, ſermonem autem dirigit ad Veſpaſianum Cæſarem*.

10 *Veſpaſianus, Titi Pater*.

1 *Verba ſunt Veſpaſiani ad Adoleſcentulum, qui unguento delibutus ab eodem bellicam Præfecturam petebat*. Sueton. in Veſpaſ.

2 *Comatule. vaniſſime ſcilicet. cirri, idem quod crines*.

3 *Poeta gratias agit Veſpaſiano de pulcherrimo effato: inte-*

Hìc mihi nunc aliquis Gnidiũ objectare [4] Puelliũ
Audeat, aut Matrem prognatam ex æquore, cujus
Sandalium Syriæ felis [5] ſudore madeſcit,
Et calthæ lacrimis, citriæque aſpergine lymphæ?
Nempe quid hoc? Paphios ſi turpiùs inter odores
Cypris, & aligerûm fœtet [6] Coryphæus Amorum.
Malobathrũ,balanũ,myrrhã, [7] ſynchriſmata,& omnes
Hinc apage urceolos; quid tot pigmenta recenſes?
Allia, [8] Pontificem non audis? allia mallem.

Nunc age, nodoſum tribuas mihi, Muſa, flagellum,
Funiculis nexum, quibus atrox [9] ſannio, mollem
Natus ad [10] Euphratem, memori [1] vibice notavit
Cælicolas, multo dentes diducere riſu,
Et velare potens feſtivo ſeria ludo.

Cui primùm ſcapulas, lumboſque [2] exoſſo Deorum?

rim verò ejus ſordes taxat. conſtat autem, Veſpaſianum nullo corporis ornatu, incultu potiùs & negligentia quadam fuiſſe delectatum.

4 *Cupidinem bene olentem.*

5 *Ex fele Syria, vulgo* Zibetto, *extrahitur pretioſum odoramenti genus.* Sandalium. *Muliebre calceamentum.*

6 Coryphæus. *Latine, alicujus Ordinis caput.*

7 *Ex Græco. Unguentorum commiſtio.*

8 *Veſpaſianum Cæſarem, eumdemque Pontificem Maximum.*

9 *A narium ſonitu. qui nimio opere alios irridet.*

10 *Lucianus, Samoſatæ in Urbe ad Euphratem ſita natus, impius Deſertor, & meritiſſimâ cenſurâ confixus, atque proſcriptus: ſed in ſimili argumento verſatus, fabuloſæ antiquitatis Deos miro lepore per jocum traduxit in Dialogis.*

1 Vibex. *accepti verberis ſignum.* Tergum ſubjiciam culcitam vibicibus. Plaut. Moſtel.

2 Exoſſare. *oſſa detrahere.* Plaut. Men. Hunc ſenem exoſſabo.

[3] Ab Jove principium ſit, Muſę; quando Maroni
Sic placitum, cum lentus adhuc ſub tegmine fagi
Sterteret, aut teneros Galli cantaret [4] amores,
Non dum auſus ſobolem Anchiſæ deducere [5] lippi,
Et primas ſerere Exquiliarum in vertice [6] ficus.
De Jove quid ſentis? primùm, Jovis omnia [7] plena.
Verùm Argis Juno, victis [8] Semeleius Indis
Imperat; aſſurgit Veneri non maſcula Cyprus;
Thracia ſed Marti paret, laqueumque Tonanti
Non dubitat mandare: Jovis tamen omnia [9] plena.
Sed viridis taxo Phlegeton, Dictæaque torvi
Urna [10] ſenis, raptæque chaos dotale [1] maritæ,
Et nemus Elyſium, inque homines longiſſima Regna
Plutoni ceſſere: Jovis tamen omnia plena.
Sed mare velivolum, mutumque ſub æquore vulgus,

3 Ab Jove principium, Muſæ: Jovis omnia plena. *Virgilii eſt verſus* Eclog. 3.

4 *Circumlocutio ad Virgilii libros Bucolicorum deſignandos*. Galli amores. *Vide Virgil.* Eclog. 10.

5 Lippi *dicuntur, qui oculos lacrimis & putredine vitioſos habent. quo morbo laborare ſolent ſenes, ut erat Anchiſes.*

6 Primas ficus *per jocum dixit initia Albanæ, & deinceps Romanæ magnitudinis ab Ænea poſita in Latio. ſenſus eſt. ſumendum à Jove principium, ut monuit Virgilius in Bucolicis, antequam Epicum Æneidos Carmen aggrederetur.*

7 *Pars altera verſus Virgiliani ſupra ſignati.* A Jove principium, Muſæ: Jovis omnia plena.

8 *Bacchus, Semeles Filius.*

9 *Ironicè dictum accipe.*

10 *Minois Regis Cretæ, ubi Dicte Civitas, qui apud Inferos Judicem agit.*

1 *Proſerpinæ, à Plutone raptæ.* longiſſima regna *dixit Plutonis: per oppoſitionem ad Reges, quorum in terra breve eſt in homines Regnum.*

Digitized by Google

Stagnaque, campivagoſque tridentifer occupat amnes
[2] Deſpota Neptunus: Jovis attamen omnia plena.
Quidquid ubique natat, mulli, peregrina [3] lagois,
Et ſcarus, & rhombi, & maculis murena coruſcis
Neptuni in ventrem deſcendunt. oſtrea nudat
[4] Phyllodoce, patulis dum fercula Cymodocæa
Concinnat [5] conchis; Clymene ſuccincta ſalini
Imbrem mordentem, & rugoſum lancibus unctis
Irrorat piper, annoſæ neque parcit [6] olivæ.
Interea conviva beatulus ille ſaginâ
Tenditur, & dentem generoſis frangit [7] echinis.
O felix! rhombos qui ſemper, & oſtrea cœnat.
Juppiter hæc inter, nutu qui ſidera torquet
Juppiter, ille inquam, ille [8] πατὴρ ἀνδρῶν τε Θεῶν τε
Ut bellè cœnat? Perſarum more [9] vetuſto,
Aridulum ad panem [10] naſturtia ſobrius addit:

2 *Latinè* Dominus.

3 *Genus piſcis, quod in Italo mari non capitur.*

4 *Maris Nympha, qualis Cymodocæa, & Clymene, de quibus infra.* Virg. Geor. 4.

5 Conchæ, *piſces teſtacei dicuntur. hìc adhibentur pro ipſis latioribus teſtis, quibus pro patinis utebantur Nymphæ, ut Neptuno edulia miniſtrarent.*

6 *Oleo ſcilicet.* Salini imbrem mordentem. *Sal inſperſum epulis Neptuni.*

7 Echinus, *proprie ſpinoſum eſt caſtanearum involucrum. piſcem etiam ex cancrorum genere caſtanearum integumentis ſimillimum ſignificat, de quo* Mart. Cortice depoſito mollis echinus erit.

8 *Homeri ſunt Verba. quæ Virgilius reddidit*, Hominum ſator, atque Deorum. Æneî. 1.

9 *Vide* Xenoph. de Pæd. l. 1. *ubi multa de ſobrio Perſarum victu.*

10 *Herba hortenſis, ita dicta quod naſum torqueat.* Varro.

Sed cum feſta dies indixit [1] Olympia , lautè
Res agitur : tunc [2] agninâ, farriſque minuti
Cerbereas ſtomachi ſolatur pulte querelas.
Nam quæ nectarei jactat miracula ſucci,
Credite [3] Trojugenæ, [4] Brotiæ vix [5] ſmegmata vappę,
Aut fatui fæcem pannoſam æquare [6] Quaracchi.
Sed quòd ſolus habet trifidæ jus faſque ſagittæ,
Quòd tonat, at [7] magnũ eſt; Autumno & poſſit in uno
Fumantis [8] Liparæ nigros laſſare caminos.
Anne parum reputas, minima & mercede petendum,
Quòd multo armatum [9] Cyclope, & ſulphure crudo
Nocturni trepidant fures, expungere ſpondent
Et qui ſupremis Hæredum nomina [10] ceris,
Et quotquot vitiis mens conſcia verbere ſurdo
Pulſat, anhelantes glacies cum [1] frigida lumbos
Permeat, & ſtantes ſuſpendit culpa capillos?

ſenſus eſt. dum opiparè cœnat Neptunus, Juppiter agit ferias eſuriales.

1 *Ludi apud Piſam, & Elidem, in honorem Jovis.*

2 *Supple, carne.*

3 *Romani, à Trojanis oriundi.*

4 Brotium, *vicus inter Florentiam, & Piſtorium; ubi demiſſioris loci ſitu, & crebris Arni alluvionibus, deterioris notæ vites naſcuntur; cum cæteroqui vina Etruſca conſtet eſſe præſtantiſſima.*

5 *Smegma Græci dicunt quidquid eſt dilutum, & deterſorium.* vappa. *vinum cujus vis omnis evanuit.*

6 *Quaracchum, vicus prope Brotium, de quo Vide ſupra.*

7 *Per occupationem dictum intellige.*

8 *Lipara, una ex Æoliis Inſulis, Vulcani Officina.*

9 *Telis Cyclopum.*

10 *Tabulis teſtamentariis.*

1 *Pavor, qui terrere ſolet animos ſibi pravorum operum conſcios.*

Digitized by Google

[2] Gloria nempe ingens, & digna Poemate Tuſco
[3] Aſturis inſulſi, proſcindere nubila bombo
Quod queat, & manibus Fabri non parcere [4] claudi,
Cætera jejunus, foſſor, caprimulgus, agaſo,
Nil niſi fulmineus. Phaleras depone jubaſque;
Dejice, quæ ſtricto ſurgunt à fulgure, criſtas,
Nominis & vani [5] tectoria: poſco quid ipſo
De Jove ſit tandem reliquum? nempe Alpha [6] Deorũ
[7] Paſquillo par exit, Aloiſiove [8] togato.
[9] Hoc quoque, caſtigas qui nequiter acta, petenti
[10] Reſponde (nigros dum radit Jupiter [1] ungues
Forficulâ, & tetras excalpit cuſpide ſordes,
Poſtulat hæc Momum) cur, ex quo ſæpius audit
Græcia [2] Diagoram, nobis altaria languent
Frigida, ceu Priami [3] pulmo, legeſque [4] Platonis?

2 *Reſponſio Authoris Ironica ad Superiorem occupationem.*
3 *Scias nomen eſſe fictitium.*
4 *Vulcani.*
5 Tectorium, *idem quod albarium, parietum incruſtatio, quæ fit calce, vel gypſo. metaphoricè titulos inanes, ut hic Jovem Tonantem ſignificat.*
6 *Juppiter, Cælitum primus, ut Alpha inter Græcas literas.*
7 *Urbis ſtatua celebris, eaque vetuſtiſſima; ſed multis partibus mutila, & deformata.*
8 *Alia item Urbis ſtatua: vulgo,* l'Abbate Luigi.
9 *Verba ſunt Jovis alloquentis Momum, qui Deus eſt ſumma dicendi libertate. Hunc Luciani locum ſibi latius exornandum Author propoſuit.*
10 Hoc quoque, Tireſia, præter narrata, petenti Reſponde. Hor. Ser. 2. Sat. V.
1 *Domeſtica quadam familiaritate uſus cum Momo.*
2 *Qui nullos eſſe Deos putabat.*
3 *Qui languet in ſenecta ſenectute ſene, qualis erat Priamus.*
4 *Adagium eſt. ſed cur Platonis leges frigidiuſculæ diceren-*

Olim etenim flammis [5] junicum terga liquebant
Et vituli, nitidi poterant qui margine lardi
Vincere [6] Silenum; Siculo nec melle placentę
Rorantes deerant, & opimo cruſtula farto.
Sacricolæ exangues nunc vix ſubtilia colla
Anſeris, aut upupam galeata [7] fronte trucidant.
Cæcuba non [8] iterum Torquato condita latis
Delibant pateris, præloque effuſa Caleno,
[9] Sed Vejentanum, ſed pinguia Surrentina,
Sordidus & multa quæ Najade diluit [10] Ufens.
Poſtremò jam non viridis verbena, geniſtæ
Non læti flores, non myrthus, ſacra coronat;
Sed poſitas raphanus foliis mordacibus aras,
Et metuenda nigro veſtit [1] ſpinacia fumo.
Preſſiùs ut dicam demum quod ſentio; noſter

tur, non facile divinarim. an quia minutiora ſectantur? an quia ad uſum, praximque minimè accommodatæ? ſed cur id circo frigidæ? viderint, quibus eſt otium.

5 Junix, *bos tenera ætate, quaſi junior.*

6 Silenus. *Bacchi nutritor, comeſſator, potatorque ſtrenuus. præpingui, & rubicunda facie.*

7 *Referas ad upupam, quæ criſtata eſt avis.*

8 *Subaudi*, Conſule. *Annis conſularibus notabantur Dolia, præſertim vini lectioris, cujuſmodi erant Cæcubum, & Calenum.* Cæcubum, Cales, *oppida ſunt Campaniæ.*

9 Vejentanum, Surrentinum: *vina deterioris notæ. de Vejentano* Hor. Ser. 2. 3. qui Vejentanum feſtis potare diebus Campana ſolitus trulla. *Surrentinum Tiberius generoſum acetum, C. Cæſar ejus ſucceſſor nobilem vappam nominabant. de eodem hæc habet* Athen. l. 1. c. 24. Surrentinum vigeſimo quinto anno incipit eſſe potui aptum: quia eſt pingue, & valde debile, ac vix digeritur.

10 *Fluvius per Pontinas paludes labens.* Multa Najade; *multa aquæ vi; utpote depreſſis agris, & paludoſis.*

1 Spinacia *atram bilem concire dicitur.*

Viluit omnis honos. non vitrea fracta, vetuſti
Non hodie pes malluvii, non anſula cultri
Vileſcit magis, aut imbutum ſulphure filum.
Græculus has mihi [2] turbellas concivit [3] ἄμυσος
(Me quoque profuerit nam [4] græciſſare) per Urbes
Neſcio quid Grajas poſtquam [5] male ſanus ineptit.
Quid male diſſutis labiis immurmuret ille,
Quidve petant homines, noſtri queis cura refrixit,
Tu doceas. [6] Summum cur ſpectas fronte lacunar?
Cur humeros agitas, exalbeſciſque repente?
Reſponde, ſteriles veri, ſiccaſque [7] cathedras
Qui noſti, [8] archetypos ſolitus pallere Xenarchos.
[9] Difficilem ſortem, Atride, Calchanta repoſcis.
Jure equidem, vili cum ſim de plebe Deorum,
Pertimeo quidquam contra vos hiſcere; jure
Molliculas vereor, teretes & Principis aures.

2 Turbella, *à turba diminutivum. pro commotione.* Scis tu quantas ſoleam turbellas dare. Plaut.

3 Amuſi. *Latine à Muſis alieni, inelegantes.*

4 *Græcum Sermonem affectare.*

5 *Diagoras Atheus.*

6 *Cur, Mome (ut eos agere videmus, qui reſponſionem devitare, & ſubterfugere ſatagunt) fornicem ſpectas, ut otioſus; humeros commoves, ut qui officium detrectant?*

7 Cathedra, *latine ſedes. ſuggeſtum intellige, quo docere Magiſtri ſolent.*

8 Archetypus, *prima cujuſque rei figura, & delineatio: latinè, exemplar, forma, modus. Hinc Archetypus adjectivum, pro vetuſto, & obſoleto.* Xenarchus, *Peripateticus fuit Philoſophus.*

9 *Reſpondet Momus. rem impenſe arduam, Juppiter, poſtulas Momum; ut ſæpe ſcitu difficilia poſcebat Calchantem Augurem Agamemnon Dux Græcorum in bello Trojano.* Sortes *dicuntur oracula, ſive eorum reſponſa.* Et veteris Fauni volvit ſub pectore ſortem. Virg. 7. Ænei.

Antiquum eſt, nolis Camarinam [10] tangere, verbum.
Non facile invenias, qui ficus dicere [1] ficus
Audeat hìc. tectis lana Sidonide muris
Non habitat ſimplex, & nudo corpore Verum.
[2] Quin tu continuò, poſitis ambagibus iſtis,
Ad rem feſtinas? verboſa prooemia mitte,
[3] Cecropidûm rubrica ſenum quod præcipit. illud
Mirabar quoque te non adjeciſſe; puſillas
Eſſe tibi eloquii vires, non commoda linguæ
Robora; præterea tempus quòd nactus iniquum,
Anguſtumque nimis venias tot rebus agendis,
Et quæ [4] Donatus Pueris præcepta reliquit.
[5] Ergo quid ſit opus facto, ſententia ſurgat
Quæ mihi, depoſita aggrediar formidine fari.
Principiò qui Grajugenûm [6] Mileſius Urbes

10 Camarina *Oppidum, & ejuſdem nominis palus in Sicilia, quam cum, contra Oraculi vocem, Oppidani exſiccaſſent, per eam ingreſſi hoſtes Oppidum diruerunt. Unde adagium.* ne tentes Camarinam. *ſenſus eſt. Principis indignatio, tanquam Camarina, non eſt provocanda.*

1 Dicere ficus ficus, ligonem ligonem, *& his ſimilia, eſt, rem ipſam nudis verbis dicere.*

2 *Juppiter ſermonem excipit; inſtatque, ut Momus reſpondeat.*

3 *Areopagitarum, qui ita dicti à Templo Martis in quo judicabant. Athenis ſententias dicebant, quæ omnium opinione æquiſſimæ habebantur. Inter alias leges accuſatorem nullum, aut reum uti prooemio ſinebant, ut incorrupta eſſent judicia, nec Judices occuparentur, conciliatâ, ut ſolet, in exordiis gratiâ.* Cecropidæ, *ideſt Athenienſes, à Cecrope Athenarum Conditore.*

4 *Celebris Rhetor, & Grammaticus, D. Hieronymi Magiſter, cujus extant commentarii in Terentium, & Virgilium.*

5 *Momus loquitur; & compulſus à Jove, reſpondet.*

6 *Diagoras Mileſius.*

Poſt ſua dicta trahit, curam tibi jure faceſſit.
Arcanas rerum cauſas non ille requirit,
Aſtrorumque vias; de finibus ille [7] bonorum,
De Pulchro [8] Juſtoque nihil curatque docetque.
Dipnoſophiſtarum [9] cœnas non ille frequentat,
Quæque parat civis convivia [10] Chæroneus.
Non acres ſenſus, nec acuta cuſpide preſſum
Torquet [1] apophtegma. tribus ilicet omnia verbis
Expedit, & certo concludit [2] ſchemate, dum vos
Nullos eſſe docet, qui ſidera celſa tenetis.
[3] Rides? Inachii ſed ſi doctrina Magiſtri
Invenit emptores, ſero cruciabere luctu,
Et demum, qui nunc rides, rideberis. illis
Sed bona pars hominum, dices, non credula nugis,
Nos putat eſſe aliquid: ſaltem ſtridente tonitru
Vellicat immemores quæ Cælo flamma remugit.

7 *De quibus Tullius ſcripſit.*

8 *De quibus Plato ſcripſit.*

9 *Quas Athenæus deſcripſit.* Dipnoſophiſtæ, *Latinè, in cœna diſputantes.*

10 *Plutarchus, in oppido Chæronea natus, ſcripſit Quæſtiones Convivales.*

1 Apophtegma, *eſt breve dictum, moribus, vitæque inſtituendæ accommodatum: hoc autem differt à ſententia, quòd apophtegmata ſunt Principum, Ducum, & illuſtrium dumtaxat Virorum: cujuſmodi multa Catonem collegiſſe, author eſt* Tullius 1. Offic.

2 Schemata *ita interpretatur* Cicero de Clar.Orator.erant autem & Verborum, & ſententiarum illa lumina, quæ vocant Græci Schemata, quibus tanquam inſignibus in ornatu diſtinguebatur omnis Oratio.

3 *Non eſt, Juppiter, quod rideas, tanquam nimis abſurda, quæ de Diagora tibi narro.* Inachius Magiſter, *Diagoras.*

Digitized by Google

Nam qui diſtractis reboantem nubibus ignem
Non audit, [4] Scillæ non eſt quod porrigat aurem,
Et deridendo viſcoſam tergeat [5] auro.
Non temere objectas: hìc non aſſentio tantùm,
Verùm diſcedo pedibus, [6] manibuſque. ſed iſtud
Deterius multo eſt; ſi, quos regnare fatentur,
Illos flagitiis, turpiſque ærugine vitæ
Fœdè degeneres cernunt per devia ferri.
Huc referas, [7] vietùm quod ſpiret thurea virga,
Raraque fumoſis niteant donaria Templis.
Lætitiæ Pater ille, jugum qui Tigribus [8] aptat,
Dic age, cum thyrſo nequeat, neque parcere pugnis,
Maſſica ſi quando merſerunt pocula mentem,
Incaluitque mero cerebrum: cum ſaxa trahentem
Baſſarides [9] ſociæ miſero dent Orphea letho;

4 *Joannes Scilla, ornatiſſimis moribus, & ſingulari doctrina Collegii Romani Medicus, quem Author honoris gratia nominat. ſenſus eſt. qui reſonans fulmen non audit, aurem tanquam vitiatam fruſtra Medico oſtendit; nam plane ſurdus eſt.*

5 *Aureo Auriſcalpio.*

6 In ſententiam alicujus pedibus, manibus, toto corpore ire, vel diſcedere, *eſt cupide admodum, & feſtinanter aſſentiri. translatum à veteri conſuetudine, qua ſententiam rogati, continuò, relictis ſedibus, in aliquam partem ſimul procedebant, quod erat expeditioris ſuffragii genus. porrectis item manibus, & totius corporis commotione ſignificabant arridere ſibi ſententiam.* Vid. Liv. Dec. 1. l. 7.

7 Vietum *dicimus, languidum quidquid, & ſine ullo vigore.* Hic eſt vetus, vietus, veternoſus ſenex. Teren. *Senſus eſt. Ad hæc Deorum vitia hominibus nota referas ſacrificiorum incuriam, noſtrique contemptum.*

8 *Bacchus à Tigribus vectus.*

9 *Bacchæ, ſive Bacchantes, Bacchi pediſſequæ, quæ Orpheum interemerunt.*

Membraque certatim cædant innoxia Vatis,
Eumenides cujus non auſæ tangere [10] barbam;
[1] Orgya ne ſtupeas ſi poſt [2] trieterica frigent,
Sacraque pingueſcunt nullis [3] Nyſea caniſtris.
Mercurius celeri radat cum ſerica furto
Pallia, in auriculam & ſi quid tibi garrit, ab imis
Everrat loculis argenti pondera puri;
Et quò non tandem piceatos inſerat ungues?
Quales in Phrygios habuit jejuna [4] Celeno,
Aut quales fures inter ſcitiſſimus Argon,
Ipſum Carnifici laqueum rapuiſſe peritus,
Lignea dum ſcandit [5] Capitolia; vela nec obſtant
Ante [6] oculos; tanta eſt digitis fiducia ſolis.
Audeat iſta palam cum callidus [7] Αργειφόντης
Convectet cum mane novas, cum veſpere prædas,
Tune putas quemquam tam craſſis naribus, illum
Qui colat, & quidquam putet [8] exorare Latronem?
Cum, tribus [9] Anticyris curari dignus, acutâ

10 *Cum Bacchæ trucidaverint Orpheum, cui vel Furiæ pepercerunt, cum Inferos adiit.*

1 *Sacra Liberi. à furore dicta.*

2 *Triennalia, quia tertio quoque anno celebrabantur.*

3 Nyſa. *Urbs Arabiæ; altera ejuſdem nominis in India. Utraque Baccho ſacra.* Caniſtris pingueſcunt, *ideſt Donariis, quæ caniſtris delata offerebantur.*

4 *Harpyarum rapaciſſima, quæ Trojanorum menſas apud Strophades diripuit.* Virg. Ænei. 3.

5 *Locum ſuſpendii, ſublatis trabibus excelſum.* Argon. *fictum Furis nomen.*

6 *Rei multis in locis ad patibulum velata frònte ducuntur.*

7 *Mercurius. latinè,* Argicida, *Interfector Argi.*

8 *Orando obtinere.* Sine te hoc exorem. Teren. Heaut.

9 Anticyra, *Inſula eſt Maliaci ſinus, in qua optimæ notæ Helleborum naſcitur, quod etiam veratrum dicitur, herbæ*

Succinctus frameâ Gradivus obambulet atra
Nocte, velut dubius cornu [10] lucente Satelles;
Nec dubitet coſtas etiam occurrentis amici
Perfodere, & quatuor miſero non linquere dentes;
Nil cauſæ eſt, illum cur totis Thracia Templis
Non procul ejiciat, gaudentem & cæde cruenta
Vel flammis perdat, vel [1] Strymone [2] Mirmillonem.
Et quoniam lutea hæc verſare [3] piamina cœpi,
Addo, quod [4] Harpocrates nequeat ſiluiſſe: tabernâ
Vulcanus Siculâ cum ſubtiliſſima cudat,
Non captura ſcaros, nec, opinor, [5] retia, turdos;
Raptores alii cum ſint, fraudumque magiſtri,
Jam pridem laqueo digni, & Melitenſe triremi,
Difficile eſt illos auro incruſtare, tabellas
Addere votivas, pinguem & jugulare [6] Hecatomben.
[7] Vera crepas, Mome, & multum mihi cognita: pridẽ
Me Cæli, & Sociorum diſpudet; igne triſulco

genus præſentiſſimam vim habens curandis iis, qui animo parum conſtant.

10 *Lucente igne ex laterna cornea.* Quo ambulas tu, qui Vulcanum in cornu concluſum geris? Plaut. Amphit.

1 Strymone perdat; *demergat aquis Strymonis, qui eſt Thraciæ Fluvius. Thraces Martem impenſe colebant.*

2 Mirmillo *alter digladiantium, alter Retiarius dicebatur. hic ad Martem pugnacem transfertur.*

3 Piamen, *ſeu piamentum, eſt quo aliquid expiatur. hic pro ipſis ſordibus; ut ſæpe piaculum pro flagitio.* diſtulit in ſeram commiſſa piacula mortem. Virg. *6.*

4 *Silentii Deus. idem* Sigalion *dictus.*

5 *Tectè, jocosèque innuit fabulam ſatis notam, & parum pudicam.*

6 *Sacrificium, quo centum boves mactabantur.*

7 *Verba ſunt Jovis, abrumpentis Momi ſermonem.* Vera crepas, *vera prędicas.* ſi quid Stertinius veri crepat. Horat.

Quos [8] ego.... Verũ homines cur tẽdũt me quoq;curtis
Vendere [9] Judæis? namque olim Patris in aula
Cum puer imberbis ludebam, nec bene noſſem
[10] Bucula quid tauro diſtaret, laurus olivâ,
Tunc ſacras inter mihi verba precantia flammas
Multa dabant homines; ſegetes fundebat Eoas
[1] Arcula tunc auro radians: attollere fumo
Vix oculos (memini) poteram; ſe tanta ferebat
In ſublime croci nubes, & pinguis amomi.
Nigras juniperi mihi nunc in ceſpite nudo
Incendunt baccas, & inemptæ ſegmina rutæ;
Cum tamen ingratus ſim nulli, at carus amicis,
At bonus, incoctuſque favis præcordia. [2] Verùm,
O bone, neſcio quid queritur lex [3] Julia de te.
[4] Furcifer, iſta Jovi, cubitale & fulmen habenti
Oggeris? hos animos ſomno [5] ſatus? accipe calcem,
Improbule: [6] hic etiam tuus eſt, hic inſuper; illud

8 *Supple*, percutiam, *vel aliquid ſimile. ut apud* Virg. Ænei. 1. Quos ego. ſed motos &c.

9 *Scrutariis, qui viliſſima quæque coemunt. ſenſus eſt Agnoſco equidem, Mome, aliorum Deorum nequitiam. ſed cur ego etiam nullo in pretio habeor ab hominibus?*

10 Bucula. *diminutivum à voce* Bos, *parva Bos, ut* Buculus, *parvus bos.*

1 Arcula, *acerra, repoſitorium thuris.*

2 *Reſpondet Momus: & Jovem adulterum occultè, ſed tamen acriter carpit.*

3 *Lex Julia de Adulteris.*

4 *Juppiter hæc, verbis Momi ad vivum tactus.* Furciferi *dicebantur Servi, qui à Dominis cogebantur tranſverſam humeris furcam ferre, ſpectante vicinia, quod ſummum erat infamiæ genus.* Donatus.

5 *Momus, Noctis & Somni filius.*

6 *Calcem alterum intellige. & iterum tertium.*

Pythagoræ ut fiat; numero Deus impare gaudet.
[7] At tu pollicitus, loquerer quæcunque, benignè
Accipere, & dociles aures præbere monenti.
[8] Pollicitus: mentem interea ſed pulcher Homeri
Verſiculus ſubiit. [9] Pelide, qualia dices,
Talia reddentur penitùs tibi dicta viciſſim.
[10] Cui permiſſa ſemel rerum ſuprema poteſtas,
Illi nulla fides: poſt omnia legibus ipſis
Imperitat, Regnique modus fit ſola libido:
Libertatis erit ſummæ pars ultima, victis
Cum populis jus faſque jugo ſubmittere eodem.
[1] Commotis hinc inde animis dum talia jurgant,
In medium triſti, tragicus ceu nuncius, ore
Adveniens litem dirimit [2] Cyllenius omnem,
Deteriora ferens. [3] Ferro perit inclyta Roma;
Sacrilegæ, Pater, involvunt Capitolia flammæ;
Præceps atque tuum ruit alto à culmine Templum.
[4] Mirarer, ſi læta ſemel mihi, nate, referres.

7 *Momi expoſtulatio.*

8 *Reſpondet expoſtulanti Momo Juppiter. ſenſus eſt. pollicitus quidem fueram ſedatè audire; ſed Æneæ ſententia apud Homerum ſuadet aliud conſilium capere.*

9 *Homeri eſt hoc hemiſtichium, & ſubſequens verſiculus, quo Æneas cum Achille congreſſurus eumdem alloquitur.* Pelides. *Achilles, Pelei filius.*

10 *Momus morat â ſententiâ claudit dialogum.*

1 *Redit iterum ſermo ad Authorem, qui narrat Momi allocutionem abruptam interventu Mercurii.*

2 *Mercurius, à Cyllene monte Arcadiæ, in quo nutritus.*

3 *Mercurii ſunt verba, Jovi nunciantis, Templum ipſius Capitolinum à Romanis incendi.*

4 *Reſpondet Juppiter, & omnia tentat, ut Capitolii propugnandi curam, & laborem declinet. primùm moleſtè accipit nuncium de incendio.*

Sed cur non tanto rerum diſcrimine, ſegnes
Accurrunt cives? cur non cava tympana pulſant,
Vicatimque legunt, qui promptas agmine facto
Apportent undas humeris, flammaſque repellant?
[5] Nugaris: non alpini Tarpeia ſaxa
Invadunt [6] Senones, cinguntque hoſtilibus armis;
Non valida audacis [7] Brenni dant æra ſonorem:
Ipſa ſacris ſed Roma faces penetralibus infert,
Lurconis ſequitur dum ſeditioſa [8] Vitellj
Claſſica, [9] Flaviaden contra, fortemque Sabinum.
Ergo [10] age, qua polles gratæ dulcedine linguę,
[1] Majugena, infeſtos animos, plebemque furentem
Demulce, manibus ſontes & diſcute flammas.

5 *Momus docet Jovem, Capitolium non, ut olim, Gallos Senones oppugnare; ſed ipſos Romanos incendere. Hoc autem peregerunt Milites Vitelliani. cum etenim Domitianus puer cum parte exercitus, & Sabino patruo, in Capitolium fugiſſet, Vitelliani Jovis Templum flammis diruerunt. Vide* Xiphil. in Vitellio. Suet. in Domit. Tacit. Hiſt. l. 3. *Huc reſpexit Martialis de Domitiano Cæſare loquens.* Soſpite quo, gratum credimus eſſe Jovem. *& iterum.* Prima ſuo geſſit pro Jove bella puer.

6 *Populi ex transalpina Gallia Italiam ingreſſi Urbem incenderunt, obſederunt Capitolium: ſed Capitolium ſervavit Manlius, dictus inde Capitolinus; Urbis incendium hoſtium ſanguine reſtinxit Furius Camillus.* Liv. Dec. 1. l. 5.

7 *Senonum Gallorum Ductor.* Liv. ibidem.

8 *Gula, & deſidia perditum fuiſſe Vitellium author eſt* Suetonius *cum aliis*. lurcones *à* lura *dictos putat* Jul. Scal. *de cauſ. ling.* 22. luram *veteres utrem dicebant. hinc lurcones, qui cibum in ſtomachum, tanquam in utrem conjiciunt.*

9 *Domitianum è gente Flavia.*

10 *Rogat Juppiter Mercurium, ut ſuâ eloquentiâ rem componat.*

1 *Mercurius Majæ Filius.*

[2] Cedunt verba ſago. non audit concita turba
Cauſidicos. [3] Urbis faciem, caſuſque ſiniſtros
Edoceas ipſum ſocio cum Marte Quirinum,
Quorum res agitur: dubiis ſuccurrere rebus,
Feſtinentque ſuam jubeas defendere Romam.
[4] Ajo præmonitos fruſtra: tua jura verentur,
Cujus corripitur Fanum, tabulataque fumant.
Sed mihi quid cauſas dudum tu nectis inanes?
Dum loquimur, convulſa gravem dant templa ruinã.
[5] Deſcendam. verùm priùs hanc perpendere totam
Rem liceat mihi, nate, duas non ampliùs horas:
Feſtina lentè, [6] Delphinus & Anchora clamant.
[7] Nugamenta. moras ignis non ſuſtinet. [8] ergo
Suppetias veniam: liceat ſed cogere ſaltem
Concilium, & cæli Patres audire [9] patratos.
[10] Riſu diffindi poſſem, diffinderet ipſa
Ni rabies me ſæva magis. Dulciſſima [1] proles,

2 *Eloquentiam inter armatos inutilem eſſe, ait Mercurius. reſpicit autem per oppoſitam ſententiam ad illud Ciceronis.* Cedant arma togæ.

3 *Juppiter detrectans officium, aliud comminiſcitur.*

4 *Mercurii Reſponſio.*

5 *Juppiter deliberat, ridenda addita conditione.*

6 *Titus Veſpaſianus antiquum illud,* Feſtina lente, *exprimebat figurâ Delphini anchoram complectentis. quæ fuit poſtea Aldorum teſſera. Vide* Adag.

7 *Mercurius meritò Jovem redarguit.*

8 *Iterum deliberat Juppiter, ſed nugatoriè, ut ſupra.*

9 *Patres dicebantur* patrati, *quòd ad patranda, ſeu peragenda juramenta de fœderibus mitterentur.*

10 *Mercurius loquitur, non iram, non riſum ſatis continens.*

1 *Juppiter fatetur candidè, quare non accurrat depellendis flammis à ſuo Templo Capitolino. condixiſſe enim ſe Junoni*

Cylleni, tecum, quod par eſt, non ego longo
Circuitu verboſus agam. tot nectere cauſas,
Ambageſque moræ varias quid ſuadeat, & quid
Hìc me detineat cunctantem denique, claris
Expediam dictis. hodie, fulgente theatro,
Condixit lætum, fidibuſque inſigne canoris,
Juno [2] Melodrama: arguti mulcedine cantus
Ut rapiar, noſcis. moriar, ſi dulce ſonantis
[3] Sambucæ modulis cogar citharæque carere.
Hæc ait, atque imo ſeſe conclave recondit.
Flammarum volvit dum cæca volumina Clivus,
Nigra triumphati vidit qui terga [4] Jugurthæ,
Juppiter ille tuus digitos, ò Roma, micantes
Fidicinæ laudat, ferit & quas Pſaltria chordas,
Et molli cupidas [5] acroamate proluit aures.
Dum ſua Templa vorat fuſis Vulcanus habenis
Niliacæque ruunt celſa de rupe columnæ;
Ipſa Jovis magni effigies cum fulmine toto
Ante profanatas dum diruta concidit aras;

ad Muſicum Drama ſpectandum.

2 Melodrama. *Fabula muſico concentu ab Hiſtrionibus repręſentata. Opus Dramaticum Muſicum.*

3 Sambuca *Athenæo Inſtrumentum eſt muſicum tetrachordum, à quatuor chordis, quibus intenditur. Vulgo* Violone. *Aliis triquetrum eſt inſtrumentum, multis diſtinctum fidibus, ſed longitudine inæqualibus. Vulgo* Spinetta.

4 *Clivus, ſive Collis Capitolinus, ubi à Mario in triumpho ductus eſt Jugurta, cum inſidiis adortus Adherbalem, & Hyempſalem fratres, amicos populi Romani, Numidiæ Regnum per vim, & injuriam invaſiſſet. Primam in* Fidicinæ *corripit metri neceſſitate.*

5 Acroama. *proprie Auditio. jucundam narrationem plerumque ſignificat.*

Dum cervix, humerique, toroſaque colla liqueſcunt,
Et menti nemus [6] aurati, teſtudinis ille
Diſtinguit numeros: tremuli nunc gutturis artem
Miratur, celereſque fugas; nunc cerea flecti,
Quos modò ſuſpendit, modò quos dat lingua recurſus,
Suſpicit, elatoſque modos, tenueſque, graveſque,
Et quot [7] Phonaſcus variat diſcrimina vocum.

Inſpice nunc, [8] ſodes, terrarum maxima Roma,
Cui tollas gemmis auroque nitentia Templa,
Cui credas arcem, quâ terris omnibus unâ
Celſior aſſurgens populis das jura ſubactis.
Qui proprias flammis defendere vilibus Ædes
Non potis eſt, & ſe ſpirantem marmore ſacro,
Illum poſſe putet quiſquam tua tecta tueri,
Palladiumque [9] Forum, & latos, tua [10] gaudia, Circos?
Æmilium poſſit paulùm ſuſpendere [1] pontem,
Si ruat, aut Portæ lapſum prohibere [2] Capenæ?
Si talis Capitolinæ tibi contigit arcis
Excubitor, qui te, caſus cum ſævior urget,
Deſerit, & toto pavitans abſiſtit Olympo,

6 *Aurea barba Statuæ Jovis Capitolini.*

7 *Flectendæ, certiſque modulis efferendæ vocis Moderator.* Columella *vocis Magiſtrum, & cantus Modulatorem vocat.*

8 Sodes. *adverbium, ſeu potiùs interjectio blandè monentis: ita dicta, quaſi,* ſi audes: *ut* ſis, *pro* ſi vis, *duo verba copulando, ut notat* Cicer. in Oratore.

9 *Forum Cæſaris, ita dictum ab Æde Palladis.*

10 *Conſtat, Populum Romanum ludorum Circenſium fuiſſe avidiſſimum.* duas tantum res anxius optat, Panem, & Circenſes. Juven. Satyr. 10.

1 Pons Æmilius, *ante* Sublicius *dictus, quo perfracto, Horatius Cocles Porſenæ & Etruſcorum victor, ad ſuos remigravit.*

2 Capena *una ex Romæ Portis. ita dicta, vel à proxima*

Illos tu melius [3] Labeoni credere muros
Aut [4] Damæ poteras: cuſtos non ſegnior eſſet
[5] Natta, vel ad numerum doctus ſaltare [6] Bathyllus.
Quid cauſæ fuit, immiti proſcindere ferro
[7] Taygetũ,& Phrygios vectare per æquora [8] montes?
Scilicet ut ſacræ [9] Rupis [10] Deſertor & Urbis,
Spartano coleret fulgentia marmore templa,
Stringeret & fulvo jaculum̃ [1] ſcurrile metallo.
Sparge vaporatas Eois meſſibus aras
Clavigeri, pia Roma, [2] Senis; procumbe Magiſtri
Ante pedes, magno quo geſtit Tarſus [3] Alumno,
Et Cyprias [4] Cydnus jactantior exit in undas
Hinc tibi certa ſalus, præſens hinc rebus in arctis
Præſidium tibi rite venit. Cuſtodibus illis,

ejuſdem nominis Oppido, vel quod inde Capuam in Campaniæ Urbem iretur.

3 *Labeone inſanior.* Horat. lib. 1. Sat. 3.

4 *Servi nomen, de quo non ſemel* Horat.

5 *Ignaviâ inſignis.* Non pudet ad morem diſcincti vivere Nattæ? Perſ. Sat. 3.

6 *Pantominus apud* Perſium. Tres tamen ad numeros Satyri moveare Bathylli.

7 Taygetus *mons apud Lacedæmonios præclaro marmore.*

8 *Senſus eſt. nihil neceſſe fuit Spartana, & Phrygia marmora vectare Romam, ad Jovis Capitolini ſtatuam conficiendam.*

9 *Capitolii.*

10 *Juppiter, quem ſui Templi incendium nihil commovet.*

1 *Fulmen deridendum. ut ridere ſolemus, cum ſcurræ, ad captandam gratiam, armati incedunt more militari.*

2 *S. Petri Apoſtolorum Principis.*

3 *S. Pauli, Tarſi in Cilicia nati.*

4 Cydnus, *Ciliciæ fluvius. cujus frigidiſſimas aquas, lethales ſibi ſenſerunt in æſtu Alexander Macedo, & Fridericus hujus nominis primus Imperator.*

Digitized by Google

Non te [5] Maſſagetæ, non quæ ſe ferrea clauſtris
Caucaſeis effudit hiems, Tiberimque petebat,
Impia Pannonici terrent nec ſigna [6] Tyranni.
Illa ferox, collecta luto Mæotidos [7] undæ
Colluvies quantum præ ſe terroris agebat,
[8] Sauromatas, Dacos, & Hyperboreos Agathyrſos,
Baſtarnaſque feros, & pictis Biſtones armis
Orbis in exitium cum duceret Attila! demens,
Atque ſuo dignus contundi [9] nomine, qui ſe
Numinis irati Virgas, Ferulamque vocaret:
Crudelis, ſtultuſque ſimul, qui ſcindere ferro
Oppida, qui flammis agros incendere, totas
Perdere qui terras, auderet dicere, Regnum;
Nec ſeſe vellet, niſi ſola clade [10] potentem.
A Tanai, Scythicoque furens Aquilone profectus
Jam [1] Cicones, Beſſoſque, tuos jam, Mœſia, colles
Præterit, & campos quos [2] Noricus alluit Oenus.

5 *Illuſtris in Scythia natio.*

6 *Attilæ Hunnorum Regis, à quo incendiis, & vaſtitate affectæ omnes ferme Provinciæ Occidentis.*

7 *Paludis Mæotidos in Scythia, unde egreſſus Attila, aliiſque per viam adſcitis Populis Occidentem invaſit.*

8 Sauromatæ, *idem quod Sarmatæ, Scythiæ Populi.* Daci, Agathyrſi, Baſtarnæ *ad Scythas pertinent.* Biſtones *Thraciam colunt.*

9 *Flagello ſcilicet. nam Dei Flagrum vocari ſe juſſit Attila.*

10 *Contra rectum magnæ potentiæ ingenium, & naturam, quam optimi quique Principes beneficiis, & largitionibus exercuerunt.*

1 Cicones, Beſſi, *Scythiæ populi.*

2 *Noricorum Provinciam in Germania veteri, hodie Bavariam dicunt: quamvis de certis ejus finibus Coſmographi diſcrepent.* Oenus *inter Noricorum fluvios recenſetur.*

Gallica ſed rura ingreſſum, forteſque [3] Gebennas
[4] Dux Latius claræ docuit diſcrimine pugnæ,
Confertis quantùm populatrix turba maniplis,
Et vilis forti diſtaret milite prædo.
Damna acuunt vires, majorque audacia victo.
Per [5] Carnos iterum, [6] Tergeſtinoſque receſſus
Torvus [7] Iulæis deſcendit ab Alpibus. armis
Diruta barbaricis celſas [8] Aquileia turres
Præcipitare ſolo, ſimul & conſurgere vidit
Altiùs; everſæ caſus dum ſplendidus Urbis,
Auſoniæ decus & columen, latèque potentis
Imperii [9] caput Hadriacis educit ab undis.
Auſpiciis [10] Aquilæ victricia tela ferentis
Magnanima Enſiferi ſuccedunt ſigna [1] Leonis

3 Gebenna, *Mons in Gallia, Arvernos ab Heluiis dividens.*

4 *Aëtius, Ductor exercitus Valentiniani Cæſaris, cum auxiliaribus copiis Francorum, & Theodorici Gothorum Regis, memorabili prælio in campis Catalaunicis edito, Attilæ copias fudit, fugavitque.*

5 Carni, *Populi Iſtris finitimi. in Italia collocantur à Plinio.*

6 Tergeſte, *Iſtriæ Oppidum, mari proximum.* receſſus, *ideſt Sinus Tergeſtinus.*

7 *Alpes Juliæ, ita dictæ à Julio Cæſare, quod partem ſuarum legionum illac tranſmiſerit. extenduntur à Carnis ad Colapim Liburniæ Fluvium, ubi in Savum influit.*

8 Aquileia, *Civitas apud Carnos, olim perampla, & reliquarum in Italia, exceptâ Româ, facile princeps. ſed anno* 452. *ab Attila exciſa, Urbis Venetæ primordiis ſubſerviit excidio ſuo.*

9 *Clariſſimam Venetorum Rempublicam.*

10 *Aquileja, ab Aquilis dicta, quarum ingens copia in Carnorum Alpibus.*

1 Leo, *Inſigne S. Marci Evangeliſtæ: ilemque enſem ad-*

Adſuit; atque Ducem dictis compellat amaris.
Huc odiis certaſſe ſatis: ne tendere curſu
Ultra poſſe puta: vetat hoc, qui pallida tabo
Funera, lethiferamque luem, morboſque, famemque,
Frendentes certa cohibet qui lege procellas,
Et tenui tumidos fluctus confringit arena.
Fortibus addiderat dictis nec plura: verendos
Ante pedes, Getici cum concidit ira Tyranni;
Et procul attonitas acies, & victa referri
Signa jubet. [7] Rogitant, Quæ tanta potentia [8] dictis?
Tot peditum vexilla trahens cur cedat inermi?
Ille refert contra. Latii poſt terga Parentis,
Majeſtate gravis, venerandaque Numine ſacro
Viſa mihi [9] facies: mox reddita fertur ad aures
Vox minimùm mortale ſonans. jubet ocyus illa
Maturare fugam, celeres abducere turmas,
Dulcis & Auſoniæ totis decedere campis:
Ni faciam, ſubitam cladem, certumque minatus
Exitium Senior, metuenda luce refulſit.
[10] Cælicolæ magni ſic tradita nempe tuentur
Regna ſibi. ad Romæ clavum de lyntre vocatus

7 *Attilæ Milites, Sociique.*
8 *Romani Pontificis.*
9 *Divi Petri Principis Apoſtolorum, Attilam ab excurſione, quam meditabatur in Urbem, abſterrentis. Sunt qui Divo Leoni Pontifici, dum Attilam redargueret, duos ſumma dignitate viros adſtitiſſe memorant, nempe Apoſtolorum Principes, S. Petrum, & S. Paulum. Sed Poeta ſequitur Paulum Diaconum, & alios, qui D. Petri ſolùm meminerunt. Vide* Baron. *ann.* 452.
10 *Authoris ſunt verba, & animadverſio, poſt enarratam Attilæ fugam ab Italia.*

[1] Piſcator Cimbros fugat, [2] Hippophagoſq; Coraſphos,
Et nutu flectit Regum turgentia corda.
Hujus ne dubites tumulo funalia centum
Digerere in gyrum, terrarum maxima Roma.
Auguſtum quanta cameret teſtudine Templum,
Deſcribat [3] Bramas, [4] Fontana, [5] Peruzius, & qui
Trinacrii [6] Michael [7] Geometræ vicit acumen.
Noliferæ turris [8] Madernus culmina formet,
Claraque de duro qui duxit nomina [9] ferro.
Aurea Porticibus [10] Berninus limina condat,
Regaleſque gradus, & ſtantes orbe columnas,
Quæ decorant illuſtre Forum, Circumque coronant,
Obſequioſa cient ubi læti murmura [1] Fontes,

1 *D. Petrus Apoſtolorum Princeps.*

2 Coraſphi, *Scythiæ Populi, equinis carnibus veſcuntur, inde* Hippophagos *vocat.*

3 *Bramantes Urbinas, inſignis Architectus, Ichnographiam Baſilicæ Divi Petri, & ejuſdem Tholi, delineavit.*

4 *Dominicus Fontana, egregius Architectus, alteram ejuſdem Templi Ichnographiam propoſuit.*

5 *Balthaſſar Peruzius, magni nominis Architectus, delineationem alteram ejuſdem Baſilicæ obtulit Leoni X.*

6 *Michael Angelus Bonarota, Architectus, Statuarius, & Pictor præſtantiſſimus, formam novæ Baſilicæ Apoſtolorum Principis excogitavit.*

7 *Archimedis Syracuſii.*

8 *Carolus Madernus, illuſtris Architectus, expoſuit Turris Campanariæ modulum ad eandem Baſilicam.*

9 *Martinus Ferraboſcus, qui alteram Turris Campanariæ delineationem exhibuit.*

10 *Laurentius Berninus, Architectus, & Statuarius clariſſimi nominis, Baſilicam Apoſtolorum Principis Porticu ampliſſima, Ædes Vaticanas Regiis gradibus, Forum, in gyrum ducto multiplici Columnarum ordine, illuſtravit.*

1 *Fontes gemini in area Vaticana, copiâ aquarum, & ma-*

Niliacique ferit nubes audacia [2] ſaxi.
Sed cum ſacra tibi, Cæleſtis Janitor aulæ,
Feſta dies remeat, multùmque optata quotannis;
Tunc hilares inter meritò nox fulgurat ignes,
Emiſſæque faces, & flammis ludicrus imber
Dat ſonitum; reboant plaudentibus æra metallis,
Poſtera ſole novo ſed cum lux alma refulſit,
Feſtivis reſonant concentibus aurea Templa;
Purpureo & Patrum circum fulgente Senatu,
Ara nitens Arabum fuſos incendit odores.
Tunc Orbis columen, [3] CLEMENS, tutelaque, fari
Quo Superi reor ore ſolent, præconia ſummi
Concelebrans, cujus pondus ſubit ipſe, Magiſtri,
Solennis revocat longo poſt tempore ritus
Eloquii, & laudum veteres inſtaurat honores.

gnificentiâ operis ſplendidiſſimi.

2 *Obeliſcus, à Sixto V. Pontif. Max. erectus in Area Vaticana.*

3 *CLEMENS XI. Pontifex Maximus, feliciſſimè regnans, qui pro ſummo, quo tenetur Religionis pietatiſque ſtudio, Sanctis Petro & Paulo, Apoſtolorum Principibus, ſacro recurrente die, Homilias argumenti Majeſtate, miraque ſua dicendi facultate digniſſimas, publicè habuit.*

SATYRA III.

Ejuſdem Argũmenti.

ARGUMENTUM.

JUnonem exagitat. Iterum interim Jovem carpit. Quædam de Herculis Apotheoſi, & Æneæ navigatione in Italiam. Fabula de Marſullo Ciſiario, & Grallonio, Hoſpite tranſalpino. Reliqua de Navigatione Ænee, & poſitis ab eodem in Latio Sedibus, nequidquam adverſa Junone.

HOc [1] quoq; [2] mnemoſynō ceratis ſcribe [3] tabellis,

1 *Helenus, Priami Filius, Chaoniæ in Epiro Princeps, Æneam Hoſpitem alloquitur. monet autem poſt alia, quæ dixiſſe fingitur, ut colendæ ſibique conciliandæ Junonis præcipuam curam ſuſcipiat.* Virg. 3. Ænei.

Junonis magnæ primùm prece Numen adora;
Junoni cane vota libens, dominamque potentem
Supplicibus ſupera donis; ſic denique victor
Trinacria fines Italos mittere relicta.

2 *Quidquid in amici memoriam alteri traditur.* Mnemoſynon mei Sodalis: Catul. *hic pro ſalutari conſilio ſumitur.*

3 *Quibus cerâ obductis Veteres ſcribebant. intelligit autem libellos illos geſtatorios, in memoriæ ſubſidium, in quos ea re-*

Nate [4] Dea. magnum Junonis Numen adora:
Junoni pingues mittant [5] carnaria renes
Taurorum; & nitido candelas imbue ſevo.
Non aliter fines Italos, & culmina viſes
[6] Janiculi. Hæc fatus profugum dimittit [7] amicum
[8] Priamides: ſimul Epirotica vina carinis,
Et [9] Cererem excoctam diuturnos ſtipat in uſus.
[10] Credimus. eſt aliquid Saturni Filia. quidni?
Imperioſa Jovem rabidis cum calcibus ipſum
Sæpius accipiat, duros religata cothurnos.
Præcipuè cum nocte domum ſe ſerus [1] Amator
Jam multâ recipit. clauſis tunc illa trementem
Excludit foribus, celsâque inſana feneſtrâ
Ejulat; & crepidas, & quidquid miſſile demens
Suggerit ira, jacit. pluvio tunc Juppiter ipſe
[2] Sub Jove [3] cantillat, Tegeaticus ut Satyriſcus,
Pande, Coriſca, fores. quod ſi miſerata madentem
Imbribus, & liquido perfuſum pallia nimbo,
Poſtibus admittit tandem, non jurgia primùm,
Non mala Cerbereæ ceſſat petulantia linguæ.

ferre ſolemus, quæ, ne de memoria effluant, pertimeſcimus.

4 *Æneas, Veneris Filius.*

5 *Locus ubi carnes venduntur.* Cœnam è carnario emit. Plaut.

6 *Mons, itemque vetus oppidum trans Tiberim.*

7 *Æneam Hoſpitem.*

8 *Helenus. Priami Filius.*

9 *Panem Nauticum.* biſcotto

10 *Aſſentiendum planè Heleno, & magni facienda eſt Juno, Saturni Filia.* Ironicè.

1 *Idem Juppiter, cujus pravos amores obiter vellicat.*

2 *Sub Cœlo pluviis fœdo.*

3 *Cantando orat Junonem, ut apud Comicos ſolent ſervuli ſuas amaſias.* Tegea, *Urbs Arcadiæ.* Satyrus & Coriſca,

Digitized by Google

[4] Hoccine te noctis? poſt quam cineremque, focumque
Compoſui? friget jamdudum cœnula; friget
[5] Vervecina, lepus, frixique peduſculus agni.
Per caput hæc inter, coſtaſque uxoria pugnis
Sævit hyems: malis figit, laceriſque capillis
Zelotypos ungues: ſacrarum vulſa comarum
Pluſcula pars hæret digitis, & adultera forti
Barba manu. plorans, [6] per terras frugiferentes,
Eumenidum per hydros, mores vovet ille pudicos:
Magnificũque putat Superũ Pater, atq; Hominũ Rex,
Mucidulum liceat ſi, poſt tot verbera, panem,
Proque obſoniolo [7] muriatum ſumere piſcem;
Deinde thoro cæſos componere fuſtibus artus.
Inſtruite ergo [8] focos, Pueri, lætumque virenti
Spargite fronde ſolum: Junoni ſacra canamus:
Stridat in igne merum: ſegetes in nubila fument
Panchææ: jugulis ſubmittite cultra ſuillis.
Dicamus bona verba. [9] Βοῶπι πότνια Ἥρη
Accipe [10] cretatumque bovem, tepidumque cruorem
Exſugas: liceat ſtomachi diſtendere [1] cryptam.
Da, bona, da veniam, lædit ſi bubula dentes

Interlocutores ſunt in ſatis nota Fabula Paſtorali.

4 *Supple:* domum refers. *Junonis ſunt verba.*

5 *Supple.* caro.

6 *Ita* Lucret. l. 1.

7 *Salſamento conditum.*

8 *Ad ſacrificandum Junoni.*

9 Bovinis oculis veneranda Juno. *Homeri ſunt verba, quibus frequenter honoris causâ Junonem appellat.*

10 *Candidum, vel creta infectum, quod erat indicium gregis venalitii.*

1 *Locus abditus, & concameratus. expone ſtomachi ſinus, & receptaculum.*

[2] Pulpula, ſi nares [3] rugat [4] lacrimoſa ſinapis.
Adſis ò præſens, ſeu Diva [5] Lacinia dici,
[6] Cinxia ſeu mavis, ſeu tu [7] Domiduca vocari.
Tæda thori te ſacra [8] Jugam, te Caſtra [9] Monetam
Appellant meritò. Latios tu [10] Februa Faſtos,
[1] Caprotina forum, pictos colis [2] Anthia flores.
Præfatus veniam verùm, [3] Feronia, paucis
Te vellem. inviſo toties cur Hercule victa
[4] Succumbis demum, totoque recedis Olympo,
Unguibus illa potens, [5] Jovimaſtix inſuper illa?
Obſtupet hæc,quæ nunquam [6] oleum plebecula vidit,
[7] Nec tria Steſichori. quid enim? cunabula narras,

2 *Conſciſſa caro.*
3 *Nauſeam creat; qua affecti corrugare ſolent nares.* Horat.
4 *Lacrimas ciens, ſaporis acrimoniâ.*
5 *Ita dicta, à Lacinio Brutiorum Promontorio.*
6 *A cingulo novis Nuptis poſito. Vide* Gyrald. Syntag.3.
7 *Quòd ad ſponſi ædes pergentes Nuptas comitaretur.*
8 *A jungendis Sponſis, unoque veluti jugo ſociandis. Jugæ, ſeu Junoni Jugali ara Romæ fuit.* Feſtus.
9 *Quòd Bello Tarentino Romanos monuerit, non defuturam illis pecuniam, ſi juſtè bellum moverent.* Suidas.
10 *Quòd ipſi eo Menſe ſacra fierent.*
1 *Quòd eidem ſacrificarent ſub caprifico.*
2 Florida *Latinè. cui Templum apud Corinthios.* Pauſan.
3 *Ab Urbe hujus nominis, ubi præcipuè colebatur.*
4 *Alcmenæ Filium tot feras vincere, & denique inter Deos referri, paſſa.*
5 Jovem verberans.
6 *Rudis ſcilicet populus. Parœmia ab Athletis, qui oleo ungebantur..*
7 *Strophen, Antiſtrophen, Epodon: quæ à Steſichoro paſſim uſurpata in carminibus, omnibus erant notiſſima. hinc in vehementer imperitos dici ſolitum. Nec tria Steſichori: ſupple,* noſcit. *ita expone hunc locum. Juno, cum tam ſtrenuè te geras*

Tergoris anguinei formidatumque [8] volumen?
Ardua nimirum tollentes colla chelydros
Pupulus, ut tepido [9] lumbricos ſole creatos,
Elidit [10] minimo. quid dicam [1] Euryſtea, centum
Laſſum [2] terriculis, quid [3] Theſſala monſtra, nigraſq;
Stymphali [4] volucres, Hydramque, Canemque, Poëtis
Et quæ triſtificis mos eſt committere chartis,
Cum furiant vacuum Parnaſſi ſaxa [5] lienem.

Verùm [6] Spartano poſſes hæc pectore forſan
Concoquere. huc properè fuſoque, coloque relicta,
Accurre; Oetæos apices, nemoroſaque luſtra
Scandit ubi [7] ſatus Alcmenâ, flammiſque caducam
Integrat emoriens, ut [8] avis Titania, vitam.

adverſus Jovem, cur Herculem, hoſtem tuum infeſtiſſimum, tot victoriis ornari, ac demum Cælum invadere, & inter Deos referri ſinis? non bene audis eâ causâ, præſertim apud Populum, cujus eſt plerumque craſſum judicium.

8 *Spiras anguium, quos Juno immiſit in Herculem infantem.*

9 *Vermiculos è terra natos.*

10 *Subaudi:* digito. Horat. Criſpinus minimo me provocat.

1 *Græciæ Rex, qui Junonis inſtinctu duriſſima Herculi imperabat.*

2 *Laſſum iis imperandis, quæ terrorem Herculi afferre poſſent.* terriculum, & terriculamentum, *quod terrorem injicit.*

3 *Centauros.*

4 *Aves eximiæ magnitudinis in Stymphalo, Arcadiæ lacu.*

5 *Quod Græcis* Splen. *unum ex interioribus viſceribus.*

6 *Obfirmato, Spartanorum more.*

7 *Hercules. ſententia eſt. quod ſi, Juno, oſcitas ad Herculis victorias; te ſaltem permoveat impetus ille, quo ad Cælum iter affectat ab Oeta Monte. ad illum procul ſubmovendum accurre, relicto fuſo. Quid enim niſi viliſſima es muliercula, quæ iſthæc perpeti poſſis?*

8 Phœnix. Avis Titania *dicitur, quia ad Titanis, ideſt*

Horrentes piceas, & iniqui ponderis ornos
Aggerat; Oetææ quando nec cinnama cautes,
Nec gignunt [9] caſiam. ſuccenſi ex aggere buſti
Jam prodit, qualis terebrati ſollis ab alvo
Papilio pictis bombycinus emicat alis.
Cernis, inhorrentes quanta fuligine vultus
Attollat, quanto nubes conamine findat?
Jam [10] Vigilum portas, jam caſtra ſuburbica prenſat;
Muraleſque manu pinnas amplexus, in arces
Magna [1] novercales glomerat veſtigia. Sed tu
Quid ſegnis tanto ceſſas in cardine rerum,
Maxima Cælicolûm? nunc [2] illos exere pugnos;
Nunc illi ſtridant fuſtes, & maſcula flagra.
Conſcende [3] impluvium, vel te ſublimiùs effer
Supra [4] ſuggrundas, ſummique crepidine tecti.
Quòd ſi tuta parum conſiſtis in [5] imbrice prono,
Tegula teque anceps terret, faſtigia per me
Summa licet ſcandas, revolantes aëre longo
[6] Turris ubi molles recipit pertuſa columbas.
Iracunda ciens hinc toto murmura Cælo,
In caput inviſum direptos projice ſoccos:

Solis radios pyram accendit.

9 *Ut ſilvæ Aſſyriæ; quarum ramuſculis Phœnix pyram ſtruit.*

10 *Extimas Cæli munitiones. ducta metaphora ab obſidione Caſtrenſi.*

1 *Tuas ſcilicet, Noverca Juno.*

2 *Quibus adverſus Jovem ſtrenuè rem agebas, ut ſupra.*

3 *Locus in Ædibus ad pluvias colligendas.*

4 *Prominentia tectorum, quibus ſtillicidium arcetur à parietibus.*

5 *Curvæ tegulæ, quibus aquæ defluunt.*

6 *Turris columbaria, crebris loculis perforata, ad columbas, earumque ova, & pullos excipiendos.*

Excute [7] malluvium, vectes, [8] tranſtilla, columnas,
Dolia, verriculum, menſas, armaria, corbes:
Antiquas devolve trabes, vaſoſque molares:
Aſſeribus ne parce thori; demitte ſequaces
Pulvinos totis cum cervicalibus; adde
Ferventem larido, nigris & caulibus ollam,
Confixaſque veru merulas, [9] oviſque patellam
Stridentem effuſis, & multo ſegmine pernæ.
Hem quid agis? ceſſas jaculis? tibi nulla ſupellex
Uſque adeo? non [10] œnophorum, non teſta, ſalillum,
Non lecythus, non trulla, tripus, non obbula, nō lanx?
Tam latè vacuas jocularis [1] Bernia ſedes
Non equidem coluit, non [2] Furius ille, jocosè
Quem carpit, puris [3] cui dicta Phaſelus Iambis.
Argivis [4] Capaneus ſi formidatus in armis

7 *Vas, in quo manus lavantur.*

8 *Infixæ parietibus tabulæ, quibus vilia ſervantur.*

9 *Ova frixa in ſartagine*; pernæ, *ſuillæ nempe carnis fruſtulis interjectis.* Frittata rognoſa.

10 Oenophorum. *vas vinarium.* teſta. *coctum eſt fictile, à torrendo dicta, quaſi* toſta. lecythus. *vas ventre amplo, arctiore collo, ad ſervandum oleum.* trulla. *diminutivum à* Trua. *genus vaſis vinarii.* tripus. *propriè olla tripedana. Item menſa tribus fulta pedibus. ſuper hujus generis menſa in Templo Apollinis Delphici Phœbades vaticinabantur.* obba, *vas vile potatorium.*

1 Franciſcus Bernia, *Poetarum feſtiviſſimus, Domum ſuam ruinoſam, & nulla ſuppellectile ornatam Italicâ cantiunculâ lepidiſſimè, ut ſolet, deſcribit.*

2 *Furii cujuſdam inanem domum, & vacuam deſcribit Catullus Epigrammate, cujus eſt illud initium:* Furi, cui neque ſervus eſt, neque arca.

3 *Catullus, cujus eſt Epigramma de Phaſelo, puris iambis concinnatum.*

4. *Unus è ſeptem Ducibus, qui Thebas obſederunt.*

Audet [5] Echionias dextrâ convellere Thebas,
[6] Statius expumans ſubitâ face nubila rumpit,
Non paſſus ruere elatos [7] Amphione muros.
Si latis humeris Priameia limina [8] Pyrrhus
Amplexus quatit, ærata ſævitque bipenni,
[9] In caput excuſſi magna vi deſuper ignes
Deſiliunt; non ſaxa manu torquere, revulſis
Nec ceſſant Troes devolvere robora tignis.
Sacrilegas cum fronte manus ſi nubibus infert
[10] Amphitrioniades, tu [1] pandicularis ineptè,
Tu dormis appota probè? te [2] Myſide quiſquam
Et poſthac, Staphylâque putet, Scaphiâque, Syrâque,
Aut demum docili diſtare [3] Melænide quidquam?
Sed fuerit pietas (exponam mitiùs ut rem)
Parcere [4] privigno poſt tot certamina; monſtris
Et ſua quæ fecit fulgentibus, [5] aſtra petenti.
Dardanium Æneam, Priami generumque [6] Latini,
Idaliæ Veneris [7] pullum nunc excute; cujus

5 *Ab Echione Cadmi Socio, qui Thebas condidit.*
6 *Juppiter nempe, à Statio inductus.* Stat. l. 10.
7 *Thebarum inſtauratore.*
8 *Vide* Virg. l. 3. Æneid.
9 *Pyrrhi aggreſſoris.*
10 *Alcumenæ, Amphitrionis uxoris, Filius.*
1 *Qui oſcitantes corporis membra diſtendunt, & quaſi pandi fiunt,* pandiculari *dicuntur.* Feſtus.
2 Myſis, Syra, *ancillarum ſunt nomina apud Terentium.* Straphyla, Scaphia *item ancillarum nomina apud Plautum.*
3 Melænis, *lenæ nomen apud Plautum.*
4 *Herculi ex Alcmena nato.*
5 *Tanquam meritò poſcenti Cælum, quod ſuum fecerat tranſlatis illuc monſtris à ſe domitis, & in cæleſtia ſigna converſis.*
6 *Æneas Creuſam primùm, Priami filiam, poſtea Laviniam, Latini Regis filiam, uxorem habuit.*
7 *Cariſſimum Parenti Veneri, ut eſſe ſolent avibus pulli.*

Sublatus fregit [8] Pater oſſa podagricus; arſit
Cum lectica domi; cum geſtatoria ſella,
[9] Haſta ſubalaris, columen, ſociuſque viarum
Cum periit baculus tornatus; & omnia demum
Fulcra pedum. Quantum longâ profecerit irâ
Quæris Sponſa Jovis? mecum ſic collige. Trojâ
Conſtituit poſtquam veterem divellere [10] nidum,
Ad naves famuli bulgas, auroque refertas
Sarcinulas referunt, torques, aulæa, tapetes,
Cingula, crateres, phialas, [1] chryſendeta, ciſtas,
Et [2] Ganymedæum croceo velamen acantho,
Illuſamque auro pallam; pulcherrima Dido
Quæ mox dona [3] ferat, falſuſque miniſtret [4] Iulus;
Quæ bonus accipiet, natus Laurente Maricâ,
In Latio [5] Socer, & Carmentæ filius [6] Arcas,

8 *Anchiſes. ad quem Trojâ educendum mirum eſt nihil vehiculi ſuperfuiſſe; ut neceſſe fuerit à Filio in humeros accipi. quod dum excuſat Poeta, tanquam Græcorum igne arſerint omnia, magis irridet. In exponendis Æneæ itineribus Poeta nihil diſcedens à Geographica ratione, quam Virgilius inſtituit, multa ipſe comminiſcitur; quædam feſtivè interpretatur, ut ridiculo Satyræque ſerviat.*

9 Haſta ſubalaris. *Italis* ſtampella. columen, ſociuſque viarum baculus. *vulgo* Bordone.

10 *Rem domeſticam, ſarcinas.* nidum *dixit, quia Veneris pullum Æneam vocaverat.*

1 *Vaſa auro ligata.*

2 *Chlamydem acu pictam, quam Ganymedis fabulam exprimentem Cloantho, Victori in ludis funebribus, Æneas tradidit.* Virg. Ænei. 5.

3 *Vide Virgil. Æneid. l. 1.*

4 *Aſcanii formam mentitus, Veneris Filius.*

5 *Latinus Rex.*

6 *Evander, Pallantis Arcadiæ Regis, & Carmentæ filius, qui Urbem Pallantæum in Latio condidit.*

Et demum [7] quotquot, Drepani per littora, ſaltus
Circa ſarcophagum Anchiſæ, plauſuſque dedere.
Ergo manticulas, ciſtellas nautica turba
Subvectant humeris: centum Prætoria ſaccos
Fert prægnante utero. Sed nec properantiùs [8] urgent
Iſta: gradu trahitur lento pretioſa ſupellex;
Argivus nullos tanquam [9] cantherius hoſtes
Interea vomeret, nec conderet aera fumo
Ucalegonis apex, ſummo flagrante tigillo.
Verùm ubi prima rates leni vocat aura ſuſùrro,
Protinus Idæis everrit cærula [10] palmis.
Dein mores hominum varios, & nomina diſcit,
Pluraque colluſtrat, quam [1] Tavernerius olim,
Emenſo penitus vel viderit orbe [2] Gemellus.

7 *Socii, qui Drepani in Oppido Siciliæ, ad Anchiſæ Tumulum honorarium ludos celebrarunt.*

8 *Æneas, ab incenſa Patria excedens, pretioſiſſima quæque in naves conjicit. idque non anxiè & feſtinanter, ut aſſolet in re trepida, ſed cunctanter & ſedatè, nullum ut præſeferat metum iratæ Junonis; & tanquam non vi compulſus, ſed animi gratia navigationem ſuſcipiat.*

9 *Id differt cantherius ab equo, quod Majalis à Verre, capus à Gallo, vervex ab ariete. hìc Equum Trojanum ſignificat.* Ucalegonis apex. *Domus Trojani Ucalegonis.* Jam proximus ardet Ucalegon. Virg. Ænei. 2. tigillum. *diminutivum à* tigno: *proprie trabs, cui ſuperponitur tectum, à tegendo.*

10 Palma, *ſive* Palmula. *extrema pars, & latior remi, in modum palmæ protenta.* Idæis. *In Ida Phrygiæ monte confectis.*

1 Joannes Baptiſta Tavernerius *ſcripſit commentarios rerum, quas per Europam, & Aſiam peractis itineribus cognovit.*

2 Joannis Franciſci Gemelli *per univerſum Terrarum Orbem Itinera nuper prodierunt in lucem.*

Threicios primùm fines, & prælia vidit
Decertata grues inter, [3] parvoſque colonos,
Quorum [4] rhomphæas, & ſæva Philoſtratus arma,
Bellicrepoſque notat faſtos. Tum [5] lucida Delos
Latonæ geminis legitur reptata Puellis.
Hic poſtquam, Numen bis ter veneratus utrumque,
Dixit [6] amœbæum cum fido carmen Achate,
Dianam teneræ ... nudato remige prendit
[7] Vaniloquam Creten. Nam quid non fingere de ſe,
Quid non ventoſis attollere follibus auſi
[8] Curetes? tenuit [9] Dictæas Juppiter arces?

3 *Pygmeos, quorum in Thracia contra grues certamina narrat* Philoſtratus. *quod autem dicit, Æneam Pygmæorum prelia in Thracia vidiſſe; id, itemque infra alia ſimilia, per cavillationem Satyricam Poeta comminiſcitur ſcilicet.*

4 *Gladii genus, quo Thraces utuntur.* Livius.

5 *Quod ibi Latona Apollinem, & Dianam genuerit.*

6 Amœbæum Carmen, *alterna modulatione, æquali numero verſuum canitur. Senſus hujus loci eſt. cum Æneas in Inſulam Delon perveniſſet, in honorem Apollinis, & Dianæ cum Acathe ſocio Hymnum concinuit, ut ille eſt apud Horatium,* Dianam teneræ dicite Virgines; Intonſum, Pueri, dicite Cynthium. *quo perſoluto Hymno, ſolvit in Cretam. Inducens autem Poeta Æneam in Templo Apollinis, Horatii verſus recitantem, haud dubiè vidit immane temporis ſpatium, quod interjacet inter Æneam & Horatium; ſed te, erudite Lector, minimè fugit, Anacroniſmos à ſeverioribus etiam Poetis in Heroicis recipi, in Satyra verò non modò locum, ſed etiam gratiam habere; eoque magis, quò craſſior eſt, & apertior perturbatio temporum.*

7 *Cretenſes mire ſua omnia in majus efferre ſoliti. Unde adagia.* Cretenſes mendaces. cum Cretenſi cretiza. *id autem de antiquis illis Cretenſibus intellige. nam ex ea Inſula ſummâ animi moderatione viros & novit Author plures, & amiciſſimos habet.*

8 *Ita dicti primi cultores Cretæ.* Servius.

Cælicolûm [10] Pater eſt. Plutonem extrema veretur
Inſula? luctifico Cocyti carcere regnat.
Et qui [1] Gnoſſiaci fuerat maris [2] Archithalaſſus,
Omnia Neptunus trifidâ regit æquora furcâ.
Felices populi, quod non regionibus illis,
Illo nec notus Marſullus tempore vixit,
Cenſor atrox linguæ, caſtigatorque loquacis.
Montoſas Cretæ centum Dux Troius Urbes
Dum videt, atque [3] enchiridio tot nomina ſcribit,
Fabellam expediam, mihi quam mirabile multùm eſt,
Vulgatam properante manu, formiſque [4] Viterbj
Quòd non Oppidulis dederint, populoque terendam
[5] Bellacera, Maraſchinus, Ronchallia, Brittus,

9 Dicte, *una ex centum Urbibus Cretæ.*

10 *Jovem, cui ſuperiora Inſulæ ceſſerunt, Cæli Regem dixerunt Cretenſes, Plutonem, cui inferiora, Tartari, Neptunum Cretici maris Præfectum, marium omnium Regem prodiderunt.*

1 Gnoſſus *inter centum Cretæ Urbes adnumerata.*

2 *Maris Præfectus.*

3 *Propriè, quidquid eſt in promptu, & à manu. hìc pro Commentario ſumitur, libello ſcilicet geſtatorio, in quem referimus quæ nobis in dies accidunt ſcitu, relatuque digna. Alii* Diarium, & Ephemerides *vocant.*

4 *Typis Viterbienſibus impreſſæ, per Puerorum, populique manus tranſvolant narratiunculæ quædam, Italicis plerumque verſiculis conſcriptæ, quibus res bellicæ, præſertim circa Caroli Magni tempora, pugnę etiam noſtri ævi celebriores, item admirabiles, triſteſque plerumque eventus continentur. Iis verò carminibus lectitandis non Urbanus modò populus, ſed agreſtes circa Urbem, & proximos Vicos incolentes otium fallunt, & mirificè delectantur.*

5 Paulus Bellacera, Hortenſius Moraſchinus, Marcellus Ronchallia, Paulus Britti, Andreas Volpinus, Durindellus Raſtellantus, *Authores ſunt aliquot, quorum no-*

Volpinus,

Digitized by Google

Volpinus, Raſtellantus, [6] Cruciuſque [7] Bovillis
Et Gabiis notus, Volſciſque, Æquiſque Faliſcis;
Et demum [8] Antonã quotquot, flammaſque Viennę,
Et tragicos rerum caſus, pugnaſque canentes
[9] Diſtrahit ære levi, ſpargitque [10] Renatus; ahena
Cujus tutatur caſſis, ſignatque tabernam.

Marſullus, Latia Vector Rhedarius Urbe,
Sordida clamoſo [1] gurguſtia calle colebat,
Penſilis Effigies [2] Urſi cui nomina fecit.
Hìc illi geminus, ſuccuſſatorque caballus,
Hìc illi ſtrigiles, & conductitia rheda
Cenſus erant. Ergo Picenæ limina [3] Matris
Nunc adit, & cellæ ſacraria [4] Tollentinæ;
Volſinios nunc ille [5] lacus, ſcopuloſaque ſaxa

mine, quæ ſupra commemoravi, Poetica Schediola circumferuntur.

6 Julius Cæſar Crucius, *è Scriptorum genere, quos ſupra recenſui, facetiſſimus ubique avidiſſimè legitur.*

7 Bovillæ, Gabii, Volſci, Faliſci, *antiqua nomina Oppidorum aliquot circa Urbem.*

8 *Opuſcula Italicis verſibus ſcripta, in vulgus nota,* Bovus Antonæ, Amores Paridis & Viennæ, *& ſexcenta hujus farinæ, an furfuris?*

9 *Vendit minimo pretio.*

10 *Bibliopola in Urbe notus, cujus tabernæ librariæ inſigne eſt ferrea Galea.*

1 *Anguſtæ ſedes, à gurgulione verme ſic dictæ.*

2 *Regio Urbana, vulgo* l'Orſo, *quam colunt qui vecturas faciunt.*

3 *Domum Virginis Lauretanæ.*

4 *Ædem Sancti Nicolai Tollentinatis, apud Picenos.*

5 *Lacum Vulſinienſem, vulgo* di Bolſena, *in Hetruria; hodie Pontificiæ ditionis in Ducatu Caſtrenſi. In eo Inſula eſt parva, cæde Amalaſunthæ, Athalarici Gothorum Regis Matris, notiſſima.*

Digitized by Google

Pulſat, & à cophinis quam Tuſcia nominat [6] Arcem.
Huc agit Illyricos, Belgas, flavoſque Boëmos,
Et quos cæcus [7] Anas, fortiſque Druentia miſit,
Et cum monticolis Rhætis Allobroges; anceps
Ut ſors nimirum, vecturaque contigit illi.
Forte recens Romam advectus Grallonius Hoſpes
Marſulli rhedam conduxerat, [8] Hercule lævo.
Non eſt, quòd patriamque hominis, ſtirpemq; requiras:
Scilicet hæc ſolus novit Marſullus, & uni
Occuluit ſibi nota, [9] Samo taciturnior ipsâ.
Hoſpes non minimùm moratus cætera, ſolùm
Hoc vitioſus erat, craſſis quòd patria Regna
Laudibus efferret ſemper, mirandaque multùm
Diceret, [10] excordes Phrygii quæ credere nollent.
Præcipuè celebres dum circumducitur Urbes
Italiæ, adducto faſtidit ſingula naſo.
Nauſeat irriguos fontes, pomaria, villas,
Marmoreas Ædes, quas præterit: obvia demum
Quæ ſe cumque ferunt, patriis ſunt omnia longè
Deteriora focis. ſegetes feliciùs illic
Proveniunt, illic onerat vindemia colles

6 Tunias, *Thuſciæ Mons. vulgo*, Radicoſani.

7 *Fluvius Hiſpaniæ Tarraconenſis*. Guadiana. *cæcum dicit, quia quinque leucarum ſpatio ſub terra conditus, rurſus emergit. quod de Tigri etiam Aſiæ fluvio Geographi memorant.* Druentia, *fluvius Galliæ Narbonenſis*.

8 *Viatores ſub Herculis ſunt patrocinio, utpote qui immenſa ſpatia terrarum feliciter peragraverit.*

9 *Pythagora, qui Samius fuit.*

10 *Qui cæteroqui ad credendum propenſiſſimi eſſent, & quibus idcirco facile imponebant Græci, Sinon præſertim, adhibito figmento de lignei Equi ſimulacro, Minervæ dicato, ut illud in Urbem inducerent.*

Lætior: uberiùs prælo ſtringuntur olivæ:
Largiùs intonſæ diſtendunt ubera capræ:
Duplo major anas, turtur, fringilla, coturnix,
Pullaſter, perdix, capus, gallina; nec addit,
Quod ſolùm verè potuiſſet dicere, [1] ſturnum.
Stridula ſuccinctis hominem dum rheda [2] veredis
Monticolas ducit, ſaxoſo calle, per Umbros;
Ilia ſubſultim poſtquam concuſſa, gravemque
Concivit [3] diaphragma famem; Quàm pinguia reris
Prandia, commemorat, nobis, Marſulle, parabit,
Quæ primum accipiet laſſos caupona? beatè,
Dixit, eris; non [4] Phæacum, [5] lautaſque requires
Pontificum cœnas: nam quæ dulciſſima totam
Fraga per Italiam redolent, tibi proxima largè
Oppiduli caupona dabit. Non, ſubjicit ille,
Talia laudares ſed tu, ſi terra tuliſſet
Te mihi natalis; latos ubi fraga per agros
(Prætereo multùm quòd ſunt ſapidiſſima) veſtri

1 *Ipſum ſcilicet Grallonium. Sturnus ſumma inter aves ſtoliditate; unde & facile retibus capitur.*

2 *Equi, à vebenda rbeda dicti.* Martial. Stragula ſuccincti, Venator, ſume veredi.

3 Diaphragma. *latine*, interſepimentum. *quid autem hoc nomine intelligant Medici*, Celſ. in Prooem. l. 1. *docet his verbis*. ſimulatque ferrum ad præcordia acceſſit, diſciſſum tranſverſum ſeptum eſt, quod membrana quadam ſuperiores partes ab inferioribus deducit (Diaphragma Græci vocant) hominem protinus animam amittere.

4 *De luxu Phæacum ſatis multa Homerus habet in Odyſſea.* Pinguis ut inde domum poſſim, Phæaxque reverti. Horat.

5 *Pontificales cœnæ omnigenis lautitiis inſtruebantur. Vide* Macrob. Saturnal. l. 3. Mero Pontificum potiore cœnis. Horat.

Ut pepones, ſurgunt. [6] Pol! fraga inſignia narras,
Marſullus retulit: longos ſimul ilia pulſat
Singultus pulmone trahens; effundit & omnes,
Quos [7] Abdera tulit, quos & [8] Verona cachinnos.
Hoc magis ille furit, patrias juratque per aras,
Dictam de fragis à ſe rem ſcilicet ipſam.
Non ſe magniloquis [9] Colophonia verba Tragœdis
Vendere, nec patriæ ventoſum obtrudere [10] palpum.
Detraxiſſe aliquid potiùs, dictumque modeſtè,
Repentes hortis quòd ſolùm melonas [1] æquent.
Ergo cum non [2] contraheret turgentia vela,
Tenderet atque magis jactator ſtrenuus [3] arcum,
Marſullus tumidæ frontis [4] demittere criſtas

6 *Adverbium jurantis per Pollucem.*

7 *Democritus Abderita, humana omnia riſu proſequi ſolitus.*

8 *Catullus Veronenſis, cujus eſt Epigramma ad Sirmionem peninſulam, illo clauſum verſu.* Ridete quidquid eſt domi cachinnorum.

9 *Non ſe Patriæ decora verbis majora facere. nec verò uti ſe ampulloſo eloquio, quale erat Colophonum, præſertim in Tragœdiis, quarum eſt character ſublimis, & parem prægnantibus ſententiis locutionem depoſcens.*

10 *Adulari.* Plaut. *Hinc Adulatores,* Palpones *dicti. ducta ab Equiſonibus metaphora, qui plauſu manuum equis blandiuntur.* palpare. *blande eſt, & leniter tangere.*

1 *Subaudi,* fraga.

2 *Cum nihilò moderatioribus verbis ageret. Metaphora à navigantibus tracta, qui vela contrahunt, ubi ventus ſpirat validior.*

3 *Idem, quod ſupra, aliâ à Venatoribus ductâ metaphorâ.*

4 *Hominem redigere ad modeſtiùs ſentiendum, & loquendum. translatio vel ab avibus, quæ, cum criſtas erigunt, alacritatem oſtendunt; vel à criſtis galearum, quæ ad militum ferociam faciunt;* & tamen illi ſurgebant criſtæ. Juven.

Conſtituit, vacuo [5] talpæ cerebroque mederi.
Progreditur tacitus, voces & ſupprimit omnes
Tantiſper; donec per frondea luſtra, nigroſque
Anfractus nemorum, cæcis occurreret umbris,
Pridem nota ſibi, denſo ſpecus abdita luco.
Ad Dominum hìc vertens mœſto cum lumine frontē,
Subſiſtit trepidans, & ficto pectore fatur.
Huc ubi deveniunt ciſiis quicumque citatis
Vecturas faciunt, preſſos retinere [6] lupatos,
Quadrupedes inhibere ſolent, Dominoſque monere
Terribiles fremitus, & miræ ſæva Cavernæ
Verbera, vitandumque viris mendacibus Antrum.
Nam quiſquis, falſi cui mens ſit conſcia dicti,
Ingreditur fatale Specus, niſi protinus omnem
Confeſſus fraudem, fallacia verba retractet,
Et temere dictum revocet, [7] funemque reducat,
Stipitibus longis, furciſque bicornibus illum
Continuò invadunt nigri [8] Cacodæmones. eheu,
Qua rabie miſeros, quàm multo verbere cædunt!
Ergo, cornigeras timor eſt ſi cernere frontes,
Si corio pavitas, & [9] iniquos oſſibus imbres,
Excute te, fibraſque animi percurre per omnes,
Inque imos deſcende ſinus: inoleverit illic
Si falſi quidquam, penitus deterge, fateri

5 *Quæ cerebro, ut oculis, carere dicitur.*
6 *Item* lupi, *& uſitatius* lupata. *frena aſpera, à luporum dentibus, qui duriſſimi perhibentur,*
7 *Revocet jactantiùs dicta. ſumptum ab equis, qui, remiſſis babenis, licentiùs feruntur.* Quæ dederam ſupra repeto, funemque reduco. Perſ. Sat. 5.
8 *Malos Genios Latini dicunt.*
9 *Verberum ſcilicet.*

Ingenuo culpam nec parcas ore, priùs quàm
Caudatæ aſſiliant ſtygiis cum fuſtibus Umbræ.
Triſtis ad hæc, diverte aliò, Grallonius inquit,
Tutus iter. [10] Quò nempe mones? clauſa omnia circũ
Saltibus; hæc ſolùm flexus via facta per arctos.
[1] Jure vias nunquam potui laudare per agros
Italiæ; noſtris nihil eſt præclarius. [2] Ut vis.
[3] Sed quantum diſtat ſpecus oſtentoſa? [4] Ducentos
Hinc facilè paſſus. [5] Aliò ſi flectere curſum
Huc jam progreſſis non eſt res integra, perge.
[6] Dum rota feſtinat, paulum cunctatus; Amice,
Quod tibi de fragis retuli, tu ſcilicet iſthuc
[7] Accipe commodiùs. non omnis ſurgit obeſo
Corpore [8] Melopepon: æquare cotonea quoſdam
Vix reor; hos referunt pepones noſtratia fraga.

10 *Marſullus reſpondet.*

1 *Reſumit Grallonius. nec ſibi, & ingenio, occaſionique collaudandæ Patriæ deeſt. multiplicia perſuas regiones, & numeroſa itinera eſſe; perpauca, & minùs commoda per Italiam.*

2 Ut vis. *conceſſio eſt Marſulli.*

3 *Iterum Grallonius.*

4 *Ciſiarii reſponſio.*

5 *Vim ſibi facit Grallonius. & primò quidem virilem fortemque animum oſtendens, jubet Marſullum iter capeſſere in ſpeluncam. Sed interim enormis mendacii ſibi conſcius, & metu verberum tactus, quod de immanibus patriæ fragis dixerat, paulatim extenuat.*

6 *Dum interim currus, & equi properant, Grallonius ſiniſtrum aliquid metuens ſibi à ſpelunca, mendaciorum vindice, incipit reſipiſcere*

7 *Blandiùs interpreteris. non ita rem, ut ajunt, ad vivum ſeces.*

8 *Cui fraga æquavi.*

Accipio, Marſullus ait; Spelunca ſed horrens,
O bone, fit proprior. [9] Tunc ille, cotonea dixit
Ipſa etiam quædam ſunt parvula, Perſica quantùm
Mala rubent: fragis ea ſunt conformia noſtris.
Hoc etiam teneo, ſubicit Ciſiarius: ecce
Sed tibi Larvarum Hoſpitium. [10] Subſiſte parumper,
Obſecro; nil obſtat, quæ dixi Perſica, quin tu,
Mitior interpres, mellitæ pruna [1] Damaſci
Exponas. [2] Habeo: ſed jam fatalia currus
Antra ſubit. [3] Subit? [4] Occurrunt Cocytia monſtra:
[5] Occurrunt? perii nimirum funditus. [6] Adſunt
Tres à fronte. [7] Malum! [8] Turmatim fœtida gliſcit
Beſtia. [9] De fragis commentum eſt ſcilicet illud:
Jactanter dictum revoco, clarèque retexo.
[10] Quàm diræ facies! tibi quos ante ora colubros

9 *Magis porro rem diminuens, & errorem vaniloquentiæ, ut propior ad ſpeluncam accedebat, tectè atque gradatim excuſans.*

10 *Grallonius proſequitur.*

1 *Pruna, ſatis exigua mole. Damaſco, ut conjicere licet, primùm advecta.*

2 *Annuit Marſullus, urgetque fabulam.*

3 *Grallonius cum admiratione interrogat.*

4 *Marſullus hæc animoſior, ex bono fabulæ ſucceſſu.*

5 *Iterum pavido turbatoque animo Grallonius; conſcius quippe mendacii, non dum ſincerè, & integrè retractati.*

6 Adſunt tres à fronte: *ſupple*, mali Genii. *Marſulli ſunt verba, fingentis ſe videre in ſpelunca cacodæmones, ut majorem incutiat metum, & integram exprimat confeſſionem mendacii à Grallonio.*

7 *Grallonius jam meticuloſior.*

8 *Urget Marſullus ingenioſum commentum, terrefaciendo Hoſpitem.*

9 *Grallonii clara confeſſio.*

10 *Subaudi, Lemurum. inſtat adhuc ſtrenuè Marſullus.*

Intentant! cave ſis. non tu reſonantia ſentis
Sibila? [1] Proveniunt patrio ſub ſidere fraga,
Ut creſcunt aliis paſſim regionibus; Audis?
Et nihil à reliquis diſtant; intelligis? illis
Forte minora etiam. [2] Raptas poſt terga catenas
Non audis, ſonitumque pedum? nervoſa minaci
Impete jam ferulas attollunt brachia. [3] Fraga
Non ſunt ut retuli. [4] Jam torquẽt verbera. [5] Nõ ſunt,
[6] Aſtarioth, [7] Belzeb, Satan. [8] Diſcedite; non ſunt.
Te, [9] viden, ut fune implicitum ſæviſſimus unus
Adſtringit medium! [10] Nõ ſunt, male perdite, nõ ſunt.
Omnia compoſitò mentitus inania finxi.
Alterni jactant dum talia, lumine primùm
Sublustri extremæ patuerunt ora cavernæ;
Mox Cælo manifeſta dies illuxit aperto.
Aſpicere ut taciti ſolem, triſteſque ſolebant,
Qui nigra fatidici coluiſſent antra [1] Trophoni;

1 *Apertè & rotundè Grallonius manifeſtat mendacium.*
2 *Marſullus ſimulato metu, urget rem feliciter excogitatam.*
3 *Subiratus Grallonius repetit confeſſionem Mendacii.*
4 *Marſulli verba, verberum terrorem injicientis.*
5 *Pavidè hæc, & non ſine indignatione Grallonius.*
6 *Nomina Cacodæmonum ingruentium percenſet Marſullus, ut extremo metu hominem percellat.* Aſtarioth, *pro* Aſtaroth; *metri gratiâ utitur pleonaſmo.*
7 Belzeb, *pro* Belzebúb. *item metri gratiâ per apocopen.*
8 *Grallonius ad Cacodæmones.*
9 *Poſtremum hoc terriculamentum Marſullus adhibet.*
10 *Grallonius ad Malum Genium.*
1 Trophonius *ſubterraneum ſtruxerat fanum in Lebadia, Bœotiæ regione. in illud Genium quendam immigraſſe, qui oracula redderet, fama obtinuit. accedentes ad oraculum placentas gerebant, quas Lemuribus objicerent. Creditum autem, eos, qui ad Trophonii Antrum deſcendiſſent, per omnem vi-*

Non aliter pallet Grallonius. Occupat illum
Lætior, & dictis mulcet Marſullus amicis.
Erige jam frontem; caſus evaſimus omnes.
Nil hìc juris habent deterrima monſtra. [2] Tremiſco
Nunc etiam occurſus, piceaſque vomentia flammas
Guttura. [3] Vidiſtin? [4] Videor vidiſſe per umbram
Neſcio quid. [5] Crediſne ullo te verbere læſum?
[6] Suſpicor: effregit nervos ſic, oſſaque prorſus
Contudit illà mihi Specus infeſtiſſima. [7] Quid ſi
Ulnis arreptum, [8] ſuccollatumque tuliſſent
Ad poſtes Erebi, torvique ergaſtula Ditis?
An pulchrè factum reputas, in tempore quod te
Præmonui, gravius ne quid contingeret? [9] Illis
Multùm de monitis amo te. [10] Mercedula nulla
Interea tantis ſed te ſervaſſe periclis,
Marſullum faciet memorem? Quin, accipe, dixit,
Nempe quod argẽti in promptu eſt. ſeptemq; coruſcos

tam nunquam ridere ſolitos, metu Lemurum, & Anguium in ſpecu occurrentium afflatos.

2 *Grallonius, periculo perfunctus, adhuc perturbato animo loquitur.*

3 *Marſulli interrogatio, Grallonii pavorem ſibi delicias facientis.*

4 *Grallonius reſpondet, ad typum eorum, qui ſummo perciti metu ea videre ſe putant, quæ nuſquam apparent.*

5 *Subjicit Marſullus ludio.*

6 *Grallonius non diffitetur verbera; quæ ſcilicet pavitanti animo metus facile ſuaſerat.*

7 *Marſullus pro malefacto gratiarum actionem expetit ab Hoſpite.*

8 *Subaudi, Cacodæmones.*

9 *Grallonii gratiarum actio.*

10 *Claudit Marſullus fabulam in rem ſuam.*

Extulit [1] Urbanos loculis: quibus ille receptis,
Non Arabum gazis, Crœſo non invidet ipſi.
Sic, poſtquam Auſoniæ mores luſtravit, & Urbes,
Contendit patrias iterum Grallonius oras,
Itala quem poſthac fecerunt Antra modeſtum.
Ad [2] Sobolem Anchiſæ redeo, cui maxima Crete
Effuſo riſa eſt [3] Hecatompolis ore. quid urbes
Nam centum numeret, vix computet oppida ſeptem
Cum digitis? rudis ampullas ſed credidit ætas:
[4] Tragula cæca fuit tantùm fallacis Homeri.
Ergo ubi [5] Bacchæi laticis ſe proluit undâ,
Vinetis generoſa creat quem Creta beatis,
Tendit vela Notis. diſperſas æquore terras
Prælegit, Ægæo in magno, quas turpis [6] Aello,
Ocypete ſævis quatiens clangoribus alas
Quas colit, immundique gregis Regina Celæno.
Unguibus hìc [7] volucrum laceratus turpiter ora,
Turgentes oculos nitido perfundit olivo,

1 *Numiſmata, pecuniam, Urbani Pontificis effigie, aut ſtemmate ſignatam.*

2 *Ad Æneam, & interpellatam ejus navigationem.*

3 *Creta, centum civitates habens, ut ab Homero paſſim vocatur.*

4 *Teli genus, à trahendo. item genus retis, qua ſignificatione hìc accipitur.* At volui injicere tragulam in noſtrum ſenem:. Plaut. *ſenſus eſt. Quod centum præſtantes Urbes Creta Inſula non ita magno circuitu contineret, tum abſurda alia de Cretenſibus multa, credidit rudis ætas: tam occultè, cautèque Homerus, & fabulatores alii ſuo cantu, veluti cælatâ injectâ tragulâ, populos irretiverunt, eorumque ſimplicitate abuſi ſunt.*

5 *Vino Cretenſi generoſiſſimo.*

6 *Aello, Ocypete, Celeno, Harpyiarum nomina.*

7 *Harpyiarum.*

[8] Emplaſtroque tegit. Spectas hæc æthere ab alto,
Dic age, [9] Diva parens? vultus an tu quoque rides
Perfuſos liquente roſa, & plantagine craſſa?
Ictibus his Heros [10] adverſa fronte receptis,
Pergit ad Ambraciæ portus, [1] cognataque Regna
Andromaches. acri præſtantes nare [2] Moloſſos
Hinc retulit. quid enim? fido comitatus Achate,
Errantes ſeptem cum fixit arundine cervos,
Ingreſſus Libyam, rimanti tecta ferarum
Nulla Lyciſca comes fuerat, nulluſque Melampus?
Non credam. At Libyco quoniam de littore dixi,
Prætereo ambages longas, flexuſque viarum,
Grajugenaſq; domos [3] Calabrûm, [4] Caſtrûq; Minervę,
Et quæ mollis [5] Hydrus, & quæ piſcoſa Tarenti
Otia littus habet, [6] Spartano nota Phalanto.

8 *Quod ex diverſa ſuccorum miſtura conficitur. ut hoc, ex oleo, aquâ roſaceâ, & ſucco plantaginis, Æneæ oculis & vulneribus refrigerandis.*

9 *Itane paſſa es deformari filium? an tu etiam turpitudine illa ceruſſati vultus delectaris?* Ironicè.

10 *Ut decebat ſcilicet ſtrenuum bellatorem.* Ironicè.

1 *Epirum, ubi Regnum adepta erat Andromache, Uxor Heleni, Æneæ affinis.* Ambracia, *Civitas in Epiro.*

2 *Canes Epirotici laudatiſſimi. & Moloſſi quidem dicti à Moloſſia, regione Epiri. inde igitur canes jocosè fingit avexiſſe Æneam; qui propediem cervos erat venaturus in Libya, ut narrat* Virg. l. 1.

3 *Quas colebant oras Calabri, & Salentini, confecto bello Trojano, renavigantes Græci tenuerunt.*

4 *Oppidum apud Salentinos in Mari Jonio, & extrema parte Italiæ.*

5 *Quæ & Hydruntum dicitur. Oppidum in veteri Calabria: nunc in Regno Neapolitano florentiſſimæ Provinciæ caput.*

6 Phalantus *Lacedæmonius, Apollinis juſſu in Calabriam advectus, Tarentum ibi vel condidit, vel auxit.*

Cor habet [7] Eurotæ civis: non ille [8] Corœbus,
Nec [9] Bœotus erat, qui [10] ſtrombos, oſtrea, mullos,
Et ſaturas [1] ſucco teſtas ardente ſequutus,
Poſthabuit [2] nigram patriæ ſalſuginis ollam.
Hinc digreſſa domos Cyclopum Troia claſſis,
Et fontes, [3] Arethuſa, tuos prætervolat; amnis
Inceſtis [4] Elæus aquis quam cominus urget.
Non ſatis eſt igitur Siculos igneſcere montes?
Deterior multò eſt mediis in fluctibus ardor;
Et peregrina novas adducunt flumina flammas.
Jamque tenet victrix Nomadum magalia; morſu

7 *Lacedæmonius*, Eurota, *Spartanorum fluvius*. Cor habet: *non deſipit. ſenſus autem eſt. non inſcitè fecit Phalantus Spartanus, qui præſtantiſſimis piſcibus oræ Tarentinę mutavit ollam Spartanam, de qua infra.*

8 *Adagium in ſtupidos, & vecordes, a quodam Corœbo, qui maris undas numerare aggreſſus, ultra quinque progredi non potuit.*

9 Bœotia, *Græciæ regio, vel ſoli craſſitie, vel pinguedine ingeniorum ita appellata.* auris Bœotica, *adagium de tardis, & craſſis ingeniis.* Bœotum in craſſo jurares aere natum. Horat.

10 *Piſces teſtaceos ſapidiſſimos.*

1 *Echinos intellige, genus piſcis teſtacei, cujus tegmen ſpinoſum, caſtaneis ſimillimum: interius medulla rubri, accenſique coloris, æqualibus veluti radiis in gyrum diſcriminata continetur.*

2 Olla Spartana, *ſive* Jus Spartanum, *quod cum faſtidiret Dionyſius Siciliæ Tyrannus, monuerunt meritò Lacedæmonii, eam ollam indigere condimento; fame ſcilicet quæſita pugilatu, curſuque ad Eurotam.*

3 *Nota eſt Fabula de Arethuſa, à Diana in fontem converſa, & Alphæo Elidis amne illam uſque ad oras Siciliæ inſequente.* Ovid. l. 5. Met.

4 *Alphæus, Elidis in Arcadia fluvius.*

Dardana jam Libyæ portus tenet anchora, poſtquam
Antennas, remos, [5] acroteria, tranſtra, carinas
Invida fregit hyems, movit quam vendita vultu
[6] Deiopeja ſuo. celſæ Carthaginis arces
Rhœtæus [7] Ductor, nebulæ velatus amictu,
Surgere miratur tacitus, Sidone profecta,
Maſſylis populis & quas dat [8] fœmina leges,
Et demum quidquid bis centum [9] Mantua mendax
Occupat ante annos, Tyriis ut Fabula ſurgat
Major ab [10] auſpiciis. tanti eſt vectare per undas
Romani caput Imperii, gentiſque togatæ.
Sed Jovis Imperium, Tyriis majoraque fata
[1] Connubiis, iterum taciturna nocte per altum
[2] Fœdifragas rapuere rates. fruſtra effera Dido
Perjuro incumbit [3] capulo, celſoque recumbens
Dat gemitus furiata rogo. Trinacria rurſus
Arva petit; ſiccum quo ſolvens littore funem,

5 *Roſtra, & ornamenta Navium.*

6 *Senſus eſt. quam procellam movit Æolus, illectus nuptiis Deiopejæ, Nymphæ Junonis.* Virg. l. 1.

7 *Æneas.* Rhœtæum, *Trojæ Promontorium.*

8 *Dido, e Phœnicia in Africam profecta, ubi Carthaginem condidit.*

9 *Virgilius fabulator. notus eſt Poetæ anacroniſmus, qui Æneæ æqualem facit Didonem, quæ annos amplius ducentos ab Æneæ obitu nata eſt.*

10 *Ut ſplendidius Poema ſuum faceret, innexis primordiis Imperii Carthaginienſis.*

1 *Sed alìò Æneam vocabant fata, & Sponſam illi Didone clariorem in Latio deſtinabant, Laviniam, Latini Regis Filiam.*

2 *Naves Æneæ Deſertoris.*

3 *Enſi Æneæ, qui fidem traditam violaverat.*

Succedit portu, celeres ubi [4] Græculus alas
Exuit. imbelles quàm curſu præpete, quanta
Deceſſiſſe putas Cæli regione columbas,
Nubila Cecropius cum [5] Milvius alta teneret,
Stultaque [6] conductis rideret retia pennis?
Hinc vero lucis, ſtagnoque immiſſus [7] Averni,
[8] Deiphobe monſtrante viam, & prædivite ramo,
Appulit Elyſios: ubi fortia facta ſuorum
Audiit, illuſtrem [9] geneſim, ſeriemque Nepotum,
Et docto Genitor miranda [10] Platonicus ore
Quæ retulit. muſcoſa ſubit tum littora, nomen
Queis [1] nutrix longæva dedit, fortiſſima Teucras
Inter anus: pugnas Italas, Martemque ſequuta,
Non illa ad Siculam ſociis cum matribus Urbem
Subſtitit, annoſi nec mœnia curat [2] Aceſtæ.

4 *Dedalus Athenienſis, qui, fabricatis alis, ex Cretenſi labyrintho Cumas evolavit.* Virg. *6.*

5 *Dædalus, quem ingenti corpore, magniſque volantem alis, tanquam inuſitatæ magnitudinis milvium, pavitaſſe dicit aves obvias.*

6 *Mutuatitiis, utpote quas ab aliis avibus quæſierat, & detraxerat.*

7 *Lacus Campaniæ, ſilvarum denſitate, & aquæ ſulphureæ odore graviſſimus, ita dictus quod prætervolantes aves enecaret. Plutoni idcirco ſacer fuit; & quoddam eſt creditum Inferorum ſpiraculum.* Servius.

8 *Nomen Sibyllæ Cumææ.*

9 *Uſitatiùs pro ea ſiderum converſione, qua quis naſcitur.* Inſpecta Geneſi collyria poſcit. Juven. *Hic pro genealogia ſumitur.*

10 *Quòd ex doctrina Platonis multa filium in Elyſiis docuerit de Mundi, & animorum origine. Vide* Virgil. Æneid. *6.*

1 *Cajeta.*

2 *Qui Æneam in Sicilia hoſpitio excepit. apud quem Tro-*

[3] Littoris Andini lux inclyta, maxime Vatum,
Fare, age, quo noſter læſit te crimine tanto
[4] Sebethus? deſpectus abit cur ille? nec ullo
Hoſpitio meruit [5] Phrygias admittere puppes?
Præteritam graviter, ſi neſcis, fertilis ora
Se feret, & memores acuet vindicta Colonos.
Dic verò, Anchiſæ & Veneris generoſa propago,
Si magno [6] Alburni ſaltus, Lucanaque rura
Funere nobilitat, qui celſa in puppe [7] Magiſter,
Lumina lethæo perfuſus rore, ſedebat,
Et merſus mediis vix dum vigilavit in undis;
Si [8] Tubicen vitamque ſimul, buccaſque reliquit
Littore Cumæo; ſi proxima poſſidet arva
Dulcis [9] anus, pupum quæ te de more gementem
Mulcebat cantu, denudatâque mamillâ;
Hoſpita cur nulla clareſcit morte tuorum
Parthenope? cur non Piſtor, Pincerna, Bubulcus,
Cur Auriga, Coquus, cur non his denique Fullo

janæ Matres, & invalidi quique Sociorum Æneæ ſubſtiterant in Urbe Aceſta, recens conditâ, quæ etiam Segeſta eſt dicta. Urbem appellabunt permiſſo nomine Aceſtam. Virg.

3 Andes, *pagus prope Mantuam, in quo Virgilius eſt natus.*

4 *Fluviolus apud Neapolim, Poetarum carminibus, quàm aquarum copia clarior.*

5 *Amicè, & jocosè queritur cum Virgilio, cur, hoſpitio ſuæ claſſis, & ſociorum funeribus, tot illuſtratis oris Italiæ, ſilentio prætererit eam Campaniæ partem, ubi Neapolis, Authoris Patria, ſita eſt.*

6 *Mons Lucaniæ, ubi Palinurus miſerè cæſus.* Et lucos Sylari circa, ilicibuſque virentem plurimus Alburnum volitans. Virg. Geor. 4.

7 *Palinurus, Æneæ Prætoriæ Gubernator.*

8 *Miſenus, Tubicen bellicus, Æneæ ſocius.*

9 *Cajeta, Æneæ nutrix.*

Emoritur campis, & terram nomine ſignat?
Lethiferi an Siren cantus dulcedine lato
Inſidias molita mari, tua vela retardat?
Sed non hæc paveas cauto tu major Uliſſe.
An flammas metuis, quas volvit [10] Veſvius? ignes
Nimirùm, patriâ incensâ, Xanthoque profectus
Vidiſti [1] nunquam. Sed ſunt ſubtiliùs iſta
Qui quærunt, penituſque tui, Maro, noſcere cauſas
Conſilii ſe poſſe putant. A finibus iſtis
Vela Ducis Phrygii removes; uberrima Regna
Qui ſi vidiſſet, ſaturos & nectare colles,
Oblitus Latios Colles, Laurentiaque arva,
Figeret hìc ſedes: alios à ſtirpe Nepotes
Hic illi, Curioſque alios, alioſque Camillos,
Scipiadaſque alios bello daret inclyta tellus.
Hìc Maris illecebris, Cæli & dulcedine captus,
Maximus ille Tybris gleba quos ubere ſpondet,
Deſpiceret campos, & pigri ſtagna [2] Numici.
Quamvis non magni titulis, nec honore ſepulchri
Terra caret, raucus non has Miſenus arenas,
Nec Palinurus habet; non culta virentia fœdat
Informis [3] Vetulæ, [4] depontanæque cadaver.
Tu, Maro, Pieridum tu gloria prima Sororum,

10 Veſuvius, Veſevus, *& per Syncopen* Veſvius. *Mons prope Neapolim, fertilitate, & incendiis clarus.*

1 *Ironicè.*

2 *Fluviolus in Latio, e Triviæ lacu, hodie Nemorenſi, prodiens: ex quo via Numicia, Brunduſios ducens. Idem apud* Ovid. Numicius.

3 *Cajetæ Nutricis. ut ſupra.*

4 *Effœta ætate Senes, Depontani dicebantur; quòd de ponteeos dejicere moris erat.* Feſtus.

Nobile

Nobile [5] Campana funus tellure jacebis.
[6] Mincius & cunas ſi præbuit inter Olores,
Perpetuis Siren decorabit cantibus Urnam.
Ad cineres ludent (ea non inviſa Camænis
Ora reor) dulceſque dabunt modulamina cycni.
Quin etiam tempus veniet, cum ludicra Vates
Plectra movens, patrio divinam Æneida cantu
Lætos Sebethi colles reſonare docebit,
Et tua, dulce canens, hilarabit buſta [7] Sitillus.
Sed me dum patriæ metâ procul abripit ardor,
Æneas Anchiſiades Tiberina fluenta,
Umbroſaſque tenet ripas. jam [8] mœnia condit,
Et nova magnanimo deſignat Pergama ſulco.
Rivalem [9] Rutulum Latiâ dum ſubmovet aulâ,
Dum, deſueta novis incendens pectora flammis,
Solicitat latè populos, & fœdera jungit,
Juno quid interea? ride. demiſſa precatur
[10] Eumenides: dextræ patitur conjungere dextram:

5 *In Ora ſcilicet Neapolitana, ubi Virgilii ſepulchrum adhuc viſitur.*

6 *Ortus ex Bænaco fluvius, Mantuam, lacum efficiens, circuit. mox in Padum defluit: cycnos alere dicitur.*

7 *Nicolaus Stigliola, Societatis Jeſu, Virgilianam Æneida, octonariis modulis, vernaculâ Neapolitanorum linguâ vulgavit, adſcito nomine Joannis Nicolai Sitilli,* Giancola Sitillo. *Joannem dixi Nicolaum; nam* Joancolam *audire refugerint aures delicati Lectoris. Sed ita ſcribere non dubitavit, haud ſane indiligens cæteroqui, Joannes Antonius Campanus,* Epiſt. l. 1. ult. Caldarine mi, ſalve millies. Venerunt ad me agmine propinqui tui, cum *Joancola* noſtro.

8 *Novam Trojam prope Tiberim.*

9 *Turnum, adverſus quem pro Lavinia in matrimonium ducenda certamen ſuſcepit.*

10 *Alecto à Junone rogatur, ut ſuam adverſus Trojanos cau-*

Non pudor eſt humeros horrentes, atraque colla
Stringere complexu, non oſcula figere ſævis,
Qui pendent Furiæ pexa de fronte, colubris.
Deprimat effrenata magis quod pectora turpi eſt
Ambitione nihil. vileſcunt ſcilicet omnes
Sponte priùs, qui ſumma petunt; ſervire nec ulli
Ille negat, qui ſe cuiquam præponere certat.
  Denique cum fruſtra flagraret pectus [1] Amatæ,
[2] Irritus & coluber quateret præcordia Turni,
Qui demum, [3] tabulis fruſtra ſponſalibus actis,
Ulmeus utque jacens, [4] vitis ſine palmite, truncus,
Cum gemitu Stygias fugit indotatus ad umbras;
Laurentes agros dum Troius occupat Hæres,
Lætaque Dardanias celebrat [5] Lavinia tædas;
Reſpicit ad laqueum Juno, nec ſidera curat.
Sed priùs adſtricto nectat quàm vincula collo,
Projicit indecores celſo de vertice vittas,
[6] Reticulum jacit, [7] armillas, [8] caliendra, [9] tiaram;

ſam ſuſtineat. Virg. 7.

1 Amatam, *Latini Regis Conjugem, occultis ſtimulis Alecto in Æneam, & Trojanos commovit*. Virg. ibidem.

2 *Cujus pectus injecto angue Alecto efferaverat*.

3 *Quibus de Laviniæ nuptiis cum Latino pepigerat*.

4 *Excluſus à Laviniæ nuptiis, & Regni ſucceſſione; ſtratus ab Æneæ gladio, jacenſque ereptâ Laviniâ, ut truncus ſine vite ſociâ*.

5 *Æneæ matrimonio juncta*.

6 *Faſcia linea, in modum retis facta*.

7 *Ornamenta brachiorum*.

8 *Muliebre capitis ornamentum*. altum Saganæ caliendrum excidere. Horat.

9 *Ornamentum capitis, Perſicorum propriè Regum. hic, per uſurpationem, de Junonis diademate dicitur*.

Immensùmque furit: qualis per compita ſæpe
Infima ſævit anus, geminæ cui verbere palmæ,
Raptaque ploratur laceris gallina capillis.

Digitized by Google

Digitized by Google

SATYRA IV.

Ejuſdem Argumenti.

ARGUMENTUM.

ATlantis , Cælum fabuloſum Deoſque ſuſtinentis , leviſſimam eſſe ſarcinam. Apollo Paſtor, & cæmentarius . Non à Diis Penatibus Æneam in Bello Trojano , non Amphiaraum ab Apolline in Bello Thebano ſervari potuiſſe . Pſaphon Deus creatus ã Pſittaco. Quam ridiculè Alexander Macedo egerit cum Jove Ammone . Romani Serpentem Æſculapium colunt. Minerva è Jovis cerebro naſcitur.

SI nugis præſtanda fides , Auditor, Achivis,
Majores habuit Calabro [1] Milone lacertos

1 *Milo , Crotone natus , quod vetus eſt magnæ Græciæ Oppidum , athleta fuit admiranda virium firmitate , de quo plura invenies apud* Gellium c. 15. l. *16.*

Digitized by Google

Digitized by Google

SATYRA IV.

Ejuſdem Argumenti.

ARGUMENTUM.

ATlantis, Cælum fabuloſum Deoſque ſuſtinentis, leviſſimam eſſe ſarcinam. Apollo Paſtor, & cæmentarius. Non à Diis Penatibus Æneam in Bello Trojano, non Amphiaraum ab Apolline in Bello Thebano ſervari potuiſſe. Pſaphon Deus creatus à Pſittaco. Quam ridiculè Alexander Macedo egerit cum Jove Ammone. Romani Serpentem Æſculapium colunt. Minerva è Jovis cerebro naſcitur.

SI nugis præſtanda fides, Auditor, Achivis,
Majores habuit Calabro [1] Milone lacertos

[1] *Milo, Crotone natus, quod vetus eſt magnæ Græciæ Oppidum, athleta fuit admiranda virium firmitate, de quo plura invenies apud* Gellium c. 15. l. 16.

Cælifer ille [2] Senex, Libycæ dominator arenæ.
[3] Virgilias, [4] Taurum, [5] Lacedęmones, omnia demum
Sidera nam fulcit cervice, Jovemque prementem.
Quæ latera, enormeſque humeri! quàm ferrea duris
Colla thoris! viridis quàm robora cruda ſenectæ,
Quæ tantam poſſint humeris attollere molem!
Nam tu ſi [6] Peluſiacam revolubile Cælum
Eſſe putas cepam, male conjicis; exprimat illud
Triſtibus iſta licet [7] tunicis, & mole [8] rotunda.
Stellatum nec grana putes [9] coriandrina tectum,

2 *Atlas, Mauritaniæ Tingitanæ Rex, qui primus omnium Cæleſtium orbium motus ſcrutari cœpit: in montem ſui nominis commutatus, vel hujus altitudine, vel priſtino Aſtrologiæ ſtudio, Cælum ſuſtinere humeris dictus eſt.*

3 *Stellæ ſunt in fronte Tauri, Hyades, & Plejades appellatæ, etiam Vergiliæ, quod circa vernum Æquinoctium matutino tempore oriantur.*

4 *Signum cæleſte. ſub hujus Tauri forma fabulantur Poetæ à Jove raptam Europam.*

5 *Signum cæleſte Geminorum, Caſtoris & Pollucis, quorum Patria Lacedæmon, Oppidum Peloponneſi.*

6 *Senſus eſt. immenſis quibuſdam viribus valuiſſe Atlantem oportet, qui Cælum cum Diis regeret. falleris enim, ſi Cæli Machinam talem eſſe ducis, qualem aut cepam putares, aut ſemen coriandinum ſaccharo obtectum; licet aliquam Cæli ſimilitudinem referant utriuſque tunicæ, & rotunditas.* cepa Peluſiaca, *ideſt Ægyptia, à Peluſio Ægypti civitate.*

7 *Triſtes dixit ceparum tunicas ab acrimonia, ut Virgilius triſtes lupinos ob amaritiem.* Aut tenues fœtus viciæ, triſtiſque lupini Geor. I.

8 *Extat, ſuppreſſo Authoris nomine, non illepidum carmen Italicum de cepæ laudibus, in quo vel ideò plurimum illi tribuitur, quòd tunicarum involucris Cæleſtes orbes repręſentare videatur.*

9 *Cæſar Caporalis ſcripſit ſummo lepore Carmen Italicum de*

Sacchareis obducta favis; quibus Ætheris orbes
Explicat arguto feſtiva [10] Perufiæ verſu.
Uſque adeone vetus, dices, inſaniit ætas,
Tantum oneris ſenis annoſi quæ credidit ulnis,
Curandum cui præcipuè, ſemperque cavendum
Ilia ne quatiat ſingultu, pectora tuſſi?
Nam ſi tota tremit latis Trinacria campis,
[1] Encelado mutante latus, quam pulſa ruinam
Sarcina tanta dabit, [2] Mauruſius ille Deorum
Bajulus erecto ſi captans aera collo,
Majorem [3] Inarimen, majorem excuſſerit Ætnam?
Hæc reor objicias. nitidis ſed demere rebus
Si fucum properas, & rem perſpexeris intus,
Sarcinulâ levius tu nil miraberis illâ.
Ungula, pluma, culex, ſcarabæus, fœmina demum
Eſt gravior. dubitet ſi quiſquam, Ægyptia rura
Viſere ne mecum pigeat; tunc dicere contra
Nil auſus, dedetque manus, & [4] porriget herbam.

Coriandri ſemine ſaccharo obducto. Ait autem eo ſemine ſaccharato Sphæræ ſimilitudinem contineri. nam Zonæ Cæleſtes ſacchareis bracteolis exprimuntur, terra autem, medium obtinens locum, ipſo ſemine coriandri ſignificatur.

10 *Cæſar Caporalis Poeta Peruſinus.*

1 *Ita* Virg. Ænei. 3. & feſſum quoties mutat latus, intremere omnem murmure Trinacriam.

2 Mauruſius, *idem quod Maurus.* Bajulus Deorum, *Atlas.*

3 *Inarime, Inſula non procul à ſinu Puteolano.* Virg. 9. Ænei. Inarime Jovis imperiis impoſta Typhœo. *Majorem Inarimen dicit Cæleſtes globos.*

4 Herbam dare, vel porrigere *illi dicimus, quem victorem agnoſcimus. Ab iis, qui in lucta ſuperati herbam ex eodem loco decerptam victori porrigebant. Hunc morem etiam nunc multis in locis Paleſtritæ & agreſtes luctatores uſurpant. Idem*

Arcanum caput eſt [5] operæ cognoſcere Nili.
Nam pudor obnubit frontem, ex quo Numina vidit,
Turpi victa metu, verti in viliſſima rerum.
Dum Cælum latè domitum Titanes [6] haberent
Undique, & hirſuto ſervirent aſtra Typhœo,
Infima terrarum quærebat turba Deorum.
Exul, inops, poſſet certamina [7] Terrigenarum
Ut fugere, à tergo [8] accipitres vitetque ſequentes.
Niliacis poſtquam ſed nil demiſſius agris
[9] Conſpicit, huc trepidamq; fugam, curſumq; per auras
Dirigit, optatæ gremioque potitur arenæ.
At non hìc pictis Memphitica rura [10] phaſelis
Prævehitur; non Pyramidum miracula luſtrat,
Et ridenda tegunt [1] Pharios quæ buſta Tyrannos.

ſonat, manus dare, *vel* dedere. Horat. Epod. Jam jam efficaci do manus ſcientiæ.

5 Eſt operæ, *ſupp le* pretium. *Ita* Ennius apud Perſ. Sat. 6. Lunai portum eſt operæ cognoſcere cives.

6 *Gigantes bis Cælo vim intuliſſe conſtat apud doctos. & primò quidem prælio Deos in Ægyptum fugere, ibique varias formas induere coegerunt. Viribus tamen reſumptis, & novo Heroum, atque Herculis præſertim auxilio, altero illos prælio Juppiter fulminibus disjecit. De primo certamine Author hìc loquitur. Deorum verò mutationem in Ægypto aliam ipſe comminiſci, quam à fabulatoribus traditam ſequi maluit; præſertim cum Authores hìc inter ſe multùm diſcrepent.*

7 Terrigenæ, *Gigantes terræ filii.*

8 Accipitres *dicit Gigantes, qui Deos, tanquam pavidas Columbas inſequerentur.*

9 *Satis conſtat, Ægyptum loci ſitu eſſe admodum depreſſo. idcirco ea loca Dii tenuerunt, infima quæque ſcrutantes, ut tutiùs deliteſcerent.*

10 *Reſpicit ad Virgilii verſum de Ægypti populis.* Et circum pictis vehitur ſua rura phaſelis.

1 *Pyramides, & Obeliſci immani ſumptu Ægyptiorum Re-*

Sed magis ut lateant, rimanti cuncta nec illos
Olfactu Phlegræa queat deprendere [2] turba,
In nova divinas commutant corpora formas.
Et primùm facie ſe Juppiter ipſe canina
Occultat. Lepores Ægyptum tempore ab illo
Fugerunt [3] omnes: gaudentes ſanguine fauces
Nimirum, morſuſque timent latrantis [4] Anubis.
Umbonem, thoraca, ſagum, galeamque comantem
Simioli corio mutas, Gradive, petulci;
Inque dies ſolitus centum ſudare duellis,
Ad nucis oblatæ præſegmina vilia curris.
Sed loricatum ſquamis [5] crocodilon acutis
(Niliacis res digna annalibus) occupat [6] Evan,
Fontibus iratus Nymphiſque; doletque ferinos
Non vultus, amiſſaque ſidera, ſed quòd amico
Non natet in muſto ſaltem, ſed [7] cælibe Nilo.
Noctua Mercurius, fit [8] cercopithecus Apollo;
Utque olim tumuit radiantum luce comarum,
Sic modò feſtivo plaudit ſibi verbere caudæ.

gum tumulis attollebantur. Vide Commentar. in Martial. Epig. 1. l. 1. Barbara Pyramidum ſileat miracula Memphis.

2 *Gigantes Phlegræ filii.*

3 *Lepores Ægyptus non habet. ejus rei cauſam Author ad Jovis mutationem in canem refert.*

4 *Anubis, Ægyptiorum Deus in formam Canis. plerique Mercurium eſſe volunt, quòd nihil ſit cane ſagacius. Longè aliter ſentit* Plutarch. in Iſide. *in re dubiâ & ſua comminiſci Author potuit.*

5 *Crocodilus, quadrupes horrendæ magnitudinis aquaticus, & terreſtris.*

6 Evan, *Bacchi nomen paſſim obvium apud Poetas.*

7 Cælebs *dicitur vir ſine uxore, Mulier ſine marito vivens. hic per uſurpationem, aqua ſine vini miſtura.*

8 *Cercopithecus, Latine Simia caudata.*

Hic aries, vervex ille exit, corniger aut bos.
Omnia commemorem fruſtra quæ [9] Plinius, aut quę
Verboſus longa Plutarchus in [10] Iſide dixit.
Sed bona pars Superûm, [1] petaſoni inimicaque [2] pulpę,
In viles abiere fabas, tenuiſque phaſeli,
Et viciæ calamos: tunc primùm cognita piſa,
Notaque tunc ſapidâ cum lente cicercula primùm.
Hìc, [3] Maro, rura canens, toto jam pectore clama.
O fortunatos nimium, ſua ſi bona norint,
Agricolas! glebas Ægypti Numina opimant
Fruge nova, ſegneſque, pudor! coluere novales.
[4] Quòd ſi non aliam venturis fata lupinis
Invenere viam, magnoque perenne paratur
Lentibus imperium, ſiliquis & [5] Pythagoræis;
Jam nihil, ò Fortuna, queror: jactura Deorum

9 *De Diis Ægypti ſcripſit* Plin. par. 1. l. 8.

10 *Plutarcus Opuſculum habet de* Iſide. *dum* verboſum *illum dicit, dictum referas ad ſolum, quod retuli, Opuſculum de Iſide.*

1 Petaſo, *caro porcina, quæ coxam comprehendit.*

2 Pulpam, *carnem dici Donatus docet, quia pulſatur, & conſcinditur.*

3 *Virgilii verſus eſt.* Georg. 2. O fortunatos nimium, ſua ſi bona norint, Agricolas!

4 *Sequentes verſus ad ridiculam Deorum converſionem in varia leguminum genera, per jocum, detorquent Lucani invocationem ad Neronem. libet autem Lucani verſus apponere, qui initio Pharſaliæ ſic leguntur.*

Quod ſi non aliam venturo fata Neroni
Invenere viam, magnoque æterna parantur
Regna Deis, cælumque ſuo ſervire Tonanti
Non niſi ſævorum potuit poſt bella gigantum:
Jam nihil, o Superi querimur: ſcelera ipſa, nefaſque
Hac mercede placent.

5 *Siliquas Pythagoræas, fabas dixit; quòd ab harum eſu*

Hac mercede placet: jaceant, lateantque licebit
Diique Deæque omnes, ſicca ut jejunia lentes
Excuſent, gratas & odorent Sabbata pultes.
Nobilis Auſoniæ Juvenes, cum læta propinquant,
Humanos mutant quæ Bacchanalia vultus,
Non eſt cur mediis [6] Urbem quæratis in undis,
Saxea [7] Medoaci tendunt ubi brachia portus.
Paſcua quin potius petitis Nilotica? veſtris
Urbibus, exultat Baccho cum lætior annus,
Larvati incedunt homines; regionibus illis
Numina perſonam ſumunt, vultuſque ferinos,
Et deturpatis præbent ſpectacula caudis.
Non tales dederit luſus, riſuſque ciebit
[8] Morio, qui pictam tabulam curvamque coruſcat
Pro gladio; cujus pannoſæ lana lacernæ
[9] Centonata bibit centum, variatque [10] colores.

abſtinuiſſe feratur Pythagoras. Sed aliter alii interpetrantur ejuſdem dictum illud, à fabis abſtineto. *monuiſſe autem contendunt, ut à tractandis Reipublicæ muneribus abſtineremus; nam fabis pro calculis veteres utebantur in ferendis ſuffragiis. Vide* Plutarc. de liber. educan.

6 Venetias, *quò Viri nobiles per Italiam itare ſolent, præcipue feriis Bacchanalibus; quæ ſummo ornatu, & frequentia ibi peraguntur.*

7 *Medoacus portus apud Venetias.* Malamocco.

8 Moriones *dicuntur fatui homunciones, qui riſus causâ ſolent eſſe in pretio.*

9 Centones *dicuntur particulæ panni, ex quibus acu conſarcinatis fit ſtragulum. hinc* veſtis centonata, *quæ ex variis panniculis, ac diverſis plerumque coloribus conſuitur. Hinc etiam ſcripta variis Authorum fragmentis contexta,* centones *dicuntur; cujuſmodi, ſi verecundiam non deſiderares, pulcherrimum eſſet Auſonii Poema, Virgilianis fruſtis coagmentatum. excelluit in hoc genere Proba, Chriſtiana Poetria. Inter Itali-*

Sed neque conſimiles ventroſus alumnus [1] Acerræ
Excierit plauſus, albo qui corpora ſacco
Involvit, jactatque manus, ſublataque crura,
Et populo vendit præpingue ſonantia verba.
    Ex illo nihil eſt uſquam tam turpe, pudendum
Ex illo tantum nihil eſt, aſſumpſerit ultro
Fictilium quod non Superûm furioſa libido.
Ille lyrâ, jaculiſque potens crinitus Apollo
Mollis ad Amphryſi [2] caprarius aſſidet undas,
Admetique greges paſcit, niveoſque juvencos:
Pelle tegit, cyclas quos lucida texerat artus,
Et baculo ignipedum frenos permutat [3] equorum.
Rebus in ambiguis fruſtra reſponſa petentes
Poſcebant populi ſurdos oracula Delphos;
Nam latet inter oves Lycius, [4] Clariuſque Magiſter:
Non caſus belli varios, non prælia curat;
Maxima pollicitus nec Regnis prodere fata,

cos Poetas jucundè legi Centones Julii Bidelli ex Italicis Petrarchæ verſibus conſarcinatos. ſed fuſiùs iſta perſequi non eſt noſtri inſtituti, qui non commentarios ad erudiendum Lectorem, ſed notulas ſcribimus ad ea, quæ indigent explicatione.

10 *Senſus eſt. non ſimiles tibi riſus conciverit Scurra feriis Bacchanalibus perſonatus, qui ligneum, depictumque gladium, veſtem verò variis panniculorum teſſerulis conſarcinatam gerens, Bergomatum linguam & ſales imitatur.* Zanni.

1 Acerra, *Oppidum eſt Campaniæ, unde originem trahere feruntur ſcurræ, qui ſimulata ſtoliditate, porrectiore naſo, craſſiore lingua, involuti ſubalbido ſacco infimæ plebi delicias faciunt.* Pulcinelli.

2 *Notum eſt, Apollinem paſtoritiam vitam egiſſe, cum Admeti Theſſalię Regis greges paſceret ad amnem Amphryſum.*

3 *Equos Solis, ipſius utique Apollinis, intellige.*

4 *Lycia, regio minoris Aſiæ, & Claros Joniæ civitas, Apollinis oraculo nobiles.*

Tendit inexplicitos obſcuro carmine [5] griphos;
Sed querula tenerum diſpergit arundine carmen,
Teque, Nerina, canit, vel te, formoſa [6] Philæni.
Ille etiam ſtructor fit [7] cæmentarius [8] Urbem
Ad Phrygiam: ſociatque manus, urgetque laborem
Neptunus, pelago ſubvectans ſaxa relicto.
Interea conjuratæ ſine Rege procellæ
Effuſæque fremunt hyemes. dum naufraga turba
Ejulat, ingeminant nautæ dum vota preceſque,
Foſſilis aut cribro cumulos [9] ſuccernit arenæ,
Aut lateres validis humeris apportat, & undas;
Et nunc ingentes lapidum componit acervos,
Nunc calloſa rudes [10] trulliſſat dextera muros.
Nautarum queſtus & murmura non ſecus audit,
Quàm Capitolino reſonantia claſſica clivo
Æneus in medio qui cernitur, [1] Antoninus.
[2] Tu modò cur pugnis frontem, cur Phœbe, capillos
Unguibus invadis miſeros, & pectora pulſas?

5 Griphus *genus eſt retis. pro ænigmate poſuit* Gell. l. 1. c. 2.

6 Nerine, Philænis, *notę apud Authores fœminæ. pro quacunque puella hìc ponuntur.*

7 Cæmentarius. *Ædificiorum ſtructor.*

8 *Laomedon Phrygiæ Rex, extruendis Trojæ mœnibus Apollinem, & Neptunum conduxit.*

9 Succernere, *idem quod cribrare.* Cato. 18. calcem cribro ſuccernere. arena foſſilis, *ſeu* foſſitia. *vulgò* Pozzolana.

10 Trulla, *inſtrumentum cæmentariorum, tectoriis complanandis.* Cucchiara. *hinc* trulliſſare *apud* Vitruv. l. 7. c. 3.

1 *Statua Equeſtris ænea Marci Aurelii Antonini, in area Capitolii.*

2 *Apollinem affatur his verbis, quem inducit miſeris queſtibus incuſantem Laomedontem Phrygiæ Regem, qui ædificandis Trojæ muris conductum Deum pactâ mercede fraudaverat.*

Tu luges, [3] trimus veluti cum perdidit olim
Poma leveſque nuces puer, averſuſque refugit
Amplexus, matrique negat [4] lallare repulſæ.
Prome tamen, quæ cauſa genas corrumpere luctu
Tanta poteſt, Cælique, nefas! contriſtat [5] ocellum:
Mellitos globulos, pictaſque merebere [6] pupas.
[7] Reddere Laomedon Trojæ pro mœnibus altis
Mercedem pactam malefidus pernegat. eheu!
Divinis quòd fruſtra humeris cæmenta ferebam
Bajulus Iliacæ plebis, Regiſque ſuperbi.
[8] Hoc eſt quòd palles? quòd queſtibus occinis, hoc eſt?

Horat. l. 3. Od. 3. ex quo deſtituit Deos mercede pacta Laomedon.

3 Trimum *dicimus quod eſt trium annorum*, *ut* bimum, *quod duorum*.

4 Lallare *veteres dicebant infantes*, *cum cantillantibus nutricibus ſomnum capiebant*. Perſ. Sat. 3. iratus mammæ lallare recuſet. *hinc* lallum, *certum quoddam nutricum modulamen conſopiendis infantibus*. Auſon. Epiſt. 3. Nutricis inter lemm ata, lallique ſomniferos modos.

5 *Solem*, *Cæli mundique oculum*.

6 Pupa, *à puella dicitur*. Martial. l. 4. pupam ſe dicit Gellia cum ſit anus. *hinc pupilla*, *& pupula*. *quæ voces etiam pupam parvulam*, *ſive puellulam ſignificant*. *ideo verò ſignificant etiam nigrum*, *breviſſimumque circulum in medio oculi*, *quia in illo puelli ſive puellæ imago conſpicitur*. *Vide* Voſs. Ethym. *Hic verò pupas accipit pro pictis illis imagunculis*, *& ſigillis*, *quibus luſitare*, *& oblectari cernimus pueros*. *Eas icunculas puellæ*, *exactâ pueritiâ*, *Veneri dicabant*. Perſ. Sat. 2. Veneri donatæ à Virgine pupæ. *Agit Author cum Apolline*, *tanquam cum puero*, *ſpondetque illi pupam*, *ſi fletus ſui cauſam eidem aperiat*.

7 *Apollo reſpondet*.

8 *Iterum Author ad Apollinem*.

Sed [9] Phryga perjurum fidei, fraudeſque futuras
Noſcere debueras, promens oracula cum ſis,
Et [10] Mileſius & Delphis notiſſimus augur.
Fatidicos tripodes, [1] velaria ſacra, lebetes,
Divinamque ſpecum, te demum conſulere ipſe
Cum poteras, ſorteſque tuas. quis non Mare Cælo
Miſceat, & dignùm doleat, ſi Sutór Alippus
Nummos extricet nunquam à Labeone, coactus
Ad [2] pontem clausâ jam mendicare tabernâ?
Nempe quòd incautum fallit caligo futuri,
Corporis & pingui in nebulâ præſagia rerum
Ignorant homines; nec qui ſint reddere prompti,
Anteriùs callent, [3] mala nomina quique futuri.
Hinc nos exercent incerta pericula. verùm
Quis ferat, ò populi, de Laomedonte querentem
[4] Sortilegis Vatem promentem oracula Delphis,
[5] Pythia cuique domi, cortinaque præſcia veri?
Nunc, quoniam Iliaci pervaſit mentio muri,
Heus age, Pegaſeo frenos impone caballo,
Calliope; & mediâ propera me ſiſtere Trojâ.

9 *Laomedontem Phrygium.*

10 *Oraculi Apollinis Mileſii meminit* Apul. l. 4. de Aſin. aur. Mileſius, *adjectivum eſt à Mileto Joniæ, aliis Cariæ Urbe.*

1 Velaria, *vela ſunt, quibus theatrum ſupernè obtegitur.* lebetes, *vaſa erant myſtica, quibus oracula edebantur. de tripode vide* Satyr. 3. pag. 75.

2 *Pontes Urbani mendicos ſemper habent; iis enim in locis aſſiduè populus ultro citroque commeat.*

3 Mala nomina *dicuntur negligentes debitores. Hinc illud apud* Colum. l. 1. c. 7. vel optima nomina non appellando fieri mala, fœnerator Alphius dixiſſe veriſſimè fertur.

4 Sortilegis Delphis *dixit* Hor. de Art. *eſt autem* Sortilegus *qui per ſortes futura pronunciat.*

5 Pythia, *ſupple* ſacra, oracula, *vel aliquid ſimile. Py-*

Agnoſco Xanthum, Simoentaque. pinguibus ollis,
Felices populi!, video fumare [6] caminos.
Ut lautè cœnant! adipalis ſidera fumus
Subtexit, multuſque focis furit ignis in auras.
Verùm heu! quas dextrâ flammas jaculatur Ulyſſes,
Obſcura noctis quid tantum ſævit in umbra?
Victrices per templa, domos, flexuſque viarum
[7] Myrmidonum excurrunt acies, & prælia miſcent.
Ille ſed [8] aſſeribus [9] quadrupes contextus acernis
Quot ſublime minans armis, & milite quanto
Exonerat prægnantem uterum! pars Pergama ferro
Subruit; antiquas Priami pars occupat Ædes.
Omnia corripiunt ſtrages, incendia, ferrum,
Et quidquid captam demum patrare per Urbem
Annis ira decem potis eſt collecta. Ruina eſt,
Quæ modò Troja fuit. Sed quid moliris ineptè,
Tros [10] Anchiſiade, [1] Vertumnis nate malignis? [2]

thius Apollo dicitur, ab interempto Pythone ſerpente. Pythia eſſe domi alicui dicimus, cum quis ab extraneis petit conſilium, quando proximiores habet alios excellenti judicio, quos faciliùs poſſit conſulere.

6 *Fingit Poeta, videre ſe ingentem vim fumi è Trojæ caminis efferri. id primùm per jocum interpretatur focos culinarum, opiparis coquendis obſoniis laborantes: deprehendit poſtea ignem eſſe in domos Trojanorum à Græcis injectum.*

7 *Myrmidones. Theſſaliæ populi, qui Achillem ſequuti ſunt in bello Trojano.*

8 Aſſeres *dicimus, tabulas ſectiles; quaſi trabibus aſſideant, ut Author eſt* Feſtus.

9 *Equus ligneus, Trojæ exitialis.*

10 *Æneas, Anchiſæ Filius.*

1 Vertumni, *aliis* Vortumni, *Dii ſunt habiti à Romanis, ita appellati, quòd in varias formas verterentur; vel quòd vertendi anni curam haberent. Vide* Gyral. Syntag.4. *ſub* Jano.

Laudo

Laudo etenim vetulo quòd [3] ſuccollare [4] parenti
Haud quaquam renuis; lævo ſed [5] mantica tergo
Quæ fluitat, corylis, reſponde, an [6] plena lupinis?
Dii tibi [7] Trojam aliam; tam lævo tempore qui me
Interpellaris, patrios includere ſacco
Conantem, & Danao ſemiaſſos igne Penates.
[8] Scilicet inſidos etiam, poſtquam incolumes vos
Promiſere. horum cum tu mendacia noris,
Obſequio indulges ſtolido, ſervare paratus
Dimidios etiam naſi cum fecerit ignis?
Nec petis [9] Anticyram, Italiâ, porcâque reliĉtâ
[10] Cum catulis? demens: i nunc, & rade trecentis
[1] Ionium [2] tonſis, Siculas & curre per undas,

Horat. l.2. Sat.2. Vertumnis, quotquot ſunt, natus iniquis.

2 *Alloquitur Poeta Æneam, cum diſceſſionem ex incenſa patria adornans, Deorum Penatum ſecum deferenda colligeret ſimulacra.*

3 *Succollare, non ſemel dixit Suetonius, cervicibus ſubjeĉtis aliquem portare.*

4 *Anchiſæ.*

5 Mantica, *pera eſt viatoria. quòd ſit ad manus*, Mantica *dicitur*.

6 *Poeta irridens Æneam, qui Deorum effigies ſacco incluſerat, petit, quid ferat in perâ? num nuces, aut lupinos, per viam ſcilicet eſitandos?*

7 *Æneas reſpondet ſubiratior; tanquam tempore minùs commodo appellatus*. Dii tibi Trojam aliam. *ſupple*, dent. *ſenſus eſt. Hoc tibi etiam, me à pio officio impedienti, Dii velint contingere, ut patriam everſam habeas.*

8 *Subjicit hoc Poeta.*

9 *Vide, quæ de Anticyra notavimus*. Sat.2. pag. 53.

10 *Alludit ad ſuem albam cum triginta catulis, de qua* Vir.l.7.

1 *Mare Jonium Adriatico connexum, quod Æneas pertranſiit ab Epiro diſcedens.*

2 *Tonſæ dicuntur remi, quaſi undas tundant; niſi mavis*

Virgilio ut placeas, & fias [3] *Arma Virumque*.
Deſere nunc Phrygiæ campos, penituſq; ſubactũ
Ilion, & faſtos [4] Thebani conſule belli.
Marmoreas aras Argivo Græcia [5] Vati
Extulit, irriguo qui plenus Apolline mentem,
Omnia callebat, venturi certus aruſpex.
Prodiderat centum Grajis oracula, nullis
Deceptus pecudum fibris, penniſque volucrum.
Non dubium Vati exitium ſed fata minantur,
Si bellum [6] Ogygium, [7] Cadmæaque ſigna ſequatur,
Oedipodionidæ nec fugerit [8] exulis arma.
Ergo tenet ſecreta domus, obſcuraque tecta.
Cæcis ipſe Ducem latebris formoſus Apollo
Occulit, atque omnes excuſſit pectore [9] Thebas.

cum Feſto *à tondendo*; *quaſi ipſi remi, dum conficiuntur, ferro tondeantur.*

3 *Ut multa & præclara facinora facias, & quaſi commerearis Virgilianum Poema, cujus eſt initium,* Arma virumque cano.

4 *Poſt bellum Trojanum, nihil eſt apud Poetas commemoratius bello Thebano, inter Eteoclem, & Polynicem, Oedipi filios. Vide* Stat. in Theb.

5 *Amphiarao, clariſſimo Auguri, divinos honores Græcia ſtatuit, eidemque Oropii templum poſuere, ut ſcribit* Gyral. ſynt. 1. *cæterum Amphiaraum domi latentem, quod prævideret ſe à bello Thebano non reverſurum, Eriphyla conjux, à Polynice monili aureo corrupta, rapit in belli ſocietatem, quod idem Polynices moverat fratri Eteocli. Quo bello Amphiaraus cum curru & equis, terræ hiatu, eſt abſorptus. Vide* Stat. l. 7. Theb.

6 *Thebanum ob Ogyge, Thebarum Rege antiquiſſimo.*

7 *Thebana. Cadmus, Thebarum conditor.*

8 *Polynicis, Oedipi filii, qui cum à fratre Eteocle Regnum popoſciſſet, quod alternis annis adminiſtraret, ejectus eſt.*

9 *Thebani belli cogitationem omnem.*

Sed gener [10] Adraſti claris te, perfida [1] conjux,
Aggreditur donis, gemmata monilia ſpondet,
Si ſegnes umbrarum aditus, cæcoſque penates
Servantem in medios Vatem produxeris hoſtes.
Blanditiis pugnat (quæ ſternunt mollia fortes
Sæpius arma Viros) & formæ conſcia conjux.
Nutantes animos, agitataque pectora firmat
Delius, inviſiſque vetat prodire latebris.
Obſidet hinc Vatem Titan, hinc Sponſa Maritum:
Dividit hinc vultus pellax, hinc cura ſalutis
Incertas curas, ſuſpenſaque corda; pudendo
Atque æquata tibi, Phœbe, eſt Eriphyla duello.
Connubialis amor vicit poſt omnia, quæque
Ad certum exitium luctantem fata trahebant.
Nec mora. poſcit equos, devotaque [2] Manibus arma
Induit. [3] Iſmeni ad ripas, muroſque, quid actum,
Quæris [4] Echionios? hoſtem vix vidit ab altis
Turribus, & blando poſitos [5] Amphione muros,
Sub pedibus fremitu horribili, validoque dehiſcens
Impete cum tellus abſorbuit arma ferentem,
Præcipiteſque rotas, verſoſque in terga jugales.

10 *Polynices, qui Argiam, Adraſti Argivorum Regis filiam uxorem duxit.*

1 *Eriphyla, Amphiarai conjux.*

2 *Devota Manibus dixit arma Amphiarai, quia cum armis, curru, & equis abſorptus periit.*

3 *Iſmenus, Bœotiæ fluvius, ubi Thebæ.*

4 *Muros Echionios, ideſt Thebanos; ab Echione, cujus ope adjutus Cadmus Thebas ædificavit.*

5 *Amphion modulatu teſtudinis a Mercurio acceptæ ſaxa dicitur traxiſſe ad Thebarum muros extruendos. nimirum vel eloquentiâ ſuâ permovit populum, ut mœnibus urbem permuniret; vel ex muſica, quam profitebatur, arte collectâ pecuniâ, ejuſdem muros extruendos curavit.*

Quadrupedes, bijugoſque manu ter ſiſtere currus,
Ter prenſum ſervare Ducem conatus Apollo:
Sed retinere domi qui ſæva in bella ruentem
Tentavit fruſtra, currus, miſeroſque morari
Non potuit caſus. Et quis tua numina poſthac,
Phœbe, colat? te quadrupedis mortalis habenas
Non tenuiſſe ferant, qui flammas ore vomentem
[6] Eoum, duriſque regis Pyroenta lupatis?
O pudor! [7] Argivum currum tu flectere neſcis,
Et tenuem vitare [8] ſcrobem, [9] carpenta diei
Lucida per medium dux Aurigarius orbem
Qui regis, inſidias inter formaſque [10] ferarum.
Tam rudis æripedum cum ſis agitator equorum,
Non equidem te vectorem conducere vellem,
Si viſenda mihi ſint culmina [1] Privernatum,
Vel prærupta riget duris quæ [2] Narnia ſaxis.
Tutiùs [3] Arguttus me vexerit, aut Caramella.
Ergo cum totis Stygias deſcendit ad undas
Amphiaraus equis, cœtu mirante piorum,
Armato tenues & corpore territat Umbras.

6 *Eos, Æthon, Phlegon, & Pyrois, equi ſunt Solis.* Pyroenta, *accuſandi eſt caſus, ut à* Simois, Simoenta.

7 *Currum Amphiarai Argivi.*

8 *Hiatum terræ, quo abſumptus Amphiaraus.*

9 Carpentum, *vehiculi genus. nomen inditum à Carmenta Evandri matre, ut ſcribit* Ovid. 1 Faſt.

Nam prius Auſonias Matres carpenta vehebant.
Hæc quoque ab Evandri dicta parente reor.

10 *Quæ ſcilicet Zodiacum obſident.*

1 *Privernum, Urbs eſt Volſcorum, prærupto loco ſita. inde Privernates.*

2 *Narnia, Umbriæ Civitas, clivo conſita ſaxis aſpero.*

3 *Argutti & Caramellæ, Veredariorum nomina finxit Author.*

Non illum [4] Alcmæon humeris, dulciſſima proles,
[5] Amphiloco cum fratre ſubit; non perpete luctu
Abluit ingratos cineres, conditque ſepulchro,
Quo neque Dircæus caruit [6] Menalippus honore,
Nec teneris cecidit qui [7] Parthenopæus in armis,
Non gemini [8] Oedipodæ, ſed nec Calydonius [9] Heros,
Tuque afflate Jovis, [10] Capaneu, ſtridente ſagitta.
Talia ſuſtineat Cælum cum Numina, vobis
Ultro do veniam, Superi; poſt funera [1] Claudi,
In medium ſi [2] conſulitis, variiſque viciſſim
Certatis ſtudiis, mereat novus ille vocari
Num Deus, atq; habeant chlamydatũ ſidera [3] fungum.
Quidni etenim Caji [4] patruum, plaudentibus aſtris,

4 *Amphiarai filius.*

5 *Amphilocus, alter filius Amphiarai.*

6 *Menalippus, Dux belli Thebani, Tydeum in pugna gravi vulnere affecit. Vide* Stat.

7 *Parthenopæus Arcadibus imperavit; Polynicem ſequutus in bello Thebano, non ita multo poſt ad Trojam occubuit.*

8 *Eteocles, & Polynices Oedipi filii, quorum diſcordiâ ortum eſt bellum Thebanum.*

9 *Tydeus, Calidoniæ Rex, clariſſimus eodem bello Thebano.*

10 *Capaneus, alius Dux belli Thebani, Jovis fulmine extinctus fingitur.* Statius Theb. l.10.

1 *Claudii Cæſaris, qui poſt Cajum Caligulam Imperium Romanum obtinuit.*

2 *Vide apud* L. Annæum Senec. *(ejus enim eſſe circumfertur)* Ludum de morte Claudii Cæſaris. *Concilium ibi Deorum inducitur, in quo diſceptatur, utrum inter Deos referendus ſit Claudius, bipedum utique ſtolidiſſimus, & per omnia deridendus.*

3 *Claudium. homunciones ſtupidos, fungos dicimus.* Plaut. in Bacchid. Adeon' me fuiſſe fungum, ut qui illi crederem?

4 *Claudium. qui Germanici frater, cujus fuit filius Cajus Caligola.*

Excipiant Superi faciles, invenerit aras
Cum [5] Bubona ſuas, cum [6] Tutellina; [7] Vacunam,
[8] Pallorem cum Roma colat; cum [9] Murcia templum
Poſſideat, [10] Fornax, & cum [1] Rubigine [2] Febris,
Atque iſtis multo quæ deteriora recenſet,
Victuriſque dedit chartis [3] Aurelius, Urbe
Cum de Divina [4] ſcripſit, divinus & ipſe.
Riſit [5] Ageſileos, ſibi regia ſceptra tenenti
Cum Thaſii vanos titulos, cultumque Deorum
Inſuper offerrent. Promittere talia largè
Qui poſſunt aliis, dixit, cur non prius ipſi
Dant ſibi? namque aliquid ſi ſunt qui ſidera calcant,

5 *Dea nuncupata à bobus, quòd illos fortunaret.*

6 *Dea à tutela ſegetum appellata. de ea vide* Macrob. in Saturnal.

7 *Vacandi Dea.*

8 *Pavor, & Pallor, Dei à Tullio Hoſtilio habiti.* Lactantius.

9 *Dea deſidiæ, nam veteres* murcos, & murcidos *ignavos dicebant.*

10 Fornax, *Dea exiſtimata, nam ante uſum tritici, farra fornacibus toſta veteres eſitabant. de ea, & feſtis Fornacalibus vide* Ovid. in Faſt.

1 Rubigini *Deæ (*Rubigum, *maſcul. gen. etiam dicimus) rubigine ſegetes occuparet, ſacra fiebant. eſt autem rubigo in ſegetibus, urens nebula, quæ illas in fœtidum pulverem vertit.* Horat. lib. 1. nec peſtilentem ſentiat Africum fœcunda vitis, nec ſterilem ſeges rubiginem. *De Rubigine, & Feſtis Rubigalibus, amoliendæ rubigini inſtitutis, conſule* Ovid. in Faſt. & Joannem Ciampolum *in* Zoroaſtro.

2 *Febri multas aras Romani erexerunt, ut minus noceret.*

3 *Divus Aurelius Auguſtinus.*

4 *De Civitate Dei.*

5 *Ageſilaus, Spartæ Rex. Atticè dixit,* Ageſileos, *metri gratiâ.*

Dii Superi, inſipiens multo eſt, ſtultèque modeſtus,
Eſſe quod altitonans qui negligit, aut bonus [6] Arcas,
[7] Vitricus aut Pueri, pharetras arcumque gerentis.
Quòd ſi gens Superûm nil dignum nomine tanto
Intus habet, Spartæ malim non finibus amplis
Regnare, & parvis non illaudatus [8] Amyclis,
Quàm fieri de plebe Deus; ſemperque ſub imis
Vivere vel ſilvis Faunus, vel Glaucus in undis.

Primus in Orbe Deos humana è gente creavit
Pſittacus. hunc dominus (Graji dixere Pſaphonem)
Voce, Pſaphon Deus eſt, Deus eſt, iterare per Urbes
Edocuit. Libycas Gangeticus ales ad oras
Venerat: ore, Pſaphon Deus eſt, de more canebat;
Totis atque, Pſaphon Deus eſt, clamabat arenis.
Quid facerent, qui [9] Naſabathan, Taphtaſque, Sadenq;
Et Cyrthæ deſerta colunt; quibus Indica nunquam
Viſa coloratis [10] volucris diſcurrere pennis?
Protinus ergo novum veneratur ſtrata Pſaphonem
Turba Deum: nova Relligio pavitantia motu
Pectora pertentat tacito, curvatque nigrantes
Æthiopum frontes. lætos per littora ſaltus
Ingeminant, pictis plauſuſque dedere pharetris.
Ipſam quin etiam demiſſam ex æthere, credunt
Numen, avem. nam quid divinius? advena primùm,

6 *Mercurius in Arcadia natus.*

7 *Mars, quem cupidinis Vitricum vocat, nempe maritum Veneris, ejecto Vulcano.*

8 *Amyclæ, Civitas in Laconia prope Spartam.*

9 *Naſabathan, Taphtæ, Sade, Cyrtha, inter Africæ Oppida recenſentur.*

10 *Pſittacus, avis eſt Indica, ut vox ipſa exotica, quam Indicæ originis ferunt, teſtatur. eam avem pulcherrimè deſcribit* Apul. 2. Florid. *ipſum conſule; non pœnitebit.*

(Nam rari [1] Indigetes tenuerunt aurea templa,
Major & ignotis reverentia) roſtra rubenti
Tum ſpectanda croco, ſublatæ & gratia criſtæ,
Pectoraque, & Scythicis certantia terga ſmaragdis.
Cætera ſi pulchræ deſint ornamina formæ,
Omne ferat [2] punctum linguæ facundia, quæque,
Humanos imitata ſonos, modulamina ſolvit.
Improba non equidem felis, non dignior aris
[3] Ichneumon,centumq; colit quę monſtra [4] Canopus.
Ipſe per Europæ populos notiſſimus [5] Hammon,
Qui Libycis regnat [6] caper admiſſarius oris,
Tam claro dignum quid Numine, cornua præter,
Exhibet, & tetrum quem ſordidus afflat odorem?
Non tamen erubuit Pellæa [7] Natus in urbe
Hircum regali ſe majeſtate ferentem
Conſulere, atque olido caput incurvare marito.
Ibat ad [8] Euphratem victor, vireſque trahebat

1 Indigetes *ſatis conſtat Deos eſſe ex hominibus factos, quales habiti ſunt Æneas, & Romulus. Indigetes dicti, quaſi, inde geniti. vel quòd, licet Dii non eſſent, ut tales indigitarentur.*

2 Punctum *pro ſuffragio dixit. ut* Horat. de Art. Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci. *Puncta veteres dicebant calculos, & ſuffragia, quòd puncto eadem notarent. unde magiſtratu privati,* expuncti *dicebantur.*

3 *Ichneumon, animal eſt ſpecie muris, ſed ampliori mole. in Ægypto naſcitur. multa de illo apud* Plin. l.8. c.4.

4 *Canopus, Urbs Ægypti ad Oſtium Nili.*

5 *Hammon, appellatus eſt Juppiter, qui ſub imagine arietis in Libya colebatur. Jovem arenarium interpretamur.*

6 Admiſſarius, *qui procreandæ ſoboli retinetur. Caprum dixit, non arietem, ut propinquâ deterioris ſimilitudine rem abjectiorem faceret.*

7 *Alexander Macedo, Pellæ in Macedonia natus.*

8 *Adverſus Darii, Perſarum Regis copias.*

Æmathiæ, vetereſque Duces, quos Marte ſevero,
Solibus armipotens [9] genitor duravit, & imbri.
Finibus à patriis, & [10] Strymone non ita multùm
Digreſſus, verſas acies, & ſigna referri
Imperat. Haud, inquit, longa regione viarum,
Fatorum ſecreta canens, [1] diſpeſcitur Hammon.
Fert animus belli, tanta quod mole paramus,
Hinc petere auſpicium, ſorteſque repoſcere [2] Patrem.
Ego, quod Superi bene vertant, littoris Afri
Obliquum callem, & Libyæ deſerta petamus.
Demittunt aures. nam quid [3] Biſalta, vel Edon
Audeat adverſus [4] Juvenem, qui vincere poſſet
Mileti catulum, [5] muremque tenerrimus album,
Nulla impune unquam faſtidia paſſus? at idem,
Si minimum obſiſtas, digito & contingere tentes,
Totus [6] echinus erat. Sed nil cunctatus iniquum

9 *Philippus Macedoniæ Rex, qui bello Macedonico præclaros Duces inſtituit. Horum poſtea virtute Alexander facilè omnia ſuperavit.*

10 *Strymon, fluvius in Macedoniæ finibus.*

1 Diſpeſcere *eſt, ſejungere, & dividere. propriè de gregibus dicitur. à paſco fit compeſco, & diſpeſco: primum eſt oves in iiſdem paſcuis continere; ſecundum eſt eaſdem dividere, itaut pars ſeorſum paſcatur.*

2 *Jovem, cujus ſe filium mentiebatur Alexander. Hammonem autem, Jovem Libycum fuiſſe appellatum, ſupra notavimus.*

3 *Biſaltæ, Edones, Macedoniæ ſunt populi.*

4 *Alexandrum Ducem.*

5 *Mileſii deliciis fluebant.* mus albus, *molliſſimus eſſe perhibetur. Alexandrum notat, ſenſu ingenioque admodum delicato, minimèque offenſionibus opportuno.*

6 *Aſper adverſus offenſiunculas, ut Echinus, ſpinis armatus undique prominentibus. Vide de Echino, quæ adnotavimus* Sat. II. pag. 45.

Carpit iter miles, [7] furioſaque vota ſecundat.
Pulvereis tecti peragrant ſqualentia regna
Nubibus, & ſolis cultos ſerpentibus agros.
Per ſeptum monſtris iter, occurſuſque draconum,
Per canis [8] Icarii torrentes ſidere campos,
Devenere ſacros aditus, ubi corniger Hammon
Ambiguos caſus, rerumque arcana reſolvit.
Protinus amplexæ proſternunt corpora terræ:
[9] Obſcænis pedibus, ductiſque e marmore ſetis
Centum certantes delibant oſcula, fronti
Centum, villoſæ totidem dant oſcula caudæ.
Ipſe inter primos Macedo ſubmiſſus adorat
Numinis immundam effigiem, precibuſque fatigat.
Exurgit demum; & tota ſpectante corona,
Thura cremat, doniſque onerat gemmantibus aras.
Poſtremò ancipites nodos, quos mente volutat,
Exponit, reſponſa petens. Quid creditis illum
Poſcere? num properum excidium, caſuſque ſuperbę
[10] Perſidis, utque ſuis recubet Victoria caſtris?
Nil horum. Fortes num quæ validiſſima muros
Machina diffringat? num qua regat arte phalanges,
Si pugna ingruerit? clauſis tutamina vallis
Quæ ſint fida magis? quo vitet ſpicula Parthi,

7 *Alexandri Regis, Duciſque bellici.*

8 *Canis, Cæleſte ſignum, Icarius dicitur, quòd olim Icari cuſtos fuerit, in ſidus poſtea commutatus à Baccho. Ovid.* Am. 2. El. 16. Et micet Icarii ſtella proterva canis.

9 *Arietis. Hammonis.*

10 *Ad quam armis ſubmittendam cum exercitu advolabat.*

1 *Nihil horum, quæ Duci utilia eſſent, Oraculum Hammonis poſcit; ſed Nili amnis originem; quod ſcire minimùm ſcilicet intereſſet arma tractantis. quòd autem nihil, præter Nili originem Alexander Oraculum popoſcerit, Author eſt*

Pugnantemque fugam?[1] longè his diverſa. quid ergo
Numina tanta rogat? riſum cohibete. requirit,
Ignoratus adhuc qua Nilus origine prima
Effluat, & Pharios ſtagnanti flumine campos
Tempore poſſideat certo, certoque relinquat.
Scilicet hippodromum[2] menſarius,[3] organa ſutor,
Piſcator clypeum, miles[4] vadimonia curat.
Obſtupuere omnes ſectantem ludicra rerum
Cum galea, jaculiſque, Macedoniâque[5] ſariſsâ,
Totque acies bellatorum, tot ſigna trahentem.
Uſqueadeone animis[6] Taurus, celſuſque[7] Niphates
Excidit, &[8] Cyri ſolium? tot robora pubis
Æmathiæ, erectas pugnæque cupidine turmas
Huccine, per lentas Libyæ ſitientis arenas
Traxerit, ut duris ſupplex bellator in armis
Perquirat Nili fontes; oblitus[9] Araxem,

Maxim. Tyr. Ser. 25. *quem Poeta ſequitur, non ignarus, Curtium longè aliter rem exponere.*

2 *Curat, quęritque ad ſe nihil pertinentia: ut ſi argentarius ſolicitus eſſet de equis curſoriis.* Hyppodromus, *locus eſt, ubi equi exercentur ad curſum.*

3 Menſarius, *idem quod Argentarius à diſpenſatione pecuniæ, quæ numeratur ſuper menſa. Græci* Trapezitam *appellant.*

4 Vadimonium. *Sponſio eſt ſiſtendi in judicio ad præſcriptam diem.*

5 Sariſſa, *haſta prælonga, propria Macedonum.*

6 Taurus, *Mons in Aſia, per multas Provincias excurrens, multa habet nomina, pro gentium & linguarum varietate.*

7 *Niphates, Mons Perſidis. ſunt, qui Tauri Montis partem exiſtiment.*

8 *Perſidem à Cyro regnatam.*

9 *Araxes, Armeniæ fluvius. Alexandri pontem diffregit,*

Et conjuratum frenis [10] innectere Tigrim?
Mirari ſubit haud leviter, tam vana petentem,
Nugantemque Deus cur non ejecerit ipſe
[1] Cornupeta, & ſtratum ante ſacras devolverit aras.
Nunc age: ductoremque gregis patremq; [2] petulci
Deſere [3] Marmaricis campis. non Africa turpes
Sola colit facies, portentaque dira Deorum.
Romuleis Libyę peſtes dominantur in aris;
Fœdior Ægyptus Latiamque irrupit in Urbem.
Flavus ubi Tiberis Tyrrhenis influit undis,
Obverſæ & ſicca proræ ſtatione quieſcunt,

firmiorem ab Auguſto impoſitum ſuſtinuit. Stat. Syl. 1. Latii patiens jam pontis Araxes.

10 *Tigris, in Perſide naſcitur, ab aquarum celeritate ſic dictus; nam curſu adæquare videtur velocitatem ſagittæ, quam ſua lingua Perſæ Tigrim appe lant.*

1 *Deus cornupeta. Aries, Hammon cornu petens.*

2 *Hammonem arietem.*

3 *Marmarica, Africæ regio, Cyrenaicæ proxima.*

4 *Ut oſtendat Poeta, Romam monſtra Ægyptiis etiam deteriora coluiſſe, ſermonem inſtituit de Æſculapio. Romanis in Epidaurum profectis tempore peſtilentiæ, ut Æſculapium Romam portarent, prægrandis ſerpens navim ingreſſus eſt, quem Æſculapium rati Romam duxerunt, ubi Templum illi eſt poſitum in inſula Tiberina. rem eleganter expoſuit* Seren. Sammon. de re Medic. *ſcitè Æſculapium invocans initio Carminis.*

Tuque potens artis, reduces qui tradere vitas
Noſcis, & in Cælum manes revocare ſepultos,
Qui colis Ægeas, qui Pergama, quique Epidaurum,
Qui quondam placida tectus ſub pelle draconis
Tarpejas arces, atque inclita tecta petiſti,
Depellens tetros præſenti numine morbos,
Huc ades.

Fingit autem Poeta, in præſens appellere ad oſtia Tiberis navim cum Serpente Æſculapio.

[4] Cerne ratem, reſono quæ læta [5] celeuſmate fidas
Jam ripas tenet, & plenis ſubit oſtia velis.
Digreſſa Ægypti non [6] vectigalibus arvis
Niliacas meſſes inducit, & horrea complet.
Non [7] Mitylenæum, [8] Mamertinumque, [9] Veſevi
Nec cineres inter prognatum devehit, aut quæ
Lesbia Neſtoream ſpondet tibi [10] teſta ſenectam.
[1] Siſypheo ſolvit de littore, nubibus infert
Quà caput, & volvit medicas [2] Epidaurus arenas.
Appropera; & raras, quas detulit, inſpice merces.
[3] Hui! Hui! rem tetram Alcmena genitrice creatus

5 Celeuſma, *clamor nautarum ad opera nautica ſe invicem adhortantium.*

6 *Notum eſt, Ægyptum Romæ fuiſſe vectigalem. per anacroniſmum autem dicitur, fuiſſe vectigalem quo tempore Æſculapius Romam venit.*

7 *Supple*, vinum. *erat autem in pretio, quod proveniebat ex Mitylene Oppido Inſulæ Lesbi. eam civitatem Pittacus unus ex ſeptem Sapientibus, & Alcæus Poeta patriam habuerunt.*

8 *Mamertini, Campaniæ populi, qui cum Meſſanam trajeciſſent, ibi etiam Mamertini, quàm Meſſanenſes appellari maluerunt.*

9 Veſevus, *Mons prope Neapolim, ignem eructans. vinum proximis collibus generoſiſſimum progignit.*

10 *Vinum Lesbium dulciſſimum eſſe dicitur, idcirco gratum, opportunumque ſenibus.* Neſtoream ſenectam, *ideſt longam, qualem Neſtor Pyli Rex vixiſſe fertur.* teſta *etiam dolium ſignificat.*

1 *Ex Achaja, quæ eſt prope Corinthum, ubi ſinus Siſypheus.*

2 *Tres ſunt Urbes Epidauri nomine: prima in Peloponneſo, ad ſinum Argolicum, altera in Dalmatia, tertia in Achaja ſupra Corinthum. ex hac profectus Romam Serpens Æſculapius.*

3 *Qui ſupra inductus eſt à Poeta, ut navim inſpiceret, viſo Serpente teterrimo, cum admiratione & formidine loquitur.*

[4] Averruncaſſit. [5] quin tu prece Numina ſupplex
Magna colas, placidiſque nihil moveare venenis.
Anguinea ſub pelle Deus, ſquamiſque coruſcis
Delitet, informes doctus depellere morbos,
Herbarum Deus ille potens, Medicæque repertor
Artis [6] Phœbigena: Argivas initiſſimus Urbes
Centum habitat, centum Attalicis in mœnibus [7] aras.
Puppe triumphali nunc illum maxima Roma
Excipit, & meritos Templis indicit honores.
Non alius Marſis quæſitas montibus herbas
Dexterior tractat, ſuccoſque uſumque medendi:
Doctior haud alius morboſo in corpore motus,
Et varios toto ſurgentes ore colores
Callet, & appoſito ſalientem pollice [8] venam.
Lætior, an triſtis languentia corpora, vitæ
Exitus expectet, prænoſcit tempore longo;
Atque [9] tubam primùm viſo denunciat ægro.

Hui! *interiectio eſt admirantis.*

4 *Herculem Alcmenę filium rogat ut ſiniſtrum omne ab aſpecto angue diriſſimo depellat.* Averruncare, *pro avertere, vel depellere dicebant veteres à runcando, quod eſt herbas noxias ab agris evellere. Inde Dii* Averrunci, *inter quos Hercules primum obtinet locum, qui mala avertere putabatur.*

5 *Reſpondet Author, confirmatque alium formidine percitum; docetque illum Serpentem, Deum eſſe, Medicinæ parentem.*

6 *Apollinis filius Æſculapius.*

7 *Æſculapius Templum habuit Pergami; quæ Aſiæ Civitas Attali Regis lautitiis, luxuque celebratur.*

8 *Arteriam, à cujus pulſu Medici de humorum temperie judicant.*

9 *Moris erat apud veteres cadavera efferre inter tubarum, & tibiarum ſonitus. Vide commentarios in illud* Perſ. Sat.3. Hinc tuba, candelæ. *hìc Poeta tubam funebris ſolemnitatis*

Ergo omnis ſeſe campis effundit apertis
Turba Remi, gaudetque manu contingere puppim,
[10] Anguem per ſeptem porrectum jugera terræ,
Perpetuis flexum ſpiris, maculiſque ſuperbum
Quæ vehit, optatæ nimirum certa ſalutis
Pignora. contactu celeri jam nulla timetur
[1] Peſtilitas, fluidis macies non tabida membris.
Ipſa Salus invecta domos. [2] cephalalgia frontem
Non ultra findet; non Mercurialibus obſtet
[3] Hemicranæa viris. aliò divertere poſſunt
[4] Tormina, [5] lithiaſis, ſcabies, [6] apoplexia, febres,
Et quæ correptas agitat [7] lethargia mentes,
Ipſam quæque premit [8] pleuritis pectoris arcem.
Ergo, quò ſtimulis adigit veſana libido,
Quò gula, quò vocat ebrietas, nidorque culinæ,
Illuc proruere in præceps incauta juventus,
Atque omnes ventri, Venerique exolvere frenos.

accipit pro ipſa morte. Senſus eſt, certiſſima ſunt Æſculapii prognoſtica, ut qui mortem ægro denunciet, ubi primùm eundem viderit.

10 *Serpentem Æſculapium.*

1 Peſtilitas, *verbum eſt Lucretianum.* lib.*6.*

2 Cephalalgia, *Latinè* capitis dolor.

3 Hemicranæa, *Latine dolor in parte capitis.* viri Mercuriales, *ideſt litterarum ſtudioſi, cujuſmodi ſunt ſub tutela Mercurii.*

4 Tormina, *morbus inteſtinorum. quòd viſcera torqueat.*

5 Lithiaſis, *Latinè calculi generatio in veſica.*

6 Apoplexia, *Latine ſtupefactio nervorum, cum privatione ſenſus & motus.*

7 Lethargia, *eſt torpor cum prægravante ſomno, & mentis alienatione.*

8 *Pleuritidem* Plinius *laterum compunctionem vocat.*

Indulgent genio, 9 Euripi, Scyllæque macelli;
10 Lurcones vivunt, 1 Abrones, 2 Thericleique;
3 Maſſiliam Romam faciunt, mollemque Corinthum.
Deſidiam, choreas, convivia, balnea curant,
Inque roſa ſomnos accerſere molliter, & quæ
Arma 4 Leontinis Phalaris jam ſola reliquit.
Quid tantùm Latiam penitus mutaverit Urbem.
Quærere deſiſtas. Grajis pervenit ab oris
Artis Pæoniæ columen, divinus 5 Iatros,
Cujus ad aſpectum morborum examina cedunt;
Qui miranda tulit ſecum 6 catapotia. nil eſt,
Quod magis enervet, rectas 7 diſcingat & Urbes,

9 Euripus, *proprie fretum eſt inter Aulidem, Bœotiæ portum, & Eubœam Inſulam; ſed quoniam rapaciſſimus ille eſt, & integras naves abſorbet, pro Helluone metaphoricè ponitur.*

10 Lurcones *dicti ſunt edaces, bonorum ſuorum conſumptores.*

1 Abronis vita: *adagium in voluptarios, ab Abrone quodam notæ luxuriæ.*

2 Thericlei amicus, *parœmia in biboſos. à Thericle poculorum Inventore, de quo vide* Athen. l. 11.

3 *Maſſilienſes deliciis effœminati locum fecerunt proverbio apud* Athen. l. 2. naviges Maſſiliam. *Corinthus molliſſima fuit civitas, cujus domos ſummâ elegantiâ conſtructas cum videret Philoſophus ille;* Quinam ſunt, *dixit*, has domos incolentes Mulieres? *ſolerti ſolœciſmo Urbis mollitiem oſtendens.*

4 *Voluptates intelligit. cum Phalaris Leontinos, Siciliæ populos, expugnaſſet; ne iterum rebellarent, ademptis armis, illos compotationibus & voluptatibus enervavit.*

5 Jater, *vel* Jatros, *Latinè Medicus.*

6 Catapotia. *medicamentum, quod non diluitur; vulgo,* pilulæ. *produxit Poeta Syllabam tertiam, metri gratia, nam omnes ſunt breves.*

7 Diſcingere, *propriè diſſolvere, quod erat cinctum: metaphoricè, enervare.*

Quam

Quàm Medicus, magna præſertim clarus in arte:
Non equidem ipſorum vitio, cauſâque medentum;
Illis ſed quoniam qui fidunt, cuncta licere
Credunt poſſe ſibi, caſus vitamque per omnes
Objicere, [8] Ægæoque rudem committere cymbam.
Nimirum præſto eſt nandi, pelagique [9] peritus,
Qui mediis minimùm pavitantes prendat ab undis,
Sublatoſque humeris ferat, in portuſque reducat.
Nec morbis ſolùm, Parcis [10] Epidaurius ipſis
Imperat, exanimes artus, defunctaque vitâ
Corpora, fomentis, medicata & [1] pyxide dulcem
Ad vitam revocat, conciſaque fila [2] retexit.
[3] Hippolytum haud dubiè reputat ſe quiſque futurũ,
Hujus opem quicumque petit, dextramque potentem.
Illud non pavitat ſaltem, ne curet [4] hydropim,
[5] Ictericus cum ſit, vel forte [6] nephriticus. Iſthuc
Plurima nugando & quoniam pervenimus, ægro
De Jove fabellam bonus audi: plura nec ultra
Dicam de Superis, humeris quos ſuſtinet Atlas;

8 *Ægæum, Mare in primis procelloſum, ita dictum ab Ægæo Theſei patre, qui, audita filii morte, in mare ſe dedit præcipitem.*

9 *Allegoria eſt. Medicum intelligit, cujus ſæpe fiduciâ male vivitur.*

10 *Epidaurius. Æſculapius, qui eam Urbem ſui ſtudioſiſſimam habuit.*

1 *Medicamentis in poculo dilutis.*

2 *Parcas cogit, ut vitæ fila iterum ordiantur.*

3 *Qui ab Æſculapio ad vitam eſt revocatus. Unde* Virbius *poſtea dictus.*

4 Hydrops, *latinè aqua ſub cute naſcens, unde corpora turgeſcunt.*

5 *Qui ictero, ideſt bile per totum corpus ſuffuſa laborat.*

6 *Qui nephriti, ideſt renum morbo afflictatur.*

Atque aliis hoc purgandum [7] bubile relinquam.

Extremũ hunc, [8] Aurunca, mihi cõcede laborẽ,
Palladios ortus memorare, ægrumque Tonantem.
Olli etenim capitis prægnantis calva pudendùm
Intumuit, quantum Setina [9] cucurbita: natum
Saturno non patre, ſed anormi [10] Capitonum,
Frontonumque è ſtirpe putes. [1] Empiricus ille,
Conſulitur properè Vulcanus, [2] Genga Deorum.
Jamque aderat vultu illoto Liparæus [3] Iapis,
Omniaque attulerat ſecum [4] narthecia. ſcalprum,
Forcipula, [5] excipulum, ligulæ, tonſorius illi
Culter adeſt, cum [6] phlebotomo [7] volſella, [8] ſpecillũ,

7 *Tangit fabulam Herculis, cum Augiæ Eleorum Regis immenſum bubile repurgavit: quod inter ejuſdem labores numeratur.*

8 *Lucilium invocat, Vatum Satyricorum Principem, qui Auruncæ natus. Vide* Satyr. I. pag. I.

9 *Setinum olim vinum laudabatur. nunc cucurbitæ ſunt in pretio, quæ ibi naſcuntur.*

10 Capitones, Frontones, *familiæ à frontis, & capitis magnitudine ita appellatæ.* Anormi. *ſine normâ. hìc ſine menſurâ.*

1 Empiricus, *Medicus qui ſolâ experientiâ medicinam tractat.*

2 *Bernardinus Genga, inſignis in Urbe, & Collegii Romani Chirurgus.*

3 *Vulcanus, quem Japin vocat, quod fuit Chirurgi nomen, qui Æneæ vulnus curavit apud* Virg. Æneid. 12. Lipara, *inſula ignifera, una ex Æoliis.*

4 Narthecium. *Medicamentorum repoſitorium.*

5 Excipulum, *vas ad excipiendum vulnerum ſanguinem.* ligula, *idem quod* ſpathula, *inſtrumentum ad uſum pharmacopolarum.*

6 Phlebotomum, *ſcalpellum ad venam ſecandam; vulgò,* lancetta.

7 Volſella, *inſtrumentum ad evellendos pilos.*

8 *Specillum, ab inſpiciendo. inſtrumentum ſcrutandæ vul-*

Faſciolæque, levi foveant quæ vulnera lino.
Verũ humeris habilem in primis validamque ſecurim
Suſpendit, veteris modò quam renovaverat ille
Pumicis attritu, & nitidam cervice tenebat.
Hac ſpecie ingreſſus Superûm conclave, ſalutem
Nunciat ægroto primùm, ſellâque receptus
Subridet; ſubitumque metum ne forte jacenti
Incutiat, blaterat nugas, alienaque multùm;
Et ſe præcipuè laudat, converſus ad illos,
Qui mœrent circum adſtantes, lectumque coronant.
9 Ut pulchrè illuxit deterſum mane! tabellæ
Curſoris veſpertini dignumnè relatu
Apportant quidquam? namque illas volvere, curis
Non fuit adſtricto gravioribus ulla poteſtas.
Hæc inter ſurgit paulum, propiùſque 10 cubantem
Inſpiciens, ferrugineo ſic incipit ore.
Heus, bone, tu palles? diffuto pellis in ore
Plumbea ſurrepit; liventia lumina torpent.
1 Quærite ſarcophagum cum Veſpillonibus. 2 eia;

nerum profunditati. Italicè, tenta.

9 *Loquitur Vulcanus, & de Medicorum more, antequam ad ægrotum aggrediatur, de nihil ad curationem pertinentibus, cum adſtantibus fabulatur. commendat ſerenitatem diei; novarum rerum nuncios exquirit, & ſimilia.*

10 *Jovem ægrotum.*

1 *Hæc Vulcanus ad adſtantes paulò ſubmiſſiùs, ne à Jove audiatur.* Sarcophagus, *proprie terra, quæ exceptum cadaver abſumit, hìc pro pheretro accipitur. de* Veſpillonibus *ita* Feſtus. Veſpillones dicuntur, qui funerandis corporibus officium gerunt, non à minutis illis volucribus (veſpis) ſed quia veſpertino tempore eos efferunt, qui funebri pompa duci propter inopiam nequeunt.

2 *Hæc autem Vulcanus ad Jovem ipſum ægrotum loquitur.*

Macte animis: noſtin' Vulcanum Juppiter? [3] Eheu!
[4] Tu furis? hirſutas timor albus pectore ſetas
Arrigit; exuperat labris gravis halitus. [5] Eheu.
[6] Tentemus fauces: linguam reſupinus hiulcam
Exerta. ut fœtet! nunc, quid mihi vena fidelis
Nunciet, experiar. noſco primordia morbi;
[7] Cœnaſti nimiùm: ſtomachus compage ſoluta
Laxatur, patinis multùm gladiantibus unctis:
Hinc tremor, hinc vomitus, ſudor, faſtidia, ructus,
Per thalamum hinc tibi lucta. bene eſt: ſanabere; fixo
Pectore tu modò quæ dedero præcepta tenebis.
Sume leves malvæ ſuccos, cannęque medullam
Eoæ, extracto Bromiæ cum pulvere vappæ:
Addere queis urnas jubeo glacialis aquæ ſex;
Omnia quæ matutinus ſorbere memento.
Veſpere dein primo fumoſum ſume papaver,
Coniferæ & baccas terebinthi, opiumque ſoporans;
Poſt hæc Ionias, quotquot ſunt, ſterte [8] Kalendas.
[9] Eheu! quid refert Medicis, peream ve cicutâ?
Jejuno peregrina paras tu [10] plaſmata ventri,

3 *Juppiter ægrotus ſuſpirat.*

4 *Iterum Vulcanus Medicus.*

5 *Iterum ſuſpirioſus Juppiter.*

6 *Vulcanus loquitur.*

7 *Irridet medicos imperitos, Vulcani exemplo, qui Jovem capite laborantem curaturus, ventri tanquam cibis expleto, remedia adhibebat, malvas, catapotia ex medulla cannæ Orientalis, vulgò,* caſſia, *& vini fæcem emundatam, & in pulverem redactam, vulgò,* Cremor tartari.

8 *Ad Græcas Kalendas ſoluturos dicebat Auguſtus apud* Suet. c. 87. *eos, qui nunquam erant ſoluturi: nam Græci Kalendas non habent.*

9 *Redit Juppiter ægrotus ad ſuſpiria.*

10 Plaſma *pro medicamento ad vocem juvandam poſuit*

Cum laxum miſerè cruciet me ſinciput. aude,
Mulciber, & potius generoſam illide bipennim,
Morbus[1] ubi eſt. tu nutas, Mulciber? hei mihi! paulum
Si ceſſas, cinis, & manes, & fabula fio.
[2] Expecta. titulum quæris ſi mortis honeſtæ,
Et pudet ad [3] Fratrem [4] ſicco deſcendere fato,
Accipe ferratum, quod quæris, [5] pharmacon, aſt, ò
Fœturam egregiam divini [6] verticis! en ut
Fœmina bellatrix, fracto ceu pullus ab ovo,
Proſilit: en haſtam, pictamque ferocula peltam
Stringit in obſtantes acies Virguncula Pallas.
Juppiter obſtupuit; Superi riſere; diuque
Hæc fuit in toto notiſſima fabula Cælo.
Tantæ molis erat ſapidis dare Numen [7] olivis.

Perſ. Sat. 1. liquido cum plaſmate guttur mobile colluerit. *hìc pro quolibet medicamento uſurpatur.*

1 *Juvandum hoc Jovis geſtu ſuum caput innuentis, & oſtendentis Vulcano, ut illud ſecuri feriat.*

2 *Redit ſermo ad Vulcanum.*

3 Ad Fratrem, *ideſt ad Regnum Plutonis, qui Jovis eſt Frater.*

4 Sicco fato, *non cruento. ut ſicca morte dixit* Juven. Sat. 10.

5 *Et cum dicto, Jovis caput ſecuri percutit, quam appellat,* pharmacum ferratum.

6 *Obſtupeſcit Vulcanus è Jovis percuſſo cerebro Minervam enaſci.*

7 *Conſtat Minervę ſacram oleam eſſe, cujus etiam inventrix eadem fuit.*

Digitized by Google

SATYRA V.

Ad Ponticum, Logicæ Candidatum.

ARGUMENTUM.

LItterarias altercationes alere ſtudia Philoſophica: nec idcirco ſolis eadem clamoribus conſtare. Proponuntur quædam animadvertenda Logicæ Candidato. Fabula de Milite, Doctore. A pietatis ſtudio dirigi oportere Philoſophicas diſciplinas. Fabula de Salſamentario & Logico. Item alia de Caupone, & Platonis diſcipulo. Rerum naturalium obſcura pleraque & incerta provocare ſtudioſos ad animi demiſſionem. In Philoſophicis ea Vero propiora eſſe, quæ Religioni ſunt magis conformia. Fabula de Simia capillata.

DIgreſſum noſtris doleo te, Pontice, [1] caſtris:

1 *Sua Caſtra dixit Claſſem Rhetoricæ facultatis, quam Au-*

Sed ſimul ingenua, qua polles, indole dignum
Propoſitum laudo; quòd pulchro impendere curas
Inſtituas Vero, rerumque exquirere cauſas,
Et doctâ Cyrrhæ ſaltus mutare [2] Stagirâ.
Jacturæ ſed & iſta feram ſolamina, torvæ
Proxima Muſarum quòd ſedibus [3] Aula Minervæ
Adjacet: ad Logicum brevis eſt à Rhetore tractus;
Dividimur [4] muro, ut noſti, non ampliùs uno.
Sed licet ille rudi ſaxorum ſurgat acervo,
Marmore nec Pario, nec multo [5] Tibure firmus,
Tu quidquam muro fuge credere durius illo.
Non illi ſcopulo affixum [6] Camenecon acuto,
Turritaſque [7] Budæ pinnas, vallumque [8] Namurci
Comparo, ſolicitæ non propugnacula [9] Lucæ,
Populeâ viridi flexu crinita coronâ,
Ipſa etiam tormenta ſuper ludentibus umbris.

thor annos decem & octo Romæ docuit.

2 *Saltus Cyrrhæ, quæ Phocidis eſt Oppidum prope Parnaſſum, pro Claſſe Rhetoricæ; Stagiram, quæ Ariſtotelis eſt patria, pro Logicæ Claſſe poſuit.*

3 *Claſſis Logicæ.*

4 *Loquitur de Rhetoricæ & Logicæ Claſſibus Collegii Romani, quæ contiguæ ſunt.*

5 *Marmore Tiburtino.*

6 *Camenecum. Arx in Polonia munitiſſima.*

7 *Buda, inter præcipuas Urbes Pannoniæ.*

8 *Namurcum. validis viribus Urbs, ejuſdem nominis Provinciæ caput in Belgio.*

9 *Luca. nobilis in Etruria Civitas ſui juris. Hujus præmunita mœnia cum perpetuo terræ agere, ea ſunt latitudine, ut plures commeantes currus facile recipiant. Iter vero illud univerſum, æſtui arcendo, opacis arboribus inumbratur, magnifico venuſtiſſimoque ſpectaculo. ideo umbras arborum dicit ſuper tormentis bellicis ludere.*

Scilicet [10] inſontes lapides, cæmentaque culpæ
Neſcia, rixantis multùm clamoſa Lycæi
Tundit hiems; Ætnæ incudem ut ferratus hiulcat
Malleus, Euboici vel ſaxa [1] Capharea fluctus.
Qui fremitus, quantus rumpit [2] ſubſellia clamor,
Tempeſtas ſi quando [3] Platonica murmure primo
Fervet, & [4] impulſis ſurgunt ad prælia ſellis,
Fornicis effractos arcus, & proxima findit
Atria cum [5] Blittri vox decertata recocti!
Credas præcipites cum curribus [6] Amphiaraos,
[7] Nubigenas ruere aut Æmo frondente bimembres.
Hic verò intortis curta [8] Enthymemata fundis

10 *Intellige murum, qui Rhetoricæ Claſſem à Logica dividit, quem à Logicorum diſputantium clamoribus quotidie pulſari, obtundique memorat.*

1 *Caphareus. Mons in Eubœa, illuſtris naufragio Græcæ claſſis à bello Trojano redeuntis.* Saxa triumphales fregere Capharea puppes. Proper. l. 3.

2 *Scamna, quibus Logici aſſidentes à Magiſtro dictata calamo excipiunt.*

3 *Diſputatio Philoſophica.*

4 *Poſt auditum Præceptorem ſolent Logici in Collegio Romano circulos aliquos ſuis ſcamnis conficere ad diſputandum.*

5 Blittri. *celebre Logicorum terriculum. Vox pro exemplo excogitata, ad prænotandam vocem ſignificationis expertem.*

6 *De Amphiarao vide quæ diximus* Sat. 4. pag. 114.

7 *Centauros e nubibus, ut ferunt, procreatos.* bimembres, *quia ſuperiori parte homines, inferiori equi fuiſſe ſunt crediti. Theſſaliæ populi fuerunt, qui primi mortalium equos domitaſſe, & in iis pugnaſſe dicuntur. Inde anſa Græcis Vatibus, ut monſtra eſſe dicerent, &, quod illis uſitatum, vero fabulæ laciniam attexerent.* Æmus, *mons in Theſſalia.*

8 Enthymema, *animadverſionem interpretatur* Quintilianus. Tullius in Top. *exponit*, quæ ex contrariis concluduntur. *A Poeta accipitur in ſenſu Dialecticorum, pro Syllogiſmo imperfecto.*

Stridere quid memorem, [9] ſyllogiſmoſque triſulcos;
Argutumque [10] epicherema, & quæ vulnus utrinque
Infligunt, gemino metuenda [1] dilemmata cornu?
Si placet, adjicias frameas, [2] pyloclaſtra, [3] ſariſſas,
Spicula, [4] baliſtas, catapultas, quidquid acuta
[5] Porphyrius tegit in pharetra. [6] diducere riſu
Nec Cynico malas, palmiſque allidere palmas
Eſt ſatis, & doctâ ſocium [7] irrorare ſalivâ;
Ipſe etiam, credas?, ſævit [8] calcaneus; audax
Perſtrepit, & terram tunicato [9] ſubere pulſat.
Hìc bonus amiſſum doleat clametque pudorem,

9 Syllogiſmus. *perfectum, & validiſſimum argumenti genus. de quo vide* Gell. l. 15. c. 26. triſulcos *dixit, quia tribus conſtant enunciatis. ſecundam ſyllabam producit exemplo Sidonii Apollinaris.* argumentoſis dat retia ſyllogiſmis.

10 Epicherema. *argumenti genus, quod* aggreſſionem *exponit* Quintil. l. 5. c. 10.

1 Dilemma, *ſyllogiſmus cornutus appellatur à* Gellio, *quòd argumentum ſit, adverſarium utrimque capiens.*

2 Pyloclaſtrum. *Italicè* pettardo. Serr. Synon.

3 *De Sariſſa diximus* Satyr. 4. pag. 123.

4 Baliſta. *machina muralis, qua lapides, & jacula torquentur.* Catapulta. *machina omnis generis jacula procul effundens.*

5 *Reſpexit Poeta ad illud* Franciſci Petrarcæ.
Porfirio, che d'acuti ſillogiſmi
Empiè la dialettica faretra.
Porphyrius, *Ariſtoteleæ doctrinæ cultor, & interpres eximius, de Dialectica optime meritus.*

6 *Irridere, ut ſæpe fit, adverſarium in diſputatione.*

7 *Concertationes Philoſophicæ ſpumam in os concire ſolent, quæ ſæpe in adverſarii vultum jacitur inter loquendum.*

8 *Terram etiam pulſare calcibus ſolent, qui fervidiùs diſputant.*

9 *Pede calceato terræ illiſo. ſæpe autem ſutores imam cal-*

[10] Latius & tendat buccas Hortenſius ambas;
Qui, vetus Orator, toto non ampliùs ævo,
Ter pede [1] preſſit humũ. [2] Arpinas exempla ſequutus
Sobria, roſtra ſemel pulſavit calce diſerto,
Dixit ubi; [3] Exceſſit Catilina, evaſit ab Urbe.
Hos inquam aſſultus, atque hæc certamina tanta,
Hos fremitus, qui nos diſpungit limite parvo,
Suſtinet invictus paries, nullâque fatiſcit
Abſciſſus rimâ; minimo nec ridet hiatu.
Nec brevis [4] obſidio eſt; numerat jam ſæcula bellum,
Integrat inque dies vires; ut cedere poſſit
Feſſa malis [5] Oſtenda, & quæ vix victa reperta eſt,

cei partem, ob majorem levitatem conficiunt ex ſubere, vitulina aut ſimili pelle contecto. ideo dixit, tunicato ſubere.

10 *Genas eos inflare videmus, qui paulo commotiore animo loquuntur.*

1 *Hortenſium, & Tullium perrarò, inter orandum, calcibus Roſtra pulſaſſe, conjicit ſcilicet Poeta, & gratis aſſeverat, ad gratiam huic loco conciliandam.*

2 *M. Tullius Cicero, Arpini, quod eſt Campaniæ Oppidum, natus.*

3 *Nota ſunt Ciceronis verba illa de Catilina.* exceſſit, evaſit, erupit.

4 *Mirum eſſe ait, parietem illum, qui ſuam Rhetoricæ claſſem à Logica dividit, à tot clamoribus, & Philoſophicarum diſputationum impulſibus detrimenti nihil cœpiſſe; præſertim cum pugna illa clamoſa, ac veluti obſidio ſeculum bene magnum obtinuerit. ut proinde prædictus paries longè ſuperet gloriam longiſſimæ obſidionis, qua perfunctæ ſunt inſignes Urbes, quas poſtea enumerat.*

5 *Urbs maritima in Belgio, annos tres ab Hiſpanis obſeſſa, & tunc demum capta, cum minimum ædificiorum ſupereſſet; quippe omnia Hollandi conſumpſerant, firmandis ſubinde receſſibus, poſt amiſſas primas munitiones.*

Et [6] Crete, pretium luſtri ſudantis anhelum,
Quæque annos Jove ſub rigido ſtabulare Pelaſgos
Vidit Troja decem, luſco ſi credis Homero.
Tu tamen intacti haud ſtupeas miracula muri.
Tuta ſilex ſatis eſt lauro Parnaſſide; claræ
Tantus honor frondi, & ſacræ reverentia baccæ.
Ergo jubes, dices, tota clamante palæſtra,
Saxeus ut ſiſtam deſcripto [7] Terminus agro,
Conſutis labiis, miſeræque [8] abſtemius auræ?
[9] Ponticus hæc Logicus? fallit pede clauſula [10] varo.
Eſt aliquid medium clamantes Orgya [1] Bacchas
Inter, & [2] Harpocratem: non ſi te [3] Stentora nolo,
Exieris mihi [4] Pythagoræ de fratribus unus,

7 *Urbs, ejuſdem nominis Inſulæ Regnique caput, à Turcis poſt annos quinque expugnata.*

7 Terminus, *propriè limes agrorum, à terendo dictus, quod hæ partes maximè atterantur. Deus etiam* Terminus *eſt habitus; cui feſta Terminalia Romani inſtituerunt.* Terminos *demum rudes è ſaxo ſtatuas dicimus, pro agrorum limitibus poſitas. ſenſus eſt; ſilendumne igitur mihi erit, tanquam ſtatuæ Terminali?*

8 *Ut ne aerem quidem traham ad reſpirandum?* Abſtemius, *propriè ſobrius, quaſi à temeto, ideſt, vino abſtinens.*

9 *Reſpondet Poeta. Hæccine tam parum conſectaria à meis dictis deducas, Pontice, & quidem jam Logicam attingens, qualem in intelligendo minimè decipi oportuit?*

10 Clauſulam, *dixit conſequutionem ſyllogiſmi à duplici priore enunciato.* Vari *dicuntur, qui obtorta habent crura.* Perſ. Sat 4. fallit pede regula varo.

1 *De Bacchis ſive Bacchantibus diximus* Saty. II. pag. 52.

2 *Harpocrates, ſilentii Deus apud Ægyptios.*

3 *Stentor, bipedum vocaliſſimus apud Homerum.* Stentore clamoſior. Adag. exclamas, ut Stentora vincere poſſis. Juven. Sat. 13.

4 *Qui ſilentii laudator perpetuus.*

Digitized by Google

Alliaque, & ſolas effles ad ſidera [5] cepas.
[6] Solve uterum, proferre licet quodcumque minaris;
Expue ter, docta pulmonem diſſue tuſſi:
Nec clamare veto; caveas ſed, Pontice, multùm,
Fabula ne dicat; [7] *Vox*, *Vox* ... tu cætera noſti.
Ad ſummam, ſolido certamine conſere voces;
Hoc benè fit; vano miſeras ne perde boatu.
Vive memor longè diverſi moris, [8] Homerus
Quo ſolet Ajacem, quoque inſignire loquentem
Regnatorem [9] Ithacę. nam cum [10] Dux ille profatur,
Hæc, inquit, [1] Telamone ſatus profundit ab ore:
Sed contra, cum verba facit [2] Laertius Heros,
Hæc Ithacus, dicit, trahit imo pectore dicta.
Nimirum ſtulti eloquium culpabile ſummis
Naſcitur in labiis; veniunt de pectore, profert
Quas voces Sapiens. Ajax profundit; Ulyſſes
Verba diu meditata trahit. nil proferet unquam
Cenſurâ vacuum, cujus de pectore ſermo
Non ſalit, effuſus temere ſed gutture prono eſt.
Profuerit Sophiæ implexos proponere nodos
[3] Palladio Oedipodæ, qui cæca ſophiſmata ſolvat,

5 *Quas Pythagoræi avidè eſitabant.*
6 *Produc, quæ habes in mente; eloquere.*
7 *Subaudi*, prætereaque nihil; *quod de cornice dictum eſt, minimùm carnis, vocis plurimùm habente.*
8 *Homerus Ajacem ſtolidè ferocem ex ore verba fundentem inducit; Ulyſſem, & Neſtorem eadem de pectore trahentes. verè ſiquidem ſtultorum ſermo in ore naſcitur, ſapientis in pectore.*
9 *Ulyſſem Ithacæ Regem.*
10 *Ajax.*
1 *Ajax, Telamonis filius.*
2 *Ulyſſes, Laertis filius.*
3 *Præceptori, ſive Hypodidaſcalo, quem* Oedipoden, *ſive*

[4] Dædaleis fabricata dolis. quæ mane Magiſter,
Veſpere quæ docuit calidæ ſudore palęſtræ,
Excoque: pugnaci gaudet Sapientia circo.
Spes addiſcendi quacumque ex parte refulſit,
Continuò totis illuc contende lacertis:
Scire dabit tibi multa, fames ardorque ſciendi.
Φιλομαθὴς, dixit [5] fautor Buſiridis, ἐςὶν
[6] Πολυμαθὴς. factum ſecum putet ille beatè,
Et didiciſſe ſatis, qui vitæ ponere cauſas
In ſola didicit jucundi indagine Veri.
Sunt qui Palladiæ oderunt diſcrimina pugnæ,
Ut pueri fugiunt nigræ [7] occurſacula noctis,
Æger ut autumnum, Medicus ſine febribus annum
Ut metuit, puraque leves cum Najade fontes
[8] Marguttes, venas [9] cataphracto lotus Iaccho.
Non illis furcâ extundas miſerabile verbum:
Sedulus at labor eſt, patulis ne ſcripta [10] feneſtris
Effugiant, omnes calamo ſupplere lacunas.

Oedipum *dicit; nam ut iſte ſolvebat ænigmata, ita ille diſcipulorum in excepta Doctrina hæſitantium ſcrupulos eximit.*

4 *Solertibus, ingenioſis, Dædalo ſolertiſſimo artifice dignis.*

5 *Iſocrates. cujus extat Oratio in laudem Buſiridis.*

6 *Iſocratis eſt ſententia.* multa cupiens diſcere, multa diſcit.

7 Occurſaculum, *vox Apulejana in Apolog.* omnia noctium occurſacula, omnia buſtorum formidamina, omnia ſepulcrorum terriculamenta.

8 Marguttes, *Comeſſator, & Sycophanta ſatis notus apud Etruſcos Fabulatores. Vide* Morgantem Pulcii.

9 Cataphractus, *undique armatus. vinum intellige robuſtiſſimum.*

10 *In excipiendis Magiſtri lectionibus, non paucos hiatus, & lacunas relinquunt diſcipuli, quibus minùs prompta eſt ad ſcribendum manus; eas verò domi ſupplent, ut integra habeant ſcripta.*

Ebria fallaces geminet ſi [1] fiſtula guttas,
Corradunt cultris, clari de ſtirpe [2] Cinatti.
Munditiæ cordi; nitidiſſima ſemper arundo
In loculis. quid plura? putant, ſi pagina docta eſt,
Jam ſe Cecropiam morſu [3] decerpere olivam;
Scilicet in ſolâ diſcendi cura papyro eſt.
Quæruntur chartæ, quas [4] ora Liguſtica, vel quas
Lugdunenſis habet, vel tu, Fulginia, mittis,
Sueta bonos etiam, niſi fallor, mittere [5] funes.
Cannabis intortæ ſed ſi tibi [6] copia tanta eſt,
Publica tu largè peccas in commoda, quæ non
Fortibus adſtringas vinclis tot mentis egentes,
Per medias Urbes quos cernimus ire ſolutos;
Sed mage deſipiunt, magnâ quàm cujus in ollâ
Invenit cerebrum mediis [7] Aſtolſus in aſtris.
Ergo candentes chartas ubi nacta juventus,
Quam dixi, ſolitos ſcribendi [8] flectit in uſus;
Pagelliſque ſimul ſociat jungitque quaternis.

1 Fiſtula. *calamus ſcriptorius.*

2 Cinattus, *notus in vulgus, eximius cultellorum artifex, & politor.*

3 *Satis Doctrinæ aſſequi.* Oliva *Palladi ſacra.*

4 *Præcipuo in pretio ſunt chartæ, quæ proveniunt ex Janua, illuſtri Liguriæ Civitate; ex Gallia, cujus Regni Civitas eſt ampla Lugdunum; ex Fulginia,* Foligno, *Umbriæ Oppido.*

5 *Funes, ingenti copia conſtruuntur apud Fulginienſes.*

6 *Conqueritur cum Fulginienſibus, quòd licet innumeros fabricent funes, adhuc major ſit ſtultorum numerus, qui ſoluti per Urbes excurrunt.*

7 *Aſtolphus Anglicus in equo alato Lunam adiit, quæſitum Comitis Orlandi cerebrum, quod demum prægrandi olla clauſum invenit.*

8 *Chartas deſcribit, quadrifariam complicatas ad uſum diſcipulorum.* Quinternetti.

Excidat attritu moles ne [9] fluxa, peritâ
Ducta manu medias nectunt bombycina fila:
Turgidulum in nodum pars deſinit ultima rubri
Staminis, & nitidis laſcivit pagina floccis.
Scribere ſi jubeas, virgato regula buxo
Membranam [10] ſubit. æquali ſtant ordine nervi
Glutine viſcoſo; ſummo ſi preſſeris ungue
Extantes, rectum calamo tumefacta papyrus
Monſtrat iter; ſecus in pręceps vaga dextra feratur
Extra anni ſoliſque [1] vias. Properante lacerto
Scribentem ſed Luna decem cum viderit [2] orbes;
Socraticum [3] October claudit cum muſteus annum,
Librorum Sutor, tota celeberrimus Urbe,
[4] Matthęus petitur. [5] Palantes necte libellos;
Indue [6] loricâ vituli prænobilis; auro
Fulguret. interea cautus tu nobile ſerves
Depoſitum jubeo; ſi quid ſcio, amicule, chartis
Id totum, mihi nempe ſitum eſt, & clauditur iſtis.
O miſer, inque dies ultra miſer! aurea prodeſt
Quid facies [7] domui, ſi tu peregrinus in illa es?

9 *Subaudi.* pagellarum.

10 *Deſcribit regulam buxeam, ad ordine diſtinctèque ſcribendum.* Falſa riga.

1 *Intellige, extra præſcriptum à regula buxea: quod expreſſit per jocum, illo Virgilii* l. 6. *Hemiſtichio*, extra anni ſoliſque vias.

2 *Decem menſes Logicæ addiſcendæ diſcipuli impendunt. Autumno vacant à lectionibus.*

3 *Intellige ferias Autumnales.*

4 *Librorum conſarcinator, Romæ notus.*

5 *Quinterniones diſſolutos.*

6 *Venuſtæ pellis integumento; quod ſcripta cuſtodiat, & tueatur, ut lorica militum pectora.*

7 *Minimùm referre ait, Magiſtrorum ſcripta perpolita ſer-*

Quos

Quos auro ſenſus, & Eoa pelle decoras,
Condere debueras animo priùs. iſta ſupellex
Non abaci, demens, animi eſt; & pulchra videri,
Non oculis, ſed mente petit: ſi percipis illam,
Eſt ornata ſatis, [8] retinacula ſerica quamvis
Illi defuerint. ſcelus eſt [9] fucare Minervam.
Evolve annales Græcorum: nuda [10] Cleanthes
Oſſa ſuper magni ſcribebat dicta [1] Magiſtri;
[2] Pagina diſcipulum meliùs Zenone docebat.
Quadrupedem phaleris ſanus nemo [3] æſtimet aureis:
Non gladium capulus, radiatus iaſpide fulva,
Commendat, dubiam non ſerica vela carinam:
Otia nec ſi te ſummâ nitidum cute perdunt,
Profuerit ſcriptis [4] corii vagina nitentis.
Sunt alii, melior finxit queis corda [5] Prometheus,
Largiùs & claro ditavit pectora [6] furto:

vari ab iis diſcipulis, qui eadem, lectitando, ſtudendoque, percipere negligunt.

8 *Flocci ſerici, ad ornatum ſcriptorum.*

9 *Scripta Philoſophica non indigent iſtis ornamentis.*

10 *Cleanthes mortuorum oſſibus, & teſtulis fictilibus ſcribebat, quæ à Zenone accipiebat, cum coemendis chartis pecunia non ſuppeteret.*

1 *Zenonis Principis Stoicorum.*

2 *Licet Zeno præclara diceret, certè utiliora Cleanthi objiciebat ipſa charta; oſſa videlicet mortuorum.*

3 *Scripta Philoſophica non habent pretium ab ornatu chartarum; ut Equus non æſtimatur à ſpecioſis phaleris.*

4 *Integumentum ſcriptorum ex ornata pelle, ſupra loricam dixit, hic vaginam appellat. ſententia eſt: ut præſtans vagina non facit ad bonum enſem; ita inaurata pellis nihil facit ad bonum uſum ſcriptorum.*

5 *Tradunt fabulatores, Prometheum ex limo coagmentatum primum hominis ſimulacrum, igne è rota Solis direpto animaſſe.*

6 *Igne à Solis curru clam rapto. intellige præſtantem animum.*

Deſidia aſt animos vecors, molliſſima Siren,
Faſcinat: oderunt ingratæ rauca cathedræ
Murmura, nec magnam labor eſt invadere famam.
Dic, age, [7] Palladio metuis ſi pulvere tingi,
Limina cur Sophiæ pulſas? [8] Eſt meta laboris
[9] Annulus, & doctas ornant quæ pilea frontes.
Parendum [10] patruo eſt; qui me properanter obire
Hoc juſſit [1] ſtadium, Latiæ maturus ut Aulæ
Civiles curas, [2] Innocentjque tribunal,
Lucroſumque Forum pertractem: me quoque poſſit
Ut, ſi collibeat, ſublimem ferre jocosâ
[3] Præneſtina rotâ; liceatque extendere paulum
Fortunas tenues; & cur non inſuper [4] illuc
Tendere, devectos quò plures Roma frequenter
Obſtupet, haud equidem natos [5] melioribus? Ergo
O me felicem, poſt tres non amplius annos,
Doctorem præſtans ſi me [6] Macerata ſalutet;

7 *Si laborem litterarium refugis.*

8 *Verba ſunt Diſcipuli cujuſpiam, qui ad loquendum inducitur. excuſat autem ſuam inertiam, quòd invitus acceſſerit ad ſtudia Philoſophica, & ſolùm ut majoribus natu obtemperaret.*

9 Annulus, & Pileum, *nota eorum Inſignia, qui in aliqua facultate Doctores renunciantur.*

10 *Qui me invitum ad hæc ſtudia impulit.*

1 *Diſciplinas Philoſophicas.*

2 *Curiam Innocentianam in Monte Citatorio.*

3 Præneſtina. *intellige Fortunam, quæ Præneſte Templum habuit illuſtre, cujus pavimentum lithoſtrotis ſtravit L. Sylla, ut refert* Plin. l. 36. c. 21.

4 *Ad honores etiam primarios.*

5 *Majoribus clariori genere. Horat. Serm. 2. Sat. 4.* Non ita Troję me geſſi, certans ſemper melioribus.

6 Macerata, Firmum, *Piceni Urbes cum illuſtri Academia.* Peruſia, *nobilis in Umbria Civitas, cum inſigni Archigymnaſio.*

Aut Peruſina velit Gymnas, Firmique vetuſti,
Aut [7] Antenorei (nam clara eſt fama) Patavj.
Pergameæ, ò felix, potiar ſi, Pallade dextra,
[8] Membranæ pretio, Hiſpanas ubi teſſera ceras
[9] Cæſariana bibit; liceatque oſtendere opimis
Claratam titulis [10] aquilam, cui [1] Faſcia pectus
Ambit, quæ gemini molem bene marginet Orbis.
[2] At ſi pannoſis amor eſt emergere vulgi
Sordibus, exiguam diducere latiùs & rem;
Aurea cœperunt ſi te [3] myrmecia; debes
Acriùs hoc [4] remis inſiſtere: vinea ſolos
Ad Lunæ radios non [5] matureſcit; opimas
Retibus includet tibi nec [6] ſors obvia prædas

7 Patavium, *clariſſimum litterarum Emporium, Civitas Venetæ ditionis ab Antenore condita.*

8 *Litteris publicæ authoritatis, quibus teſtimonium continetur acceptæ* laureæ, *quam vocant, Doctoris renunciati.*

9 *Diploma Cæſarianum, Hiſpanæ ceræ glutino impreſſum.*

10 *Aquila, Imperii Romani & Cæſarum Inſigne.*

1 *Albi coloris faſcia, Auſtriacæ Familiæ, ex qua Cæſares habemus, Symbolum gentilitium.*

2 *Reſpondet Author diſcipulo ad loquendum inducto.*

3 Myrmecia. *Latine,* caverna formicarum. *adagium ad exprimendas immenſas opes, ab iis formicis deſumptum, quas* Plinius l. 11. c. 31. *memorat in Septentrionali Indiæ parte, ubi Dardæ ſunt populi, aurum egerere de cavernis.*

4 *Summis viribus contendere.*

5 *Parœmia eſt,* ſolis Lunæ radiis non matureſcit botrus. *ſententiam Poetæ ſic accipe. quemadmodum uva non matureſcit ſolis Lunæ radiis; ſed Solis calorem exigit; ita minimum laudis lucrique referes à ſtudiis Philoſophicis, ſi illa leviter & oſcitanter, non toto conatu impenſeque excolueris.*

6 Dormientis rete. *adagium in eos, quibus feliciter res obveniunt, ſine ullo ipſorum conatu: ortum vel ab eventu, cum dormientibus aliquando piſcatoribus, piſces ſponte ſe in retia*

Hibernum ad ſolem ſtrato, rhonchoſque trahenti.
Tu deſes, pinguique tremens diſtentus [7] omaſo,
Ut Lunam referas, toto ſed [8] Fratre recepto,
Patricios inter ſedeas, proceresſque [9] Minervæ?
Audi rem dignam faſtis. [10] Civilis Enyo
Europæ duro cum cederet arva flagello,
Iratâ [1] Nemeſi natus, [2] Genioque ſiniſtro,
Miles erat. genus & nomen non prodidit Author:
Novimus hoc ſolùm, Calvini caſtra ſequutum,
Suſpicor & genuit Calvino obnoxia tellus.
Conſcriptus bello, montes luſtrabat & agros
Vectus equo, nummis venalia vulnera pactus
Quattuor, aut ſeptem, quando eſt pinguiſſima merces.
Forte viâ feſſus celebrem divertit ad Urbem:
Excepit [3] madidum nitido cauponula tecto.

conjicerent, vel à quodam Timotheo, Duce Athenienſi, cujus ſummam in bello felicitatem, nullâ ipſius operâ, expreſſit quidam Pictor, Fortunam delineando, urbes & ſceptra ad rete cogentem, ipſo Timotheo juxta dormiente. Huc reſpexit Tullius in Verr. Act. ult. ſed non idem mihi licet, quod iis, qui nobili genere nati ſunt, quibus omnia populi Romani beneficia dormientibus deferuntur. rhonchus. *ſonus, quem edunt, qui profundè dormiunt.*

7 Omaſum, *pingue eſt craſſumque inteſtinum.*

8 *Lunam in plenilunio. toto fratre, ideſt toto ſole recepto.*

9 *Doctores, quos vocant, intellige.*

10 *Dea bellorum præſes.*

1 Nemeſis. *Dea ultrix facinorum impiorum. alio nomine* Rhamnuſia, & Adraſtia *appellatur.*

2 Genii. *Dii tutelares. dicti ab antiquo verbo*, geno, *quod eſt* gigno, *nam vim habere rerum gignendarum crediti ſunt. eoſdem Plato non uno in loco, & Cebes Thebanus* in Pinace *Dæmones dixerunt. Vide* Martinium.

3 *Sudore, ex itinere contracto.*

Dum bulgas [4] vernæ ſolvunt, [5] obſonia curat
Dum caupo, veteri dum ſtillant vina [6] diotâ,
Militis ut mos eſt, viridi conſedit in herba.
Extrahit hìc [7] fruticem, quem victa Braſilia mittit,
Fumiferum; cerebro quo non præſentius ullum
Auxilium venit, humentes cum pinguior aer
Mane ciet primo nebulas, craſſoſque vapores
Adducit. claudit conciſas [8] orcula frondes
Fictilis, anguſto leviter tornataque collo,
Stipatæ ſegetis cumulos ventroſa receptat.
Porrigit exiguum qua parte anſata foramen,
Admittit teretem calamum, ſeque arctiùs illi
Alligat. admotos ubi fiſtula ſuſcipit ignes,
Inſeritur labiis. libat [9] jentacula Miles
Grata, vaporatas longis [10] ſiphonibus herbas.
O felix! ſtipulâ dives, fumoque beatus.
Interea litui circum, miſtuſque tubarum

4 Vernæ *dicuntur ſervi, domi nati. à Vere nomen deducit* Feſtus, *quod id tempus ſit fœturæ maximè commodum.*

5 Obſonium, *aliis opſonium, quidquid cum pane ſumitur: ſed propriè de piſcibus dici,* Voſſius *contendit, & ſuadet origo vocis Græcæ.*

6 Diota, *vas vinarium fictile.*

7 *Herbam Sanctam, aliis Nicoſianam. vulgo,* Tabacco; *cujus magna vis in Braſilia, Americæ regione, naſcitur. fumiferum dicit; nam hujuſmodi eſt, quod ſorbillatum ex orcula à Poeta infra deſcribitur.*

8 Orcula *fumaria. Italis,* pippa. *orca, vas anguſto collo.*

9 Jentaculum, *aliis jantaculum, cibus, qui ſumitur ante prandium.*

10 Siphones, *propriè ſunt canales, & tubi, quibus aqua, vel alius liquor emittitur. hìc pro arundine fumaria ſumuntur.*

Doctorem Doctorque vehat. Sed protinus[1] ille
Reddidit hæc contra. Rerum dulciſſime, multùm
Falleris. haud equidem tali me dignor honore:
Alta nimis poſcis: docto non cingere ſerto
Magnanimos audent[2] diplomata noſtra caballos:
Soli hic Palladiâ lauro donantur Aſelli.
Scilicet obriguit Miles, ceu[3] Marſya victus,
Arcadici pulli fraterculus. ergo lacertis
Adducit petaſum frontem pudibundus ad imam,
Ora tegens; humeroque jacit villoſa ſiniſtro
Brandeburgenſis mantelia[4] bardocuculli.
Cauponam repetit. jam ſurgere cœperat ingens
Quæſtio de[5] turdis: ſed equo calcaria ſubdit;
Et, brevior quà viſa via eſt, impranſus abivit
Per juga, per valles; etiam nunc currere credas.
[6] Necte roſas: liceat poſtes veſtire[7] corymbis:

1 *Rector Archigymnaſii.*

2 Diploma. *litteræ Principum, publicæ authoritatis.*

3 *Marſya, tibicen, Phœbum ad cantum auſus provocare, à quo victus, detracta pelle, ſolvit pœnas nimiæ temeritatis. Sententia eſt. Miles mordaci Archimagiſtri reſponſione perſtrictus, quâ fraterculus Arcadici pulli, ideſt àſellus erat declaratus, vocem ſenſumque amiſit, ut Marſyas ab Apolline excoriandus; depreſſoque ad frontem petaſo ob pudorem, penulâque viatoriâ involutus abſceſſit.*

4 Bardocucullus. *veſtis, qua milites in caſtris hyemare ſolent.* Brandeburgenſem *vocat, quòd Italis paſſim dicatur,* Brandeburgo, *ab Oppido Germaniæ, cum perilluſtris Marchionatus titulo, & appellatione Septemviri Auguſtalis.*

5 *De pretio turdorum, quos paraverat Militi caupo. Vide ſupra.* pag. 150.

6 *Fabellâ abſolutâ, redit Poeta ad Puerum deſidioſum; docetque fruſtra ipſum licet ingenioſum cogitare de Magiſtri laurea, tantâ præditum deſidiâ.* Necte roſas, *ad ornatum, & pompam, tanquam obtentâ Doctoris laureâ.* Ironice.

Ingrediare domum media inter tympana: Doctor
Diceris: inſeritur fruſtra ſed caulis olivæ,
Si meruit [8] Columella fidem. vis, Pontice, dicam?
Naſcuntur multi Doctoris Militis aſtro.
Dixerit hìc quiſquam, Phœbo dilectior. At me
Nec mala Letheâ tangit ſocordia virgâ,
Nec lento venas obſtipat inertia viſco.
Diſcere cura mihi ſolùm eſt; averſaque nugis
Pectora titillant magnæ [9] crepitacula famæ.
Gratulor ingenium juveni prænobile: laudo
Fortẽ animum. [10] Figuli ſed te quoq; dextra neceſſe eſt
Leviget, & rota quæ currit. Sapientia prima eſt,
Ut minimum ſe noſſe putet, qui plurima norit.
Tu caveas, animum ſtultæ ne follibus auræ
Ambitio rapiat. Doctorum crede [1] Magiſtro:
Inflat plus æquo quæſita ſcientia. Multos
Perdidit ancipitis Veri ſitis. ergo caduci
Vive luti ſemper, qua natus origine prima es,

7 *Corymbi, ederarum fructus.*

8 *Extant* Columellæ libri de re Ruſtica. *Sed quod ait Poeta, docere Columellam, caulis inſitionem oleam non ſuſcipere, per jocum hoc accipias eidem adſcribi; ut doceat ignavum illum Juvenem, ab inerti pigroque ingenio fruſtra expeti honores Magiſtrorum.*

9 Crepitaculum. *æreum inſtrumentum, ad nolæ ſimilitudinem, quod manu percuſſum ſonum ciet. hujuſmodi eſt quod appenditur collo bovis, qui ducit armentum, ut illum reliqui boves ſequantur.*

10 *Metaphoricè dicit figulum pro Monitore.*

1 *Divo Paulo Apoſtolo, cujus eſt dictum.* 1. ad Cor. cap. 8. Scientia inflat. *vocat Apoſtolum, Doctorum Magiſtrum, potiori jure, quàm Dantes dixerit de Ariſtotele.*
Vidi il Maeſtro di color, che ſanno.

Doctorem Doctorque vehat. Sed protinus[1] ille
Reddidit hæc contra. Rerum dulciſſime, multùm
Falleris. haud equidem tali me dignor honore:
Alta nimis poſcis: docto non cingere ſerto
Magnanimos audent[2] diplomata noſtra caballos:
Soli hic Palladiâ lauro donantur Aſelli.
Scilicet obriguit Miles, ceu [3] Marſya victus,
Arcadici pulli fraterculus. ergo lacertis
Adducit petaſum frontem pudibundus ad imam,
Ora tegens; humeroque jacit villoſa ſiniſtro
Brandeburgenſis mantelia [4] bardocuculli.
Cauponam repetit. jam ſurgere cœperat ingens
Quæſtio de [5] turdis: ſed equo calcaria ſubdit;
Et, brevior quà viſa via eſt, impranſus abivit
Per juga, per valles; etiam nunc currere credas.
[6] Necte roſas: liceat poſtes veſtire[7] corymbis:

1 *Rector Archigymnaſii.*

2 Diploma. *litteræ Principum, publicæ authoritatis.*

3 *Marſya, tibicen, Phœbum ad cantum auſus provocare, à quo victus, detracta pelle, ſolvit pœnas nimiæ temeritatis. Sententia eſt. Miles mordaci Archimagiſtri reſponſione perſtrictus, quâ fraterculus Arcadici pulli, ideſt àſellus erat declaratus, vocem ſenſumque amiſit, ut Marſyas ab Apolline excoriandus; depreſſoque ad frontem petaſo ob pudorem, penulâque viatoriâ involutus abſceſſit.*

4 Bardocucullus. *veſtis, qua milites in caſtris hyemare ſolent.* Brandeburgenſem *vocat, quòd Italis paſſim dicatur,* Brandeburgo, *ab Oppido Germaniæ, cum perilluſtris Marchionatus titulo, & appellatione Septemuiri Auguſtalis.*

5 *De pretio turdorum, quos paraverat Militi caupo. Vide ſupra.* pag. 150.

6 *Fabellâ abſolutâ, redit Poeta ad Puerum deſidioſum; docetque fruſtra ipſum licet ingenioſum cogitare de Magiſtri laurea, tantâ præditum deſidiâ.* Necte roſas, *ad ornatum, & pompam, tanquam obtentâ Doctoris laureâ.* Ironice.

Ingrediare domum media inter tympana: Doctor
Diceris; inſeritur fruſtra ſed caulis olivæ,
Si meruit [8] Columella fidem. vis, Pontice, dicam?
Naſcuntur multi Doctoris Militis aſtro.
Dixerit hìc quiſquam, Phœbo dilectior. At me
Nec mala Letheâ tangit ſocordia virgâ,
Nec lento venas obſtipat inertia viſco.
Diſcere cura mihi ſolùm eſt; averſaque nugis
Pectora titillant magnæ [9] crepitacula famæ.
Gratulor ingenium juveni prænobile: laudo
Fortẽ animum. [10] Figuli ſed te quoq; dextra neceſſe eſt
Leviget, & rota quæ currit. Sapientia prima eſt,
Ut minimum ſe noſſe putet, qui plurima norit.
Tu caveas, animum ſtultæ ne follibus auræ
Ambitio rapiat. Doctorum crede [1] Magiſtro:
Inflat plus æquo quæſita ſcientia. Multos
Perdidit ancipitis Veri ſitis. ergo caduci
Vive luti ſemper, qua natus origine prima es,

7 *Corymbi, ederarum fructus.*

8 *Extant* Columellæ libri de re Ruſtica. *Sed quod ait Poeta, docere Columellam, caulis inſitionem oleam non ſuſcipere, per jocum hoc accipias eidem adſcribi; ut doceat ignavum illum Juvenem, ab inerti pigroque ingenio fruſtra expeti honores Magiſtrorum.*

9 Crepitaculum. *æreum inſtrumentum, ad nolæ ſimilitudinem, quod manu percuſſum ſonum ciet. hujuſmodi eſt quod appenditur collo bovis, qui ducit armentum, ut illum reliqui boves ſequantur.*

10 *Metaphoricè dicit figulum pro Monitore.*

1 *Divo Paulo Apoſtolo, cujus eſt dictum.* 1. ad Cor. cap. 8. Scientia inflat. *vocat Apoſtolum, Doctorum Magiſtrum, potiori jure, quàm Dantes dixerit de Ariſtotele.*
Vidi il Maeſtro di color, che ſanno.

Doctorem Doctorque vehat. Sed protinus [1] ille
Reddidit hæc contra. Rerum dulciſſime, multùm
Falleris. haud equidem tali me dignor honore:
Alta nimis poſcis: docto non cingere ſerto
Magnanimos audent [2] diplomata noſtra caballos:
Soli hic Palladiâ lauro donantur Aſelli.
Scilicet obriguit Miles, ceu [3] Marſya victus,
Arcadici pulli fraterculus. ergo lacertis
Adducit petaſum frontem pudibundus ad imam,
Ora tegens; humeroque jacit villoſa ſiniſtro
Brandeburgenſis mantelia [4] bardocuculli.
Cauponam repetit. jam ſurgere cœperat ingens
Quæſtio de [5] turdis: ſed equo calcaria ſubdit;
Et, brevior quà viſa via eſt, impranſus abivit
Per juga, per valles; etiam nunc currere credas.
[6] Necte roſas: liceat poſtes veſtire [7] corymbis:

1 *Rector Archigymnaſii.*

2 Diploma. *litteræ Principum, publicæ authoritatis.*

3 *Marſya, tibicen, Phœbum ad cantum auſus provocare, à quo victus, detracta pelle, ſolvit pœnas nimiæ temeritatis. Sententia eſt. Miles mordaci Archimagiſtri reſponſione perſtrictus, quâ fraterculus Arcadici pulli, ideſt aſellus erat declaratus, vocem ſenſumque amiſit, ut Marſyas ab Apolline excoriandus; depreſſoque ad frontem petaſo ob pudorem, penulâque viatoriâ involutus abſceſſit.*

4 Bardocucullus. *veſtis, qua milites in caſtris hyemare ſolent.* Brandeburgenſem *vocat, quòd Italis paſſim dicatur,* Brandeburgo, *ab Oppido Germaniæ, cum perilluſtris Marchionatus titulo, & appellatione Septemviri Auguſtalis.*

5 *De pretio turdorum, quos paraverat Militi caupo. Vide ſupra.* pag. 150.

6 *Fabellâ abſolutâ, redit Poeta ad Puerum deſidioſum; docetque fruſtra ipſum licet ingenioſum cogitare de Magiſtri laurea, tantâ præditum deſidiâ.* Necte roſas, *ad ornatum, & pompam, tanquam obtentâ Doctoris laureâ.* Ironice.

Ingrediare domum media inter tympana: Doctor
Diceris: inſeritur fruſtra ſed caulis olivæ,
Si meruit [8] Columella fidem. vis, Pontice, dicam?
Naſcuntur multi Doctoris Militis aſtro.

Dixerit hic quiſquam, Phœbo dilectior. At me
Nec mala Letheâ tangit ſocordia virgâ,
Nec lento venas obſtipat inertia viſco.
Diſcere cura mihi ſolùm eſt; averſaque nugis
Pectora titillant magnæ [9] crepitacula famæ.
Gratulor ingenium juveni prænobile: laudo
Fortē animum. [10] Figuli ſed te quoq; dextra neceſſe eſt
Leviget, & rota quæ currit. Sapientia prima eſt,
Ut minimum ſe noſſe putet, qui plurima norit.
Tu caveas, animum ſtultæ ne follibus auræ
Ambitio rapiat. Doctorum crede [1] Magiſtro:
Inflat plus æquo quæſita ſcientia. Multos
Perdidit ancipitis Veri ſitis. ergo caduci
Vive luti ſemper, qua natus origine prima es,

7 *Corymbi, ederarum fructus.*

8 *Extant* Columellæ libri de re Ruſtica. *Sed quod ait Poëta, docere Columellam, caulis inſitionem oleam non ſuſcipere, per jocum hoc accipias eidem adſcribi; ut doceat ignavum illum Juvenem, ab inerti pigroque ingenio fruſtra expeti honores Magiſtrorum.*

9 Crepitaculùm. *æreum inſtrumentum, ad nolæ ſimilitudinem, quod manu percuſſum ſonum ciet. hujuſmodi eſt quod appenditur collo bovis, qui ducit armentum, ut illum reliqui boves ſequantur.*

10 *Metaphoricè dicit figulum pro Monitore.*

1 *Divo Paulo Apoſtolo, cujus eſt dictum.* 1. ad Cor. cap. 8. Scientia inflat. *vocat Apoſtolum, Doctorum Magiſtrum, potiori jure, quàm Dantes dixerit de Ariſtotele.*
Vidi il Maeſtro di color, che ſanno.

Doctorem Doctorque vehat. Sed protinus [1] ille
Reddidit hæc contra. Rerum dulciſſime, multùm
Falleris. haud equidem tali me dignor honore:
Alta nimis poſcis: docto non cingere ſerto
Magnanimos audent [2] diplomata noſtra caballos:
Soli hic Palladiâ lauro donantur Aſelli.
Scilicet obriguit Miles, ceu [3] Marſya victus,
Arcadici pulli fraterculus. ergo lacertis
Adducit petaſum frontem pudibundus ad imam,
Ora tegens; humeroque jacit villoſa ſiniſtro
Brandeburgenſis mantelia [4] bardocuculli.
Cauponam repetit. jam ſurgere cœperat ingens
Quæſtio de [5] turdis: ſed equo calcaria ſubdit;
Et, brevior quà viſa via eſt, impranſus abivit
Per juga, per valles; etiam nunc currere credas.
[6] Necte roſas: liceat poſtes veſtire [7] corymbis:

1 *Rector Archigymnaſii.*

2 Diploma. *litteræ Principum, publicæ authoritatis.*

3 *Marſya, tibicen, Phœbum ad cantum auſus provocare, à quo victus, detracta pelle, ſolvit pœnas nimiæ temeritatis. Sententia eſt. Miles mordaci Archimagiſtri reſponſione perſtrictus, quâ fraterculus Arcadici pulli, ideſt aſellus erat declaratus, vocem ſenſumque amiſit, ut Marſyas ab Apolline excoriandus; depreſſoque ad frontem petaſo ob pudorem, penulâque viatoriâ involutus abſceſſit.*

4 Bardocucullus. *veſtis, qua milites in caſtris hyemare ſolent.* Brandeburgenſem *vocat, quòd Italis paſſim dicatur,* Brandeburgo, *ab Oppido Germaniæ, cum perilluſtris Marchionatus titulo, & appellatione Septemviri Auguſtalis.*

5 *De pretio turdorum, quos paraverat Militi caupo. Vide ſupra.* pag. 150.

6 *Fabellâ abſolutâ, redit Poeta ad Puerum deſidioſum; docetque fruſtra ipſum licet ingenioſum cogitare de Magiſtri laurea, tantâ præditum deſidiâ.* Necte roſas, *ad ornatum, & pompam, tanquam obtentâ Doctoris laureâ.* Ironice.

Ingrediare domum media inter tympana: Doctor
Diceris: inſeritur fruſtra ſed caulis olivæ,
Si meruit [8] Columella fidem. vis, Pontice, dicam?
Naſcuntur multi Doctoris Militis aſtro.

Dixerit hìc quiſquam, Phœbo dilectior. At me
Nec mala Letheâ tangit ſocordia virgâ,
Nec lento venas obſtipat inertia viſco.
Diſcere cura mihi ſolùm eſt; averſaque nugis
Pectora titillant magnæ [9] crepitacula famæ.
Gratulor ingenium juveni prænobile: laudo
Fortè animum. [10] Figuli ſed te quoq; dextra neceſſe eſt
Leviget, & rota quæ currit. Sapientia prima eſt,
Ut minimum ſe noſſe putet, qui plurima norit.
Tu caveas, animum ſtultæ ne follibus auræ
Ambitio rapiat. Doctorum crede [1] Magiſtro:
Inflat plus æquo quæſita ſcientia. Multos
Perdidit ancipitis Veri ſitis. ergo caduci
Vive luti ſemper, qua natus origine prima es,

7 *Corymbi, ederarum fructus.*

8 *Extant* Columellæ libri de re Ruſtica. *Sed quod ait Poëta, docere Columellam, caulis inſitionem oleam non ſuſcipere, per jocum hoc accipias eidem adſcribi; ut doceat ignavum illum Juvenem, ab inerti pigroque ingenio fruſtra expeti honores Magiſtrorum.*

9 Crepitaculum. *æreum inſtrumentum, ad nolæ ſimilitudinem, quod manu percuſſum ſonum ciet. hujuſmodi eſt quod appenditur collo bovis, qui ducit armentum, ut illum reliqui boves ſequantur.*

10 *Metaphoricè dicit figulum pro Monitore.*

1 *Divo Paulo Apoſtolo, cujus eſt dictum.* 1. ad Cor. cap. 8. Scientia inflat. *vocat Apoſtolum, Doctorum Magiſtrum, potiori jure, quàm Dantes dixerit de Ariſtotele.*
Vidi il Maeſtro di color, che ſanno.

Audiri [1] fragor · exurgit [2] fuligine potâ
Ebrius, & lapſante gradu conterritus: Arma,
Ociùs arma, viri, clamat. cauponia conjux
Riſit cum pueris; &, Falleris, ò bone, dixit,
Marte vacat regio: [3] criſtas compone feroces.
Læta triumphali reſonant quæ claſſica cantu,
Egregio plaudunt juveni, qui Palladis arctâ
Impoſitus [4] trutinâ, naturæ enodat [5] amuſſim,
Et miſeris quæ [6] ſcire nefas cauponibus. illum
Socraticos inter numerat nunc Curia [7] Patres;
Inde domum laudes, & Pilea docta reportat.
Feſtivæ tangunt ſi te ſpectacula pompæ,
Hàc [8] iter eſt; lævâ paulum deflecte; licebit
Viſere, dum pingues torret tibi vernula turdos.
Nec mora. ſublimes extemplo evaſit in [9] ædes.

1 *In ea Urbe, quò miles advenerat, juvenis quidam Magiſtri Inſignibus tunc forte donabatur, tympanis, ut aſſolet, tubiſque feſtivos ſonos edentibus. eum quaſi pugnæ militaris ſonitum miles interpretatur. attende ad reliqua.*

2 *Herbæ Nicoſianæ fumum intelligit, qui in tubulis, quibus exorbetur, fuliginem quandam tetram relinquit.*

3 *Animum exultantem more militari, auditâ tubâ, tanquam continuò eſſet pugnandum.*

4 Trutina, *idem quod ſtatera. populari trutina aliquid examinare, dixit* Cicer. l. 1. de Orat.

5 Amuſſim, *alii regulam, alii filum rubrica infectum interpretantur, quo fabri materiarii locum in aſſeribus ad ſecandum præſignant.*

6 *Studia altiora, quàm pro Cauponum vili conditione captuque.*

7 *Inter Magiſtros, aut Doctores.*

8 *Concipias geſtum, aliquem in Urbe locum Militi hoſpiti deſignantis, ubi prædictus juvenis in Magiſtrum reponebatur.*

9 *In Ædes publicæ Academiæ, ubi laureæ novis magiſtris, ſeu Doctoribus traduntur.*

Omnia colluſtrat; mediamque ocreatus in aulam
Se penetrat. poſcit mordaci [10] ſcommate, quanti
Curia Doctores vendat. qui proximus illi
Adſtabat, docti præſes, [1] rectorque Lycei,
Res minima eſt, inquit: quatuor produxeris aſſes,
Doctor eris. [2] ſtupuit: mora nulla; fit [3] ære minuto
Palladis egregium columen ſplendorque togatæ,
Armiſonoque [4] paludatus de milite Doctor.
Tubera non citiùs creat Autumnale [5] tonitru;
Non citiùs putres generat nox [6] imbrica fungos.
Ille tamen cum pileolo vixiſſe beatus
[7] Quadrifido, & gemmæ poterat [8] digitalis honore,
Nil ultra ſi tentaſſet: ſed pergit acerbo
Ore [9] cavillator. [10] Socius mihi bella paranti
Eſt equus in ſtabulo. jubeas aſcendere; nummos
Expediam; magnus fiat, precor, ille Magiſter,

10 Scomma, *cavillum interpretamur: mordax dictum, cum aliquâ feſtivitate.*

1 *Lyceum. celebre Gymnaſium prope Athenas, ubi Ariſtoteles ſuæ doctrinæ ſectatores erudiebat.*

2 *Stupuit Miles, tam vili pretio Doctores creari.*

3 *Dinumeratâ pecuniolâ, Miles inter Doctores refertur.*

4 Paludamentum, *propriè chlamys Imperatoria. ſumitur hic pro eorum veſte, qui Magiſtri lauream accipiunt.*

5 *Tubera, terræ callos, ſapidos ad veſcendum, tonitribus gigni, docet* Plinius.

6 *Pluvioſa.* Plaut. *in* Merc. Auſter imbricus.

7 *Pileum in quatuor partes fiſſum. Doctorum inſigne.*

8 *Annuli.*

9 Cavillator. *Irriſor, ſed cum aliqua urbanitate.* Plaut. cavillator facetus, conviva commodus.

10 *Miles iterum alloquitur Præfectum Academiæ, rogatque, ut quandoquidem tantulo pretio Doctores crearet, id honoris, acceptâ pecuniâ, ſuo etiam equo traderet.*

Doctorem Doctorque vehat. Sed protinus[1] ille
Reddidit hæc contra. Rerum dulciſſime, multùm
Falleris. haud equidem tali me dignor honore:
Alta nimis poſcis: docto non cingere ſerto
Magnanimos audent[2] diplomata noſtra caballos:
Soli hic Palladiâ lauro donantur Aſelli.
Scilicet obriguit Miles, ceu[3] Marſya victus,
Arcadici pulli fraterculus. ergo lacertis
Adducit petaſum frontem pudibundus ad imam,
Ora tegens; humeroque jacit villoſa ſiniſtro
Brandeburgenſis mantelia[4] bardocuculli.
Cauponam repetit. jam ſurgere cœperat ingens
Quæſtio de[5] turdis: ſed equo calcaria ſubdit;
Et, brevior quà viſa via eſt, impranſus abivit
Per juga, per valles; etiam nunc currere credas.
[6] Necte roſas: liceat poſtes veſtire[7] corymbis:

1 *Rector Archigymnaſii.*

2 Diploma. *litteræ Principum, publicæ authoritatis.*

3 *Marſya, tibicen, Phœbum ad cantum auſus provocare, à quo victus, detracta pelle, ſolvit pœnas nimiæ temeritatis. Sententia eſt. Miles mordaci Archimagiſtri reſponſione perſtrictus, quâ fraterculus Arcadici pulli, ideſt àſellus erat declaratus, vocem ſenſumque amiſit, ut Marſyas ab Apolline excoriandus; depreſſoque ad frontem petaſo ob pudorem, penulâque viatoriâ involutus abſceſſit.*

4 Bardocucullus. *veſtis, qua milites in caſtris hyemare ſolent.* Brandeburgenſem *vocat, quòd Italis paſſim dicatur,* Brandeburgo, *ab Oppido Germaniæ, cum perilluſtris Marchionatus titulo, & appellatione Septemviri Auguſtalis.*

5 *De pretio turdorum, quos paraverat Militi caupo. Vide ſupra.* pag. 150.

6 *Fabellâ abſolutâ, redit Poeta ad Puerum deſidioſum; docetque fruſtra ipſum licet ingenioſum cogitare de Magiſtri laurea, tantâ præditum deſidiâ.* Necte roſas, *ad ornatum, & pompam, tanquam obtentâ Doctoris laureâ.* Ironice.

Ingrediare domum media inter tympana: Doctor
Diceris: inſeritur fruſtra ſed caulis olivæ,
Si meruit [8] Columella fidem. vis, Pontice, dicam?
Naſcuntur multi Doctoris Militis aſtro.
Dixerit hìc quiſquam, Phœbo dilectior. At me
Nec mala Letheâ tangit ſocordia virgâ,
Nec lento venas obſtipat inertia viſco.
Diſcere cura mihi ſolùm eſt; averſaque nugis
Pectora titillant magnæ [9] crepitacula famæ.
Gratulor ingenium juveni prænobile: laudo
Fortẽ animum. [10] Figuli ſed te quoq; dextra neceſſe eſt
Leviget, & rota quæ currit. Sapientia prima eſt,
Ut minimum ſe noſſe putet, qui plurima norit.
Tu caveas, animum ſtultæ ne follibus auræ
Ambitio rapiat. Doctorum crede [1] Magiſtro:
Inflat plus æquo quæſita ſcientia. Multos
Perdidit ancipitis Veri ſitis. ergo caduci
Vive luti ſemper, qua natus origine prima es,

7 *Corymbi, ederarum fructus.*

8 *Extant* Columellæ libri de re Ruſtica. *Sed quod ait Poëta, docere Columellam, caulis inſitionem oleam non ſuſcipere, per jocum hoc accipias eidem adſcribi; ut doceat ignavum illum Juvenem, ab inerti pigroque ingenio fruſtra expeti honores Magiſtrorum.*

9 Crepitaculum. *æreum inſtrumentum, ad nolæ ſimilitudinem, quod manu percuſſum ſonum ciet. hujuſmodi eſt quod appenditur collo bovis, qui ducit armentum, ut illum reliqui boves ſequantur.*

10 *Metaphoricè dicit figulum pro Monitore.*

1 *Divo Paulo Apoſtolo, cujus eſt dictum.* 1. ad Cor. cap. 8. Scientia inflat. *vocat Apoſtolum, Doctorum Magiſtrum, potiori jure, quàm Dantes dixerit de Ariſtotele.*
Vidi il Maeſtro di color, che ſanno.

Et patriæ memor [2] argillæ. [3] delirat arator,
Deſpiciat curvus niſi terram. conſule Faſtos,
Excute [4] Olympiades: tragicos tibi pagina monſtrat
Quælibet eventus, exemplaque triſtia. quantus
Gutture Cerbereo populos afflavit [5] Arius,
Terrarum Phaëton, quem totum exhorruit Orbem
Perdere, Bethlæum Romæ qui prætulit antrum,
[6] Dalmata? Abydenam quanto [7] Macedonius Urbē
Sulphure corripuit, Stygio & carbone notandus
[8] Neſtorius, Byzantini fax altera Regni?
Sæcula ſed radas propiora: expende Luterum.
Ambitio præceps, & cæca ſuperbia ſolùm
Improba Saxonici [9] bubonis guttura ſolvit.

2 Argilla. *terra tenacior, qua figuli utuntur.*

3 Delirare *hìc ſumitur in ſenſu proprio. lira eſt recta foſſa inter ſulcos, ut aqua defluat. hinc translatio ab Aratore;* delirare, *pro deflectere à recto.*

4 *Græci per Olympiades, quæ quinque annorum ſpatium continent, tempora ſupputabant.*

5 *Impius Hereſiarcha, Verbo Divino divinitatem auſus detrahere, peſtis orientis, & occidentis.*

6 *S. Hieronymus in Dalmatia natus, totum pene orbem terrarum Arianum exhorruit.*

7 *Macedonius, Epiſcopus Conſtantinopolitanus, ſacrilegus Hæreſiarcha. præcipuè blaſphemus in Spiritus Sancti divinitatem. dejectus ab Epiſcopatu à Concilio Conſtantinopoli habito anno 359.*

8 *Neſtorius, Epiſcopus Conſtantinopolitanus, cujus in Verbum divinum, & Virginem Deiparam impios errores damnavit Synodus Epheſina, anno. 431. ipſumque de Sede Conſtantinopolitana deturbavit.*

9 *Luterum in Saxonia natum, bubonem vocat, ominoſam avem, & feralem. bubonem dici à ſono, quem avis illa edit, quemadmodum etiam upupam, ululam, cuculum, Author eſt* Varro.

Illa, Allobrogici cœno prognata [10] Lemani,
Calvini ſobolem tetram, fatalia monſtra,
Extulit. hos circum, [1] Lernæ truculenta propago,
Ceu diræ ſtipantur aves, [2] Chemnitius audax,
[3] Brētius, [4] Illyricuſq; [5] Zuinglius, atq; [6] Melāchthō,
Quique Genevenſi non impar [7] Beza [8] Magiſtro.
Prætereo reliquos; [9] breviaria ſcribere ne me,
Doctaque [10] Prateoli ſpoliaſſe volumina credas.
Ergo ne ruat in præceps mens devia recto,
Sedula compoſitos caſtiget regula mores.
Projice [1] ſarcinulas, Stygio quæ pondere pennas
Debilitant animi: limo ſi corda tenaci
Extrices, toto liber ſpatiabere Cælo.
Si ſuperas luſtrare vias velit, eſſeda Phœbi
Non quæret Sapiens: ſuperat Phaetonta ſuperbum
Lychnus [2] Epicteti, quem ſoli præfero, quamvis

10 Lemanus, *Allobrogum lacus, Genevam alluens, nidus Hæreſeos Calvinianæ.*

1 *Lerna, lacus in agro Argivo, ubi Hercules hydram interemit.*

2 *Martinus Chemnitius Luteranus.*

3 *Joannes Brentius, Luteri aſſecla, & fautor acerrimus.*

4 *Matthias Flacius Illyricus, Luteranæ peſtis propagator, Arianiſmi nonnullis in locis inſtaurator.*

5 *Uldericus Zuinglius, novus apud Helvetios Hæreſiarcha.*

6 *Philippus Melanchthon, Luteri ſectator præcipuus, & Achates.*

7 *Theodorus Beza, Calvini ſtudioſiſſimus.*

8 *Joanni Calvino.*

9 Breviarium. *compendium, opus conciſum.*

10 *Gabriel Prateolus ſcripſit* Elenchum Hæreticorum omnium.

1 *Sarcinas vitiorum.*

2 *Epictetus, Stoicus Philoſophus, cujus lucernam fictilem*

Stupeus exangui ſemper ſtrideret [3] amurca.
Si tibi Carneades, Zeno, pannoſus in ore
Si Cynicus, nardo nitidum cur vincere tendis
Unctus [4] Ariſtippum, & laudas [5] Sybarita Catonem?
Scilicet [6] Annæum ſequeris, cui maſcula labris
Corduba; molliculos ſed finxit [7] Ionia mores.
Crantora, Anaxagoram, Zenonem æquaveris ipſum;
[8] Tendere ſi pronus, [9] palpo vitioſa libido
Quò te cumque vocat, ſi tu deſertor honeſti,
Alea ſi miſerum perdit, caupona, Lupanar,
[10] Larus hians malim, vel ſtes ficulneus [1] Herma.
Portentum eſt, animi ſudando quærere cultum
Deſertorem animæ. Socios prævertere curſu

tribus drachmarum millibus vænisse tradunt.

3 Amurca. *Sordes olei.*

4 *Ariſtippus, Philoſophus Cyrenaicus, victu lauto, & voluptario.*

5 *Sybaritæ, populi magnæ Græciæ, omnibus deliciis effœminati.*

6 *Lucium Annæum Senecam, qui multam in ſcriptis ſeveritatem oſtendit, à qua tamen vitæ cultu abhorruiſſe traditur: quod, diſertè & cum indignatione, notat* Britannicus, *exponens illud* Juven. ſat. 10. Senecæ prædivitis hortos: *nec diſſimulat* Tacit Annal. 14. *Cordubam, Senecæ patriam,* maſculam *vocat, gravem ſcilicet, minimèque enervatam.*

7 *Jonia. regio Aſiæ minoris, cujus populi, ingenioſiſſimi voluptatum architecti.* Motus doceri gaudet Ionicos matura virgo. Horat. l. 3. Od. *6.*

8 *Subaudi*, es. *ſi ſtatim convolas, quò vitia provocant.*

9 *De palpo vide, quæ diximus*, Satyr. 3. pag. 84.

10 Larus hians. *adagium in ſtupidos. à Laro ave, quæ adaperto ore prædæ inhians, nullam, ut eâdem potiatur, adhibet diligentiam.*

1 Hermæ. *rudes erant ſtatuæ, ſeu potius trunci, Mercurii effigiem referentes, qui* Herma *dicitur.*

Digitized by Google

Palladio, laudes & [2] primi pulveris ambis;
Congrediare prius tecum: te noveris ipſe
Vincere: non opus Æmathios migrare [3] Philippos;
Pontice, cuique ſuum ſæva eſt [4] Pharſalia pectus.
Cæcus Amor, trepidique metus, furor, iraque demens
Naſcuntur ſævi medio pulmone tyranni.
Si vigil hos dominos ſuperet ſapientia, ſalve
[5] Speuſippo major, [6] Pandionioque Solone.
Accipe rem breviùs totam. verboſa Minervæ
Limina ſic adeas, ut non tam doctior inde,
Quàm redeas melior. Quòd ſi tibi dexterior vis
Contigit ingenii, ne tu pulmonis anheli
Idcirco [7] Æoliam tendas; veſtigia faſtu
Nec moveas, qualis [8] grallator olympicus, inter
[9] Quiſquilias vulgi, nullis cui tibia furcis

2 *Primos honores litterarios. Metaphora à curſoribus, quorum velociſſimus à primo excito pulvere noſcitur.*

3 *Philippi, Civitas in Theſſalia, bello civili inter Pompejum & Cæſarem memorata.*

4 *Pharſalia, dicta eſt Theſſalia; à Pharſalo ejus Provinciæ Oppido.*

5 *Speuſippus, Platonis ſororis filius. octo annos Platonicæ ſcholæ præfuit. Vide* Gell. l. 3. c. 17.

6 *Solonem, Legislatorem Athenienſium, Pandionium vocat, à Pandione Rege Athenarum.*

7 *Tendere, laxare pulmonem eos dicimus, qui ſuarum rerum amore, & gloria inflantur.* Æoliam pulmonis, *intellige crebrum aeris adducti uſum ad reſpirandum, quod fit aſſiduo motu & quaſi ventilatione pulmonum.*

8 Grallator *dicitur, qui grallis incedit. ſunt autem* grallæ, *fuſtes tibiales, quibus qui nituntur, excelſiores ambulant.* Trampani. *à gradu magno Grallatorem dici, docet* Varro de ling. Lat. l. *6.*

9 Quiſquiliæ, *terræ purgamenta; metaphoricè, homines nihili.* Cic. pro Sext. Numerium, Serranum, & Ælium,

Nititur. In primis caveas ſed fallere quenquam
[10] Decipulâ ingenii verſatilis; improbus ille
Ut Puer, ad raucæ fremitus rixaſque palęſtræ,
A [1] muriâ, & pernâ [2] ſalſamentarius olim
Quem miſit genitor: qui poſtquam prodigus omnem,
Dum ſocios cœnis eblanditurque merendis,
Rem male difflavit, decurtavitque paternam;
Dum ſenior queritur decreſcere [3] ſalgama ſemper;
Inque dies ventres thynnorum, amplaſque coacti
Imminui metas lactis, ſardaſque ſalitas,
Preſſaque doliolis quę [4] conditanea centum
Servaret populo; minimùm commotior illis,
Filius hæc regerit: Quin tu, pater optime, flammis
Tradere feſtinas tot peſſima ſcripta, [5] Poëtas
Præcipuè, quibus involvis [6] ſcombroſq;, garumque.
Improba myriadas murum [7] ſchediaſmata condunt:
Syllaba nulla vacat: nihil eſt compertius. Audi.
Mus [8] caſeûm rodit; ſed mus eſt Syllaba; dulcem

quiſquilias ſeditionis Clodianæ.

10 Decipula. *propriè inſtrumentum avibus vel muribus capiendis idoneum.* à decipiendo.

1 Muria, *liquamen eſt piſcibus condiendis.* perna, *coxa eſt porcinæ ſalitæ.*

2 *Qui facit, vel vendit ſalſamenta.* Pizzicagnolo.

3 Salgama, *quidquid ſale conditum aſſervatur.*

4 *Quæ condiuntur ad diu perdurandum.*

5 *Scripta Poetarum.*

6 Scombrus, *piſcis, ex quo ſapidiſſimum garum conficitur. eſt autem* garum, *maſſa ex inteſtinis piſcium ſale maceratis. fiebat primùm ex garo piſce, unde nomen garo liquamini.* Caviale.

7 Scheda, ſchedula, ſchediaſma. *chartæ ad manus, ſive libelli chartarum extemporanei.*

8 Caſeum *diſſyllabum fecit, metri gratiâ.*

Nempe igitur caſeûm nequiſſima Syllaba rodit.
Obſtupuit genitor, minimùm Dialecticus. artem
Damnoſam juſſit ſed [9] puncto tempore natum
Deſerere, & libros omnes; longamque ſalutem
Dicere [10] Chiloni, Cleobulis, & Periandris:
Non facere ad tenues merces, cenſumque puſillum
Cauſatus, puerum Doctorem paſcere, murum
Qui tot [1] myriadas patrias induceret ædes,
Inſigni cum labe, atque [2] abſumedine tantâ.
Dum loquor, ut [3] cunei cuneos extrudere fortes
Sæpe ſolent, non abſimilem ſemel incita ſic mens
Suggerit eventum; quem ſi reticere laborem,
Vim paſſus, jecoris diſrumpere retia poſſem.
Græculus, auditor magni cultorque Platonis,
Poſt longum defeſſus iter, ſarciret honeſto
Prandiculo ut vires, cauponis tecta ſubivit.
Poſtquam [4] obſonavit lautè, migrare paranti
Villoſâ ventrem ſuccinctus cannabe caupo
Adfuit, & ſummis rationem & jura culinæ
Supputat in digitis. tanti [5] Lucanica; farris

9 *Puncto tempore, pro admodum brevi tempore dixit* Lucret. l. 4.

10 *Chilo, Cleobulus, Periander. tres ex ſeptem Græciæ Sapientibus.*

1 Myrias. *Latine numerus decem millium.* Myriarchus, *Præfectus decem millibus.*

2 Abſumedo. *conſumptio.* Plaut. Capt. quanta pernis peſtis veniet! quanta labes larido! quanta ſumini abſumedo!

3 Cuneus, *ferreum eſt, aut ligneum inſtrumentum, lignis findendis. fit autem ut altiùs inhærente cuneo, neceſſe ſit altero cuneo primum expelli. inde vulgare effatum:* cuneus cuneum trudit.

4 *De obſoniis, vide ſupra* pag. 149.

5 Lucanica. *farcimen ex carne ſuilla. à Lucaniæ populis,*

[6] Pulticula, & pullus tanti eſt; [7] ſuccidia tanti;
Vinum, ſi libeat, tantidem ponere poſſis.
Finierat. vultu placido ſedatior alter,
Levâ lenè premens humerum plaudenſque loquentis,
Talia dicta refert. Divino ſiqua Platoni
Danda fides, longa Cæli vertigine ſæclis
Pluribus exactis, remeabit [8] maximus Annus,
Omnia cum veterem induerint renovata figuram.
Tunc (ſed longa manet menſura atque ambitus ævi)
Tunc, inquam, flores iidem, qui prata colorant,
Dum loquimur, fonteſque leves, plantæque redibunt:
Tunc iidem venient homines in luminis auras;
Quaſque colunt artes, & quæ nunc munera tractant,
Hæc eadem peragent. quâ nunc demulcet avenâ,
Alliciet tunc Paſtor oves; indagine cinget
Venator ſaltus, qua nunc complectitur illos;
Et fortis quæ tela jacit nunc miles, eoſdem
Poſt multas hyemes eadem torquebit in hoſtes.
Tu quoque, cum magni rota ſe devolverit Anni,
Rurſus eris caupo; mihi læta cibaria rurſus
Appones; & quod pretium modo jure requiris,
Depoſces iterum. Hoſpitii per ſacra, Deoſque,
Unum oro; liceat mercedem tempus in illud
[9] Protelem. Cæli cum venerit orbe peracto

quorum fuit inventum.

6 Pulticula. *diminutivum à pulte. cibus farina, oleo, melle, & caſeo miſtus.*

7 Succidia. *tergum porcinæ carnis ſalitæ.*

8 *De anno Platonico, vide inter alios, qui commentarios ſcripſerunt in Ciceronis fragmentum, quod dicitur:* Somnium Scipionis.

9 Protelare, *eſt longe propellere, ut docet* Feſtus. *ſæpe etiam protrahere, & differre ſignificat, in quo ſenſu hìc ab Au-*

Illa

Illa dies, nulla detracta parte rependam;
Quam dixti, ſummam. nec fatus plura, quievit.
Callidus, & proprio fraudes verſare peritus
Munere, [10] figlinâque rotâ verſutior alter
Hæc retulit contra. Si cuncta Platonicus Annus
Talia reſtituet, præſenti qualia fiunt
Tempore; perſolvas nummos mihi protinus omnes;
Quos ſi detrectas mihi nunc numerare, nec illo
Tempore tu reddes; memoras ſi vera, reportant
Atque eadem prorſus [1] Nonæ, Lunæque Platonis.
Senſit prævalidâ rejectum [2] miſſile dextrâ
Græculus, atque ſuo captum ſe turpiter [3] hamo:
Cognovitque ſimul magnis ſub paupere tecto
Eſſe locum ingeniis. pactis [4] auctaria [5] drachmis
Addidit; & meritò, qui doctior inde reverti,
Proficere & multum potuit, Caupone Magiſtro.
Hæc tecum fari me, Pontice, oportuit ipſas
Ante fores Logicæ. Sed poſtquam, Pallade dextra,
Structa Stagiræo pulſaveris [6] Organa Fabro,
Tunc nova te facies rerum, ſcrutandaque toto

thore uſurpatur. ſuper hujus vocis Ethymologia vide plura apud Voſſium.

10 Verſutior rota figulari. *adagium in eos, quorum eſt ingenium ſummè varium, & verſatile.*

1. Nonæ *ſunt, à quarum die ad Idus novem dies putantur. hìc uſurpantur ad annum Platonicum demoſtrandum.*

2 *Adverſus ſe retortum ſuum commentum de Platonis anno.*

3 *Idem quod ſupra. ſumpta metaphora à piſcatoribus.*

4 Auctarium *eſt, quod à vendentibus additur juſto ponderi, vel menſuræ.*

5 Drachma *genus eſt pecuniæ, item ponderis.* Terent. in Andr. vix drachmis obſonatus eſt decem.

6 *Ariſtoteles præceptiones ſuas Logicas,* Organum *dixit, quaſi inſtrumentum cæterarum diſciplinarum.*

Excipiet Natura ſinu. quibus edita primùm
Prodierint cauſis quæ ſint, primordia rerum,
Protinus ediſces; ſi quidquam diſcere cæcas
Ambages inter licet, & caligine tanta.
Namq; [7] alii molem ingentem,maſſamq, rotūdo
Corpore ſublatam ſtatuunt ab origine prima,
Innumeris quæ nexa ſimul, penituſque ligata
Teſſerulis paribus, gemino ſe concita motu,
Impete concepto, rapidiſque cietur in orbem
Vorticibus; celeri flictu colliſus ut omnis
Angulus [8] aſtragalos veterem mutare figuram,
Eque [9] cubis totidem orbiculos concreſcere cogat.
Partibus attritis tum qui ſe tollit in altum,
Prætenuis loca ſumma tenet pulviſculus; expers
Squaloris fœdique ſitus, hinc ille refulſit
Igneus, emiſitque jubar puriſſimus Æther.
Pondere quæ lento ſubſidere craſſa neceſſe eſt,
Mortales colimus; modiciſſima, nomine magno,
Quæ nos ingentes Urbes & regna vocamus,
Oceanumque patrem, & geſtantes ſidera montes.
[10] Sunt qui, ſeminibus magnū per inane coactis,
Maxima de minimis faciunt. [1] inſectile vulgus,
Particulaſque docent tenues diſcurrere paſſim;
Atque hinc innumeras rerum conſurgere formas,
Seu caſus varias, ſeu det ſtructura figuras.

7 *Innuit Syſtema Carteſianum.*
8 Aſtragalus. *Latinè* talus.
9 Cubus. *figura eſt undique quadrata. quales ſunt teſſeræ, ſive tali.*
10 *Innuit Syſtema Atomiſtarum.*
1 Atomos. *Latinè* corpuſcula, *quæ ſectionem non admittunt.*

[2] Sunt etiam quibus ætherei ſalis omnia gigni,
Sulphuris efflatuque putant; oleique natantis
Perſpicuus poſitis elementis additur humor,
Et phlegma exanimum, & [3] damnatæ nomine terræ
Quod vocitant. illis nimirum ducere vitam
Omnia conſtituunt, in quæ ſe denique ſolvunt:
Excipias animos, quibus eſt Cæleſtis origo.
[4] Grandiloquis demum clamoribus orta Lycei,
Materies late regnat, nec deficit unquam.
Impatiens neſcire thorum, laſſataque nullis
[5] Connubiis, negat ingratam producere vitam
Orba Sodalitio. prægnantia viſcera partus
Solvit in innumeros; ſobolem ſed mutat in horas,
Utilis ut rerum [6] variantia poſcit, & ordo.
Dum fœtus pereunt varii, ſubeuntque viciſſim,
Dum ſenio confecta cadunt, & adulta ſeneſcunt,
Ipſa immota manet ſemper, ſemperque ſuperſtes.
Huc ubi demenſo Logicæ perveneris arcto
Curriculo, haud dubiè nil firmum noveris illic,
Expenſi certique nihil conſiſtere. Sed te
Abripiat ne præcipitem temerarius ardor,
Naviter hoc iterum, atque iterum ſervare memento.
[7] Elige ductores, quorum ſuffragia primis
De rerum cauſis, vitæ morumque Magiſtra,

2 *Innuit Syſtema Chimicorum.*

3 *Sedimentum, quod è ſtillicidio remanet, minus craſſis per ignem extractis. Chimici vocant* terram damnatam: *idem appellare ſolent* caput mortuum.

4 *Innuit Syſtema Ariſtotelicum.*

5 *Connubia materię vocat ejuſdem unionem cum rerum omnigenarum formis.*

6 Variantia, æ. *idem quod varietas.* Lucret. l. 1.

7 *Magiſtros, ſectarum Philoſophicarum Duces.*

Relligio expendens magis approbet: illa labores
Dirigat ingenuos: ſtudioſis hinc pete curis
Auſpicium, ambiguis & certa [8] criteria chartis.
Demiſſos animos, lapſus memoreſque [9] vetuſti
Ut gererent homines, rerum non abdita ſolùm,
Sed quæcumque oculis circumluſtrare, manuque
Attrectare licet, prudens Deus omnia cæcis
Demerſit tenebris. vexat, dulciſſime, vexat
Dura genus noſtrum Veri penuria. nulla
Carior annona eſt. faciles monitoribus aures
Quid præbere juvat? nemo audet dicere Verum
Ipſe ſibi. inſanum nimirum vivimus omnes
[10] Pygmaliona. operis teſtis, ſponſuſque, paterque
Quiſque ſui eſt; Judex nemo. [1] ramalia frontis
Unda licet tumidæ monſtret; ſibi quiſque videtur
Eſſe, quod [2] Oebalides, teneris aut natus [3] Amyclis.
Collige quot cives Latia numerantur in Urbe.
Edicas, ſedeant omnes: mox ora reſolvat

8 Criterium. *Latine, vis adjudicandum.*

9 *Culpæ primorum Parentum.*

10 Pygmalion *Virginis ſimulacrum ex ebore affabre effinxit; cujus figuræ amore captus Venerem rogavit, ut illam ſibi concederet uxorem.* Operiſque ſui concepit amorem, Ovidii Met.l.10. *ſententia eſt. Amant homines ſua omnia; non judicant, ut corrigant. Pygmalionem imitantur, figuræ eburneæ, quam formaverat, ſtultum amatorem.*

1 Ramale. *ramus arefactus, & inutilis.* ramalia frontis, *cornua intelligit, aut tubera in fronte, aut ſimile formæ dehoneſtamentum.*

2 Oebalides. *Hyacinthus, puer formoſiſſimus, in Oebalia natus, Apollinis & Zephyri amoribus clarus.*

3 *Helena, Amyclis, quod eſt Laconiæ Oppidum, nata. hujus inſpiciens partum teneras dixit* Amyclas.

Vocibus his [4] præco. Pictores protinus omnes
Conſurgant. quid rere? manu tractare colores
Qui norunt ſurgent equidem ; ſed cætera turba
Seſſitat. Athletas jubeas attollere frontem;
Surget luctator ; ſed non lanii , [5] ciniflonis,
Cauſidici aut videas ſublimia colla . carebit
Sed res iſta modo ſi te per ſingula ducam.
Ad ſummam, ſolus ſeſe eriget ille, repoſcit
Cujus privatam præco, deſignat & artem.
Sublato nunc ille magis ſic pectore clamet:
Corpora corripiant de ſedibus, ingenii vis,
Et quibus eſt acris ſolertia mentis. ad unum
Exurgent omnes. [6] rhonchis traducere poſſit
Prolixum ut numerum ſapientum callidus [7] ille
Demorſor morum, cujus laternula nullum
Invenit bipedem mediis in millibus. Ergo
Suſpecta eſt meritò, quæ ſe Sapientia faſtu
Oſtentat nimio , totis & concrepat alis.
Prodidit arcanum , fallit niſi fabula, verum
Simia ſola. jocis ſi frangere ſeria dulce eſt,
Rem brevis expediam, ne grandis pagina ſurgat,
Quales [8] Tiberius Capreis mittebat ab [9] unctis.

4 Præco, *ille dicebatur, qui in auctione ad haſtam conſiſtens oblata pretia nunciabat. idem in concione elata voce vocabat populum ad ſuffragia.*

5 Ciniflones *dicuntur, qui calefactis in cinere calamiſtris, capillos evibrant.*

6 Rhonchus, *propriè ſonus, quem edunt dormientes. per translationem pro irriſione.* majores nunquam rhonchi. Mart. l.1.

7 *Diogenes, laternâ hominem quærens in foro.*

8 *Reſpicit ad illud* Juven. Satyr.10. verboſa & grandis epiſtola venit à Capreis.

9 *Unctas dixit Capreas, quas Tiberius receſſu ſuo à curis*

Clarus avis Juvenis, Latia novus hoſpes in Urbe,
Spectabat magnæ tacitus miracula Romæ.
Ingenui mores aderant; præconia formæ
Excipe quòd nimis ille ſitit, laudeſque [10] venuſtas.
Nec deformis erat: verùm omni ex parte beatum
Quandoquidem nihil eſt, [1] Venuſino judice; multa
[2] Occipiti cæco fruticabat [3] puſtula; ſeptem
Aſpera [4] planities [5] verrucis; creſcit acutis
[6] Bullatum caput [7] ampullis: Berecynthia mater
Vertice [8] turrito talis ſurgebat ab Ida.
Ægæi vertex referebat vaſta profundi
Æquora; disjectas [9] Cycladas tubercula credas.
Grande probrũ formæ! [10] morbo tamen ille medetur;
Ipſius atque augent formæ diſpendia formam.
Deglubit caput [1] arbuteum; peregrinaque frontem
Veſtit cæſaries, furtivis aurea cirris.

Urbanis omni genere deliciarum & turpi otio deformavit.

10 *Laudes propriæ venuſtatis, formæque elegantis.*

1 *Horatio, cujus eſt vulgata ſententia* l.2. Od.16. nihil eſt ab omni parte beatum.

2 Occiput, *poſterior eſt capitis pars. cæcum dixit, quia nemo oculos in illud poteſt conjicere.*

3 Puſtula. *turberculum in ſumma cute.*

4 *Suprema pars & exterior capitis.*

5 Verruca, *editior locus in Monte, cujus ſimilitudine tubercula in corpore eminentia ſine pruritu,* Verrucæ *appellantur. Italis* Natta.

6 *Tumidam puſtulis, ut aqua æſtuans bullis ſalit.*

7 *Inflatum tuberculis, tanquam ampullis. vas autem, ventre turgido, eſt ampulla.*

8 *De Turribus Berecynthiæ, vide* Saty.2.pag.36.

9 *Cyclades. Inſulæ, quibus diſſeminatum eſt Mare Ægeum. non ſecus, ait Poeta, Hoſpitis caput conſitum fuiſſe turberculis.*

10 *Vitio turpitudinis.*

1 Deglubere. *excoriare. Tiberii apud* Sueton. *dictum extat:*

Corpore ſic fuerat quæ pars turpiſſima toto,
Protinus emicuit formoſior omnibus una.
Scenica quid tegerent blandarum [2] aulæa comarum,
Arcanum ut [3] Cereris, cautus non prodidit ulli.
Nec ſatis hoc; negat ipſe ſibi. nam, judice vitro,
Vanus ubi explorat crines cervice fluentes,
Sæpius hæc ſecum. [4] Speculum ſi vera fatetur,
Vertice [5] folliculi teretes abiere relicto:
Forſitan & nunquam noſtras coluere [6] novales
Improbulæ [7] lentes: [8] quid apertius? adjice, poſſet
Admota tentare manu cum turpia [9] monſtra,
Scilicet improbulas, immania tubera, lentes.
Plaudit at ipſe ſibi, ſe judice. forte ſed Urbis

Boni Paſtoris eſt, tondere pecus, non deglubere. arbuteum caput *dixit, nempe fruticoſum, & tuberculis, quaſi pomis illis ſilveſtribus, quæ ſunt in arbuto arbore, conſitum.*

2 *Comas intelligit ſuppoſititias, quæ occultabant tubercula, ut ſordes parietum teguntur ab Aulæis. Sunt autem* Aulæa, *verſicoloris texturæ, & quaſi picturata vela.*

3 *Cereri ſacrificantibus nefas erat quidquam de ejuſdem ſacris proloqui.*

4 *Hoſpes Adoleſcens tam inſano ſui amore flagrabat, ut, cum caput ſuum videret in ſpeculo ficta cæſarie ornatum, primùm quidem tubera evanuiſſe crederet; demum ne antea quidem eiſdem ſe fuiſſe deformatum, ſibi ipſe perſuadere contenderet.*

5 Folliculos *vocat hoſpes ſua tubera, turpitudini minuendę.* folliculus *eſt, quidquid in tumorem excreſcit.* parvus follis.

6 Novale *eſt (inquit Plinius) quod alternis annis ſeritur. hic per translationem ſumitur pro cranio.*

7 *Iterum Hoſpes* lentes *vocat immanes capitis verrucas, ut extenuet deforme vitium, & quidem ſibi ipſi.*

8 *Quod craſſius mendacium enunciare poterat? præſertim cum admota capiti manu, de numero & mole tuberum poſſet expreſsè cognoſcere.*

9 *Verrucas capitis.*

Compita dum luſtrat, curru Matrona ſuperbo
Viſa procul: teretes extemplo argutulus artus
Componit, pronæque parat cervicis honorem.
Fortè ubi conſtiterat, plaudentis dulce theatri
Delicium, populo propriæ ludibria formæ
Vendebat, noſtri ſimulator Simius oris.
Ergo ubi cervicem nitidam miſer hoſpes amico
Deprimit officio, generoſo Simia ſaltu
Involat in crines, vulſoſque à vertice, fronti
Inſerit ipſa ſuæ, pexoque ſuperbit in auro.
Heu miſerum! nudæ patuere [10] emblemata calvæ,
Scilicet arcanum [1] Nili caput. ergo, reducto
[2] Sipario, pingui riſit Matrona cachinno
Cum ſociis: patriam furiatus at ille relictam
Devovet, & viſæ graviora pericula Romæ.
I nunc, & croceo [3] Samueli vende Platona
Pulvereum; populet terebratum [4] blatta Cleanthem;

10 Emblemata, *dicuntur opera, ita teſſellis, aut ſegmentis variata, ut effigies quaſdam efficiant: cujuſmodi ſunt in pavimentis teſſellata, in lignis ſegmentata, in parietibus vermiculata. Author metaphoricè utitur hac voce pro capite Hoſpitis puſtulis illis, quaſi emblematis, teſſellato.*

1 *Nili caput, ſive originem ignotam habebant veteres.* Luc. Pharſ. l. 10. arcanum natura caput non prodidit ulli. *Poeta intelligit caput Hoſp itis, quòd Simia, detectâ cæſarie, revelaverat.*

2 *Siparium. propriè quo ſcena velatur. hic pro velamentis curruum.* Bandinelle.

3 *Hebræi viliſſima quæque Romæ coemunt. Samuelem inſtitorem*, croceum *dixit, à colore veli, quo Hebræi Urbani tegunt galeros.*

4 Blatta. *vermiculus eſt veſtes, & etiam libros rodens.* Martial. Conſtrictos niſi das mihi libellos, admittam tineas truceſque blattas.

Et tibi cum totâ liceat migrare [5] Stagirâ.
Antevolat doctas, bene ſi reputabis, Athenas,
Tam bene quæ [6] tectum nudavit Simia Verum.

5 *Cum totis Ariſtotelis Voluminibus.*
6 *Caput ſcilicet Hoſpitis tuberculis variatum, & male tectum crine fictitio.*

Digitized by Google

SATYRA VI.

Ad Ponticum in Americam ſolvere meditantem.

ARGUMENTUM.

DEſcriptio Navium onerariarum, ad fretum Gaditanum expeditionem Americanam expectantium. Divitiis ſobriè honeſtèque uti decet. Opulentos præcipuè viros nunquam debere mortalitatis memoriam exuere. Fabula de Mercatore felem pro Equo ex America reportante. Diuturnæ navigationis pericula à mari, & Piratis. Longè majori cum gloria Majores noſtros Cruce ſignatos expeditiones in Palęſtinam ſuſcepiſſe, quàm qui, lucri gratiâ, noſtro ævo in Americam navigant.

NEmpe [1] iterũ Antipodes! labor eſt Tarteſſia [2] Calpe

[1] *Fingit Poeta, Ponticum ex Logico Mercatorem factum, mercibus commutandis in Americam cogitare.* Nempe iterum

Nempe ſuburbanus. jam ſolvere vela paratæ
Convenere rates: crebreſcunt nautica latè
Jurgia; clamoſæque volutant murmura [3] Gades.
Itur in [4] Herculeos fines. huc læta juventus
Angligenûm, excitique ſolo [5] ſtagnante Batavi,
Huc geminum [6] Francofurtum fluxere. Polonus
Inſtitor alta petit: demens! cui [7] ſuccina ſordent,
Atque domi [8] Plutus. non fœdis [9] Scandia Danos
Saltibus, anguſti clauſtris non detinet [10] Iſthmi,
Oblituſve ſui eſt Italus certamine tanto.

Antipodes! *ergone, Pontice, iterum in promptu ſunt præmagna navigia oneraria ad ſolvendum in Americam? ſolent enim onerariæ naves ingenti numero ſingulis ferme annis in Americam tendere.*

2 *Calpe, Mons eſt, & ejuſdem nominis Civitas in extrema Hiſpania, altera ex columnis Herculis, oppoſita Abylæ, qui mons eſt in Africa. vocat* Tarteſſiam, *quia ſita eſt prope Tarteſſum, antiquum Oppidum Hiſpaniæ Bœticæ. Senſus eſt. ſingulis ferme annis in Americam vela faciunt naves onerariæ. familiariùs jam agimus cum Oceano; tanquam novum Orbem petere, eſſet agrum ſive rus aliquod ſuburbanum adire.*

3 *Gades duæ Inſulæ ſunt Bœticæ Provinciæ, ubi Europa ab Africa dirimitur. in eo freto detinentur naves, quæ ſoluturæ ſunt in Americam: ac proinde magnus ibi ſemper clamor, & ſtrepitus turbæ nauticæ.*

4 *Quòd ibi Hercules, tanquam in extremis terræ finibus, Columnas geminas, navigantibus metas extulerit.*

5 *Hollandi, ſive Batavi, alluviones maris colentes.*

6 *Geminum eſt hujus nominis Oppidum in Germania: alterum ad Mœnum, alterum ad Oderam.*

7 *Electrum, quod à Mari Baltico ejectum, ad Oſtia Viſtulæ amnis, Poloni colligunt,*

8 Plutus. *Latinè*, divitiæ.

9 *Scandia, Inſula eſt Borealis ſupra Germaniam, quæ Suediam, Norvegiam, Gothiam, & alias regiones comprehendit.*

10 *Intelligit populos Cimbricæ Cherſoneſi, qui hodie Dani*

Illa [1] Cruces Ligures, [2] Ligurinas explicat illa
Puppis. in immenſum quò deferor? undique [3] Vaſcō,
[4] Cantaber,& Moravus, Scotuſque,& Rhœtus,& Afer
Mercibus accurrunt mutandis, ſoliciti, ne
Carbaſa præripiant pactum rivalia [5] naulum.

Tu quoque littoribus noſtris divulſus abibis,
Pontice, commentariolis auctūre Platonem,
Signat ubi vaſtam Timæus [6] Atlantida; quam nec
[7] Solinus, tardum Melæ nec vidit acumen;
Quam Strabo præteriit diſtorto lumine. Sed te
Quæ lactet ſpes tanta, Magellanici [8] Scylacæi

dicuntur. Iſthmus propriè collum ſignificat, à cujus ſimilitudine terra oblonga & anguſta, Iſthmus dicitur. minimo diſcrimine diſtat à Cherſoneſo, quæ terræ tractus eſt, uno eoque tenui ſpatio junctus continenti. Poeta Iſthmum dixit Cimbricam Cherſoneſum.

1 Cruces Ligures. *Inſignia Navium Januenſium.*

2 Cruces Ligurinas. *Inſignia navium Etruſcarum. à portu Ligurino, ſive Liburni, ad oram Tyrrheni maris, ſub ditione Magni Ducis Etruriæ.* Livorno.

3 *Vaſcones. Aquitaniæ populi.*

4 *Cantabri, Hiſpaniæ Tarraconenſis partem Aſturibus finitimam colunt. Moravi, Scoti, Rhœti, Afri, noti ſunt populi.*

5 Naulum. *pretium pro vectura.*

6 *Plato in Timæo meminit Atlantidis cujuſdam Inſulæ in Oceano: ex quo arguitur fuiſſe notitiam aliquam ſubobſcuram Orbis Americani apud Veteres. ſententia eſt. tu quoque, Pontice, in Americam ſolvis, illuſtraturus poſtea commentariis Timæum Platonis, ubi de Atlantide loquitur.*

7 *Solinus, Pomponius Mela, & Strabo, illuſtres ſunt Geographi. quod autem dicit, Americam à Strabone diſtorto lumine fuiſſe præteritam, jocus eſt ab æquivocatione; nam* Strabones *etiam dicuntur qui diſtortos habent oculos.*

8 *Scylacæum Oppidum in ora Calabriæ, multis infame naufragiis.* Magellanicum Scylacæum, *intelligit fretum Magella-*

Ut freta ſolicites, & luſtres [9] omega rerum,
Scire velim. Neſcis, rerum dulciſſime, neſcis
Formicæ magnos per farrea [10] caſtra labores?
Nos etiam ingentes Libyæ populamur acervos
Grandes formicæ, & Gangis cumulamus [1] arenas.
Nunc vocat Heſperias montana [2] Peruvia puppes:
Ire juvat, natura jugo ſeptemplice fruſtra
Aurum quà tegit, & ridendis cautibus obſtat.
Dulcis [3] Aventini rurſum ſed veſcier aurâ,
Si bonus annuerit [4] Caſtor, [5] diſtendere cellas
Eſt animus. ſolio nullus me celſior alto
Sederit [6] Arſacidûm. [7] Solido de Tibure ponam
Ædes [8] Flaminia in longa: [9] pomœria fundi
Laxent in [10] Volſcis; [1] ſpeculam inter nubila ducam,

nicum in America. ita dictum à Ferdinando Magellanico, rei nauticæ Duce peritiſſimo.

9 Omega rerum, *dixit orbem Americanum, ſequutus vulgi opinionem, qui Antipodes extremos terræ populos judicant.* Omega *ultima eſt inter Græcas litteras.*

10 Farrea caſtra, *formicarum dixit ſubterranea foramina, quæ ſubvectis frumenti farriſque granis obſtipant; idque ſummo præſtant ordine, tanquam more caſtrorum.*

1 *Pecuniam, divitias, ut formicæ paleas & grana.*

2 *Peruvia, Regnum Americanum multis fœtum aurifodinis.*

3 *Aventinum Romæ collem, pro ipſa Roma poſuit.*

4 *Propitium navigantibus ſidus.*

5 *Lautiùs vivere.*

6 Arſacidę *dicti ſunt Reges Perſarum, ab Arſace hujus nominis Rege.*

7 *De marmore Tiburtino.*

8 *Via Urbana celeberrima.*

9 *Spatia, & menſuram agrorum, nam* pomœrium *locus erat tam intra, quam extra murum, ubi nullum erat ædificium. quaſi poſtmurium, teſte* Varrone.

10 *Volſci, populi in Latio, in quorum agro fundos habuiſſe*

Mite ubi Tyrrhenum, & tepidos bibit [2] Oſtia Soles.
Præcipuè, ſaltu quà [3] Petronilla colurno
Deſpicit intonſas valles, & Tuſcula Thempe,
Seceſſum Urbanis ſtatuam pomaria curis,
Jucundóſque [4] dolos undarum, auraſque canoras
In [5] tubulis. cornu mihi nec [6] Centaurus ab uno
Perſtrepat, aut fidibus trudant breve carmen acutis

fingitur Ponticus.

1 *Celſam ædiculam, ad ruſticandum aprico in loco, tempore biemali.* Specula *à ſpeculando dicta.*

2 *Oſtia, Oppidum ad oſtia Tiberina, unde Urbi nomen.*

3 *Innuit ameniſſimum locum, prope ædes Tuſculanas Eremicolarum Sancti Romualdi. locum autem ab eventu vocat* Petronillam. *Poeta per ferias Autumnales adibat aliquando cum ſociis montem Tuſculi Veteris, ubi multa viſuntur veſtigia ædificiorum & Villarum, quas Romani ſummâ magnificentiâ struxerunt. progreſſus paulo ſupra Camaldulenſium Patrum Eremitorium, è via deflexit in impeditiſſimum ſaltum. ibi vetula quædam, quæ montanum tuguriolum colebat, permeantium audito ſtrepitu; redite, inquit, illac in viam, Patres; aſperior vobis in proceſſu erit bic ſaltus. Ad bæc è ſociis quidam, ut fit, officii gratiâ, Habemus, inquit, gratias tibi, Domina* Petronilla. *Illudi ſe rata anus, paulo commotior clamabat identidem: Ego non ſum* Petronilla. *Inde factum, ut cum ſubinde Patres illam ambulationem repeterent, non aliter ſe mutuo invitarent, quàm ut dicerent: Eamus ad* Petronillam. *Sententia autem Pontici eſt. conſtruam etiam, ad imitationem Romanæ Nobilitatis, quæ Tuſculi ſplendidiſſimè ruſticatur, magnificas ædes cum viretis in ſaltu nunc corylis ſylveſtribus aſpero, ſupra vetus Tuſculum.*

4 *Luſus aquarum exilientium in viridariis.*

5 *Vento & aquis adſtrictis, dulciſſimæ modulationes eduntur è tubulis æneis in Villa Pampbilia Tuſculana. eas lautitias ſuperare conſtituit Ponticus.*

6 *Cujuſmodi eſt Centaurus Villæ Pampbiliæ, qui vi aquarum contentiſſimum ſonum edit.*

[7] Calliope, & ſociæ; totam ventoſus Apollo
Sed canat Iliada, & [8] cognatæ Epicedia Trojæ.
Profuerit ſuper hæc, præceps declive ſenectæ
[9] Proſpicere, atque procul miſeris ſucurrere canis.
Solis nempe ſenex [10] Acheruntius otia tuta
Poſſidet in [1] loculis. ſeſe ne paſcat hiantem
Spe macra quiſquam: quamvis, ſi vera fatemur,
Difficile eſt dare verba ſibi: licèt [2] Attica Pitho
Seſſitet in labiis tibi ſemper; filius eſto
[3] Nicomachi, vel cujus [4] apes ſedere labellis;
Noveris Hiſtorias omnes, ut ponere poſſis
Annibalem, vel, ſi mavis, [5] Agramanta, trucemque
Marfiſam, & quidquid pellax [6] Ferraria luſit;
[7] Pellicula exanguis ſi nullo tinniat ære,
Nec potes ex auro parvos monſtrare [8] Philippos,

7 *Spectabile in primis eſt in Villa Pamphilia cubiculum, quod vocant* Muſarum, *ubi Apollinis, & Muſarum ſtatuæ ſuaviſſimè modulantur, venti & aquarum impulſu. Ait autem Ponticus, non ſibi ſatis fore unum, aut alterum modulatum Apollinis, & Muſarum, ſed præſtiturum, ut Apollo ſui viridarii totam concinat Homeri Iliadem.*

8 Cognatam *dixit Trojam Apollini; utpote quæ ab eodem, & Neptuno conſtructa eſt.* Epicedium, *carmen eſt emortuale.*

9 *Parare cenſum, viaticum ſenectuti.*

10 *Senes Acheruntios non ſemel vocat Plautus, quaſi qui mox ſint Acherontem fluvium adituri.*

1 *In crumena.*

2 *Dea, præſes Eloquentiæ.* Suada.

3 *Eſto alter Ariſtoteles, qui Nicomachi fuit filius.*

4 *Plato, ad cujus infantis os apes convolarunt.*

5 *Agramantes, Marfiſa, nota apud Areoſtum nomina.*

6 *Ludovicus Areoſtus, Ferrarienſis.*

7 *Crumena, quæ paſſim ex pelle conficitur.* exanguis, *ſine pecunia, quæ ſecundus ſanguis vulgò dicitur.*

8 *Monetæ genus, apud Italos ſatis cognitum.*

Con-

Contemnere. Supercilium quis, amicule, gratis
Nempe ferat tetricum, rugæque inamabilis annos?
Maturè hæc animo reputans non demoror illuc
Ire, fatigatas ſtatuit quo littore proras
Audax [9] Chriſtophorus, cum nos poſt terga reliquit.
[10] Hoc eſt, occiduos cur inteſtatus ad Indos
Per vetitum ſolvas mare? remigibus [1] Fleſſingæ
Hoc eſt quòd credas animam; quòd corpora viva
Dulce feras epulum ſævis [2] Uronibus, hoc eſt?
O animas, Cæli dicam? [3] terreſtrium inanes!
Prætereo, quod lautitiam hanc, faſtumque fluentem
Votorum, ut rus exuperans, depaſcere juſtum eſt:
Nempe levem fucum, & tectoria parietis albi
Si demas rebus, quanta eſt inſania, mutes
Ut veſtem, [4] mutare diem? Secura rapinæ
Per me balet ovis [5] Phryxeia: non ego ſanus
Vellus [6] Iaſonium quæram, quem veſtit honeſtè

9 *Chriſtophorus Columbus, novi Orbis Inventor.*

10 *Poetæ reſponſio ad Ponticum.*

1 *Fleſſinga, Zelandorum emporium.* credas animam: *vitam credas Hollando navigio.*

2 *Vrones. Americæ populi, qui humanis veſcuntur carnibus.*

3 *Auli Perſii verſus ille eſt.* O curvæ in terras animæ, & Cæleſtium inanes! *addit Poeta, proficiſcentes in Indiam lucri gratiâ ſæpe terrenorum etiam bonorum inſcitè rationem inire. ut qui frequentibus naufragiis vitam amittant, nullis æquiparandam divitiis.*

4 *Ad Antipodas navigare. Cælum mutare, & mores.*

5 *Ovem aureum vellus habentem intelligit, cujus pellem Phryxus Jovi dicavit. Poetæ ſenſus eſt. ut ſplendidè veſtiar, non ego Colchidem navigabo cum Argonautis, ut potiar vellere aureo, quo mihi lucentem veſtem concinnem. Satis beatè mihi eſt cum inferioris notæ amiculo.*

6 *Jaſon, Dux eorum qui ad aureum vellus diripiendum pro-*

7 Matilica. aurato nec ſi gradiare 8 Cupęo,
9 Criſtatus radiis, domito ut Pompejus 10 Iarba,
1 Adducam frontem; quamvis 2 umbella corruſcans
Te procul & longus famulorum monſtret 3 elenchus:
Scilicet 4 unciola hæc quid proſit, & 5 offula fumi,
Depoſcunt ſolidos ſi tædia nigra deunces,
Curæ 6 conquetubernales, obſonia roſtro

fecti ſunt Colchidem.

7 *Matilica, Urbs Piceni, ubi panni ſatis mediocres conficiuntur.*

8 Cupæum, *vox origine Gallica, ab Italis recepta. fit à verbo* couper, *quod eſt findere in duas partes. hinc* Coupè, *vehiculi genus, dimidiatum, & quaſi diſſectum, quatuor rotis inſiſtens, undique occluſum peramplis ſpecularibus, & duos tantùm commodè recipiens. Eam vocem, quòd novi inventi res eſſet, cum tua bona venia, delicate Lector, Poeta in Civitatem recepit, quo jure ſimilia alii, & multò perſanè licentiùs, admiſerunt.*

9 *Intellige cirros flavi capillamenti.*

10 *Pompejus Jarbam Regem domuit, duxitque captivum.* Plutarchus.

1 *Ut faciunt, qui magnopere quippiam demirantur.*

2 *Magnatum currus præcedere ſolent Romæ anteambulones, cum umbella, æſtui pluviæque arcendæ, ſi contigerit dominos de curru deſcendere.*

3 Elenchus. *index. accipitur hìc pro ſervorum, Magnatum currus ſtipantium, numero, & quaſi catalogo.*

4 *De uncia, & deunce diximus* Saty. 2. pag.40.

5 Offam *dicimus quidquid in tumorem creſcit.*

6 *Vocem* contubernales *in verſum recipit, interpoſitâ particulâ conjunctivâ, quàm figuram Græci* Τμῆσιν, *Latini diſſectionem vocant. habet autem præcipuè locum in vocibus compoſitis, qualis eſt* contubernium. *vox eſt caſtrenſis, & ſignificat certum numerum Militum degentium ſub eodem papilione, & tabernâ. unde* tabernacula *etiam dicuntur.* contubernium, *quaſi* contabernium.

Quæ pellunt ex ore, impacatoque ſopori
Supponunt [7] alas, quamvis pulvillus ematur
Byſſinus, & molles capiti ſubſternat [8] olores.
Juverit & [9] natale lutum, teſtamque caducam
Reſpicere, imminuet minimo quam quilibet ictu
[10] Calculus; [1] Archytas nullus, nullâque refinget
Arte [2] Samos. Terras, ut collibet, & mare vertas;
Deſinit [3] huc tandem, ſi neſcis, linea rerum;
Quam bene ſi duces, fueris mihi magnus [4] Apelles.
[5] Audio quid moneas. Iſthæc communia, dicis,
Mittamus. etiam poteras illa addere: [6] Mergo,
Ne mergar. Nil ſola pavet comes illa Biantis:
Et quidquid bona, Lucili, tibi [7] Corduba ſcripſit.

7 *Animi ſolicitudines feralibus aſſimilat avibus. ideo dicit illas capiti cubantis divitis alas ſupponere.*

8 *Plumas olorinas.*

9 *Fragilem noſtri generis conditionem.*

10 Calculus: *lapis exiguus, qui moleſtiam exhibet calcantibus.*

1 *Inſignis Machinarius, & Geometra Tarentinus.*

2 *Ubi figuli ſunt peritiſſimi, ob ingentem argillæ vim, quâ abundat Inſula. inde proverbiale dictum:* Vaſa Samum ferre. *uſus eſt in illos, qui ea aliquò deferunt, quorum inibi magna eſt copia. item dicimus.* Noctuas Athenas.

3 *Ad noſtræ originis lutum.* linea rerum, *vitæ terminus.*

4 *Cujus lineam memorat Plinius ſumma ſubtilitate rectiſſimam.*

5 *Occupat Poeta, quod facilè objecturas erat Ponticus.*

6 *Cum Crates Thebanus, ut expeditiùs philoſopharetur, opes ſuas jaceret in Mare, circumfertur addidiſſe ea verba:* Mergo vos, ne mergar à vobis. Comes ſola Biantis. *Paupertas. Bias Prienæus nihil ſecum aſportavit, ut alios videbat facere, à Patria incenſa: qua cauſa cum paſſim, tanquam parum providus carperetur, reſpondebat,* Omnia bona mea mecum porto.

7 *Seneca Cordubenſis, cujus extant ad Lucilium Epiſtolæ moratiſſimæ.*

Ergo rem lepidam, miſſis gravioribus, audi.
[8] Dux Ligur [9] ad Moxos poſtquã penetravit Iberâ
In trabe, [10] dimidium felix oſtendere rerum,
Continuò Europam pervaſit fama per omnem,
Inventos auri Montes, ditiſſima Regna:
Felices ubi ſapphiros [1] cynoſque coloni
Proculcant, ut nos paleas floccoſque minutos:
Chryſolitis amnes fluere incendique; beatos
Tum ſcopulos latè exalbeſcere margaritis.
Ergo inhiant gazis, affulgentique labores,
Vitam animamque vovent lucro, quicumq; per æquor,
Ut mutent patrias alio ſub ſidere merces,
Vel Cypriâ ſe collaqueant vel [2] Atlantide tædâ.
Apportant tenues phialas, pictaſque tabellas,
Frigore durataſque nives, & eburnea ſigna.
Navigiis onerant villoſum textile, [3] rallum
Velamen capitis, lanæ vulgaris amictus,
Et quidquid Gabium, vel Tuſcum tingit ahenum.
Calceolos alii, [4] corii ſegmenta, cothurnos,
Cingula cum [5] ſtrophiis, ſoccos, femoralia, vittas,
Argutoſque vehunt petaſos plumatile criſtâ.
Verùm callidior quidam, maria alta petenti
Mercurius cui dexter erat, dum plurima verſat,
Quæ rudibus populis ferret gratiſſima, dèmum

8 *Chriſtophorus Columbus Savonenſis.*
9 *Moxi. Americæ populi.*
10 *Dimidium rerum dixit, novum Orbem.*
1 *Cyanus. gemma eſt cærulei coloris.*
2 Tæda *arbor eſt, ex earum genere, quæ reſinam ferunt. navibus conficiendis idonea. pro navi hîc ſumitur.*
3 Rallum. *diminutivum à voce* rarum Nonius.
4 *Pars inferior calceorum.*
5 *Strophium pectoralis faſcia.*

Conſtituit ſelem maculoſa pelle decoram
Ducere. Spectatum rem miram admiſſa juventus
Exiguam putat eſſe tigrem, quibus illa redundat
Ora feris, celerique fugit conterrita curſu.
Sed poſtquam facilemque capi, ſaltuſque ciere
Ad Domini nutum cernunt jlocaliter, omnes
Circumſtare virum ſtudiis certantibus: aurum,
Et vim gemmarum ingentem pro fele paciſci.
Ergo, beſtiolæ pretium unguipotentis, acervos
Ille [6] Midæ in patriam, Pelopiſque talenta reportat.
Perbibit, ędificat, jentat: ſpectacula, ludos,
Aucupium celebrat, choreas, triclinia; vitam
Et [7] pollucibilem fomenta per omnia ducit.
Rivalem ſocium, ceu fit plerumque, ſodalis
Sors pupugit, ſtimulis atque incēdebat amaris.
Ipſe ſed exacuit mentem livorque dolorque;
Et ſecum hæc tacitus volvit. ſi parvula felis,
Ducta pharetratos, ſocium ditavit, ad Indos,
Quæ merces illum, quæ præmia digna ſequentur,
Qui bellatorem, celſa & cervice comantem
Ducat equum? nec plura. levem ſimul inſtruit alnum
Remigio, & [8] Caribum occiduis exponit in oris
Quadrupedem ingentem. Teretes effuſa per armos,
Pendula cæſaries cum luderet, auribus acrem
Hinnitum arrectis cum redderet, oraque nimbo

6 *Mydas, Phrygiæ Rex ditiſſimus, cujus manu tacta omnia aurum fiebant.*

7 Pollucibilis. *ſplendidus, lautus. à veteri verbo,* polluceo, *quod ſignificat, libamenta, quæ erant opipara, ad Herculis aram porrigere.* Plaut. Moſt. paſcite paraſitos, obſonate pollucibiliter.

8 *Caribes. populi Americani.*

Prolueret frenoſque graves argenteus humor;
Nobile miratur portentum barbara turba.
Forte repercuſſas cautes dum verberat ungue,
Excuſſit nitidas ferrato calce favillas.
Obſtupuere novos erumpere pulſibus ignes,
Et formidatas incendia gignere plantas.
Verùm ubi quadrupedem adſtrictis cōſcendit habenis,
Et celſa mercator eques ſe mole ferebat;
Diriguere omnes. qua temperet arte frementem;
Sublatumque caput, ſpumantiaque ora gubernet,
Exquirunt taciti. vulgi ſed pectora poſtquam
Vidit eques novitate capi, ſe protinus omni
Cum cœtu ad Regis ſublimes corripit ædes.
Et nutu (populis tum primùm namque repertis
Uſus erat vocis nullus) mirabile donum,
Quadrupedem Regi ſpumantem conſecrat ultro.
Munera magna domi ſed mox, auroque refertos
Expectat ſaccos, & divæ Sacra [9] Monetæ.
Interea cum ſeductis [10] primoribus aulæ
Rex agitat, pretioſa viro quæ dona rependat.
Candentes, quos clauſa ferunt conchylia,[1] partus
Proponunt alii, ciſtas & divitis auri.
Sunt qui Mexiacæ glandis gratiſſima liba,
Donaque [2] odorati fruticis, virgaſque fragrantes

9 Monetam *hìc pro pecunia poſuit; ita dictam, quod ſigni impreſſione de pretio nos moneat.* Moneta *etiam unum eſt ex nominibus Junonis, cujus Poeta meminit* Satyr. 3. pag.72.

10 Primores *dixit nomine ſubſtantivo* Liv. 1. ipſe ad primores Romulus provolat. Horat. Serm. 2. Satyr. 1. Primores populi arripuit.

1 *Uniones.*

2 *Cinnamomum Mexicanum.* Guainiglia.

Exhibeant. alii demum portenta ferarum
Reddere contendunt, vultus cantuſque volucrum
Barbaricos: cupido quæ ſordent omnia Regi.
Nil unquam, dixit, referemus munere tanto
Condignum, noſtro niſi quod memorabile Regno,
Conſpicuum & magis eſt donatum deferat Hoſpes.
Rem longo ſecum proceres examine poſtquam
Contulerunt, vox una fuit, nil clarius eſſe
Fele peregrina: at durum, nec forte ferendum,
Occiduas tanto viduari lumine terras.
Nil refert, firma clamabat voce Tyrannus,
Magnanimum Europæ populis oſtendere pectus
Munificaſque manus tanti eſt. ergo ordine miſſi
Centum Oratores, qui ſplendida munera ferrent
Felem infelicem, ſpumoſa per æquora rurſus
Viſuram patrias ſedes, natoſque relictos.
Devenere lares, ubi ſubſultantia corda
Hoſpitis haurit amor lucri, miſerumque coquebat
Magnarum ſpes dulcis opum, fortiſque futuræ.
Mercedis ſummam ſed poſtquam comperit omnem
Fele macra exolvi, rabie fixuſque dolore
Deridenda procul rejectat dona. Sed illi
Blanda recuſantum officia, & luctamina prima
Eſſe putant (obſtat nam multùm diſſona lingua
[3] Ut memini, nutus & pondera vocis habebant)
Acriùs ergo inſtant illi; nec ſegniùs iſte
Objectuque manus, averſa & fronte repugnat.
Irriſum ſeſe queritur, periiſſe labores
Tot maris; & voces in ventos [4] perdit inanes.
Ingenuos illi mores, laudantque pudorem.

3 Vide ſupra. pag. 182.
4 *Non intellectas ſcilicet.*

Plurima dumque iterum, quo munera ſumeret, addunt
Nequidquam, demum diſcedunt [5] ſele relictâ:
Ad Regem redeunt. penitus vidiſſe modeſtum
Se jurant hominem. Irati qui Numina ponti
Devovet interea frendens, ventoſque ſiniſtros.
Sic felem pro quadrupedis mercede, paternas
Præmia digna ſui retulit livoris ad ædes.
[6] Ομῦθος δηλοῖ non eſt quòd protinus addam
Hic tibi, fabellas concludit ſervulus ut [7] Phryx,
Nobilior Crœſo. noſcis tute ipſe quid iſthæc
Fabula ſignificet. nitidis pingueſcere glebis
[8] Antipodum dum ſæpe flagrant, patrimonia multi,
Sementem veluti jactam, vetereſque parentum
Perdiderunt cenſus. Statuant ſed, Pontice, de te
Dii melius. [9] ſcalmos, tabulata, [10] ſtatumina, & omnes
Navigii coſtas Pervanæ rupis arenis
Exatura; prædam [1] Pagaſeæ vince carinæ,
Colchica Phaſiacas quæ vexit furta per undas.

5 *Relictâ apud mercatorem in donum, cujus indignationem veram ipſi, ex geſtu, pudorem officioſum interpretabantur.*

6 Fabula ſignificat. *Verba ſunt initialia ad Æſopi affabulationes, poſt fabellas expoſitas.*

7 *Æſopus, fabulator genere Phryx, conditione ſervus, qui Crœſi Lydorum Regis tempore floruit.*

8 Glebis Antipodum. *auro Americano.*

9 Scalmus, *lignum eſt feneſtratum, remum excipiens, ut idem faciliùs impellatur. Hinc dicitur apud* Tullium 1. de Orator. navicula duorum Scalmorum, *ideſt duos remos agens.*

10 Statumina, Cæſar *dixit, erecta in interiore alvo navis ligna, quibus ejuſdem latera firmantur.*

1 *Argo, prima navis, quæ fabricata apud Pagaſam, Theſſaliæ Urbem, à Colchide, Ponti regione, aureum vellus duxit per mare Phaſiacum; ita dictum à Phaſide fluvio, & ejuſdem nominis Urbe Colchorum.*

Cautio quæ tam certa tibi, quæ [2] Syngrapha tutos
In patriam ſpondet reditus, & dicere poſſe,
[3] *Italiam Italiam*? gelidi pater Æolus antri
Annuit utriculo [4] clauſos tibi tollere ventos;
Obſtrictis aliis, poſſis dimittere ſolas
Ut [5] Zephyri algifico conſperſas nectare pennas?
Non ſemel exitium præſens [6] oraria cymba
Si ſubit, audebit ſibi quid promittere tutum,
Qui, rudis Oceani, patrio de littore funem,
Diſſociata [7] Cubæ viſurus regna, revellit?
Non eſt exiguo Tiberim tranſmittere lembo,
A ferâ ad Latium procurrere littus [8] Havanâ.
Quàm ſubitâ rigeant glacie tibi pectora, quanto
Albidus ora metu tinges, de puppe Magiſter
Si clamet; [9] Maculis æther igneſcit ab ortu

2 Syngrapha *(quæ & ſyngraphus, & ſyngraphum) propriè* conſcriptio. *paſſim pro tabellis accipitur, ubi cautio, ſive pactiones, paciſcentium manu conſcriptæ ſunt*. Plaut. Aſin. oſtende, quem conſcripſi, ſyngraphum, inter me, & amicum, & lenam.

3 *Supple:* proſpicio, detego, *aut quid ſimile. innuit Virgilianum illud* Æneid. 3. Italiam primus conclamat Achates.

4 *Tangit clauſos utribus Ventos, ab Æolo Ulyſſi traditos. Vide* Homeri Odyſs.

5 *Qui ventus, utpote ex Occidente ſpirans, ex America in Italiam remigrantibus eſt propitius.*

6 Navis oraria. *parva navis, quâ oram littoris legimus. dicitur etiam* Actuaria, *&* Actuariolum, *ab* acta, *ut oram littoralem Veteres dicebant.*

7 Cuba. *Inſula Americæ Septentrionalis, in ſinu Mexicano.*

8 Havana. *Oppidum præmunitum, cum portu capaciſſimo in Inſula Cuba. celeberrima ſtatio Claſſium Hiſpanicarum.*

9 *Navarchus loquitur, imminentem tempeſtatem denuncians.*

Nubilus, in montes attollet [10] Circius undas.
Occidimus. curvare ſinus, adducere funes
Continuò nautæ, totis diſcurrere tranſtris.
Verùm ubi multifidi (miſerandum & triſte!) profundi
Horreſcit facies, nec opis datur ulla poteſtas;
Turba preces iterat, pelagi pallentibus undis
Concolor; &, ſuperat quod ſolùm rebus in arctis,
Quas avidè modò quęſierat, nunc fluctibus atris
Mergit opes: multa aurifluo natat India ponto.
Tu quoque, latrantis pelagi de faucibus ægram
Ut redimas animam, populatæ ſcrinia [1] Limæ,
[2] Lamellas plorans, & [3] iniquo pondere virgas
Projicis. Uſqueadeone decor, pretiumque metalli
Fulgentis tibi viluerit? demergere ſaltem
[4] Hanc parcas arcam, tibi quæ plus mille ducentos
[5] Concamerata tegit. non te piget omnia demum
Perdere, & Indorum ſpoliis ditare [6] ſiluros?
Oceani ingluviem ſi tot ſaturare paramus
Divitis exuviis gazæ; non [7] carpio tantum,

10 Circius, *Catoni* Cercius. *ventus ſummâ violentiâ*. Circius *appellatur, quòd mare, & naves circumagat turbine & vertigine. alii aliò trahunt. Vide* Voſſium.

1 Lima. *Civitas, Peruviæ caput. emporium celebre.*

2 *Diminutivum à* lamina. *rudibus laminis & virgis infectum aurum ex America in Europam advebitur.*

3 *Gravi pondere. ut apud* Virg. Georg. 1. & iniquo pondere raſtri.

4 *Manu geſtuque deſignat arcam, quam Ponticus in mare devolvit auro refertam.*

5 Arca concamerata. *Italis*, Baule.

6 *Piſcis genus, quem alii acipenſerem vocant.* Sturione.

7 *Piſcis, lacui Benaco peculiaris, qui aureis arenis victitare dicitur. ab auro carpendo dictus.* Martinio, & Hadr. Jun. in Nomenclàt. *idem eſt, quod* Cyprinus: *ſecus judicat* Cerda.

Sed [8] ſalmo auriferis, paſſerque, & congrus arenis
Depaſci poterunt; ſolùm te laude nec illâ
Poſteriùs, [9] Benace, feres. Incommoda, dices,
Omina ſed tollas. quid tu mihi [10], corve, ſiniſtro
Infortunatum deducis gutture carmen?
Ergo favens læto tibi rideat igne [1] Cytheris,
Raraque quos Cælo ſacrat concordia [2] Fratres.
Fac tua morigeræ vereantur lina procellæ;
Inter & [3] Halcyonum cantus, [4] conchaſque ſonantes
Tritonum, turres [5] Abylæ, [6] metaſque reviſe
Amphitryoniadæ magni. mox prælege campos,
[7] Bætis olivifero virides quos lambit amictu.

cæterum optime notæ carpiones apud Soram etiam capi in amne Fibreno, non eſt dubitandum.

8 Salmo, Paſſer, Congrus. *piſces marini.*

9 Benacus, *lacus agri Veronenſis.*

10 Corvus. *avis inauſpicatæ garrulitatis. Mortem Alexandro Babylonem ingreſſuro, Ciceroni impendens periculum ab inſidiis Antonianis, ingrato ſtrepitu garrituque prænunciaſſe legitur.*

1 *Sidus Veneris, quæ præcipuos honores invenit in Cythera, Inſula ad oram Peloponneſi.* Cerigo. *Poeta hæc loquitur.*

2 *Sidus Geminorum, Caſtoris & Pollucis, nautis propitium.*

3 Halcyon, *aliis* Alcedo, *avis eſt maritima, quâ brumali tempore ova excludente, mira eſt maris tranquillitas. hinc* Alcedonia, *ſive* Alcyonis dies.

4 Tritones, *Dii ſunt marini, qui tubæ ſimiles ſonos edunt in mari. eorum tuba* concha *dicitur, quod teſtâ firmiore, & in ſpiram retortâ, pro tuba utantur.*

5 Abyla, *mons & Urbs Mauritaniæ Tingitanæ, contra Calpen in Hiſpania.*

6 *Fretum Gaditanum. Columnas Herculeas; Metas navigantibus ab Hercule poſitas.*

7 *Fluvius ulterioris Hiſpaniæ, de quo* Martial. Bætis oli-

Jam nemora [8] Illiberis, felicibus aurea ſilvis,
Jamque olidis effoſſa vides Balearica Regna
[9] Cuniculis. Latios (nullus pudor obſtitit?) enſes
In pavidas certaſſe feras? pugnacibus ut cum
[10] Antiochis, domitique inter monumenta [1] Syphacis,
Roma recenſeret leporini nomina belli?
Poſtremò curſum acceleres, ubi mitior æther,
Molliter & noſtrum vernat mare. Si tamen omnes
Evaſiſſe putas caſus, male conjicis. Audi,
Audi quid moneat malo [2] ſpeculator ab alto.
[3] Se geminæ naves extremi à finibus Auſtri
Paulatim attollunt [4]. majori mole ſequuntur
Has totidem à tergo. nondum ſe [5] teſſera profert.

viſera crinem redimite corona.

8 Illiberis *alia eſt hujus nominis Civitas in Gallia Narbonenſi*, Colliovre; *alia erat in Hiſpania Bœtica, aliis Eliberis*, Eluire, *Eliberitano Concilio celebris: ſed ea Civitas hodie exciſa eſt; eidem ſucceſſit* Granata, *quæ nova Illiberis dici poteſt. hanc, & Granatenſem oram Poeta intelligit; ubi ingens copia malorum aureorum.*

9 *Quanta vis cuniculorum occupaverit Inſulas Baleares*, Majorica, Minorica, Plin.l.9.c.55. *docet his verbis* Certum eſt, Balearicos adverſus proventum eorum (*cuniculorum*) auxilium militare à Divo Auguſto petiiſſe.

10 *Antiochus, Syriæ Rex, quem vicit M. Acilius Glabrio.*

1 *Syphax, Numidiæ Rex, cum violata fide, Annibali adhæſiſſet, à Scipione in triumpho Romam adductus, pædore carceris, & inediâ vitam clauſit.*

2 *Qui è turba nautica, explorandi gratiâ mali faſtigium conſcendit.*

3 *Moram aliquam hîc, Lector, interpone: nec accipias iſthæc, quaſi continenti oratione à ſpeculatore nunciari; ſed ſpatio, quod oportet, adhibito, ad dignoſcendum, & nunciandum.*

4 *Iterum aliquantulum temporis interpone.*

5 *Vexilli nautici Symbolum, & Inſigne, ex quo, quarum ſint*

Non illis divellam oculos, vexilla priuſquam
Fixa recognoſcam turritis puppibus. [6] Hei! hei!
Proſpicio intextas, inimica Inſignia, Lunas.
Adſunt [7] prædones Uticæ; Tuniſæa propinquat
Haud dubiè claſſis, centum populata carinas.
[9] Ruſcurri, Numidaſque manus, peſtemque profundi
Ah fugite, ò Socii: remis inſiſtite; terris,
Quæ primùm ſe cumque ferunt, advertite proras.
Barbarus has merces, Mauras non inſuper oras
Aſportet? durum! nigris freta cæca lacertis
Interea pulſant, optataque pabula nacti,
Hortantur lætis ſeſe clamoribus hoſtes.
Jam trepidos prædatrices hinc inde triremes
Circumſtant; jactis jamque [10] harpagonibus inſtant.
Ceditur. adſtrictum duris te colla catenis
[1] Myoparo Tunetum rapit. occurſantibus illic
Primùm ludibrium pueris, debeſque puellis.

gentium naves, dignoſcit ſpeculator.

6 *Piratarum ex Africa naves; quo-um vexillis, Maometanorum Inſignia, Lunæ emicant.*

7 *Utica, Urbs in Tunetano Africæ Regno ſatis ampla, Catonis, inde Uticenſis dicti, morte inſignis: hodie piraticâ infamis. vix dubium eſt eam eſſe, quæ hodie dicitur* Biſerta.

8 Tunetum, *aliis* Tunes, *Urbs Africæ cum arce, & portu amplo, Regni Tunetani caput. piratarum celebre receptaculum.*

9 Ruſcurrum, *Ptolemæo* Rhuſocorra. *Civitas in Africa cum capaci portu, & arce munita. hodie piratarum hoſpitium, & munimentum. Ea eſſe creditur, quam Itali vocant*, Algieri. *Vide* Sanſon.

10 Harpagones, *iuſtrumenta ſunt ferrea, & adunca, ad naves apprehendendas in prælio.*

1 Myparo. *navis piratica.*

[2] Dicite, Io, [3] Macon, & Io, ter dicite, Macon:
Incidit in caſſes Oneraria fœta metallis
Mexiacis. [4] Melitam infeſtam, cladeſque receptas
His equidem lautè liceat ſarcire rapinis.
Poſſideant illi [5] Chilam, pelagique labores
Suſtineant; nobis meliùs ſic India ſervit.
Hunc lætum ludiſque diem patriiſque choreis
Concelebrare juvet. Simul incipit impigra ſaltu
[6] Pyrrhica barbarico gaudens. nunc lucida tela
In ſublime ferunt; variis modò nexa figuris
Dum flectunt, pulſant alterno ter pede terram.
Amotis demum clypeos gladioſque ſagittis
Expediunt; feriunt dociles, ceduntque viciſſim;
Compoſitos ictus, meditataque vulnera torquent.
Gratior eſt, placidis horroribus aſpera ludus
Prælia dum ſimulat: nova fit pavor ipſe voluptas;
Otia & ipſa placent ſolâ ſub imagine pugnæ.
Tu modò Marmaricis quid ages captivus arenis,
[7] Cannabino indutus ſacco, raſuſque capillos,
Lactea terga notis ferri candentis [8] inuſtus,

2 *Puerorum, & puellarum ex Africa chorus, & populus ipſe Africanus ad loquendum inducitur.*

3 Macon, *Turcarum Vates, alio nomine Mahometes.*

4 *Claſſem Equitum Melitenſium, quorum frequentes victoriæ de piraticis Africanorum navibus celebrantur.*

5 Chila, *Provincia Americæ meridionalis, Peruviæ proxima.*

6 Pyrrhica, *Italis* Moreſca. *genus eſt ſaltationis inter armatos, & jacula evibrantes. bujus originem alii ad Lacedæmonios, alii ad Cretenſes referunt. Ariſtoteles Author eſt, Pyrrhum Achillis filium primum omnium Pyrrhicam ſaltaſſe ad Patrocli rogum: atque inde Pyrrhicæ nomen fluxiſſe.*

7 *Ut agi ſolet cum viliſſimis mancipiis.*

8 *Stigmate inuſtus aliiſque dehoneſtamentis, & infamiæ ſi-*

Immaniſque trahens pondus ſervile catenæ?
Magnanimi fortem gladium, fatumque [9] Catonis,
Atque Uticam veterem nimirum mente revolves.
An potius dejecta tibi [10] Carthago levabit
Præſentes caſus, magnique extorris [1] Alumni
[2] Servitium, incertique Lares, [3] gemmante cicuta
Tantorum demumque quies properata laborum?
Atque equidem duraſque vices, ferrique ſonantis
Laudarem laqueos, ſi te non vanus honorum
Ambitus, effoſſique ſitis culpabilis auri,
Barbarica ſed captivum regione teneret
[4] Relligionis amor. Vos, venæ ævique prioris

gnis deformatus. Suet. in Calig. multos honeſti ordinis deformatos prius ſtigmatum notis, ad metalla, aut ad viarum munitiones, aut ad beſtias condemnavit.

9 *Qui Uticæ, ubi tu deges captivus, poſt Pharſalicam pugnam, ſibi mortem conſcivit.*

10 *Cujus ruinæ, non ita procul ab Utica, in Africæ ora viſuntur.*

1 *Annibalis Carthaginienſis.*

2 *Apud Bruſiam Bithyniæ Regem.*

3 *Hauſto veneno, annulari gemma incluſo.*

4 *Quo Religionis amore permoti in Aſiam, & Palæſtinam ad Saracenos depellendos navigarunt fortiſſimi Chriſtianorum, de quibus infra loquitur. Adverte autem, Lector, eos ſolùm hîc, ſub Pontici perſona, à Poeta ſugillari, qui immodica lucri cupiditate, & avaritiæ gratiâ, in Americam tendunt. Nam ab omni ſtudio Religionis alienos eos eſſe oportet, qui non impenſè ſuſpiciant, atque commendent conſilium, laboreſque illuc proficiſcentium, ut rudes gentes barbaraſque noſtris imbuant Sacris, earumque ſempiternæ ſaluti proſpiciant. Hic certe Romanæ Fidei proferendæ ardor pervicit demum, ut Catholici Hiſpaniarum Reges & detegendas curarent Americanas Provincias, & retinerent.*

Felices animas! [5] Solymæ queis mœnibus altis
Carceris aut tetri [6] pædorem ferre, famemque
Contigit, [7] aſſertis aut vitam fundere campis.
Tu verò ante alios felix, decus addite Cælo,
Gloria Francigenûm, [8] Ludovice; ultricibus armis
Ingreſſum Peluſiaci quem Regna Canopi
Non gravis infidi domuit [9] cuſtodia Nili.
Nec, dum Marmaricis præfigit victor arenis
Excelſæ vexilla Crucis, virtutis egentem
Tabida præcipiti merſerunt funera letho. [10]
Tempus erat, rupes cum non Europa [1] Guianæ,
Occidui ſolis meliùſque [2] latentia Regna,
Sed querulas ſervi peteret Jordanis arenas,
[3] Carmelique apices, indefletæque Sionis
Mœnia. [4] tunc vero tellus reptata Tonanti,
Rorantes & adhuc divino ſanguine cautes

5 *Hieroſolyma, quæ nobiliſſima eſt Paleſtinæ Civitas, & in aliis Aſiæ Regnis.*

6 *Sordes, illuviem.*

7 *Vindicatis in libertatem.*

8 *S. Ludovicus IX. Galliæ Rex.*

9 *Carcer Ægyptius, cujus incommoda S. Ludovicus, accepta à Saracenis clade ad Tamiatin* (Damiata) *fortiſſimè ſuſtinuit.*

10 *S. Ludovicus, expugnata Carthagine, miriſque tum Chriſtianæ pietatis, tum gloriæ militaris relictis apud Barbaros monumentis, dum Tunetanæ obſidioni inſiſtit, exortâ per Africæ Urbes lue correptus, ſanctiſſimè obiit.*

1 Guiana, *Provincia Americæ meridionalis.*

2 *Minore noſtræ avaritiæ probro.*

3 *Carmelus, mons in ora Palæſtinæ.* Sion, *apud veteres* Moria *dictus, mons Judeæ notiſſimus, apud Hieruſalem. pro Hieroſolyma, ipſoque Hebræorum populo à ſacris paginis frequenter uſurpatur.*

4 *Innuit quam ſibi Cretenſes aſciſcunt laudem apud ſe nati*

5 Con-

[5] Conradôs, [6] Carolos, [7] Fridericos, fida vocabant
Pectora Chriſtiadûm Heroum. [8] Villelmus ab oris
Excitus Batavis, & [9] Veromanduus Hugo,
Et mox [10] Guidones Cypro, mox jura daturi,
Terra, tibi fortes, Solymeia, [1] Balduvini,
Fraudibus obſeptum per iter, per tela, per hoſtes,
Aſperaque ignoti per mille pericula ponti,
Arva Palæſtinæ, deſertaque littora quærunt,
Et jam deſuetam palmis frondeſcere [2] Idumen.
Otia non ego te mollis, [3] Boemunde, Tarenti
Indignantem ultro; non te [4] Leopolde, Gradivi

Jovis. Senec. in Herc. Oet. Fleat Alciden cærula Crete, magno tellus clara Tonante.

5 *Conradus III. Imperator, Cruceſignatus, Palæſtino bello, ac præcipuè editâ ad Damaſcum pugnâ clariſſimus.*

6 *Carolus, Comes Andium, S.Ludovici Frater.*

7 *Fridericus Imperator, Cruceſignatus, Bello Sacro, ac præſertim iterato ad Iconium prælio illuſtris.*

8 *Plures hoc nomine Chriſtiani Principes Bello ſacro nomen dederunt. Poeta meminit Caroli Hollandiæ Comitis, Claſſis Cruceſignatorum Præfecti.*

9 *Etiam hoc nomine non pauci ſacras expeditiones ſunt amplexi. comemorat Poeta Hugonem, cognomento Magnum, cujus præcipua fuit laus memorabili ad Antiochiam prælio.*

10 *Guido Luſinianus, Cypri Regnum obtinuit.*

1 *Balduinus, Gothefridi Bullionæi frater, ex Principe Edeſſæ Hieroſolymorum Rex renuunciatus, tres eodem nomine Regni ſucceſſores habuit.* Balduvini *dixit cum* u *gemina, carminis gratiâ.*

2 *Idume, Mons inter Judæam & Arabiam; unde regio Idumæa.* Lucanus 3. palmarum dives Idume.

3 *Boemundus, Princeps Tarentinus, Antiochiæ expugnator.*

4 *Leopoldus, Dux Auſtriæ, cujus in obſidione Ptolemaidos mirum in modum virtus enituit.*

Prætercam ſacri fulmen, fortemque [5] Robertum,
Magnanimũque [6] Toloſatem, geminoſq; [7] Philippos,
[8] Riccardũ, [9] Henricos, te primùm, [10] Dandole, vidit
Quo Byzantinas everti Thracia turres,
[1] Boſphorus & latè captis immugiit undis.
Non demum indictum Syrii te gloria Martis,
Conſilio dextraque potens, gentiſque ſuperbæ
Everſor, [2] Gothefride, feram, quem nobilis ira,
Et veræ primum ſuccendit adorea laudis.
Vindice quo duros laqueos [3] captiva Sionis
Filia diſſolvens, tot jam labentibus annis,

5 *Robertus, Dux Normanniæ ad Antiochiam, & iterum ad Orontem amnem ſtrenuè certavit; in expugnandis Hieroſolymis momenti plurimum attulit, inter candidatos Hieroſolymitani Regni propoſitus, ut Gothefridus Bullionæus Rex ſalutaretur, præcipuus Author fuit.*

6 *Raimundus Comes Toloſanus, unus ex candidatis Regni Hieroſolymitani.*

7 *Gemini, Philippi nomine, Galliæ Reges, alter* Auguſti, *alter* Audacis *cognomento, ſumma in Bello ſacro tum fortitudine, tum pietate.*

8 *Riccardus, primus hujus nominis Angliæ Rex, de Bello ſacro præclarè meritus, expugnata præſertim Joppe,* Jaffa.

9 *Henrici nomine plures Proceres Cruceſignatos numerat Bellum ſacrum: inter alios, Campaniæ Comitem, Ducem Limburgi, Luſinianum, Saxonicum.*

10 *Henricus Dandolus, Venetæ Reipublicæ Dux, bello Conſtantinopolitano clariſſimus.*

1 Boſphorus Thracius; *anguſtæ maris fauces juxta Byzantium.*

2 *Gothefridus Bullionæus, in Bello Palæſtino ſupremus Armorum Præfectus Hieroſolymam ſumma ſtrenuitate, ſingulari prudentia obſedit, pari felicitate expugnavit.*

3 *Innuit illud* Iſai. c. 52. Solve vincula colli tui captiva Filia Sion.

Numinis hoſpitium, felicia Regna, jugoque
Exemptam indigno ſplendeſcere geſtiit Urbem,
Innumeraſque animas infido ex hoſte recepit.
Nõ ego ſum [4] Minos,[5] Phrygius nec, Põtice, Judex:
Verùm, ni [6] trutinæ modus, & ratio ſimul omnis
Me fugit, hoc ſolùm eſt opibus diteſcere veris:
Hoc eſt per mare fluctivagum perquirere merces,
Quas neque diripiat medio Tunetana [7] triremis
Ionio, pelagi nec monſtra natantia perdant,
Imbrifer adverſo vel flamine [8] Subſolanus.
Æquius hanc liceat tibi rem ſed pendere mecum.
Poſtquam res Aſiæ, & [9] Saladini evertere Regnum
Cælicolûm Regi placuit; Gothefridia ſigna
Quum clivo cui nuda dedit [10] calvaria nomen,
Fixa dedere jubar; quod tu pretiumque decuſque
Eſſe putas montis, cujus divina pependit
Vertice Progenies? ſi me ſapientior audis,
Ille mihi Peruanus apex, ditiſſimus unus

4 *Minos, Cretenſium Legislator, & Rex. præſtantis ſapientiæ opinione promeruit, ut ſupremus Judex apud Inferos conſtitueretur.*

5 *Paris, Priami Filius, qui tanta fuit judicii æquitate, ut illum de prærogativa pulcbritudinis certantes Deæ Judicem fecerint.*

6 Trutina. *Statera. propriè foramen, intra quod eſt lingula bilancis.*

7 *Vide ſupra*, pag. 189.

8 Subſolanus, *ventus eſt vebemens ab ortu; ita dictus quia ſub ortum ſolis ferme naſcitur. Græci vocant* Apelioten.

9 *Saladinus, è ſtirpe Præfectorum Ægypti, primùm quidem Ægypti Regnum, mox etiam Hieroſolymitanum occupavit.*

10 Calvaria, & calvarium *dicitur totum caput carne, & pelle ſpoliatum.*

Ille mihi, qualem non jactat Mexica tellus,
Nec quidquid noſtro [1] Corteſius addidit Orbi,
Aut ſiquis Braſilos adiit felicior illo
Hiſpanæ vel [2] Luſiacæ [3] proreta carinæ.
Jam vero [4] Rhodanique manus, & flava juventus
Flandrigenûm, læta cum primùm voce ſalutat
Jordanem, Sobolem ætheream quo flumine lavit
[5] Zaccharides; fluvio æquandum lymphiſque beatis
Tune putas amnem, [6] miſto qui nomina duxit
Argento, [7] Adriacum vel qui ſuperare profundum
Fertur, Amazoniis titulis & prænitet amnis?
Demùm, quæ ſacri meta optatiſſima belli,
Gotthfridus cum vota pius perſolvit ad [8] Urnam
Hoſtibus ereptam crudelibus, Illa Tonantis
Splendida depoſito, lacrimiſque aſperſa ſuorum,
Atque tuis primùm, fidiſſima Magdalis, illa
Saxa, quid eſſe putas? hæc eſt [9] Auraria, totis

1 *Ferdinandus Corteſius Regnum Mexicanum, & quod novam Hiſpaniam vocant, detexit.*

2 *Luſitanæ. à Luſo Bacchi comite dictam ferunt Luſitaniam.*

3 Proreta *dicitur, qui proræ præeſt, Gubernator, qui puppi.* Plaut. in Rud. Si tu proreta iſti navi es, ego Gubernator ero.

4 *Milites Gallici.*

5 *S. Joannes Baptiſta, Zacchariæ filius.*

6 Argenteus, *fluvius Americæ Meridionalis; Hiſpanis,* Rio de la Plata.

7 Amazonum Fluvius, *in America Meridionali: mare Adriaticum æquare dicitur latitudine. Hiſpanis,* Rio de las Amazonas.

8 *Ad vindicatum, aſſertumque à Barbaris Sepulchrum Chriſti Domini.*

9 Auraria, *aurifodina.* Tacit. l. 3. Tiberius aurarias ſibimet ſepoſuit.

Viſceribus [10] Bogotæ, decreſcentiſque [1] Potoſi
Ditior: Americas non illi æquare trecentas
Audeo, non totum, quo Cælum fulgurat, aurum.
Hæc erat illuſtris merces, hic terminus olim
Puppibus Europæ. Phœnicia, Cyprus, Ioppe
Egregios urebat avos: ultricia vela
Illuc dirigere, injuſtis ſpoliare rapinis
Prædones Aſiæ, captaſque repoſcere prædas.
Clarius hoc multò, nōſtris & dignius armis,
Quàm nudos Indos ignavo quærere bello,
Occultiſque diem nociturum inferre metallis.
Tantorum numera nam quæ ſint digna laborum
Præmia. quæ demum? vicini rura paternis
Addere prædiolis, curru fulgente jugoſâ
Ire redire [2] Piâ, quatuor poſt terga ferentem
[3] A pedibus, lautâ [4] Sectorem admittere menſâ,
Poſtremò, quò votorum rapit ultimus ardor,
[5] Oppiduli titulum vacuis meruiſſe Sabinis.

10 Bogota. *Peruviæ regio Septentrionalis.*

1 Potoſum *Peruviæ Oppidum, auri metallis opulentiſſimum.*

2 Pia. *Via, & Porta Urbana, à Pio IV. Pontifice, qui illam ſtravit in Monte Quirinali, nomen habens.*

3 *Subaudi*, famulis.

4 Sector. *Sciſſor, Inciſor Epularis; obſonii ſcindendi dividendique Magiſter. Italis*, Trinciante.

5 *Appellationem, nomenque Comitis, aut Marchionis, vico aliquo coempto in Sabina, aut alia qualibet Provincia.*

SATYRA VII.

Ejuſdem Argumenti. Ad Ponticum.

ARGUMENTUM.

PRæſens Satyra continuatio eſt Satyræ præcedentis. Ut Autor Ponticum abducat à propoſito Americanæ navigationis, Alchymicorum eidem ſectanda ſtudia proponit. Ponticus vaniſſimæ artis irritos labores, & certam eorum oſtendit perniciem, qui eidem excolendæ ſe dedunt.

SÆpe iterum [1] capitur, qui primum roſerat hamũ,
Pontice, piſciculus. Præſens, iterumque monendus

[1] *Alchymiſtas, quos Author hìc exagitat, eos homines intelligit, qui auri conficiendi Opifices ſe venditantes, aliorum patrimoniis, et egeſtate pingueſcunt; non ſane eos, qui reconditis naturæ ſecretis utuntur ad morbos depellendos, ſuoque ingenio, & diſciplina, de Arte, quam profitentur, & Republica præclarè merentur. Sententia Authoris eſt, niſi, Pontice, mentem abjicies navigandi in Americam, iis permotus, quæ*

Nunc ades; & quoniam medio tibi pectore [2] Crœſos
Inſevit ſcabies infrena cupidinis, audi,
Poſthabitâ [3] Californe, Hiſpaniolâque relictâ,
Qua ratione queas mediâ ditеſcere Româ.
Alchymicus, lentos hiemem dum fallit ad [4] ignes,
[5] Navigat Americam, maris expers, atque latronum.
Non ille inſomnes noctes in [6] cannabe torta,
[7] Ferricrepoſque pedes Mauri, ſtomachique labores
Suſtinet. ad prunas arcani conditor auri,
[8] Crure ſuperpoſito cruri, ſellâque receptus
Oſcitat, atque duas tantum res factitat illic,
Sufflat, & inflatur. ſi tanti eſt eſſe beatum,
Ditior è modico ſi naſcitur India furno,
Quæ rabies, trabe velivola [9] turbare choreas
Delphinum,& placidos Melicertę abrumpere ſomnos?
Europam, dulcem Europam, mœſtoſque parentes
Si tu deſereres, ut ſacro tingere Fonte

in ſuperiori Satyra poſui; confido fore, ut id à te extorqueant, quæ hîc ſubjiciam.

2 *Divitias. deſiderium divitiarum.*

3 *California, Hiſpaniola, Orbis Americani ſunt Provinciæ.*

4 *Fornacularum ſcilicet, unde aurum contendit eruere.*

5 *Idem, & eo amplius proficit, quod parandas divitias attinet, quàm qui in Americam navigant.*

6 *In rudentum flexibus, & ſuper nauticis funibus cubare ſæpius ſolent, ibique ſomnum capere navigantes.*

7 *Remigum, qui ferreos laqueos geſtare ſolent in pedibus.* Mauros *dixit, quia multa ex Mauritaniâ mancipia agendis remis addicuntur.*

8 *Ut otiantes ſolent.*

9 *Suſcipere navigationem laborioſam, & navium fremitu incurſuque, Delphinum luſus, & ſomnum Numinum marinorum, ut eſt Melicerta, diſturbare.*

Barbaricas properes, Cælo & tranſcribere, gentes,
Carbaſa pande Notis; Superiſque vocantibus adſis.
Dulce eſt hæc animo volventem ſcandere pinus
Heſperias, longoſque maris ſuperare labores.
Dulce eſt Indorum extremas appellere terras,
Hoſtica tela pati, laqueoſque, & dira venena,
Et demum, exuviis devicti Ditis onuſtam,
(Nam quis major honos?) lætam profundere vitam.
[10] Si picea in tabula cunabula Solis & urnam
Solers excutias, Syrio ſtillantia libro
[1] Galbana ut inducas aris, Panchæaque thura,
Laudo pios animos. ſcopuloſa [2] Ceraunia, Syrtes,
[3] Monſtraque ſunt tanti, [4] Nabathæa ut nube vaporēt
[5] Eſquiliæ, & ſpicas conſumat flamma Ciliſſas
[6] Clavigeri ætherei ad tumulū, [7] enſiferique Magiſtri.
[8] Ultro etiam tenſos jubeam laxare rudentes,
Succos herbarum ignotos, & barbara dictu
Pharmaca ſi properas accerſere: ſcilicet [9] ævo

10 *Si navigas in alium Orbem, ut inde huc referas nova odoramentorum genera, quæ ante aras Cælitum concremes, augendo eorum cultui, laudo propoſitum.*

1 Galbana, *aliter* Meropium. *ſuccus è ferula Syria, gratiſſimi odoris.*

2 *Epiri Scopuli. qui certe non ſunt obvii ex Italia in Americam navigantibus; ſed illos pro quocunque poſuit ſcopulo.*

3 *Cete. Maris Monſtra.*

4 *Thuris vapore.*

5 *Præcipua Romæ Templa, pro quocumque alio poſuit. Baſilica Deiparæ ſacra, in colle Eſquilino.*

6 *Baſilica D. Petri Apoſtolorum Principis.*

7 *D. Pauli Apoſtoli Baſilica.*

8 *Ferrem etiam æquo animo tuum diſceſſum, ſi Indos peteres, ut nova medicamenta inde accerſeres.*

9 *Produc vitam Europæorum, aſportatis ex India novis antidotis.*

Necte moras celeri, & fluxæ retinacula vitæ.
Surge; ratem conſcende; febrim cum [10] pixyde tota
Tolle, minutatim [1] Lugonis cortice cæſo.
Advehe [2] Belzoaren, opium, Nepenthes, Elixir,
Caſtorea, atque tuos, ſapiens Kirkere, [3] lapillos.
[4] Falcem hebeta, ſilvas Phæacum, Ithacæque geniſtas
Vulnere quâ metit æquato Libitina: retunde
[5] Forficis importunæ aciem; frenoſque modumque
Pone tribus [6] Vetulis, ſacri ut vertigine fuſi
Mitiùs imperitent, formidatàque ſalivâ.
Poſtremò vitiis putrem ſi deſpicis Orbem,
Quem colis, & ſcelerum ſcatebræ, monſtroſaq; Lerne
Hortantur ſpontem [7] Canadâ mutare Suburram;
Americam, Americam, & ſi quis latet angulus ultra
[8] Virginiam & Caribas, feſtines prendere. nam quid

10 *Innuit pyxidem Pandoræ, quâ apertâ, omnes morbi & calamitates terras inundarunt.*

1 *Innuit pulverem febrifugum. fit è cortice Indico, cui multum gratiæ, & ponderis conciliavit Joannes de Lugo Societatis Jeſu, S. R. E. Cardinalis. unde etiam dicitur paſſim* pulvis Cardinalis de Lugo. China china.

2 Belzoares, opium, Elixir, Caſtorea, *nota ſunt medicamenta.*

3 *Inſinuat lapidem ex Indici Serpentis capite eductum. vocant paſſim* lapidem Kirkerianum, *à P. Athanaſio Kirkero Soc. Jeſu, qui ejus uſum mirè propagavit.* Pietra Covra. *Vide* Franciſcum Redi. Eſperienze Naturali.

4 *Mortis falcem, quæ omnes exequat.*

5 *Forfices, quibus Parcæ telas, ideſt hominum vitas, incidunt.*

6 *Parcis; quarum nomina* Atropos, Lacheſis, Clotho.

7 Canada, *Provincia eſt Americæ ſeptentrionalis;* Suburra, *Romæ vicus.*

8 Virginia, *Provincia eſt Americæ ſeptentrionalis, hoc in-*

Tam ſævum objiciat, tam turpe [9] Braſilia, quo non
Deterius paſſim videas. hic fœnore pallet:
Ingluvie ille albus ſuffitum adipemque culinæ
Computat [10] Elyſios: cæſo genitore cruentas
Ille manus terget [1] mactata conjuge. [2] fontes
Dicam Aponi, & calido medicatas ſulphure Bajas;
Nec tamen infectis inventa piacula venis?
Quàm validâ inſtructum ſcuticâ, nerviſque toroſum
Tenderet hìc carmen mordax [3] Lucilius, aut qui
Primus liventi ceras impreſſit [4] Iambo!
Verùm hæc majori ſannæ latranda relinquo.
[5] Incircum redeo. [6] Exiguũ minimùmq; laboras,
Pontice, conjicio, ſuper his: ſtipare carinis
Infectum virgis aurum, glebaſque micantes
Eſt amor. [7] at parcas nociturum accerſere longè

ſignita nomine ab Anglis, qui illam occuparunt, ut æternum Virginitatis teſtimonium facerent Eliſabethæ Angliæ Reginæ. Caribes, *Americæ populi.*

9 *Braſilia. Americæ Meridionalis Provincia.*

10 *In lautis obſoniis felicitatem collocat.*

1 *Ad mactandam conjugem accedit manibus adhuc cruentis clade genitoris.*

2 *Aponus. fons apud Euganeos, non procul Patavio, calidas habens aquas.* Bajæ, *Campaniæ Oppidum cum portu. utrobique balnea ſunt admodum ſalutaria, adverſus multa morborum genera, præſertim vero ad excindendam luem vaga Venere contractam, quam innuit Poeta.*

3 *De Lucilio Latinæ Satyræ Authore non ſemel dictum.*

4 *Archilocus, Jambici carminis repertor: quo Lycamben ad ſuſpendium adegit.*

5 *In viam redeo. redeo ad convellendum tuum conſilium, Pontice, de profectione in Americam.*

6 *Non tu Americam cogitas, ut fugias Europæ vitia, aliiſque ſupra indicatis cauſis, ſed ut opulentior fias.*

7 *Parce aſperam navigationem ſuſcipere; & ab Oriente ſpi-*

Vulturnum. Hircinis incluſæ follibus auræ
Parturiunt [8] Ditem; brevis & fornacula præſtat,
Quod vaſto petis Oceano. cum fluctibus [9] atris
Aurum quid radians habeat commune? nitorem
Scilicet ignis amat, [10] conſanguineaſque favillas.
[1] Rides? [2] Narrantem brumalia ſomnia non te
Splen audire poteſt [3] abſtemius, [4] Atellanas
Et nugas. iſthæc facili bibat aure [5] popellus,
Improbulo Scurrę ſtultum dum prodigit aſſem.
Tu credas, anus unguentaria pegmate ab alto,
Quæque levi blaterat dum ludit [6] agyrta petauro?
Abreptum inſano poſſem te [7] linquere vulgo;

rantes ventos, qualis eſt Vulturnus, quærere.

8 *Divitias, quarum Deus apud Veteres,* Dis.

9 *Aurum nihil habet ſimile cum undis tempeſtate atris: potius aſſimilandum igni, apud quem perpetuò ſunt Alchymiſtæ.*

10 *Auri amicas, & quaſi cognatas.nã igne aurum purgatur..*

1 *Ridebat Ponticus, proponi ſibi Alchymiſtarum operam, ut diteſceret.*

2 *Ponticus ſermonem excipit, quem proſequitur uſque ad finem Satyræ. ait autem, non poſſe ſe audire ſine riſu, quæ diceret Author de Alchymicis vaniſſima, ut ſomnia eſſe ſolent, præſertim biemalia.*

3 *Sine riſu, cujus eſt ſedes, aut cauſa,* Lien, *ſive* ſplen. Miſſa.

4 *Atellanæ. fabulæ, ab Atella dictæ, quod eſt Oppidum Campaniæ prope Capuam.* Livius l. 7.

5 Popellus. *diminutivum à,* Populus.

6 *Senſus eſt. credaſne tu vaniſſima iſthæc, & ſimilia iis, quæ anus promittunt, dum vendunt unguenta ex editiore loco; aut quæ dicunt* Agyrtæ, *ideſt circulatores circumforanei, dum ludunt* petauro, *ideſt ligneâ machinâ, cujus impulſu per aerem rotantur, ut à plebecula pecuniolam corradant?*

7 *Poſſem labori parcere, ut te ab hac ſententia dimoveam.*

Sed ne [8] propoſitum contra luſteris honeſtum
(Tendere nam [9] Limam certa eſt ſententia; pinum
Et dudum Hollandam conduximus) experiar, [10] ſi
Promptiùs Alchymicos tibi vellam de jecore ægro,
Quàm mihi tu dites excuſſeris Americanos.

Primo fige loco, patriis quòd rarus in oris
Chymicus exercet ridendi pulveris artem.
[1] Noricus eſt? [2] Henetis mendacia vendit aquoſis:
[3] Sequana quem lavit bellator, gaudet Ibero
Carbone & cinere: imponit tibi, Sarmata, fallax
Rheni filiolus: ſi gramina Thuſca momordit,
Sufflat in Helvetiis. [4] Romam novus appulit auri
Inventor, ſedenim dixiſſem veriùs, [5] auræ.
Compelles hominem: quæras quo ſidere natus.
[6] Dic, [7] quibus Indigetum vittis & farre litamus,
Quòd te delicium & columen faſtumque Minervæ,

ſed aggrediar illam refellere, ne impedias meum in Americam navigandi conſilium.

8 *Navigandi in Americam.*

9 *Lima. Urbs eſt, & caput Peruanę Provinciæ.*

10 *Num faciliùs ego tibi perſuadeam nihil eſſe frugis in arte Alchymiſtarum, quàm tu, ne in Americam ſolverem, ſuaſeris mihi.*

1 *Norici. Germaniæ populi.*

2 *Heneti. Paphlagoniæ populi, qui cum in ſinus Adriatici maris veniſſent, Veneti ſunt appellati.*

3 *Si Alchymiſta natus eſt in Gallia (ubi Sequana eſt fluvius) non ibidem artem exercet, ſed (quod exempli gratiâ ponitur) apud Hiſpanos.*

4 *Finge tibi, adveniſſe Romam novum Alchymiſtam.*

5 *Fumi, auræ, rei inaniſſimæ.*

6 *Utere his verbis, ut illum de ſua Patria interroges.*

7 *Quibus Cælitum habere gratiam debemus, quod nobis frui liceat tua arte, & promiſſis?* Ironice.

Janiculo dederint, feriſque nepotibus [8] Anci?
Protinus audieris, Burgundum, Teutona, Belgam;
Moſchus erit, Dacus, vel Cantaber, omnia demum
Trans alpes, & nubiferi querceta [9] Gotardi.
[10] Tanta tenent patriæ cur te faſtidia glebæ,
Dic, age; quid lutea tantum miraris in Urbe?
Scilicet [1] Arpinum ſubiit monuiſſe diſertum,
Urbem, Rufe, cole. [2] eſt operæ, Juveneſque Seneſq;
Romano ingenii nervos perfundere [3] olivo.
[4] Suſpectus mihi ſed multùm, procul axe paterno
Qui ſpondes faſces, diademata, ſceptra, tiaras:
Hæc primùm patriæ bona debes, atque propinquis.
[5] Dulcis amor Patriæ, vox eſt, ſi percipis illam,
Naturæ. facili foret aureus [6] Herma paratu
Si tibi, non ſineres gelidos horrere Decembres
Nudas natorum ſcapulas, matriſque relictæ.
In digitis te ferre [7] Midam, [8] centone parentem
Nec miſſo tegere, haud credat, quæ naſum habet, & cor

8 *Romanis, quorum fuit Rex Ancus.*

9 Sancti Gotardi *nomine Mons eſt in Alpibus editiſſimus.*

10 *Verba ſunt iterum interrogantis Alchymiſtam.*

1 *Reſpondet Alchymiſta, legiſſe ſe apud Ciceronem Arpinatem ea verba in* Epiſt. Famil. Urbem, Rufe, cole.

2 *Supple*, pretium.

3 *Formare animum moribus, & quaſi manuductione Curiæ Romanæ. Similitudo à Palæſtritis, qui oleo unguntur.*

4 *Subaudi*, es. *verba reſpondentis ad Alchymiſtam.*

5 *Vulgare illud effatum:* dulcis amor Patriæ.

6 Herma. *Mercurius.* aureum Mercurium, *faciles paratu opes intelligit.*

7 *Ut omnia poſſis in aurum vertere.*

8 Cento. *veſtis variis panniculis conſarcinata. Vide quæ notavimus* Saty. 4. p. 107.

Digitized by Google

Turba Remi. [9] Adjicias nulla ſtatione teneri
Alchymicum [10] erronem. cui ſervit, Mercurio par
[1] Hoc equidem, pennas quòd habet calcaneus. Augur
Ut [2] Chaldæus, Arabs, Niloticus, aut Syrophœnix,
Omnia colluſtrat: furnos, & balnea mutat:
Nullis caſtra locis hęrent; ſemperque vaganti
[3] Sarcinulæ in tergo: nunc hos, nunc circuit illos;
Excurrit fatuas [4] & deſultorius Urbes.
Materiæ ſimilis, primam quam docta vocarunt
Pulpita; quæ tenues cenſus, dotemque minutam
Nunc [5] flammis, nunc ſpōdet aquis, ſemperque recētes
Affectat thalamos, & inexpletos [6] Hymeneos.
Quòd ſi grande moræ pretium ſpes orta [7] lucelli
Fecerit, & dulci moneat ſubſiſtere terrâ;
[8] Nyctimenes ſocius tenebras colit: odit apricum
Lucifugus: [9] lævo ſecretus obambulat amni
Veſpere jam ſero. cauſas ſi ſæpe latentis,
Sæpius errantis cauſas ſi forte requiris,
Ut potero, dicam in nebula. [10] Veterator ineptus

9 *Abſoluto dialogo cum Alchymiſta, Ponticus ſermonem ſuum proſequitur.*

10 *Vagabundum, incerti laris.*

1 *Hoc nomine, & titulo.*

2 *Divinator Niloticus.* Zingaro.

3 *Pera viatoria.*

4 Deſultorii *dicuntur equi, ſine ephippiis, huc illuc excurrentes.*

5 *Nam materia alieno indiget conſortio.*

6 *Thalamos & hymeneos vocat, conjunctionem materię cum formis rerum.*

7 Lucellum. *diminutivum à lucro.*

8 Nyctimene, *avis eſt lucifuga. quales ſunt veſpertiliones.*

9 *Ad ripam Tiberis ſerò ſolus ambulat; & cogi tabundus.*

10 Veteratorem, *hominem veteri longâque aſtutiâ, expo-*

Apprenſum cubito Ligurinum ingentibus, ut mos,
Promiſſis onerat.[1] Fratercule, ſi volo, fies
[2] Attalus actutum. dubitas? ſic collige mecum.
Quis Superûm largitor opum? [3] Cyllenius. illum
Oramus, fortunet uti pecus, ampliet & rem.
Verùm [4] Mercurio dominatur Chimícus; illum
Præcipitat, tundit, ſubigit, concidit, adurit,
Carcere nunc damnat, puro nunc aere curvum
Suſpendit; [5] Baldum nec conſulit, & Pandectas.
Præbeat Alchymico cum ſe [6] Caducifer ales,
Fortunas affert, & opes, & denique ſecum
Cuncta. [7] Papæ! ut bellè concludis! at accipe contra
Paucula, ſubjecit Ligurinus. [8] Nuncius Arcas

nit Donatus. *hìc pro Alchymiſta.*

1 *Verba Alchymiſtæ ad Ligurinum.*

2 *Ditiſſimus, ut Attalus Rex Pergami.* actutum, *confeſtim. quod actu, & ſumma fit celeritate.*

3 *Ipſe Alchymiſta ſibi interroganti reſpondet.* Cyllene, *Arcadiæ mons, ubi natus Mercurius, qui inde Cyllenius.*

4 *Hìc* Mercurium *ſumit Alchymicus pro argento vivo.*

5 Baldus, *primæ notæ Juris conſultus.* Pandectæ. *Collectio regularum, & ſanctionum juris. ita dictæ, quod omnia complectantur. De iis ita ſcripſit* Gell. l. 13. c. 9. Tullius Tiro Græco titulo Pandectas inſcripſit, tanquam omne rerum, atque doctrinarum genus continentes. *Hoc itaque Argumento Alchymiſta ſuadet Ligurino, ut ſe in ſuam fidem tradat. Mercurius eſt opum largitor; Alchymiſta dominatur, & habet in poteſtate Mercurium (argentum vivum intelligit) habet itaque in poteſtate Mercurium, & ſuas opes.*

6 Caducæum, *virga eſt propria Mercurii.*

7 Papæ! *interiectio admirantis.* Teren. in Eun. Papæ! hæc ſuperat ipſam Thaidem. *ſunt autem hæc, & quæ ſequuntur, verba Ligurini, Alchymiſtam confutantis.*

8 *Mercurius, Jovis nuncius, in Arcadia natus.*

Omnia

Omnia ſi vobis conceſſit, tradidit [9] illas
Nempe etiam.[10] Loquere. Argutas; intelligis? [1] illas.
[2] Alma Magiſtello faveas Lucina: [3] elephantum
Parturit: abſtruſam jam ſolve, [4] Didaſcale, vocem.
[5] Illas, queis pharetrâ viduatus riſit Apollo.
Non malus auriculas demiſit, verbere jacto,
[6] Mythologus. cinerem ardentem [7] & lixivia tergit,
Indictoque vale, longè procul inde faceſſit.
Hinc tibi noſſe datum, totum cur Chimicus ævum
Exigat aut vagus, aut lateat manſiſſe coactus.

9 *Supple*, manus furaces, *quam vocem reticet, ne apertum convicium jaciat.*

10 *Alchymiſta, aut non aſſequens, aut ſe non aſſequi ſimulans Ligurini dictum, orat ipſum ut totam ſententiam proferat.*

1 *Iterum ſupple*, Manus Mercurii *furtis aſſuetas. Ligurinus loquitur.*

2 *Alchymiſta mutilatum Ligurini ſermonem non patitur. proinde rogat Lucinam, parturientium Deam, ut eidem opituletur diu parturienti, nec dum parienti integram ſententiam.*

3 *Elephantum duos annos in ventre geſtare matres memorăt.*

4 Didaſcalus. *Magiſter.*

5 *Ligurinus poſtremò manus Mercurii circumſcribit, nec nominat. Ait autem: tradidit tibi etiam haud dubiè Mercurius manus illas ſuas, quibus poſtquam Apollinis, Paſtorem agentis, boves avexit, ejuſdem etiam pharetram clam ſubripuit. Fabulam verſiculis illis tetigit* Horat.

Te, boves olim niſi reddidiſſes
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra,
Riſit Apollo.

6 *Senſit demum, quò Ligurinus tenderet, Alchymiſta. utpote qui verſatus erat in fabulis, & optimè callebat tactam Apollinis & Mercurii fabellam.* Mythologus, *fabularum ſciens, & narrator.*

7 Lixivium, & lixivia, æ. *aqua in qua cinis eſt decoctus. metaphoricè hic, pro Scommate urente Alchymiſtam.*

O

Noctivagæ metuit [8] laternæ inamabile lumen;
Occurſus vitat, poſtquam deliria ſumptu
Vendidit inſano multis, nugaſque [9] meracas.
[10] Verùm age non ficto fornax tibi ferveat auro:
[1] Hercule tu dextro felix & noveris [2] artem,
Quam neque Tireſias nudo monſtravit Ulyſſi.
I celer ad Regum Prætoria: pande [3] fodinas
Privatas: duris populos exolve tributis:
Tolle ſupervacuas, jubeaſque faceſſere mulctas.
Rari viluerit ſi tantùm annona Metalli,
Cur taxata [4] Ceres? cur Maſſica dolia [5] Fiſcus
Dinumerat? fallax oleæ ramuſculus & cur
Particulam ſucci debet [6] Quæſtoribus? adde
Olfactus [7] Braſili mercedem pendere juſſos

8 *Satellitum. qui impoſtorem in carcerem conjiciant.*

9 Meracus. *idem, quod merus, purus.*

10 *Tranſit ad aliud Argumentum. ſi verum, inquit, aurum conficiunt Alchymiſtæ, cur non accedunt ad Magiſtratus, rogantque ut publica vectigalium onera tollantur? cur non ipſi Alchymiſtæ lautiùs victitant?*

1 *Hercules, Theſaurorum cuſtos habitus.*

2 *Artem diteſcendi, quam Ulyſſi nudo, & vi tempeſtatis ejecto Tireſias Augur non indicavit. Vide* Homer. Odyſſ. & Horat. Serm. 2. Sat. 5.

3 *Aurum, quod tibi domi naſcitur.*

4 *Cur tributum pro frumento ſolvitur?*

5 Fiſcus. *pecunia publica, ſive ærarium Principis. à fiſco, ſive fiſcina, vel fiſcella; quæ vel vas eſt vimineum, per quod ſerum defluit; vel viminea ſporta, qua piſces aſſervantur. quâ apud veteres ſportâ, ſeu vaſe publica ſervabatur pecunia.* cur fiſcus dinumerat dolia? *nimirum, ut ſciat partem pretii, quæ ſui eſt juris.*

6 Quæſtor. *Præpoſitus pæcuniæ publicæ.* particulam ſucci, *expone, pretium pro oleo.*

7 *Tributum, & vectigal in Braſilum pulverem.* Tabacco

Pulveris, & naſos ſub vectigalia miſſos.
Hæc rerum domini [8] curent, fatalia bella,
Heluetiaſque acies ut alant? conducere furnum
Saniùs Alchymicum fuerat. Quid publica ſector
Commoda? [9] dic, ſodes, quot equis præſepia comples,
Chimice? ſpadices numera, quos teſſera clarat
Davala: da gilvos cum ſtigmate Biſiniano.
Quot tibi [10] fœniſecæ ſudant? [1] Quorsũ iſta? [2] bacillus
Me regit, agreſti cultro tornatus Amynthæ.
[3] Cyllarus ille mihi, Xanthuſque, & Pegaſus, Aſtur
Ille [4] tolutaris. [5] Rari tu pulveris author,
Tu qui Pactolum in Tiberim deducis, & Hermum,
[6] Bis ternos non jungis equos? tibi cœna paratur

è Braſilia magna vis herbæ Nicoſianæ in Europam advehitur.

8 *Stultè Principes tributa imponerent, ſi tam facilè poſſent quantaslibet opes parare.*

9 *Sed omittamus de publicis commodis dicere. cur tu, tam facilè parabili auro, Principum virorum vitam non agis? dicas mihi, quot habes equos in ſtabulo? quot ſpadices? (punicei coloris equos) quot giluos? (medii coloris inter album, & rufum) & quidem præſtantes omnes, cujuſmodi magnâ copiâ aluntur à viris illuſtri nobilitate, ut ſunt è familia Davalorum, & Ducum Biſiniani.*

10 *Quantam inducis fœni vim tuis alendis equis?*

1 *Reſpondet Alchymiſta, ſe de plebe hominem, non eſſe de equis nutriendis ſolicitum. baculum pro equo ſibi eſſe, pedibus incedenti.*

2 *Baculus, ruditer cultro expolitus ab aliquo Paſtore.*

3 Cyllarus. *equus Pollucis.* Xanthus, *Achillis.* Pegaſus, *Bellerophontis.*

4 Tolutares *equi, alio nomine* Aſturcones *dicuntur, ab Aſturia, Hiſpaniæ regione. dicuntur etiam* gradarii; *quòd molliter crura attollant citra moleſtiam ullam, & ſuccuſſationem ſeſſoris.*

5 *Reſumit Ponticus.*

6 *Sex equos curru poſſe jungere, virorum eſt nobilium, &*

Sed quanti? expedias. [7] ales tibi Phaſidos, aut quam
Montanæ miſere nives, gallina palato
Reſponſat blandùm: nec aper de rupe Sabella,
Patriciæ laudanda gulæ nec tubera deſunt.
[8] Delicias hominis! claram mihi fibra [9] Sagunti
Ferre famem docilis. [10] biſſenas non ego claudam
Anſere ficedulas; excuſſis bellua coſtis
Scilicet ut nitidas [1] pariat minimaſque volucres,
Mireturque novam prolem. [2] Si proluis auro
Guttura Trojugenûm, ſolâ cur veſceris aurâ,
Helluo ventorum, & multo repletus inani?
Quid ſtomacho dicis, miſerùmque latrantibus extis?
[3] Parcite nempe etiam paulùm: expectate [4] Kalendas
Auguſti, cum vos poſito petaſone bearim:
Interea durate, & res ſperate ſecundas.
  Verùm hęc fortem animũ, dices, tolerare jubebo.
Munditiæ at cordi fuerint: collaria terge:

ſplendidè viventium. Muta di Cavalli.

7 Fagiano.

8 *Verba Alchymiſtæ. facetus homo es, qui iſtas à me exquiras lautitias.*

9 *In proverbium abiit*, fames Saguntina. *quemadmodum etiam*, fides Saguntina. Saguntus, *Hiſpaniæ Civitas, ab Hannibale obſeſſa extremam famem, & ſummas calamitates ſuſtinuit.*

10 *Ficedulas præpinguis anſeris pectori incluſas, & ita aſſatas delicatum eſſe obſonii genus, narratum eſt Authori. experiantur, quibus gula eſt doctior.*

1 Nitidas. *pingues.*

2 *Iterum Ponticus ad Alchymiſtam.*

3 *Inducit Alchymiſtam ſic alloquentem ſuum ſtomachum, & viſcera feriantia.*

4 *Primum Auguſti menſis diem lautiùs tranſigere Romani ſolent, vocantque eas Ferias*, Ferragoſto. *Illud*, Durate, &

Pone [5] feneſtratam tunicam: jam ſuſpicor iſtos
Affectat [6] raſtrum Polyphemi pectere crines.
[7] Quin tu terriloquis ceſſas aſpergere dictis
Frugi hominem? [8] Quamvis, ſi fas te ducere: [9] ſed fas:
Spero equidem & noſtris fies de partibus unus.
Appropera: raptumque manu per flexa viarum
Ducit in arcanas [10] ædes, ubi nulla ſupellex,
Nudus ubique lapis fumo carieque putreſcit.
Credas depopulaſſe [1] domum Samothraces, Alanos,
Vandalicos, Hunnos, vel quos [2] Narſetis adegit
Ira [3] paludosâ longûm regnare Ravennâ.

res ſperate ſecundas *tranſtulit ad rem ludicram ex* Virg. Æneï. 1. *accidit autem mirè facetum in Satyra, gravia Scriptorum dicta ad jocoſum argumentum traducere. verùm ea res curâ in primis judicioque indiget: nam ſecus nihil erit frigidius.*

5 *Laceram, perforatam.*

6 *Paſtorem Polyphemum raſtro fingunt crines conſueviſſe pectere, ut ſibi conciliaret amores Galateæ.*

7 *Alchymiſta ſic loquitur.*

8 *Mutilato ſermone loquitur, ut ſolent qui non ſatis alteri fidunt. ait autem: Qui nos, noſtraque deſpicis, quanta cerneres arcana, quàm capereris auri conficiendi arte, ſi fas eſſet te admittere ad ſecretiora noſtræ Officinæ.*

9 *Corrigit ſe, poſtquam aliquantiſper hæſit cogitabundus, & ducit hominem ad Fornaculam auri effectricem.*

10 *Ubi artis inſtrumenta omnia, & fornaces auro eruendo aderant.*

1 *Prima, quæ occurrebant cubicula, in Alchymiſtæ domo, nuda erant, tanquam ea ſpoliaverint cultiorum Europæ regionum vaſtatores olim populi.*

2 Longobardos *intelligit, quos in Italiam evocavit Narſetes Eunuchus, iratus Theodoræ Auguſtæ. Vide* Baron. ann. Chr. 567. *Longobardi autem Ravennam Regni Italici ſedem habuerunt.*

3 *Ravennæ ſitus inter multas eſt aquarum alluviones.*

Talia mirantis ſubridens ille lacertum
Vellit, & ad lęvam, quà ſe conclave repoſtum
Occuluit, multâque fores obſederat umbrâ,
Corripuit, [4] Lemures nocturnaque ſpectra timentem.
Veſtibulum ante ipſum teretem mihi verſus in aurẽ,
Tu verò tacitus, dixit, ſervare memento
Quæ cernes. Ferrugineâ deducit ahenos
Tum poſtes clavi, & cæcum penetrale revelat.
Scilicet Alchymici patuere Sacraria tecti,
Aurificos ubi Diva beat [5] Macaritis alumnos.
[6] Pandite nunc Helicona Deæ, cantuſq; movete.
[7] Alchymicos Faſces, formidandumque Tonanti
[8] Imperium mortale canam, ſedeſque beatas.
Verùm apage invito quod turget Apolline carmen:
Quid mihi cum [9] bulgâ Permeſſide? [10] torva faceſſe
Melpomene. potius mihi tu, [1] Minoia Virgo,

4 Lemures. *Larvæ nocturnæ. ſunt qui Lemures dictos putent, quaſi* Remures, *à Remo, cujus interfecti umbrâ Romulus moleſtiſſimè agitabatur.*

5 Macaritis. *Latinè* Felicitas.

8 *Notus eſt Virgilii verſus; quo Poeta incipit deſcriptionem Alchymicæ officinæ, ad gravitatem huic loco conciliandam.* Ironice.

7 *Attollit ſtylum, ut rem magis ridiculam faciat.*

8 *Formidandum Jovi dicit Imperium Alchymiſtarum. quis enim Jovem curet, & non potius ab Alchymicis petat ſubſidium ſuæ egeſtati, ſi vera prædicant?*

9 Bulgam Permeſſidem *vocat tumorem Poeticum.* bulga, *ſacculus eſt turgidior ex corio, quo deferunt peregrinantes quæ ſunt viæ neceſſaria.* Permeſſus, *fluvius Bœotiæ ex Helicone, Phœbo & Muſis ſacer.*

10 Melpomene, *una ex novem Muſis, quam Tragœdiarum Scriptores invocant. ideo torvam dicit, & quaſi faſtuoſam.*

1 *Ait, luſtrantem ſe Officinam Alchymiſtarum non tam in-*

Trade, quod ingratum ſervavit Theſea, filum.
Par labyrinthus adeſt, par Minotaurus in illo,
Cretenſis minimùm quo diſcrepat; ille puellas
Cecropidûm, miſeras ſed devorat iſte crumenas.
Cernere erat primùm (ſi quiſquam cernere poſſet,
Squalor ubi tetro prætexuit omnia fumo)
Attamen ut, [2] nebulâ ſeptus, comitatus Achate
Troius Æneas luſtrabat Mœnia Byrſæ,
Cernebam temere congeſtos, ordine nullo,
[3] Alveolos, guttos, biſcaudas, cymbia, pelves,
Ampullas, phialas, [4] Balearica, labra, catillos,
Metretas, cumeras, charcheſia: [5] docte Bayſi,
Pace tua dicam, nec tu tot vaſa recenſes.
Forſitan Evandri patera, & ſcyphus Herculis, & qua
Dicitur intonſi virtus caluiſſe [6] Catonis,
Amphora, de numero fuerat. tum Chimicus uſus

digere Muſarum patrocinio, quàm filo Ariadnæ, quæ Minois Cretæ Regis fuit filia, quo Theſeus filo incolumis evaſit è labyrintho. nam inordinata omnia in officina Alchymiſtarum labyrinthum referunt; hoc tamen à Cretico diſtantem, quòd ibi Minotaurus Athenienſium puellas devorabat; hìc incautorum opes divitum abſorbentur.

2 *Æneas, Achate ſocio, novam Carthaginem cernebat in nebula à Venere obducta.* Virg. Æneid. l. 1. Byrſa, *propriè corium ſignificat. hìc ſumitur pro Carthagine, quòd Dido tantum terræ à Pœnis petens, quantum bovino tergore poſſet circumdare, ex eodem minutim ſecto condendæ Urbis ſpatium deſignaverit.*

3 *Plurima vaſorum nomina connumerat, quæ invenerit in Officina Alchymiſtæ.*

4 *Inſularum Balearium maxima*, Majorica *vulgo dicitur. ex eâ terrâ vaſa fiunt, quæ Italis dicuntur*, di Majolica.

5 *Lazarus Bayſius ſcripſit de Vaſculis, & re Veſtiaria.*

6 *Innuit illud* Horat. l. 3. Od. 21. narratur intonſi Catonis ſæpe mero caluiſſe virtus.

Oſtendit rerum varios, & commoda monſtrat.
Clauditur hìc [7] pulvis Solis, lac Virginis illic;
Fel lapidum hìc, lacrimamque vides morientis Echini,
Auriculam muris, rabioſæ felis [8] alutam,
[9] Cantharidum nitida expreſſum putredine ſuccum,
Formicæ cerebrum, jecur anſeris, ovaque fœtis
Eruta lumbricis, leporis gallique lienem.
Quid [10] meconiten, plumbi ſpumamque recocti,
Quid Saturni animam, quid Lunæ raſile cornu,
Quid memorē [1] tragicus quę nunquā nomina Sphyngi
Panderet Oedipodes? ſi noſcere plura laboras,
Lexicon Alchymicum [2] Martini volve Rulandi.
Interiùs flexu Fornax camerata recurvo
Tollitur, ad quatuor cubitos elata, tenaci
Hinc illinc obducta luto, quam plurimus ambit
In gyrum, firmatque [3] laterculus igne præuſtus.
A fronte oſtiolum inferius, quo ferrea pendet
Deſuper, aut gemino recidit [4] cataracta meatu.

7 *Recenſet quædam ad uſum Alchymicorum; quædam ipſe comminiſcitur, ioci gratiâ.*

8 Aluta, *pellis mollior.*

9 Cantharides, *muſcæ ſunt virides, maculis permiſtis aureis. vi cauſtica corpori admotæ veſicas attollunt. earum præcipua vis eſt in ſatis vulgato medicamine, vulgò,* Veſſicatorii.

10 Meconites, *gemma, papaveris ſimilitudine. Soporifera creditur.*

1 *Ænigmatica, & obſcura rerum vocabula: quæ, ne Oedipus quidem ſolveret, qui Sphyngis ænigma enucleavit.* Tragicum *dicit Oedipum, quia multis Græcorum Tragœdiis argumenta ſuppeditavit ſuis infortuniis.*

2 Martinus Rulandus *ſcripſit* Lexicon Alchymicum.

3 *Diminutivum à latere, qui terram excoctam ſignificat.*

4 Cataractæ, *portæ ſunt funibus aut catenis penſiles, magno impetu decidentes, ad hoſtium vim à Mœnibus propulſan-*

Hinc liceat cinerem ſubducere, pabula prunis
Inferre; hinc palmâ excurrens [5] paxillus ahenâ
Temperat anormes æſtus, moderatur & igni.
Ipſa ſed æquato quà ſternitur area dorſo,
Cretatos forulos interdum, multaque laxat
Certis ſpiramenta locis, ut vaſa receptent
Ænea, queis lentus guttatim liquitur humor;
Solvere ſeu lapidum venas, ſeu fuſa metalla
Juſſeris ire lacu, atque iterum [6] miſcere Corinthum.
Turricula in medio erigitur; viridique profundas
Mentitur foſſas, & propugnacula limo.
[7] Salve, magna Parens rerum, Fornacula, ſalve,
Magna virûm. vultu illoto, cinctuque fabrili,
Mercurii hanc circum ſacris operata Juventus
Exercet ſtudioſa focos, [8] Liparamque minutam.
Hos inter multis humeros curvatus ab annis,
Forte ſenex aderat, [9] piſtillo calvior: ambas
Barba ſed horrificat malas, impexaque pectus
Deſinit in medium. poteras dixiſſe [10] Prometheum;
Semina nam rerum miſcens exegerat ævum
Omne luto; ſed tunc ſeris jam debilis annis,
Ingratum ſufflans buccis inglorius ignem,

dam. harum ſimilitudinem referunt oſtiola fornacularum.

5 Paxillus, *diminutivum à palo.*

6 *Ubi omnis generis metalla, incendio exorto, in commune fluxerunt; enatumque inde æs Corinthium.*

7 Virg. Georg. 1. Salve magna parens frugum, Saturnia tellus, magna virûm.

8 *Lipara una ex Æoliis, ubi Vulcanus Officinam habet.*

9 Piſtillum *eſt, quo in mortario aliquid tundimus.* piſtillo calvior. *proverbium.*

10 *Prometheus primus figulorum, ut qui hominem ex limo formaverit, fuiſſe dicitur in fabulis.*

Laſſus erat [1] Steropes. Sed cum nimis ilia quaſſat,
Indulgetque [2] animæ, haud parcus pulmonis & auræ,
Tuſſicula excuſſit, tremulâ quæ fronte gerebat,
Vitrea, ſubſidium fluxæ, [3] ſpecularia, lucis.
Protinus exurgens, dum luſtrat ſingula lippus,
Et naſi quærit bipedalis [4] ephippia, barbam
Flamma, nefas! vaga corripuit: jam guttura præceps,
Jam mentum ſuperat peſtis; jam proximus ardet
[5] Ucalegon; fallor: volui nam dicere naſum.
Ejulat, & rabie gemit ille; manuque requirit,
Heu fruſtra! [6] incrementum ingens. Judæus [7] apella
Non ſecus indoluit, menti cui [8] ſyrma piloſum
Chriſtiada implicitum dextrâ, & radicibus imis
Convulſum, ſtatuit vobis illuſtre trophæum,
Urſulides mille undecies. Dum luget ademptum
Ille decus ſenii; Moles quid tanta, [9] petebam,

1 Steropes. *Vulcani adminiſter.*

2 *Sufflando ad ignem.*

3 *Conſpicilia.* Occhiali.

4 Ephippium, *ſella equis impoſita ad inſidendum. conſpicilia hic Author intelligit, quæ per jocum vocat* naſi ephippia.

5 Jam proximus ardet Ucalegon. verba ſunt Virgil. Ænei. 2. *quibus feſtivè Author abutitur, ut innuat naſum, ardenti barbæ ſenis proximum.*

6 *Barbæ ad pectus promiſſæ.*

7 Apella. *recutitus. tangit fabulam in vulgus notam, Judæi cujuſdam cum Chriſtiano homine de numero præſtantium Sanctimoniâ virorum utriuſque ordinis certantis, & quidem propoſitâ ſponſione, ut totidem alter alteri evelleret barbæ pilos, quot recenſeret illuſtri pietate viros. Chriſtianus, poſt multa, clauſit fabulam, dum S. Urſulam, & ſocias immenſo numero Martyres proferens, totum Hebræo barbitium uno ictu convulſit.*

8 Syrma piloſum, *barbam ſenis vocat.* Syrma, *veſtis eſt Tragicorum producta & caudata.*

9 *Interrogabam quempiam.*

Sulphura quid faciunt, mortaria, cribra, camini,
Præcipuumque [10] lithargyrion? progignere rarum
Contendunt [1] Lapidem: quem ſi ſub luminis auras
Ediderit, fœtu lætus Chimiſta beato
Exiliat, quantùm viſis [2] Galilæus in axe
Mediceis. Lapidem Alchymicum cum dicimus, Indî
Non tibi concha maris, Libyci non flamma pyropî
[3] Occurrat. Scyllæ cautes, ſævamque Charybdim
Subjicias animo. raucæ tibi ſaxa [4] Maleæ
Æquiùs optarim. velis remiſque citatis
Naviſragum Lapidem cautus fuge. carbaſa nullis
Allides graviùs ſcopulorum cautibus, illi
Quam Lapidi. eventus quod ſi divertere mentem
Ad triſtes liceat; multas exempla docebunt
[5] Dilapidaſſe domos Lapidem, quem Chimica fornax
Parturit, ad [6] Græcas verùm paritura Kalendas.
Quamvis, rem bene ſi teneas, ignoſcere poſſis

10 Lithargyrion. *argenti ſpuma.*

1 Lapidem, *quem* Philoſophicum *vocant. is eſt, cujus tactu omnia fieri aurea memorant Alchymiſtæ.*

2 *Galilæus de Galilæis quatuor ſtellas (Jovis ſatellites appellant) circa Jovem teleſcopio detectas, in honorem clariſſimæ Mediceorum Familiæ,* Mediceas *appellavit.*

3 *Subaudi.* animo.

4 Malea. *Promontorium Laconiæ.*

5 Dilapidare, *eſt diſperdere, conſumere. propriè lapides diſſipare, & diſpergere: per metaphoram de fortunis, & patrimonio dicitur. longe diverſam habet ſignificationem* delapido, *quod verbum iterum duo diverſa ſignificat: ſcilicet,* lapidibus ſterno*; unde loca delapidata, ſtrata lapidibus exponit Feſtus*: & lapides auferre; *ut ſuadet Columellæ locus apud Voſſium.*

6 Nunquam. *nam Græci Kalendas non habent.*

[7] Vaniloquis: cœnam qui demum & pallia captant:
Ingenii nec laude carent, marſupia flatu
Dum magico emungunt. potius [8] mirere Potentum
Aures iſta pati, docili Chimiſta frequenter
Quos jugulo trahit, & ſpe macra fallit hiantes.
Magnanimi eſt hodie [9] carboni impendere totos
Majorum cenſus, & circumferre ſuperbum
Everſorem [10] arcæ. Si tollit ad æthera [1] Vates
Et genus & formam, [2] Aſcræo ſi pumice radit
Carmen, [3] Cælifera Atlantis cervice ferendum;
De locuplete penu, toto vix mittitur anno
[4] Oenophorum, [5] cerebri merces, & dulce [6] Minerval
Sudorum. miſſam tamen imputat ille lagenam
Sordidus, inque dies magis imputat; atque ita ſecum.
[7] Perdidimus teſtam generoſam, & vel Jove dignam,
Nectaris [8] Artimini: tanti eſt perfundere Vatis
Guttur inexpletum, ut ſurgant imitata Petrarcham

7 *Alchymiſtis.*
8 *Principum.*
9 *Alchymiſtarum ſtudio.*
10 *Alchymiſtam.*
1 *Supple*, alicujus viri Principis.
2 *Senſus eſt. ſi carmina perpoliat, ut ſua expolivit Heſiodus, cujus eſt patria, Aſcra, vicus Bœotiæ.*
3 *Carmen ſublime.*
4 *Vini lagena, vel amphora.*
5 *Pretium laboris litterarii, quo ſæpe cerebrum tenuatur, & læditur.*
6 Minerval. *præmium erat quod veteres præceptoribus dabant.*
7 *Perdere ſe dicit dives donatam Poetæ vix demum amphoram.*
8 Artiminium. *Villa eſt Magni Ducis Etruriæ, cujus magnopere vina laudantur.*

Carmina[9] bis ſeptem, thuri piperique [10] cucullum
Quæ facient demum: [1] nihil his inſanius. [2] Eſto;
Officit at nullis [3] proles Heliconia; ſoli
Inſanitque ſibi: ſed cum Chimiſta trucidat
[4] Mercurium, furit ille [5] tibi: dum follibus auras
Effundit, tibi [6] tempeſtas Aquilonia ſurgit.
Ionio in magno errabat [7] Laertia pinus.
Ipſum ſed Laertiaden ſopor altus habebat,
Curarumque brevis Lethe. pertæſa laborum
Tunc pubes, longique maris, Quid parcimus, inquit,
Solvere [8] nummatos utres, qui ſplendida condunt
Alcinoi, Circeſque, & amicæ dona Calypſus?
Hæc Ithacus ſibi condiderit, dum corpora nuda
Nos ferimus pelago? [9] Socios poſt omnia vincat?
Non ultra effati, turgentes, agmine facto,
Invadunt pelles; corium fatale reſolvunt.
[10] Scilicet argentum Ogygiæ, & Phæacia gaza,

9 *Cantiunculam Italicam*. Sonetto.
10 *Integumentum rerum venalium viliſſimarum*.
1 *Supple, Poetis*.
2 *Ponticus reſpondet*.
3 *Poetæ in Helicone nutriti cum Muſis*.
4 *Cum, tuis impenſis, ſufflat Chimiſta*.
5 *Tuo damno*.
6 *Exitium ſcilicet & pernicies tuis fortunis omnibus*.
7 *Navis, quæ Ulyſſem Laertis filium ad Ithacam revehebat*.
8 *Utres, quibus venti erant clauſi, quos acceperat ab Æolo. Sed Socii exiſtimabant iiſdem contineri dona, quibus Ulyſſem affecerant Reges, & Reginæ Hoſpites: quales fuerunt Alcinous Rex Phæaciæ, Circe, Solis Filia, & Calypſo, Ogygiæ Regina*.
9 *Patientiâ Sociorum abutatur*.
10 Scilicet. ironicè. *non certè invenerunt in utribus opes*

Una Euruſque, Notuſque ruunt; denſuſque nigranti
Turbine fœdã hiemem miſcet nimboſus [1] Homerus.
Taurinæ pelles, pudeat! viciſtis, & auræ,
Quos neque carnivori [2] Leſtrygones, & populatrix
Scylla maris Siculi, cantu non ſubdola Siren,
Nec domuit vaſto clauſos Polyphemus in antro.
I nunc, Alchymicos attolle, & deprime folles:
Ventos, heu!, ſolùm poteris deprendere: ſed te,
Sed tua, væ miſero! demergent omnia venti.
Verum his præteritis, audi... [3] Ceſſa, improbe, ceſſa
Ohe! jam ſatis eſt. Dices, quæ forte ſuperſunt
Plurima, cum reducem te prora Batavica reddet
Finibus incolumem Heſperiis, [4] geminiſq; Columnis.

Alcinoi Phæaciæ Regis, & Nymphæ Calypſus: ſed ventos, quibus omnes perierunt.

1 *Qui tempeſtatem tragicè narrat.*

2 *Populi, agrum Formianum incolentes in Campania, humanis carnibus veſci ſoliti.*

3 *Abrumpit longiuſculum Pontici ſermonem contra Alchymiſtas: rogat ut reliqua differat in ſuum reditum ab America. quibus verbis perſuaſum ſe oſtendit de ejus artis inutilitate: & ſimul Pontico optatam impertit veniam in Americam navigandi.*

4 *Columnis Herculis in freto Gaditano, de quibus diximus ĩnitio Satyræ 6.*

SATYRA VIII.

Ad Ponticum Aſtrologiæ Judiciariæ ſtudioſum.

ARGUMENTUM.

JOcosè paucis agit cum Pontico. Eos, qui in rebus ſuis cęcutiunt, ſtultè aliis rerum præſagia facere. Iudicras quaſdam dubitationes Pontico proponit. Fabula de Scurra, Cæli Menſore. Interdum Aſtrologi ſibi ſtudiis ſuis perniciem creant. Scientia de Sideribus commendatione digniſſima. Qui tamen ad ineptas divinationes eâdem abutuntur, abſurdè faciunt.

ET [1] meritò. præſtat nimirum, Pontice, præſtat,

1 *Moratam, ſanamque Aſtrologiam laude digniſſimam ducit Author, ejuſque ſtudioſos plurimi facit; Judiciariã & damnatam ſolummodo carpit. Fingit autem Ponticum Aſtrologiæ ſtudio ad Cælum ſublatum, illic Cæleſtes Orbes perluſtrare. In-*

Orbe [2] Hyperionio ſedem ſolidiſque Planetis
Figere, ſtellarumque globos peragrare rotundos,
Quàm luteâ toties caligas fœdare [3] Rotundâ,
Cauſidicamque togam, ſublataque pallia fruſtra
A ſilice immundo palmos, reor, ad minimum tres.
Scilicet ut poſtquam dominæ contriveris Urbis
Atria, Patritioſque gradus, [4] latereſque potentes
Aularum, patrios quatuor poſt luſtra reviſas
[5] Myſta focos, illuc referens vix [6] annua centum,
Solicitæ ſolatiolum, columenque ſenectæ,
Subſidiumque aviæ veteri, cariſque propinquis.
Dulcius eſt audire melos, [7] Orpheius axis
Quod ciet, ad modulos dum dædala [8] Pythagoræos
Se rotat in gyrum revoluti machina Cæli,
Quâm brevis obſcura clauſum teſtudine cellæ

terpellat illum Poeta, & ita incipit ex abrupto. Et meritò. *ſenſus eſt. præclarè facis, Pontice, qui Cæli lucida inhabitas, relicta Urbe, cujus vias lutoſas, bonorum lucrique parandi gratiâ, conterunt multi.*

2 *Orbe ſolari:* Hyperion, *Solis pater. pro ipſo ſole frequenter uſurpatur.*

3 Rotunda, *Forum Urbanum emptorium. frequentiâ populi, & depreſſiore ſitu cœno obſitum.*

4 Later, *à lata forma dictus, terra eſt excocta, quæ in lapidem quadratum durata, rubedinem quandam induit, quam nunquam aquâ detergas. hinc* laterem lavare, *pro* operam ludere, *proverbio dicitur.* Terent. Phorm. purgem me? laterem lavem. *dixit* lateres potentes aularum, *epitheton transferens ab aulis ad lateres, uſitatâ apud Poetas figurâ.*

5 *Ut Sacerdotium aliquod cum honeſto redditu obtineas.* Myſta. *Sacris initiatus.*

6 *Subaudi,* aurea numiſmata. *centum nummos aureos.*

7 *Cælum, ſuaviſſimo concentu edito, in gyrum agitur. ideo* Orpheium *dixit; ab Orpheo, qui lyrâ mirum in modum valuit.*

8 *Pythagoras docuit, mira quadam ſuavitate concentus,*

Dicere

Dicere Pannonicas acies, fortemque [9] Viennam,
Et longum irata [10] Pimpleide condere Carmen.
Aut, ſi de rerum libeat perſcribere cauſis,
Nocturnâ [1] Nyphos, & te, [2] Zabarella, lucernâ
Volvere: tum veterum placitis inventa recenter
Addere: Palladias [3] Boylæo embammate menſas
Condire; interdum [4] Gaſſendi accerſere mulſum;
Seſama multijugis & [5] Magdeburgica chartis
Spargere, Carteſiumq; [6] piper, Tuſcumque [7] Salinũ.
Jure igitur, cum te ſubeant faſtidia terræ,
Lucida pervolitas Patriæ [8] proſcenia noſtræ;
Et propiore die, puraque aſpergine roris
Siderei, mortalem oculis & pectore noctem
Diſcutis: ac Sinai ut recubans in vertice montis

circumagi Cæleſtes Orbes. Vide Cicer. in Somn. Scip.

9 *Carmine Epico celebrare bellum Hungaricum, & feliciſſimum exitum obſidionis Viennenſis.*

10 Muſâ. *dictæ autem ſunt Muſæ* Pimpleides *à Pimpla monte apud Thracios, qui ſua loca Muſis dicarunt, exiſtimantes primos Poetarum Thracios fuiſſe.*

1 *Auguſtinus Nyphus Philoſophus, commentariis in Ariſtotelem editis notus.*

2 *Julii etiam Zabarellæ Philoſophi extant in Ariſtotelem commentarii.*

3 *Intellige commentationes Philoſophicas Roberti Boylii, ex Regia Societate Londinenſi.* Embamma, *condimenti genus ad irritandam gulam.*

4 *Condimenta ex doctrina Petri Gaſſendi.*

5 *Inventa Magdeburgica, quorum mentionem facit P. Gaſpar Schottus.* Techn. Cur. l. 1.

6 *Accerſita quædam ex Renati Carteſii Philoſophia.*

7 *Item inventa quædam in Etruria à doctis viris in Phyſica facultate.*

8 *Cæli convexa.* proſcenium. *propriè locus erat ante ſcenam productus.*

[9] Ductor Idumæus, vernantibus otia pratis,
[10] Halcyonumque dies agitas, dum [1] Thiade multâ
Caſtra fremunt, cytharaſque ferox & cymbala miles
Verberat, & Vitulo perjurum accommodat [2] aurum.
[3] Æolios campos, depictaque nubila findis:
Seù Venus ipſa tibi, Cæli pulcherrimus ignis,
Aptat [4] olorinas humeris inſignibus alas;
Cynthia ſeu ſocium curru ſtellante recepit;
Seu [5] pictæ Junonis aves ſubiere capiſtrum.
Nam tanti, credo, non emeris ire per altum,
Ut [6] Beneventanum ſeſſor conſcenderis hircum;
Occultuſque gravi taciturnæ noctis in umbra,
Fœda [7] capillati modereris lora mariti;
Quo vectore nigras, Erebi furiata Sacerdos,
Scindit [8] anus tenebras, dum lucos tendit opacos,
[9] Devotamque Nucem; præſens ubi Tartarus illi

9 *Moyſes*.

10 *Quatuordecim dies, quibus Halcyones, marinæ aves, fœtificant, ſereniſſimi perbibentur.*

1 *Thiades dicuntur, Bacchi ſociæ, alio nomine Bacchæ, Baſſarides, Mænades &c.*

2 *Innuit inconditos fremitus populi Hebraici, cum, profano ritu, Vitulum aureum coleret, quo tempore Moyſes divino colloquio in monte perfruebatur.*

3 *Aerem ventis obnoxium & agitatum.*

4 *Veneris currum alii à Columbis, alii à Cycnis trahi memorant.* Horat. l. 3. 28. quæ Gnidon, fulgenteſque tenet Cycladas, & Paphon junctis viſit oloribus.

5 *Pavones, Junoni ſacri.*

6 *Unum eſt ex ineptis vulgi deliramentis, Sagas hirco per noctem deferri ad Nucem Beneventanam, ibique malos Genios excire, & cum iis quàm familiariter agere.*

7 *Hirci, olidi caprarum mariti.*

8 *Saga, venefica.*

9 *Obſcœnam, execrabilem.*

Annuit, inceſtos æquatque vocatus amores.
Verùm ego,qui paucis te vellem,ſcandere Cęlum
Quî poſſim? vicinam [10] Aram conſcendere Cæli
Cui labor Herculeus, medià quæ conſita Româ
Marmoreis gradibus, jam dedignata Tonantis
Hoſpitium, & fluxam [1] Tarpeja e Virgine famam
Magni [2] Alvernicolæ Sociis conceſſit in Ædes,
Atque Joves centum ducit non unius aſſis.
Quid faciam? audaces cerâ contexere [3] pennas
Namque nefas, volucreſque jugis frenare [4] Dracones:
Sed neque Amycleus mihi ſervit [5] Cyllarus; aut qui
Hinnitus poſtquam poſuit juſſitque valere,
Edebat [6] Xanthus mediis oracula caſtris.
Forſitan ad frenos [7] Cyrrhæa valle vagantem
[8] Pegaſon accirem: verùm [9] glomerarius ille
Aereos campos jam non proculcat, ut olim,
Penniger; at terræ dejectą fronte, laborat

10 *Templum eſt in faſtigio clivi Capitolini, Deiparæ in Ara Cæli dictæ ſacrum. aditus eſt ad hoc Templum per gradus centum, & viginti, marmoreos omnes, eoſque admodum latos.*

1 *Ornabat antiquitus Capitolium Templum Jovis, & monumentum Tarpeiæ, Virginis Veſtalis, quæ arcem Capitolinam Sabinis prodidit.*

2 *S. Franciſci, qui in ſolitudine montis Alverni, miris Cæli deliciis doniſque recreatus, vitam exegit.*

3 *Quod eſt in fabulis feciſſe Dædalum.*

4 *Quorum miniſterio Athenas aufugit Medea, filiis, quos Jaſoni pepererat, in patris conſpectu trucidatis.*

5 *Equus Pollucis.*

6 *Achillis equus, qui Domino obitum inſtare nunciavit.* Homer.

7 *Cyrrha. Urbs Phocidis, ad radicem Parnaſſi Montis.*

8 *Alatus equus, qui Poetis, ut fertur, humeros commodat.*

9 Glomerarius. *Author vocis eſt* Senec. l. 1. Controverſ.

[10] Aſtmaticus, fatuis poſtquam ſervire Poetis
Non ceſſat : qui, ſi miſeris in verſibus hærent,
Syllaba nec præſtò eſt, ſcuticâ ſtimuliſque fatigant
Alipedem immeritum, & fractis calcaria dura
Tranſadigunt coſtis; tanquam de ventre Caballi
[1] Teſtorem expectent faciliſque Synonyma [2] Serræ.
Quid peccat Sonipes, ſi verſus deſinit aſper?
[3] Conſimiles numeros, & eodem fine cadentes
Si non doctus habet [4] Ruſcellius, aut [5] Stilianus?
Ergo jacet deſpectus agris, & ephippia ſolvit,
Frenaque: demiſſa [6] clitellas cogitat aure,
Atque [7] moletrinam pro Bellerophonte tremiſcit.
[8] Hìc ſaltem poterit jejunia longa beato
Furfure ſolari. quanta eſt nam, Pontice, vatum

detrahere illum operibus ſuis, glomerarium, ſanguinarium. *accipit autem vocem Seneca pro* verſuto, Raggiratore. *nam* glomerare *eſt*, impedire, in globi figuram convolvere: glomus *enim quaſi* globus *dicitur*. Equum glomerarium *dixit Poeta, qui ſpiſſiore gradu impedire pedes, & quaſi conglobare cernitur.*

10 Aſthmaticus. *Suſpirioſus. cui ob pectoris anguſtias anhelitus profundior eſt, & impeditior.*

1 *Ioannis Raviſii Teſtoris* Epitheta.

2 *Franciſcus Serra ſcripſit* Apparatum Synonymorum.

3 *Rhythmum. Italis* Rima.

4 *Hieronymus Ruſcellus ſcripſit Italicæ linguæ Rhythmarium.*

5 *Alterum Italicæ linguæ Rhythmarium edidit Thomas Stiglianus.*

6 Clitellæ. *Sellæ doſſuariæ jumentis impoſitæ, ad onera faciliùs geſtanda.*

7 *De mola frumentaria vertenda eſt ſolicitus, qui Bellerophontem per aerem vexit.* Moletrina. *locus eſt, ubi aliquid molitur.* Molendinum *paſſim dicunt, minùs Latinè. uſitatiùs apud Veteres*, Piſtrinum.

8 *In Piſtrino.*

Ruſticitas, centum impranſos qui ſæpe duellis
Quadrupedes agitant. Orlandius [9] Aurilupato
Nec ſiliquas unquam legitur poſuiſſe nec herbas.
Nulla manent [10] Hippogryphum præſepia, poſtquam
Lunai loculos [1] Aſtolfus viderit omnes,
Cum pius inſani cerebellum quærit Amici.
Sed poſitis demum quæramus ſeria nugis.
Et quoniam in medias nec penna nec ungula nubes
Me rapit, hìc mihi tu potiùs, precor, axe relicto,
Aſſideas, varioque diem ſermone trahamus.
  Principiò, ut valeas, dubito: tibi livida frontem
Stigmata nam mediam diffindunt. omine lævo
Nocturnam rixam ſubiiſti, ſuſpicor. [2] Abſit.
Dii meliora piis. Nemoris dum forte per umbras
Solivagam merulam ſequerer Venator, ad ictum
Et ſclopum inſtruerem, ter adactaque virga coactam
Contraheret ſtupam repetito verbere, forceps
Æneus, incluſum ſilicem qui dente tenebat,
Neſcio quo caſu excuſſus, ſuccendit acervum
Pulveris appoſiti: crepuit diſploſa repente
Fiſtula: diſſiliunt ſceleratæ fragmina cannæ,
Adverſamque petunt frontem. [3] Tamen ipſe futuri

9 Aurilupatum *ab Italico reddidit, Orlandi Equum innuens*, Brigliadoro.

10 Hippogryps, *& item Latinè Hippogryphus, animal quadrupes, & alatum. ſatis notus apud Fabulatores Equus Ducis Aſtolfi.*

1 *Tangit locum Areoſti, ubi Dux Aſtolfus à Lunæ ſedibus repetit cerebrum Comitis Orlandi.* Lunai, *pro* Lunæ *dixit more veterum.* Lunai portum eſt operæ cognoſcere, cives. Enn. apud Perſ.

2 *Ponticus Poetæ reſpondet.*

3 *Iterum Author ad Ponticum.*

Neſcius haud fueras damni, caſuſque ſiniſtri.
[4] Neſcius omnino. vitaſſem conſcius ictum.
[5] Neſcius? Aſtrologum cum te [6] ſutrina ſalutet?
Aſtrologo aſſurgat cum [7] pigmentarius, auceps,
[8] Pellio, [9] pollintor, [10] fartor, legumque peritus?
Cum tua tu videas oculis diſcrimina [1] lippis;
Pulveris exigui cum te [2] fornacula fallat,
Miſcuerint totum ſi rauca tonitrua Cęlum,
Quid dices, Augur? Turris [3] Grillæa [4] Cyclopem
Sentiet; ad Thermas caprificus combibet [5] ignem.
[6] Nimirum poteris [7] blennis, bucconibus iſta
Ingerere, & bardis. non credet Romula pubes,

4 *Iterum Author ad Ponticum.*

5 *Poeta admirabundus interrogat.*

6 *Sutoris, ideſt calceorum Artificis Officina.*

7 *Qui vendit pigmenta, colores ſcilicet ad vultus fucandos.*

8 *Qui pelliceas veſtes divendit.*

9 *Qui farinam facit, aut cribro purgat. à polline, ideſt flore, & lectiore parte farinæ.*

10 *Opifex farciminum, ex carne, & adipe ſecto.*

1 *Putri defluente humore vitiatis. ſenſus eſt. cum ad tua pericula, & ad ea, quæ præ manibus habes, cæcutias; de remotioribus divinare qui poteris?*

2 *Repoſitorium pulveris in ſclopo.*

3 *Ponticum inducit divinantem de caſu fulminis.* Turris Grillæa, *vetus eſt Romæ Turris. vulgò.* Torre del Grillo.

4 *Fulmen à Cyclopibus fabricatum.*

5 *Caprificus Thermarum ruderibus ſilveſcentes fulmen percutiet. Thermarum uſus apud Romanos veteres erat frequentiſſimus. inſanos in iis extruendis ſumptus, & ſummam magnificentiam, quæ ſuperſunt aliquarum veſtigia, & ſcriptorum teſtimonia palam faciunt. Vide* Roſin. l. 1. Antiquit. c. 14.

6 *Reſumit Author: ridenda, Pontice, facis præſagia.*

7 *Stupidos homines, tardos, hebeteſque* blennos, bardos, buccones *dixit.* Plaut. in Bacchid.

Si non [8] Curatoris eget. [9] Mortaria centum,
Dum loquimur, pluviis tormentaque fœta metallis
[10] Namurcum quatiunt. dic, [1] Oedipe, tutus utramq;
Dormit in auriculam, an tradet [2] Bufflerſius arcem
Obſeſſam? Audebis quidquam decernere de tot
Bombardis, tubuli ignoras qui fata minuti,
Quem portas humeris, & quem tua dextra gubernat?
Verùm res, dices, vetus eſt compertaque, cæcos
Ad ſua [3] Tireſias, aliena pericula [4] lynces
Noſcere. nocturnas piceum funale per umbras
Lumine ut ad tergum verſo qui geſtat Ephœbus,
Monſtrat iter Domino tæda lucente ſequenti,
Ipſe ſed obſcurum per iter veſtigia ponit.
Nunc age. Parrhaſiæ caudam cum videris [5] Urſæ,
Imbriferoſque [6] Hædos, inſopitumque [7] Draconem,

8 *Curatorem cum Horatio* 1. Epiſt. 1. *poſuit pro tutore ſtultis dari ſolito.*

Inſanire putas ſolennia me, neque rides?
Nec Medici credis, nec Curatoris egere
A Prætore dati?

9 *Receptacula ollarum ignearum miſſilium.*

10 *Namurcum, Urbs munitiſſima in Belgio, dum Poeta hæc ſcriberet, ab Hiſpanis & Anglis fœderatis obſidebatur.*

1 *Divinator, qualis fuit Oedipus, qui Sphyngis ænigma diſſolvit.*

2 *Gallicarum copiarum Ductor & Mareſcallus, Namurcum propugnabat.*

3 *Tireſiam Augurem, cæcum fuiſſe ferunt.*

4 *Lynces, ſilveſtria ſunt animalia, viſu acutiſſimo.*

5 *Urſæ polaris. Parrhaſia, Arcadiæ eſt Civitas, quam habuit patriam Calyſto in Urſam converſa.*

6 *Hædus. Cæleſte ſignum.*

7 *Draco. Cæleſte ſignum. vocat* inſopitum, *quia vigili cuſtodia ſervavit Hortos Heſperidum.*

Atq; [8] Hyadas, Cepheiq; [9] humerũ, & talaria [10] Perſei,
Expedias mihi pauca velim, niſi læva tibi mens,
De ſtellis; quæ nec tetigit [1] Manilius uſquam,
Muſa Caledonii nec candida [2] Buchanani,
Nec tu Sebethi lumen, [3] Pontane, decuſque.
Verane crediderim de Lunæ mira colonis
Prælia, pennigeraſque acies, quas prodidit [4] Author
De vera Hiſtoria? quem non [5] adſtringere verſu
Calliope poſſit, non carminis author Apollo.
Noſti hominem. nugator atrox hominumq; Deûmq;
[6] Sublinit os; [7] Comageni nec parcus aceti,
Undique materiam ridendi & tempora captat.
Præterea geminus, qui poſſidet æthera, Piſcis
Ionium, an Rhodanum, Lucrinave ſtagna reliquit?

8 *Hyades. ſtellæ in tauri fronte.*

9 *Cepheus, Andromedæ Pater, in Cælum translatus.*

10 *Perſeus, cum ad Gorgones debellandas proficiſceretur, à Pallade ægidem, à Mercurio talaria, & falcatum enſem accepit. idem poſtea in Cælum translatus.*

1 *M. Manilius. cujus ſuperſunt libri V. Aſtronomicorum.*

2 *Georgius Buchananus ſcripſit de Sphæra libros V. vocat* Caledonium *à Silva Caledonia, quæ eſt in Scotia, Buchanani patriâ.*

3 *Joannes Jovianus Pontanus ſcripſit de Stellis, ſive Uraniæ libros V. Eundem dicit* Sebethi lumen, *quòd diu Neapoli vixerit, ubi Sebethus fluvius.*

4 *Lucianus libros II. conſertos mendaciis meraciſſimis, ut eſt plane ludicrum & ſcurrile ingenium hominis, inſcripſit* de Vera Hiſtoria.

5 *Luciani nomen verſu Heroico includi ſyllabarum ratio non ſinit. Eum Poeta à moribus circumſcribit. lege infra.*

6 *Sublinere os alicui, eſt per jocum decipere, illudere. tractum à quodam ludi genere, quo dormientibus ora linebantur, hoc eſt, colore aliquo leviter ungebantur.*

7 Comagene, *pars eſt Syriæ ſupra Ciliciam. ejus Provin-*

Da genus, & nomen. ſtellatus terga [8] thymallus
Incidit in caſſes, an lenti anguilla [9] Comacli
Filia? quærendus foveis, ubi rana coaxat,
Cammarus, auriferis an [10] carpio paſtus arenis?
Suſpicor interſit multùm, quæ [1] nomina ſquamæ
Committas ſtomacho: thynni ſubigaſne ſaliti
Tergus, an Hadriaco ſoleris Sabbata rhombo.
Ecce alium in [2] ſcirpo nodum. per compita Cæli
Prodigus inflexam quòd verſet [3] Aquarius Urnam,
Conſilium laudo: tanti eſt aſpergere ſiccam
[4] Zodiaci orbitulam; ignipedum frenator equorum,
Ne Titan nimio, facinus! ſudore madeſcat,
Aut vitiet comptos ſublato pulvere crines.
Sed ſi tantus amor largam deducere [5] mammam
Jugis aquæ, contra cur purpurat amphora nulla
[6] Nectare Læneo? [7] dormit Semeleius altùm?

ciæ Urbs eſt Samoſata, patria Luciani.

8 Thymallus. *piſcis admodum nobilis.*

9 *Comaculum, ſive Comacula, Urbs eſt, & lacus, circa oſtia Padi, ubi anguillarum & aliorum piſcium ingens copia.*

10 *De Carpione vide* Satyr. 6. p. 186.

1 *Quos potiſſimum piſces.*

2 Scirpi. *junci ſunt paluſtres. hinc*, nodum quærere in ſcirpo, *adagium in eos, qui in re clara dubitandi cavillandique materiam quærunt.*

3 Aquarius. *Cæleſte ſignum. quinam ille fuerit, dubium eſt apud Mythologos. plerique Ganymedem eſſe, Jovis miniſtrum à poculis, arbitrantur.*

4 *Quemadmodum moris eſt vias Urbanas per æſtatem aquis reſpergere, refrigerando civium inceſſui.*

5 Mamma, *idem quod uber. hic pro largiori fonte.*

6 *Vino ſcilicet.*

7 *Bacchus Semeles filius. ſenſus eſt. cur Bacchus tam oſcitanter tolerat, aquam locum obtinere in Signis cæleſtibus, vi-*

An Superos etiam tangit cenſura [8] Lycurgi?
Demum quæ feritas miſeros excludere Cælo
Helvetios, lætis gaudent immittere venis
Qui largum, & nulla contactum [9] Najade Bacchum?
Rides? [10] Nimirum proponis, amicule, nodos,
Quos neq; [1] Cōplutũ, nec docta [2] Conimbrica ſolvat,
Nec quæ ſudat inacceſſo, [3] Salmantica, Vero.
[4] Ergo age.vulgatũ eſt,cupio quod ſcire.quot ulnis,
Quotue [5] paraſangis tellus ſecernitur aſtris?
Tu nutas? [6] barbam tu conſulis? expuis & ter?
Quid temet crucias? monſtrare quid anxius hæres,
Oſtendit domino quod Scurra? Popoſcerat [7] ille
Hocipſum Aſtrologos, centena [8] nomiſmata pactus,

num excludi? num dormit?

8 *Qui, vini odio, Thracias vites excindi juſſit.*

9 *Najades fontium Nymphas pro aqua poſuit, qua vinum diluitur.*

10 *Ponticus Authorem futilia proponentem irridet.*

1 Complutum. *præclara Civitas in Regno Caſtellæ novæ, cum celebri Academia, à Franciſco Ximenio Cardinali erecta.* Alcalà de Henares.

2 Conimbrica. *Urbs ampla Luſitaniæ, cum inſigni Academia.* Coimbra.

3 Salmantica. *Civitas illuſtris in Regno Legionis, cum Academiâ celeberrimâ, ex Palentia Urbe illuc translata à Ferdinando Rege.* Salamanca.

4 *Poeta iterum ſermonem excipit.*

5 Paraſanga. *vox eſt Perſica; menſura viarum, triginta, ut Budæus colligit, ſtadia complectens.*

6 *Perfricas barbam, ac veluti illam conſulis, ut ſolent hæſitantes, & qui tempus ad reſpondendum captant.*

7 *Scurræ Dominus.*

8 *Pollicitus ei qui certam reſponſionem attuliſſet centum nummos aureos duplices* (doppie) *quales ex auro Americano ſignant Hiſpani.*

Indorum è virgis dives quæ cudit Iberus,
[9] Inoixitque diem: qui poſtquam è Gange refulſit,
Convenere poli Menſores. Ille [10] dioptras,
Ille [1] parallaxes dum ſupputat, atque Pelaſgis
Vocibus [2] Arcadicas Domini diverberat aures,
Infert ſe medium curvatis Scurra lacertis
Staminis adducens religati enorme [3] volumen,
Quale Coronelli vix æquet Coſmicus [4] Orbis.
Conticuere omnes. ſed ludius ille per omnem
Circumagens cœtum ter lumina; Non ego, dixit,
Sum patria ex [5] Itacha, voces accerſere doctus
A Pelope, & [6] Codro, & media Lacedæmone natas.

9 *Ad conveniendum, ut ſententiam dicerent.*

10 Dioptra. *Inſtrumentum geometricum, ad latitudinem, longitudinem, & altitudinem è longinquo dimetiendam.*

1 Parallaxis *eſt varietas ſitus alicuius ſideris, aut Phænomeni, viſi ex diuerſis terræ locis, ad menſuram ejuſdem altitudinis capiendam.*

2 *Rudes, indoctas, quales aſelli habent in Arcadia, regione Peloponneſi.* Perſ. ſat. 3. Arcadiæ pecuaria rudere credas.

3 *Prægrandem fili glomerem.*

4 *Tabula perampla Orbis univerſi*, Mappamondo, *quam in lucem dedit P. Vincentius Coronelli, Ordinis Conventualium S. Franciſci, eruditiſſimis editis voluminibus, impenſoque rem litterariam, & Geographica præcipuè ſtudia, juvandi ardore, de bonis artibus optimè meritus. Virum clariſſimum, &, dum hæc ſcribimus, Ordinis ſui Miniſtrum Generalem, Author honoris & obſervantiæ causâ nominat.*

5 *Non ſine faſtidio audierat Scurra, multa ab aliis Aſtrologis, ad captandam eruditionis famam, Græca adhiberi vocabula. proinde dicit ſe neque Græcum eſſe, neque Græcas voces afferre.* non ſum patria ex Ithaca. *non ſum in Græcia natus. indicat autem Poeta verba illa Achemenidis ad Trojanos, quæ habentur apud* Virg. Æneid. 3. Sum patria ex Ithaca, comes infelicis Ulyſſei.

Ergo parallaxes alii quærantque dioptras:
Quod loquor,& manibus glomo quod profero, filũ eſt:
Filum [7] Cruſtumeri, filum dixere Velitræ,
Filum Tyburtes, nemoralis Aricia filum.
Si Cælo caput excerptum tu ſtaminis hujus
Claviculo affigas, & licia ducta deorſum
Ad perpendiculum cœptes devolvere; tenſi,
Judice te, lini terram pars ultima tanget.
Quòd ſi vel latum peccet non amplius unguem
Linea congeries, oblatum hoc guttur eodem,
Pendulus ut ſpatium exæquem, [8] ſuſpendite filo.
Dixit: & [9] Eucliden nil certius eſſe loquutum
Aſſenſere omnes. longi glomeramine fili
[10] Morio ſi tantæ corraſit nomina famæ,
Sidera quid faciunt? quid prodeſt, Pontice, totis
[1] Optica cum [2] tubulis? Summi faſtigia tecti

6 *Ab antiquis aut Urbibus Græcorum, aut Græcarum Urbium Regibus.*

7 *Non abſtruſas voces, & Græcanicas adhibeo. quod dico & oſtendo, filum eſt:* filum, *inquam: quæ plana vox eſt & rotunda, & quam Latini omnes intelligunt.* Cruſtumeri, Velitræ, Tybur, Aricia, *Oppida ſunt circa Romam.*

8 *Juvandum hoc Scurræ geſtu, quaſi loco pignoris, proprium guttur exhibentis: ut, ſi allatum ſtamen minus appoſita Cæli menſura experimento deprehendatur, eodem ſtamine ſibi collum elidant.*

9 *Euclides. Mathematicus celeberrimus. ſcripſit de Elementis Geometriæ libros quindecim, qui omnium manibus teruntur.*

10 Moriones *dicuntur Scurræ fatui, qui ſolent Principibus eſſe in deliciis.*

1 Optica. *pars Matheſeos, quæ ad oculos viſumque pertinet.*

2 *Teleſcopiis. tubis opticis.*

Conſcendas properè. nitido nox candida Cælo
Provocat examen vitri ſpecularis. ad Arcton
Verte tubum, ſolers tibi quem [3] Campana paravit,
Vel quem [4] Divino debes. attolle lacertos,
Tende manu longe ſeptena [5] volumina cannæ,
Buxoſo alterutros oculos ne parce ſpecillo
Inſerere, & vitro tenſos hebetare [6] rotato:
Nil refert; tragicum caudati syrma Cometæ
Dum videas, clarum te Romula turba ſalutet
Et [7] Meteorologum, ſoliſque annique Magiſtrum.
Aſt ubi nox capiti gravior, damnoſaque nervis,
Affixum Cælo quatuor te viderit horas,
Poſtquam viſa tibi Saturni ſtella nocentis
Frigida, & infeſti [8] facies rubicunda Gradivi,
Quid tandem referes Cæli libramine dignum?
A Jove digreſſum rigido, atque humentibus Auſtris,
Sera fatigatum reficit te cœnula primùm,
Largior & venas Bromius Pater irrigat. inde
Diſcedis cubitum. vix flatu Serva lucernam
Extinxit, pectus cum concutit arida tuſſis;
Ægreſcunt fauces. orto vix mane vocatus

3 *Joſeph Campana, Teleſcopiorum opifex peritiſſimus.*

4 *Aut cujus pretium non adhuc perſolviſti Euſtachio Divino, celeberrimo tuborum Opticorum Artifici.*

5 Volumina. *intelligit partes, ſive tubos teleſcopii complicatos, qui poſtea ad uſum explicantur, & producuntur.*

6 *Aſſiduo rotatu lævigantur orbes vitrei, qui teleſcopio deſerviunt.*

7 Meteorologus. *qui diſputat de corporibus ſublimibus: ac de iis præſertim, quæ miſta imperfecta Philoſophi appellant, ut ſunt pluviæ, grandines, ignitæ faces: quæ* Meteora *vocitant, propterea quòd in ſublimi, hoc eſt, in aere gignuntur.*

8 *Sidus Martis intelligit.*

Accedit [9] Tiracorda. [10] Moram interponite nullam
Huic iterum atque [1] iterum venã proſcindere. prçceps
Eſt morbi genus, atque animæ juguloque minatur:
Pergamei certa eſt doctrina [2] Machaonis: Ægros
Sæpe [3] angina diem non ultra conficit unum.
Verùm ubi [4] vellit utrem, & ventos venatur [5] Iatros,
Nec cruor emiſſus languentia guttura ſolvit,
Res ad [6] candelam, & ſacræ luſtramina lymphæ
Decidit. [7] immortale Epulum, & fragrantis olivi
Chriſmata, ſupremæ ſumit [8] munimina luctæ.
Ictibus abruptis poſt paulò pulſa frequenter
Triſtificos dat [9] nola ſonos. Quæ funera [10] turris
Indicit? rogitant. Annis & corpore fidens

9 *Nobilis Romæ Medicus.*

10 *Verba ſunt Medici ad famulos & amicos, Aſtrologi ægroti lectum obſidentes.*

1 *Reſpirationi. halitui ducendo.*

2 Machaon, *inſignis apud Homerum Medicus, Æſculapii filius. ſed hìc Poeta Galenum intelligit, qui patriâ fuit Pergamenus.*

3 Angina *ab angendis faucibus dicitur. morbus eſt vi acutiſſima, ſpiritui viam præcludens. Italis* Scherantia.

4 *Nihil agit, ut qui utrem vellunt, aut retibus ventos venantur.*

5 Iatros, *Latinè Medicus.* Archiatros, *Medicorum princeps.*

6 *Ad extrema. ad candelam, quæ in Fidei teſtimonium accenſa ſtringitur ab ægroto. item ad aquam expiatoriam.*

7 *Diviniſſimum Venerabilis Euchariſtiæ, item extremæ è ritu Catholico Unctionis Sacramentum.*

8 *Adverſus hoſtem Tartareum, qui, prædæ inhians, omnes tunc vires exerit.*

9 *Æs campanum, non ſoluto tractu continentique pulſatum,* (alla diſteſa) *ſed abſciſſis pulſibus, & ictibus interpolatis..* à Tocchi.

Aſtrologus, [1] vixit; ſpeculator ſtrenuus ille
Luciferi,& [2] Cancri. [3] Bene habet:nil quęrimus ultra.
Inſomnes noctes diſcat nunc ducere celſa
In ſpecula : diſcat certis deprendere ſignis
[4] Phænomena, & Lunæ vaſtos inquirere montes.
Heſperus, [5] Arctophylax, & pigri plauſtra Bootæ,
Et Berenicæo pandus cum ſidere Delphin
Multos dejiciunt letho, traduntque quotannis
Manibus Aſtrologos. vindex ſic corrigit æther
Audaces oculos, & quæ cenſoria longis
Aſſiliunt cryſtalla tubis. Cæleſtia ſigna
Idcirco natura procul ſubmota removit,
Suſpicere illa licet quòd nos, ſanctèque vereri,
Phlegræis ſed non [6] armis invadere. Quædam
Ignorare juvat; ſeſeque ornatior effert,
Sobria dum caſtum retinet doctrina pudorem.
   Sed non ſidereos idcirco noſcere motus,
Ignitaſque faces, & ſplendida Monſtra vetarim.
Aſtrorum curſus explores atque recurſus;
Aſpectus Cæli varios, [7] palantia Signa,

10 *Turris Campanaria.*

1 *Vivere deſiit. Reſponſio eſt cujuſpiam è populo, cui comperta erat mors Aſtrologi, ad eum qui interrogaverat de nolæ ſonitu emortuali.*

2 *Luciferum, & Cancrum Sidus intellige.*

3 *Reſumit, qui primùm fuit inductus ad interrogandum.*

4 Phænomena, *Latinè* Apparentia. *nova corpora Cæleſtia, quæ poſtquam ad certum tempus luxerunt, mox evaneſcunt.*

5 *Arctophylax, Bootes, Coma Berenices, Delphin, nota ſunt ſiderum nomina. quod fabulas attinet, vide* Hyginum.

6 *Opticis tubis. quaſi armis & audaciâ Gigantum.*

7 Palari. *idem quòd vagari, errare. Voſſius Ethymon ducit*

Inſpicias: leges luſtris præſcribe modumque,
Ætatumque vices ſtabili ratione recenſe.
Pervince indiciis minimùm fallacibus, ævo
Ut ſit iter certum, atque eadem menſura fluenti,
Quilibet & poſthac eat emendatior Annus.
Hìc animi curas, vigileſque impende labores;
Hìc mihi [8] Pythagoras, hìc tu [9] Megareius eſto.
Præterea qui nos juſſit ſublimia Cælo
Lumina ferre Deus, non interdixit & illas
Ingenio peragrare vias. quò tollere frontem
Nos voluit ſapiens naturę conditor, illuc
Mens volet, & ſuperis ſpatietur libera campis.
Verùm *non ultra crepidam* clamabat [10] Apelles.
Nam quid bellorum eventus ignara repoſcis
Sidera? quid dubii caſus maris, atque viarum?
Et, ſi Natta ratem ſcandit periturus in undis,
Et ſi qui campum fodit Ollus, [1] Satrapa fiet?

à Græco πλανω, quod exponit, trajecto. *malim à palis, quibus caſtrorum tentoria fulciuntur, qui huc illuc ſæpe transferri ſolent. præſertim cum vocis acceptio uſitatior ſit in re militari.* Liv.5. Obſidionis tædio victi abſcedunt, vagique per agros palantur.

8 *Qui fuit rerum, motuumque Cæleſtium ſtudioſiſſimus inveſtigator.*

9 *Euclidem Mathematicum alii patriâ Alexandrinum, alii Megarenſem fuiſſe ſtatuunt. Vide* Morerium, & Menag. in Notis Laert.

10 Ne Sutor ultra crepidam, *Apelles dixit Sutori cuidam, qui in Tabula, quam expoſuerat Pictor, non ſatis habens crepidarum vitia taxare, membrorum delineationem reliquam improbabat.*

1 Satrapa. *Perſicum eſt vocabulum. Provinciæ Præfectum ſignificat.* Satraps *pro Satrapa dixit* Sidon. Carm. 11. quiſque ſedet ſub Rege Satraps.

Poſtremò

Poſtremò arcanos aditus, penituſque repoſtas
Pectoris humani latebras, & libera cauſis
Proveniunt quæ ſæpe ſuis, Erymanthidos Urſæ
[2] Vellera ſi rogitas, & olentis cornua Capri,
(Ut miſſum faciam, [3] cribro quòd congeris imbrem,
Et cedis nebulas) injurius aſtra laceſſis,
Dignus continuò qui Cæli vindicis iram,
Et merita ultrices referas reſponſa ſagittas.

Quid tibi conſilii, quæ mens, [4] Genethliace, duras
Dum noſtris animis ſummo ſtruis axe catenas?
Expers ſervitii, noſtri pars optima, juris
Atque ſui retinens, cur a te ſubditur aſtris,
Quòque trahunt, ſequitur? ceu fune juvencus ad aram
Obtorto rapitur collo, vel vincula centum
Cum ſubit, & demum tunc [5] Protheus ora reſolvit.
Experiar, num divinem quò dirigis arcum.
Turpis an ut totum detergat culpa pudorem,
Atque metum pœnæ, quo perſtat vindice Rectum?
Occidas hominem nam ſi, cogentibus aſtris,
Si latro ſic fueris, mendax, [6] ceritus, adulter,

2 *Pro quocumque ſidere accipit Signa Cæleſtia Urſæ polaris, & Capricorni.* Erymanthus *mons, & nemus Arcadiæ, ubi ortum habuit Calyſto, in Urſam polarem converſa.*

3 *Aquam cribro ingerere, nebulas diverberare, parœmiæ ſunt, quæ irritam operam ſignificant.*

4 Genethliaci, *qui futura prædicunt, inſpecta cujuslibet die vel hora natali,* Genethliaci *tertiam produxit metri gratiâ.*

5 *Protheus, Deus marinus, idemque Augur, non niſi vinculis adſtrictus vaticinia reddebat. ab ita devincto optatam reſponſionem extorſit Menelaus, ut narrat* Homer. in Odyſs. & *Ariſtæus ut exponit* Virgil. Georg. 4.

6 Ceriti, *furioſi dicuntur. quaſi mente à Cerere orbati. Alii ſcribunt* cerritus; *ut origo ſit,* Cereritus, & *ejectâ ſyllabâ,* cerritus.

Quod ſequitur, Statua id videat [7] vervecea, nullas
Eſſe hominum culpas, & nullos eſſe nocentes.
Atridæ licet [8] olla domi tibi ferveat, herbas
Miſcuerisque manu, quas gignit [9] Colchica tellus,
Abſolvent omni te crimine protinus aſtra,
Deſuper illaqueant quæ te, raptantque coactum.
Nullus erit [10] Minos tam ferreus, aut Rhadamanthus,
Cujus non venias, animi ſecurus, ad urnam,
Si tibi perjuro, patria vel cæde cruento
Sidera vim faciunt. Pupillos Sidera nudant:
Sidera præfocant patruum, natoſque trucidant:
Sidera rixoſæ jugulum fodiuntque novercæ.
Quid ſceleri eſt reliquum, ſi, quæ prohibere nocentes
Sidera debuerant, faciunt? Cæloque rebelles
Mortales non aſtra vetant inſurgere; cogunt?
Artibus his laqueum ſed non nequiſſimus unus
Effugit; fruſtra commentaque callida movit.
Ille quidem, juſſus tortori tradere collum,
Judicis ante pedes procumbens; Non ego, dixit,
Sum furti reus: ut ſacrâ nocturnus ab arâ
Diriperem argento fulgentia vaſa, Crucemque,
Non ſuperanda mei violentia compulit aſtri.

7 *Hoc eſt, ſtupidiſſimus quiſque intelligat. Servum ſtupidum,* verveceam ſtatuam *appellat* Plaut. in Capt. ite intro: interim ego ex hac ſtatua ververcea volo erogitare, meo minore quid ſit factum filio. *quaſi ex bruto aliquo, mutoque homine.*

8 *Licet occideris tibi ſanguine arctè conjunctos; ut Atreus Thyeſtæ fratris filios elixos eidem devorandos appoſuit. innuit illud* Perſ. Sat. 5. ſi quibus olla Thyeſtæ fervebit.

9 *Herbas venenatas, quales legere conſueverat Medea, Colchorum Regis filia, inſignis venefica.*

10 *Minos, & Rhadamanthus, Inferorum Judices, pro quocumque judice ponuntur.*

Olli ſubriſit Judex; &, Me quoque, dixit,
E trabe tranſversâ ut jubeam te claudere vitam,
Non ſuperanda mei violentia pertrahit aſtri.
Hæc fatus retro veſtigia vertit: at ille
Conticuit primùm; mox [1] littera longa pependit.

1 *Litteram longam facere, pro pendere è patibulo dixit* Plaut. in Aul. neque quicquam melius eſt mihi, ut opinor, quàm ex me ut unam faciam litteram longam, meum laqueo collum quando obſtrinxero. *Quam verò litteram longam intelligat Plautus, Lambinus ibidem multis diſputat, adverſus eos, qui litteram L eſſe intelligendam contendunt. Litteram, quam Græci vocant* Jota *à Plauto indicari, mihi non eſt dubium.*

SATYRA IX.

Ejuſdem Argumenti. Ad Ponticum.

ARGUMENTUM.

EOs, qui Cæleſtium Orbium ſtudiis ſe dedunt, Deum, Cæli Dominum, firmiſſimè credere, ejuſdem verò legibus ſanctiſſimè obtemperare decet. Fabula de Aſtrologo, & Fele amaſia. Futura, præſertim ab humano arbitrio pendentia divinantium temeritas, & ſtultitia. Anus Babylonicæ divinatrices irridentur. Nullam eſſe fidem Ephemeridum in rebus judiciariis. Fabula de Aſino Zimæ.

SI Cæli tibi nota domus, dic protinus ipſo,
Pontice, de Domino quid ſentis? ambigis anceps?
Fare: quid addubitas? ſuſpenſam ad ſidera frontem
Erige. nonne vides radios erumpere paſſim
Numinis immiſti, & veſtigia cæca relinqui,

Digitized by Google

[1] Stricturaſque breves? Cælum eſt illuſtre volumen
Scilicet; impreſſumque notis, quas nullius ævi
Excuſor [2] Komarekus habet. niſi percipis illas,
Accipe [3] Anagnoſten; paulo & ſeductior audi,
Non quæ cantabat cithara crinitus [4] Iopas,
Alcinoi [5] aut Fidicen, ſed quæ reſonare docebat
Jordanem [6] Vates, Carmeli & culmina. Cælum
Numinis enarrat laudes, & jugiter ipſum
Nunciat [7] Authorem. Audiſti? an jucundiùs intrat
Ilia Democritus, craſſoque [8] Epicurus in horto,
Quidquid & illevit chartis [9] Lucretius Oſcis?
Si Collis, media qui ſurgit in Urbe, [10] Citoreus
Explicat auguſtam frontem, Sedemque Latinæ

1 Stricturæ, *ſcintillæ ſunt, è ferro candenti, cum tunditur, emicantes. ita dictas docet* Nonnius, *vel quia ſtrictiùs emittuntur, vel quia oculos fulgore perſtringunt.* Virgil. 8. ſtriduntque cavernis ſtricturæ chalybum.

2 *Joannes Jacobus Komarek. notus in Urbe Typographus.*

3 Anagnoſtes. *Latinè Lector, Interpres.* Cicer. ad Attic. nam puer feſtivus, anagnoſtes noſter, Soſiſtheus deceſſerat.

4 *Jopas. fidicen & Cantor Didonis in convivio Æneæ hoſpiti exhibito. Vide* Virgil. l. 1. Æneid.

5 *Demodocus, Citharœdus Alcinoi Regis Phæacum, ſuaviſſimè pulſabat fides, & accinebat, dum Ulyſſes ab Alcinoo convivio exciperetur. Vide* Homer. Odyſs.

6 *Sanctiſſimus Rex, & Propheta David.*

7 *Inſinuat initium* Pſalmi 18. Cæli enarrant gloriam Dei.

8 *Democritus, & Epicurus Philoſophi, aut nullos eſſe Deos aut rerum humanarum curam negligere docuerunt.*

9 *Lucretius Poeta Epicuri Philoſophiam verſibus expoſuit.* chartis Oſcis, *id eſt antiquis. ab Oſcis, qui maritimum Campaniæ tractum tenuerunt.*

10 *Prope Flaminiam, & Forum Columnæ Antonini, colliculus eſt, vulgari appellatione* Citorius, *aliis* Citatorius, *ita dictus à citandis centuriis, & tribubus ad Comitia. Ædes Lu-*

Aſtreæ, Romamque [1] brevem; ſi ſuſpicis [2] Ædes,
Annoſis merces ubi vectigalia pendunt
Cautibus, & Fiſco ſervit longinqua vetuſtas
Mole fatiſcenti (potuit tantum arte magiſtrâ
Exeſas ſtructura recens ornare Columnas)
Videris hæc, inquam: extemplo mens anxia quærit
Artificem magnorum operum: ſi proximus unus
De ſociis te commoneat; [3] Qui præterit, ille eſt
Rerum molitor: Dii te, [4] Fontana, profaris
Illico ab abrupto, fortunent: maxima Roma
Aſſurgat quòd major adhuc, debere fatetur
Se tibi. [5] Præclarè hoc equidem,atque humaniter actû
A te collaudo. Verùm nunc ſidera rurſum
Suſpice. convexi tu celſa [6] Citorea Cæli,
Tu ſedem, ſenii per tot labentia ſæcla
Immunem, nullo rimam quæ duxerit ævo,

doviſias in eo Colle ſummâ magnificentiâ inchoatas ad uſus Curiç Romanæ convertit Innocentius XII. Pontifex Maximus, illuc translatis omnium ferme Urbanorum tribunalium Ordinibus, Ædeſque Curiæ Romanç vocari juſſit.

1 *Non ita procul à Foro Columnæ Antonini, antiqui ædificii ruinoſa quædam, & vetuſtate exeſa veſtigia viſebantur in platea, quæ vulgo dicitur*, Piazza di Pietra. *incertam Ædificii conjecturam faciunt Columnæ ſolùm prægrandes aliquot, quæ ſuperſunt, cum epiſtylio, & parte ſolidi parietis cum fornice. alii Porticum, alii Baſilicam ipſam Antoniam fuiſſe ſtatuunt. Ea rudera, & Columnas, novo ſtructuræ opere, in Ædes publicorum vectigalium commutavit idem Pontifex Innocentius XII.*

3 *E populo aliquis monet.*

4 *Architecti illuſtres præfatarum Ædium, Fontana pater, & Filius.*

5 *Iterum Poeta ad Ponticum.*

6 Citorea Cæli *dixit Cæli domum. quaſi longe nobiliora Ci-*

Tune Domum tantam, tanto munimine ſtructam,
[7] Fontanâ caruiſſe putas? qui fulciat illam,
Qui tendat validis [8] hypomoclia libramentis,
Nullus erit? nullus tot euntes ordine curſus
Aſtrorum regat, & certis moderetur habenis?
    Verùm apage hinc, dices, maledicta nefaria: queſtus
Tolle ſupervacuos, atque impia jurgia. quidquid
[9] Bellarmina docet pueros rubrica, fatemur.
Gratulor. at nitidi ſi [10] bractea tinniit auri,
Cor tibi rite ſalit, cæcoque cupidine putris,
Arcturi, [1] Erigones, & nimbiferi Orionis
Immemor, accepti decoctor prodigus [2] aſſis,
Reſpicis ad veteres [3] glandes, quercumque relictam.
Blandula, poſt paulò at graviùs nocitura voluptas
Si cupidis offert [4] Circeia pocula labris,
Fallacem cyathum properanti gutture ſorbes,
Et vitanda voras [5] narthecia: totus in aſtris

torea, hoc eſt, Ædes Romanæ Curiæ in ejus nominis Monte.

7 *Suo ſcilicet Architecto, & Cæleſti Artifice.*

8 Hypomoclium, *axiculus dicitur in ſtatera, cui jugum innititur.*

9 *Libellus Doctrinæ Chriſtianæ, Roberti Cardinalis Bellarmini.*

10 Bractea *differt à lamina, quòd hæc craſſior, illa tenuis magis eſt, & plicatilis.*

1 *Erigone, Icari filia, paterni funeris dolore, ſibi manus intulit. deinde in Cæleſte Signum Virginis converſa eſt.*

2 *Tuum veluti patrimonium negligens, ſtudia Cæleſtia.*

3 *Ad corporis voluptates, quas abhorrere deberet animus, rebus Cæleſtibus mancipatus.*

4 *Quibus poculis delinitos Hoſpites Circe venefica in feras mutabat.*

5 Narthex, *arbuſcula eſt, ferulæ affinis. inde narthecium,*

Et modò qui fueras, [6] Elpenore turpior ipſo,
[7] Colluviaris humum roſtro fodis. eripe cœno
Exerti vim celſam animi: mortalia circum
Excute degeneres curas. Quò, transfuga Cæli,
Quò, deſertor, abis? ſi te non altiùs effers
Viſco torpentis limi, glebæque tenacis
Sordibus, haud ego te rebus Cæleſtibus aptum,
Nec reor Aſtrologum. tanto vis nomine dignum
Noſcere? Cantabriâ natum, gelidâque Pyrene
Deſigno [8] Heroem; Cælo qui lumina figens,
[9] Quâm ſordet tellus, inquit, dum ſidera cerno!
Diſce Mathematicum, [10] bigis qui prævolat albis
[1] Keplerũ, [2] Hipparcumq; [3] Syracuſiumq; Magiſtrũ,

medicamentorum, & odorum repoſitorium; quòd ea narthecis ligno ſtructis vaſculis commodè cuſtodiantur.

6 *Elpenor, unus è Sociis Ulyſſis, in ſuem verſus à Circe.*

7 Colluviaris, *autore Feſto, porcus dicitur, qui cibo colluvione miſto nutritur.*

8 *S. Ignatium de Loiola, Societatis JESU Fundatorem.*

9 *Frequenter admodum, & dulciſſimè uſurpabat S. Ignatius illa verba.* Quàm ſordet tellus, dum Cælum aſpicio!

10 *Bigis, vel equis albis præcedere, vel præcurrere dicimus, ubi quem longè aliis ſuperiorem exprimere volumus. Equos albos fortunatiores, & auſpicatiores habebant Veteres. ideo Victores in triumpho albis equis ducebantur. albati feſtis diebus incedebant Romani. albis lapillis dies lætos ſignabant.* Horat. in Serm. Siſennas Barros ut equis præcurreret albis.

1 *Joannes Keplerus, Mathematicus Virtembergienſis, floruit ſub Cæſaribus Rodulpho, Matthia, & Ferdinando. multa, & præclara edidit. Vide* Riccioli.

2 *Hipparcus Mathematicus, Straboni Nicæus, Ptolemæo Rhodius, ſummam famam obtinuit tempore Ptolemæi Philometoris & Evergetæ, Regum Ægypti.*

3 *Archimedem Syracuſium.*

Teque,[4] Conon,phialâ inſculptum lucente Menalcas
Quem meminit, ſocii oblitus.[5] Meteorica novit
Omnia nimirum, & Cæli doctiſſimus ille eſt,
Qui vitæ curſum, ſignant quà ſidera callem,
Dirigit, acceditque vocantibus, & ſapere audet.
Si tu [6] Caſſiopen, Amycleum & Caſtora calles,
Nubifugos ignes, & ſigna faventia nautis,
[7] Cur animum in portum tandem non ducis ab undâ
Fœdifragâ? firmat cur nullo in littore mores
Anchora compoſitos? terras adverte, priuſquam,
Heu miſerum!, ſurdos queſtus, & inania vota
Condas Ægeo in magno, Myrtoaque prendas
Saxa tremente manu. Faciam, portuſque requiram,
Dicis; ſed paulum expecta: [8] Glyceramne relinquam
Plorantem? [9] Glyceram? Ut timeo ne fabula fias,

4 *Conon Samius, Archimedis æqualis, &, ut Pomponio placet, Magiſter. Ut gratiam iniret à Ptolemæo Evergeta Ægypti Rege, Berenices ejus Conjugis comam, in ſidus mutatam eſſe finxit. ita habet Callimachus in* epigram., *quod Catullus Latinè reddidit. Hujus Cononis Signum habere ſe dicebat inſculptum in poculo Menalcas apud* Virgil. Ecl. 3. *& ſimul alterum, cujus nomen Menalcæ non occurrere, è paſtoritio ſcilicet more, finxit Virgilius*. In medio duo ſigna, Conon, & quis fuit alter? *de eodem Conone* Propert. 4. 1. Horos, & à proavo ducta Conone domus.

5 *Miſta imperfecta in aere. grandines, Iris, fulmina, pluviæ, &c.*

6 *Caſſiope, Andromedæ mater, poſt expoſitam monſtro filiam in Cælum relata.* Amyclæ, *Civitas prope Spartam, Caſtoris & Pollucis patria. Alii Spartæ natos putant.*

7 *Allegoricè loquitur. monet Ponticum, ut ante extremum vitæ tempus ſanctioris vitæ conſilia occupet.*

8 *Amicam.*

9 *Reſumit Poeta cum admiratione.*

Ut quondam Aſtrologus, ſubluſtri noctis in umbra,
Qui citharam ante fores dominæ pulſabat amicæ.
Tundere ſed poterat [10] Phrygiæ cava tympana Matris,
[1] Hilum haud proficeret. Surdos [2] Hiſpulla laceſſit
[3] Glires, & adductis ſocors lodicibus, altùm
[4] Rhonchiſſat, quã non moveat [5] Taratantara clamãs
Ennius. at cinerem tepidum quæ forte fovebat
Ad foculum felis, nervis excita canoris,
Unguibus, occluſam [6] temere, eluctata feneſtram,
Extantem inſcendit tabulam, quam lignea crates
Hinc atque hinc forulis oculata frequentibus ambit.
Aſtrologus primo ut ſenſit ſtridentia tigna
Subſultu, ratus Hiſpullam, ut pice perlita tæda,
Liquitur, & totis miſerum bibit oſſibus ignem,
Inſtauratque melos. ſed poſtquam lumina felis
Lucida per medios rimarum vidit hiatus
Scintillare; jecur tum verò ſaucius ægrum,
Pertuſi ut corium cribri; Proh lumina!, dixit,
Quæ Solem medio auricomus cum fulgurat axe,

10 *Berecynthiæ. in cujus ſacrificiis tympana quatiebantur.*

1 Hilum, *nigrum illud punctum, quod in ſumma faba cernitur, interpretatur Feſtus. hinc* nihilum. *quaſi ne hilum quidem.*

2 *Nomen amicæ, ut fingitur, Aſtrologi.*

3 *Beſtiolæ, muribus ſimiles. truncos arborum colere, & multam vitæ partem dormire feruntur.*

4 Rhonchiſſare. *ſtertere.* rhoncus, *ſtertentis ſonus.*

5 Taratantara. *vox eſt tubæ ab Ennio confecta verſu illo,* at tuba terribili ſonitu taratantara dixit. *quem Ennii verſiculum ſic mutavit* Virgil. 9. at tuba terribilem ſonitum procul ære canoro increpuit.

6 *Negligenter. non obſeratam peſſulis, ſed lignis incurioſè laxèque junctis.*

[7] Vendere Judæis poſſunt. ò ſidera, quæ me
Aſtrologum facitis. Modulis dum ludit ineptis,
Et ſe cum ſociis jactat, tollitque ſuperbè,
(Incertum tulerit quis caſus) amaſia felis
In miſerum revoluta caput, frontemque genaſque
Ungue notat; citharæ chordas intercipit omnes:
Atque, procul fugiens, oculos, lucentia jam non
Sidera, luctificos ſed nigra nocte Cometas,
Aſtrologo monſtrat; noctu qui felis amator,
Mane fuit totâ notiſſima fabula Româ.
Ergo Genethliacum ſi cælant aſtra futurum
Dedecus; infauſtæ fulmen [8] ſponſale feneſtræ
Si neque milvus hians monuit, nec [9] præfica bubo;
Quid varios Cæli motus, quid, Pontice, pennas
Alituum, cæſarum ovium quid juverit exta
Conſulere, atque recens natis non parcere pullis?
Sed dulce eſt, dices, viſis præſagia nummis
Vendere. Dives amet ſic te, cui ſidera curæ,
[10] Uranie; populo, tibi cum confertior adſtat,
Quid narras, memora; cupio nam diſcere. [1] Primùm
Eſt operæ pretium bis ſena cubilia Cæli
Noſcere. Bos, Aries, Cancer ſibi conſona fingunt
Nam membra, & venis tacitè dominantur adultis.

7 *Viliſſima quæque Judæi Romæ coemere ſolent, quæ poſtea majori pretio divendunt.*

8 *Intelligit ictum felis decidentis in caput Aſtrologi.*

9 *De præficis ita* Feſtus. præficæ dicebantur mulieres, ad lamentandum mortuum conductæ, quæ dabant cæteris modum plangendi, quaſi in hoc ipſum præfectæ.

10 *Uranie, una eſt ex novem Muſis, tractans Cæleſtia, unde & nomen ſortitur. ſcitè Pontanus Poema de Aſtris* Uraniam *inſcripſit.*

1 *Ponticus Aſtrologus verba facit ad populum.* bis ſena cu-

Nulli nota magis domus eſt ſua, quàm mihi Cælum.
Pandare, Libra tibi mores inducit honeſtos:
Tyndaridæ dederunt, quòd ſis formoſa, Lycori:
Fauſtinum Venus emaciat: tibi tuſſiit algens
Saturnus: mitis primam tibi molliit horam
Juppiter. Ad ſtivam Cælo compulſus Arator
Sæpius ingratos ſudoribus irrigat agros.
Ad Faſces Cælo devecti, gemmea Reges
Sceptra manu ſtringunt, atque auro divite pallent.
Ad ſummam Surrentinum cur Nauta phaſelum
Mellitis oneret pomis, cur ſubliget enſem
Venalem lateri Miles, cur Aulicus horas
Oſcitet octonas, ſella defixus in una
Ante fores Domini, tabulâ ceu clavus [2] acernâ;
Demum cur cauſas Juris legumque peritus
Actitet, & doctâ perfundat roſtra ſalivâ,
Intra [3] Zodiaci callem latet abdita cauſa.
Sed ſoli patet Aſtrologo conclave repoſtum.
Otia quin etiam ſi poſcat Rector Olympi,
[4] Ille immenſum humeris, & vix tractabile pondus
Suſtineat, tanto haud impar ſuccedere clavo.
[5] Credimus. ut multo nimirum ſæpe recedit
Laſſus ab igne coquus; ſolers tunc ferrea verſat

bilia Cæli. *duodecim Signa Zodiaci.* Tyndaridæ. *Caſtor & Pollux, Helenæ fratres. nam Leda ex Jove Pollucem & Helenam, ex Tyndaro Caſtorem genuit & Clytemneſtram.*

2 *Ut Aulicos in procætonibus* (anticamere) *perdiu ſeſſitantes exprimat, ſimilitudinem ſumit ab ipſis ſellis, in quibus clavi perpetuò manent defixi.*

3 *Zodiacum pro Cælo poſuit, partem pro toto.*

4 *Aſtrologus videlicet.*

5 *Reſumit Poeta cum irriſione.* Ironicè.

[6] Pila canis, peragitque vicarius orbe citato
Grande miniſterium, coſtas torrere ſuillas
Doctus, & experti dextram ſupplere [7] Magiſtri.
Hæc populo narras: bibulo qui talibus ore
Annuit, & ſurdo ſorbillat mira palato.
Quò magis inſipiens quiſque eſt, hoc credulus idem
Eſt magis; ac viſco citiùs capiuntur obeſæ
Ut volucres, pingues veniuntque in retia piſces,
Non ſecus ingenium quibus eſt [8] adipale, moleſtum
Quærendi ut fugiant expendendique laborem,
Vaniloquis faciles dant nugatoribus aures.
An tibi barbato quidquam plebs Romula nolit
Credere, cui grave [9] pantometron, ſemperque piloſis
[10] Circinus in manibus, centum mirabilis ille
Et qui deſignat [1] radius ſpectacula rerum?
Invenere fidem populi plauſuſque Quirini

6 *Pilum oblongum, ferreum, quo carnes ad ignem torrentur.* veru. *indicat autem quod in non paucis culinis cernere eſt: ubi canes, ad hoc ipſum priùs eruditi, verua cum carnibus ad ignem vertunt; atque ita famuli coquinarii partem laboris lucrifaciunt.*

7 *Magiſtrum culinæ intellige.*

8 Adipale ingenium. *quemadmodum dixit* Cicer. de Orator. opimum quoddam, & tanquam adipale dictionis genus.

9 Pantometrum. *inſtrumentum Geometricum, quibuſvis diſtantiis pernoſcendis idoneum. à Kirchero inventum, & expoſitum in* Art. Magnet.

10 Circinus. *inſtrumentum ad circulos deſignandos.* compaſſo.

1 Radius. *baculus Mathematicus, quo variæ Cæli terrarumque partes deſignantur, aut figuræ in arena deſcribuntur.* Virgil. *6.* Cælique meatus deſcribent radio.

Vel [2] Vetulæ, quotquot, Nilo & Babylone relicta,
Adveniunt, pedibus quæ verrunt Oppida nudis;
Torrida queis facies, heſternâ & nigra [3] polentâ
Labra madent; lateri dependet corneus anſâ
Urceus attritâ: ſeptem per livida colla,
Perque humeros errant nati,& circum ubera pugnant.
Nil eſt, interpres quod non Nilotica pannis
Audeat in laceris. palmas ſi credula turba
Offerat explicitas; [4] Titonia ſæcula, dicet,
Linea longa tibi ſpondet; [5] Minoia ſed te
Urna citat; leſſum, [6] & largos pro funere ſumptus
Inſtrue; non te detineat [7] Malpigus euntem.
Tu, figulo natus, veniet cum firmior ætas,
Ibis in Imperium magnum. Proh dedecus ingens!
Huccine nos rerum? Sellas pannoſa curules
Sceptraque vendit anus, faveat ſi dexter Apollo,
[8] Caſſandræ, & [9] decimæ nomen meritura Sibyllæ.

2 *Anus erraticæ, quæ ſe Babylonicas, vel Ægyptias fingunt.* Zingare.

3 Polenta. *cibarium ex hordeo aquâ perfuſo, & deinde exſiccato.*

4 *Tithonus, Laomedontis Trojanorum Regis filius, ob formæ præſtantiam ab Aurora adamatus, ab eadem vitam longiſſimam impetravit.*

5 *Morti es proximus.* Minoia urna, *judicium, quod apud inferos Minos exercet.*

6 Leſſus *funebris ejulatio. ut Voſſio placet, ab ipſo ejulantium ſono dicitur, qui eſt* le le. Cicer. de leg.2. mulieres genas ne radunto, neve leſſum funeris ergo habento.

7 *Marcellus Malpighius, Medicus Pontificius, multis editis voluminibus illuſtris, ac præſertim commentariis de Plantarum anatome.*

8 *Caſſandra, Priami filia; cujus vaticinia de proximo patriæ excidio Trojani malo ſuo neglexerunt.*

9 *Decimam Sibyllam dixit, eos Authores ſequutus, qui eas*

Inſanire putes ſed adhuc furioſiùs illas,
Quæ feſſam ætatem, in rugas quæ fluxit aniles,
Deflecti ad cunas, niveos floreſcere crines
Poſſe docent, pulsâque genas revirere ſenectâ.
Talia quamquam animus refugit committere chartis,
Inventi turpis quæ ſit præſcriptio, dicam,
Ridere ut poſſis rem vanam, horrere ſceleſtam.
Corporis effœti (horrendum!) dum vita ſuperſtes,
Articuloſque toroſque, atque internodia ferro
Scinde minutatim, dicunt: ſtillantia tabo
Tum membra, & fœdum conciſæ carnis acervum
Conde fimo pingui: nec longum tempus, & albus
Surget vermiculus, vitæ qui fila ſecundæ
Texet paulatim; &, quamvis invita reclamet
[10] Atropos, ad primos revocabit florida membra
Vagitus. Horres? tanto da, Pontice, vocem
Dignam portento. rogitas ſi forſitan, ipſe
Quid dicam? verbo exclamem non amplius uno,
[1] Medeas! Hæc atque utinam documenta ſequutus
Non fuerit Senior, [2] generoſa ſtirpe creatus;
Subticeo nomen, patriamque, atque imputo fatis
Adverſis hominem; cupidus qui noſſe futuras
Regnorum Regumque vices (ſi nuncia verum
Vulgavit fama eventum) diſſectus ad urnam
Tranſiit ante diem, vitamque cupidine vitæ

novem fuiſſe ſtatuunt: neque enim ſatis conſtat de earum numero.

10 *Atropos. una ex Parcis.*

1 *O veneficas crudeliſſimas!*

2 *Satis vulgata eſt fama, virum prænobilem, ut ſupereſſe poſſet futuris Regnorum in Europa converſionibus, juſſiſſe vivum ſe fruſtillatim concidi, deinde fimo & certis medicamentis imbutas carnium particulas aſſervari, donec iterum inde vitam*

Perdidit, exemplum tragicis ferale cothurnis.
Parciùs iſta tamen [3] Chaldæa revelat; amicis
Nec niſi ſejunctis audet committere. Verùm
Illa palam Aſtrologi: clades, incendia, Regum
Funera; quas tellus tremefacta abſorbeat Urbes;
Quæ maris ingluviem claſſes, Aquilone ſiniſtro,
Exaturent; ſontes maneat quæ ſica Tyrannos.
Scilicet hæc, quotquot remeant, divulgat in annos
[4] Piſcator, Claræ mentitus nomina Vallis.
Octobres, [5] gratæ Pueris, venere Kalendæ.
Conſule, Piſcator quid nunciet. [6] Humidus Auſter
Feſtinat longas madidis diffundere pennis
Quartanas: per tecta ſalit reſonantia grando
Horrida: væ nitidis [7] Venetâ fornace feneſtris:
Quæ pendent ſacris luſtralia turribus [8] æra
[9] Supplicia indicant: Dii longè avertite dirum
Nimbumq; pluviamque, & iniquum vitibus imbrem.

ordiretur. rei fidem in famam rejicimus, qua nihil fallacius. Vide, quæ Poeta ſcripſit. Carm. T. 1. Anacr. recan. Od. 54.

3 *Anus divinatrix, cujuſmodi è Chaldæorum regione, vel Babylonia eſſe ſolent, aut eſſe ſe venditant.*

4 *Ephemerides Piſcatoris à Clara-valle dicti omnium manibus teruntur.*

5 *Quia eo menſe ferias agunt, nec ludum litterarium frequentant.*

6 *Perlegit aliquis Ephemerides.*

7 *Feneſtris, quæ vitrea habent repagula, qualia ingenti copiâ Venetiis fabricantur, præcipuè in inſula, quam vocant* Murano.

8 *Templorum æra Campana.*

9 Supplicium, *idem quod ſupplicatio*. Saluſt. In Catil. non votis, neque ſuppliciis mulieribus Deorum auxilia parantur.

Rurſus [10] Ephemerides recita; atq; expēde Decēbrem.
[1] Clareſcit liquidus puris Aquilonibus aer:
Sidus triſte micans Cælum ſed veſpere ſero
Efferat, & longâ contriſtat ſidera caudâ.
Scis puto [2] quod ſequitur; Solio qui regnat in alto
Cogitet [3] extremas tabulas. vulgaria quando
Funera deſpiciunt Reges; candela nec illos
Lurrida plebejis altos cervicibus [4] effert:
[5] Convaſare juvat jactantiùs, ire ſub Orcum
Cum ſtrepitu, terras atque oſtentare per omnes
Aſtrorum linguis non ignorabile funus.
Interea vulgi ſerpunt jam murmura: [6] nunc has
Fatale auſpicium, nunc illas mittit in oras
Plebs rudis; utque fidem magis afferat Auguris, & ſe
Ociùs expediat, Libitinæ deſtinet omnes,
Quos Aſia Europeque colit, quos Africa Reges.

10 *Interpoſitâ morâ aliquâ, iterum aliquis poſtulat recitari Ephemerides.*

1 *Verba Anagnoſtæ, ſive Lectoris.*

2 *Nunciari ſcilicet Principum obitus.*

3 *Tabulas teſtamentarias, tamquam propediem moriturus; ut fert, è vulgi ſententia, Cometæ præſagium.*

4 Efferre, *ſimpliciter, eſt extra domum cadaver efferre.*

5 Convaſare, vaſa conclamare, *voces ſunt propriè Caſtrenſes. idque dicebatur, cum milites aliò diverſuri jubebantur res ſuas, ideſt ſarcinas colligere. nomine enim vaſis non ſolùm quidquid cibaria vel liquores recipit, Veteres intelligebant, ſed etiam quidquid aſſeribus eſt compoſitum, ut ſunt arcæ, capſæque ad quælibet ſervanda, & aſportanda utenſilia.* Terent. in Phorm. aliquid convaſaſſem, atque hinc me protinus conjicerem in pedes. *Poeta* convaſare *hic dicit, de vita migrare.*

6 *Populus, cum futuras Principum mortes legit in diariis, ſtatim de ſingulis cogitare ſolet, & per omnes excurrere Principes.*

Jamque recedit hiems, & nullo funere clara
Atratos Proceres talari ſyrmate veſtit.
7 Expecta paulum, dum ver arcana recludat,
Cum viola & calthis. 8 abiit ver; præterit æſtas;
Autumnus diſceſſit; hiems jam ſæva recurrit.
Concidit Aſtrologi jam ſponſio tota fideſque,
Pontice. ſed ſudans en te compellat 9 Amicus.
10 O bone, num ignoras? lugubris epiſtola venit
1 A Dacis. 2 Memora, ſodes, quid nunciet illa;
Perlege. 3 Jam ſenior, ſeptemque epilepticus annos
Qui fuerat, demum vitâ deceſſit 4 Abaffus.
5 Evenere. obitum dubio procul hunc notat ipſum

7 *Aſtrologorum ſtudioſus aliquis, aut ipſe Ponticus inducitur ad loquendum. licet tota hieme funus regium nullum videris, expecta alia anni tempora. ſat fuerit intra annum Piſcatorem oſtendi veridicum. iſta autem, ut vides, dicuntur omnia ironicè, & ad harum prædictionum ſtultitiam per jocum ſeriò detegendam.*

8 *Iterum Author, aut alius qui perſonam deridendi Auguris ſuſtinet.*

9 *Fingit, inter loquendum Pontici amicum advenire cum litteris, eumque anxiè quærere.*

10 *Amicus Pontici ipſum alloquitur.*

1 *Daci ſunt, quos hodie Tranſilvanos, Moldavios, Valacchios vocamus.*

2 *Ponticus ad Amicum.*

3 *Amicus Pontici inductus, aut epiſtolam perlegit, aut Ponticum docet ejuſdem ſententiam.*

4 *Michael Abaffus Turcicarum partium Regulus Tranſilvaniæ.*

5 *Exilit Ponticus, tamquam Piſcator vera prædixerit, comperta poſt annum morte Reguli Tranſilvaniæ, jam ſenis, & ſeptem annos Epileptici.* Epilepſia *morbus eſt, quo cerebrum maximè læditur, cum corporis convulſione.* comitialem *dicunt, quòd Comitia dirimeret; ſacrum, quod mentis quaſi ſa-*

Piſcator, nunquam fallax inventus. [6] ad unguem
Res cecidit. poterit quiſquam nunc hiſcere contra?
[7] Quid tibi nunc animi, quæ nunc ſententia menti?
[8] Accipio Vatem. ſalve [9] Pythonice, ſeu tu
Delphicus, optaris Libycus ſeu dicier [10] Ammon.
Dulce ſed ingenuo ſi frangere ſeria ludo eſt,
Objicit argutus quod contra Ruſticus, audi.
Clarus imaginibus Princeps, cerisque vetuſtis
Venatum in ſaltus proceſſerat; affore ſudum
Namque diem ter juratus promiſerat Augur.
Ergo ubi ſe primo ſol aureus extulit ortu,
Itur in antiquam ſilvam. delecta Juventus
Emicat, ancipites poſitus ſortita; caneſque
Solicitat nodis crepitantibus [1] articulorum,
Demulcetque armos, & pectora [2] plauſa laceſſit.

erarium peteret; Herculeum, *quod eidem Hercules eſſet obnoxius*.

6 *Ad unguem. metaphora à marmorariis, qui unguibus lævorem marmoris explorant.*

7 *Hæc inſultans Ponticus ad Authorem.*

8 *Poeta aſſenſum præſtat. Ironicè.*

9 *Apollo, Pythonicus dictus à Pythone ſerpente interfecto.*

10 *De Jove Ammone vide* Satyr. 4. p. 121.

1 *Digitis crepitantibus, ut fit ad canes alliciendos, & excitandos.*

2 Pectora plauſa, *ideſt manu percuſſa molliter, & contrectata, quod eſt canibus equiſque ad tactum jucundiſſimum.* Virgil. Georg. 3. plauſæ ſonitum cervicis amare. *clamore & manu lætitiæ ſignum oſtendere, id eſt propriè* plaudere. *quod in fine Comœdiarum, ubi placuiſſent, in Actorum gratiam faciebat populus.* Plaut. in Men. nunc Spectatores valete & nobis clarè plaudite. *Hinc Fabulam perducere ad* Plaudite; *&, per tranſlationem, cauſam, negotiationem, bellum, vitæ curſum perducere ad* Plaudite, *ideſt ad felicem exitum.*

Illi acuunt iras, Spartanus origine [3] Theron,
Fulmineuſque Corabs, Tigris maculoſus, & Alce,
Et demum quotquot Thebanum [4] Actæona contra
[5] Naſutus Sulmo immiſit. venabula lato
Dum ferro expediunt paſſim, nemus omne tumultu
Dum reſonat; Foſſor, ſudanti vectus Aſello,
Tranſmeat. impreſſit quot ſulcis ille novales,
Candida tot rugis ſulcaverat ora ſenectus.
Æſtus erat: tremulos humeros tamen ille tegebat
Stramine villoſo. Qui poſtquam indagine ſilvas
Obſeptas vidit, paulo cunctantior hæſit;
Et procul, O pubes, operum ſtudioſa Dianæ,
Maturate fugam, dixit; ruit imber aquarum
Actutum, & ſubito ſurgens Aquilone procella.
Heu malè vos denſa defenderit arbore lucus,
Ni labor, & placidi ſuccurrat dextera [6] Fauni.
Verſus ad Aſtrologum Princeps, quos occinat imbres
[7] Ille, rogat, ventoſque. Inſanit Ruſticus, [8] inquit;
Pellucet Cæli facies, nebulæque ſubactæ
Decumbunt arvis, & nullo vellere canent.
Agricola interea tenuit vix ruſtica tecta,
Cum fœda incubuit tempeſtas imbribus atris,
Involvitque nemus; Boreas luctator, & Auſter

3 *Theron, Corabs, Tigris, Alce, canum nomina.*

4 *Actæon, infelix Venator, à propriis canibus dilaceratus; inſtinctu Dianæ. Vide* Ovid. Metam. 3.

5 *Ovidius Naſo, Sulmonenſis. dicit Ovidium immiſiſſe canes in Actæonem, hoc eſt narraſſe, à Diana in eundem canes immiſſos.*

6 *Dei ſilveſtris.*

7 *Ruſticus, qui cum aſello præteriit.*

8 *Subaudi, Aſtrologus.*

Excindunt latè quercus. tremefacta Juventus
Cum Domino, longo jactata errore viarum,
(Cælum etiam crebro ſtreperet cum fulmine) demũ
Devenere lares tenues, ubi Ruſticus augur
Seſſitat ad lætas veteri cum conjuge flammas.
Excipit ille imbri madidos, ſellaſque vetuſtas
Inſtruit ante focos, & largiùs explicat ignem.
Ipſe etiam, multo perfuſus pallia nimbo,
Venerat Aſtrologus, verùm non 9 Hercule dextro.
Illico Ruricolam verbis compellat amicis.
Improviſum imbrem rogitat quo ſidere noſſet,
Sævaque quo tanto præſenſerit aſtra Magiſtro.
Ille ſub hæc tacitus digito commonſtrat Aſellum
Sopitum, quo vectus, agro diſceſſerat, & qui
Tunc placidè tecto ſtratus recubabat eodem;
Mox addit. cum triſtis hiems inopinaque ſurgit,
Præſcius hic, caput attollens ad ſidera, toto
Corpore inhorreſcit; præſagas ſubrigit aures:
Nec modus in gyrum elatam vel flectere caudam,
Aſſiduis vanas vel cædere calcibus auras.
Hæc ego ſigna videns, cophino raſtriſque relictis,
Huc properè curſum tenui. Subriſit amarùm
Aſtrologus: vilis quadrupes quo nempe Magiſtro
Plus ſapuit. Solenne tuum, Florentia, vulgus
Hinc habet Effatum: quoties laudatur Aruſpex
Nobilis; Ille Zimæ (foſſor Zima namque vocatus)
Doctior eſt Aſino, dicunt. Oppone Colono,
Pontice, ſi quid habes. 10 Cupiebam dicere pauca

9 *Viatores ſunt ſub Herculis patrocinio, ut qui plura ſola terrarum peragraverit, quam ullus mulio perpetuarius, ut facetus ille ſcripſit.*

10 *Ponticus loquitur.*

Jamdudum ; ſed tu, ægrorum dum ſomnia quæris,
Dum nugas ſequeris paſſim, nec habentia pondus,
[1] Occidis. libet at quoniam ceſſare parumper,
Accipe, quæ contra ſedato pectore dicam.
[2] Dices? nunc etiam ut mendax noſcare, tacebis.

1 *Mactas me tua garrulitate.*
2 *Concludit Poeta.*

Digitized by Google

SATYRA X.

Ad Ponticum Poetica ſtudia capeſſentem.

ARGUMENTUM.

GRatulatur Pontico novum excolendæ Poeticæ artis ardorem. Quæ potiſſimùm cauſæ Ponticum ad Poeticam amplectendam impulerint. Vividum ingenium & experrectum depoſci à Poeſi. Eadem facultas abhorret ab ingeniis quibuſdam abſurdis, & minùs compoſitis. Fabula de Tonſore, qui, ut Poeta fieret, in Bœotiam commigravit.

VErane? [1] nimirũ hoc fuerat, quod læta monebant
Somnia, Caſtalios inter mihi viſus Olores
Cum peteres placidas pennis ſublimibus auras,
Mulcereſque diem cantu. Quid, Pontice, de te
Audio? clamoſi primùm mihi dicte Lycæi

1 *Verumne eſt quod inaudii, Pontice? te nimirum ad ſtudia Poetica animum appuliſſe.*

[2] Aſſecla; poſt paulò [3] Aſtrologus, qui divite vena
Vendebas populo ſortes, prognoſtica, [4] Cyrrhæ
Nunc juga ſolicitas [5] Philomuſus; [6] Pegaſus hinnit
Nunc tibi, Gorgoneęque aperit libamina mammæ.
Ergo Pierius fodiet præcordia [7] thyrſus
Cum tibi, doctus eris cortinam attingere Phœbi
Non pavitante manu, rapidoque effingere [8] torno
Carmina, demorſos teſtantia fortiter ungues,
Et quæ Mexiaci ſapiant [9] cocolatis acumen?
Seu tu Plautino proſcenia ſolvere riſu
Inſtituas animum, ſeu ceſſerit arma canenti
[10] Ilias, Æneis, Stilicon, Pharſalia, Thebæ.

2 *Vide* Satyr. 5. *ad Ponticum Philoſophum.*

3 *Vide* Satyr. 8. & 9. *ad Ponticum Aſtrologum.*

4 *Cyrrha, Oppidum in Phocide, non procul à Parnaſſo.*

5 *Philomuſus. Amator Muſarum.*

6 *Hinnitu te excitat Pegaſus, equus Poetarum; tibi fontem Hippocrene, ad hauriendam venam poeticam, offert. Pegaſus equus alatus, ex aere deſcendens in Phocidem, è ſilice, quem ungue percuſſit, fontem eduxit, qui ab equina ungula Hippocrene eſt dictus. fertur vero Pegaſus ex reciſo Gorgonis, ideſt Meduſæ, collo exiliiſſe. hinc fontem Hippocrenen dicit* mammam Gorgoneam.

7 Thyrſus. *haſta ederis conveſtita, quam Bacchantes quatiebant. per translationem ſumitur pro ſtimulo & incitamento.* Lucret. 1. percuſſit thyrſo laudis ſpes magna meum cor.

8 Tornus, *inſtrumentum fabrile, quo circumactum ebur, lignum, aut quid ſimile expolitur.*

9 Cocolate. *vox, ut res ipſa, recentior. potio, ſtudioſis credita ſalutaris. conficitur ex certo glandium genere* (Cacao) *quæ ab America, & quidem probatiores ex Regno Mexicano advehuntur, cum ſaccaro, cinnamomo, aliiſque odoramentis. Vide* Autho. Car. T. 2. Eleg. l. 11. 6.

10 *Homerus, cujus Poema eſt Ilias; Virgilius, qui ſcripſit*

Nam tibi nec rabies veniat tam dira canendi,
Ut ducens refluum per pulpita ſyrma tragœdi,
Aut recoquas miſeri coſtas lumboſque [1] Thyeſtæ,
Sanguine vel places ventos, [2] & Virgine cæſa.
Verùm quæ reſidem te cauſa,quis impulit Author,
[3] Chaldæis properè, [4] Peripateticiſque relictis,
Muſarum fieres ut amaſius, & [5] ſocienus?
Ne pigeat fari, & caſus exponere tantos;
Sic te Phœbus amet, tibi ſic [6] Orpheia Mater
Nupſerit, & digitis dotalia cymbala pulſet.
[7] Unguibus à teneris, primoque à limine vitæ,
Lacrimulæ faciles, & anilis nænia ſomnos
Cum facerent, luteoque imitarer Pergama muro,
Aut nucibus quatuor, nitidis me cœpit ocellis,
Hortatrix magnorum operum, [8] Philodoxia: [9] bullæ,
Sola mihi Famæ crepitacula grata ſonabant.

Æneida; Claudianus, qui de laudibus Stiliconis; Lucanus, qui Pharſaliam; Statius, qui Thebaida.

1 *Non ſane hìc Tragædiarum ſtudia Poeta improbat; ſed, quod Horatius docet* in Art. *monet, ne palam exprimantur in ſcena atroces quædam clades, ut filii Thyeſtæ à patre palam devorati.*

2 *Innuit verſum* Virgilii Æneid. 3. ſanguine placaſtis ventos, & Virgine cæſa: *Iphigeniam intellige, immolandam ab Agamemnone, qui Dianæ cervam occiderat.*

3 *Studiis Aſtrologiæ, quibus addictiſſimi erant Chaldæi.*

4 *Studiis Philoſophicis.*

5 Socienus *ſocius*. Plaut. Aul. ibo intus, atque illic tuo ſocieno jam interſtringam gulam.

6 *Calliope.*

7 *Ponticus loquitur. nota ſunt ludicra puerorum ſtudia, qui luto, & nucibus munitiones, arceſque imitari ſolent.*

8 Philodoxia. *amor gloriæ.*

9 Bullæ, *crepundia puerorum, à crepando. id eſt tinnienda*

Hinc ubi purgatam puero mihi velleret aurem
[10] Tityrus,atq; unum caneret,pręq; omnibus unum
Felicem, rerum poſſet qui [1] noſcere cauſas;
Continuò petii, duro me ducere [2] clivo
Qui manicâ apprenſum, penituſq; extundere poſſent
Scintillam, abſtruſo latitantem in pectore, Veri;
Siqua mihi implicuit Cæleſtis pura rapinæ
Semina [3] Iapetides. diſcordibus omnia peſſum
Sed poſtquam ſtudiis dederunt [4] Phœnicia vecors,
[5] Smyrna, Rhodos, Samos, & Colophon, & [6] tinnula Memphis,
Quæque Jovis cerebro nomen meruiſtis,[7] Athenæ;
Ex illo [8] ſaccos, loculos, [9] Schediaſmata, ciſtas,

dicta, quorum ſonitu mirè capiuntur. ait Ponticus, famæ tubam ſuas fuiſſe bullas & crepitacula. à puero fuiſſe ſe gloriæ cupidiſſimum.

10 *Virgilius.*

1 *Verſus eſt* Virgilii, Georg. 2. Felix, qui potuit rerum cognoſcere cauſas. *ait autem Ponticus, hunc Virgilii verſiculum incendiſſe ſuum animum, ut ſibi Magiſtros exquireret ad diſcendum.*

2 *Clivum intellige aſperum & laborioſum Virtutis, atque Sapientiæ.*

3 *Prometheus, Japeti filius. ſurrepto è Cælo igne creditus eſt animaſſe primum hominem, fictum ex luto.* ſemina Cæleſtis rapinæ *ideſt ignis, bonæ ſcilicet mentis & ingenii, quod igne Promethei ſignificatur.*

4 *Phœnices, antiquiſſimi litterarum cultores.*

5 *Urbes litteratis viris, quos ediderunt, præſtantes.*

6 *Ægyptiis, à quibus alii originem bonarum artium repetunt. Memphis, Ægypti Civitas,* tinnula, *quod ibi Iſis Dea coleretur crepitaculis quibuſdam, quæ* Siſtra *vocabantur.*

7 *Athenæ nomen habent à Minerva, quæ à Græcis* Ἀθηνᾶ *dicitur. eam vero à Jovis cerebro natam fabulantur.*

8 *Saccos, & loculamenta librorum.*

10 Chryſippos, Senecas, & inexplicitos Zenonas,
Membranas veteres, & commentaria duris
1 Aſſeribus, totoque ſimul cum cortice fagi,
2 Beniaminus habet, crocini propola galeri.
Credulus accedam nam quid tibi, clara 3 propago
Nicomachi, 4 currus agit in diverſa citatos
Si Plato? quidve tuis fidam, 5 Abderita, cachinnis;
Triſtior 6 Antiopâ, ſi flet contrarius 7 alter
Nubilus, inque diem ſeptem 8 ſudaria mutat?
Nec mirum: totos nam perpluit imbrifer annos
Sponte miſer; pœnâque volens cruciatur amatâ.
Ergo 9 Cleantheam longùm valuiſſe lucernam,

9 Schediaſmata. *chartulæ, ubi res, ut in mentem veniunt, adnotamus, expolituri cum fuerit otium.*

10 *Libros Philoſophicos.*

1 *Antiqui librorum compactores duriſſimis pellibus, & ligneis interdum tabulis libros tegebant, minùs fortaſſe concinnè ad ornatum, ſed longè conſultiùs ad cuſtodiam.*

2 *Beniaminus ponitur pro quocunque Judæo Inſtitore. coemunt Romæ Judęi detrita utenſilia omnis generis. ait Ponticus, ſe deſperatione diſcendi, libros vendidiſſe Judęis, quorum teſſera in Urbe eſt, velamen crocinum ſupra galerum.*

3 *Ariſtoteles, Nicomachi filius.*

4 *Si Plato ſentit longè diverſa.*

5 *Democritus, Abderæ in Thracia natus, humana omnia riſu excipiebat.*

6 *Antiopa, Nyctei filia, à conjuge Lyco Rege Thebanorum conjecta in carcerem, vitam ærumnoſam duxit. hinc adagium.* Antiopæ luctus.

7 *Heraclitus Philoſophus Epheſius, cui humana omnia fletu digna videbantur.*

8 Sudarium, *linteum eſt quo vultus ſudorem detergimus, nares expurgamus.*

9 *Cleanthes Philoſophus inſigni fuit diligentiâ, acerrimâque*

Socratis & [10] platanum juſſi; ſteriliſque Minervæ
Finibus, irato digreſſus protinus [1] Hermâ,
Aſtrologos adii; commercia Cælicolarum
Queis coluiſſe datum, & Cæli [2] propylæa tueri.
Veridicos rebar: ſed non operoſiùs illis
Inſanit quiſquam: [3] Tricas apinaſque meracas,
Et vacuos inflant magno molimine folles.
Hìc etiam larvas, umbraſque ſequebar inanes,
Et largos ſicco quærebam à pumice rivos.
Quid facerem? Sanctum quoniam cognoſcere Verum
Difficile hoc ævo eſt, mihi ſcilicet [4] Anchora ſacra
Deijcitur; rebuſque venit fiducia feſſis,
Pierias pulſare fores; feliciter iſte
Si mihi [5] taxillus caderet: jeculariter [6] illic

cenſurâ. hinc vulgare effatum: Opus evigilatum ad lucernam Cleanthis.

10 *Platanus, conſita doctrinâ Socratis, irrigata ſermonibus Platonis, arbor celeberrima in Academia. Erat autem Academia locus arboribus umbroſiſſimus prope Athenas, ab Academo quodam ita nuncupatus. eum locum adibat Plato magnâ diſcipulorum frequentiâ, qui ideo Academici dicti ſunt.*

1 Herma *Latinè Mercurius.*

2 Propylæum. *Porticus ante domum.*

3 *Apina, & Trica duo fuerunt Apuliæ Oppida, quæ Diomedes tam facilè, tantâque civium ignominiâ expugnavit, ut in proverbium tranſierint.* Tricas *enim &* Apinas *dicimus, cum rem nullius pretii volumus oſtendere.*

4 Anchoram ſacram ſolvere, dejicere, *eſt ad extrema præſidia confugere. à nautis, qui ancoram omnium firmiſſimam, ſacram vocant; eamque non niſi extremo jaciunt diſcrimine.*

5 Taxillus *diminutivum à* talus. *ſi hæc mihi vitæ ratio, veluti tali jactus, fortunatior contingeret.*

6 *Apud Poëtas.*

Nam peragi quamvis ſim conſcius omnia, ſaltem
Ingenui eſt, vitium non abdere vana ſequentem,
Nec [7] prætextatis mentiri ſeria nugis.
Non ego, pollicitus montes, aurique fodinas,
[8] Scruta tibi vendam, ſtrigiles, clavoſque refixos
Inſtitor improbulus. multa & præclara minantes
Cum paſſim tot deſipiant, & ſyrmate longo,
Si bene rem teneo, lucro eſt inſania ſimplex.
Hæc reputans; Heliconiadum luſtrare receſſus
Conſtitui, [9] bifidam Parnaſſi tangere frontem,
Fonte [10] caballino cupidas & tingere fauces.

Audio; rem bellè narras. Heliconia dextro
Limina quòd pede contigeris, tibi cædimus agnam
Votivam: quando thymbræque, ederæque ſequaces,
Magnorum merces, & præmia rara [1] laborum,
Dum fortuna fuit, res occiſiſſima nunc ſunt
([2] Plautinam ut revocem à carie & rubigine vocem)
Quandoquidem ſacri, mortalia Numina, Vates,
Divinum quibus ingenium, Phœbumque ſonans os,

7 *Puerilibus. à prætexta, quo pueri veſtimento utebantur uſque ad annum decimum ſeptimum, quando togam virilem ſumebant.*

8 Scruta *dicimus attritas veſtes, ſtrigiles, clavos, ſoleas jumentorum, & quidquid vile, uſuque deterius factum, venale eſt.* Lucilius apud Gell. l. 3. c. 14.

Quidni? & ſcruta quidem ut vendat ſcrutariu' laudat,
Præfractam ſtrigilem, ſoleam improbu' dimidiatam.

9 *Parnaſſum, montem biverticem.*

10 *Hipprocrene. quem fontem elicuit Pegaſus, ungulâ terram feriens.*

1 Horat. l. 1. doctarum ederæ præmia frontium.

2 Plaut. Men. occiſa eſt hæc res. *Idem.* Caſin. occiſiſſimus ſum omnium, qui vivunt.

Quos tantùm non thure colas, cæſiſque juvencis;
Proveniunt paſſim; ut [3] limaces imber aquarum
Tardigrados creat; ut calloſæ tubera terræ
Excludunt [4] tonitrus verni, fungoſque ſuillos.
Sed priùs [5] Ionium fallax quàm puppe laceſſas,
Pontice, dum procul inſpicimus freta turgida, votum
Comprime velivolum, prætentemuſque profundum;
Fluctibus in mediis fruſtra [6] Glaucum, & Panopeam
Ne vocites. Vetus eſt ſapienſque parœmia; [7] Abydum
Ne temere: Vitat Gades non Hercule major:
Nido majores ſtultum eſt extendere pennas.
Ergo, novi tibi conſilii dum germen in herba eſt,
Da veniam ſocio veteri, ſi pauca disertè
Præmoneo: hìc tua res agitur: tibi luditur: [8] iſthic
Nec ſeritur mihi, nec metitur. ne ſplendida vatum

3 Limaces, *cochleæ terreſtres; à limo, in quo vivunt, nuncupatæ, ut ſcribit* Feſtus. *an à* limando, *quòd olerum folia leviſſimè abrodant, & quaſi liment?*

4 Tubera. *terræ ſunt calli. tenerrima eſſe, quæ verno tempore crebris tonitribus excluduntur, author eſt Plinius.* Juven. Sat. 5. raduntur tubera, ſi ver tunc erit, & facient optata tonitrua cœnas majores. *Fungos ſuillos. vulgo*, Fonghi porcini.

5 *Allegoria eſt. priuſquam ſtudia Poetica, tanquam mare aliquod, ingrediaris, rem totam otiosè perpendas; ne, ſi minus feliciter proceſſeris, ſerâ pœnitentiâ capiaris.*

6 *Glaucus, Deus marinus: Panopea, maris Nympha.*

7 Abydum ne temere. *ſubaudi naviges. monet parœmia, non eſſe periculum ſuſcipiendum ſine idonea cauſa. vel quòd ad Urbem Abydenam, quæ in Aſia ad Helleſpontum ſita eſt, difficilis eſt navigatio, anguſto, æſtuoſoque intercedente freto Helleſpontiaco; vel quòd cum Abydena gente nequioris ingenii, & calumniatrice, difficile erat pacificè agere, ibique tutò verſari.*

8 *Tuum negocium, non meum agitur.*

Nomina,

Nomina, grandiſoni ne tintinnabula pleſtri,
Falſaque gloriolæ ſpecies te faſcinet, aures
Inſere fruge bona, & paulo ſeductior audi.
[9] Principiò .... ſed anhela quatit tibi pectora tuſſis:
O! ehodum; bone vir, quid agis? collaria ſolve,
Expue, tunde manu pectuſcula, ſternue lætus:
Pulmoni & lateri [10], Rhamnuſia, parce. [1] Revixi;
Jam ſunt res ſalvæ: tribues tu phlegmate lento
Sæpe laboranti veniam. [2] Quid, Pontice, narras?
Phlegmata te cruciant? langues obnoxius illis?
[3] Nullus ſum: miſer interii: mihi nuncius eſſe
Non equidem gravior poteras. Juga ſcandere ſacra,
Et celſum ſaxis Helicona minantibus audes
Phlegmaticus? magicis te ductũ ad carmina [4] rhombis
Crediderim. tibi ſi viſcoſa coagula pigræ
Arteriæ imperitant; ſi torpet pectore lævo

9. *Abrumpit ſtatim ſermonem. fingit enim, Ponticum tuſſi concuſſum vehementer agitari. itaque tranſit, ut fieri ſolet, ad animandum Ponticum, ut gravedinem pectoris ſedet excreando, & laxatione veſtium. Videbis infra, ab ea tuſſi iterum poſtea argumentum ſumi ad tractationem ſtudii Poetici.*

10 *Rhamnuſia. eadem eſt quæ Nemeſis. indignationis Dea. invocatur, ne noceat.*

1 *Reſpiro jam à pectoris concuſſione. loquitur Ponticus, poſtquam à tuſſis agitatione ſe recepit. & quoniam inſtitutum à Poeta ſermonem tuſſiendo abruperat, apud eundem ſe purgat, utpote pituitoſus & phlegmaticus conſtitutione naturæ.*

2 *Reſumit Poeta, moleſtè admodum accipiens, quod audierat, Ponticum naturâ eſſe phlegmaticum.*

3 *In ſumma ſum ægritudine, Pontice, tuâ causâ. nihil poteras mihi ſiniſtrum magis, & incommodum nunciare, quàm, cum ad Poeticam animum adjungas, te eſſe pituitæ obnoxium.*

4 Rhombus. *Figura eſt quadrilatera, cum obliquis angulis. eâ uti creduntur maleficæ mulieres ad Lunam deducendam.* Martial. 9. Theſſalico Lunam deducere rhombo.

Algida ſemper hiems, non eſt quòd carmina ſcribas:
[5] Littus aras, mulges hircos, & perfodis Iſthmum.
Perpetuo gravis exercet Vulcanus ut Ætnam
Turbine, ſic multo Parnaſſus Apolline fervet:
Frondeus ardet apex, & amico ſemper in igne eſt.
Queis hebetat craſſa æthereum pituita calorem,
Oderunt, totoque jubent abſiſtere luco
Pierides; ſacrumue auſos conſcendere montem,
Ultra [6] Virginiam, glaciales & Gronelandos,
Furcillis abigunt. tu ſanus crede [7] Magiſtro
Pellæi Juvenis. Motâ ſine mente, leviſque
Venâ inſaniolæ, nullis præſtantibus eſſe
Contigit ingeniis. oculis niſi luceat acris
Fax animi, audacem tollat niſi [8] Pegaſis ala,
Ingenii vis altivolans niſi traxerit ultra
Scorpion, & [9] Cancrum; Neſſeo denique clauſus
Ni furere incipias tanquam ſuperante [10] veneno,

5 Arare littus, mulgere hircum, perfodere Iſthmum, *eſt operam ludere*. Plin. l. 4. c. 4. *Author eſt, Demetrium Regem, Dictatorem Cæſarem, & Domitium Neronem, adortos perfodere Iſthmum Corinthiacum, ut longum maris ambitum circa Peninſulam Peloponneſi navibus adimerent, fruſtrata omnes ſpe ab incœpto deſtitiſſe.*

6 *Virginia, Provincia eſt Americæ Septentrionalis. Gronelandia, ſeu regio viridis, pars eſt ampliſſima terræ Arcticæ, non ſatis cognita. Oram littoralem Norvegi & Dani tenuerunt. ſed poſtea, intermiſſâ navigatione, nihil inde ſatis compertum habuimus.*

7 *Ariſtotelis, qui Alexandri Macedonis fuit Magiſter, luculenta eſt ſententia: nullum eſſe magnum ingenium ſine miſtura dementiæ. De melancholia paſſim exponitur.*

8 *Pegaſis. Patronym. fœminin.*

9 *Signa Cæleſtia.*

10 *Neſſi Centauri veſtem, ſibi à Deianira miſſam cum in-*

Appulus aut atro quem [1] ſtellio dente momordit,
Actum eſt; correpti ſapiat quod pectoris æſtum,
Extundes nihil, & Phœbi ſufflamine dignum.
Impetus ille, vigorque animi quem deficit, haud ſe
Tollet humo ſegni; fatuis licet uſque fatiget
Calliopen precibus, clametque ad ſidera, quantùm
[2] Vertice qui ſummo latâ cuneata patellâ,
Huc illuc pyra circumfert, fornace relictâ,
Vulcano Bacchoque calens; &, gutture tento,
Lauta ſoporatam findit poſt prandia Romam.

Quod moneo demum paucis ſic accipe, ne te
Longiùs abducam. [3] media tu fronte galerum
Cum fixum teneas, quæris non anxius illum,

duiſſet Hercules, occulto ejuſdem veneno actus in rabiem, ſibi mortem conſcivit in Oeta monte.

1 Stellio. *animal venenum morſu inſtillans, lacerto ſimile, dorſo picturato & quaſi ſtellato, unde Ethymon. in Apulia præſertim demorſos homines agere in rabiem putatur. ſunt autem qui Appula animalcula homines efferantia, quæ ab Urbe Tarento vocantur* Tarantole, *neutiquam ſtelliones, ſive lacertulas quaſcunque eſſe judicant, ſed longè diverſum animal ex genere araneorum.*

2 *Vernæ furnorum, primis horis pomeridianis per æſtatem, divendere ſolent per Urbem pyra recenter cocta, quæ impoſita latiori patinâ æneâ geſtant in capite. Ex his unus eſt vocaliſſimus, & incondito quodam clamore ad ſuam mercem invitat emptores, tempore ſane perincommodo, quo nimirum cives pomeridianum ſomnum capere incipiunt.*

3 *Rogat Ponticum, num illi aliquando contingat ita è domo prodire, ut altero quidem pede calceum, altero verò crepidam ferat? num ſoleat galerum, quem geſtat in capite, à famulo petere? num ſervo aliquid petenti, reſpondeat alia omnia, cantillare aliquid incipiens, quæque ad rem non pertineant? A quibus cum ſe alienum reſpondeat Ponticus, concludit Poeta,*

Nec petis à puero? 4 Rectè. 5 Nil demoror. Urbem
Dum luſtras, patriis digreſſus ſedibus, hæret
Pes tibi calceolo dexter, ſed laxior alter (unguẽ)
Non natat in crepidâ? 6 Hoc etiam rectè. 7 Omnia ad
Hoc quoque ſed memora. librum cum poſcit amicus,
Cum famulus quatuor, dimenſa ſalaria, nummos,
Tu non reſpondes, 8 *Quis te mihi caſus ademit
Pyrame?*, Democriti tanquam 9 Intermundia raptâ
Mente colens? 10 Nugæ. 1 Nugæ? tu maximus ille es
Nugator, qui compoſito Parnaſſia credas
Sacra animo peragi; tendit quò maſcula ſolùm
Nempe melancholia, & nitidi veſicula fellis.
Incaluiſſe putas quanto tu numine Phœbi
Virgilium, medios cum diceret inter Achivos,
2 *Arma amens capio, nec ſat rationis in armis?*

ipſum non eſſe aptum ſtudiis Poeticis, quæ commotiorem expetunt mentem, & ab aliis rebus abſtractam.

4 *Ponticus reſpondet.*

5 *Iterum Poeta loquitur.*

6 *Iterum Ponticus.*

7 *Reſumit Poeta.*

8 Pyrame, clamavit, quis te mihi caſus ademit? *Verſus eſt Ovidii Metam.* 4. *quo Thisbe Pyramum deflet extinctum. Ponitur autem hìc pro quolibet exemplo, ad exprimendam eorum conſuetudinem, qui nihil advertentes quid quiſpiam eos rogitat, pro reſponſione, abalienatâ à ſenſibus mente quod cogitant, proferre ſolent.*

9 *Democritus, & Epicurus infinitos eſſe mundos cenſuerunt, & inter eos vaſtiſſima inania ſpatia* (*quę* intermundia *dicuntur*) *ubi atomi volitantes novos ſubinde mundos conglutinarent.* Cicer. 1. de natur. Deor. tanquam modò è Deorum concilio, & Epicuri intermundiis deſcendiſſet.

10 *Ponticus reſpondet cum aliqua indignatione, & faſtidio.*

1 *Poeta ſubjicit ſeriò.*

2 *Verſus eſt Virgilii* Æneid. 2.

[3] Papinius, noſter popularis, ephippia preſſit,
Pegaſe, quo tua non equidem ferventior ullus,
Cum fumat, patrio non degener ipſe Veſevo,
Tunc ciet horriſonos, ceu rauca tonitrua, verſus;
Oedipodæ geminos oculos tunc ille [4] revellit;
Tunc pavidæ metuunt Capaneũ conſurgere [5] Thebæ.
Bile tumet, temeto ſaturam attollitque lagenam,
Cum pulchram Lalagen cantillat Horatius; & cum
[6] *Paſtor cum traheret* ... ſublimi carmine dicit,
Aſſidet ad teſtam [7] Torquato Conſule natam.
Hos Deus ille, Deæque ſolent audire vocatas:
His lauri faciles adrepunt: conſecrat horum
Lucidus ære [8] Typus ſervanda volumina. Sudat
[9] Amſtela, Lugdunum, Baſilea, Lutetia; certant
[10] Plantinus, Jolitus, Gryphus, Valgriſius, Aldus,
Ut claros cudant nitidè, nectantque libellos:

3 *Papinius Statius*, *Neapolitanus*. *ideo* popularem ſuum *dicit*.

4 *Id eſt; tunc narrat, quemadmodum oculos ſibi excluſerit Oedipus*. *Vide* Theb. l. 1.

5 *Vide* Theb. l. 11.

6 *Initium eſt Odes Horatianæ* l. 1. 15.

7 *L. Manlio Torquato*. Horat. l. 3. Od. 21. O nata mecum Conſule Manlio. teſtam, *dolium, ſive amphoram vini intellige*.

8 Typus. *Ars Typographica*.

9 *Amſtelodamum* (*quæ etiam Amſtela dicitur*) *& quas ſubinde numerat civitates, clariſſimæ ſunt Operis & formis typographicis*.

10 *Officina Plantiniana ad artis Typographicæ miraculum effloruit Antuerpiæ, ut teſtantur volumina edita, ſummâ formarum elegantiâ. Gabriel Jolitus, Sebaſtianus Gryphus, Vincentius Valgriſius, Aldus Manutius, Typographi præſtantiſſimi*.

Magnum opus, atque tuis dignum, [1] Germania, curis:
Cumæam miror quod non vidiſſe [2] Sibyllam,
Cum reſponſa daret diffutis frondibus, & quas
Quælibet aſſultu tenui diſperderet aura.
Quis furor, inſanis oracula perdere ventis?
[3] Hoſpitis Iliaci popliti neque parcere feſſo
Tot ſtadia emenſi, & ſublato patre gementis?
Tantus eratne labos accerſere [4] Floradillum,
Fatiferas lento aſſueret qui glutine frondes?
Sed neque vitifero prætexta [5] Colonia Rheno,
Nec Franequera tuos, nec ſolers Lipſia verſus

1 *Satis conſtat, Typhographiam Germanorum fuiſſe inventum. ſive artis uſum primus monſtrarit Argentinæ* anno 1440. *Joannes Guttembergius, ſive Moguntiæ* anno 1452. *Joannes Fauſtius.*

2 *Jocosè, & ex ingenio Satyrico queritur cum Sibylla Cumæa, quòd Typographiæ commoda non prænoſcens, uſumque nectendi glutino chartas librorum, oracula disjunctis frondibus legenda proponeret, non levi adeuntium incommodo. cum autem addit, Æneæ, ſublato humeris patre, & tot itineribus feſſo incommodum fuiſſe curvato ad terram corpore, perlegere Sibyllinas frondes, ante oſtium ſpeluncæ digeſtas; ne dubita, Poetam non fuiſſe neſcium, Sibyllæ reſponſionem Æneam non ex conſcriptis foliis, ſed ex ipſius hauſiſſe ſermone. non itaque, quod factum eſt, Author exponit; ſed paratam Sibyllam oſtendit cum Ænea agere more uſitato; niſi, ut eidem voce præſagia ferret, altior illam fati vis adegiſſet.*

3 *Æneæ Hoſpitis.*

4 *Floradillus, librorum compactor, Romæ notus.*

5 *Colonia Agrippina, Urbs prænobilis in Germania, cum Archiepiſcopatu, & titulo Septemviri Auguſtalis, Typographias habet celebres. item Franequera, Urbs Friſiæ Occidentalis; Lipſia, celebre Emporium Germaniæ in Miſnia. utrobique inſignes Typographiæ.*

Subjiciet prælo: proment [6] muſcaria flabra
Quos ſolùm, craſsâque dabunt ridenda papyro.
Quidquid id eſt, lucro ſapiens appone: protervis
Eſt aliquid muſcis metui; pulſuque frequenti
Frangere Sextiles [7] glaciatis verſibus Idus.
Commotâ dixi cum mente calefcere Vates,
Et multo captos afflari numine, nolim
Iſta ſiniſtrorſum accipias; ut protinus illos
[8] A prora ad puppim, veluti proverbia dicunt,
Inſanire putes: [9] Tonſori ut contigit olim,
Præbuit exemplum qui ſe memorabile, magni
Intempeſtivos quærit dum vatis honores.
Quà fera Parrhaſiam [10] Norvegia ſurgit ad Arctō,
Tonſor erat, primùm rudis inqueperitus in arte:
Articulis manus ægra trementibus, aſpera tactu,
Et qualem circum tua guttura ludere nolles.
Plumbeus at magis ingenio, qui credere poſſet

6 *In flabellis, quæ, æſtivo calori muſciſque depellendis, ex bacillo & craſſiori charta coagmentantur, apponi ſolent ex utraque fronte Italicæ cantiunculæ, nihilo minus plerumque rudes & craſſæ, quàm charta ipſa flabelli.*

7 *Calorem menſis Auguſti.* glaciatis verſibus. *frigidis ſcilicet & inſulſis.*

8 A prora ad puppim. *ex omni parte. ab initio ad finem.*

9 *Ægidius Menagius, Scriptor illuſtris, & ornamentum Gallici Regni, Epicum Carmen habet de quodam Gargilio, qui cum inaudiſſet Poetas prodire, qui Caſtalii fontis aquas haurirent, nullâ morâ interpoſitâ, ad Phocidem eâ causâ iter direxit. hanc hiſtoriolam, ſeu veriùs fabellam, multis auctam laciniis Poeta narrat. eandem non paucis in locis permutare juſtis de cauſis neceſſe habuit. Vide* Menag. primo ex Latinis Carminibus ab eodem editis.

10 *Norvegia, Plinio* Nerigos, *regio Scandinaviæ, ſilvis aſpera.*

Ducere Delphines ſtivam, volitare Elephantos,
Et quidquid blaterat vapidis [1] Ancroia chartis.
Perſtrepit ut variis tonſtrina loquacula nugis,
Audierat claros [2] numerò prodire Poetas,
Caſtalio de fonte ſacros quicumque liquores
Sorbillant. Delphis ſententia certior illâ
Venerit ut nunquam; famæ prurigine, dulci
Illecebraque ferox, divertere protinus illuc
Inſtituit, poſuit celeres [3] ubi Pegaſus alas;
Scilicet ut titulum & nomen potabile Vatis
Immittat venis hauſtu non amplius uno.
Ergo pecuniolas unde unde extricat, amicis
Indictoque vale, calcaria quadrupedanti
Subdit equo, & longâ fertur regione viarum.
Dic mihi Muſa, virum [4] πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
πλάγχθη· tot ſola terrarum calcavit & Urbes,
Mulio quot vidit non lecticarius ullus.
[5] Lemovios, Cimbros, Cattoſque, & ſole carentes
Lappones à tergo, Scritofinnoſque relinquit.

1 *Notum eſt Poema Italicum, in quo miri armorum amorumque eventus narrantur, ſed languido ſtylo parumque felici.* la Regina Ancroia.

2 Numerò, *adverbium pro* citò, *ſæpe uſurpatum à Plauto.*

3 *Ad Bœotiam, ubi Parnaſſus, & Helicon montes, & à Pegaſi ungula elicitus fons, Poetarum ingeniis decantatus.*

4 Dic mihi, Muſa, virum verſutum qui multis viarum erroribus agitatus eſt. *tranſtulit Poeta ad Tonſoris ſui itinera Homericæ Odyſſeæ initium.*

5 Lemovios, *cave intelligas Lemovicenſes, Galliæ Aquitanicæ populos, qui nihil pertinent ad iter inſtitutum à Tonſore. ſed Germaniæ populos notat, prope Scandinaviam.* Livonia vulgo. Cimbri, *quæ loca hodie Daniæ ſunt & finitima, colebant.* Catti, *hodie Haſſiani, Turingii, & Brunſuvicenſes.* Lappones Scritofinni, *Scandinaviæ populi.*

Horrentem ſilvis [6] Albim, Rhenumque bicornem
Prælegit, & lætum Baccheo neſtare Nicrum.
Poſt [7] modicis Iſtrum labentem trajicit undis,
Nondum auſum terrere tuas, [8] Strigonia, turres,
Et [9] Græcam tumidis impellere cornibus Albam.
Itur ad Helvetios. atque [10] Alpes rupit aceto;
Amphora pendebat nam quæ poſt terga, caballi
Succuſſu cecidit crebro, crepuitque; vieto
Largiter & fuſæ cautes maduere Lyæo.
Ille autem; Ambroſiæ, dixit, fidiſſima cuſtos,
Amphora, longarum ſolamen dulce viarum,
[1] Rhætorum bibulis inhonora [2] jacebis arenis.
Sic fatur lacrimans: & lætas appulit oras
Italiæ. hìc Veneto conſiſtens littore piſtum
Conducit lembum; [3] terris jaſtatus & alto

6 *Albis, Rhenus, Germaniæ fluvii. quorum poſtremus in limite Gheldriæ, ad Schenchiam arcem in duo brachia ſcinditur. hinc* bicornem *vocat.* Nicer, *qui &* Necarus, *fluvius in Rhenum fluens, vino clarus in Germania laudatiſſimo.*

7 *Danubium trajicit prope fontes.*

8 *Danubius, auſtior aquis faſtus, Strigoniam alluit in Hungaria.*

9 *Idem in procurſu etiam auſtior* Albam Græcam, *ſive* Taurunum (Belgrado) *in Raſcia præterfluit.*

10 *Quod Juvenalis de Annibale tranſmittente Alpes dixit* Sat. 10. Diduxit ſcopulos, & montem rupit aceto, *ludicrè transfert ad Tonſorem. quemadmodum autem Alpes aceto ruperit, ſtatim leges.*

1 Rhæti. *Alpes colunt.* Grigioni.

2 *Virgilius deflens mortem Palinuri, hoc verſu claudit* l. 5. Æne. Nudus in ignota, Palinure, jacebis arena. *Idem ſic poſtea incipit* l. 6. Sic fatur lacrimans. *quæ per jocum hîc detorquentur ad caſum lagenæ viatoriæ.*

3 *Quod de Ænea dixit* Virgil. l. 1. Æneid.

Ut fieret. procul Illyricis [4] freta conſita terris;
Alcinoique procul, ſi quidquam credis Homero;
[5] Mellitæ ficus, & connubialia ſęvi
Regna [6] Neoptolemi, & [7] Leucas ſcopuloſa recedũt.
Inde procelloſas per [8] Echinadas, & Naupacti
Nunc etiam Auſtriacos teſtantia ſaxa triumphos,
Radit iter liquidum. Quid multis? Caſtore dextro,
[9] Phocidos optatis hìc demum allabitur oris.
Ut ſtetit uncta abies, ſaltanti concolor Urſo,
Deſiluit tranſtris: non ſeſe continet intra
Pelliculam turgens, nec fervida vota [10] coercet:
Compellatque ultro, qui ſe tulit obvius illi
Fortè, Senem. Hoſpitii ſi numina ſancta vereris,
Da, Pater, auxilium. longis erroribus actus,
Advenio ſupplex: mediâ me ſiſte [1] ſcatebrâ,
Caſtaliæ ſacro de pumice largifluus fons

4 *Mare Dalmaticum crebris inſulis diſſeminatum.*

5 *Senſus eſt. præterit Corcyram, Jonii maris inſulam, quæ & Phæacia Poetis (Corfù) ubi olim Alcinous Rex Ulyſſem convivio excepit.* Mellitæ ficus. *intellige dulces lautaſque epulas Alcinoi.*

6 *Pyrrhi. qui Regnum Epiri reliquit Andromachæ conjugi.*

7 *Leucas. Inſula Epiro adjacens.* Santa Maura.

8 *Echinades, Inſulæ ad ſinum Corinthiacum. Naupactus, Urbs ad eundem ſinum, celebris memorabili victoria navali, Duce Joanne Auſtriaco, ſub auſpiciis Sanctiſſimi Pontificis Pii V.*

9 Phocis, *regio eſt prope Parnaſſum, & fontem Caſtalium.*

10 *Exprimit conſuetudinem eorum, qui, quod volunt, nimis volunt, moraſque abrumpunt omnes, ut illico voti compotens fiant.*

1 Scatebra, *ebullitio eſt aquę ſurgentis.* Virg. Georg. 1. ſcatebriſque arentia temperat arva.

Quà ſalit, &, tenero ceu paſtas rore cicadas,
Unda creat ſubitos, nam certa eſt fama, Poetas.
Deliri capitis nimirum protinus ægrum
Ille [2] paroxiſmum, mentiſque [3] volumina ſenſit.
Hoſpitis at caſum, ut decuit, miſeratus acerbum,
Non procul eſt, inquit, fons [4] rhythmicus. Ubere largo
Sed noſtris qui fluxit avis, nunc ſtillat [5] avarus
Guttatim, à multis, cauſam non quærimus, annis.
Ergo, præproperum ne te mora tanta fatiget,
Largiùs optatos liceatque haurire liquores,
Adducam urceolum: potes hìc ſubſiſtere paulum;
Ociùs ac dixi, non eſt via longa, redibo.
Forte domi Senior medicos ſervabat ad uſus
Vim multam [6] ellebori, advectam florentibus arvis
Anticyræ, Ægeo in magno; [7] diapaſma cerebris
Quo non curandis memorant præſentius ullum.
Dilutis properè ſuccis poſtquam imbuit urnam,

2 Paroxiſmus. *Latinè* concitatio.

3 Mentis volumina, *ideſt vertiginem, hic inſaniam*. Ovid. Metam. 2. ſideraque alta trahit, celérique volumine vertit.

4 *Poetas faciens, qui rhythmos, ideſt numeros amant, & modulatum.*

5 *Dum fingit, Fontem Caſtalium largiter olim fluxiſſe, in præſens parcè, & guttatim manare, non contendit præſens taxare ſæculum, & ſuam adimere lauream hujus ævi Poetis. Sed exprimit Senis, qui loquitur, ingenium. ſolent autem ſenes, laudatores temporis acti, antiquiora laudibus efferre, faſtidire præſentia.*

6 Elleborum. *herbæ genus, quæ in Anticyra, Ægei maris inſulâ, naſcitur. vim habet ad tollenda mentis & capitis vitia. unde elleboro indigere dicuntur, qui parum animo conſtant.* Horat. ſerm. 2.3. danda eſt ellebori multò pars maxima avaris.

7 Diapaſma. *medicamentum è ſiccis pulveribus conflatum.*

Occultans imo medicatos vaſe liquores,
Norvegum repetit: [8] Res eſt in cardine, clamat;
Commonſtratque ſimul [9] fontem, qui proximus antri
Exeſi topho, & muſco ſtillante fluebat.
Hauſit aquas poſtquam ſaturum jam fictile; Donis,
Hem, fruere optatis, dixit; bibe gutture firmo,
Et raptim; nam [10] multa cadunt os inter, & offam.
Ille, ſcyphum dextrâ attollens, ſic ora reſolvit.
Jamque dies, ni fallor, adeſt, quæ candida nobis
Semper erit; mihi cum poterit tonſtrina valere
Cum [1] cultris; habeatque ſuum Norvegia Vatem;
Gallia [2] Ronſardos, tellus Hiſpana [3] Quevedos,
Ora [4] Camoeſios ne ſolùm Luſia jactet.
Hæc fatus latices prælargos ([5] jugera ſeptem

8 Res in cardine. *res eſt in articulo ſummæ opportunitatis: ita exponit* Servius *illud* Virg. Ænei.1. haud tanto ceſſabit cardine rerum.

9 *Non certè Caſtalium: ſed alium quemcumque ibi proximum.*

10 Multa cadere ſolent inter os & offam. *adagium eſt, quod ex Sulpitio Apollinari Grammatico refert* Gell.l.13.c.17. *monemur autem adagio, nihil tam certò ſperari, aut ita proximum eſſe, quod non repentinus aliquis caſus poſſit intervertere. Simili paræmia dicitur.* multa cadunt inter calicem, ſupremaque labra. multa cadunt inter manum, & mentum. Offam, *cibum intellige.*

1 *Gratulatur ſibi, plauditque ſtolidè, quòd nobiliorem Poetæ artem adeptus, tonſtrinæ poſſit nuncium remittere.*

2 *Petrus Ronſardus, Gallicorum Poetarum Princeps.*

3 *Franciſcus Quevedo, inſignis Poeta Hiſpanus.*

4 *Aloiſius de Camoés, clariſſimus Poeta Luſitanus, cujus legitur Poema nobiliſſimum.* Os Luſiadas.

5 *Hyperbolicè hoc dictum, ad potionem tonſoris illuſtrandam.*

Scilicet ellebori) [6] œſophagum demittit ad imum,
Quod bene ſit, multùmque bonus fortunet Apollo ·
Ilia [7] veratrum interea, penituſque pererrat
Oſſa ſinuſque omnes. cedunt migrantque ſiniſtræ
Senſim [8] intemperiæ; morboſus deficit error
Paulatim; antiquo donec redeunte ſereno,
Conſidunt nebulæ, mens ægra in ſeque recedit.
[9] Bœotum cernens, aderat cui more Pelaſgo
Mento barba fluens, & pectora lata tenebat;
Heus pueri, clamat, [10] mappas adducite, cultros,
Saponem in primis, quæ mittit Media, [1] pomis
Rite vaporatum, [2] matutiniſque liguſtris;
Nemon' adeſt? etiam ceſſant? ſimul ipſe ruebat
[3] Ogygiam in barbam. Bona verba, vir optime, dixit

6 Oeſophagus. *cibi vehiculum. fiſtula, quæ ab ore ad ventriculum protenſa eòdem cibos potumque tranſmittit.*

7 Veratrum. *idem quod Elleborum.*

8 Intemperiæ, *Deæ ſunt habitæ, quæ animis furorem immitterent.* Plaut. Amph. Dii voſtram fidem; quæ intemperiæ noſtram agunt familiam. Voſſius *Furias eſſe cenſet. eaſdem ſacrificio placari, avertique jubet* Cato de re Ruſt. cap. 141.

9 *Senem, à quo mentis ſanitati eſt redditus.*

10 *Qui ad inſaniam acti ſunt, ubi primum mentem recipiunt, de iis primùm cogitare & loqui ſolent, quibus diuturna antea exercitatione inſueverant. hinc tonſorem Norvegum inducit tonſtrinæ famulos vocantem, & quoniam præſens illi aderat cum prolixa barba ſenex Bœotus, imperat famulis, ut eidem barbam corradant: cumque miniſter tonſtrinæ nullus præſtò adeſſet, ipſe occupat, manumque injicit in Senis barbam.*

1 *Malis citreis.*

2 *Liguſtris, ſummo mane lectis.*

3 *Barbam Ogygiam, ideſt ſenis Bœoti. Bœotia dicta eſt etiam Ogygia, ab Ogyge Rege Thebanorum.*

Subridens ſenior, melioraque tempora nactus,
Et morbi ſeriem, epotæ [4] amuletaque narrat
Anticyræ. excuſſus longo velut ille veterno,
Attonitos oculos circumtulit, ingemit altùm.
Jam neque Caſtalios latices: nec Theſpia rura
Cogitat, & totam [5] deſtertuit Hippocrenen.
Ergo, pererrato terrarum margine, mores
Atque iterum varios hominum, furnoſque remenſus,
Vatis Apollinei ſi non ſortitus honorem,
Non malus ad patrios rediit Geometra penates.
Fabula quò ſpectat? tecū eſt mihi, Pontice, ſermo.
Dixi equidem; furiis agitatos inter Oreſtes,
Et Phœbi Socios, æquo pro limite, [6] murum
Sinenſem loco. non facimus [7] Corybanta Poetam.
Aonias ſaliente manu percurrere chordas,
Eſt aliud, quàm Curetum pulſare lebetes,
Stridunt æra tuis & quæ, Berecynthia, Sacris.
Non timidè; ſed nec temere. maleſana cupido
Scribendi carmen cunctis reſonabile ſæclis,
Ambitio præceps, primæque ferocia laudis
Cogit ad Anticyram multos migrare [9] Poetas.

4 Amuletum, *ab amoliendo dictum, remedium dicitur quodcumque contra veneficia.*

5 Deſtercuit. *deſiit ſomniare* Perſ. Sat. 6. Poſtquam deſtercuit eſſe Meonides.

6 *Murus incredibili longitudine Sinenſes à majori Scythia dividit, arcendis Scytharum incurſionibus in Regnum Sinicum.*

7 Corybantes. *Berecynthiæ Sacerdotes, cymbala pulſabant cum jactatione capitum in Deæ ſacris.*

8 *Curetes. Cretæ populi, qui ſtrepitu incondito ænea vaſa pulſantes Infantem Jovem à Saturni genitoris ira texerunt.*

9 *Multos Poetas inſanire cogit; ut poſtea neceſſe illis ſit Anticyram petere, ut elleboro curentur.*

SATYRA XI.

Ejuſdem Argumenti: Ad eundem Ponticum.

ARGUMENTUM.

QUi verſus faciunt, multos eſſe; Poetas præſtantes, admodum raros. Poetæ ſibi invicem plerumque infeſti, & morſibus Criticorum obnoxii. Franciſcus Philelphus Timothei Grammatiſtæ barbam convellit. Epiſtolas nuncupatorias, & Præfationes ad Lectorem Poetas malos minimùm defendere à Criticis. Mirus eventus de quodam qui non oculis, ſed naſo cernebat. Ars Critica utilis, ac ſæpe neceſſaria. Minimè lucroſam eſſe Poeticam facultatem.

RAra fuit, ceu [1] Solis avis, divinaque Vates
Res olim; pretium rebus cum poneret æquis

1 Phœnix, *Solis avis dicitur; quia ad Orientem ſolem converſus pyram ſuccendit.*

Lancibus, & Rectum melior diſcerneret ætas.
Nunc venalis honos citharæ, venalia plectra,
Cum Sociis nunc ipſe [2] novem venalis Apollo.
Nam veluti [3] modius, chœnix, hemina, quadrantal
Conſtituunt ciceris certos & farris acervos,
Sic pede biſſeno ſatis eſt concludere verſum,
Et rude ſublatis digitis [4] expendere carmen.
Tempore quo [5] fulvos petiit per cærula Colchos
Græcia, crediderim ſcripſiſſe poëmata multos;
Unus in ora virûm ſed venit Thracius Orpheus;
Fama ſilens reliquos obſcura nocte recondit.
Vulgandum populis vatem non illa putavit,
Cujus non modulos ſequerentur flumina primos,
Et qui poſt terga arrectos non duceret urſos.
Præterea ſolum lætis Amphiona Thebis
Tune putas pulſaſſe lyram? tornatilis illic
Copia nulla fuit buxi, ſonitumque cientis
Funiculi, ut citharas facerent, doctoque ferirent
Ungue fides? [6] Morycho dementior & [7] Damaſippo

2 *Novem Muſis.*

3 Modius, chœnix, quadrantal, *menſuræ ſunt aridorum: hemina tum aridorum, tum liquidorum.* Chœnix, *ut notat Budæus, ſemodius erat. Hinc ſymbolum illud Pythagoræ adſcriptum:* Chœnici ne inſideas. *quo monemur, acuendam ſemper eſſe induſtriam nec ſuper parato cibo per inertiam quieſcendum.*

4 *Digitis numerare pedes verſiculorum. metiri verſus.*

5 Fulvos *dicit Colchos, quia apud eos erat ovis aurei velleris, ad quod obtinendum illuc navigarunt Argonautæ.*

6 *Morychum à Siculis Bacchum dici, Author eſt Zenodotus. Bacchus autem ubique temulentus, & parum ſanus à Poetis inducitur. hinc proverbium:* Morycho ſtultior.

7 *Damaſippus, homo notæ levitatis, & minimùm ſanæ*

Ni fueris, nunquam credes. oblivia condunt
Debita ſed reliquos; meruitque emergere ſolùm
Qui [8] patrios potuit muros attollere, quamvis
Nil calci, [9] effoſſeque nihil deberet arenæ.
Poſtremò ſedes mecum luſtrare [10] Piorum,
Pontice, ne pigeat, Phrygii gelidaſque per herbas
Ire Ducis comites; qui, nondum [1] Chile reperto,
Peruviæque jugis gazæ, comitante Sibylla,
Prægnantes auro virgas in Tartara ducit,
[2] Junoni Stygiæ non inficiabile pignus.
Tu modò, Smyrnææ, [3] Cantor, qui nomina famæ
Antevolas, decus, & magnæ lux inclita Romæ,
Dic age, cum vatum ſurgat numeroſa propago,
[4] Corbulo cum verſus faciat, Planella, Camurrus,
Cur, nemore in ſacro, [5] ſolus tibi nomine dictus

mentis apud Horatium.

8. *Amphion Thebanus, qui cantu, ſonituque patriæ muros ædificavit, ideoque dicit, nihil eum in ea molitione debuiſſe calci, & arenæ foſſitiæ.*

9 *Arena foſſilis, quâ calce miſtâ muri coagmentantur.*

10. *Campos Elyſios. ſequentium carminum ſententia eſt. libet comitari Æneam, Elyſiorum ſecreta luſtrantem; quem, mirum eſt, virgam, ſive ramum aureum ad Inferos duxiſſe, quo tempore detectus non erat orbis Americanus, unde è ſolido auro virgæ deferuntur in Europam.*

1 *Chiles, ſive Chila, Provincia Americæ Meridionalis prope Regnum Peruviæ.*

2 *Proſerpinæ.*

3 *Virgilium deſcribit.* Smyrnææ nomina famæ: *Homerum, quem Smyrnæ in Jonia natum nonnulli dicunt.*

4 Corbulo, & Camurrus, *Poetarum nullius pretii conficta nomina.* Planella. *Poeta extemporaneus triobolaris olim Romæ notus.*

5 *Muſæus, Poeta antiquiſſimus Athenienſis. Deorum Genealogiam verſibus tradidiſſe fertur. cum Virgilius & Or-*

Muſæus? numerans idem nam [6] fortia bello
Pectora, ſilva tegit quotquot ſub nocte ſilenti
Frondea, tres Antenoridas, Tydeumque recenſes,
Adraſtum, Glaucumq; Medontaque, Therſilochumq;
Pagina longa Duces Phrygios, narratque Pelaſgos.
Cum ventum ad Vates, Muſæus dicitur unus;
Unus habet Vatis titulos ex agmine tanto;
Turba nec extolli, nec digna eſt cætera noſci.
Laudator nimiùm parcus, dum talia fingis,
O Maro, ſuſpicione vacas non ipſe ſiniſtrâ.
Invidiâ nolim, vel primæ laudis amore
Hoc abs te factum accipiat, [7] naſutaque damnet
Poſteritas. [8] Moneas alios: me turba Quiritum,
[9] Suffenis pridem, [10] Baviis, & vendita Mævis,
Permoveat? numerum curem? populi [1] paraſitus

pheum, inter Poetas Elyſii nemoris ſolos nominat. Author Orpheum ſilentio præterit; nam Virgilius Muſæum præcipuis laudibus ornat, eumque ſolùm cum Ænea loquentem inducit.

6 *Duces Trojani, Thebanique belli à Virgilio commemorati, cum Æneas virorum fortium ſedes in Elyſiis luſtraret. Vide* ibidem.

7 *Non deſunt, apud quos minus commodè audiat Virgilius eo nomine, quòd Poetarum locum deſcribens 6.* Ænei. *ſolùm Muſæum & Orpheum nominaverit; nec meminerit Homeri, Theocriti, Heſiodi, quorum æmulatione fortaſſe aliqua tangi videri potuit.*

8 *Virgilius reſpondet.*

9 *Celebre eſt apud Catullum epigramma de Suffeno, qui cum Poetarum eſſet ineptiſſimus, præter modum ſibi placebat ipſe.*

10 *Bavius, & Mævius, peſſimi Poëtarum, Virgilio & Horatio infeſti.* Virg. Ecl. 3. Qui Bavium non odit, amet tua carmina, Mævi. Mævis *dixit pro* Mæviis, *carminis neceſſitate compulſus.*

1 Paraſiti *dicuntur, qui menſas divitum captant, & ad*

Et fiam? ſi collaudet mea carmina [2] Cæſar,
Treſve alii aut quatuor, ſatis eſt: nihil amplius oro
[3] Mnemoſynes nataſque Jovis. Sed dicere pergam,
Præteritis aliis cantoribus, unus in arvis
Elyſiis dictus mihi cur Muſæus. avari
Ad Ditis regnum, ſcribunt qui carmina, in horas
Deſcendunt multi, titulos & vera Poetæ
Nomina promeritos longum vix parturit ævum:
Ætatem, atque ultra ceſſatur ſæpius. Audis,
Pontice? longa ſacrum vix ſudant ſæcula Vatem.
Sermonis Latij Charites Venereſque pudicas,
Scribendique vetus robur, normamque loquendi
Ex quo [4] Trajanus moriens ſecum abſtulit, urnâ
Et veterem Patrum linguam tumulavit eâdem,
Carminis egregii artifices, doctoſque canendi
Vix demum invenies ſæclis labentibus ullos.
Itur ad [5] Arcadium: Muſis dilectus Alumnus,
Principe quo, minimùm ſalebroſo carmine ſcripſit,

horum voluntatem omnia loquuntur & faciunt, ventris gratiâ. pro adulatore paraſitus hîc ponitur, & populi plauſum aucupante.

2 *Octavianus Auguſtus, Virgilii ſtudioſiſſimus.*

3 *Muſas, Jovis & Mnemoſynes filias.* Mnemoſyne. *Latinè* Memoria. *Ideoque Poetæ Muſarum auxilium implorant, quia, multis in mente rebus congeſtis, ad eas ordine expediendas, memoriâ indigent. imo ubi in decurſu Poematis locus incidat impeditior, & multa rerum congerie complicatus (ut ſunt cenſus militares, quos* armiluſtria *vocant) Muſarum iterum præſidium expetunt; quòd Memoriæ filiæ, omnium ſint memores. Unde ſapienter, ut ſemper,* Virgilius l.7. *dicit.* Et meminiſtis enim, Divæ, & memorare poteſtis.

4 *Trajani Cæſaris tempore, poſtremi floruiſſe cenſentur linguæ Latinæ Scriptores, quorum authoritas poſteris in pretio eſt.*

5 *Ad tempora Arcadii & Honorii Cæſarum.*

Muſæus? numerans idem nam [6] fortia bello
Pectora, ſilva tegit quotquot ſub nocte ſilenti
Frondea, tres Antenoridas, Tydeumque recenſes,
Adraſtum, Glaucumq; Medontaque, Therſilochumq;
Pagina longa Duces Phrygios, narratque Pelaſgos.
Cum ventum ad Vates, Muſæus dicitur unus;
Unus habet Vatis titulos ex agmine tanto;
Turba nec extolli, nec digna eſt cætera noſci.
Laudator nimiùm parcus, dum talia fingis,
O Maro, ſuſpicione vacas non ipſe ſiniſtrâ.
Invidiâ nolim, vel primæ laudis amore
Hoc abs te factum accipiat, [7] naſutaque damnet
Poſteritas. [8] Moneas alios: me turba Quiritum,
[9] Suffenis pridem, [10] Baviis, & vendita Mævis,
Permoveat? numerum curem? populi [1] paraſitus

pheum, inter Poetas Elyſii nemoris ſolos nominat. Author Orpheum ſilentio præterit; nam Virgilius Muſæum præcipuis laudibus ornat, eumque ſolùm cum Ænea loquentem inducit.

6 *Duces Trojani, Thebanique belli à Virgilio commemorati, cum Æneas virorum fortium ſedes in Elyſiis luſtraret. Vide* ibidem.

7 *Non deſunt, apud quos minus commodè audiat Virgilius eo nomine, quòd Poetarum locum deſcribens 6.* Ænei. *ſolùm Muſæum & Orpheum nominaverit; nec meminerit Homeri, Theocriti, Heſiodi, quorum æmulatione fortaſſe aliqua tangi videri potuit.*

8 *Virgilius reſpondet.*

9 *Celebre eſt apud Catullum epigramma de Suffeno, qui cum Poetarum eſſet ineptiſſimus, præter modum ſibi placebat ipſe.*

10 *Bavius, & Mævius, peſſimi Poëtarum, Virgilio & Horatio infeſti.* Virg. Ecl. 3. Qui Bavium non odit, amet tua carmina, Mævi. Mævis *dixit pro* Mæviis, *carminis neceſſitate compulſus.*

1 Paraſiti *dicuntur, qui menſas divitum captant, & ad*

Digitized by Google

Et fiam? ſi collaudet mea carmina [2] Cæſar,
Tres ve alii aut quatuor, ſatis eſt: nihil amplius oro
[3] Mnemoſynes nataſque Jovis. Sed dicere pergam,
Præteritis aliis cantoribus, unus in arvis
Elyſiis dictus mihi cur Muſæus. avari
Ad Ditis regnum, ſcribunt qui carmina, in horas
Deſcendunt multi, titulos & vera Poetæ
Nomina promeritos longum vix parturit ævum:
Ætatem, atque ultra ceſſatur ſæpius. Audis,
Pontice? longa ſacrum vix ſudant ſæcula Vatem.
Sermonis Latij Charites Venereſque pudicas,
Scribendique vetus robur, normamque loquendi
Ex quo [4] Trajanus moriens ſecum abſtulit, urnâ
Et veterem Patrum linguam tumulavit eâdem,
Carminis egregii artifices, doctoſque canendi
Vix demum invenies ſæclis labentibus ullos.
Itur ad [5] Arcadium: Muſis dilectus Alumnus,
Principe quo, minimùm ſalebroſo carmine ſcripſit,

borum voluntatem omnia loquuntur & faciunt, ventris gratiâ. pro adulatore paraſitus hìc ponitur, & populi plauſum aucupante.

2 *Octavianus Auguſtus, Virgilii ſtudioſiſſimus.*

3 *Muſas, Jovis & Mnemoſynes filias.* Mnemoſyne. *Latinè* Memoria. *Ideoque Poetæ Muſarum auxilium implorant, quia, multis in mente rebus congeſtis, ad eas ordine expediendas, memoriâ indigent. imo ubi in decurſu Poematis locus incidat impeditior, & multa rerum congerie complicatus (ut ſunt cenſus militares, quos* armiluſtria *vocant) Muſarum iterum præſidium expetunt; quòd Memoriæ filiæ, omnium ſint memores. Unde ſapienter, ut ſemper,* Virgilius l.7. *dicit.* Et meminiſtis enim, Divæ, & memorare poteſtis.

4 *Trajani Cæſaris tempore, poſtremi floruiſſe cenſentur linguæ Latinæ Scriptores, quorum authoritas poſteris in pretio eſt.*

5 *Ad tempora Arcadii & Honorii Cæſarum.*

[6] *Inferni raptoris equos*. Hinc rurſus oportet
Sæcula trajicias, varios ſoliſque recurſus,
Sublimem donec pariat Florentia Vatem,
Cui Capitolinâ ſertum dedit Africa [7] lauro,
[8] Lauraque divini nomenque decuſque Poetæ.
Hinc iterum ambages longas pertexere fas eſt,
Et diuturna brevi tranſmittere tempora ſaltu,
Pegaſei inſignes amor eſt ſi fontis olores
Quærere. [9] Syncerum, Baſſum, Bembumque, Caſamq;
Oſtendet Muſis tibi cum felicior ætas,
[10] Flaminium cum Põtano, Cottamque, Rotamque,
Naugeri, Socio te cum Balthaſſare; felix
Quemque dedit Verona [1] Senem, cui dexter Apollo

6 *Deſcribit Poetam Claudianum, qui ſub Honorio & Arcadio floruit, cujus Epici Carminis de raptu Proſerpinæ illud eſt initium.* Inferni raptoris equos. *Eundem minimè ſalebroſum dicit; quia modulatus & numeri nimiùm eſt fortaſſe ſtudioſus; unde Synalœphe, ſive cæſurâ vix aliquando utitur.*

7 *Deſcribit Franciſcum Petrarcam, qui in laudem Scipionis Latinè ſcripſit Poema Epicum, hoc titulo,* Africa. *ejus Poematis gratiâ, tanquam linguæ Latinæ reſtitutor, coronam Romæ in Capitolio publicè accepit. Scias, Lector, Authorem non eſſe neſcium, diſceptari à multis de patria Franciſci Petrarcæ; aliis Florentiam eidem, aliis Aretium pro patria tribuentibus. cum itaque Florentinum illum Author dicit, non tanquam judex in hac cauſa quidquam decernit; ſed, quod Poetæ faciunt, vulgatam magis ſententiam ſequitur.*

8 *Puella Avenionenſis, Etruſcis Petrarcæ carminibus nuſquam non nota.*

9 *Actium Syncerum Sanazarum, Angelum Baſſum,* Politianum *ex patria dictum, Petrum Bembum, Joannem Caſam.*

10 *Marcum Antonium Flaminium, Joannem Jovianum Pontanum, Joannem Cottam, Bernardinum Rotam, Andream Naugerium, Balthaſſarem Caſtilioneum.*

1 *Deſcribit Hieronymum Fracaſtorium Veronenſem, Medi-*

Excultoſque dedit modulos, artemque medendi.
[2] Ad noſtros propero. Formis incœpit ahenis
[3] Ars nova vulgivagas ex quo procudere merces
Ingenii, immensùm crevere volumina; nunquam
Scribendi ſcabies pervaſit tanta. Sed obſtat
Copia magna ſibi. non tam feliciter actum
Naturâ eſt, ut quæ ſobolеſcunt largiter, illis
Sint etiam validæ vires, & robora firma.
Spica frequens levis eſt, nec porrigit horrea: fœtus
Non multos gignit, quæ magnos educat arbor.
Sed dices forſan. Tot deſine verba Poetis
Dicere de Latiis. [4] laurus me Thuſca momordit:
Ire juvat, nitido monſtrant ubi tramite callem
[5] Contilis, Bembus, Victoria, Molza, Giraldus;
Et quotquot traxit ſua poſt veſtigia [6] Cantor,
Gallica Tyrrhenis fidibus cui dicta Puella eſt.
Sed [7] pugiles, iſto qui ſudant pulvere, longè
Sunt plures: ſobolem confertam non ſatis ullæ
[8] Chiliades numerent; populus ſunt ſcilicet. unos
Si memorare libet, quos fecit Comica vates
Fabula, librorum veterum quot credis acervos

cum & Poetam, ætatis ſuæ nulli ſecundum.

2 *Ad Poetas noſtrorum temporum.*

3 *Typographia.*

4 *Inter Etruſcos Poetas numerari cupio.*

5 *Lucas Contilis, Petrus Bembus, Franciſcus Maria Molza, Joannes Baptiſta Giraldus, Italici Poetæ illuſtres. Victoria Columna, Poetria admirabili ingenio.*

6 *Franciſcus Petrarca, qui Etruſcis carminibus celebravit Lauram, Puellam Gallicam, Avenionenſem ſcilicet.*

7 *Pugiles, metaphoricè dicit. Poetas Italicos intellige.*

8 Chilias, *Latinè, numerus mille continens.*

Surgere? non illos capiunt Muſæa [9] Moraldi.
Ipſe [10] Senex Chius, qui claudere credidit omnes
Indicibus ſeptem, longoque volumine, multos
Præteriit. modulo turbam nil obſtat eodem
Metiri [1] reliquam, rabies quos ægra canendi,
Frondis Apollineæ macra & mercedula torret:
Sive Duces, & bella tubâ clangente ſequuntur;
Seu reſonante lyrâ graviora [2] Cupidinis arma,
Telaque, carboneſque canunt, laterique ſiniſtro
Vulnus hians, nullaque necem pietate redemptam.
Obſcuram premerent ingrata ſilentia turbam,
Ipſo nota foret nec nomine, naviter illos
Undique quæſitos niſi tu, [3] Marcelle, locares
Selectis abaci loculis; ſordentibus umbris
Erueretque pius, traheretque ad lumina vitæ,

9 *Notum eſt in Urbe Muſæum Joannis Antonii Moraldi: in quo ſpectabilis eſt ingens copia Comœdiarum Italicè conſcriptarum, prælongis loculamentis digeſta.*

10 *Leo Allatius, in Chio inſula natus. peracri Scriptor ingenio, & ſingulari eruditione, inter monumenta alia ſanè permulta, reliquit Dramaturgiam, ſive Elenchum Comœdiarum, quotquot ſermone Italico prodierunt, eaſque cum ſuis Authoribus, & varietate editionum, ſeptem Indicibus ordinavit.*

1 *Aliorum generum Poetas Italicos, Epicos, Lyricos, &c.*

2 *Indicat Poetas Italicos Lyricos, quibus nullum eſt frequentius argumentum, quàm de ſuorum infelicitate amorum, & amicarum duritie conqueri.*

3 *Marcellus Severolus, Romanæ Curiæ Præſul ampliſſimus, ſingulari vir eruditione atque doctrina, litterarum verò omnium Virorumque ingenio præſtantium longè ſtudioſiſſimus, Italicorum Scriptorum Bibliothecam ſelectam, & haud ſatis ſcio an in hoc genere ulli ſecundam, concinnavit. eum Virum Poeta obſervantiæ, & amicitiæ cauſa nominat.*

Arcadiæ [4] Marius Cuſtos, lumenque Latinæ.
Præterea, veluti jactis ſata dentibus hydri
In ſeſe [5] Cadmæa phalanx, pugnacia primùm
Strinxit tela, ſuis vix ortaque concidit armis;
In ſe non aliter, fato cogente ſiniſtro,
Aonidum Comites ſua vertunt arma; graveſque
Exercent odiis pluſquam civilibus iras.
Converſa hinc videas dulces in bellica nervos
Arma, pares citharas, & [6] plectra minantia plectris.
Liventes pugnant calami, tabemque nocentem
Inſtillant, cunctis viruſque nocentius armis.
Sed neque pro [7] Thebis certant; tot commovet æſtus
Nec [8] facies Trojæ populatrix. itur in arma
Sæpius, in parteſque ruunt, & longa capeſſunt
Prælia, ridendis (turpe & miſerabile!) cauſis.
Non ſemel una ferox incendit Syllaba bellum.
Cui non nota gravis quã vulſit barba [9] Philelphus?

4 *Joannes Marius Creſcimbeni, Academiæ Leopoldinæ, & Florentinæ, quam* Furfurariam *dicunt, Socius, Arcadiæ Cuſtos, Italicæ Poeſeos Hiſtoriam, & in eandem primum Commentariorum Volumen in lucem dedit. Reliqua tam avidè expectantur, quàm eorum, quæ ſunt edita, bonorificum fuit Eruditorum omnium præclarumque judicium.*

5 *Ab interfecti Draconis dentibus, à Cadmo in terram jactis, prodiit armata militum legio, qui ſe invicem interfecerunt. Vide* Ovid. Metam. 3.

6 *Innuit Lucani verſus, initio Pharſaliæ.* infeſtiſque obvia ſignis ſigna, pares aquilas, & pila minantia pilis.

7 *Pro Regno Thebarum ab Eteocle, & Polynice, Oedipi filiis ad internecionem uſque certatum eſt.*

8 *Helenam intelligit.*

9 *Franciſcus Philelphus, Græcis Latiniſque litteris apprimè doctus, Timothei Grammatiſtæ Græci barbam convulſit, quam ambo, de unius ſyllabæ quantitate certantes, mutua ſponſione*

Digitized by Google

Sermonem multos inter dum miſcet amicos,
10 Picenti quædam correpta eſt ſyllaba: contra
Timotheus Græcus ſtetit illi; &, Corrigo, dixit:
Tune ſenex tantus, tanto tu nomine gaudens
Mendosè loqueris? produci ſyllaba nempe
Debuit illa tibi: nunc os oſtendere cuiquam
Miror quod poſſis. Negat alter voce rotundâ
Se quidquam leges contra admiſiſſe loquendi.
Sed cum dicta palam propugnant mordicus; illuc
Denique decurſum eſt. ſtatuit pro pignore barbam
Quiſque ſuam Socio vellendam (longus utrique
Nam barbæ pendebat honos) certamine victus,
Indiciis certis, ſi ſit deprenſus in illo.
Ergo conſulitur metricâ ſuper arte vetuſtis
Ad nos pervenit quantum à Scriptoribus: omnes
Excutiunt loculos; tabulas, monumentaque priſca
Naviter exquirunt; quæque [1] Adverſaria, mures
Quæque arroſerunt [2] Autographa [3] clandeſtini.
Poſtquam tota diu res cognita; docte Philelphe,
Victorem te cauſa facit. diffinditur irâ

oppigneraverant. nullis autem conditionibus adigi potuit Philelphus, ut Grammatici barbæ parceret, licet eidem Timotheus tantum ſolidi auri pondus offerret, quantum eſſe ſuæ barbæ pondus judicaretur. Vide in hoc argumentum Authoris Phaleucium Carm. Tom. 1. pag. 18.

10 *Philelpho. qui in Piceno natus. alii Tollentinatem, alii Anconitanum fuiſſe autumant.*

1 Adverſaria *dicuntur tabellæ, tumultariâ operâ perſcriptæ non ſine lituris. Ethymon eſt ab adverſis paginis, quibus memoriæ rerum adnotantur.*

2 Autographum. *exemplar, authoris manu ſcriptum.* Originale.

3 Clandeſtini. *occulti. clam ingruentes.*

Timotheus. brevior certis eſt ſyllaba ſignis.
Effugii via nulla; liquet [4] palmarius error.
Geſtit Picenus; pexamque evellere barbam
Aggreditur. veteri rogat ille ut parcat Amico:
Verba facit ſurdo. fruſtra communia Sacra
Muſarum implorat; venerandæ injecta ſenectæ
Relligio fruſtra, & cultæ tutela Minervæ.
[5] Involat in barbam. ſaltem hoc [6] efflagitat ille;
Accipere ut ſolidi tantum non abnuat auri,
Pondus onuſque pilis quantum infelicibus eſſet.
Nil agitur. ſpolium menti, quod fœdere pactum eſt,
Expetit indignans, & inexorabilis obſtat.
Ergo Senem, Græcis multùm, multùmque Latinis
Illuſtrem chartis, tota ſpectante corona,
Depilat. heù! fruſtra tot pectine culta per annos,
Silva cadit, decus hircinum, ſacrumque vetuſta
Relligione nemus: nec longum tempus, & omnis
Fluxit honos ſenii; cano quæque hiſpida nimbo
Nuper erat facies, nunc cortice levior [7] Indo,
Admittitque manus, nec tactu hirſuta remordet.
Scriptoris Græci barbam ſic ſyllaba raſit,

4 Palmarium *à palma in bonam partem accipimus*; *à palmo*, *in deteriorem*. *error palmaris*, *ſive palmarius*, *qui craſſior eſt*, & *multorum quaſi palmorum*.

5 *Philelphus victor.*

6 Flagitare, *eſt vehementer*, & *quaſi* inflammato *animo poſtulare*; *ex qua inflammatione videtur omnino duxiſſe etbymon*. *certe flagitare plus eſſe*, *quàm poſtulare*, *diſertis verbis docet* Cicer. Orat. pro Quinctio. tametſi cauſa poſtulat, tamen quia poſtulat, non flagitat, præteribo.

7 *Ebenum intelligit*; *quæ arbor in India naſcitur*, & *miri eſt levoris*. Virg. Geor. 1. Sola India nigrum fert ebenum.

[8] Garzilio longe meliùs, meliùſque Rubello.
Parnaſſi quàm tuta parum ſint otia, cernis,
Pontice. tempeſtas [9] Aſcræum turbida fontem
Semper agit: videas laureta Heliconia ſemper
Atque aliquo ſacros apices Aquilone moveri.
Quod ſi nulla pios agitet diſcordia Vates,
Bellaque detumeant Socialia; ſi tamen illos
Unam propterea credis tu poſſe per horam
Pace frui, tutoſque dies agitare ſub umbra,
Falleris. Ad pugnam & [10] ſolem [1] cenſoria turba
Evocat invitos, alioſque reſorbet in æſtus.
Seu Latiis ſcribas numeris, ſive Itala tendas
Plectra manu, examen ſubeas, virgaſque neceſſe eſt.
Ille rudes modulos, inventaque frigida damnat;
Ille leves argutiolas: incultus haberis
[2] Vandalio, Nattæ turgens, obſcurus Amillo.
Atque utinam ſoli [3] artifices, & mentis acumen
Purgatum quibus eſt, ſcribendi & longior uſus,
Judicium ferrent. gratum, atque optabile multùm
Sic foret, ingenuis calamis aut voce notari.

8 Garzilius, & Rubellus, *nomina ſunt illuſtrium Tonſorum. eorum verò operâ ſi, Lector, uti expetis, demigrandum tibi eſt ad mundos Democriti, vel Luciani, ubi illos Poeta ſomnians cognovit. confiſta nimirum ſunt Tonſorum nomina.*

9 Aſcræum fontem. *Aganippen. ab* Aſcra, *qui vicus eſt Bœotiæ, ad radicem montis Heliconis.*

10 Ad ſolem vocare. *idem quod, in aciem vocare.* ab umbra ad ſolem prodire. *ab otio & ſeceſſu ad concertationem, & Forum gradum facere.*

1 *Qui Criticen exercent.*

2 *Vandalius, Natta, Amillus. ficta Cenſorum, ſive Criticorum nomina.*

3 *Indicat ſententiam veterem.* feliciſſimæ eſſent artes, ſi de illis ſoli artifices judicarent.

Adderet Aoniis chartis ſic [4] limâ nitorem,
Authores rabido non ſcinderet aſpera flictu.
Sed contra, Muſas odit [5] Libethride turbâ
Ruſticior quiſquis, credit ſibi cuncta licere,
Doctos inque viros jactantiùs explicat ungues.
Rixarum vitent ut multi incommoda, ſummis,
Quæ luſere, Viris inſcribunt. Limine in ipſo,
Conſpicienda notis cubitalibus, & titulorum
Cum ſtrepitu, grandis præcedit [6] Epiſtola: tutos
Sic ſe, ferratâ tanquam ſub caſſide, credunt
Prodire, & pavidos clypeo munire libellos.
[7] *Tangere me noli; ſum Cæſaris:* ille ſolutam
Ire jubet, nullaſque ſinit pavitare ſagittas.
Circuitu aſt alius præfatus plurima longo,
[8] Garrit in auriculam Lectoris, & occupat illum

4 *Lima cenſoria. Judicium Criticorum.*

5 *Libethrii, Thraciæ fuerunt populi, omnis elegantiæ expertes, & bonarum artium rudes. unde ortum adagium* inelegantior Libethriis. *ſed iidem poſtea cultiores facti, Muſis etiam Fana condiderunt. Unde &* Virgilius Eclog. 7. *Muſas vocat Libethrides. alii duplicem Libethrum ſtatuunt; alium in Thracia, quem rudes illi colerent populi; alium in Bœotia, Muſarum hoſpitium.*

6 *Epiſtola nuncupatoria, quâ volumina librorum Viris illuſtribus dicari ſolent, officii & honoris gratiâ, ſimulque præſidio aliquo & dignitati conciliandæ vulgatis monumentis.*

7 *Cerva quæ Iam Cæſaris ad loquendum inducitur: ſententia eſt. Librum, qui Viro illuſtri ſit inſcriptus, exiſtimant à Criticorum morſibus immunem futurum; quemadmodum Romani verebantur Cervam, quæ Cæſari erat in deliciis, & in aureo colli retinaculo illa circumferebat inciſa verba.* Cæſaris ſum: noli me tangere.

8 *Inſinuat Præfationes ad Lectorem, quæ libris præfigi ſolent.*

Veſtibulum ante ipſum. ſeries hìc panditur omnis;
Scribendi & ratio; quibus & compulſus Amicis
[9] Vulget opus, calamo properatum ſcilicet, horis
Et ſucciſiuis; aliò graviora vocabant
Namque animum. longæ ambages; quęſitaque rerum
Congeries, quidquam nec proficientia verba.
Nam non idcirco chartis perterrita parcet
[10] Spongia [1] Pædotribæ, non [2] ungula, lima, lituræ.
Haud paucis olei ardentis vigilata [3] metretis
Carmina per noctem, centum fodient [4] obeliſci,
[5] Trãſverſique ungues, notulæque, [6] rubellaq; cuſpis,

9 *Solenne eſt in ſupra memoratis Præfationibus ad Lectorem, de conſilio Authoris, totoque ſcribendi genere verba facere. addunt aliqui, quibus impulſoribus ad vulgandum librum ſint adacti; item opus modico tempore fuiſſe confectum, & multa hujus generis.*

10 *Spongiâ delere ea dicimus, quæ exorſi, non ſuccedente ſtylo, dimittimus. Hinc Auguſtus apud* Sueton. *quærentibus amicis quidnam Aiax (Aiacis Tragædia) ageret; reſpondet,* Aiacem ſuum in Spongiam incubuiſſe.

1 *Pædotribas, idem ferme quod Gymnaſiarchas exponunt. propriè corporum puerilium exercitatio,* pædotribia *dicitur. hìc pro Ludimagiſtro.*

2 *Cenſores, dum aliorum ſcripta recognoſcunt, impreſſi unguis notis mendas indicare ſolent.*

3 Metreta, *menſura eſt liquidorum, centum & viginti ſextarios capiens.*

4 *Obeliſcus. ſaxum eſt ingens, quadratum, ſenſim gracileſcens, ab obelo, ſeu veru; quòd figurâ verui ſit ſimile, licet moles immensùm diſſentiat. ſed nihil ad hujus loci ſententiam ſaxa illa faciunt Ægyptia. Itaque obeliſcum accipit magis propriè, pro parvo veru, ſive veruculo, ſive ſtylo Scriptorio. hinc dicimus ſcriptiones notare aſteriſcis, obelis, obeliſcis.*

5 *Notæ unguibus impreſſæ. de quibus ſupra.*

6 *Rubella, ſive rubra cuſpis lapidis tinctorii miniati.* Toccalapis.

Chartula, [7] & extantes ceræ, [8] ſtellæque minutæ.
[9] Hoc raptum è trivio: dici potuiſſe Latinè
Hoc, negat [10] Ambroſius. vitioſa hìc ſyllaba peccat;
Subde manum ferulæ. bombi, [1] triſcurria, [2] gerre.
[3] Annales Voluſj. Plautina hæc formula; at ille eſt
Verſiculus, [4] Venuſine, tuus: plena omnia [5] ruris.
[6] Juppiter! haud poſſit fœdum purgare ſolœcum,
Dejotari excuſſit qui de cervice bipennim.

7 *Impreſſis ceræ fruſtulis, aut minutis chartæ ſegminibus menda notari etiam ſolent in libris.*

8 *Signo impreſſo ad ſimilitudinem parvæ ſtellæ notamus quedam in libris.* Aſteriſci.

9 *Inducitur Cenſor aliquis, ſive Criticus, qui libri cujuſpiam vitia ſugillans, ita ſecum loquatur inter legendum.*

10 *Ambroſius Calepinus.*

1 *Triſcurria. ſenſus ineptos & ſcurriles intelligit.* Juven. Sat. 8. triſcurria patritiorum, *dixit ludos ſcurriles, & ingenuo homine indignos.*

2 *Quid propriè ſint* gerræ, *duplici in loco diverſimodè docet* Feſtus. *Hæc primi loci ſunt verba.* Gerræ, crates vimineæ. Athenienſes, cum Syracuſas obſiderent, & crebro gerras poſcerent, irridentes Siculi gerras clamitabant. unde factum eſt, ut gerræ pro nugis, & contemptu dicantur. *Alterius loci verba ſunt.* Gerrones leves & inepti à cratibus dicti, quòd Siculi adverſus Athenienſes cratibus pro ſcutis ſunt uſi. *Hinc invaluit, ut nugamenta, & res frivolæ dicerentur,* gerræ. Plaut. in Pœn. tuæ blanditiæ mihi ſunt, quod dici ſolet, gerræ germanæ.

3 *Notus eſt Catulli verſiculus, quo irridet nugatoria ſcripta, & annales Voluſii cujuſdam. vide ejuſdem* epigr. 37.

4 *Horatium inſinuat, patriâ Venuſinum.*

5 Catull. epigr. 22. Idem inficeto eſt inficetior rure. plenum ruris *hinc illud dicimus, quod eſt inelegans, & inurbanum.*

6 *Fingitur Criticus, dum librum lectitat, in ſolœcum pal-*

[7] Hæc ubi perſcribet per totas marginis oras
Cenſor, [8] opiſthographos ſuffocaritque libellos,
Et ſe mactatum chartis jactabit ineptis,
Fabula tunc fies; digito monſtrabere paſſim:
Quo te cumque feres, Muſis operata Juventus
Occurret, totiſque vomet convicia [9] plauſtris.
Concoque [10] ſarcaſmos, tibi ſi riget ænea fibra:
Perſta, atque obdura, dignus [1] Lacedæmone civis.
Deſpiciam potius, dices, queis rodere cunctos

marem incidere. proinde Jovem clamat; eam nempe eſſe ſolœci craſſitiem, & turpitudinem, ut illum ne ipſe quidem M. Tullius excuſare poſſit; cujus cæteroqui eloquentiæ vis Deiotarum, Galatiæ Regem, in extremo capitis periculo verſantem, quòd Cæſari fuiſſet infeſtior, oratione pulcherrima defenderit, & in Principis gratiam reſtituerit.

7 *Hactenus Criticus. jam Author proſequitur.*

8 Opiſtographus, *volumen ubique, etiam à tergo ſcriptum. ſenſus eſt. cum Cenſor tua ſcripta ita oneraverit adnotationibus erratorum, ut, omni perſcripto margine, contextus ipſe premi ac veluti ſuffocari videatur.* ſuffocare, *eſt ſpiritum præcludere. vox à* ſub & fauce *compoſita.*

9 Totis plauſtris convicia vomere, *parœmia eſt, à Ruſticis, qui obvios quoſque inceſſere maledictis ſolent, cum plauſtris vecti huc illuc tranſmigrant. Atque hinc quidem Ariſtoteles Comœdiarum originem repetit. Nam cum Agricolæ, ob frugum proventum, feſtos dies celebrarent, comeſſabundi, ſaltantes, & ad tibiam canentes oberrabant in plauſtris, & obvios quoſque agreſti licentiâ conviciis inceſſebant. In civitates deinde iidem tranſierunt, ibique Urbanos inſectabantur, eiſque flagitia ſua exprobrabant. Ea conſuetudo poſtea ad elegantiorem cultum redacta eſt ab hominibus ingenioſis. Additus Fabulæ contextus, ſales, modulatus, & alia ornamenta, ut majorem gratiam inveniret. Vide* Scalig. Poët. l. 1. c. *6.*

10 Sarcaſmus. *Latinè amarum dicterium.*

1 *Summâ vir tolerantiâ; quales erant Spartani.*

Dente [2] Theonino, facile eſt: ſed forte ſupinum
Parnaſſi in callem niti ſi juſſeris illos,
Subducent humeros, & tota valle recedent.
Exores quòd ſi demum [3] procudere quidquam,
Compreſſis quamvis labor improbus incubet ovis,
Excludunt tanto vix [4] ſubventanea niſu.
Non ſapit [5] aſparagos, piperataque cruſtula carmen
Rancidulum, ſed quem reddit lactuca ſaporem
Hortenſis, vel beta rubens, diluta ſativi
Vel radix [6] ſiſeris. Laudes titulumque Poetæ
Nec tamen affectant [7] illi plerumque: timeri
A populo, ſatis eſt, & dicere, [8] κέκρικα. [9] Momos
Tu fuge: non oculis, ut plebes cætera, naſo
Scripta legunt. dubitas? ſic accipe. Forte libellum
Neſcio quis lætos dum volveret inter Amicos,
Ignotus quidam ſuperadſtitit: atque ego, dixit,
Non oculis, quod vos facitis, ſed tradita naſo
Scripta legam. bipedem abſurdum riſere Sodales.
Accipit ille librum à Socio, menſâque reponit

2 *Dente Theonino. ideſt maledico. Horat.* Epiſt. 1. 19. *à Theone quodam dicaciſſimo.*

3 *Aliquid elucubrare.*

4 Ova ſubventanea.*quæ inania ſunt,nec fœtum progignunt. Hinc de futilibus inventis dicitur*: parit ſubventanea. *eadem à Plinio* Urina, *ab aliis* Zephyria, *quaſi vento genita, appellantur.*

5 *Sententia eſt. lucubratum à Critico carmen,non habet ſaporem ullum, aut acumen: ſed inſulſum eſt, ut lactuca, vel beta hortenſis.*

6 Siſer *olus, cujus radix tantùm in uſu eſt. Italis*, carota.

7 *Critici ſcilicet.*

8 Judicavi. *quam vocem inſignis Criticus Ludovicus Caſtelvitrius in operum à ſe editorum fronte præpoſuit.*

9 *Criticos.* Momus. *Deus, aliorum Deorum irriſor.*

Expanſum ; inque altum converſa fronte lacunar,
Lectitat, & totum diſtinguit voce volumen.
Scilicet obſtupuere omnes. ſed promptior unus
Ante oculos [10] tabulas attollens ; Perlege, dixit:
Cæcus erat. poſitas recipit dum menſula chartas,
Averſis aliorſum oculis percurritur omnis
Pagina, membranas naſo properante per omnes,
Atque oculi ſupplente vices: mirabile monſtrum
Tunc quoque dum Socii detrectant credere, librum
Ante oculos iterum proponunt: rurſus & ille,
Ut legeret, nil lucis habet. tunc vocibus iſtis
Occupat attonitos. Ante annos non ita multos
Me gravior truncus collapſum ex arbore celſa
Excepit; frontemque rigens & lumina cortex
Contudit: hinc oculi vis omnis, preſſaque lucis
Organa in exiguos fluxere impulſa meatus
Subjectæ naris. nimirum tempore ab illo
Lux oculis mihi nulla fuit, ſuffectus at alter
Eſt ſenſus, geminoque habui pro lumine naſum:
Me tibi commentum ne forte obtrudere credas,
Spernendæ haud equidem fidei rem prodidit Author,
[1] Smetius: hoc dices lecto me vera loquutum.
[2] Sed contra nullus ſcribentibus abſona rerum
Aut pudor, aut finis fuerit, ſi fuſa licenter
Carmina non metuant calamos Cenſoris, & ungues;

10 Tabulas. *librum ſcilicet*.

1 Henricus Smetius lib.5. Miſcell. Medic. Epiſt.13. *Smetii verba refert* Gaſpar Schottus Phyſic. Cur. Tom.1. ubi de mirabilibus cæcorum. *Ponticus autem hæc ſubdit*.

2 *Reſumit Author, docetque Ponticum (quem de Cenſoribus loquentem induxerat) cenſuram ſcriptorum neceſſariam eſſe multis de cauſis*.

Si fatuis, quæcumque velit, committere chartis
Quilibet, & Vatem populo ſe vendere poſſet,
Illotâque manu Muſarum tangere Sacra.

Quin reputa, ingenuæ quantum Cenſoribus artes
Debuerint ſemper. Quòd Homeri ſcripta volutes,
Munus [3] Ariſtarchi eſt. Potuit ſi creſcere quidquam,
Largiùs Æneis laudari cœpta, Maronis
[4] Maſtiges poſtquam livens exedit, & uſſit
[5] Ærugo, rabieſque, & fixa in corde [6] teredo.
Et, ne te longo feſſum ſermone fatigem;
Cum primùm Solymæ ſacras Torquatus in oras
Magnanimum duxit Gothefridum, & Gallica ſigna,
Anceps fama diu, nec adhuc memorabile Vatis
Nomen erat: ſed poſtquam illum Florentia multo
[8] Furfure perfudit, tunc [9] dia Poemata paſſim

3 *Ariſtarchus, patriâ Samius, aliis Alexandrinus, profeſſione Criticus, & Grammaticus, floruit ſub Ptolemæo Philometore, cujus etiam filium erudiit. Scripſit libros novem in Homeri Iliada, & Odyſſeam. tam caſtigato eum fuiſſe judicio tradit Ælianus, ut ea ſolum Homeri eſſe putarentur, quæ ipſe probaret.*

4 Maſtiges. *Latinè, qui flagello vel ſcutica feriunt. hìc pro cenſoribus Virgilii.*

5 Ærugo. *Situs quidam, quo ęs paulatim abſumitur. per translationem, linguæ mordacitas.* Hor. 1. ſer. 4. hic nigræ ſuccus loliginis, hæc eſt ærugo mera. ærugo *ab ære dicitur, ut à ferro* ferrugo.

6 Teredo. *vermis lignum abrodens, à terendo. hìc pro livore.*

7 *Cum primum prodiit Torquati Taſſi Poema de Gothefrido.*

8 *Notæ ſunt altercationes inter Taſſum, ejuſdemque fautores, & Academicos Florentinos, dictos à Furfure, ſuper ejuſdem Taſſi Poemate; quibus haud dubiè concertationibus Torquati Poema latiùs, impenſiùſque celebrari cœpit.*

9 *Divinum prope Taſſi Poema.*

Fervere; tunc ipſæ didicerunt carmina Muſæ,
Carmina perpetuis indeficientia ſæclis;
Tunc [10] Argas notus, Clorindaque; denique primam
Tunc, ſi non tenuit, negat ulli cedere famam.
Famã, inquam. Nã forte famẽ ſi quæris, ut [1] ille,
Pellere de cellis Muſarum, [2] aliam excute quercum;
Collige ſarcinulas, & Cyrrhæ deſere fontes
[3] Ingratos. ſatius fuerit conducere [4] lintrem,
Quo flavum Tiberim tranſmittit Romula turba,
Lubrica diſtento quem trochlea fune gubernat.
Tempus erat, [5] Laurẽtiades cum jura per orbem
Traderet, & magno ſerviret Roma Leoni;
Tunc Helicc totis gignebat rupibus [6] aurum,
Certabatque tuis, opulenta Peruvia, venis.
Poſtquam illum duri rapuit violentia fati
Invida, [7] mendicæ cautes, ingloria ſaxa

10 *Argas, Clorinda, nota in eodem Poemate nomina.*

1 *Ut Torquatus, de quo paulo ante dictum.*

2 *Aliunde quæras oportet occaſionem lucri. quaſi dicat; quære quercum glandiferam; nam iſta nihil habet frugis; ſterilis eſt quercus. uno verbo. aliam quæras artem, omiſsâ Poeticâ, quæ nihil eſt quæſtuoſa.* Sarcina, *à ſarciendo dicta, quidquid ab iter facientibus in faſce comportari poteſt. hinc* colligere ſarcinas, *aliò eſt migrare. à militibus, qui, moturi caſtra, ſarcinas ſuas componunt.*

3 *Fontem Caſtalium, minimè lucroſum.*

4 *Non pauci Romæ ſunt ad Tiberim portitores, qui lintre funali in aliam ripam parvulo pretio eos trajiciunt, qui viæ compendium facere volunt.*

5 *Leo X. Filius Laurentii Medicei, litterarum & eruditorum patrocinio Parentis ſui æmulator.*

6 *Tunc Vates erant in pretio, & eorum labores gratiam, pinguemque mercedem referebant.*

7 *Montis Parnaſſi, & Heliconis.*

Eſuriunt; nullis flavet ſpelunca metallis.
Huccine nos rerum veniſſe? [8] hæ ſcilicet illæ
Sunt lacrymæ. [9] Fuimus Troes. Si jurgia vendit
Rixoſo rabioſa foro, venaliaque ora
Cauſidicus, patrii fines diſtendit agelli
Ære novo, partis laxat vinetaque fundis;
Sed neque purpureo vinaria [10] Politiano
Cella vacat; pinguiſque penum petaſunculus ornat,
Meta [1] Placentino concretaque lacte: placentæ
Non deſunt, menſæque caput [2] ſcriblita ſecundæ,
Cruſtulaque, & redolet multos [3] Apotheca Clientes.
Pæoniâ [4] ſenior ſi ſcriptiat arte peritus
Viſcoſum [5] *Recipe*, atque ægro jejunia laudat,
Vĕtre [6] ſaburrato, prĕgnans [7] ſcheda parturit aurum;

8 *Hoc noſtræ ætatis Poetas urit ſcilicet, ea eſt lacrimarum cauſa.*

9 Fuimus Troes, fuit Ilium, & ingens gloria Teucrorum: Virgilii *eſt verſus*. Æneï. 2. *ſenſus eſt. fuit olim ætas felicior Poeticis ingeniis: deſpecta hodie Poeſis eſt. ſimiliter* Ovid. de Triſt. nos quoque floruimus, ſed flos fuit ille caducus.

10 *Vino laudatiſſimo Montis Politiani, quæ Urbs eſt in Hetruria.*

1 *Caſeus Placentinus, exquiſiti ſaporis.*

2 Scriblita. *genus eſt placentæ, ſed ſine melle, & quam præcalidam edebant.* Martial. l. 3. 17. circumlata diu menſis ſcriblita ſecundis urebat nimio ſæva calore manus.

3 Apotheca. *propriè* repoſitorium. *hîc pro cella penuaria ſumitur. uſitatiùs pro vinaria.*

4 *Medicus. de Pæone medicorum clariſſimo alibi diximus.*

5 *Schedulam medicamentariam.* Ricetta. *& uſitatiùs vulgo*, Recipe. viſcoſum *dixit, quia Medicis, & Pharmacopolis lucrum apportat; ægroti aurum trahit, ut viſcum aves.*

6 Ventre ſaburrato. *cibis oppleto.* ſaburra, *arena eſt craſſior, qua naves onerantur, ut ſint firmiores.*

Atque fluens ſolidum argentum mercatur arundo.
Turgentes loculi tot ſudant æris acervos
Nempe referre domum, [8] Ferdinandoſque rotundos.
Jamque togâ piget in longâ, pedibuſque remotas
Ire per Eſquilias, & totam verrere Romam.
[9] Jungit equos, aditu crebro quos longa paravit
Nummati quartana ſenis: [10] ſtranguria frenos
Addidit, argutas phaleras [1] Epilepſia; debet
Temonem podagræ, [2] pulmoni [3] apſida. quid ultra
Demoror, enumerans nequidquam ſingula? totum
Morborum lucroſa ſtruunt contagia currum.
Ergo alios merces habeat cum certa labores,
Cur ſoli gratis perſolvunt omnia Vates?
Gratis Victorum celebrant [4] Epinicia, gratis
[5] Hymnos, [6] Pæanes, [7] Soteria, [8] Dramata gratis.

7 *Præſcriptio medicamentaria.* Arũdo. *Calamus ſcriptorius.*

8 *Pecuniam, Principum, ut ſolet, effigie ſignatam.* Ferdinandum, *vel Cæſarem, vel magnum Ducem Hetruriæ, pro quolibet Principe accipit. indicat tamen pecuniam illam in Hetruria ſignatam, quam dicimus.* Piaſtra.

9 *Comparat ſibi currum.*

10 *Urinæ egerendæ difficultas.*

1 *Convulſio corporis, ſenſibus illigatis.*

2 *Pulmonum exulcerationi, qualis ſit phthiſi.*

3 Apſis. *rotæ curvatura. item curvatura fornicis; utralibet acceptione vel rotam currus, vel fornicem intellige.*

4 Epinicium. *Carmen pro parta victoria.*

5 Hymnus. *modulatio laudatoria.*

6 Pæan. *Hymnus in laudem Apollinis. ſed illum ad omnes Deos viſus eſt extendere Pindarus, qui opus ſuum de laudibus Deorum vocavit & inſcripſit* Pæana.

7 Soterium. *Carmen pro valetudine recuperata.*

8 Drama. *Fabula, in qua ſolæ agunt perſonæ, Poeta non interloquitur.*

Largus opum Princeps, quas perdat [9] Ludio, Mimus,[10]
Hiſtrio, prodigium fuerit, Faſtiſque notandum,
Egregio Vati toto ſi miſerit anno
[1] Melle laboratam Cererem. Venator opimas
Quodſi feſſus aves retulit, pinguemque ferinam;
Particulam prædæ, patinæ prægrandis in orbe
Aurato, ridenda tibi munuſcula mittet.
[2] Apparent rari nantes in margine vaſto:
Si bene dinumeres, non æquant carmina turdi.
Hanc tibi quę poſſent convellere, Pontice, [3] mentẽ,
Plurima ſuppeterent; calamo ſed parcere juſtum eſt,
Ne verboſa ſuos excedat pagina fines.

9 Ludiones, *ad tibiarum modulos ſaltus edebant*. Livius.
10 Mimi. *Latinè imitatores. ii ſunt, qui dicta, factaque aliorum geſticulatione, plerumque parum verecundâ, imitantur*. Pantomimi. *qui non unius, aut alterius, ſed omnium mores, & actus ſingulos geſticulando exprimunt*.
1 *Placentam ex melle, & tritico*.
2 *Jocosè abutitur Virgilii verſu* Æneid. 1. apparent rari nantes in gurgite vaſto. *patina quidem ad Dominum reditura prægrandis, & pretioſa eſt; miſſaque videtur ad oſtentationem: nam ferinæ carnis munuſculum, quod eadem continet, admodum eſt exiguum: perpauci nempe turdi, laxiùs per vacua intervalla diſpoſiti*.
3 *Adjungendi animum ad ſtudia Poetica*.

SATYRA XII.

In Poetas parum pudicè ſcribentes.

ARGUMENTUM.

POeſeos degenerantis licentiam deflet. Ejuſdem Cæleſtis origo ad piè ſcribendum hortatur. Ovidii exilium amatoriorum luſuum causâ. Virgilii fabula de Didone. Studia liberalia, ut ſanctè tractentur, honeſtæ bonæque artes dicuntur. Quædam de Italis Poetis non ſatis pudicis. Quid S. Auguſtinus ſenſerit de hujuſmodi Fabulis.

VEllite jam lauros ſacro ex Helicone [1] pudicas,
O Muſæ. caſtæ vitantur germina frondis,
Ceu taxus [2] nigra, aut inamabilis [3] augurio nux.

1 *Laurum pudicam dicit, quòd in eam converſa fuerit Daphne, pudicitiæ ſtudio ſpectabilis Virgo. laurum intelligit* Stat. Theb. 1. *ubi ait*. Phœbum omnis ad aras laude ciet comitum famulûmque, evincta pudicâ fronde, manus.

2 Nigram *appellat taxum, noxiam ſcilicet & venenatam.*

Umbra nocet, clamant; longe fuge: carpite ſomnos
Hinc procul, ò Pueri. molli recubare ſub umbra
Invitat, Zephyri hoſpitium, [4] Cythereia myrtus,
Grata capillatis ſpondetque umbracula ramis.
Arguto chordas feriunt qui pectine, Vates,
Frondibus his citharæ ſuſpendunt garrula fila;
Frondibus his capiti nectunt viridantia ſerta.
[5] Nympha tegit raras hodie Peneia frontes.
Barbita nulla ſonant Agamemnonas, & Menelaos:
Lesbia ſed Pindo ſuper, & cum Chloride Thyrſis
Vatum animos tenet; & rarus ſine Phyllide [6] Cycnus.
Non canimus jam bella [7] odiis certata profanis,

unde à taxo toxicum *fieri non pauci opinati ſunt*; *quos meritò refellit Voſſius*. Virg. Georg. 2. piceæ tantùm, taxique nocentes, interdum, aut ederæ pandunt veſtigia nigræ. *Taxum, quæ in Italia naſcitur, innoxiam eſſe autumant. Hinc Hercules Taſſus pro ſuo Heroico Symbolo taxum expreſſit, cum Epigraphe*. Itala ſum; quieſce. Ferr. Theatr. par. 2.

3 Nux *generatim dicitur de arboribus, quarum cum duriori operimento fructus eſt. de juglande, ſive nuce regia Poeta loquitur. ea etiam arbor noxia eſſe creditur, & inauſpicata.* Ovid. de Nuce. me, fata ne lædam, quoniam fata lædere dicor, imus in extremo margine fundus habet. *hinc nonnullis* nux *à nocendo dicitur. ſed* Varro l. 4. nux, *inquit*, dicitur, quòd ut nox aerem, ita hujus ſuccus facit corpus atrum.

4 Myrtus. *Veneri ſacra. hinc ſcitè* Virgil. 6. *in myrtea ſilva eos locavit apud Inferos, qui amoris cauſâ diem obierunt.*

5 *Laurum intelligit, in quam mutata eſt Daphne, filia Penei.*

6 *Rarus Poeta, qui materiem carminum non habeat, Puellam aliquam celebrandam.*

7 *Non canimus geſta Heroica, quemadmodum Statius bellum Thebanum, cujus illud eſt Poematis initium.* Fraternas acies, alternaque regna profanis decertata odiis &c.

Æmathiæ non bella, & [8] pila minantia pilis,
Non bellatorem [9] Æaciden, non [10] arma virumq;
Sed teretem magno torquentem pollice fuſum
[1] Progeniem implacidam Amphitryonis, ſed geniales,
O Cytherea, jocos, & pictam fronte [2] Lacænam.
Non ita Mæonio cautum [3] Sene. puppibus altis
Ille armat totas trepidum in Simoenta Mycenas,
Lariſſæque Duces, & ſanguineos Atridas,
Pyrrhumque, Aiacemq; & amicum fraudis Ulyſſem.
Auſoniis properas Latiiſque, miſerrime, chartis
Mergere pallentes noctes, procul exule ſomno:
Scilicet ut fulvi feſtines imbre metalli
[4] Deciduum ceciniſſe Jovem: vel, nocte ſub alta,
Tollat [5] Agenoreum Doris tibi Cretica Taurum.
Quæſitis hæc mane novo recitabis Amicis,
Ad Cælum qui pulchra ferent [6] Idyllia. merces
Hæccine nocturni fuerit pretiumque laboris?
Hæc longus peperit niſus, vigiliſque lucernæ

8 *Bella Romanorum civilia, verſibus expoſita à Lucano, cujus eſt hemiſtichion*: & pila minantia pilis.

9 *Statii Achilleida.*

10 *Virgilii Æneida.*

1 *Herculem, virili cultu abjecto, lanam & penſa ducentem in gratiam Joles, vel, ut alii exiſtimant, Omphales.*

2 *Helenam Spartanam. alii Amyclæam faciunt.*

3 *Non ita molliter cecinit Homerus: non ita ſuo præſcripſit exemplo.* Mæonius, *quia Smyrna, quæ una eſt è ſeptem civitatibus, quæ de Homeri patria certant, Urbs eſt Lydiæ, quæ Provincia à Mæone dicta eſt Mæonia.*

4 *Innuit fabulam Jovis in imbrem aureum commutati, ut Danae potiretur.*

5 *Jovem in taurum converſum, & ad Cretam aſportantem Europam, Agenoris filiam.*

6 Idyllia, *Poematia ſunt, quæ novum ſemper argumentum*

Flammula? non aliam laudemque decuſque reportas,
Authores quòd tot, multos excuſſeris annos,
Scribendi rectè? [7] Bembus, Leonardus, Alunnus
Lectus ter decies, clari Documentaque Thuſca
Ruſcelli huc demum recidere? huc pallor in ore
Qui ſedet, & cultis macies collecta Camœnis?
O curvi in terras calami! [8] loligine nigra
Quos Acheron gravat, & [9] Lernæi tabe veneni,
Virtutem ut fodiant ſcelerata cuſpide; ut olim
Occidit [10] Orator, viduis grave funus Athenis.
Ingenii altivolis nubes tranſmittere pennis,
In mediumque inferre diem patientia Solis

tractant. ita ut non ſit una totius operis materia, ſed plures fabulæ, ſive modulatus diviſi. Idyllia ſcripſerunt Theocritus, & Auſonius. ſed Italis Poetis longè frequentior uſus Idylliorum.

7 *Adducit aliquot ex præcipuis Italicæ linguæ Magiſtris, quorum opera ab ejuſdem ſtudioſis non ignorantur. Petrus Bembus tribus libris de Italica lingua diſertiſſimè loquitur. Leonardus Salviatus ſcripſit* Admonitiones *pro Italica lingua. Franciſcus Alunnus* Divitias, *Hieronymus Ruſcellus* Commentarios *ejuſdem linguæ.*

8 Loligo, *Varroni quaſi voligo. piſcis extra aquas volitans. atrum habet ſuccum, quem pro livore hominis invidi poſuit* Horat. *eòdem Author utitur pro tabifico quopiam liquore.*

9 Lerna. *lacus in agro Argivo, exitioſas evomens aquas. hujus lacus fontem Hercules occluſit, aquas vero diſtraxit & exſiccavit. Non defuerunt rebus ſuis extollendis Fabulatores Græci. Lernam, Inferorum paludem finxerunt; diſtractas aquas, & fontes occluſos, Hydram ſeptem capitum. Non diſſimili amplificatione mirificâ uſi ſunt Græci Scriptores in victoria de cane Cerbero, & aliis Herculis geſtis, quæ ſcilicet in Arcadia, & n agro Micænarum, non ultra Peloponneſi partem geſſit. ſed hæc nos in tranſcurſu. ea otioſè tractant, qui ſcripſerunt de Hiſtoriis in fabularum involucris.*

10 *Demoſthenes, qui hauſto ex calamo veneno obiit.*

Lumina tum poſſis, properas involvere cœno
Cur animi cæleſtis opes, mentiſque ſupernæ
Partem deſectam, atque aurai ſimplicis ignem?
Quod ſi rem prima repetens ab origine quæram,
Non equidem tali fluxit de fonte canoræ
Ars citharæ; priſci non hæc primordia cantus.
Hymnos Cælitibus perſolvere, ſupplice voto
Exorare pios, meritaſque rependere grates,
Ardor erat. tum geſta virûm, quos inſerit aſtris
Dura per obnitens, Superiſque ſimillima virtus,
Exornare lyrâ; parileſque ciere Nepotum
Cordibus igniculos, & veræ laudis amorem.
Poſtremò, quæ ſit vitæ flexura, modusque,
Metaque ſolicitis animi quæ debita curis,
Ut labor exacuat, frangat ſocordia mentem,
Ut [1] remis veliſque nocens vitanda voluptas,
Gaudia fucatis quàm diſtent vera, docebant.
Non ego mendaces reputem, nec vana loquutos,
Phœbeam qui prodiderant Cęleſtibus artem
Orbibus exortam. Cælum non mentiar ipſum
Dixero ſi Citharam primam, primoſque rotato
Axe dediſſe ſonos. illo didicere Magiſtro
Hinc primi Vatum fidibus ſociare canoris
Divinos cantus, & Cælo carmina digna.
Talibus à ſtudiis verùm normâque canendi
Quò ſit procurſum, pudor obſtat dicere. Panes,

1 Remis veliſque. *omni conatu adbibitò. à navi, cum remigio ſimul & velo impellitur.* Plaut. in Aſin. remigio, veloque, quantumcumque poteris, feſtina, & fuge. *Item* Cicer. Tuſc. 3. tetra res, miſera, deteſtabilis, velis, ut ita dicam, remiſque fugienda. *non abſimiles ſunt parœmiæ.* Velis, equiſque. Manibus, pedibuſque.

Silenos, Faunos, & turpiculos [2] Satyriſcos
Ludimus. exiliunt cupidæ cum pectine chordæ;
[3] Feſcennina vocat quòcumque licentia. Quamvis
Degeneres ſtupeo nec Muſas. lamina nempe
Rara, [4] ſubærato quæ non malè tinniat auro.
Nec ſemel amiſsâ demiror fronte, ſequuntur
Si [5] prætextatos [6] Mileſia carmina mores.
Sed mala ſi tetigit campos urtica, quieſcunt
Cur [7] falces? impunè licet cur ſcribere quidquid

2 *Cantus impudici; quales ſilveſtres Dii procaciores parum verecundè apud Nymphas edere ſolent.*

3 Feſcennini verſus, *à Feſcennino Oppido Campaniæ appellati, in nuptiis dicebantur omni obſcænitate.* Horat. 1. Epiſt. 1.

Feſcennina per hunc inventa licentia morem
Verſibus alternis opprobria ruſtica fudit.

4 Aurum ſubæratum. *quod in ſuperficie aurum oſtendit; ſed intus æs occultat.* Perſ. Sat. 5. nequa ſubærato mendosùm tinniat auro. *ſententiam ſic accipe. non eſt mirum corrumpi optimas artes; quemadmodum vitiari ſolet aurum ipſum æris miſturâ.*

5 Prætexta. *veſtis talaris, purpureo prætexta limbo; unde Ethymon. Eam geſtabant Pueri ad annū decimum ſeptimum, quo togam virilem ſumebant. Item* prætexta *Fabulæ genus, ut docet Donatus* Terent. Adelph. prolog. *Latinas Fabulas ſic enumerans:* Tragædia, Comœdia, Togata, Tabernaria, Prætexta, Crepidata, Atellana. *In Fabulis Prætextis obſcœna erant multa. Hinc* verba prætextata. Sueton. in Veſpaſ. Erat dicacitatis plurimæ, & ſic ſcurrilis ac ſordidæ, ut ne prætextatis quidem verbis abſtineret. *Itaque verſus, ſermo, mores prætextati, impudici ſunt. Vide* Voſs. Ethymol. *& commentarios in* Juven. Sat. 2. verſu ult. Sic prætextatos referunt Artaxata mores.

6 *Mileſios effæminatos fuiſſe conſtat.* Carmina Mileſia, *mollia ſcilicet, & parum pudica.*

7 *Metaphoricè loquitur. cur impuros Poetas Reſpublica patitur?*

Prurigo maleſuada jubet? ſi diluit herbas
[8] Canidia, Æmonio cyathum vitiatque ſuſurro,
Ut [9] verrucoſo properet medicata marito
Toxica, [10] Stentoreo tu clamas gutture: Peſtem hanc
Perdite, Lictores; [1] ad Pontem de trabe longâ
Pendeat, obſcœniſque ferat convivia corvis.
Si miſcet Vates animo nocitura venena,
Ingenium cantu ſi faſcinat; improbe, multùm
[2] Connives; properas hominem nec mergere Tibri,
Nec dare Lictori. Minimum eſt, quod poſcimus; audi.
Quanti, quâ conſtas, animam facis? eſtne cuiquam
Præponas animam? vis horti caulibus? horres:
Nunc age. vicino ſi fur nocturnus agello
Faſciculos quatuor generoſæ raſerit herbæ;
Furcifer, exclamas, dextram [3] cedò, [4] porge ſiniſtram,

8 *Canidia, Venefica apud* Horat. *ſumitur pro quacumque venefica.*

9 Verrucoſo marito. *aſpero, & difficili. ſumptâ metaphorâ à verrucis. verrucæ autem ſunt editiores cumuli in agro.*

10 *Stentor. clamoſiſſimus Græcorum Ducum, qui ad Trojam profecti ſunt.* Homer. Iliad. 5.

1 *Rei capitis Romæ in ſuſpendium adigi ſolent ad Pontem Tiberinum, Ælium dictum, à prope adſita Arce Ælii Adriani.*

2 Conniveo, *vel* connivo, *eſt palpebras modò claudere, modò aperire, quod faciunt qui dormitare incipiunt. metaphoricè* diſſimulare. Nonnius *illum referens Plauti verſiculum.* nec illa ulli hominum nutet, nictet, annuat. nutare, *ait*, proprium eſt capitis; annuere, ſive innuere, narium vel labiorum; nictare *(eſt autem* nicto *frequentativum à* niveo, *unde* conniveo) proprium eſt oculorum.

3 Cedò *pro* dic, *in imperativo tantùm invenitur, habetque primam correptam.* Cicer. in Caton. cedò, qui veſtram rempublicam amiſiſtis? *item* cedo, *pro* da, *in imperativo tantùm.* Teren. in Phorm. Quin tu mihi argentum cedò.

Oſtende huc etiam, ſupereſt quæ tertia, dices
Cum ſene [5] Plautino. [6] loculos fac, improbe, cernam;
Excute palliolum: ſurgit tibi [7] lutea pellis,
Pingitur in facie furtum. ſi perneget [8] audax;
[9] Nonne Puer vidit te? nonne Ancilla, latebat
Quæ tacita ad poſtes? reſponde; aut accipe pugnos;
Accipe; contractâ ſimul ora trementia palmâ
Percutis. aſt illi feſtivo murmure tinnit
[10] Sinciput, & triſtem dentes cœpere [1] choream.
Ergo qui tenuem vaſtat furunculus hortum
Cùm non ſupplicio careat; populatur inultus
Cur Vates animi florentia ſepta pudici,
Tabificoque nocet modulamine? nonne vides, ut
(Horrebas primùm quod dicere) [2] braſſica pluris
Eſt tibi, quàm cuncta exuperans mortalia celſi
Vis animi? reliquos cum remi, verbera, reſtes,
Publicaque evigilans maneat vindicta nocentes,
Cur ſolis impune licet peccare Poetis?

4 Porge, *per ſyncopen pro* porrige. Virg. 8. cingite fronde comas, & pocula porgite dextris.

5 *Locus Plauti eſt in* Aulul. act. 4. ſc. 4. *Euclio.* oſtende huc manus. *Strobilus.* Hem tibi. *Eucl.* Oſtende. *Strob.* eccaſ. *Eucl.* video: age, oſtende etiam tertiam.

6 *Loculos femoralium, in quibus reponimus, quæ ad uſum parata eſſe volumus.*

7 Luteum *dicimus, quod eſt rufi, ſive dilutioris coloris. à* luto *herba, qua crocini tinguntur panni.*

8 *Si Fur neget, ſe quidpiam ſurripuiſſe.*

9 *Subaudi:* tu ſtatim reſpondes.

10 *Pars anterior capitis.*

1 *Saliunt expuncti dentes.*

2 Braſſica, *eadem eſt herba, quæ vulgo caulis nomine eſt notior. à præſecando ita dici, autbor eſt* Feſtus, *quòd à ſcapo ejus folia præſecentur. binc* braſſica, *quaſi* præſeca *vocatur.*

Audio clam tacito [3] muſſans quod murmure dicis:
Adde etiam Medicos. verùm experientia fallax,
Longior ars, & vita brevis, quæque aſpera [4] Cous
Addit multa Senex illos abſolvere credam:
Demum non vitiant animos, dum corpora mactant.
Longa dedit [5] Cæſar qui terris otia, tingi
Non tulit Aonios Cypria [6] pulligine fontes.
Namque Cupidineam doceat ſi nequior artem,
Idalios citharâ [7] Vates & ventilet ignes,
Navigat algentem ad Scythiam, Beſſoſque, Getaſq;
Auguſtaſque luit flammas, falſamque [8] Corinnam.
Naſo, [9] Tomitanis qui [10] Triſtia ſcribis in oris,
Quid tibi viſa palus, rogo, [1] Mæotis? Schythicus quid

3 Muſſare, *idem quod* mutire. *ſubmiſſa voce clam dicere, quod apertè quis eloqui non audet. Cum audiret Ponticus, ſolos Poetas impunè aliis nocere, muſſitabat ſecum, idem de Medicis (imperitos intellige) eſſe dicendum.*

4 *Hippocrates, Medicorum princeps, in inſula Coo natus. meritò ſenem dicit, nam annos centum & quatuor vixit. Ejuſdem Aphoriſmorum celebre illud eſt initium.* Vita brevis, ars longa, occaſio præceps, experimentum fallax, judicium difficile.

5 *Cæſar Auguſtus Octavianus, qui externis & civilibus armis compoſitis, pacato terrarum orbe, Jani templum clauſit.*

6 Pulligo, *idem ferme quod nigredo.*

7 *Ovidium indicat.*

8 *Et exilio perſolvit pœnas pro impudico (ut aliqui cenſent) amore erga Juliam, Auguſti filiam; quam porro eundem intellexiſſe credunt, cum de Corinna ſcriberet.*

9 Tomus. *Ponti Oppidum, Ovidii exilium. nomen habet ab inciſione, quam Græci* Τομὴν *dicunt. ibi enim Abſyrtus Sororis Medeæ crudelitate fuit diſſectus, ut exponit idem* Ovid. de Triſt. 3.9.

10 *Libros de Triſtibus.*

1 *Mæotis, Palus Scythiæ Septentrionalis, in quam influit*

Axis? Amazonia [2] Tanais quid fractus ab haſta?
[3] Axe ſub implacido, & Saturno, crede, maligno
Vivimus. [4] eduræ glacies: quas nulla bipennis,
Nullaque vis flammæ, nec edaci ſolvat aceto
[5] Annibal: adde nives, æternaque frigora. [6] Credo
Haud equidem hæc metuas, niveo Sulmone creatus.
[7] Sed pluviæ fœdantque diem, atque amnibus auctis
Illuvie complent agros, populantque. [8] Nec imbres
Crediderim metuas, [9] Pelignis natus aquoſis.
[10] Non ullæ miſero fruges, non commoda vitæ:
Poſſidet iſta duas tantum res barbara tellus,
[1] Exulem,& Exilium. [2] I nunc improbe,mollia tende
Fila lyræ, teneros & præcipe luſor amores.
Tu quoq; [3] Acidaliâ citharam pice polluis, ingens

Tanais.

2 *Tanais, Scythiæ fluvius, Europam ab Aſia dividens, quem Amazones coluerunt*.

3 *Ovidius reſpondet*.

4 *Supple*, apud nos ſunt, *aut aliquid ſimile*.

5 *Qui aceto ſolviſſe cautes legitur in tranſitu Alpium*.

6 *Verba ſunt Poetæ ad Ovidium*.

7 *Iterum Ovidius*.

8 *Alia ad Ovidium Poetæ reſponſio*.

9 *Peligni, Aprutii populi, Veſtinis, & Marrucinis finitimi; ubi Sulmo, Ovidii Patria*.

10 *Ovidius poſtremò loquitur*.

1 *Innuit verſiculos illos, qui tanquam Senecæ circumferuntur; ubi de exilio ſuo loquitur*.

Non panis, non hauſtus aquæ, non ultimus ignis:
Hic ſola hæc duo ſunt, Exul, & Exilium.

2 *Concludit Author adverſus Ovidium*.

3 *Venerem dictam eſſe Acidaliam ab hujus nominis fonte in Bœotia, in quo ſe lavant Gratiæ, Veneris filiæ, author eſt* Servius *in illud* Virg. Ænei. 1. At memor ille Matris Acidaliæ &c.

4 Tytire.

[4] Tityre. mordaci nares hìc lotus aceto
[5] Zoilus exclamat. digitum venerare Maronis,
O nebulo; ne tu divinam Æneida tenta:
Os jubet hoc [6] Statii, poſtquam mucrone ſuperbo
Alterno Ogygios mactavit funere fratres.
[7] O Corydon, Corydõ; multùm mihi cognita [8] Mãto:
Iliaco [9] cineri, & fœdanti altaria Pyrrho
Aſſurgo: ludos Siculos, antrumque Sibyllæ,
Elyſioſque pios miror: pharetrata Camillæ
Terga placent: laudo Rutulæ bella aſpera pubis,
Et demum morsâ Turnum miteſcere terrâ.
Ferventem bilem male tempero, Regia Dido
Cũ migrat in [10] Phrynen. tectis ſed nubibus [1] imber..
[2] Scilicet opponas cum nubibus Apenninum,

4 *Virgilium notat, qui ſe Tityrum appellat in carmine Paſtorali.*

5 *Zoili Sophiſtę in Homeri libros mordacitas proverbio locum fecit, ut alienæ laudis & laborum obtrectatores, Zoili dicerentur.*

6 *Statius ſuam alloquens Thebaida in fine Poematis hæc habet:* nec tu divinam Æneida tenta. Mactavit fratres Ogygios. *id eſt verſibus expoſuit mortem Eteoclis, & Polynicis, fratrum Thebanorum.*

7 Ah, Corydon, Corydon. Virg. Ecl. 2. *Poetæ ſenſus. vir nimiùm es bonus, Zoile, qui mihi hæc objicias.*

8 *Non eſt mihi ignotum Poema Virgilianum.* Manto. *Nympha, quæ Mantuæ nomen dedit: pro Virgilio ponitur.*

9 *Demiror Virgiliana omnia, præter inuſtam Didoni impudicitiæ notam.*

10 *Phryne, Athenienſis mulier impudicitiâ infamis.*

1 *Abrumpit ſermonem, pudoris gratiâ: ſimulque occupat excuſare factum Didonis, quaſi nimbo à Junone immiſſo tectum: ut eſt apud* Virg. Ænei. 4.

2 *Reſpondet ſuperiori occupationi.*

Atque Alpes; Regum pateant delicta neceſſe eſt:
Nulla lues longùm latuit: te judice, blandùm
Sidera riſerunt, & [3] connubialis Olympus.
Marte procul retines, & vultu perdis in uno,
Quem Latio debes, Heroa. hæc diſcat Iulus,
Romaque; & ad ſeros abeant exempla Nepotes.
Vindictam reor hanc Danaûm, demiſit ad umbras
Quotquot Tænareas, pugnans velamine noctis,
Quæ Trojæ ſuprema fuit. [4] Sidonia conjux
Ignem Agamemnonium, illuſoſque ulciſcitur Argos.
Turpior illa licet nec ſolùm eſt fabula; Vero
Sed pugnat mendax, geminæque ab origine gentis
Inquinat Imperium: Romæ primordia labem
Inde trahunt; trahit inde notam gens Punica. Regnū
Evertit Fortuna tuum, Carthago; Maronis
Infecit cunas livor: bis victa fatiſcis;
Surgentem Maro, grandævā opprimit [5] Æmilianus.
Plus tibi, quàm Latiæ claſſes, ultorque Quirinus,
Imbellis nocuit calamus: Roma abſtulit urbem;
Livida ſed magnum transfixit pagina nomen.
Romanis armis, Urbs invictiſſima, nulla es;
Virgilio, infamis: miſeram Romana ruinam

3 Virg. Ænei. 4. fulſere ignes, & conſcius æther connubii.

4 *Vigilias militum Argivorum. Æneas Carthaginienſi illo otio, atque dedecore, omnem obliteravit gloriam, quam promeruit ſtrenuè pugnando, ſuprema nocte Trojani excidii, evadendoque per medias acies Argivorum.*

5 *Paulus Æmilius, nepos ejus, qui apud Cannas trucidatus eſt, filium tradidit in adoptionem Scipioni, filio Africani ſuperioris, qui Æmilianus eſt cognominatus. is Carthaginem delevit, unde & Africanus minor eſt dictus. idem ex victa Numantia tertium habuit cognomentum Numantini.*

Te fecere odia; at quantò crudeliùs ille
Inceſtos ortus, & adultera mœnia fecit?
Quid Vatum poterit promittere turba minorum,
Si tantis [6] Gnidios cantus didicere Magiſtris?
Nimirum exemplo regimur, ſervum pecus. Atqui
Iſta placent, dices; hæc vellicat eſca palatum.
Seria ſi ludas, laxum caput ore ſoluto
Oſcitat; in pectus deſcendit plurima cervix,
Et plaudit lætis naſi tibi fiſtula rhonchis.
Seria ſi ludas, ſoboles generoſa Quirini
Oſcitet? uſqueadeone amiſit Roma pudorem?
Sed Proceres cum plebe ruunt ad [7] carmen amicæ
Thebaidos. Cypriis tamen illi haud ebria [8] pappis,
Carmina: ſunt grandes animi, ſunt maſcula plectra:
Pulſa; calloſi reſpondet nulla metalli
Scoria. Jam geminos præſtans Hiſpania Vates
Quos tulit, expendas. non te, [9] quem dura creavit
Bilbilis imbellem; [10] illotâ cui ſæpe lacernâ
Delius in ſtabulo eſt; habitantque in fornice Muſę:
Corduba ſed quos magna dedit; quorum ære canoro

6 *Gnidus, aliis Cnidus. Urbs Doridis, Veneri olim ſacra, in peninſula Cariæ, cum promontorio ejuſdem nominis. hodie* Capo crio.

7 *Quod eſt Statii Poema.* Juven. Satyr. 7. curritur ad vocem jucundam, & Carmen amicæ Thebaidos.

8 Pappos *dicit, nugas, & frivola amatoria.* pappus *antiquâ linguâ idem quod ſenex. & quia ſenilem canitiem aſſimilat lanugo carduorum, ideo ea etiam* pappus *dicitur.* Lucret. plumas avium, pappoſque volantes.

9 *Martialem, cujus patria Bilbilis, Urbs Hiſpaniæ Tarraconenſis.*

10 *Sugillat, quæ ſæpe obſcœniſſima occurrunt apud Martialem.*

Civica bella canit [1] declamatorius alter;
[2] Alter grande ſonat tragico, ſævitque cothurno.
Perlege grandiloquos Hiſpano robore verſus
Quos animant. jaculis non illic pectus Amyntæ
Perfoditur; nulloſque leges Amaryllidis ignes.
Nimirum Cypriæ procul à nidore culinæ
Ora virûm colere, & magnis licet eſſe Poetis.
Præterea an ſolæ vivunt in ſæcula telæ,
Imbuit impura quas doctus imagine Pictor,
Et quas obducto jubearis condere velo?
Sed tot Cælituum effigies, fulgentiaque auro
Quæ picturatâ radiant teſtudine templa
Roma frequens laudat, tacitus miratur & hoſpes.
Artificis magni non eſt, ſubmittere turpi
Venalem ſceleri, quam ſedulus excolit, artem;
Ipſaque per famæ diſpendia quærere famam.
[3] Ecce, Puer, ſcalprū, & peregrinę marmora venę:
Adde [4] animam ſaxo. quid [5] pones? [6] tela ferentem
Aligerum, Superis, formidatumque Tonanti;
Aut [7] Matrem, cujus currum ſubiere columbæ,
Qualem [8] Praxiteles vivo de marmore duxit.

1 *Lucanus, Poeta Cordubenſis, quem inter Oratores magis, quàm inter Poetas adnumerandum cenſuit Quintilianus. Ideo* declamatorium *appellat.*

2 *Seneca Tragicus. item Cordubenſis.*

3 *Alloquitur tironem aliquem in arte ſtatuaria.*

4 *Figuram ſcilicet.*

5 *Qua figura marmor exſculpes?*

6 *Reſpondet inductus Tiro.*

7 *Venerem, quæ à columbis ducitur.*

8 *De duplici Venere Praxitelis vide* Plin. 34. 8. & 37. 5.

[9] In vitium præceps, imitator peſſime, cur non
Virgineum genitrice refers cum Virgine Natum?
Namque, ut prętercam, quod te tuaque omnia debes
Et Puero, & Matri; Puero nil pulchrius illo eſt;
Floruit Iſaciâ nec Virgine pulchrior ulla.
Inſpice quam nitidam fecit [10] Laurentius Urbem,
Quæque ſacras centum ſtatuit ſimulacra per aras:
Hinc modulos exſcribe; pete hinc [1] anaglypta: ruentē
Redde [2] Philiſtæum Jeſſææ verbere fundæ;
Aut, bellator equus medios quem ducit in hoſtes,
[3] Flaviaden. Pharium quæ Signa regunt [4] Obeliſcum,
Euphratem Latium, Romanumque exprime Nilum,
Et fluere in mediâ quæ juſſit barbara Româ
Flumina. Degenerant ſi carmina, ſigna, colores,
Artifices primùm eſſe nego, qui talia tractant;
Has porro, mendax fuerit, qui nuncupet artes,
Lex meritò quas priſca bonas & dixit honeſtas.
Aſt ego (compoſito quis vultu, & fronte ſeverâ

9 *Tironem redarguit.*

10 *Laurentius Berninus, inſignis Architectus, & Statuarius, multis Ædificiorum, & ſtatuarum monumentis Urbem ornavit.*

1 Anaglypha, vel anaglypta, *dicuntur cælaturæ, in quibus imagines eminent.* rilievo. *Opus integro, vel dimidio anaglypho: Latinè, integrâ, vel dimidiâ eminentiâ.* tutto, o mezzo rilievo. Mart. l. 1. nec deſunt tibi vera Glaniana, nec menſis anaglypta de paternis.

2 *Statua David, fundam torquentis, in Ædibus ſuburbanis Villæ Burgheſiæ.*

3 *Statua Conſtantini Cæſaris, in gradibus Vaticani, juxta Baſilicæ porticum. Conſtantinus Magnus, Flavius eſt dictus, quòd à Veſpaſiano Cæſare originem duceret. ideo* Flaviaden *vocat.*

4 *Quatuor præcipuorum amnium ſimulacra marmorea, ad*

Dixerit) haud molles elegos luſiſſe peritus,
Nec Lycidæ, Cratylique faces, & vulnera Mopſi,
Deſignor populi Cenſor; Satyræque flagello
In vitium feror; ut mediam, ſpectante theatro,
Hiſpanus tauri frontem petit enſe coruſco,
Horrida cum patriis celebrat certamina ludis.
Conſilium laudo: quando rari ſine ſannis
Naſcimur, invidiam facturi [5] elephantibus Indis.
Verùm age: cum primâ ſimulaſti pelle Catonem,
Et Satyram ingreſſus præclaro carmine dixti,
[6] *Credo pudicitiam*. quid tum? tutiſſima mores
Obliquat Satyra ingenuos; tutò unica mentes
Decipit incautas pulchra ſub imagine Recti;
Dumque vetat peccare, docet. Comœdia (priſco
Si præſtanda fides, Auditor docte, [7] Cratino)
Fonte ſuo hoc nata eſt, mores ut, pravaque vulgi
Raderet: arroſis atrum præfigere [8] Theta
Laudatur vitiis, nec inultos ferre nocentes.
Dic,age,nunc;quę ſcena recens?quę norma?quis actor?
Blandi nempe joci, nempe ærumnoſus Olintus
Dicitur; & veteres diſcingit Silvia [9] ſoccos.

angulos obeliſci, qui viſitur in fonte Fori Agonalis.

5 *Quibus longiſſima eſt proboſcis.*

6 Credo pudicitiam. *ita incipit Juvenalis Satyram ſextam, morato gravique ingreſſu. cæterum obtentu exprobrandi impudicitiam, ſumma ipſe poſtea obſcænitate ſcribit.*

7 *Cratinus, Poeta Comicus apud Athenienſes, cujus mordaces Fabulas populus magnopere metuebat.*

8 Theta *apud Græcos damnationis erat nota. nam prima eſt littera dictionis θάνατος, quæ apud eoſdem mortem ſignificat.* Perſ. Satyr. 3. & potis es vitio nigrum præfigere Theta.

9 Soccus, *calceamentum, humilius cothurno, quo Comœdi utebantur.*

Parciùs at Latii veteris qui voce loquuntur
Defeciſſe putes: [10] Italas pellacia major
Enervat Muſas; & Tibride mollior Arnus.
[1] Arma,virumq;cano,Solymę qui grande ſepulchrũ
Aſſeruit. multùm ille animis, & robore multùm
Præſtitit. incaſſum Libyæque Aſiæque phalanges
Oppoſuere minas: fauſto nam ſidere victor
Errantes ſocios ſignum revocavit ad unum.
Muſa fave, quæ non periturâ tempora lauro
Cingis; in æternum veniunt cui ſidera ſertum.
[2] Perge, decus Vatum, ſic omnia dicere. fronti
Laurea ſerta tuæ galeatus paſcit [3] Orontes;
Victaque palmiferam in ſegetem deſcendit Idume.
Inſtrue Francigenûm turmas; Ægyptia caſtra
Junge pharetratis Nomadumq; Arabumque catervis;
Aſſociet vires Regno Solimanus adempto
Fortior: Infernis cultoribus eripe [4] fœtam
Prodigiis ſilvam, gelidaque in morte minacem
[5] Appulus, & vinci indignantem, Arganta trucidet.
Sed mihi neſcio quid petulanti [6] Pſittacus ore
Rancidulum ſonat, & teneros ſupplantat amores.
Surgere cerne roſam, [7] dicebat....Surgit [8] orexis

10 Pellacia. *illecebræ. à pelliciendo.*

1 *Initium eſt Poematis Torquati Taſſi, quòd Latinè vertit.*

2 *Reſumit Author.*

3 *Orontes, fluvius Antiochiam à Syria dividens.* galeatus. *galeas ferens cæſorum, demerſorumque militum.*

4 *Nemus magicis præſtigiis obnoxium, & excantatum, quod Rinaldus ſuperavit.*

5 *Tancredus, qui ex familia Ducum Apuliæ.*

6 *Pſittacus, qui in Magico vireto ad canendum inducitur.* Goffr.c. 16.

7 *Abrumpit Pſittaci cantum.*

Hìc mihi mitte roſas jam quęrere: mitte [9] Magiſtrum
Eoum hunc, viridemque plagis accerſere ab Indis.
Ergo Palæſtinas cum fulmina ſtringere in arces
Debuerant Aquilæ, Cypriâ mihi Pſittacus eſcâ
Vellicat auriculas? dic, ò facunde volucrum,
Quis tibi cum jaculis locus, hinnituque feroci
Quadrupedum? Heroâ qua parte locatus es in re?
Prætereo [10] Syriam Circen, vultuſque procacis
Illecebras ſileo, laqueoſque, [1] jocoſaque Tempe.
Scilicet Idalio labyrintho & fraude ſolutus,
Acrior ad pugnas novus ille exſurget [2] Achilles.
Degenerem ſi rauca vocet tuba; clamet ad arma
Ocyùs; abſtergat ſordenti opobalſama collo;
Igneſcant oculi; ad monſtratum [3] convolet enſem;
Vallaque [4] deliquiis repetat Solymea relictis.
Oebalio qualis formoſa [5] Semiramis oſtro,
[6] Ceruſsâque genas dum pingeret, oraque ſegnis

8 Orexis. *Latine* eſuritio. *nauſeam etiam*, & *faſtidium ſæpe ſignificat. in hoc ſenſu hìc ſumitur.*

9 *Pſittacum, avem ab Indis ad nos advectam.* Eois ales mihi miſſus ab Indis. Ovid. Magiſtrum *vocat; quia nequioris doctrinæ præceptor eſt apud Torquatum, memorato in loco.*

10 *Armidam, Sagam apud Torquatum.*

1 Tempe, *Theſſaliæ tractus, amne Peneo irriguus, ſummæ amenitatis. per ſimilitudinem, quæcumque ſunt conſita deliciis loca,* Tempe *dicuntur.*

2 *Rinaldus ſcilicet.*

3 *Quemadmodum de Achille narratur; cum inter Lycomedis filias deliteſcens, ad Trojanum bellum ab Ulyſſe aſtu duceretur.*

4 *Deliquiis animi. vitæ jucunditatem intellige.*

5 *Aſſyriorum Regina.*

6 Ceruſſa *pigmentum ad inficiendam faciem. quòd ſit ceræ ſimilis.*

Excoleret; trepidam funeſtat nuncius aulam.
[7] Occidimus, Regina: furit per tecta viaſque
Hoſtilis manus; Euphrates tremit omnibus undis.
Illa [8] gynæcei tunc immemor, & calamiſtri,
Ex Helena Hippolyte, clypeum petit, arripit haſtam,
Et pugnam, lævâ malecomptâ parte comarum,
Ingreditur, [9] ſparſoque tegit Babylona capillo.
Ac veluti diras ſi Maſſica vina cicutas
Diluerint, ſucci graviùs nocuere maligni;
Non aliter Vates quantò eſt præſtantior ipſe,
Hoc magis exitio eſt, habeat niſi Muſa pudorem.
Sæpe licet frontem Comœdia ſcripta licenter
Exuerit; nec ſemodios modioſque, protervi
Tota ſed eloquii diffuderit [10] horrea; condit
Fama tamen multos, tenues in carmina vires,
Et modicum quibus ingenium dedit aſper Apollo.
Ignorare putem ſed nullos, [1] improba Daphne,
Quæque monet dulci vitandus carmine [2] Lyncus.
Hæc diſcunt Pueri, hæc recitant ad balnea, furnos,
Soli, cum ſociis, miſerorum ante ora parentum,

7 *Nuncius quidam inductus alloquitur Semiramidem.*

8 Gynecæum. *ſecretior pars in Ædibus, ubi ſolæ degunt mulieres.* calamiſtrum. *à calefaciendo dictum, ut docet* Varro. *ferrum eſt, quo calefacto capillus intorquetur.* coma calamiſtrata. *& per translationem,* mores, oratio calamiſtrata.

9 *Tuetur, propugnat.*

10 Non modio, ſed horreo ipſo *dari dicitur, quod prolixè, & affatim datur; propterea quòd ex horreo pleniùs depromitur.*

1 Daphne. *conſiliatrix peſſima, in ſatis nota Fabula Paſtorali.*

2 Lyncus. *Paſtor ſenex, nequiſſimus item conſiliator in alia Paſtorali Fabula.*

Et rident tetricos contra clamare Magiſtros.
[3] Expecta. [4] Puer, ociùs ad me; oſtende libellum,
Quem teris. [5] Exigua eſt moles; argentea mordent
Lora utrumque latus, junctura argentea, margo
Aureus, & ſimili foliorum raſa metallo
Ora nitet. [6] Renuis? [7] Sed nil olet iſta profani
Pagina: ne dubita. condit cæleſte Volumen
Virginis æthereæ laudes: Suffragia gentis,
Vivaci purgat quæ noxas igne, ſequuntur.
Sunt etiam Iſacii Suſpiria fervida Regis,
Et lacrimæ; geminæ cum mens ſibi conſcia noxæ
Supplicium luctu exigeret, cum pulvere parcas
Præbebat quas menſâ dapes, & pocula fletu
Miſcebat; lacrimiſque thorus manabat obortis,
Et multùm, Miſerere, Parens, Miſerere, canebat.
[8] Quidquid id eſt, affer: poſtremùm hoc juſſero: novi
[9] Triconē. aut propera, aut [10] pecorinū cruribus imbrē
Accerſes: juſſus jam corripit [1] Antoninus
Cæſariem [2] Berenicæam: te mortua vivum

3 *Fingit ſe in ludo litterario diſcipulum deprehendere, qui legat librum licentiorem, eâ formâ compactum, quâ conveſtiri, ornarique ſolent libelli, qui laudes Deiparæ Virginis, & ſacras preces continent.*

4 *Alloquitur Diſcipulum lectitantem.*

5 *Deſcribit formam libelli.*

6 *Iterum ad cunctabundum Diſcipulum.*

7 *Reſpondet Diſcipulus.*

8 *Urget acriùs, ut properè ad ſe accedat Diſcipulus.*

9 Tricones. *qui verſutiarum involucris ſe ſtudent obtegere, ne quid deliquiſſe arguantur.*

10 Imbrem pecorinum. *Verbera è flagris ovina pelle confectis.*

1 *Nomen Maſtigophori Collegii Romani.* Correttore.

2 *Flagrum, intortis nexum funiculis diſcretiſque, quaſi quo-*

Tundet [3] ovis; mox de teſtudine reddet [4] Achillem.
Excuſſit demum ſcabioſum virga [5] caballum.
Accedit trepidans; ceu curtus Sabbata pallet
Cum [6] Salomon. veniam ſi quid peccaverit audax
Quæritat, & librum, vultu pallente, reſignat.
[7] Forma equidem ſacra omnia nunciat: experiar, ſi
Sana [8] colorato reſpondent viſcera vultu.
Mens metuit præſaga dolos. [9] O probra, luemque!
Nequitiam ò pueri extremam! maleſidus hic ille eſt,
Inſontes non ceſſat oves qui perdere, [10] Paſtor.
Non eſt, excuſſis morum [1] temulentia frenis
Quod rèliquum faciat. ſcelerum Lernæa quid ultra
[2] Excetra, quid præceps in deteriora libido

dam capillamento. De coma Berenices vide Saty.9. p.250.N.4

3 *Flagrum, ovium pelliculis nexum.* Plaut. Aſin. ubi vivos homines mortui incurſant boves. *ideſt, ubi lora bubula invadunt petuntque improbos ſervos, molam vertere juſſos in piſtrino.*

4 *Cujus eximia fuit laus celeritatis.*

5 *Diſcipulum ſegnem, & qui vocantem Præceptorem adire cunctabatur.*

6 *Salomon, Judæus è trivio, pro quocumque Hebræo ſumitur.* recutitaque Sabbata pallet. Perſ.

7 *Figura, & ſpecies extima libelli.*

8 *Allegoricè. ſi, quæ habet impreſſa liber, ſacra ſunt, ut ornatus exterior promittit.*

9 *Fingit, legere ſe in libello titulum licentioris Comœdiæ.*

10 *Fabula Paſtoralis nulli non nota.*

1 Temulentia, *ebrietas. à temeto, quod vinum.* temetum, *quaſi tentans mentem. hinc* abſtemius, *quaſi abſque temeto. alii ab abſtinendo.*

2 Excetra. *Hydra Lernæa; quòd uno ſecto capite, alia proveniant.* Plaut. in Perſ. cum leone, & cum excetra, cum cervo, & cum apro Ætolico, cum avibus Stymphalicis, cum Antæo deluctari mavelim, quàm cum Amore.

Addere jam poterit; poſtquam devenimus iſthuc;
Ut lateant ſacri modulo formaque libelli
Tabificæ peſtes animi; præconia monſtret
Nazareæ mendax ut pagina Virginis, intus
Quæ tegit Idalias, Cocytia ſulphura, flammas?
Nimirum, ut ceſſent choreæ, convivia, ludi,
Obliqui & motus animorum, omneſque nocendi
Quæ ſuperant artes; Scriptorem crede profanum,
Incautæ [3] Euripum, Maleam, Scyllamque Juventę.
Quot gravis egregias animas abſorbuit Orcus,
Lubrica quòd miſeris occurrit pagina? Teſtis
Tu mihi, qui mores è Cælo, & nomen ab [4] auro,
Auguſtine, trahis, quo feliciſſima partu
Excuſat monſtra, & genitales Africa peſtes.
Aureli, miſerum, quo mergeris, excute tergo
[5] Pondus aquæ; fœdas, Libyæ leo, rumpe catenas:
O miſer, inque dies ultra miſer! effluis amens:
Quàm te præcipiti Stygius rapit impete vortex!
Quò graderis? quò lucis inops veſtigia denſis
Cæca trahis tenebris: te nox circumvolat atra:
Ni properas, [6] aſpreta time aſſultuſque ferarum.
[7] Cras fiet. rapidus, ſine, torrens prætereat me.
Hei miſero mihi! quas animo ſalebras vitiorum
Induxit conſuetudo mala! dividor anceps:

3 *Euripus. fretum anguſtum, & valde æſtuoſum inter Aulidem, & Eubœam.* Malea. *Promontorium Laconiæ, multis infame naufragiis. unde adagium.* cum ad Maleam deflexeris, domeſticos obliviſcere.
4 *A Divi Auguſtini prænomine, quod eſt, Aurelius.*
5 *Vitia ſcilicet juventutis.*
6 Aſpreta. *abrupta loca.* Livius.
7 *Auguſtinus reſpondet.*

Haud equidem renuo; gemino ſed diſtrahor hamo:
Nunc huc, nunc iterum feror illuc: cras meliùs, cras.
[8] Altera lux fulſit: promiſſis grandibus inſto.
Excute te; votique reus jam ſolve tabellam,
Servatus ſcopulis dextro bis Numine. rurſus
Cras fatuum ingeminas. expectaſne, improbe, ut iſtud
Cras [9] elumbe tuum Priami tibi ſæcula ſudet?
[10] Exueram bis ter laqueos, &, Vincula rupi,
Clamabam victor: [1] vivaria fugimus, [2] Io:
Sed blandæ greſſus alacres tenuiſtis [3] Athenæ.
Sidera clamabant, propera: ſubſiſtere contra
Hortatur dulci modulatrix Græcia cantu.
Indulge Genio, dicebat; dulcia poma
Carpe libens, ætas dum fervida: panda Senectus
Accelerat greſſus, choreis inimicaque ludis.
Non homines pudeat magnorum exempla Deorum
Poſſe ſequi. ſimul inceſtum ſcelerata [4] Tonantem

8 *Iterum Author ad Auguſtinum.*

9 Elumbis. *vel* elumbus. *qui præ lumbi debilitate ſe erigere non poteſt.* Feſtus. *per translationem pro molli & effœminato ſumitur.*

10 *Altera Auguſtini reſponſio.*

1 Vivarium. *locus concluſus, in quo viva animalia, quæ noſtro victui deſerviunt, detinentur, ſive piſces ſint, ſive aves, ſive feræ.* Gell. l. 2. c. 20. *ſepta tamen, quibus feræ paſcuntur, peculiari nomine dicuntur* Leporaria; *ubi piſces*, Piſcinæ; *ubi aves*, Ornithones, Aviaria.

2 Io. *interiectio eſt, quæ aliquando lætitiam exprimit, apud* Ovid. dicite, Io Pæan, & Io bis dicite Pæan: *aliquando dolorem, ut apud* Tibullum. Uror, Io: remove, ſæva Puella, faces.

3 *Illecebroſi cantus Vatum Græcorum.*

4 *Vide, quæ in laſcivas Fabulas habet* S. Aug. Confeſs. l. 1. c. 13. 16. & 17.

Digitized by Google

Pagina, [5] Olorinumque nefas, Pluviamque docebat;
Et Taurum, ſævæ celebrem Junonis ob iram.
O pudor! ò magici metuenda pericula cantus!
Dulcibus inſidiis victus prope ceſſerat ille,
Si non pugnantem majoribus aſtra levaſſent
Viribus, & validis Cælum concurreret armis.
Tantæ molis erat Cypriis occurrere chartis.
I nunc, & cedro tua carmina digna perenni,
Si potes, eſſe puta; generoſo mergere jactu
Quæ poſſis, ubi nolo nunc, nec dicere, quando.
Sed famam, increpitas, & amicā quærimus aurā.
Scribimus incluſi cellis, veterique [6] grabato
Surgimus ante diem; cum nondum vina cremata
Inſtitor exclamans nebuloſam circuit Urbem;
Scilicet ut Latii Proceres poſt prandia poſcant
Convivas, excuſa recèns quid carmina narrent;
Quæ pingui redeant cum laude, [7] papavere molli
Oblita; nam ſiccæ pariunt faſtidia Muſæ.
Sed quid profuerint ridendæ murmura laudis,
Quid laudatores, quos forſan cœna paravit,
Si tibi molliculæ, nullo reparabile cantu,
Exitium Muſæ pariunt; ſi pabula flammis
Congeris ipſe tuis, Lycidæ dum concinis ignes.
Audi, quid memoret Libycis [8] Aurelius oris;

5 *Jovis in Cycnum, pluviam, & taurum mutati amores flagitioſos.*

6 Grabatus, *propriè exiguus eſt lectus, in quo veteres ſomnum meridianum capiebant. hic pro nocturno ſumitur lecto.*

7 *Ex papavere albo & melle placentulæ fiebant.* Petron. mellitos verborum globulos, & omnia dicta, factaque, quaſi papavere & ſeſamo ſparſa.

8 *Celeberrima illa eſt S. Auguſtini ſententia de Ethnicis Sapientibus.* Cruciantur ubi ſunt: laudantur ubi non ſunt.

Audi, iterũ moneo, penituſque hæc mente recondas.
Magnarum referunt, ubi non ſunt, irrita laudum
Præmia; ſuppliciis, ubi ſunt, cruciantur amaris.

FINIS.

INDEX

Carminum, Deſcriptionum, & Rerum notabilium ex primo, ſecundo, & tertio Tomo.

INDEX CARMINUM EX TOMO I.

Ex primo libro Epigrammatum.

Epigr. I. *AD Puerum Jeſum Verbum abbreviatum.* pag. 5.

II. *Ad Tumulum Joannis III. Poloniæ Regis.* ibid.

III. *Julius Cæſar, amputato Pompeji capite inſpecto, lacrymas fundit.* 6.

IV. *Aliud.* ibid.

V. *Aliud.* 7.

VI. *Ad Martinum Lutherum.* ibid.

VII. *Ad Chriſti Domini in Cruce pendentis effigiem ſcriptorio calamo punctim expreſſam.* ibid.

VIII. *Pertaritus Longobardorum Rex armatos hoſtes declinat, dum pelle ab Urſo detracta contectus, ipſe Urſum aſſimilat.* 8.

IX. *Aliud.* ibid.

X. *Ad Criſpinum noctu per vias, amatorias catilenas modulantem.* 9.

XI. *Vulcani Statua in fonte.* ibid.

XII. *Ad Linum, qui malum librum Authoris cenſuræ ſubjecerat.* 10.

XIII. *Cimonem captivum Filia lacte clam paſcit.* 11.

XIV. *Aliud.* ibid.

Y XV. *P.*

XV. *P. Sylveſtrum Maurum in Theologicis diſciplinis Præceptorem meum Ariſtotelis opera Periphraſi nitidiſſima illuſtrantem.* 12.
XVI. *Aliud.* ibid.
XVII. *Ad Coſmum III. Magnum Etruriæ Ducem, cum Lauretanę Virginis Ædiculam de genu verreret.* 13.
XVIII. *Aliud.* ibid.
XIX. *Aliud.* ibid.
XX. *Aliud.* 14.
XXI. *Ad Xerſem Perſarum Regem, cum Atho Monte perforato, & contabulato Helleſponto, vaneſceret.* ibid.
XXII. *Lyſimachus frigidæ hauſtu Regnum vendit.* 15.
XXIII. *Ad Poſthumum Medicum: de Priſco ægrotante.* ibid.
XXIV. *Ad Gallam, cum velo undique pellucente humeros tegeret.* 16.
XXV. *Aliud.* ibid.
XXVI. *Aliud.* ibid.
XXVII. *Ad Carolum V. Cæſarem Horologium in annulo geſtantem.* 17.
XXVIII. *Aliud.* ibid.
XXIX. *Aliud.* 18.
XXX. *Ad Franciſcum Philelphum Timothei Grammatiſtæ Græci barbam vellentem, quam, de unius ſyllabæ natura certantes, mutua ſponſione oppigneraverant.* ibid.
XXXI. *Divę Tereſiæ Pectus ab Angelo telo transfigitur.* 19.
XXXII. *Aliud.* 20.
XXXIII. *Lycurgus Thraciæ vites jubet excindi.* ibid.
XXXIV. *Aliud.* ibid.
XXXV. *Aliud.* 21.
XXXVI. *Ad*

XXXVI. *Ad Floradillum Bibliopolam, cum peteret ab Authore, cur obſoletos libros, & minus bellè compactos præ venuſtioribus emere ſoleret.* ibid.
XXXVII. *Ad Neronem, ardente* Roma, *Haloſin Ilii decantantem.* 22.
XXXVIII. *Moiſes marmoreus in fonte aquæ Felicis.* ibid.
XXXIX. *Aliud.* ibid.
XL. *Godefridus à Turre, Leone, quem ſerpente illigatum ſolverat, Palæſtini Belli ſocio utitur.* 23.
XLI. *Idem Leo prohibitus Domini navim inſcendere, dum per undas ad illum tendit, emoritur.* ibid.
XLII. *Ad Fabullum Poetam mendicum.* 24.
XLIII. *Fulvia Marci Antonii Uxor extincti Ciceronis linguam acu pungit.* 25.
XLIV. *Aliud.* ibid.
XLV. *Aliud.* 26.
XLVI. *Alexander Farneſius, dum obſidet Aldenardam, exploſa in tentorium, ubi prandebat, hoſtili bombarda, ab hauriendo Vini poculo non deterretur.* ibid.
XLVII. *Divus Gregorius Thaumaturgus vocis imperio montem movet.* 27.
XLVIII. *Giſca Hæreticorum in Boemia ductor ex detracta ſibi pelle tympanum confici ſupremis tabulis jubet.* ibid.
XLIX. *Ad Dionyſium Syracuſiarum Tyrannum, cum Platonem Hoſpitem quadrigis albis exciperet.* 28.
L. *Aliud.* ibid.
LI. *Otho Imperator ad prælium iturus ſpeculum geſtat.* 29.
LII. *Turris à Nembrot extructa linguarum diſcordia dilabitur.* ibid.

LIII. *Ad Lupercum Funambulum ad Furcam adaſtum.* 30.
LIV. *Aliud.* ibid.
LV. *Ad Excellentiſſimos Dominos Dominicum, & Nicolaum Roſpiglioſos Zagaroli Ducis Filios, cum in conſeſſu Arcadum elegantiſſimum Carmen Bucolicum recitarent, poſt reditum à venatione Maccarenſi.* 31.
LVI. *Ad Juvenem Cyprio pulvere conſperſum.* 32.
LVII. *De frigidiſſimis Cellis Vinariis in monte Doliolo.* ibid.
LVIII. *De eodem Monte Urnarum fragminibus extruſto.* ibid.
LIX. *Aliud.* 33.
LX. *Aliud.* ibid.
LXI. *Ad malos Dæmones, cum Div. Ignatium Lojolam verberibus afficerent.* ibid.
LXII. *Beatus Aloyſius Gonzaga Ferreis calcaribus latera adſtringit.* 34.
LXIII. *De Pharaone in Erythræo mari cum exercitu Ægyptiorum ſubmerſo.* ibid.
LXIV. *Ad Cleanthem Zenonis præcepta in Cadaverum oſſibus ſcribentem.* 35.
LXV. *De potione Sinenſi, vulgò Tè.* ibid.
LXVI. *Ad Ruſpum languidi Poematis Authorem.* 36.
LXVII. *Divi Alexii interitus Campano ære ſponte reſonante detegitur.* ibid.
LXVIII. *In funere Chriſtinæ Alexandræ Svecorum, Gothorum, & Vandalorum Reginæ.* 37.
LXIX. *Democritus ut commodius philoſophetur ſibi oculos eruit; Galilæus invenit Teleſcopium.* 38.
LXX. *Cinegirus, abſciſſa utraque manu hoſtilem navim retinet, & pugnam proſequitur.* ibid.
LXXI. *Ad*

LXXI. *Ad Loquacem Philoſophum.* 39.
LXXII. *De Acipenſere ſæpius redonato.* ibid.
LXXIII. *De Centurione poſt Chriſti Domini obitum reſipiſcente.* 40.
LXXIV. *De Luxu Viridariorum.* ibid.
LXXV. *De Grammaticis.* 41.
LXXVI. *Marchio Ambroſius Spinula dum ſe Friſiam invaſurum evulgat, & Hollandi fraudem interpretati, reliquas provincias communiunt, neglectam Friſiam occupat.* 42.
LXXVII. *Archimedes locatis ad ſolem ſpeculis Romanam Claſſem incendit.* ibid.
LXXVIII. *In illum Juvenalis verſiculum:* Et divina opici rodebant carmina mures. 43.
LXXIX. *Diva Maria Magdalena ad ceream Chriſti Domini effigiem orat.* ibid.
LXXX. *Aliud.* 44.
LXXXI. *Monima Uxor Mithridatis proprio Diademate ſe ſuſpendit.* ibid.
LXXXII. *Enceladus in fonte Tuſculano Villæ Aldobrandinæ aquarum turbinem evomit.* 45.
LXXXIII. *In funere Franciſci Redi Medici, Philologi, & Poetæ clariſſimi, cum inter dormiendum placidiſſimè mortem oppeteret.* ibid.
LXXXIV. *In furem Sacrilegum, qui argenteam Crucem ex Ara maxima Baſilicæ Principis Apoſtolorum noctu ſuſtulit.* 46.
LXXXV. *Semiramis Aſſyriorum Regina, pexa comarum parte, impexa alterâ, ad Medos à Babylone depellendos exurgit.* ibid.
LXXXVI. *Aliud.* 47.
LXXXVII. *Aliud.* ibid.

LXXXVIII. *Jovis Statua à Phidia inchoata fulminis ictu perficitur.* ibid.
LXXXIX. *Zoroaſter magicæ artis Inventor ridendo naſcitur.* 48.
XC. *Aliud.* ibid.
XCI. *Ad Cupidinem ex electro formatum.* 49.
XCII. *Socrates noctem, quæ ſuam mortem anteceſſit, altiſſimè dormit.* ibid.
XCIII. *David organi Pſaltici ſonitu Saulis Regis furias mitigat.* ibid.
XCIV. *Ad Græcum adoleſcentem ex Alcippi cineribus pulvereum Horologium conflantem.* 50.
XCV. *Aliud.* ibid.
XCVI. *Sanctus Martinus mendico ſtipem petenti ſagum tradit, quo eidem Chriſtus Dominus indutus apparuit.* 51.
XCVII. *Aliud.* ibid.
XCVIII. *Ad inſulſum Poetam.* 52.
XCIX. *Argo Prima Navis in Cælum relata.* ibid.
C. *Aliud.* 53.
CI. *Aliud.* ibid.
CII. *Galilæus Tubi Optici Inventor cæcus moritur.* ibid.
CIII. *Ad Puerum Jeſum recèns natum.* 54.
CIV. *Cleopatra morſu Aſpidis vitam abſolvit.* 55.
CV. *Aliud.* 56.
CVI. *De memorabili Turcarum ad Tibiſcum edita clade, Duce Eugenio Principe à Sabaudia.* ibid.
CVII. *Ad eumdem Principem, cum, poſt relatam Victoriam, gladio gemmato à Leopoldo Cæſare donaretur.* ibid.
CVIII. *De Romanis Aquæductibus.* 57.
CIX. *Ad Impoſtorem à Romana Plebe lapidibus cæſum.*

ſum. ibid.
CX. *De marmore Etruſco, variis Regionum proſpectibus mire colorato*. 58.

Ex Libro ſecundo Epigrammatum.

Epigr. I. *AD Zoilum* 59.
II. *In Ara D. Ignatio Lojolæ erecta in Templo Romano nominis Jeſu Cæleſtis Puer argenteus cor aureum manu geſtat, prope ſtatuam argenteam ejuſdem Divi Ignatii*. ibid.
III. *Ad Chryſtallinos lapides, qui in eadem Ara Venerabilis Nominis Jeſu litteras formant*. 60.
IV. *De Marmoreis quatuor ſpeculis ex Alabaſtrite in eadem Ara*. ibid.
V. *Ad Divum Ignatium; cujus Aram maxima copia Sapbirus illuminat*. 61.
VI. *In eadem Ara, Religio ex marmore Hæreſim fulminat*. ibid.
VII. *Simulacrum Divinæ Fidei, cum Principe 'à ſuperſtitione vindicato, ad Cælum erecta fronte, in eadem ara*. 62.
VIII. *Patris Divini in eadem Ara orbem Sapphirinum ſuſtinentis Allocutio ad Atheum*. ibid.
IX. *De ejuſdem Aræ gradu Subpedaneo, ex emblemate vermiculato elegantiſſimi Operis*. 63.
X. *D. Ignatii ſimulacrum argenteum in loculamento pretioſis lapidibus incruſtato ibidem erectum*. ibid.
XI. *Cæleſtes Pueri Argentei ad eandem Aram prægrandes quatuor Lychnos manu ſuſtinent*. 64.
XII. *Apoſtolorum Principis D. Ignatium à lethali vulnere liberantis hiſtoria ibidem expreſſa opere Anaglyptico*.

tico. ibid.
XIII. *Ad D. Ignatium: De eadem Ara.* 65.
XIV. *De eadem Ara*. ibid.
XV. *Ad Symmachum obſcure philoſophantem*. ibid.
XVI. *Miltiadis Victoriæ Themiſtoclem dormire non ſinunt*. 66.
XVII. *Aliud*. ibid.
XVIII. *Ad Aulum Anagrammatiſtam*. ibid.
XIX. *Aliud* 67.
XX. *Diogenes, Corinthiis obſidioni depellendæ laborantibus, Dolium verſat, ne maleferiatus videatur*. ibid.
XXI. *Fiſtulator Luſitanus in Indico Bello, ferreis globulis deficientibus, ſclopum convulſis dentibus onerat*. 68.
XXII. *Aliud*. ibid.
XXIII. *Aliud*. 69.
XXIV. *Nabuchus divinos honores affectans mutatur in bovem*. ibid.
XXV. *Ariſtoteles æſtus Chalcidici maris cauſam non aſſequens, in eodem mergitur*. ibid.
XXVI. *Aliud*. 70.
XXVII. *Aliud*. ibid.
XXVIII. *Ad Charidemum, ut Alchimicorum conſuetudinem vitet*. 71.
XXIX. *Nobilis Aulicus ad Cinnam Paraſitaſtrum*. ibid.
XXX. *Staſicrates Statuarius Montem Atho in Alexandri Macedonis effigiem conformare contendit*. 72.
XXXI. *Aliud*. ibid.
XXXII. *Aliud*. 73.
XXXIII. *Deiparæ ad Infantem Jeſum in ſtabulo jacentem querimonia*. ibid.
XXXIV. *Midas Phrygiæ Rex, cibis in aurum verſis,*

fame moritur. 74.
XXXV. *Ad Cinnam Aſtrologum.* ibid.
XXXVI. *Ad Ollum.* 75.
XXXVII. *De vita moderatè agenda: ad Sabinum.* ibid.
XXXVIII. *Ad Baſſum podagra laborantem.* 76.
XXXIX. *In funere Virgilii Maronis.* ibid.
XL. *In funere Marcelli Malpighi Medici præſtantiſſimi, editis de Plantarum Anatome doctiſſimis commentariis, de re litteraria optimè meriti.* 77.
XLI. *Ad Rullum Mortales, ut vocant, ſaltus edentem.* 78.
XLII. *Martium Coriolanum à Romæ oppugnatione Veturia Mater avertit.* ibid.
XLIII. *Aliud.* 79.
XLIV. *Ad Gallam gemmis ornatam.* ibid.
XLV. *Sanctus Felix Nolanus araneorum telis occultatus fallit inſequentes hoſtes.* 80.
XLVI. *In funere Hermocratis Medici.* ibid.
XLVII. *Obſeſſum à Gallis Capitolium ſtridentes Anſeres ſervant.* 81.
XLVIII. *Aliud.* ibid.
XLIX. *Aliud.* 82.
L. *In Tragœdias ineptè ſcribentem.* ibid.
LI. *Flabellum ex palea.* ibid.
LII. *Ad Artemidorum Nanum.* 83.
LIII. *De Y, littera Pythagoræ.* ibid.
LIV. *Lothi Uxor in ſtatuam ſalis convertitur.* 84.
LV. *Ad Cottam Aſtrologum.* ibid.
LVI. *Ad Alexandrum Macedonem, exciſis Thebis, Pindari Vatis domum indemnem eſſe jubentem.* 85.
LVII. *Aliud.* ibid.
LVIII. *Aliud.* 86.

LIX. *De*

LIX. *De gemino Fonte ante Ædem Vaticanam.* ibid.
LX. *Filia Herodiadis D. Joannis Baptiſtæ Caput Choreæ pretium obtinet.* 87.
LXI. *Eadem Choreas agens in amne glaciato diſſecto capite interiit.* ibid.
LXII. *De libris omnigenæ eruditionis P. Joannis Pauli Olivæ Præpoſiti Generalis Societatis Jeſu, & quatuor Summorum Pontificum Concionatoris.* 88.
LXIII. *Ad Nævolum ſpeculum conſulentem.* 89.
LXIV. *Aliud.* ibid.
LXV. *Metius Suffetius, ſeditionis inter Romanos, & Albanos Author, citatis curribus diſcerpitur.* 90.
LXVI. *Ad Innocentium XII. Centum Cellarum Portum inſtaurantem.* ibid.
LXVII. *Ad eundem de eodem Portu uberibus aquis ditato, & reſtituto Aquæductu Trajani.* 91.
LXVIII. *Ad Eundem pro Ædibus Lateranenſibus in egenorum Hoſpitium commutatis.* ibid.
LXIX. *Ad Eundem quod ſepulcrum ſibi minimo ſumptu vivus extruxerit.* 92.
LXX. *Aliud.* ibid.
LXXI. *Divæ Mariæ Magdalenæ effigies Corallina.* 93.
LXXII. *Ad Cinnamum Stillatitii Vini Propolam circumforaneum.* ibid.
LXXIII. *Ad Coſmum III. Magnum Ducem Etruriæ cum Anno ſeculari Romam petens ad Antii Portum appelleret. Ejuſdem Conſtantia celebratur.* 94.
LXXIV. *Bacchi ſtatua ad Fontem.* 95.
LXXV. *Aliud.* ibid.
LXXVI. *Aliud.* ibid.
LXXVII. *Enceladus ſub Ætnâ Monte ſepultus flammas evomit.* 96.

LXXVIII. *A-*

LXXVIII. *Aliud*. ibid.
LXXIX. *Oronta Virgo Cypria, cum Bizantium deferretur, incenſâ Navi, occumbit Victima Caſtitatis*. 97.
LXXX. *Ad Poſthumum ridiculè avarum*. ibid.
LXXXI. *Cajus Caligula Imperator equum ſibi Collegam in Conſulatu pronunciat*. 98.
LXXXII. *Aliud*. ibid.
LXXXIII. *Aliud*. ibid.
LXXXIV. *Ad Angelum Cuſtodem*. 99.
LXXXV. *Ad S. Franciſcum Borgiam, cum, emaciato jejuniis corpore, ulnare ſpatium exhauſtæ pellis in adverſum latus complicaret*. 100.
LXXXVI. *Ad eundem, cum inter venandum, aves adoriente Accipitre, oculos in Terram dejiceret*. ibid.
LXXXVII. *Barcino poſt diuturnam obſidionem, ſub ipſum tempus conciliatæ Pacis inter Europæ Principes, Gallis deditur*. 101.
LXXXVIII. *Scipio Africanus Linterni in Arcis ſimilitudinem Villam extruit*. 102.
LXXXIX. *Aliud*. ibid.
XC. *Aliud*. 103.
XCI. *Ad Cinnam Pædagogum bene nummatum*. ibid.
XCII. *Aliud*. ibid.
XCIII. *Piſander proprii corporis umbrâ conterritus, eandem inſequitur*. 104.
XCIV. *Aliud*. ibid.
XCV. *In illa verba Divi Joannis Baptiſtæ: Ego vox clamantis in deſerto*. 105.
XCVI. *De lancibus fictilibus à Raphaele Urbinate depictis*. ibid.
XCVII. *Aliud*. 106.
XCVIII. *Aliud*. ibid.

XCIX. *Ad*

XCIX. *Ad Fabullum Poetam.* ibid.
C. *Hercules Linum Muſicæ Præceptorem injecta in caput Citharâ, interficit.* 107.
CI. *Aliud.* ibid.
CII. *Chriſtus Dominus in Horto, ſanguineo ſudore perfunditur.* 108.
CIII. *Aliud.* ibid.
CIV. *Aves ad Uvas advolant à Zeuxide depictas.* 109.
CV. *De Barra multo mero ſe ingurgitante.* ibid.
CVI. *Somnium de Poeſi.* 110.
CVII. *De Tucca Aſtrologo.* 112.
CVIII. *De Ollandis, ferratis ſoleis, glaciatum Rhenum trajicientibus.* 113.
CIX. *De Xantippe Socratis Uxore rixoſâ.* 114.
CX. *Puer ex Ambracia Platonis Phædonem manu tenens, deſiderio Immortalitatis è Turri ſe jacit præcipitem.* 115.
CXI. *Centauri Statua in Tuſculanâ Villâ Aldobrandina contentiſſimum ſonum cornu ciet.* ibid.
CXII. *Ad Rufum Ludimagiſtrum.* 116.

Ex Libro tertio Epigrammatum.

Epigram. I. *AD Fluvium Lethen.* 117.
II. *Cyri Regis caput à Tomiri Reginâ Scytharum in utre ſanguine oppleto contumulatur.* ibid.
III. *Ad Nattam circulatorem.* 118.
IV. *De Imagine Chriſti Domini à Laurentio Bernino carbone delineata in ſuburbano Patrum Societatis Jeſu.* 119.
V. *Teſtudo ex Aquilæ unguibus decidens Æſchilum Poetam occidit.* ibid.
VI. *Aliud.* 120.

VII. *Aliud*. ibid.
VIII. *Ad P. Athanaſium Kirkerum è Societate Jeſu Mathematicis diſciplinis, & linguarùm peritiâ eximiè doctum; moribus autem candidiſſimis*. ibid.
IX. *In funere Caroli V. Lotharingiæ Ducis*. 121.
X. *Ad Marcianum ab exercitu Imperatorem ſalutatum, cum dormientis ad ſolem caput Aquila tegeret*. ibid.
XI. *Aliud*. 122.
XII. *Ad Cinnam comptulè veſtitum*. ibid.
XIII. *Acuta reſponſio Ferdinandi Toletani Albæ Ducis ad Galliæ Regem ſuper divulgato rumore ſuſpenſi ſolis, dum Hiſpanica Legio Albim trajiceret*. 123.
XIV. *Ad Ponticum Poetam durinſculum*. ibid.
XV. *De Gladio Scipionis*. 124.
XVI. *De Calamo Ciceronis*. ibid.
XVII. *In vocem illam Chriſti Domini morientis*. Sitio. 125.
XVIII. *Ad Cottam craſſo ingenio contemptiſſimum*. ibid.
XIX. *Ad Illuſtriſſimum, & Excellentiſſimum Zagaroli Ducem, cum eidem Calculi ſectura feliciter ceſſiſſet*. 126.
XX. *Xerſes Platanum perditè amat*. ibid.
XXI. *Cato Cenſorius Statuam reſpuit in Capitolio*. 127.
XXII. *Ad Lapidatorem*. ibid.
XXIII. *De Nerone, & Æde Vaticana*. ibid.
XXIV. *De roſarum faſciculo ex cera*. 128.
XXV. *De Fure ſuſpenſo*. 129.
XXVI. *Ad eundem cum ad ejus Cadaver Vultures advolaſſent*. ibid.
XXVI. *In effigiem Judæ Chriſtum Dominum oſculantis, ad Pictorem*. 130.
XXVII. *Perſæ ſolem Orientem contortis in ipſum ſagittis adorant*. ibid.

XXVIII. *De*

XXVIII. *De Alcimo inepto Oratore Hiſtoriola.* 131.
XXIX. *Ad Pandarum Rus proficiſcentem.* ibid.
XXX. *Diva Catharina, rotâ divinitus comminutâ, non læditur.* 132.
XXXI. *Catilina, ad acuendam Sociorum feritatem, humanum ſanguinem ad potãdum circumferri jubet.* ibid.
XXXII. *Aliud.* 133.
XXXIII. *Aliud.* ibid.
XXXIV. *In Democritum, & Heraclitum.* ibid.
XXXV. *De obitu Deiparæ Virgìnis.* 134.
XXXVI. *De ligneis ædibus Burgheſianis in agro Romano poſitis, ad excipiendum Innocentium XII. Pont. Max. cum ad Antii Portum diverteret.* ibid.
XXXVII. *Ad Nattam Vinoſum.* 135.
XXXVIII. *Joannes Auſtriacus Caroli V. Cæſaris Filius, febrili æſtu à mente dejectus, de rebus Divinis verba faciens moritur.* 136.
XXXIX. *Aliud.* ibid.
XL. *Aliud.* ibid.
XLI. *Deiparæ Virginis effigies ad Circum maximum à Judæo ſycophanta lapide percuſſa ſanguinem effundit.* 137.
XLII. *Ad Eminentiſſimum Principem Petrum Cardinalem Otthoboni, cum Neapolim inviſeret.* ibid.
XLIII. *Ad Gibboſum ſimul, & Claudum.* 138.
XLIV. *Ad Artemiſiam Mauſoli Cariæ Regis Conjugem, cum viri extincti cineres vino dilutos hauriret.* ibid.
XLV. *Sejani Simulacrum in patellas vertitur à Romanis.* 139.
XLVI. *In Gorgonium Poetam Maledicum.* ibid.
XLVII *De Marmoreo Horologio arenario ad ventorum Indicem poſito in Ædibus Curiæ Romanæ, ad Montem*

tem Citatorium. 140.
XLVIII. *Temporis alæ geminæ ex laminâ ferreâ pro ventorum Indice in ſpecula earundem Ædium poſitæ.* ibid.
XLIX. *Ad Ollum Aleatorem.* 141.
L. *Divæ Mariæ Magdalenæ effigies in ſpeluncâ.* 142.
LI. *Aliud.* ibid.
LII. *Aliud.* 143.
LIII. *Scipio Africanus in Ennii vatis ſepulchro tumulari ſe jubet.* ibid.
LIV. *Aliud.* ibid.
LV. *De Cauſidico, & Aſtrologo.* 144.
LVI. *In importunum Aurigam noctu dormientes rotarum ſtrepitu excitantem.* ibid.
LVII. *In funere P. Danielis Bartoli Soc. Jeſu ſcriptoris Etruſcâ linguâ celeberrimi.* 145.
LVIII. *Ad Criſpulum Petrarcæ ſtylum faſtidientem.* ibid.
LIX. *Xerſes ventos, quod Pontem Helleſpontiacum diſiecerint, verberari jubet.* 146.
LX. *Cato Uticenſis, exercitu in Africâ ſitiente, oblatam ſibi aquam in terram effundit: alluditur ad illud Lucani:* Excuſſit galeam, ſuffecitque omnibus unda. 147.
LXI. *Manlius Capitolinus, jactis in hoſtes panibus, inopiam arcis diſſimulat, & liberat Capitolium:* Alluditur ad eundem Lucani de Catone verſiculum. ibid.
LXII. *Aliud. de eodem Manlio.* 148.
LXIII. *In Tumulo Chriſti Domini.* ibid.
LXIV. *Ad Attalum Senem verſiculos ſcripturientem.* ibid.
LXV. *Sampſon Columnas excindit, & cum hoſtibus opprimitur.* 149.
LXVI. *Aliud.* ibid.
LXVII. *Demoſthenes Fabri Filius.* 150.
LXVIII.

LXVIII. *Piſana Mulier Gemellos indiviſos parit, ſub quorum duplici pectore Cor unum repertum eſt.* ibid.
LXIX. *Aliud.* 151.
LXX. *Aliud.* ibid.
LXXI. *Ad Gauricum cantus avium abſurdè imitantem.* ibid.
LXXII. *Paſquilli Statua.* 152.
LXXIII. *De eadem.* ibid.
LXXIV. *Ad Decianum lautè bibentem.* 153.
LXXV. *Ad Divum Petrum, cum Militis in Chriſtum Dominum irruentis aurem gladio amputaret.* ibid.
LXXVI. *Salmoneus, dum tonitrua imitatur fulmine percutitur.* ibid.
LXXVII. *In Scriptorem ampulloſum.* 154.
LXXVIII. *Pegaſus ex ſilice ungulâ percuſſo fontem educit.* 155.
LXXIX. *Dux Clarentiæ ab Eduardo Angliæ Rege juſſus mortem eligere, mergi voluit in dolio vini Cretenſis.* ibid.
LXXX. *Aliud ad eundem.* 156.
LXXXI. *De marmoreis quatuor amnibus In Fonte Fori Agonalis.* ibid.
LXXXII. *Aliud.* 157.
LXXXIII. *Aliud.* ibid.
LXXXIV. *Ad Hæredipetam, qui pro pecunia baculum in arcâ extincti ſenis invenit.* ibid.
LXXXV. *Julius Cæſar, Alexandria profugus, mari Ægyptio Commentarios manu præferens feliciter enatat.* 158.
LXXXVI. *Aliud ad eundem.* 159.
LXXXVII. *In Ganimedem Scabioſum.* ibid.
LXXXVIII. *Divus Franciſcus Xaverius Indicum Gigan-*

gan-

gantem per ſomnium humeris attollit. 160.
LXXXIX. *Aliud ad eundem.* 161.
XC. *Aliud.* ibid.
XCI. *Aliud.* 162.
XCII. *Ad Abſulonem ex Arbore comâ ſuſpenſum.* ibid.
XCIII. *Aliud.* ibid.
XCIV. *Milites Sybaritici, equis ad tibiarum modulos flexis, choreas agunt in Prælio.* 163.
XCV. *Aliud.* ibid.
XCVI. *Ad Amillum Poetam extemporaneum.* 164.
XCVII. *Aliud.* ibid.
XCVIII. *Carolo V. Cæſare Hiſpaniarum Rege, Navis Victoria, Duce Ferdinando Corteſio, in Hiſpalenſem Portum redit, emenſo Orbe Terrarum.* ibid.
XCIX. *Aliud.* 165.
C. *Domitianus Imperator muſcas venatur.* ibid.
CI. *Ad Linum Deceptorem.* 166.
CII. *Ad Philomuſum, cum Potionem Ægyptiam, vulgò, Caffè, Cocolati præferret.* ibid.
CIII. *Divus Franciſcus inter glaciatas aquas corpore volutato malum cupidinem hebetat.* 167.
CIV. *Marci Tullii Ciceronis caput Roſtris præfigitur.* ibid.
CV. *Ferdinandus Portucarrerus Hiſpanorum in Belgio Ductor, effuſis pomorum, nucumque ſacculis, occupat Ambianum.* 168.
CVI. *Ad Flacum Maledicum.* ibid.
CVII. *De cereis Numiſmatis Pontificiis.* 169.
CVIII. *Ad Muſtafum Turcici Exercitus Ducem ſupremum, cum Viennam obſidens, Pavones, Cycnos, & Pſittacos ad oſtentationem in Caſtris haberet.* ibid.
CIX. *Aliud ad Eundem.* 170.

INDEX CARMINUM &c.

Ex Libro quarto Epigrammatum.

Epigr. I. A*D Lectorem.* 171.
II. *Uvę acinus Anacreontem Poetam ſuffocat.* 172.
III. *Aliud ad eundem.* ibid.
IV. *Perillus Æneí Tauri Inventor, in illum primus conjicitur.* 173.
V. *Aliud.* ibid.
VI. *Diva Maria Magdalena de Pazzis Chriſti Domini effigiem è ſublimi loco pendentem à ſenſibus alienata divellit.* 174.
VII. *Aliud de eadem. Ad D. Mariam Magdalenam Chriſti Domini Alumnam.* ibid.
VIII. *Ad Eunum Ludimagiſtrum.* 175.
IX. *Siſigambis Darii Mater, Alexandri Macedonis Captiva, poſt hujus mortem, dolori impar extinguitur.* ibid.
X. *Ad Rudem Tonſorem.* 176.
XI. *De Xenophontis Cyropediâ, & Republica Platonis.* ibid.
XII. *Ad ſenem ficto Capillitio ornatum.* 177.
XIII. *Ad Apes in ſpineo Chriſti Domini ſerto nidificantes.* ibid.
Alluditur ad illud Quintiliani:
Quid non divinum eſt apibus, niſi quod moriuntur?
XIV. *De Cryſtallina Mortis effigie.* 178.
XV. *Joſue Ductor Hebræorum vocis imperio Solem ſiſtit.* ibid.
XVI. *Ad Patrem Bartholomæum Caregno in Theologicis diſciplinis Præceptorem meum, ut doctiſſimorum Operum*

rum

rum editionem maturet. 179.
XVII. *Porcia hauſtis Carbonibus moritur*. ibid.
XVIII. *Ad Muſcam Carmina ſcripturienti importunè moleſtam*. 180.
XIX. *De pulvere Cyprio*. 181.
XX. *Aliud*. ibid.
XXI. *Nealces, ſpongiâ in Tabulam jactâ, ſpumam Equi, quam delineare arte non potuit, caſu perficit*. 182.
XXII. *Eunomi Locrenſis Citharædi Chordam abruptam Cicada ſupplet, & moritur*. ibid.
XXIII. *Ad Auri Foſſorem ruinâ oppreſſum*. 183.
XXIV. *Aliud*. ibid.
XXV. *Aliud*. 184.
XXVI. *Ad Furem, qui ex Arâ Deiparæ penſilem lychnum argenteum ſuſtulit*. ibid.
XXVII. *Ad Eundem poſt erepta ex Ara Divi Franciſci Xaverii argentea vaſa ad Ælium Pontem ſuſpenſum*. ibid.
XXVIII. *Abramus Filium Iſac immolaturus montem aſcendit*. 185.
XXIX. *Demoſthenes hauſto ex calamo veneno moritur*. ib.
XXX. *Aliud*. 186.
XXXI. *Ad Turpilianum Tabacchivorum*. ibid.
XXXII. *Ranſaldi Galliæ Mareſcalli in ligneo Crure vulnerati feſtiva reſponſio*. 187.
XXXIII. *In illud Juvenalis: Mors ſola fatetur quantula ſint hominum corpuſcula*. ibid.
XXXIV. *Divus Franciſcus Paulanus à Naviculario repudiatus, ſubſtrato pedibus pallio, Fretum Siculum trajicit*. 188.
XXXV. *Aliud*. ibid.
XXXVI. *Ad Tuccam malum Poetam*. 189.

XXXVII. *Aliud.* ibid.
XXXVIII. *Aliud.* 190.
XXXIX. *Ad Annibalem, cum ex annulo venenum exſugeret.* ibid.
XL. *Aliud.* 191.
XLI. *Aliud.* ibid.
XLII. *De Cinna ſcriptore loquaculo.* ibid.
XLIII. *Ad Gelliam gypſatam.* 192.
XLIV. *Aliud.* ibid.
XLV. *Ad Divum Philippum Nerium, cujus Cor divino Amore exęſtuans Pectoris coſtas perfregit.* 193.
XLVI. *Aliud.* ibid.
XLVII. *David Paſtor ictu lapidis Gigantem interficit.* ibid.
XLVIII. *Amphion citharæ cantu Thebarum muros ædificat.* 194.
XLIX. *Ad Bombilianum ligneum gladium in vaginâ gerentem.* 195.
L. *Ad Caſtricum Cauſidicum veſte ruſticâ perſonatum.* ibid.
LI. *Ad Principem Ludovicum Badenſem. Cum ad Salanchemenium memorabilem Turcarum cladem edidiſſet, fruſtratâ ſpe hoſtium exiguas Germanorum copias undique obſidentium.* 196.
LII. *Aliud ad Thraciam.* ibid.
LIII. *Ad Thraciam Bello Hungarico ſemper victam.* 197.
LIV. *De Divo Benedicto, & Totila Rege Gothorum.* ibid.
LV. *In Funere Patris Gulielmi Dondini Societatis Jeſu Scriptoris eximii.* 198.
LVI. *De Virgine Deipara, cum D. Eliſabeth inviſeret.*

ret. 199.
LVI. *Atis Crœſi filius mutus, Patrem de periculo in prælio admonens, primum loquitur.* 200.
LVIII. *Ad Pontilianum Poetam ineptum.* ibid.
LIX. *Divus Antonius Patavinus de rebus Divinis verba faciens Piſces Auditores habet.* 201.
LX. *Ad Comitem Veteranum, cum ad Portas ferreas fuſo Turcarum Exercitu, in Acie cecidiſſet.* ibid.
LXI. *Mater Hebræa fame vexata Filio veſcitur.* 202.
LXII. *Ad Cynicum.* ibid.
LXIII. *Guiſiæ Dux ex Turonenſi Arce, ſericæ ſcalæ in artocreate incluſæ beneficio, evadit.* 203.
LXIV. *Ad Divum Franciſcum, Cum cęleſtis Citharædus dulciſſimo ſonitu ægrotantem reficeret.* 204.
LXV. *Aliud.* ibid.
LXVI. *Aliud.* ibid.
LXVII. *De Hiſpanici Oratoris Solenni Equitatu, quo Neapolitani Regni Tributum Pontifici Romano defertur.* 205.
LXVIII. *Mulieres Carthaginienſes abſciſſos crines tradunt ad tendendos Militum arcus.* ibid.
LXIX. *Ad Hebræos ad Montem Doliolum ſingulis ſabbathis confluentes, ubi vino ex adſitis cellis hauſto ſe onerant.* 206.
LXX. *Ad D. Franciſcum Chriſti Domini vulneribus inſignitum.* ibid.
LXXI. *Columbæ in obſidione Hieroſolymitanâ Saracenorum litteras alis inſutas in Urbem deferunt.* 207.
LXXII. *Ad Decianum munera captantem.* ibid.
LXXIII. *De Aurâ, & Aulâ.* 208.
LXXIV. *Venatorio Cani Epitaphium.* ibid.
LXXV. *Aliud.* ibid.

LXXVI. *Ad effigiem Infantis Jeſu in Deiparæ ſinu ludentis.* 209.
LXXVII. *Jacobus Dux Eboracenſis, poſtea Britanniæ Rex incenſâ Navi ex quâ contra Ollandos pugnabat, in aliam proſilit Victor Certaminis.* 210.
LXXVIII. *De feris Zodiaci.* ibid.
LXXIX. *Aliud.* 211.
LXXX. *Maximilianus Bavariæ Dux, Nuptiis cum Auſtriacâ Sponsâ vix celebratis, ad expugnandam Budam cum exercitu advolat.* ibid.
LXXXI. *Ad Ulyſſem, cujus Socii à Circe mutantur in Sues.* 212.
LXXXII. *Aliud.* ibid.
LXXXIII. *Ad Militem Meticuloſum.* 213.
LXXXIV. *Jephte poſt devictos Ammonitas, mactatâ Filiâ, Votum, quod nuncupaverat, ſolvit.* ibid.
LXXXV. *De Vinculis Divi Petri.* 214.
LXXXVI. *Aliud.* ibid.
LXXXVII. *Domitianus Imperator Populo Romano, refertis auro arundinibus cædi juſſo, eidem, è diſſectis baculis erumpente auro, tradit Congiarium.* ibid.
LXXXVIII. *Aliud.* 215.
LXXXIX. *Ad Taliarchum, cum Cœnam ſolo luxu adornaret.* ibid.
XC. *Nero quærit, nec invenit Interfectorem.* 216.
XCI. *O Tempora: O Mores.* 217.
XCII. *Heroſtratus Dianæ Ephesinæ Templum incendit.* ibid.
XCIII. *Aliud ad Heroſtratum.* 218.
XCIV. *Ad Linum herbæ Nicoſianæ, vulgò Tabacco, liberalius indulgentem.* ibid.
XCIV. *Alexander Macedo ad Achillis; Julius Cæſar*

ad

ad Alexandri Tumulum lacrymantur. Ad Alexandrum. 219.
XCV. *Cajus Caligula ex Jovis ſtatuâ caput amputari jubet, & ſui effigiem ſubſtitui.* ibid.
XCVI. *Aliud.* 220.
XCVII. *Ad Litteratorem illitteratum.* ibid.
XCVIII. *Xerſes in Athon Montem mare immittit.* 221.
XCIX. *Ad Carolum V. Cæſarem, cum in Cœnobio Sancti Juſti ex herbis floribuſque ſolare Horologium concinnaret.* ibid.
C. *Aliud.* 222.
CI. *B. Stanislaus Koſtka, amore Divino exæſtuans, aquis imbuta linea ſudaria pectori admovet.* ibid.
CII. *De Crocodili ſpolio in Muſæo Collegii Romani.* 223.
CIII. *Ad P. Philippum Bonanni Soc. Jeſu, cum de Marinis Cochleis libros eruditiſſimos ederet.* 224.
CIV. *Lucanus, ſolutis venis, juſſu Neronis occiditur.* ibid.
CV. *De ſtella Reges Orientis ad Chriſti Domini cunas ducente.* 225.
CVI. *De Marmorea Tabula Anaglyptici Operis in Ara Beati Aloyſii Gonzagæ: in qua Puer Cæleſtis coronam auream B. Aloyſio defert: ipſe verò complicatis ad pectus manibus, demiſſa fronte, terram ſpectat.* ibid.
CVII. *Aliud.* 226.
CVIII. *Ad B. Aloyſium.* ibid.
CIX. *In Alchymicos.* 227.
CX. *Ad Crumeniſecam.* ibid.
CXI. *Ad Pontilianum librorum Compactorem.* 228.
CXII. *Ad Libellos Epigrammatum.* 229.

INDEX CARMINUM &c.

Ex Libro Miſcellaneorum.

Apologus. Rapa, & Cepa. 231.
Ad Coſmum III. Magnum Etruriæ Ducem, cum, Senis Terręmotu laborantibus, Collegii Ptolemæi Juvenes Nobiles Florentiam accerſitos, ſummo munificentiæ exemplo, perbonorificè exciperet. 233.
De Scenico Præſtigiatore ligneis ſimulacris Hiſtrioniam exercente. 234.
Apologus. Draco, & Lima. 236.
De Geminâ Campanâ; Curiæ Romanæ ad Montem Citatorium, & Collegii Romani. 237.
De Vetula à Zeuxide pictâ. 238.
Apologus: Sicilia, & Neptunus. 243.
De Plinio in Veſuvio Monte miſere abſorpto. 245.
A Fure præreptum dolet Infanti Deo paratum munuſculum. 246.
Apologus. Marmor, & Lapides. 248.
Apologus. Bubulcus, & Juppiter. 250.
In funere Patris Antonii Vieræ Concionatoris longè clariſſimi, qui annos nonaginta natus in Braſilia diem obiit. 251.
Apologus. Horologium Solare, & Horologium Machinarium. 253.
Ad Eminentiſſimum Principem Carolum Cardinalem Barberinum, exquiſitâ librorum copiâ, Barberinis formis impreſsâ, Autborem magnifice munerantem. 255.
De Mirmecidis Statuarii Quadrigâ, quam extentis alis muſca cooperiebat. 256.
Apologus. Hirundo. & Aves. 258.
Fabula de Bambalione. 260.
Apologus. Miles, & tuba. 264.

Apo-

Apologus. Equus, Aſinus, & Mercurius. 266.
Apologus. Camelus, & Juppiter. 268.
Apologus. Rana & Aves. 269.

EX ANACREONTE RECANTATO

Palinodiæ in Odas Anacreontis.

In Oden. I. P*Alinodia. De Lyrâ profanos amores refugiente.* 279.
II. *Palinodia. De Potentia Divinæ Fidei.* 280.
III. *Palinodia. Amor Hoſpes illuſus.* 281.
IV. *Palinodia. Balthaſſaris Aſſyriorum Regis fatale convivium.* 285.
V. *Palinodia. Heliogabalus Convivas roſis opprimit.* 286.
VI. *Palinodia. In illa ſtultorum Verba Iſai.*22. *Edamus & bibamus: cras enim moriemur.* 287.
VII. *Palinodia. Amor Navicularius, Irriſor, & irriſus.* 288.
VIII. *Palinodia. Somnium Authoris.* 290.
IX. *Palinodia. Columba, relicto Veneris curru, lætabunda.* 291
X. *Palinodia. Vipereum Amoris monile, Metaneę donũ.* 294.
XI. *Palinodia. In illa Verba S. Hilarionis: Septuaginta annis ſerviſti Deo, & adhuc times?* 296.
XII. *Palinodia. Amor piſcator.* 298.
XIII. *Palinodia. Ad Scabiem Cupidinis Alexipharmacon.* 299.
XIV. *Palinodia. In illa Verba Joann.*13. *Cum dilexiſſet ſuos qui erant in Mundo, in finem dilexit eos.* 300.
XV. *Palinodia. S. Catharina Senenſis, rejectâ roſeâ Coronâ, Spineam eligit.* 302.
XVI. *Palinodia. Ad Amicum, Turcarum ad Viennam* cla-

cladem carminibus celebrantem. 303.
XVII. *Palinodia. Aureum Poculum Eucbariſtico Epulo inſculptum.* 304.
XVIII. *Palinodia. De Calva inſculpta in annulo ſignatorio Coſmi III. Magni Ducis Etbruriæ.* 306.
XIX. *Palinodia. Aquę Potores laudantur.* 308.
XX. *Palinodia. Stulta Amantium Vota.* 309.
XXI. *Palinodia. David Rex, ſiti laborans, obtentam aquam Domino libat.* 310.
XXII. *Palinodia. Ætna floribus allicit; flãmis perimit.* 311.
XXIII. *Palinodia. De inani Sepulcbrorum luxu.* 312.
XXIV. *Palidonia. B. Aloyſius Gonzaga, vicinæ mortis certiorem factum, ludum ſe continuaturum, affirmat.* 313.
XXV. *Palinodia. S. Marię Magdalenæ lacrymis curas mitigantis Proſopæia.* 314.
XXVI. *Palinodia. Cocolatis Potio litterarum ſtudioſis perutilis.* 315.
XXVII. *Palinodia. De vino, & Cocolate.* 316.
XXVIII. *Palinodia. De Imagine Deiparæ Virginis à S. Luca depicta.* 317.
XXIX. *Palinodia. Effigies Anacreontis.* 321.
XXX. *Palinodia. Amoris Statua in Fonte, ad Hortos Exquilinos.* 323.
XXXI. *Palinodia. Aquę Fõtis Caſtalii Poetas faciũt.* 324.
XXXII. *Palinodia. Modus amandi Deum, amare ſine modo.* 325.
XXXIII. *Palinodia. Curæ propbani Amatoris. Ad Hirundinem.* 327.
XXXIV. *Palinodia. In illa Verba Sponſæ. Cant. I.* Nigra ſum, ſed formoſa. 330.
XXXV. *Palinodia. Poſt Cbriſti Domini mortem ſuperſtitioſus Deorum cultus evertitur.* 331.

XXXVI.

XXXVI. *Palinodia. Rhetoricę ſumma vis, & efficacia.* ib.
XXXVII. *Palinodia. Annus vitæ Magiſter.* 333.
XXXVIII. *Palinodia. Sileni exemplo Senes à molli vitâ deterrentur.* 334.
XXXIX. *Palinodia. Ebrietatis deformitas, & vitia.* 335.
XL. *Palinodia. Luſus de Puero Jeſu, dum ſerram duceret vulnerato.* 337.
In eandem Oden. Alia Palinodia. S. Thereſia transfixo corde, S. Catharina Senenſis ſine corde vivit. 338.
In eandem Oden. Luſus Poeticus. 339.
XLI. *Palinodia. In illa Verba Chriſti Domini Jo. 15. Ego ſum vitis vera.* 341.
XLII. *Palinodia. Hercules molli otio deformatus.* 343.
XLIII. *Palinodia. Cicada Inertiæ: Formica Prudentiæ typus.* 345.
XLIV. *Palinodia. Vitæ minus honeſtæ damna ſomnio expreſſa.* 347.
XLV. *Palinodia. S. Paulus Apoſtolus à Chriſto Domino commonitus, ad bonam frugem ſe recipit.* 348.
XLVI. *Palinodia. Amoris profani certa pernicies.* 349.
XLVII. *Palinodia. David Rex nudus ãte Arcã ſaltat.* 350
XLVIII. *Palinodia. Vindiciæ Homericæ Lyræ.* ibid.
XLIX. *Palinodia. Annus Sacer ſæcularis Pictura expreſſus.* 351.
L. *Palinodia. In diem Sacram Cinerum.* 353.
LI. *Palinodia. Ulyſſes Sirenum Victor.* 354.
LII. *Palinodia. Najadum Hymnus Lycurgo poſt Thraciæ Vites exciſas.* 355.
LIII. *Palinodia. Granadillus.* 357.
LVI. *Palinodia. Potio Cocolatis ſenibus ſalutaris.* 360.
LV. *Palinodia. De Aulicis.* 361.
Author ad Libellum Palinodiarum. 362.
IN-

INDEX CARMINUM EX TOMO II.

Ex primo Libro Heroicorum.

Carmen. I. DE *Varadini Expugnatione.* 7.
II. *Fortuna in Angliam Redux in fauſtiſſima Inauguratione Jacobi Secundi Magnæ Britanniæ Regis Fidei Defenſoris. Dictum in Aula Maxima Collegii Romani.* 22.
III. *Genethliacon Walliæ Principi Jacobi Secundi Magnæ Britanniæ Regis Filio. Dictum in Aula Maxima Collegii Romani ab Illuſtriſſimis, & Excellentiſſimis Dominis D. Innocentio, D. Camillo, & D. Hieronymo Pamphiliis.* 47.
IV. *Genethliacon Joſepho Auſtriaco Leopoldi Cæſaris Filio.* 69.
V. *Vaticinium Joſepho Auſtriaco Romanorum, & Hungariæ Regi, &c. Dictum in Aula Maxima Collegii Romani.* 80.

Ex Libro ſecundo Heroicorum.

Carmen I. FAbula. *De Januenſi Cucurbita Saccharata.* 98.
II. *Fabula De Tormento Bellico.* 113.
III. *B. Aloyſii Gonzagæ Cordis Anatomia.* 118.
IV. *Marmorum Certamen pro Urna B. Aloyſio Gonzagæ ſtatuenda; dum eidem Nobiliſſimum Sacellum in Templo S. Ignatii erigeretur.* 122.
V. *B. Aloyſius Gonzaga in littore Hiſpano lapidem invenit, Chriſti Domini vulneribus figuratum. Per eadem*
tem-

tempora Granadillus, vulgò Flos Paſſionis, in Hiſpaniam primum advectus. Prædicti Floris, & Lapidis Metamorphoſis. 127.
VI. *De obitu B. Aloyſii Gonzagæ inter Officia Charitatis.* 131.
VII. *Annibal in Italia Victor, & Victus.* 135.
VIII. *Bethlemicis Infantibus Epicedium.* 148.
IX. *Deodati Gozzonii Equitis Rhodiani de teterrimo Dracone Triumphus.* 169.
X. *De novis Apoſtolici Senatus Patribus Purpuratis ab Innocentio XI. procreatis.* 176.

Ex Libro primo Elegiarum.

Eleg. I. *THuſæ, in Oppido Siciliæ, bombyces fere exanimes in laureo ramuſculo ex Ara Venerabilis Eucbariſtiæ detracto, & ſtratis frondibus impoſito, effigiem Hoſtiæ ſalutaris cum radiata Pyxide ad vivum aſſimulant: reliqua vero Sarmenta folliculorum inuſitata copia onerant.*
Ad P. Franciſcum Guarini, Societatis Jeſu Præpoſito Generali, in rebus Italiæ Aſſiſtentem, apud quem admirabile textum bombycini operis aſſervatur. 181.
II. *In Idem Argumentum.* 191.
III. *Nero Imperator, Flagrante Roma, Trojanum canit Excidium.* 195.
IV. *Beatus Aloyſius Gonzaga non ultra horam, dimenſam horologio arenario, juſſus orare, de nimia ejuſdem celeritate conqueritur.* 200.
V. *De Argo Prima Navi.* 206.
VI. *De Virgine Deipara ſine labe Concepta.* 213.
VII. *De Inventione Epiſtolarum.* 220.

Ex

Ex libro ſecundo Elegiarum.

Eleg. I. DE *Cedrina noſtrate Arbuſcula areſacta in Vaſe Teſtaceo, Borea per æſtatem flante.* 226.
II. *B. Aloyſii Gonzagæ ad Claudium Aquavivam Epiſtola qua in Societatem Jeſu petit admitti. Abſtinuit Author in hac Elegia à littera Canina, ut morem gereret nobili Adoleſcenti leviter blæſo, qui illam publicè dixit.* 238.
III. *Cleopatræ morientis ad Octavianum Auguſtum Epiſtola.* 242.
IV. *B. Aloyſii Gonzagæ Somnium.* 248.
V. *Ad Paleas Bethlemii Præſepis, Infantis Divini membra contegentes.* 254.
VI. *De Fiſcella ab Alcone miſſa ad Larindum Arcadiæ Paſtorem; in qua, ſuperinducto, more Paſtorum, caſeo ſecundario, conditum erat Munuſculum Cocolatis.* 259.
VII. *Ad B. AloyſiumGonzagam, cum nullum lugendi finem faceret, quod in maternum vultum oculos attuliſſet.* 264.
VIII. *B. Stanislaus Koſtka, ad Fontem aſſidens, æſtuat deſiderio Patriæ Cæleſtis.* 269.

Ex Libro tertio Elegiarum.

Eleg. I. M*Odulus Poeticus Pictæ Tabulæ ad Aram B. Aloyſii Gonzagæ ſtatuendæ, propoſitus Andreæ Puteo Societatis Jeſu Pictori præſtantiſſimo.* 273.
II. *Divæ Mariæ Magdalenæ ad Chriſti Domini tumulum Queſtus.* 279.

III. *Fa-*

III. *Fabula de Aqua Roſacea.* 284.
IV. *Ad Amicum, poſt Bellum Peloponneſiacum, Romam remigrantem.* 297.
V. *Ad Eundem. In Urbe graviores illum pugnas manere adverſus otium, & voluptatem.* 302.
VI. *Ad Pictorem. cum elegantiſſimam Niobes imaginem publicè ſpectandam propoſuiſſet.* 308.
VII. *Ineunte Vere monet rebus proſperis parùm eſſe fidendum.* 314.

Ex uno Libro Lyricorum.

Ode I. *Europæ ad Innocentium XII. Vota.* 317.
II. *Aſiæ ad Innocentium XII. Vota.* 324.
III. *Africę ad Innocentium XII. Vota. Dithyrambus.* 329.
IV. *Americę ad Innocentium XII. Vota. Dithyrambus.* 335.
V. *Jacobo Secundo Magnæ Britanniæ Regi Simulacrum extollitur.* 340.
VI. *Ad Maximilianum Bavariæ Ducem, Virili Sobole recens auctum, dum ipſe in Hungaria exercitum duceret.* 343.
VII. *Diva Catharina Senenſis oblatam ſibi ab Angelo Coronam floream rejicit, ſpineam eligit. Palinodia Ex Sacro Salomonis Epithalamio; Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia Amore langueo.* 346.
VIII. *De Pulvere Cyprio.* 349.
IX. *Ad P. Angelum Alamanni Soc. Jeſu Provincialem Romanum, in Theologicis diſciplinis Præceptorem meum, cum Rector Collegii Romani ad Urnam B. Aloyſii Gonzagę ſplendidiſſimum Sacellum extollendum curaret.* 351.
X. *Ad Poſthumum ſtultum Amatorem.* 356.
XI. *Ad Lollium ne ad extremam ætatem ſanctioris vitæ* con-

conſilia differat. 358.
XII. *Ad B. Stanislaum Koſtka ut Auguſto II. Poloniæ Regi Polonæ Nobilitatis ſtudia conciliet.* 360.
XIII. *Ad Virginem Deiparam cùm ad Eliſabet inviſendam per montana Judææ iter ſuſciperet. Periphraſis Palinodica ex Cantiuncula Franciſci Petrarcæ, quæ incipit:* Lieti fiori, felici, e ben nate herbe. 362.

INDEX CARMINUM EX TOMO III.

SATYRA I.

Adverſus Deos fabuloſæ Antiquitatis.

ARGUMENTUM. Veterum Deorum irriſio ad morum diſciplinam mirè proficit. Stultus eorum delectus, qui primos rerum inventores divinis honoribus coluerunt. Templorum nitor commendatur. Sed longè pulchrior eorum ornatus, accedentium pudor, & reverentia. Mars armorum Deus nihil diſtat à comico Milite glorioſo. Fabula de Muſtafo ligneum gladium in vagina geſtante. *pag.* 1.

SATYRA II.

Ejuſdem Argumenti.

ARGUMENTUM. Deorum Ethnicorum multitudinem, & nequitiam generatim exprobrat. Jovis Regnum in alios Deos irridet. Momus apud Jovem

vem Diagoram defendit, qui nullos eſſe dicebat Deos, quos Græcia colebat. Jovis deſidia, qui templum ſuum Capitolinum à flammis vindicare non potuit. Attila Hunnorum Rex ab Urbe vaſtanda S. Leonis Pontificis verbis, & S. Petri Apoſtolorum Principis juſſu deterretur. *pag.*35.

SATYRA III.

Ejuſdem Argumenti.

ARGUMENTUM. Junonem exagitat. Iterum interim Jovem carpit. Quædam de Herculis Apotheoſi, & Æneæ navigatione in Italiam. Fabula de Marſullo Ciſiario, & Grallonio, Hoſpite tranſalpino. Reliqua de Navigatione Æneæ, & poſitis ab eodem in Latio Sedibus, nequidquam adverſa Junone. *pag.*69.

SATYRA IV.

Ejuſdem Argumenti.

ARGUMENTUM. Atlantis, Cælum fabuloſum Deoſque ſuſtinentis, leviſſimam eſſe ſarcinam. Apollo Paſtor, & Cæmentarius. Non à Diis Penatibus Æneam in Bello Trojano, non Amphiaraum ab Apolline in bello Thebano ſervari potuiſſe. Pſaphon Deus creatus à Pſittaco. Quam ridiculè Alexander Macedo egerit cum Jove Ammone. Romani Serpentem Æſculapium colunt. Minerva è Jovis cerebro naſcitur. *pag.*101.

SATYRA V.

Ad Ponticum, Logicæ Candidatum.

ARGUMENTUM. Litterarias altercationes alere ſtudia Philoſophica: nec idcirco ſolis eadem clamoribus conſtare. Proponuntur quædam animadvertenda Logicæ Candidato. Fabula de Milite Doctore. A pietatis ſtudio dirigi oportere Philoſophicas diſciplinas. Fabula de Salſamentario & Logico. Item alia de Caupone, & Platonis diſcipulo. Rerum naturalium obſcura pleraque & incerta provocare ſtudioſos ad animi demiſſionem. In Philoſophicis ea Vero propiora eſſe, quæ Religioni ſunt magis conformia. Fabula de Simia capillata. *pag.* 135.

SATYRA VI.

Ad Ponticum in Americam ſolvere meditantem.

ARGUMENTUM. Deſcriptio Navium onerariarum, ad fretum Gaditanum expeditionem Americanam expectantium. Divitiis ſobriè honeſteque uti decet. Opulentos præcipuè viros nunquam debere mortalitatis memoriam exuere. Fabula de Mercatore felem pro Equo ex America reportante. Diuturnæ navigationis pericula à mari, & Piratis. Longè majori cum gloria majores noſtros Cruce ſignatos expeditiones in Palæſtinam ſuſcepiſſe, quàm qui, lucri gratiâ, noſtro ævo in Americam navigant. *pag.* 171.

SATYRA VII.

Ejuſdem Argumenti. ad Ponticum.

ARGUMENTUM. Præſens Satyra continuatio eſt Satyræ præcedentis. Ut Autor Ponticum abducat à Propoſito Americanæ navigationis, Alchymicorum eidem ſectanda ſtudia proponit. Ponticus vaniſſimæ artis irritos labores, & certam eorum oſtendit perniciem, qui eidem excolendæ ſe dedunt. *pag.* 199.

SATYRA VIII.

Ad Ponticum Aſtrologiæ Judiciariæ ſtudioſum.

ARGUMENTUM. Jocosè paucis agit cum Pontico. Eos, qui in rebus ſuis cæcutiunt, ſtultè aliis rerum præſagia facere. Ludicras quaſdam dubitationes Pontico proponit. Fabula de Scurra, Cæli Menſore. Interdum Aſtrologi ſibi ſtudiis ſuis perniciem creant. Scientia de Sideribus commendatione digniſſima. Qui tamen ad ineptas divinationes eâdem abutuntur, abſurdè faciunt. *pag.* 223.

SATYRA IX.

Ejuſdem Argumenti ad Ponticum.

ARGUMENTUM. Eos, qui Cæleſtium Orbium ſtudiis ſe dedunt, Deum, Cæli Dominum, firmiſ-

miſſimè credere, ejuſdem verò legibus ſanctiſſimè obtemperare decet. Fabula de Aſtrologo, & Fele amaſia. Futura, præſertim ab humano arbitrio pendentia divinantium temeritas, & ſtultitia. Anus Babylonicæ divinatrices irridentur. Nullam eſſe fidem Ephemeridum in rebus judiciariis. Fabula de Aſino Zimæ. *pag.* 245.

SATYRA X.

Ad Ponticum Poetica ſtudia capeſſentem.

ARGUMENTUM. Gratulatur Pontico novum excolendæ Poeticæ artis ardorem. Quæ potiſſimùm cauſæ Ponticum ad Poeticam amplectendam impulerint. Vividum ingenium & experrectum depoſci à Poeſi. Eadem facultas abhorret ab ingeniis quibuſdam abſurdis, & minùs compoſitis. Fabula de Tonſore, qui, ut Poeta fieret, in Bœotiam commigravit. *pag.* 265.

SATYRA XI.

Ejuſdem Argumenti. Ad eundem Ponticum.

ARGUMENTUM. Qui verſus faciunt, multos eſſe; Poetas præſtantes, admodum raros. Poetæ ſibi invicem plerumque infeſti, & morſibus Criticorum obnoxii. Franciſcus Philelphus Timothei Grammatiſtæ barbam convellit. Epiſtolas nuncupatorias, & Præfationes ad Lectorem Poetas malos minimùm defendere à Criticis. Mirus eventus de quodam qui non oculis; ſed naſo cernebat. Ars

Cri-

Critica utilis, ac ſæpe neceſſaria. Minimè lucroſam eſſe Poeticam facultatem. *pag.* 287.

SATYRA XII.

In Poetas parum pudicè ſcribentes.

ARGUMENTUM. Poeſeos degenerantis licentiam deflet. Ejuſdem Cæleſtis origo ad piè ſcribendum hortatur. Ovidii exilium amatoriorum luſuum causâ. Virgilii fabula de Didone. Studia liberalia, ut ſanctè tractentur, honeſtæ bonæque artes dicuntur. Quædam de Italis Poetis non ſatis pudicis. Quid S. Auguſtinus ſenſerit de hujuſmodi Fabulis. *pag.* 311.

INDEX

DESCRIPTIONUM PRÆCIPUARUM, QUÆ CONTINENTUR IN I. II. ET III. TOMO.

Prior numerus Tomum, ſecundus Paginam indicat.

ÆTernitatis. II. 251.
Alchymicorum Officinæ. III. 215. & ſequen.
Angeli. II. 277.
Angeli Cuſtodis. II. 99.
Anus Babylonicæ. *Zingara* III. 255.
Aquæ roſaceæ. II. 295. & ſequent.
Arcadum Academiæ. II. 299. & ſequen.
Arcis munitę. II. 16. & ſequen.
Arcis oppugnatæ. II. 18. ſeq. & II. 33. & ſeq.
Argo primæ navis. II. 206. & ſeq.
Artis Pictoriæ. II. 308. & ſequen.
Aſtrologi fallacis. I. 112. & ſequen.
Bellariorum. I. 246. & ſequen.
Bellici conflictus. II. 142.
Bombycum morbo languentium. II. 182. & ſequen.
Bombycum ſericum conficientium. II. 187. & ſequen.
Calamitatum poſt lapſum primorum Parentum. II. 217.
Calanticæ muliebris elatioris. III. 23. & ſeq.
Campanæ Montis Citatorii. I. 237. & ſequen.
Campanæ Collegii Romani. ibidem.
Carminum varii generis. I. 110. & ſequen.
Cicadæ. I. 345. & ſequen.
Circulatoris. I. 118.
Circulatoris ligneis ſimulacris Hiſtrioniam exercentis. I. 234. & ſeq.
Chriſti Domini infantis. I. 54.
Chriſti Domini ſub allegoria Vitis. I. 341. & ſequen.

Cru-

Cruciatus ex Amicorum abſentia. II. 220. & ſequen.
Cubilis Regii. II. 149.
Cucurbitæ Saccharatæ conficiendæ. II. 111. & ſequen.
Cucurbitæ variorum generum. I. 261.
Curarum profani amatoris. I. 327. & ſeq.
Dei ubique amorem hominum provocantis. I. 300. & ſequen.
Draconis. II. 170. & ſequen.
Draconis papyracei. II. 172.
Ebrietatis. I. 335. & ſequen.
Epiſtolæ. II. 222. & ſequen.
Fiſtulæ Fumariæ. *pippa*. III. 149.
Fœminæ lotricis. II. 101.
Fœminæ nentis. II. 103. & Vide, Parcarum nentium.
Fœminæ legumina excerpentis. II. 104. & ſeq.
Fœminæ aquam haurientis è puteo. II. 158. & ſequen.
Fœminæ ſe exornantis. III. 21. & ſeq.
Formicæ. I. 346.
Fornicis picturati in Templo S. Ignatii. II. 274. & ſeq.
Fornacis diſtillatoriæ. III. 216. & ſequen. & II. 295. & ſeq.
Fornacis vitriariæ. II. 203. & ſeq.
Granadilli floris. I. 357. & ſeq.
Herbæ Nicoſianæ foliis adſtrictæ. I. 186.
Herbæ Nicoſianæ fumariæ. Vide. Fiſtula.
Horti. I. 231.
Imagin is Deiparæ in Baſilica Liberiana. I. 317. & ſequen.
Imaginis Poetæ Anacreontis. I. 321. & ſequen.
Invidiæ Domus. II. 76. & ſequen.
Juvenis ornatuli. I. 159. & ſequen.
Lacus. II. 140.
Lauretanæ Domus. II. 64.
Liguriæ veteris. II. 48.
Luxus Viridariorum. I. 40.
Magici Simulacri. II. 58. & ſequen.
Mali citriæ exultæ. II. 230. & ſeq.
Mali citriæ diverſi generis II. 226. & ſequen.
Magnæ Britanniæ. II. 55. & ſequen.
Menſuræ Amoris in Deum. I. 325. & ſequen.
Militis glorioſi. III. 27. & ſequent. & 30. & ſequen.
Mortis Domus. II. 113. & ſequen.

Munitionis inter aquas ſtagnantes. *Palanca*. II. 16.
Muſcæ ſtudenti importunæ. I. 180. & ſequen.
Navium in Indiam proficiſcentium cum mercibus. III. 171. & ſequen.
Nucis juglandis. I. 262.
Otii & deſidiæ. II. 302. & ſequen.
Pacis. II. 319. & ſequen.
Paradiſi terreſtris. II. 213. & ſequen.
Paraſiti. I. 71.
Parcarum nentium. II. 76. & ſequen.
Peſtis. II. 134.
Potionis Mexicanæ inſtruendæ. *Cioccolata*. II. 259. & ſeq.
Pugnæ Actiacæ II. 244.
Pugnæ armati Equitis cum Dracone. 173. & ſequen.
Pyrrhicæ. *Moreſca*. III. 190.
Pyxidis Euchariſticæ radiatæ. *Moſtranza*. II. 189. & ſequen.
Regulæ buxeæ ſcriptoriæ. *Falſariga*. III. 144.
Roſæ. II. 284. & ſequen.
Sacelli B. Aloyſii Gonzagæ in Templo S. Ignatii. II. 123. & ſequen. & ib. 351. & ſequen.
Sagæ. II. 184.
Sclopi ad ictum inſtructi. III. 229.
Sirenis. II. 305.
Somniorum. II. 248. & ſequen.
Supplicationis ſolennis. II. 185.
Tempeſtatis, & naufragii. III. 185. & ſequen.
Tormenti Bellici. II. 115. & ſequen.
Vaſis irrigatorii. II. 230.
Vaſis ſtillatorii. II. 189. & ſequen.
Veris. II. 314. & ſequen.
Vetulæ à Zeuxide pictæ. I. 238. & ſequen.
Vini ſtillatitii Inſtitoris. I. 93.

INDEX

RERUM NOTABILIUM QUÆ CONTINENTUR IN I. II. ET III. TOMO.

Prior numerus Tomum, ſecundus paginam demonſtrat. Littera N. Notas, numerus appoſitus Notarum numerum indicat.

A

A Fabis abſtineto. Pythagoræ dictum explicatum. III. 106. N. 5.
Aborigenes quinam, & unde dicerentur. III. 12. N. 4.
Abrami Obedientia. I. 185.
Abſalon coma ſuſpenſus. I. 162.
Abydum ne temere, adagium explicatum. III. 272. N. 7.
Acervus quod ſit argumenti genus. III. 41. N. 9.
Acidula. Aqua Urbana. III. 21. N. 6.
Acipenſer ſæpius redonatus. I. 39.
Adverſaria quæ dicantur. III. 296. N. 1.
Ædes Urbanæ publicorum vectigalium. III. 247. *& ibid.* N. 1.
Ægyptus ſuis opibus Romam ditabat. II. 242.
Æneas Patrem in humeros attollit. III. 77. *Troja excedit.* ibid. *& ſequen. Thraciam, Delon, & Cretam adit.* ibid. 78. *& ſeq. dimicat cum Harpyis.* ibid. 90. *& ſeq.*
Ita-

Italiam prælegit, Carthaginem luſtrat. ibid. 92. *Et ſeq. Cumas & Inferos ad Patrem advenit*. ibid. 94. *Latium obtinet, ſuperat Turnum, Lavinia potitur*. ibid. 97. & *ſeq. Deos Penates ſervans, ardente Troja, irridetur*. ibid. 111. & *ſeq.*
Æſculapius ſub forma ſerpentis Romam advebitur. III. 124. & *ſeq. ejus laudes*. ibid. 126.
Æſchylus Poeta teſtudinis caſu interimitur. I. 119. & *ſeq.*
Æternitas. II. 251.
Ætna floribus allicit, flammis perimit. I. 311.
Afflictatio corporis. II. 264. 278.
Africa ſerpentes alit. II. 330. & *ſeq. Romæ vectigalis*. ibid. 332. & *ſeq. Romanæ Fidei præcones expetit*. ibid. 333. & *ſeq.*
Ageſilai præclara reſponſio. III. 118. & *ſeq.*
Agyrtarum ludi. III. 204. N. 6.
Alamanni Angelus. laudatur. II. 351.
Albani Ducis reſponſio ad Galliæ Regem. I. 123.
Alcedon & Alcedonia. Vide Halcyon.
Alchymicus. I. 71. 227. *Alchymici ſemper ad ignem* III. 200. *procul à patria ſuam artem profiteri ſolent*. ibid. 205. & *ſeq. nullas habent plerumque certas ſedes*. ibid. 207. *rarò ſe publico ſolent credere*. *ibid. Et ſeq. mirum eſt ſuo auro non tollere publica vectigalium onera* ibid. 210. *mirum eſt ipſos non ſplendidiſſimè vivere*. ibid. 211. & *ſeq. eorum Officina & inſtrumenta*. ibid. 215. *opificia*. ibid. 216. *Fornaculæ*. *ibid.* & *ſeq. Alchymici ſenioris barba igne crematur*. ibid. 217. & *ſeq. Eorum lapis Philoſophicus*. ibid. 219. *apud Principes gratiam quandoque inveniunt*. ibid. 220. *operam ludunt*, & *ſæpe divitibus nocent*. ibid. 221. & *ſeq.*

Al-

Alcibiades Socratis diſciplina clarus. III. 6. *& ſeq.*
Aleator. I. 141.
Alexander Macedo Pindari domui parcit, exciſis Thebis. I. 85. *& ſeq. Ad Achillis tumulum lacrimat* ibid. 219. *Jovem Hammonem adit*. III. 120. *& ſeq. cum eodem ridiculè agit*. ibid. 122. *& ſeq.*
Allatius Leo, Author Dramaturgię laudatur. III. 294. N. 10
S. Alexii interitus. I. 36.
B. Aloyſius Gonzaga calcaribus latera adſtringit. I. 34. *ejus effigies in Tabula marmorea anaglyptici operis*. ibid. 225. *& ſeq. ejuſdem dictum invidendæ ſecuritatis, cum luderet trudiculis*. ibid. 313. *moritur*. II. 118. *Virtutum certamen ſuper ejus cadavere. ibid. & ſeq. Ejuſdem cordis anatome*. ibid. 120. *& ſeq. Ejuſdem Sacellum nobiliſſimum*. ibid. 122. *& ſequen. Idem Sacellum per partes deſcriptum*. ibid. 351. *& ſeq. delineatur in tabula*. ibid. 276. *& ſeq. Ticini aquis non læditur*. ibid. 124. *flammarum Victor. ibid. De Urna eidem ſtatuenda Marmorum certamen*. ibid. 124. *& ſeq. lapidem invenit Chriſti Domini vulneribus figuratum, ex quo lacrimarum vi Granadillum Florem educit*. ibid. 127. *& ſeq. ejuſdem deſiderium Martyrii* ibid. 132. *& ſeq. Affectis peſte piè miniſtrans emoritur*. ibid. 134. *ad præſcriptum Horologio arenario tempus orat*. ibid. 200. *ejuſdem ad Horologium affectus, ut curſum moderetur*. ibid. *& ſeq. Ejuſdem Epiſtola ad Claudium Aquavivam* ibid. 238. *& ſeq. Aulicam vitam deſerere optat. ibid. & ſeq. in Societatem Jeſu admitti petit*. ibid. 239. *& ſeq. profectionem in Indiam poſtulat*. ibid. 240. *& ſeq. Ejuſdem ſomnium, quo Cæleſtes Orbes perluſtrat, Angelo duce*. ibid. 248. *& ſeq. ejuſdem modeſtia oculorum*. ibid. 264. *& ſeq. in Matris vultus*

oculos attuliſſe prolixè luget . *ibid.* & *ſeq. afflictandi corporis ſtudium* . *ibid*.

Alpes. II. 136.

Amator ſtultus . II. 356. & *ſeq*.

America maximam partem ignota Europæis. II. 336. & *ſeq. Romanæ Fidei præcones poſtulat* . *ibid*.

Amicorum abſentia difficilis & *acerba*. II. 220. & *ſeq*. *Amici obitus*. ibid. 235. & *ſeq. ex Amici reditu gaudium* ibid. 297. & *ſeq.* & 302.

Amœbæum Carmen. III. 79 N.6.

Amor ſui ipſius III. 164. & *ſeq.* & 167.

Amor in Deum ſive Caritas . *Virtutum Regina*. II. 119. & *ſeq. à rebus creatis per gradus aſcendit in Deum* ibid. 267. *Amor perfectus*. *ibid.* & ibid. 269. & *ſeq.* & ibid. 347. & *ſeq. qualis quantuſque eſſe debeat*. I. 325. & *ſeq. augetur ſemper*. ibid. 222. & *ſeq. vincit Amorem profanum ibid*. 279. & *ſeq*.

Amor Dei in homines quantus ſit. I. 300. & *ſeq*.

Amor profanus. I. 279. & *ſeq.* ibid. 281. & *ſeq. ſumpta de eodem vindicta* ibidem , & *ſeq. ejus damna* ibid. *iterum de ejuſdem damnis* ibid. 349. *remedia ad eum hebetandum* ibid. 299. *ejus imperium vitãdum*. I. 303. & *ſeq*.

Amor Navicularius. I. 288.

Amor Piſcator . I. 298.

Amoris ſtatua ad Fontem. I. 323. & *ſeq*.

Amor admirabilis Servi in Dominum. I. 203. *Leonis in ſuum ſervatorem* ibid. 23. & *ſeq. Filiæ in Patrem* ibid. 11. *Sponſæ in Sponſum* ibid. 138. *Amici in Socium* ibid. 50. & *ſeq. Sponſi* & *Patriæ* ibid. I. 205. & *ſeq*.

Amphiaraus Augur trahitur ad Bellum Thebanum. *hiatu terræ perit*. III. 114. & *ſeq*.

Amphion cithara Thebarum muros ædificat. I. 194. *quomodo*

modo eoſdem ſtruxerit. III. 115. N. 5.
Amphitheatrum Palæſtra Sanctorum Martyrum. II. 132. *& ſeq.*
Ampulla unde dicta. III. 27. N. 9.
Amurati Umbra. Varadinum propugnat. II. 18. *vincitur ab Haislerio*. II. 20.
Amuſſis quid ſit. III. 150. N. 5.
Anacreon Poeta uvæ acino ſuffocatur. I. 172. *ejuſdem Effigies expreſſa moribus*. I. 321. *& ſeq. Homeri Lyram poſtulans redarguitur*. I. 350. *& ſeq.*
Anagrammatum Scriptor. I. 66. *& ſeq.*
Angeli deſcriptio. II. 276. *& ſeq.*
Angeli Cuſtodis beneficia. I. 99.
Angliæ deſcriptio. II. 55. *& ſeq.*
Animalia miræ induſtriæ. II. 191.
Anna Tanaquilla Fabra Anacreontem Gallicè reddit. I. 364.
Annibal venenum haurit ex annulo. I. 190. *& ſeq. Alpes trajicit*. II. 135. *& ſeq. otio perditus* ibid. 138. *& ſeq. Victor ad Trebiam* ibid. 139. *& ſeq. Victor ad Thraſymenum* ibid. 141. *& ſeq. dimicat cum Cupidine armato*. ibid. 145. *& ſeq. ab eodem vincitur, & armis exuitur*. ibid. 146. *& ſeq.*
S. Antonius Patavinus piſces auditores habet. I. 201.
Annus Platonicus. III. 160.
Annus ſacer Sæcularis. I. 351. *& ſeq.*
Annus vitæ Magiſter. I. 333.
Anus Babylonicæ, Zingare, *deſcribuntur*. III. 255. *divinationibus detinent plebem*. *ibid.*
Apes in Chriſti Domini ſpineo ſerto nidificant. I. 177.
Apollo Paſtor. III. 108. *Faber cæmentarius*. ibid. 109. *mercede fraudatur à Laomedonte*. ibid. *& ſeq. ſervare non*

re non poteſt Amphiaraum. ibid. 114. & ſeq.
Apologus. Roſa & Rivus. II. 316.
Apologus. Rapa & Cepa. I. 231.
Apologus. Draco & Lima I. 236.
Apologus. Sicilia & Neptunus. I. 243.
Apologus. Marmor & Lapides, I. 248.
Apologus. Bubulcus & Juppiter. I. 250.
Apologus. Horologium Solare, & Horologium Machinarium. I. 253.
Apologus. Hirundo & Aves. I. 258.
Apologus. Miles & Tuba. I. 264.
Apologus. Equus, Aſinus, & Mercurius. I. 266.
Apologus. Camelus & Juppiter. I. 268.
Apologus. Rana & Aves. I. 269.
Aponi Fontes. III. 203. N. 2.
Apophtegma quid ſit. III. 51. N. 1.
Aquæ roſaceæ Fabula. II. 284. & ſeq. ejus conficiendæ modus. ibid. 289. & ſeq. ejuſdem utilitas & laudes. ibid. 295. & ſeq.
Aquæ potores. I. 308. & ſeq.
Aquæ Fontis Caſtalii Poetas faciunt. I. 324. & ſeq.
Aquæductus Romani. I. 57.
Aquila Marciano Imperium præſagit. I. 121. & ſeq.
Aquilonis intempeſtivus per æſtatem aſſultus. II. 233. & ſeq. ejuſdem ſumma vehementia. ibid. 234. eidem obnoxia cubicula parum ſana. ibid. 235.
Ara Cœli Templum in Urbe. III. 227. & ibid. N. 10.
Arcades Academici. laudantur. II. 259. 299. & ſeq. Syringæ ſymbolum habent. ibid. 101. & ſeq.
Arcadię in Peloponneſo Topographia. II. 299.
Archilocus Jambicus Poeta III. 203. N. 4.
Archimedes ſpeculis claſſem incendit. I. 92.

Areo.

Areopagitæ qui fuerint. III. 50. N. 3.
Arethuſa Virgo Sicula bombycum cuſtos. II. 181. *& ſeq. queritur de bombycibus morbo affectis*. *ibid*. 182. *& ſeq. mira eorum copia divinitus augetur*. *ibid*. 186. *& ſeq. eidem bombyces Oſtiæ divinæ effigiem cum Pyxide radiata prodigioſè elaborant*. *ibid*. 189. *& ſeq. cum Arethuſa Nympha fabuloſa comparatur*. *ibid*. 190 *& ſeq*.
Argo prima Navis in Cælum relata. I. 52. *& ſeq. ejus vita felicior, cum arbor eſſet*. II. 206. *& ſeq. mutatur in Navim*. *ibid*. 207. *& ſeq. queritur de ſuæ vitæ conditione ibid. & ſequen. devovet ſuam primam navigationem ad Colchos*. *ibid*. 209. *& ſeq*.
Argumentationes Dialecticæ. III. 137. *& ſeq. cum Notis appoſitis*.
Ariſtæus. *Vide* Similitudo.
Ariſtarchus Criticus. III. 205. N. 3.
Ariſtophanis præclarum effatum de divitiis. III. 27. N. 3.
Ariſtoteles æſtu maris, cujus cauſam non aſſequitur, mergitur. I. 69. *& ſeq. ejuſdem Syſtema*. III. 163.
Artemiſia Mauſoli cineres haurit. I. 138.
Arx munita. II. 16. *& ſeq*.
Arx fida. *Vide* Similitudo.
Aſellus. I. 266. *equi jactantiam retundit*. *ibid*. 267.
Aſtrologus mendax. I. 74. *ibid*. 84. *ibid*. 112. *& ſeq. ibid*. 144. *Aſtrologi motus Cæleſtes explorant*. III. 224. *ad res ſuas cæcutiunt*. *ibid*. 229. *& ſeq. audent tamen de alienis divinare*. *ibid*. *& ſeq. iiſdem dubitationes quædam de Stellis jocosè proponuntur*. *ibid*. 231. *& ſeq. dum Teleſcopiis Cæleſtia indagant per noctem, morbos contrahunt, & vitam amittunt*. *ibid*. 236. *& ſeq. dum Cæli motus expendunt, laudantur*. *ibid*. 239. *& ſeq. Dum divinare contendunt, quæ humanæ ſunt libertatis*, *redar-*

redarguuntur. ibid. 240. *& ſeq. Neceſſitatem humanis actibus inducunt, atque inde majorem vitæ licentiam*. ibid. 241. *& ſeq. Quidam nequior morti addictus, cum præclaro Judicis effato*. ibid. 242. *& ſeq. eos maximè omnium certos eſſe decet de Cæli Domino*. ibid. 245. *& ſeq. & vitam impensè probam agere*. ibid. 248. *& ſeq. Eorum quidam illuſus à Fele*. ibid. 250. *& ſeq. præſagia & divinationes faciunt*. ibid. 252. *& ſeq. & iterum* 257. *à Zima Villico eorum quidam irridetur*. ibid. 260. *& ſeq.*

Atellanæ Fabulæ. III. 204. N. 4.

Atis Cræſi Filius mutus inſpecto patris periculo loquitur. I. 200.

Atlantis Inſula à Platone indicata. III. 173. N. 6.

Atlas Mauritaniæ Rex. III. 102. N. 2. *Cælum ſuſtinet*. ibid. *& ſeq.*

Atomiſtarum Syſtema. III. 162.

Attila Hunnorum Rex vaſtator Italiæ. III. 62. *& ſeq. diruit Aquilejam*. ibid. 63. *S. Leonis Pontificis verbis deterritus procul recedit*. ibid. 64. *& ſeq.*

Avarus. I. 97.

Averruncare, & Dii Averrunci III. 126. N. 4.

Augurium ſiniſtrum. II. 183.

S. Auguſtinus impudicas Fabulas deteſtatur. III. 332. *& ſeq.*

Auguſtus II. *Poloniæ Rex Hæreſim ejurat*. II. 360. *& ſeq.*

Aula. res inſtabilis. I 208.

Aulici. I. 361. *& ſeq.*

Aulus Perſius de cultu Templorum perperam ſentit III. 17. *& ſeq.*

De Auria Joannes Baptiſta. Socius Haiſlerii in Turcarum poteſtate moritur. laudatur. II. 12. *& ſeq. Haiſ-*

lerium aſſerit à ſiluoſo labiryntho, eique clypeum tradit miræ virtutis. ibid. 14. *& ſeq.*
Aurifoſſor ruina oppreſſus. I. 183. *& ſeq. ejuſdem durum vitæ genus*. II. 338. *& ſeq.*
Auri damna. II. 209. *& ſeq. ejuſdem cupiditas*. I. 338 *& ſeq.*
Aurigarum importunus per noctem ſtrepitus. I. 144.
Auris Bœotica. III. 92. N. 9.
Auſtriacæ Domus Imperium. II. 71. *& ſeq.*

B

B*Acchantes Orpheum dilacerant*. III. 52. *& ſeq.*
Bacchus ebrius. III. 52. *Ejuſdem Sacra*. ibid. 53.
Badenſis Ludovici Victoria de Turcis memorabilis. I. 196. *& ſeq.* II. 321. *& ſeq.*
Bajarum aquæ ſalutares. III. 203. N. 2.
Bajazetis Umbra Varadinum propugnat. II. 18. *Vincitur ab Haiſlerio*. 20.
Balatrones quid ſint. III. 2. N. 5.
Baleares Inſulæ. Vide. Cuniculi.
Balthaſſaris Aſſyriorum Regis ferale convivium. I. 285.
Barba prolixior convulſa. III. 297.
Barbaræ Nationes Italiam invadunt. II. 92.
Barberinus Carolus S. R. E. Cardinalis. Laudatur. I. 255. *ejuſdem in Authorem liberalitas*. ibid. 256.
Barcino Gallis deditur ſub ipſum tempus conciliatæ Pacis. I. 101.
Bartolus Daniel. Laudatur. I. 145.
Bellaria. I. 246. *& ſeq.*
Belli horror. II. 137. ibid. 263. ibid. 318. *& ſeq.* Vide. Certamen. Pugna. Prælium.

Bellum Sacrum. II. 302. *belli civilis ardor vertendus in hoſtes Religionis*. ibid. 320. *& ſeq.*
S. Benedictus cum Totila Gothorum Rege comparatus. I. 197.
S. Bernardi ſententia de cultu Templorum. III. 17. *& ſeq.*
Bernia Franciſcus Poeta feſtivus. III. 75. N. 1.
Berninus Laurentius. *Laudatur*. III. 66. *&* ibid. N. 10. *& iterùm* ibid. 325. *ab eodem, carbone delineata effigies Chriſti Domini*. I. 119.
Beryllus gemma. III. 24. N. 1.
Bombardæ deſcriptio. II. 116. *& ſeq.*
Bombyces morbo affecti. II. 182. *eorum cura*. ibid. 183. *labor & opificium* ibid. 187. *mirus proventus*. ibid. 188. *formant effigiem Eucharistici Panis cum Pyxide radiata*. ibid. 189. *& ſeq. & iterùm* ibid. 191. *& ſeq.*
Bonammi Philippus. *Laudatur*. I. 224.
Boyleus Robertus. III. 225. *&* ibid. N. 3.
Bruci hortis infeſti. II. 106. *& ſeq.*
Buchananus Georgius. III. 232. *&* ibid. N. 2.
Buſta quid ſint. III. 20. N. 4.

C

CAdmus milites educit dentibus jactis ſerpentis. II. 38.
Cæli pulchritudo ad noſtros alliciendos animos II. 249. *& ſeq. Cæli Signa Græcorum Fabulis deformata*. ibid. 250. *& Vide*. Zodiacus. *Ad Dei amorem nos allicit*. ibid. 356. *& ſeq. Dei Conditoris fidem facit*. III. 245. *& ſeq. circumagitur miro concentu*. ibid. 224. *ubi vide etiam* N. 7. *&* 8. II. 250. *& ſeq.*

Ca-

Cæſaris Cerva. III. 299. *N.* 7.
Cajeta Æneæ Nutrix. III. 94. & 95.
Cajus Caligula Equum Conſulem creat. I. 98. *proprium addit caput ſtatuæ Jovis*. ibid. 219. & *ſeq.*
Calvus. I. 261.
Camelus cornua poſcens, aures amittit. I. 268.
Campana Collegii Romani. I. 237. & *ſeq.*
Campana Curiæ Innocentianæ. I. 237. & *ſeq.*
Camoes Aloiſius. *Poeta Luſitanus*. III. 284. N. 4.
Canis horti cuſtos. III. 229.
Canis Venaticus. I. 208. & *ſeq.*
Canis veru in culina verſans. III. 253. & *ſeq.*
Canna Saccharea. *Vide* Meliſſa.
Cantharides, & *earum uſus*. III. 216. N. 9.
Cantherius quid ſit. III. 78. N. 9.
Capitolium ab Anſeribus ſervatur. I. 81. & *ſeq.*
Caporalis Cæſar. *Laudat coriandrum*. III. 102. & *ſeq.* & N. 9.
Capponus Franciſcus Antonius. *Anacreontem reddit verſu Italico*. I. 364.
Caregno Bartholomæus. *Laudatur*. I. 179.
Carolus Angliæ Rex. *Catholicam fidem moriens amplectitur*. II. 41.
Carolus Lotharingiæ Dux. *Laudatur*. I. 121. II. 94.
Carolus V. Cæſar. *Horologium geſtat in annulo*. I. 17. & *ſeq. comparatus cum Navi Victoria*. ibid. 164. *Horologium ſolare ex herbis conficit*. ibid. 221. & *ſeq. ejuſdem Effigies fugat Umbram Solimani*. II. 20. & *ſeq.*
Carpentum. *Unde dictum*. III. 116. N. 9.
Carpio arenis aureis paſcitur. III. 186. & *ſeq.* & N. 7.
Carthaginis excidium. II. 329. & *ſeq.*
Carteſius Renatus. *Vide* Syſtema *Carteſianum*.

S. Catharina ferreæ rotæ ſupplicium comminuit. I. 132.
S. Catharina Senenſis. Spineam coronam eligit præ roſea. I. 302. & II. 346. & *ſeq.*
Catholici Regis Regna ab Hæreſi immunia. II. 29. & *ſeq.*
Catilina humanum ſanguinem potandum Sociis offert. I. 132. & *ſeq.*
Cato Cenſorius Statuam non habet in Capitolio. I. 127.
Cato Uticenſis ſitim ſuperat. I. 147.
Cauſidicus imperitus. I. 195. *Cauſidici lucroſam artem profitentur*. III. 307.
Cenſor librorum. I. 10. *Vide* Critici.
Cenſura moderatè adhibenda. III. 4. & *ſeq. Vide*. Critici.
Cenſus Carnificum, qui Innocentium Puerorum ſtragem ediderunt. II. 155. & *ſeq.*
Centauri qui fuerint. III. 137. N. 7. *Vide*. Similitudo Centauri; & Statua Centauri.
Centones quid ſint. III. 107. N. 9
Centurio poſt Chriſti Domini mortem reſipiſcit. I. 40.
Ceriti qui dicerentur. III. 241. N. 6.
Certamen. Equitis cum Dracone. II. 173. & *ſeq. unius adverſus tres*. ibid. 19. & *ſeq. Annibalis cum Cupidine*. ibid. 145. & *ſeq. Vide* Prælium. Pugna.
Chœnix menſura. & Chœnici ne inſideas. *Adagium explicatum*. III. 288. N. 3.
Cervantes Savedra Michael laudatur. III. 30. & *ſeq.* & N. 2.
Chriſti Domini effigies calamo punctim expreſſa. I. 7. *Idem in ſpelunca naſcitur*. ibid. 54. & *ſeq. in Horto perfunditur ſudore ſanguineo*. ibid. 108. *ejus effigies carbone delineata*. ibid. 119. *ejus Verbum, Sitio*. ibid. 125. *Ejuſdem*

Tumulo Epitaphium. ibid. 148. *ab Orientis Regibus colitur*. ibid. 225. *Eidem recens nato parata munuſcula*. ibid. 246. *& ſeq. ejuſdem vitæ partes omnes expreſſæ ſub allegoria Vitis*. ibid. 341 *& ſeq. Fugit in Ægyptum*. II. 168. *vermi comparatur*. ibid. 192. *noſtris deliciis ſtudet*. ibid. 194. *paleis Infans excipitur*. ibid. 254. *& ſeq. S Mariam Magdalenam revocat à licentiore vita*. ibid. 281 *ejuſdem Sepulcrum relictum in Turcarum poteſtate Chriſtianorum armis aſſerendum*. ibid. 327. *& ſeq.*
Chriſtinæ Alexandræ Svecorum Reginæ Epitaphium. I. 37. *laudatur*. ibid. 252.
Cicada Citharœdi chordam ſupplet. I. 182. *comparatur formicæ*. ibid. 345 *& ſeq.*
Ciceronis extincti lingua acu pungitur à Fulvia. I. 25. *& ſeq. de ejuſdem calamo*. ibid. 124. *Ejus caput Roſtris præfixum*. ibid. 167.
Cimon à Filia lacte paſcitur. I. 11.
Cinegyrus utraque abſciſſa manu pugnat. I. 38.
Cinerum dies ſacra. I. 353.
Cioccolate. *Vide* Potio Mexicana.
Circius Ventus. III. 186. N. 10.
Circulatoris Saltus. I. 78. *Ludi*. ibid. 118. *Ligneis Simulacris Hiſtrioniam exercet*. ibid. 234. *& ſeq.*
Citoreus ſeu Citatorius Collis Urbanus. III. 146. N. 10.
Citrus, & ejus genera deſcripta. II. 226. *& ſeq. Eandem colendi ratio*. ibid. 229. *& ſeq. eadem arefacta lugetur*. ibid. 231. *& ſeq.*
Clarentiæ Dux tumulatus in vini Dolio. I. 155. *& ſeq.*
Claudianus Poeta numeri ſtudioſior. III. 292. N. 6.
Claudii Cæſaris apotheoſis. III. 117. *&* N. 2.
Cleanthes oſſibus pro charta utitur. I. 35. *Cleanthis lucerna. adagium*. III. 269. N. 9.

CLEMENS XI. P. M. Sacris Homeliis populum publicè affatur, & docet. III. 63. & N. 3.
Cleopatra aſpidis morſu perit. I. 55. & *ſeq. Ejuſdem Epiſtola ad Octavianum Auguſtum*. II. 242. & *ſeq. Ejuſdem ſuperbia ferox in adeunda morte*. ibid. 243. & *ſeq.*
Clypeus virtutis inuſitatæ. II. 15.
Cochleæ marinæ. I. 224.
Cœna ornatu magno, obſoniis perpaucis. I. 215.
Collium Romanorum Certamen. II. 176. & *ſeq.*
Colochynta. Liguriæ Nympha, corpore, & ingenio pinguis. II. 100 & *ſeq. mutatur in cucurbitam*. ibid. 108. & *ſeq. Sacchar o conditur*. ibid. 111. & *ſeq.*
Colores Picturæ. II. 89.
Columba, relicto Veneris curru, lætabunda. I. 291. & *ſeq.*
Columbæ litteras deferunt. I. 207.
Columbus Chriſtophorus, novi Orbis repertor. II. 337. & *ſeq.*
Columna cochlis Antonini. III. 9. & N. 6.
Coma fictitia. I. 177.
Comæ Mulierum abſciſſæ ad tendendos Militum arcus. I. 205.
Comaculi Stagnum. II. 11.
Cometæ Regum funera nunciare vulgo feruntur. III. 158. & *ſeq.*
Compactor librorum. I. 228.
Complutum Academia. III. 234. N. 1.
Comus Deus. III. 26. N. 6.
Concha. tuba Tritonum. III. 18. N. 4.
CONCIONES PRÆCIPUÆ.
Donati Haiſlerii, Bellum Hungaricum anhelantis. II. 12. & *ſeq.*

An-

Angliæ de Regno Hæreſi infecto querentis. II. 31. & ſeq.
Ejuſdem ad Fortunam. II. 35. & ſeq.
Ad Momutum Rebellium anteſignanum in Anglia. II. 42.
Ad Jacobum II. cum Regni Britannici adminiſtrationem ſuſciperet. II. 44.
Ad Angliam, & Jacobum II. virili auctum ſobole. II. 54.
Invidiæ de magnitudine Auſtriacæ Domus querentis. II. 71. & ſeq.
Germaniæ ad divinam Clementiam, pro impetranda virili ſobole Leopoldo Cæſari. II. 75.
Ad Joſephum Auſtriacum Infantem. II. 85. & ſeq.
Mortis ſuas oſtentantis vires, & ſe pedibus incedere indignantis. II. 114. & ſeq.
B. Aloiſii Gonzagæ, demerſam Chriſti Domini effigiem lugentis. II. 128. & ſeq.
Ejuſdem ad Horologium arenarium, ut remiſſius fluens præſcriptam ſibi orandi horam producat. II. 200. & ſeq.
Ejuſdem optantis Martyrium. II. 132. & ſeq.
Ejuſdem lugentis culpam Matris ſemel incautè viſæ. II. 266. & ſeq.
Ad eundem cum gravem noxam crederet Matrem vidiſſe. II. 265. & ſeq.
Eridani ad Phaetontem, ut Italiam incendere occupet, Annibale Alpes tranſgreſſo. II. 138.
Phaetontis ad Eridanum: de Annibalis præliis, & fine Italici belli. II. 38. & ſeq.
Annibalis victoria exultantis. II. 141. & ſeq.
Flaminii ad Milites Romanos fugientes. II. 143.
Annibalis iterum exultantis, & laudantis Flaminium. II. 144. & ſeq.

Herodis Innocentium Puerorum ſtragem indicentis. II. 152. *& ſeq.*
Matris ad Infantes cæſos. II. 159. *& ſeq.*
Puellæ de Bombycum morbo querentis. II. 182. *& ſeq.*
Neronis Citharœdi Romam incendentis. II. 196 *& ſeq.*
Argo primæ Navis veterem vitam, cum eſſet Arbor, laudantis. II. 206. *& ſeq.*
Ejuſdem maris pericula, & expeditionem Colchicam devoventis. II. 208. *& ſeq.*
Orphei, orta tempeſtate, ſolantis Argonautas. II. 211. *& ſeq.*
Evæ exilium ſuum a Paradiſo terreſtri, & culpam libati pomi lugentis. II. 213. *& ſeq.*
Angeli lugentem Evam ſolantis. II. 218. *& ſeq.*
Ad Boream. cum Citrum Arbuſculam exiccaſſet. II. 233. *& ſeq.*
Angeli B. AloyſioGonzagæ oſtendentis Cæleſtia. II. 249. *& ſeq.*
Angeli Conſtantino Cæſari explicantis Hiſtoriam picturatam in Templo Coſtantinopolitano Sapientiæ divinæ. II. 89. *& ſeq.*
Ad Paleas Bethlemici Præſepii, ut Infantem divinum cuſtodiant. II. 254. *& ſeq.*
B. Stanislai Kostkæ flagrantis Amore Divino. II. 269. *& ſeq.*
D. Mariæ Magdalenæ ad Chriſti Domini Tumulum. II. 279. *& ſeq.*
Sirenis ad Ulyſſem. II. 306.
Niobes ad cæſos Filios. II. 311. *& ſeq. Europæ ad Innocentium XII. ut inteſtina bella in Turcarum exitium convertat*. II. 317. *& ſeq.*
Aſiæ ad Innocentium XII. ut Regnis divina Fide orbatis
ſuc-

ſuccurrat, & Chriſti Domini Sepulcrum vindicet in libertatem. II. 324. *& ſeq.*
Kuperlii Viſirii ad fugientes Turcas. II. 322. *& ſeq.*
Africæ ad Innocentium XII Evangelicorum Præconum ſubſidia poſtulantis. II. 329. *& ſeq.*
Americæ ad Innocentium XII ut latiùs apud Americanos proferat Religionem. II. 335. *& ſeq.*
Jovis de Hercule. II. 345.
Sponſæ ex ſacro Salomonis Cantico incenſæ igne divino. II. 346. *& ſeq.*

Conimbrica Academia. III. 234. N. 2.
Conon Mathematicus. III. 250. N. 4.
Convaſare. Vaſa conclamare. III. 258. N. 5.
Conſtantinus Imperator. Templum Sapientiæ divinæ ponit Conſtantinopoli. II. 86. *Cæleſte Crucis Signum veneratur, & eodem Auſpice vincit.* II. 91.
Corinthus Civitas molliſſima. III. 128. N. 3.
Coriolanus Matris lacrimis victus recedit ab Urbe obſeſſa. I. 78. *& ſeq.*
Coronellus Vincentius. laudatur. III. 235. *&* N. 4.
Corſinus Bartholomæus. Anacreontem Italicis modulis vertit. I. 364.
Corteſius Ferdinandus. Navi Victoria circuit Orbem terrarum. I. 164. *& ſeq. cum Carolo V. Cæſare comparatur. ibidem.*
Coſmus III. *Magnus Dux Etruriæ. Ædiculam Virginis Lauretanæ de genu verrit.* I. 13. *& ſeq. Anno Sęculari Romam petens ad Antii portum divertit.* ibid. 94 *ejuſdem munificentia & ſtudium in Juvenes nobiles Collegii Ptolemæi.* ibid. 233. *ejuſdem Annuli ſignatoris Symbolum, Calva.* ibid. 306. *& ſeq.*
Creſcimbeni Joannes Marius. Poetarum Italicorum Hiſtoriæ

ſtoriæ Scriptor. laudatur. III. 295. N. 4.
Creta Inſula. Fabularum ſeminarium, ſua omnia mirè auxit III. 79. *& ſeq.*
Critici Reipublicæ litterariæ utiles. III. 298. *& ſeq. & iterum.* 304. *& ſeq. Eorum cenſuræ, & quibus modis menda in ſcriptis notent.* ibid. 300. *& ſeq. frigidè ipſorum aliqui ſua ſcribunt.* ibid. 303.
Crocodili ſpolium in Muſæo Collegii Romani. I. 223. *Vide* Similitudo.
Cruce ſignatorum virtus & gloria militaris in Aſia & Palæſtina. III. 191. *& ſeq. præcipuorum nomina & laudes.* 193. *cum appoſitis Notis. eorum expeditiones comparatæ cum navigationibus in Americam, parandi lucri gratiâ.* 195. *& ſeq.*
Crumeniſeca. I. 227.
Cucurbita diverſi generis. I. 261.
Cucurbita. Vide. Colochynta.
Cuniculi Baleares Inſulas vaſtant. III. 188. *&* N. 9.
Cupæum. recens vehiculi genus. III. 178. N. 8.
Cupido ex electro formatus. I. 49. *armatus dimicat cum Annibale, eumque ſuperat, & armis exuit.* II. 145. *& ſeq. roſam carpens pungitur, & à Venere increpatur.* ibid. 291. *& ſeq.*
Curæ. divitiarum ſociæ. III. 178. *& ſeq. &* ibid. 27. N. 3.
Cùræ profani Amatoris. I. 327. *& ſeq.*
Cyrus Perſarum Rex à Tomyri victus utre ſanguine oppleto mergitur. I. 117.

D

DÆdalus alatus. III. 94.
David. Gigantem interficit. I. 193. *nudus ante*

Arcam

Arcam ſaltat. ibid. 350. *Saulis furias mitigat*. ibid. 49. *ſitiens aquam Domino libat*. ibid. 310.
Deceptor. I. 166.
Deformitas corporis. I. 15. ibid. 89. ibidem *per partes deſcripta*. 238. & *ſeq.*
Delirare quid ſit propriè. III. 23. N. 4.
Democritus. *ſibi oculos eruit*. I. 38. *ridet ſemper*. ibid. 133.
Demoſthenes. *Fabri filius*. I. 150. *hauſto ex calamo veneno moritur*. ibid. 185. & *ſeq.*
Deus per machinam. *parœmia explicata*. III. 34. N. 2.
Diagoras Atheus Jovi negotium faceſſit. III. 47. & *ſeq.*
Dictamnus herba. III. 12. N. 9.
Dii Fabuloſi. *nihil pertimeſcendi*. III. 3. *eorum copia*. ibid. 35. & *ſeq. male olent*. ibid. 42. & *ſeq. victi à Gigantibus latent in Ægypto in viliſſimas formas mutati*. ibid. 104. & *ſeq. Deorum è viliſſimis nomina quædam*. ibid. 118. *cum appoſitis notis*. *eorum cultus* & *ſimulacra everſa*. II. 150.
Dilapido & *delapido quid differant*. III. 219. N. 5.
Diogenes. *Cenſor rabioſus parum proficit*. III. 5. *ejus dictum de ſordido balneo*. ibid. 15. *Dolium verſat, reliquis pugnantibus*. I. 67.
Dionyſius Tyrannus. *Platonem excipit*. I. 28.
Dioptra quid ſit. III. 235. N. 10.
Diſcedere in alicujus ſententiam unde dicatur. III. 52. N. 6.
Diſpeſcere quid ſit propriè. III. 121. N. 1.
Divitiarum ſtudium. III. 174. & *ſeq. eædem ſenectuti ſepoſitæ*. ibid. 176. & *ſeq. earum ardor compeſcendus*. ibid. 177. & *ſeq. aviditas damnoſa*. ibid. 221. & *ſeq. labor in comparandis*. ibid. 224. *Divitibus nulla quies*. II. 149.

II. 149. *& ſeq.*

Doctoris laurea. III. 146. *& ſeq.*

Doctrina cum probitate jungenda. ibid. 153. *& ſeq. ſuperbè habita errores gignit*. ibid. 154. *& ſeq. mores componat*. ibid. 155. *& ſeq. propriam cognitionem pariat, & vitia excindat*. ibid. 156. *& ſeq. Sobria ſit*. ibid. 239. *Vide*. Sapientia.

Dolioli Montis cellæ vinariæ. I. 32. *& ſeq. Hebræorum ibi ſtatio*. ibid. 206.

Dominicus & Nicolaus Roſpiglioſi. laudantur. I. 31.

Domitianus Imperator. muſcas venatur. I. 165. *miro quodam modo tradit Congiarium*. ibid. 214. *& ſeq.*

Dondinus Guglielmus laudatur. I. 198.

Dormientis Rete. adagium explicatum. III. 147. N. 6.

Draco deſcribitur. II. 170. *ejus pugna cum Equite armato*. ibid. 173. *& ſeq.*

Draco papyraceus. II. 172.

Draconis Athenienſis leges aſperæ. III. 6. N. 1.

E

E*brietatis deformitas*. I. 335. *&* ibid. 355. *& ſeq. Vide* Vinoſus.

Echinus quid ſit. III. 45. N. 7. *&* ibid. 92. N. 1.

Educatio nobilis. II. 324. *& ſeq.*

Effigies. Infantis divini in Deipara ſinu ludentis. I. 209. *Deiparæ à S. Luca depictæ*. ibid. 317. *& ſeq. Anacreontis Poetæ*. ibid. 321. *& ſeq. Anni ſæcularis*. ibid. 351. *& ſeq.*

Elegia ſine littera canina. II. 238.

Emblemata quæ dicantur. III. 168. N. 10.

Enceladus in Fonte Tuſculano. I. 45. *ſub Ætna monte*. ibid.

ibid. 96.
Enchiridium quid ſit. III. 80. N. 3.
Epiſtolæ Inventio laudatur. II. 200. *deſcribitur*. II. 222. *& ſeq. ejus utilitas* ibid. 223. *& ſeq. Epiſtolæ nuncupatoriæ ad Viros illuſtres non ſatis tuentur malos libros*. III. 299. *& ſeq.*
Equitatus pompa. I. 205.
Equus generoſus. III. 81. *& ſeq. glomerarius*. ibid. 227. N. 9. *tolutaris*. ibid. 211. N. 4. *Equorum nomina*. ibid. *eâdem paginâ &* 227. *&* 229. *cum appoſitis Notis*.
Eva exul à Paradiſo Terreſtri. II. 213. *inde ejectæ queſtus*. ibid. *& ſeq. à ſerpente decipitur*. ibid. 214. *& ſeq. ab Angelo de immaculata Deiparæ Conceptione fit certior*. ibid. 218.
Euchariſtię Venerabile Sacramentum. I. 301. 305. *& ſeq.* II. 185. *eidem dies feſta*, *& ejuſdem per Urbem delatæ pompa*. ibid. *& ſeq. Ejuſdem effigies cum Pyxide radiata*, *à bombycibus formata*. ibid. 189. *& ſeq.* 191. *& ſeq.*
Euclides Mathematicus. III. 236. N. 9. *&* ibid. 240. N. 9.
Eventus mirus cujuſdam, qui non oculis ſed naſo cernebat. III. 30.. *& ſeq.*
Eugenius Princeps à Sabaudia. laudatur. I. 56. *& ſeq.*
Eunomus. *Vide* Cicada.
Expeditiones Cruce ſignatorum in Palæſtinam. *Vide* Cruceſignati.

Fa-

F

FABULÆ. *De Bambalione*. I. 260. *& ſeq.*
Amoris Hoſpitis illuſi. I. 281. *& ſeq.*
Amoris Navicularii. I. 288. *& ſeq.*
Amoris Piſcatoris. I. 298.
Columbæ Venerei currus jugum excutientis. I. 291. *& ſeq.*
Amoris & Metanœæ. I. 294. *& ſeq.*
De Cucurbita ſaccharata. II. 94. *& ſeq.*
De Tormento Bellico. II. 113. *& ſeq.*
De Granadillo. II. 127. *& ſeq.*
De Aqua Roſacea. II. 284. *& ſeq.*
Militis Doctoris. III. 148. *& ſeq.*
Salſamentarii, & Logici. III. 158. *& ſeq.*
De Caupone, & Platonis Diſcipulo. III. 159. *& ſeq.*
Simiæ capillatæ. III. 165. *& ſeq.*
Mercatoris Felem pro Equo ex America reportantis. III. 180. *& ſeq.*
De Scurra, Cæli Menſore. III. 234. *& ſeq.*
De Aſtrologo, & fele. III. 250. *& ſeq.*
De Aſino Zimæ. III. 260. *& ſeq.*
De Tonſore, qui Phocidem petiit, ut Poeta fieret. III. 279. *& ſeq. Vide*. Apologus. *Vide* Luſus Poetici.
Falces poſtulabam. *Adagium explicatum*. III. 26. N. 9.
Fames. *filio veſci ſuadet Matrem Hebræam*. I. 202.
Farneſius Alexander obſidens Aldenardam poculum haurit, ingruente bombarda. I. 26.
S. Felix ab araneis protegitur. I. 80.
Fidei divinæ efficacia. I. 280. *&* II. 186.
Fiſcus quid ſit propriè. III. 210. N. 5.
Fiſtula fumaria. pippa. III. 149.

Fi-

Fiſtulator Luſitanus dentibus onerat ſclopum. I. 68. & *ſeq.*
Flabellum ex palea. I. 82.
Flagitare & poſtulare quid differant. III. 297. N. 6.
Flaminius rem ſtrenue gerit adverſus Annibalem. II. 143. *et ſeq. moritur.* ibid. 144. *laudatur ab Annibale.* ibid. *et ſeq.*
Floralia. III. 20. N. 5.
Flores marmorei. I. 63.
Fluvii certis intervallis ſub terra conditi. III. 82. N. 7.
Fœcunditas monſtroſa. III. 36. *et* N. 10
Fontana Pater et Filius Architecti. laudantur. III. 247. *et* N. 4.
Fontes in area Vaticana. I. 86. *in Foro Agonali.* I. 156. *et ſeq. Aquæ Felicis in Quirinali.* I. 22.
Fontes miræ naturæ. II. 270.
Fontis deſcriptio. II. 269. *ejuſdem allegoria ad indicandam naturam divinam, et ſacroſanctum Trinitatis Myſterium* II. 270. *et ſeq.*
Formica prudentiæ typus. I. 345. *et ſeq.*
Fornax Vitriaria. II. 203. *florum diſtillatoria.* ibid. 292. *et ſeq.*
Fortuna in obſidione Budenſi dimicat pro Auſtriacis. II. 34. *et ſeq. ab Angliæ Genio inde abripitur in Britanniam.* ibid. 35. & *ſeq. Angliæ tumultus ſedat.* ibid. 41. *iterum poſt biennium ad Budam jam felicius oppugnandam redit.* ibid. 46. *Ejuſdem Templum Præneſtinum.* III. 146. N. 3.
Fracaſtorius Hieronymus. laudatur. III. 292. N. 1.
S. Franciſcus Aſſiſias glaciatis aquis ſuperat flammas impudicas. I. 167. *Ab Angelo fides pulſante ægrotus reficitur.* ibid. 204. *Chriſti Domini vulneribus inſignitur.* ibid.

ibid. 206.

S. Franciſcus Borgia. mirum in modum corpus excruciat. I 100. *Ejus in Venatione modeſtia.* ibid.

S. Franciſcus Paulanus. Subſtrato pedibus pallio mare trajicit. I. 188. *& ſeq.*

S. Franciſcus Xaverius. Indicum Gigantem per ſomnium humeris attollit. I. 160. *& ſeq.*

Fulvia Ciceronis linguam acu pungit. I. 25. *& ſeq.*

Funambulus ad furcam adactus. I. 30.

Fur ſuſpenſus. I. 46. 129. 184.

Furciferi qui dicerentur. III. 55. N. 4.

G

Galilęus Teleſcopii repertor. I. 38. *cæcus moritur.* ibid. 53. *Jovis ſatellites detegit.* III. 219. N. 2.

Gaſſendus Petrus. III. 225. *&* N. 4.

Ganymedes ſcabioſus. I. 159. *& ſeq.*

Gemellus Joannes Franciſcus. III. 78. N. 2.

Genii Dii. Qui fuerint. III. 148. N. 2.

Gibboſus. I. 138.

Gerræ. quid ſint propriè. III. 301. N. 2.

Gigantes cum Diis pugnant. III. 104. *&* N. 6.

Giſca. tympanum jubet confici è pelle ſibi mortuo detracta I. 27.

Gloria laboris filia. I. 249. *magna in minimis.* ibid. 246. *& ſeq.*

Gothefridus Bullionæus. Hieroſolymas expugnat. III. 194. *& ſeq.*

Gothefridus à Turre. Leonem à ſerpente liberatum Palæſtini Belli ſocium habet. I. 23. *mirus in illum amor ejuſdem leonis.* ibid. *& ſeq.*

Gotus

Gotus Aloiſius. laudatur. II. 235. *& in appoſita Nota.*
Gozzonius Deodatus. Draconem interimit. II. 169. *& ſeq.*
Græci Fabulatores res ſuas mirè extollunt. III. 314. N. 9.
Gallæ, Grallator. III. 157. N. 8.
Grammatici. diſcordes. I. 41. *de litterulis pugnant.* ibid. 18. *&* 175. III. 295. *& ſeq. &* N. 9.
Granadillus. deſcribitur. I. 357. *& ſeq. Ejuſdem metamorphoſis.* II. 127. *et ſeq.*
S. Gregorius Taumaturgus. montem vocis imperio movet. I. 27.
Guiſiæ Dux. aſtu mirabili à carcere liberatur. I. 203.
Gurguſtium. unde dictum. III. 8. N. 1.

H

HAdrianus Imperator. murum ducit inter Scotos, et Anglos. II. 56.
Hæredipeta deluſus. I. 157.
Haislerius Donatus. captivus apud Turcas. II. 10. *dimittitur. ibid. et ſeq. inſtruitur clypeo mirabili.* ibid. 14. *et ſeq. ſtrenue dimicat cum Umbris Amurati, Bajazetis, et Solimani, et Varadinum expugnat.* ibid. 18. *et ſeq.*
Halcyon, et Alcedonia. III. 187. N. 3.
Hammon. Vide Juppiter, *et* Alexander Macedo.
Helena. Trojani Excidii cauſa. II. 198. *crudelis in Deiphobum.* ibid.
Heliogabalus. Convivas roſis opprimit. I. 286. *& ſeq.*
Helleborum. III. 53. N. 9.
Heraclitus. lacrimat ſemper. I. 33. III. 269.
Herbam dare. adagium explicatum. III. 103. N. 4.
Hercules. Linum Citharœdum interficit. I. 107. *molli*

otio deformatus. ibid. 343. *& ſeq. metas ſtatuit navigantibus*. II. 339. *monſtrorum domitor*. ibid. 344. *& ſeq. Cælum adit, invita Junone*. III. 72. *& ſeq. Vide* Similitudo.

Herodiadis Filia caput S. Joannis Baptiſtæ petit ſaltationis præmium. I. 87. *perit in amne glaciato*. *ibid.*

Herodis immanitas. II. 152. *& ſeq.*

Heroſtratus Dianæ Epheſiæ Templum incendit. I. 217. *& ſeq.* III. 16. N. 2.

S. Hilarion. de propria ſalute magnopere timet in morte I. 196. *& ſeq.*

Hilum & nihilum. III. 251. N. 1.

Hipparchus Mathematicus. III. 249. N. 2.

Hirundo. tecta pervolitat. I. 327. *& ſeq. provida & ſapiens*. ibid. 258. *& ſeq.*

Hiſtriones lignei. Burattini. *Vide* Circulator.

Hollandi ferratis ſoleis Rhenum trajiciunt. I. 113.

Horatius Flaccus præclarè ſentit de cultu Templorum. III. 19. *&* N. 7.

Horologium arenarium. II. 200. *& ſeq. Cælo comparatum.* ibid. 201. *ejuſdem ornatus* ibid. 205.

Horologium arenarium marmoreum in Specula Curiæ Innocentianæ. I. 140.

Horologium machinarium. cum Solari comparatum. I. 253. *& ſeq.*

Horologium ſolare ex herbis. I. 221. *& ſeq.*

Horologium in annulo. I. 17. *& ſeq.*

Horologium ex Amici cineribus. I. 50. *& ſeq.*

Hortator nequam. I. 265.

Hortus. I. 231. II. 236.

Humanitas. animos devincit. III. 5. *& ſeq.* 6. N. 4.

Hymnus Najadum Lycurgo, poſt exciſas Thraciæ vites.

tes. I. 355. *& ſeq.*

I

JAcobi II. Angliæ Regis ſtudium Religionis. II. 32. 41. *Idem ſeditioſos ſuperat*. ibid. 42. *& ſeq.* 56. *& ſeq. eidem Simulacrum erigitur*. ibid. 340. *& ſeq.*
Jacobi Ducis Eboracenſis fortitudo animi admirabilis. I. 210.
Jambus. verſus grandiloquus. I. 243.
Janus. antiquiſſimus in Latio. III. 10. N. 9.
Idyllia quid ſint. III. 313. N. 6.
Jephte. filiam mactat. I. 213.
Ignavia militum. II. 322.
S. Ignatius Lojola. verberibus afficitur à malo Dæmone. I. 33. *Ejuſdem novi in Templo Nominis Jeſu Sacelli deſcriptio per partes*. ibid. 59. *& ſeq. picturatum ejuſdem Templum Collegii Romani deſcribitur*. II. 274. *& ſeq. ejuſdem frequens dictum*. Quàm ſordet tellus dum Cælum aſpicio. III. 249.
Imitator cantus avium. I. 152.
Imperia Manliana. paræmia explicata. III. 33. N. 8.
Imperitus & ſuperbus. I. 260. *& ſeq.*
Imperium Romanum. II. 90. *& ſeq.*
Impoſtor lapidibus cæſus. I. 57.
Incendium. II. 114.
Indigetes quinam Dii dicerentur. III. 120. N. 1.
Infans. II. 156.
Infans magnanimæ indolis. II. 85. *& ſeq.* 66. 95. *& ſeq.* 343. *& ſeq.*
Ingenio craſſus. I. 125.
Innocentium Puerorum Strages. II. 148. *& ſeq.* 156. *& ſeq.*

Innocent. XI. novos creat Patres purpuratos. II. 176. & *ſeq.*
Innocentius XII. Centum cellas inſtaurat. I. 90. *Trajani Aquæductum reſtituit.* ibid. 91. *Lateranenſes Ædes in Egenorum Hoſpitium commutat. ibid. Sepulchrum ſibi minimo ſumptu vivus extruit.* ibid. 92. & *ſeq. ligneis Ædibus in agro Romano magnificè extructis excipitur à Principe Burgheſio.* ibid. 134. *ad eundem Europæ, Aſiæ, Africæ, & Americæ vota, ubi multa de ejus laudibus.* II. 317. & *ſeq.*
Inſignia. Vide Symbola.
Inſomnia, ſeu noctis vigiliæ. I. 190.
Invidiæ ſemper infelicis exemplum. I. 268. *ejuſdem Domus,* & *mores.* II. 70. & *ſeq.*
Joannes Auſtriacus. per vim morbi abalienata mente, piè loquitur. I. 136.
S. Joannes Baptiſta Vox clamantis in deſerto. I. 105.
Joannis III. Poloniæ Regis Epitaphium. I. 5.
S. Joſeph. Chriſti Domini Nutricius. II. 257. & *ſeq.*
Joſephus Auſtriacus, Romanorum Rex. II. 84. 95. & *ſeq.*
Joſue. ſolem ſiſtit. I. 178. II. 202.
Iſocratis egregiè dictum. III. 142. & N. 6.
Iſthmum perfodere. adagium explicatum. III. 274. N. 5.
Judæ effigies. I. 130.
Julius Cæſar. lacrimas fundit, viſo Pompeji capite amputato. I. 6. & 7. *Commentarios manu præferens feliciter enatat.* ibid. 158. & *ſeq. ad Alexandri Macedonis tumulum lacrimat.* ibid. 219.
Juno. irridetur. III. 69. & *ſeq. Jovem verberat.* ibid. 70. & *ſeq. ejuſdem nomina.* ibid. 72. *cum appoſitis Notis. imbecillam ſe oſtendit adverſus Herculem.* ibid. 72. & *ſeq. omnes vires exerens adverſus Æneam, nihil proficit.* ibid. 76. & *ſeq.*

Jup-

Juppiter. *nimis anguſtum habet Imperium*. III. 44. *& ſeq. malè cœnat*. ibid. 45. *& ſeq. cum Momo fabulatur de Diagora Atheo*. ibid. 47. *& ſeq. deſpici ſe ab hominibus queritur*. ibid. 48. *& ſeq. rogatus à Mercurio, ut ſuccurrat ſuo Templo Capitolino flammis ardenti, moratur primò, demum expreſsè detrectat officium, quòd Junoni condixerit ad Melodrama*. ibid. 56. *& ſeq. irridetur, quòd Templum ſuum non defenderit*. ibid. 60. *& ſeq. à Junone verberatur*. ibid. 70. *& ſeq. cur dictus Hammon*. ibid. 120. N. 5. *Juppiter Hammon inviſitur ab Alexandro*. ibid. 120. *& ſeq. idem ægrotus*. ibid. 130. *ejus caput bipenni percutitur à Vulcano*. ibid. 133. *Minervam parit*. *ibidem*.

K

Kalendæ Græcæ. III. 132. N. 8.

Keplerus Joannes, Mathematicus. III. 249. N. 1.

Kirkerus Athanaſius. *laudatur*. I. 120. *pantometrum invenit*. III. 254. N. 9. *Lapis Kirkerianus*. Pietra Coura. ibid. 202. N. 3.

Kuperlius Viſirius. *Turcas fugientes increpat*. II. 322. *acerrimè pugnans moritur*. ibid. 323.

L

Labruſca. *quid ſit*. III. 7. N. 7.

Labyrinthus nemoralis. II. 10.

Lacrimarum uſus lugendis vitæ noxis. II. 268.

Lacus deſcriptio. II. 140. *& ſeq.*

Lallare, *& lallum*. III. 110. N. 4.
Lapidator. I. 127.
Lapis Philoſophicus. III. 219.
Lapis Chriſti Domini vulneribus figuratus. II. 127. *& ſeq.* *ejuſdem metamorphoſis*. *ibidem*.
Larus hians. *adagium explicatum*. III. 156. N. 10.
Lateres. *quid ſint*, *& unde dicti*. III. 224. N. 4.
Laudator immodicus Patriæ. III. 82. *& ſeq.*
Laverna, *& Laverniones*. III. 32. N. 3.
Laurentius Mediceus. *litterarum*, *& litteratorum Patronus*. I. 233.
Lauretana Civitas. II. 64.
Legumina excerpentis deſcriptio. II. 104. *& ſeq.*
Lemures. *unde appellati*. III. 214. N. 4.
S. Leo Pontifex. *Vide* Attila.
Leo X. litteratorum Patronus. III. 306. *& ſeq.*
Leonis mirus in homines amor. I. 23. *& ſeq.*
Leontini à Phalaride effœminati. III. 128. N. 4.
Leſſus. *quid ſit*, *& vocis etbymon*. III. 255. N. 6.
Liber parum pudicus ſub forma libelli ſacras preces continentis. III. 330. *& ſeq.*
Libri ruditer compacti ſæpe melioris ſunt notæ. I. 21.
Lictores. *cur ferrent virgarum faſces ligatos*. III. 4. N. 1.
S. Ludovici IX. Galliæ Regis virtus in Bello ſacro, captivitas, *& obitus*. III. 192. *&* N. 9. *&* 10.
Liguriæ Veteris deſcriptio. II. 98.
Linus. *Vide* Hercules.
Litterator illitteratus. I. 220.
Logicæ Claſſis in Collegio Romano. III. 136.
Longeperius, *Poeta Gallicus*, *Anacreontem vertit Gallicè*. I. 364.
Longobardorum in Italia Regnum. 213. *&* N. 2.

Lo-

Loquacitas damnoſa. I. 269. *& ſeq.*
Lotbi Uxor in Statuam ſalis vertitur. I. 84.
Luca, Civitas & Reſpublica. III. 136. & N. 9. *Lucenſium pulvilli odorati*. ibid. 47. & N. 2.
Lucanus Poeta. ſolutis venis moritur. I. 224. *pudicus in carmine*. III. 223. *ejuſdem Invocatio ad Neronem jocosè converſa in rem ridiculam*. ibid. 106. *& ſeq.*
Lucianus. Deos & homines carpit. III. 43. & N. 10. & *iterum* 232. & N. 4.
Lucilius Poeta. III. 2. N. 1.
Lucri deſiderium. III. 174. *& ſeq.*
Lupercalia. III. 14. N. 5.
LUSUS POETICI, ſive breviſſimæ quædam Fabellæ.
De Pharaone demerſo. I. 34.
De Archimede & Jove. I. 42. *& ſeq.*
De Medico imperito. I. 80.
De gemino Fonte in area Vaticana. I. 86.
De Barcinone capta. I. 101.
De Poeſi, & metris Poeticis. I. 110.
De Nerone, & Æde Vaticana. I. 127. *& ſeq.*
De inepto Oratore. I. 131.
De obitu Deiparæ. I. 134.
De geminis alis, pro ventorum Indice, in Specula Curiæ Innocentianæ. I. 140.
De Cane Venatico. I. 208. *& ſeq.*
De incenſo Templo Dianæ Ephesiæ. I. 217. *& ſeq.*
De Xerſe, cum in Athon montem mare immitteret. I. 221.
De B. Stanislao Koſtka, cum aquis imbuta ſudaria pectori admoveret. I. 222. *& ſeq.*
De Tabula marmorea anaglyptica, B. Aloyſium Gonzagam repræſentante. I. 225. *& ſeq.*
De Vino & Potione Mexicana. I. 316.

De quodam Authoris ſomnio. I. 290.
De Cupidinis Statua ad Fontem. I. 323. *& ſeq.*
De curis profani Amatoris. I 327. *& ſeq.*
De Jeſu Puero, dum ſerram duceret, vulnerato. I. 337.
De S. Tereſia, & S. Catharina Senenſi. I. 338.
De Ode XI. Anacreontis, minus è ſententia recantata ab Authore. I. 339. *& ſeq.*
De damnis vitæ licentioris. I. 347.
De Anacreonte, Authori imperante per ſomnium, ut ſuas Odes recantet. I. 362. *& ſeq.*
Lutherus Martinus. I. 7.
Luxus inanis. II. 188. *luxus ſepulcrorum*. ibid. 354. *& ſeq.* *&* I. 187. *&* 312. *luxus Viridariorum*. I. 40. *& ſeq.* *domorum*. ibid. 75. *cœnæ apparatus*. ibid. 215.
Lycurgus. *vites Thracias excindi jubet*. I. 20. *& ſeq.* *&* 355. *& ſeq.*
Lyſimachus. *frigidæ hauſtu Regnum vendit*. I. 15.

M

MAgicum Simulacrum ferox & immane. II. 58. *& ſequen.*
Maledicus. I. 168. 202.
Malpigus Marcellus. *ſcribit de Plantarum anatome*. *laudatur*. I. 77. III. 255. N. 7.
Manlius Capitolinus. *aſtu ſervat Capitolium*. I. 147. *& ſeq.*
Margites Homericus. III. 3. N. 7.
S. Maria Virgo Deipara. *S. Eliſabet inviſit*. I. 199. II. 362. *& ſeq.* *ſine labe concepta*. II. 218. *& ſeq.* *ejuſdem affectus ad Infantem divinum*. I. 73. *obitus* ibid. 134. *Ejus effigies lapide percuſſa ſanguinem effundit*. ibid. 137. *ejuſ-*

ejuſdem effigies à S. Luca depicta. ibid. 317. *& ſeq.*
S. Maria Magdalena. ad ceream Chriſti Domini effigiem orat. I. 43. *& ſeq. ejuſdem effigies corallina*. ibid. 93. *ejuſdem effigies in ſpelunca*. ibid. 142. *& ſeq. ejuſdem deliciæ in lacrimis*. ibid. 314. *ad Chriſti Domini tumulum queritur*. II. 279. *& ſeq. Chriſti Domini pedes abluit*. ibid. 281. *obtenta ab eodem venia lætatur*. ibid. *& ſeq.*
S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis abalienatio mentis corporiſque mirabilis. I. 174. *cum S. Maria Magdalena, Chriſti Domini Alumna, comparatur*. *ibid. & ſeq.*
Maria Eſtenſis, Angliæ Regina, Puellum aureum mittit in Ædem Lauretanam. II. 62. *& ſeq.*
Marcianus Imperator. *Vide* Aquila.
Marmor Etruſcum mirè coloratum. I. 58.
Marmora diverſi generis. II. 125.
Mars. Miles glorioſus, ſed pavidiſſimus. III. 27. *& ſeq. vulnus accipit à Diomede*. ibid. 29. *vinculis adſtringitur*. *ibid. graſſator cruentus*. ibid. 53. *& ſeq.*
Martialis, Poeta impudicus. III. 323.
S. Martinus mendico Sagum tradit. I. 51.
Materia prima. III. 163. 207.
Matris ira & dolor in filiorum cæde. II. 156. *& ſeq.* 311. *& ſeq. affectus in filium extinctum* ibid. 159. *& ſeq. vindicta in interfectorem*. ibid. 160.
Maurus Silveſter. laudatur. I. 12.
Mauſolus. *Vide* Artemiſia.
Maximiliani Bavariæ Ducis virtus militaris. I. 211. II. 38. *& ſeq. &* 343.
Medicus imperitus. I. 80. *inſignis*. III. 126. *medici inſignis fiduciâ ſæpe licentiùs vivitur*. ibid. 127. *& ſeq. Medici lucroſam artem profitentur*. ibid. 307. *& ſeq.*

Me-

Meliſſa. Liguriæ Nympha, moribus & ſolertia inſignis. II. 100. *& ſeq. Colochyntam, craſſam Sororem amat & adjuvat.* ibid. 101. *mutatur in cannam ſacchaream.* ibid. 109. *& ſeq. comparatur cum Syringe.* ibid. 110. *& ſeq.*
Menagius Ægidius. laudatur. III. 279. N. 9.
Mercurius. latro ingenioſus. III. 53. *Ejuſdem dialogus cum Jove ſuper incenſo Templo Jovis Capitolini.* ibid. 56. *& ſeq. ejus ſententia in litigio Equi & Aſini.* I. 267.
Metanœa. Pœnitentia. *Cupidini probè illudit.* I. 294.
Metius Suffetius. curribus diſcerpitur. I. 90.
Midas. fame moritur. I. 74.
Miles. Meticuloſus. I. 213. *glorioſus & pavidus.* ibid. 195. III. 27. *& ſeq.* 30. *& ſeq.*
Miltiades. Themiſtocli ſomnum eripit. I. 66.
Mimi & Pantomimi. III. 309. N. 10.
Minerva è Jovis capite naſcitur. III. 133.
Mnemoſynon quid ſit. III 69. N. 2.
Moiſis virga prodigiorum effectrix. II. 164. *& ſeq.*
Molis diſtillatoriæ deſcriptio. II. 289. *& ſeq. Vide* Fornacula.
Momus. Deus irriſor. III. 47. N. 9. *Deos & Jovem ipſum redarguit. ibid. & ſeq.*
Momuti Ducis Anglici perfidia & mors. II 41. *& ſeq.*
Moraldi Joannis Antonii Muſæum. III. 294. N. 9.
Mortis memoria. I. 75. *Effigies corallina.* ibid. 178. *Ejuſdem Domus.* II. 113. *& ſeq. potentia.* ibid. 115. *pedibus incedere ſe queritur.* ibid. 114. *& ſeq. Tormentum bellicum pro curru obtinet.* ibid. 117.
Movere Camarinam. adagium explicatum. III. 50. N. 10.
Mulieris lotricis deſcriptio. II. 101. *aquam è puteo haurientis.* ibid. 158. *& ſeq. mentis.* ibid. 73. 76. *& ſeq.* 103.

103. & ſeq. legumina excerpentis. *Vide* Legumina. *probæ & ſolertis*. 101.
Multa cadere inter os & offam. de quibus dicatur. III. 284. N. 10.
Multicia. quod genus veſtis. III. 24. N. 6.
Munerum captator. I. 207.
Munitio inter aquas ſtagnantes. Palanca. II. 16.
Mures libros rodunt. I. 43.
Mus Ponticus. Zibellino. III. 18. N. 5.
Muſca ſcribenti moleſta. I. 180. *& ſeq.*
Muſæ. cur invocentur à Poetis. III. 291. N. 3.
Muſtaphi Viſirii luxus in Caſtris ad Viennam. I. 169. *& ſequen.*
Myrmecia. quid ſint. III. 147. N. 3.
Myrmecides Statuarius. eburneam quadrigam mole minima ſculpit. I. 256. *& ſeq.*

N

NAbuchus. mutatur in bovem. I. 69.
Nanus. I. 83.
Narthex & Narthecium. III. 248. N. 5.
Naufragium. II. 114. III. 186.
Navigationes in Americam, ſtudio Religioſi cultus proferendi, & honeſtis aliis de cauſis laudantur. III. 200. *& ſeq.*
Navigantium pericula. III. 185. *& ſeq.*
Navis primùm confecta. II 206. *& ſeq. ejuſdem pericula.* ibid. 208. *& ſeq. naves in Americam ſoluturæ cum mercibus*. III. 171. *& ſeq.*
Navis piratica. *Vide* Piratæ.

Neol-

Nealces caſu mirabili equi ſpumam depingit. I. 182.
Neapolis. laudatur. ibi Virgilii ſepulcrum. III. 96. *& ſeq.*
Nec tria Steſichori. adagium explicatum. III. 72. N. 7.
Nembrothi Turris. I. 29.
Neoburgicus Dux, Rheni Palatino hæretico ſuccedit. II. 39.
Neptuni Regnum. III. 44. *& ſeq. lautè cenat ibid. Idem Faber Cæmentarius.* ibid. 109.
Nero Imperator. Romam incendens cithar am pulſat. I. 22. II. 196. *& ſeq. viridi criſtallo gladiatorum pugnas conſpicit.* ibid. 133. *ejuſdem Domus, Aurea dicta, cum Æde Vaticana comparatur.* I. 127. *interfectorem non invenit.* ibid. 216.
Nicoſiana herba. Tabacco. *adſtrictis foliis præmanſa.* I. 186. *eadem in pulverem comminuta.* ibid. 218.
Nictare quid ſit. III. 19. N. 6.
Niobe. cum cæſis natis depicta. II. 311. *ejuſdem affectus ad natos extinctos. ibid. & ſeq.*
Nodum quærere in ſcirpo. Adagium explicatum. III. 233. N. 2.
Nomen pro Debitore. III. N. 3.
Non hujus facio. Adagium explicatum. III. 10. N. 2.
Nucis juglandis deſcriptio. I. 262.
Numa Pompilius. Religionem inducit in Latium; nec tamen illum Latii Deum colunt, qui Saturnum, falcis & Stercorationis Inventorem, Deum fecerunt. III. 12. *& ſequen.*
Numiſmata cerea. Agnus Dei. I. 169.
Nux Beneventana. Vide Saga.
Nyphus Auguſtinus. III. 225. N. 1.

O

O Tempora! o Mores! I. 217.
Obſidio. II. 18. *& ſeq.* 33. *& ſeq.*
Obſtipum quid dicatur. III. 25. N. 8.
Odores. I. 209. III. 43.
Oculi & frons humana in Cælum elata à Natura, ut Cæleſtia amemus. II. 266. 267. *& ſeq.* 276.
Oleum non vidit. Adagium explicatum. III. 72. N. 6.
Oliva Joannes Paulus. laudatur. I. 88.
Olla incendiaria. II. 17.
Olla Spartana. III. 92. N. 2.
Orator eximius. I. 88. 251. *& ſeq. ineptus.* ibid. 131.
Ornatus inanis & immodicus. I. 16. 79. 122. 159. *& ſeq.* 192. III. 20. *& ſeq.*
Oronta Virgo Cypria Turcicam navim incendit, & moritur incolumi pudicitia. I. 97.
Orpheus cantu detinet Argonautas. II. 211 *& ſeq.*
Otho Imperator Speculo in bello utitur. I. 29.
Otium vitandum. II. 303. *& ſeq. æquè noxium litteras & arma tractantibus. ibid. Annibalem perdidit.* 304. *Achillem. ibid.*
Ottobonus Petrus Cardinalis. Neapolim inviſit. laudatur. I. 137.
Ova ſubventanea. III. 303. N. 4.
Ovidius in exilium pellitur. III. 319. *& ſeq.*

P

Pacis deſcriptio. II. 319. *& ſeq.*
Pædagogus bene nummatus. I. 103. *& ſeq. lautè vi-*

Cti-

Innocent. XI. novos creat Patres purpuratos. II. 176. *& ſeq.*
Innocentius XII. Centum cellas inſtaurat. I. 90. *Trajani Aquæductum reſtituit.* ibid. 91. *Lateranenſes Ædes in Egenorum Hoſpitium commutat.* ibid. *Sepulchrum ſibi minimo ſumptu vivus extruit.* ibid. 92. *& ſeq. ligneis Ædibus in agro Romano magnificè extructis excipitur à Principe Burgheſio.* ibid. 134. *ad eundem Europæ, Aſiæ, Africæ, & Americæ vota, ubi multa de ejus laudibus.* II. 317. *& ſeq.*
Inſignia. Vide Symbola.
Inſomnia, ſeu noctis vigiliæ. I. 190.
Invidiæ ſemper infelicis exemplum. I. 268. *ejuſdem Domus, & mores.* II. 70. *& ſeq.*
Joannes Auſtriacus. per vim morbi abalienata mente, piè loquitur. I. 136.
S. Joannes Baptiſta Vox clamantis in deſerto. I. 105.
Joannis III. Poloniæ Regis Epitaphium. I. 5.
S. Joſeph. Chriſti Domini Nutricius. II. 257. *& ſeq.*
Joſephus Auſtriacus, Romanorum Rex. II. 84. 95. *& ſeq.*
Joſue. ſolem ſiſtit. I. 178. II. 202.
Iſocratis egregiè dictum. III. 142. *&* N. 6.
Iſthmum perfodere. adagium explicatum. III. 274. N. 5.
Judæ effigies. I. 130.
Julius Cæſar. lacrimas fundit, viſo Pompeji capite amputato. I. 6. *& 7. Commentarios manu præferens feliciter enatat.* ibid. 158. *& ſeq. ad Alexandri Macedonis tumulum lacrimat.* ibid. 219.
Juno. irridetur. III. 69. *& ſeq. Jovem verberat.* ibid. 70. *& ſeq. ejuſdem nomina.* ibid. 72. *cum appoſitis Notis. imbecillam ſe oſtendit adverſus Herculem.* ibid. 72. *& ſeq. omnes vires exerens adverſus Æneam, nihil proficit.* ibid. 76. *& ſeq.*

Juppiter. nimis anguſtum habet Imperium. III. 44. *& ſeq. malè cœnat.* ibid. 45. *& ſeq. cum Momo fabulatur de Diagora Atheo.* ibid. 47. *& ſeq. deſpici ſe ab hominibus queritur.* ibid. 48. *& ſeq. rogatus à Mercurio, ut ſuccurrat ſuo Templo Capitolino flammis ardenti, moratur primò, demum expreſſè detrectat officium, quòd Junoni condixerit ad Melodrama.* ibid. 56. *& ſeq. irridetur, quòd Templum ſuum non defenderit.* ibid. 60. *& ſeq. à Junone verberatur.* ibid. 70. *& ſeq. cur dictus Hammon.* ibid. 120. N. 5. *Juppiter Hammon inviſitur ab Alexandro.* ibid. 120. *& ſeq. idem ægrotus.* ibid. 130. *ejus caput bipenni percutitur à Vulcano.* ibid. 133. *Minervam parit. ibidem.*

K

Kalendæ Græcæ. III. 132. N. 8.

Keplerus Joannes, Mathematicus. III. 249. N. 1.

Kirkerus Athanaſius. laudatur. I. 120. *pantometrum invenit.* III. 254. N. 9. *Lapis Kirkerianus.* Pietra di Coura. ibid. 202. N. 3.

Kuperlius Viſirius. Turcas fugientes increpat. II. 322. *acerrimè pugnans moritur.* ibid. 323.

L

Labruſca. quid ſit. III. 7. N. 7.

Labyrinthus nemoralis. II. 10.

Lacrimarum uſus lugendis vitæ noxis. II. 268.

Lacus deſcriptio. II. 140. *& ſeq.*

Lallare, & *lallum*. III. 110. N. 4.
Lapidator. I. 127.
Lapis Philoſophicus. III. 219.
Lapis Chriſti Domini vulneribus figuratus. II. 127. & *ſeq.* *ejuſdem metamorphoſis*. *ibidem*.
Larus hians. *adagium explicatum*. III. 156. N. 10.
Lateres. *quid ſint*, & *unde dicti*. III. 224. N. 4.
Laudator immodicus Patriæ. III. 82. & *ſeq.*
Laverna, & *Laverniones*. III. 32. N. 3.
Laurentius Mediceus. *litterarum*, & *litteratorum Patronus*. I. 233.
Lauretana Civitas. II. 64.
Legumina excerpentis deſcriptio. II. 104. & *ſeq.*
Lemures. *unde appellati*. III. 214. N. 4.
S. Leo Pontifex. *Vide* Attila.
Leo X. litteratorum Patronus. III. 306. & *ſeq.*
Leonis mirus in homines amor. I. 23. & *ſeq.*
Leontini à Phalaride effæminati. III. 128. N. 4.
Leſſus. *quid ſit*, & *vocis ethymon*. III. 255. N. 6.
Liber parum pudicus ſub forma libelli ſacras preces continentis. III. 330. & *ſeq.*
Libri ruditer compacti ſæpe melioris ſunt notæ. I. 21.
Lictores. *cur ferrent virgarum faſces ligatos*. III. 4. N. 1.
S. Ludovici IX. Galliæ Regis virtus in Bello ſacro, captivitas, & *obitus*. III. 192. & N. 9. & 10.
Liguriæ Veteris deſcriptio. II. 98.
Linus. *Vide* Hercules.
Litterator illitteratus. I. 220.
Logicæ Claſſis in Collegio Romano. III. 136.
Longeperius, *Poeta Gallicus*, *Anacreontem vertit Gallicè*. I. 364.
Longobardorum in Italia Regnum. 213. & N. 2.

Lo-

Loquacitas damnoſa. I. 269. *& ſeq.*
Lothi Uxor in Statuam ſalis vertitur. I. 84.
Luca, Civitas & Reſpublica. III. 136. & N. 9. *Lucenſium pulvilli odorati*. ibid. 47. & N. 2.
Lucanus Poeta. ſolutis venis moritur. I. 224. *pudicus in carmine*. III. 223. *ejuſdem Invocatio ad Neronem jocosè converſa in rem ridiculam*. ibid. 106. *& ſeq.*
Lucianus. Deos & homines carpit. III. 43. & N. 10. & *iterum* 232. & N. 4.
Lucilius Poeta. III. 2. N. 1.
Lucri deſiderium. III. 174. *& ſeq.*
Lupercalia. III. 14. N. 5.
LUSUS POETICI, ſive breviſſimæ quædam Fabellæ.
De Pharaone demerſo. I. 34.
De Archimede & Jove. I. 42. *& ſeq.*
De Medico imperito. I. 80.
De gemino Fonte in area Vaticana. I. 86.
De Barcinone capta. I. 101.
De Poeſi, & metris Poeticis. I. 110.
De Nerone, & Æde Vaticana. I. 127. *& ſeq.*
De inepto Oratore. I. 131.
De obitu Deiparæ. I. 134.
De geminis alis, pro ventorum Indice, in Specula Curiæ Innocentianæ. I. 140.
De Cane Venatico. I. 208. *& ſeq.*
De incenſo Templo Dianæ Epheſiæ. I. 217. *& ſeq.*
De Xerſe, cum in Athon montem mare immitteret. I. 221.
De B. Stanislao Koſtka, cum aquis imbuta ſudaria pectori admoveret. I. 222. *& ſeq.*
De Tabula marmorea anaglyptica, B. Aloyſium Gonzagam repræſentante. I. 225. *& ſeq.*
De Vino & Potione Mexicana. I. 316.

De quodam Authoris ſomnio. I. 290.
De Cupidinis Statua ad Fontem. I. 323. *& ſeq.*
De curis profani Amatoris. I 327. *& ſeq.*
De Jeſu Puero, dum ſerram duceret, vulnerato. I. 337.
De S. Tereſia, & S. Catharina Senenſi. I. 338.
De Ode XI. Anacreontis, minus è ſententia recantata ab Authore. I. 339. *& ſeq.*
De damnis vitæ licentioris. I. 347.
De Anacreonte, Authori imperante per ſomnium, ut ſuas Odes recantet. I. 362. *& ſeq.*
Lutherus Martinus. I. 7.
Luxus inanis. II. 188. *luxus ſepulcrorum*. ibid. 354. *& ſeq. &* I. 187. *&* 312. *luxus Viridariorum*. I. 40. *& ſeq. domorum*. ibid. 75. *cœnæ apparatus*. ibid. 215.
Lycurgus. *vites Thracias excindi jubet*. I. 20. *& ſeq. &* 355. *& ſeq.*
Lyſimachus. *frigidæ hauſtu Regnum vendit*. I. 15.

M

MAgicum Simulacrum ferox & immane. II. 58. *& ſequen.*
Maledicus. I. 168. 202.
Malpigus Marcellus. *ſcribit de Plantarum anatome*. *laudatur*. I. 77. III. 255. N. 7.
Manlius Capitolinus. *aſtu ſervat Capitolium*. I. 147. *& ſeq.*
Margites Homericus. III. 3. N. 7.
S. Maria Virgo Deipara. *S. Eliſabet inviſit*. I. 199. II. 362. *& ſeq. ſine labe concepta*. II. 218. *& ſeq. ejuſdem affectus ad Infantem divinum*. I. 73. *obitus* ibid. 134. *Ejus effigies lapide percuſſa ſanguinem effundit*. ibid. 137.
ejuſ-

ejuſdem effigies à S. Luca depicta. ibid. 317. *& ſeq.*
S. Maria Magdalena. ad ceream Chriſti Domini effigiem orat. I. 43. *& ſeq. ejuſdem effigies corallina.* ibid. 93. *ejuſdem effigies in ſpelunca.* ibid. 142. *& ſeq. ejuſdem deliciæ in lacrimis.* ibid. 314. *ad Chriſti Domini tumulum queritur.* II. 279. *& ſeq. Chriſti Domini pedes abluit.* ibid. 281. *obtenta ab eodem venia lætatur.* ibid. *& ſeq.*
S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis abalienatio mentis corporiſque mirabilis. I. 174. *cum S. Maria Magdalena, Chriſti Domini Alumna, comparatur. ibid. & ſeq.*
Maria Eſtenſis, Angliæ Regina, Puellum aureum mittit in Ædem Lauretanam. II. 62. *& ſeq.*
Marcianus Imperator. Vide Aquila.
Marmor Etruſcum mirè coloratum. I. 58.
Marmora diverſi generis. II. 125.
Mars. Miles glorioſus, ſed pavidiſſimus. III. 27. *& ſeq. vulnus accipit à Diomede.* ibid. 29. *vinculis adſtringitur.* ibid. *graſſator cruentus.* ibid. 53. *& ſeq.*
Martialis, Poeta impudicus. III. 323.
S. Martinus mendico Sagum tradit. I. 51.
Materia prima. III. 163. 207.
Matris ira & dolor in filiorum cæde. II. 156. *& ſeq.* 311. *& ſeq. affectus in filium extinctum* ibid. 159 *& ſeq. vindicta in interfectorem.* ibid. 160.
Maurus Silveſter. laudatur. I. 12.
Mauſolus. Vide Artemiſia.
Maximiliani Bavariæ Ducis virtus militaris. I. 211. II. 38. *& ſeq. &* 343.
Medicus imperitus. I. 80. *inſignis.* III. 126. *medici inſignis fiduciâ ſæpe licentiùs vivitur.* ibid. 127. *& ſeq. Medici lucroſam artem profitentur.* ibid. 307. *& ſeq.*
Me-

Meliſſa. Liguriæ Nympha, moribus & ſolertia inſignis. II. 100. *& ſeq. Colochyntam, craſſam Sororem amat & adjuvat.* ibid. 101. *mutatur in cannam ſaccbaream.* ibid. 109. *& ſeq. comparatur cum Syringe.* ibid. 110. *& ſeq.*
Menagius Ægidius. laudatur. III. 279. N. 9.
Mercurius. latro ingenioſus. III. 53. *Ejuſdem dialogus cum Jove ſuper incenſo Templo Jovis Capitolini.* ibid. 56. *& ſeq. ejus ſententia in litigio Equi & Aſini.* I. 267.
Metanœa. Pœnitentia. *Cupidini probè illudit.* I. 294.
Metius Suffetius. curribus diſcerpitur. I. 90.
Midas. fame moritur. I. 74.
Miles. Meticuloſus. I. 213. *glorioſus & pavidus.* ibid. 195. III. 27. *& ſeq.* 30. *& ſeq.*
Miltiades. Themiſtocli ſomnum eripit. I. 66.
Mimi & Pantomimi. III. 309. N. 10.
Minerva è Jovis capite naſcitur. III. 133.
Mnemoſynon quid ſit. III 69. N. 2.
Moiſis virga prodigiorum effectrix. II. 164. *& ſeq.*
Molis diſtillatoriæ deſcriptio. II. 289. *& ſeq. Vide* Fornacula.
Momus. Deus irriſor. III. 47. N. 9. *Deos & Jovem ipſum redarguit. ibid. & ſeq.*
Momuti Ducis Anglici perfidia & mors. II. 41. *& ſeq.*
Moraldi Joannis Antonii Muſæum. III. 294. N. 9.
Mortis memoria. I. 75. *Effigies corallina.* ibid. 178. *Ejuſdem Domus.* II. 113. *& ſeq. potentia.* ibid. 115. *pedibus incedere ſe queritur.* ibid. 114. *& ſeq. Tormentum bellicum pro curru obtinet.* ibid. 117.
Movere Camarinam. adagium explicatum. III. 50. N. 10.
Mulieris lotricis deſcriptio. II. 101. *aquam è puteo haurientis.* ibid. 158. *& ſeq. nentis.* ibid. 73. 76. *& ſeq.* 103.

103. *& ſeq. legumina excerpentis. Vide* Legumina. *probæ & ſolertis*. 101.
Multa cadere inter os & offam. de quibus dicatur. III. 284. N. 10.
Multicia. quod genus veſtis. III. 24. N. 6.
Munerum captator. I. 207.
Munitio inter aquas ſtagnantes. Palanca. II. 16.
Mures libros rodunt. I. 43.
Mus Ponticus. Zibellino. III. 18. N. 5.
Muſca ſcribenti moleſta. I. 180. *& ſeq.*
Muſæ. cur invocentur à Poetis. III. 291. N. 3.
Muſtapbi Viſirii luxus in Caſtris ad Viennam. I. 169. *& ſequen.*
Myrmecia. quid ſint. III. 147. N. 3.
Myrmecides Statuarius. eburneam quadrigam mole minima ſculpit. I. 256. *& ſeq.*

N

NAbuchus. mutatur in bovem. I. 69.
Nanus. I. 83.
Narthex & Narthecium. III. 248. N. 5.
Naufragium. II. 114. III. 186.
Navigationes in Americam, ſtudio Religioſi cultus proferendi, & honeſtis aliis de cauſis laudantur. III. 200. *& ſeq.*
Navigantium pericula. III. 185. *& ſeq.*
Navis primùm confecta. II 206. *& ſeq. ejuſdem pericula*. ibid. 208. *& ſeq. naves in Americam ſoluturæ cum mercibus*. III. 171. *& ſeq.*
Navis piratica. Vide Piratæ.

Neol-

Nealces caſu mirabili equi ſpumam depingit. I. 182.
Neapolis. laudatur. ibi Virgilii ſepulcrum. III. 96. & *ſeq.*
Nec tria Steſichori. adagium explicatum. III. 72. N. 7.
Nembrothi Turris. I. 29.
Neoburgicus Dux, Rheni Palatino hæretico ſuccedit. II. 39.
Neptuni Regnum. III. 44. & *ſeq. lautè cenat ibid. Idem Faber Cæmentarius*. ibid. 109.
Nero Imperator. Romam incendens citharam pulſat. I. 22. II. 196. & *ſeq. viridi criſtallo gladiatorum pugnas conſpicit*. ibid. 133. *ejuſdem Domus, Aurea dicta, cum Æde Vaticana comparatur*. I. 127. *interfectorem non invenit*. ibid. 216.
Nicoſiana herba. Tabacco. *adſtrictis foliis præmanſa*. I. 186. *eadem in pulverem comminuta*. ibid. 218.
Nictare quid ſit. III. 19. N. 6.
Niobe. cum cæſis natis depicta. II. 311. *ejuſdem affectus ad natos extinctos*. *ibid.* & *ſeq.*
Nodum quærere in ſcirpo. Adagium explicatum. III. 233. N. 2.
Nomen pro Debitore. III. N. 3.
Non hujus facio. Adagium explicatum. III. 10. N. 2.
Nucis juglandis deſcriptio. I. 262.
Numa Pompilius. Religionem inducit in Latium; nec tamen illum Latii Deum colunt, qui Saturnum, falcis & Stercorationis Inventorem, Deum fecerunt. III. 12. & *ſequen.*
Numiſmata cerea. Agnus Dei. I. 169.
Nux Beneventana. *Vide* Saga.
Nyphus Auguſtinus. III. 225. N. 1.

O

O *Tempora! o Mores!* I. 217.
Obſidio. II. 18. *& ſeq.* 33. *& ſeq.*
Obſtipum quid dicatur. III. 25. N. 8.
Odores. I. 209. III. 43.
Oculi & frons humana in Cælum elata à Natura, ut Cæleſtia amemus. II. 266. 267. *& ſeq.* 276.
Oleum non vidit. Adagium explicatum. III. 72. N. 6.
Oliva Joannes Paulus. laudatur. I. 88.
Olla incendiaria. II. 17.
Olla Spartana. III. 92. N. 2.
Orator eximius. I. 88. 251. *& ſeq. ineptus.* ibid. 131.
Ornatus inanis & immodicus. I. 16. 79. 122. 159. *& ſeq.* 192. III. 20. *& ſeq.*
Oronta Virgo Cypria Turcicam navim incendit, & moritur incolumi pudicitia. I. 97.
Orpheus cantu detinet Argonautas. II. 211 *& ſeq.*
Otho Imperator Speculo in bello utitur. I. 29.
Otium vitandum. II. 303. *& ſeq. æquè noxium litteras & arma tractantibus. ibid. Annibalem perdidit.* 304. *Achillem. ibid.*
Ottobonus Petrus Cardinalis. Neapolim inviſit. laudatur. I. 137.
Ova ſubventanea. III. 303. N. 4.
Ovidius in exilium pellitur. III. 319. *& ſeq.*

P

P*Acis deſcriptio.* II. 319. *& ſeq.*
Pædagogus bene nummatus. I. 103. *& ſeq. lautè vi-*

ſtitans. ibid. 116.
Pœnitentia. *Vide* Metanœa.
Palari quid ſit, *& unde dicatur*. III. 239. N. 7.
Paleæ. *ab Infante divino nobilitatæ*. II. 254. *& ſeq*. *Concio ad eaſdem*, *ut foveant*, *& cuſtodiant Cæleſtem Puellum*. *ibid*. *& ſeq*. *cum Pane Eucharistica comparantur*. ibid. 258.
Palmarium duplici acceptione. III. 297. N. 4.
Palpare. *palpum*. *palpones*. III. 84. N. 10.
Pandectæ quid ſint. III. 208. N. 5.
Pandiculari quid ſit. III. 76. N. 1.
Pappus quid ſignificet. III. 323. N. 8.
Parallaxis quid ſit. III. 235. N. 1.
Paradiſus Terreſtris. II. 214.
Paraſanga quæ ſit menſura. III. 234. N. 5.
Paraſiti deſcriptio. I. 71.
Parcæ nentes. II. 73. 76. *& ſeq*. *earum cantus Auguralis Joſepho Infanti Auſtriaco*. ibid. 78. *& ſeq*.
Paſquilli Statua. I. 152.
Paſtilli quid ſint. III. 21. N. 9.
Patres patrati qui dicebantur. III. 58. N. 9.
S. Pauli Apoſtoli ad Deum Converſio. I. 348.
Peccatum Evæ. II. 214. *& ſeq*.
Pegaſus. *fontem ungulâ educit*. I. 155. *à Poetis crudeliter vexatur* III. 227. *& ſeq*. *cogitat de Piſtrino*. ibid. 228. *& ſeq*.
Peloponneſi Urbes captæ à Venetis. II. 298. *& ſeq*.
Penſiculare. III. 31. N. 8.
Perillus. *ænei Tauri inventor ſuo ſupplicio afficitur*. I. 173.
Perſarum victus parciſſimus. III. 45. *&* N. 9. *Solem colunt in orientem jactis ſagittis*. I. 130.
Pertaritus Rex ſub urſi pelle hoſtes decipit. I. 8.

Peſtis deſcriptio. II. 134.
Petrarcha Franciſcus. quo magis legitur, magis placet. I. 145. *coronatur in Capitolio*. III. 292. N. 7.
Petronillæ ſaltus in Tuſculo. III. 175. N. 3.
S. Petrus Apoſtolorum Princeps. militis aurem amputat. I. 153. *ejuſdem Sacra Vincula*. ibid. 214. *Attilam fugat & Romam tuetur*. III. 65. *& ſeq. Delineationes variæ & ornatus ejuſdem Templi in Vaticano*. *ibid*. 66. *& ſeq.*
Phænomena quæ dicantur. III. 239. N. 4.
Phaeton in Pado ſepultus. II. 137. *rogatus ab Eridano ut Italiam incendat, eundem docet exitum Punici Belli*. 138. *& ſeq.*
Phalantus Spartam Tarento mutat. III. 91. *& ſeq. cum Notis*.
Phalaris. *Vide* Leontini.
Pharao. ſubmergitur cum ſuis Copiis. I. 34. II. 164. *& ſeq.*
Philelphus Franciſcus. Timotheo Grammatiſtæ barbam vellit. I. 18. III. 295. *& ſeq. &* N. 9.
S. Philippi Nerii elata pectoris coſta redundantiâ Amoris divini. I. 193.
Philoſophus. loquax. I. 39. *obſcurus*. ibid. 65. *Philoſophi plerumque diſcordes*. III. 268. *& ſeq. eorum altercationes proficuæ*. ibid. 141. *vani interdum clamores*. ibid. 137. *& ſeq. Philoſophum non faciunt ſcripta & libri eleganter compacti*. ibid. 142. *& ſeq. &* 144. *& ſeq. Laurea Doctoris non facit bonum Philoſophum*. ibid. 146. *& ſeq. pleraque incerta in Philoſophia ſuadent animi demiſſionem*. ibid. 163. *& ſeq. Vide*. Doctrina. Sapientia. Syſtema.
Phlegyas. incendit Templum Delphicum. III. 2. N. 2. *ibid*. 16. *&* N. 4.
Picturæ Ars. laudatur II. 308. *docet & incendit. ibid.*
&

& ſeq. *impudica affatim nocet*. ibid. 309. & ſeq. *ſacrilega & deteſtabilis, cum Sanctarum Mulierum vultibus ad impuros ardores excitandos abutitur*. ibid. 310. & ſeq.

Pictura *Templi Conſtantinopolitani Sapientiæ divinæ, ubi Regnorum ſeries depromitur*. II. 88. & ſeq. *Templi S. Ignatii*. ibid. 274. & ſeq.

Piratæ *in Africam abducunt captam navim onerariam*. III. 188. & ſeq. *captivis illudunt*. ibid. 189. & ſeq.

Piſanæ *mulieris partus monſtroſus*. I. 150. & ſeq.

Piſander *ſui corporis umbram timet*. I. 104.

Piſcatoris *à Clara valle dicti Ephemerides*. III. 257. *ut eum veridicum faciant, mirum in modum quidam nituntur*. ibid. & ſeq.

Plato. *quadrigis albis excipitur à Dionyſio*. I. 28. *Phædone ſuo mortem creat puero Ambraciotæ*. ibid. 115. *ejuſdem Reſpublica*. ibid. 176.

Plaudere, *plauſus, quid ſit propriè*. III. 260. N. 2.

Plinius *Veſuvii flammis extinguitur*. I. 245. & ſeq.

Plutus *Divitiarum Deus omnia timet*. III. 27. N. 3.

Plutonis *Regnum*. III. 44. & N. 1.

Poeſis *deſcripta*. I. 110. *ejus origo cæleſtis ad piè canendum provocat*. III. 315.

Poeta. *ineptus*. I. 36. 52. 82. 106. 123. 148. 189. & ſeq. 200. *mendicus*. ibid. 24. *maledicus*. ibid. 139. *extemporaneus & malus*. ibid. 164. *ſacra canens*. ibid. 279. & ſeq. *Poetarum ſtudia cum Philoſophicis comparata*. III. 271. *Poetarum divinum olim nomen, eorumque ſumma raritas*. ibid. 271. & ſeq. & 283. & ſeq. *Qui frigidioris ſunt naturæ Poeticis ſtudiis non ſunt apti*. ibid. 273. & ſeq. *fervidam mentem, vividum expetunt ingenium*. ibid. 274. & ſeq. *item abſtractiorem mentem*. ibid.

ibid. 275. *& ſeq. non tamen abſurdam & incompoſitam.* ibid. 279. *& ſeq. & iterum.* 286. *Poetarum recentium ingens copia.* ibid. 293. *& ſeq. plerumque amores ſuos canunt.* ibid. 294. *ſæpe ſibi invicem infeſti.* ibid. 295. *& ſeq. Criticis obnoxii.* ibid. 298. *& ſeq. Epiſtolæ Nuncupatoriæ ad Viros illuſtres, & Præfationes ad Lectorem non illos tuentur, ſi mali ſunt.* ibid. 299. *& ſeq. Poetarum Ars minimè lucroſa.* ibid. 306. *& ſeq. parum pudici.* ibid. 311. *& ſeq. iidem graviter Reipublicæ nocent.* ibid. 316. *& ſeq. eò gravius eſt damnum ab obſcænis cantibus, quò ſunt Poetæ ingenioſiores.* ibid. 329. *iterum de infelicitate Poetarum.* ibid. 220. *& ſeq. Poetæ Pegaſum Equum tractant peſſimè.* ibid. 225. *& ſeq. cum narrant pugnas Equitum, non cogitant de eorum Equis alendis.* ibid. 228. *& ſeq.*

Poetæ, qui ad vulgi captum, craſſiore ſtylo, breves quaſdam ſcribunt cantiunculas. Cantafavole. III. 80. *& ſeq. cum appoſitis Notis.*

Podagricus. I. 76.

Pollucibile quid dicatur. III. 181. N. 7.

Pontanus Joannes Jovianus. III. 232. & N. 3.

Porcia. hauſtis carbonibus moritur. I. 179.

Portucarrerus Ferdinandus Ambianum occupat aſtu mirabili. I. 168.

Potentia ſemper pavida. II. 88.

Potio Mexicana. Cioccolata. I. 166. *litterarum ſtudioſis proficua.* ibid. 315. *ſenibus ſalutaris.* ibid. 360. *de eadem & Vino Luſus Poeticus.* ibid. 316. *ejuſdem Munuſculum in fiſcella miſſum Paſtori Arcadi.* II. 259. *comparatur glandibus ſæculi Aurei fabuloſi.* ibid. *ejuſdem inſtruendæ ratio.* ibid. *& ſeq. pocula eidem ſumendæ apta.* ibid. *& ſeq. De paſtillis & cruſtulis eâdem imbuen-*

buendis. ibid. 262. *& ſeq. De eadem*. III. 266. N. 9.
Potio Numidica, ſive Ægyptia. Caffè. I. 166.
Potio Sinenſis. Tè, Cià. I. 35.
Prætexta. Veſtis. Fabula. III. 316. N. 5.
Prælium. II. 139. *& ſeq.* 142. *& ſeq. Vide.* Pugna Certamē.
Priami Regis calamitas & interitus II. 197.
Promulſis quid ſit. III. 6. N. 8.
Protheus non niſi vinctus edebat Oracula. III. 241. N. 5.
Pſaphon. Vide Pſittacus.
Pſittacus. Pſaphonem, Deum prodit. III. 119. *& ſeq.*
Pugna Actiaca. II. 244. *& ſeq. Vide* Prælium. Certamen.
Pulvis Cyprius I. 32. 181. II. 349. *& ſeq.*
Pulvis Febrifugus. Chinachina. III. 202. N. 10.
Punctum pro Suffragio. III. 120. N. 2.
Pupa, pupilla, pupula. III. 110. N. 6. II. 157.
Puteus Andreas Pictor eximius. II. 274. *& ſeq.* 276. *& ſequen.*
Pyrrhica. Moreſca. III. 190. N. 6.
Pixis radiata, cuſtos Panis Eucbariſtici. Moſtranza. Oſtenſorio II. 189. *& ſeq.*

Q

Q*Uadriga Eburnea. Vide* Myrmecides.
Quevedo Franciſcus, Poeta Hiſpanus. III. 284.

R

R*Ana. exemplum damnoſæ loquacitatis*. I. 169. *& ſequen.*
Ranſaldi Galliæ Mareſcalli feſtiva reſponſio I. 187.

Ra-

Raphaelis Urbinatis lances fictiles depictæ. I. 105. *et ſeq.*
Redi Franciſcus .laudatur. I. 45.
Regii Infantis ortus II. 54.
Regna et Monarchiæ picturâ expreſſæ. II. 89. *et ſeq.*
Regnierius Deſmareſius, Poeta Gallicus, Anacreontem Poetam verſibus Italicis reddit .laudatur. I. 364.
Regula buxea ſcriptoria. Falſariga III. 144.
Regum multa ſoboles, præſidium Regnorum. II. 54. 57. *et ſeq.*
Remigius Bellovius. Anacreontem Gallicè reddit. I. 364.
Rhetoricæ ſumma efficacia. I. 331. *et ſeq.*
Rhombus. quæ ſit figura III. 273. N. 4.
Ronſardus Poeta Gallicus. Anacreontis odas Gallicas facit. laudatur. I. 363. *et ſeq.* III. 284. N. 2.
Roſa. ſpinis nocentior. I. 286. *& ſeq. earum faſciculus ex cera*. ibid. 128. *florum pulcherrima à pudore laudatur*. II. 284. *& ſeq. ad ejus funus exequiæ. ibid. A Venere decerpta languet*. ibid. 286. *in faſciculum nectitur*. ibid. 287. *Veneris manum pungit. ibid. eidem liquandæ moles diſtillaria conficitur*. ibid. 286. *& ſeq. decerpitur*. ibid. 290. *frondatur. ibid. & ſeq. Cupidinis manum pungit*. ibid. 291. *& ſeq. incluſa in mole diſtillaria guttatim fluit*. ibid. 292. *& ſeq. Vide* Aqua roſacea.

S

SAcelli S. Ignatio Lojolæ poſiti in Templo nominis Jeſu deſcriptio per partes*. I. 59. *& ſeq.*
Sacellum Deiparæ in Baſilica Liberiana. I. 319. *& ſeq.*
Sacellum B. Aloyſio Gonzagæ in Templo S. Ignatii poſitum. II. 122. *& ſeq.* 275. *Idem per partes deſcriptum*. 351. *& ſeq. Allocutio ad Juventutem Collegii Romani ut B. Ju-*

Juvenis Sacellum & Urnam frequenter pieque adeant. 354.
Sacrificium Junoni. III. 71. *& ſeq.*
Saga Nucis Beneventanæ. III. 226. *& ſeq. &* N. 6. *Vide* Venefica.
Saguntina fames. *Saguntina fides*. III. 212. N. 9.
Salmantica Academia. III. 234. N. 3.
Salmoneus fulmine occidit. I. 153.
Salvinus Antonius Maria. *Anacreontem reddit Italicis verſibus*. I. 364.
Sambuca. *Muſicum Inſtrumentum*. III. 59. N. 3.
Sanſon. *exciſis Columnis, cum hoſtibus opprimitur*. I. 149. *& ſeq.*
Sanſon Nicolaus. illuſtris Geographus. III. 37. N. 2.
Sapientia. *optimum Dei munus*. III. 7. *& ſeq. ejuſdem deſiderium*. ibid. 267. *pariundæ labor*. ibid. 268. *Vide* Doctrina.
Saturnus. *divinos honores in Latio obtinet*. III. 10. *irridetur*. ibid. 11. *& ſeq. de eodem & Numa comparatio*. ibid. 12. *& ſeq. Saturnalia*. ibid. 13. *& ſeq.*
Scazon. *facetiſſimum Carminis genus*. I. 238. *& ſeq.*
Schemata quæ ſint. III. 51. N. 2.
Scilla Joannes. *laudatur*. III. 52. N. 4.
Scipio Africanus Villam extruit in modum Arcis. I. 102. *& ſeq. ejuſdem gladius*. ibid. 124. *cum Ennio tumulatur*. ibid. 143.
Scriptio variata laudatur. I. 171.
Scriptor. *ampulloſus*. . 154. *loquax*. ibid. 191. *egregius*. ibid. 88. 198.
Scruta. III. 49. 271. N. 8. *Scrutarius*. ibid. 38. N. 2.
Scurra. *fili glomere Cæli à terra diſtantiam metitur*. III. 234. *& ſeq.*

Scur-

Scurra Acerranus. Pulcinella. III. 108. N. 1.
Scurra Bergomas. Zanni. III. 107. & 108. N. 10.
Sejani Simulacrum vertitur in patellas. I. 139.
Semiramis. inpexa comarum parte pugnat & vincit. I. 46. & *ſeq.* III. 328. & *ſeq.*
Senes. malo Cupidini ſervientes pravè & ridiculè faciunt. I. 321. & *ſeq.* 334. & *ſeq.*
Sepulcrum Chriſti Domini à Barbarorum manu Europæorum Principum armis repetendum. II. 326. & *ſeq. aſſertum*. III. 196. & *ſeq.*
Sermo prudens à ſtulto quid differat. III. 141.
Serpens Tartareus ſub Deiparæ pedibus. II. 218. & *ſeq. decipit primos Parentes. Vide* Eva.
Severolus Marcellus. laudatur. III. 294. N. 3.
Sibylla Cumæa. frondibus oracula edebat, ſatis incommodè. III. 278. N. 2.
Sicilia ab Italia abſciſſa. I. 243. & *ſeq.*
Silenus. Senex ebrioſus, & amoribus perditus. I. 334. & *ſeq.* III. 48. N. 6.
SIMILITUDINES.
Crocodili. II. 15. *Herculis in Geryonem*. ibid. 19. *Comaculani Stagni*. ibid. 11. *Arcis fidæ*. ibid. 32. *Tauri*. ibid. 37. *Turturis*. ibid. 40. *Ariſtæi*. ibid. 60. *Deorum Ægyptiorum*. ibid. 65. *Arboris odoriferæ*. ibid. 120. *Centauri*. ibid. 136. & *ſeq. Canis*. ibid. 152. *Rhadamanthi*. ibid. 152. *Napæarum*. ibid. 157. *Vitis*. ibid. 165. *Tigridis*. ibid. 166. *Leænæ*. ibid. 171. *Cycladum*. ibid. 177. *Apum Paſtoris*. ibid. 178. *Unionis*. ibid. 324. *Sacci paleis inferti, humana effigie*. III. 3. & N. 6. *Materiæ primæ*. ibid. 207. *Chriſtiadæ Judæo barbam vellentis*. ibid. 218. & N. 7. *Moiſis, cum Hebraicus populus vitulum aureum adoraret*. ibid. 225. & *ſeq.*

& ſeq. *Famuli, piceo ſunali viam Domino oſtendentis.* ibid. 231. *Canis veru verſantis in Culina.* ibid. 253. & ſeq. *Semiramidis inculta comarum parte pugnantis.* ibid. 328. & ſeq.

Simulacrum Heroico Duci elatum. II. 340. & ſeq.

Siren, deſcribitur. II. 305. *ejuſdem cantus ad Ulyſſem.* ibid. & ſeq. *nihil proficit.* ibid. 307.

Siſigambis Alexandri captiva, bujus deſiderio extinguitur. I. 175.

Sitillus. Vide Stigliola.

Socrates. altè dormit, primo mane venenum hauſturus. I. 49. *Xantippen conjugem rixoſam babet.* ibid. 114. *morum egregius Inſtitutor.* III. 5. & ſeq. *Alcibiadem ad bonam frugem revocat.* ibid. 6. *longè dignior obtinere honores divinos, propagatâ ſapientiâ, quàm Bacchus & Ceres, vino frumentoque invento.* ibid. 7. & ſeq.

Solimani Umbra Varadinum propugnat. II. 18. *vincitur ab Haislerio.* ibid. 20. & ſeq.

Solium Regium. II. 45.

Somniorum deſcriptio. II 248 & ſeq. *ſomnia quædam expoſita.* II. 248. & ſeq. I. 290. 298. 364. & ſeq.

Somnus. II. 13.

Spinula Ambroſius. aſtu decipit Hollandos. I. 42.

Spongiâ delere. in ſpongiam incumbere. III. 300. N. 10.

Sportula. III. 13. N. 10.

B. Stanislaus Koſtka, ut ardorem temperet amoris divini, ſudaria aquis imbuta pectori admovet. I. 222. & ſeq. *Ad fontem aſſidens de ſuo in Deum amore ſub Fontis allegoria loquitur.* II. 269. & ſeq. *Ad eundem ſupplicatio pro Auguſto II. Poloniæ Rege.* ibid. 369. & ſeq.

Staſicrates Statuarius. Montem Athon in Statuam Alexandri Macedonis mutare nititur. I. 72. & ſeq.

Statius Poeta. III. 277.
Statua. *Vulcani ad Fontem*. I. 9. & *ſeq. Moyſis in Fonte aquæ Felicis*. ibid. 22. *Jovis inchoata à Phidia, perfecta à fulmine*. ibid. 47. *Enceladi in Fonte Tuſculano*. ibid. 45. *Cupidinis ex electro*. ibid. 49. *Alexandri Macedonis ex Atho monte*. ibid. 72. & *ſeq. S. Mariæ Magdalenæ ex coralio*. ibid. 93. *Bacchi ad Fontem*. ibid. 95. *Lothi Uxoris ex ſale*. ibid. 84. *Paſquilli*. ibid. 152. *quatuor Amnium in Foro Agonali*. ibid. 156. & *ſeq. Cupidinis ad Fontem*. ibid. 323. & *ſeq. Centauri Tuſculani*. ibid. 115.
Statua vervecea. *Adagium explicatum*. III. 242. N. 7.
Stelliones, vel potius Aranei Appuli. III. 275. N. 1.
Stigliola Nicolaus. *Virgilianam Æneida Neapolitanis verſibus reddit*. *laudatur*. III. 97. & N. 7.
Strages Innocentium Puerorum. II. 156. & *ſeq.*
Studium Religionis. III. 32.
Stultorum Ædes Urbanæ. III. 9. & N. 6.
Sublinere os. *adagium explicatum* III. 232. N. 6.
Subſellia quæ dicerentur III. 29. N. 1.
Subſolanus ventus. III. 195. N. 8.
Supplicatio ſolennis deſcripta II. 185. & *ſeq.*
Sybaritæ ad tibiarum modulos pugnant. I. 163.
Symbolum. *Junci, ad exprimendam animi humanitatem*. III. 6. N. 4. *Delphinis & Anchoræ*. III. 58. & N. 6. *Taxi Italæ*. III. 311. N. 2. *Symbola ſignatoria aliquorum Principum* I. 306. & *ſeq Calva in Annulo ſignatorio Coſmi III. Magni Ducis Etruriæ*. I. 306. & *ſeq.*
Syngrapha quid ſignificet. III. 185. N. 2.
Syrinx Arcadum Academicorum Symbolum comparatur cum Canna ferente Saccharum. II. 110. & *ſeq.*
Syſtema Ariſtotelicum. III. 163. *Atomiſtarum*. *ibidem*. 162.

162. *Carteſianum*. *ibidem*. *Chimicorum*. ibid. 163.

T

TAratantara. III. 251. N. 5.
Tarentum. *Vide* Phalantus.
Taſſus Torquatus. *Criticorum cenſurâ celebratior*. III. 305. & *ſeq*. & N. 8. *amatoria conſectans non laudatur*. ibid. 327. & *ſeq*.
Tavernerius Joannes Baptiſta. III. 78. N. 1.
Taxus Itala. *non nocet*. III. 311. N. 2.
Tectorium quid ſit. III. 47. N. 5.
Tempeſtas. II. 210. & *ſeq*. III. 185. & *ſeq*.
Templum. II. 86. *Templa*, *Regnorum munimenta*. *ibid*. *Templum S. Petri ad Vaticanum*. III. 66. *eorum nitor commendatur*. II. 87. III. 17. & *ſeq*. *reverentia iiſdem debita*. ibid. 19. & *ſeq*.
Templa Deorum Veterum obſcæniſſima. III. 14. & *ſeq*.
Temporis alæ pro ventorum Indice in Curia Innocentiana. I. 140. & *ſeq*.
Tempus. *boneſtè collocandum*. II. 251. *omnia conterit*. ibid. 329. & *ſeq*.
S. Tereſia. *ab Angelo telo transfigitur*. I. 19. & *ſeq*. *vivit transfixo corde*. ibid. 338. & *ſeq*.
Termini. *Terminalia*. III. 140. N. 7.
Terra è Cælo viſa, *deſpicabilis*. II. 251. & *ſeq*.
Terræ motus. II. 113. & *ſeq*.
Teſtudo. *Vide* Æſchylus.
Thraſymenus. *Vide* lacus.
Timor ex conſcientia culparum. III. 46.
Timor Dei, & *æternæ ſalutis amittendæ*. I. 296. & *ſeq*.
Tomyris. *Vide* Cyrus.

Tonſor rudis. I. 176. III. 279.
Torciglianus Michael Angelus. *Anacreontem Italice reddit*. II. 364.
Tormentum bellicum. *Vide* Bombarda.
Totis plauſtris convicia vomere. parœmia explicata. III. 302. *&* N. 9. *ubi etiam de origine Comœdiarum*.
Tragula quid ſit. III. 90. N. 4.
Trinitatis Sacroſanctum Myſterium. *Vide* Fons.
Tripus quid ſignificet. III. 16. N. 6.
Trojanum excidium. II. 196. *& ſeq.*
Trophonii Antrum. III. 88. N. *ult.*
Tuba gladio nocentior. I. 265.
Turbo, II. 40.
Turbo incendiarius. Girandola. II. 58.
Turcici Imperii incrementa. II. 92.
Turpinus Hiſtoricus. III. 41. *&* N. 5.
Turris Neroniana. II. 195. *& ſeq.*
Typographia . *cujus fuerit inventum*. III. 278. N. 1. *Typographi celebres*. ibid. 277.
Tyranni aſpectus ferox, ſævitia, & Concio impia. II. 152. *& ſeq.*

V

Varadini deſcriptio. II. 15. *& ſeq.*
Vas irrigatorium. II. 230.
Vaſculorum nomina. III. 215.
Vectigalia publica. III. 210. *& ſeq.*
Venatio. I. 31. III. 260. *& ſeq.*
Venefica. II. 184.
Venetorum Reſpublica. *laudatur*. III. 31. *& ſeq.*
Venia culparum à Deo impetrata animum mirè recreat. II. 281.

281. *& ſeq.*

Venus. Vide Roſa.

Veris deſcriptio. II. 314. *& ſeq. docet, brevem eſſe Vitæ voluptatem.* ibid. 315. *& ſeq.*

Veritas principibus ægrè dicitur. III. 49. *& ſeq.*

Vertumni, quinam Dii fuerint. III. 112. N. 1.

Verſuum genera. I. 110. *& ſeq.*

Veſpaſiani Cæſaris effatum celebre. III. 42. *&* N. 1.

Veſpuccius Americus. III. 37. N. 10.

Veſtis. lacera & ſordida. I. 242.

Veſuvii montis fertilitas. I. 245. *ejus flammis abſorptus Plinius.* ibid.

Veterani Comitis inſignis Victoria de Turcis. I. 201.

Veturia. Vide Coriolanus.

Victoria navalis. II. 44. 244. *Victoria de Turcis relata* ibid. 9. 28. 93. *& ſeq.* 298. *& ſeq.* 321. *& ſeq. Victoriæ oſtentatio.* ibid. 147.

Viera Antonius. laudatur. I. 251. *& ſeq.*

Vini cremati propola circumforaneus. I. 93. *& ſeq.*

Vinoſus. I. 109. 135. 153. 206. *Vide* Ebrietas.

Vinum. deterioris notæ. III. 46. *&* ibid. N. 4. 5. *&* 6. *& iterum* ibid. 48. *&* N. 9. *non dilutum.* ibid. 234.

Virgilius. laudatur. I. 76. *ejus anacroniſmus.* III. 93. *&* N. 9. *amica ad eum Authoris querela de ora Neapolitana.* ibid. 95. *& ſeq ejuſdem ſepulchrum Neapoli.* ibid. 96. *& ſeq. cur apud Elyſios Muſæum ſolùm & Orpheum inter Poetas nominet.* ibid. 289. *& ſeq. Poeta obtrectationibus & invidia major.* ibid. 290. *& ſeq. ejuſdem Fabula de Didone.* ibid. 320. *& ſeq.*

Virtus ſine præmio. I. 264.

Virtus eximia in Principe. II. 325.

Vita. admodum brevis. III. 202. *ejuſdem proferendæ ratio*

cru-

crudelis & præpoſtera. ibid. 256. N. 2. I. 361. *ubi Vide Notam appoſitam. vitæ in melius mutandæ conſilia occupare decet*. II. 358. *& ſeq.* III. 332. *& ſeq.*
Vivarium quid ſit. III. 333. N. 1.
Ulyſſes. Sirenum Victor. I. 354. II. 305. *& ſeq. Ejuſdem Socii à Circe in Bruta mutantur*. I. 212. *ſolvunt utres ventorum, & naufragio pereunt*. III. 221. *& ſeq.*
Voluptas. brevis & inſtabilis. II. 316. *effrenata*. I. 287. *& ſeq. perniciosa*. ibid. 343. *& ſeq.* 347. *& ſeq.*
Vota amantium ſtulta. I. 309. *perniciosa optantium*. ibid. 250. *Votum pro fauſto itinere*. II. 297. *& ſeq. Votum Infanti divino perſolutum*. I. 229.
Vulcanus. ridiculè medicamenta adbibet Jovi laboranti. III. 132. *ejuſdem caput ferit bipenni*. ibid. 133.

X

Xantippe. Socratis Uxor rixoſa. Vide Socrates.
Xanthus. Achillis equus. III. 227. *&* N. 6.
Xenia. III. 13. N. 9.
Xenophontis Cyropedia. I. 176.
Xerſes Perſarum Rex. vaneſcit gloria militari. I. 14. *Platanum amat*. ibid. 126. *ventos cædi jubet* ibid. 146. *mare immittit in Athon montem*. ibid. 221.

Y

Y. *Littera Pythagoræ*. I. 83.

Z

ZAbarella *Julius*. III. 225. & N. 2.
Zeuxis Pictor. aves decipit. I. 109. *vetulam deformem pingit*. ibid. 258. & *ſeq.*
Zima Villicus. Vide Fabulæ.
Zodiacus. feris conſitus. I. 210. II. 331.
Zoilus. I. 59.
Zoroaſter. ridendo naſcitur. I. 48.

Errata

Errata Tomi I. ſic corriges.

Pag. 10.	v.	ult.	Urſos,	Urſos.
18.	v.	6.	ille diem.	ille diem;
20.	v.	9.	ſitiret	ſitiret;
22.	v.	5.	referant;	referant
28.	v.	1.	ſupemis	ſupremis
51.	v.	ult.	habet	habet.
60.	v.	12.	ſiuus	ſinus
127.	v.	7.	vitæ,	vitæ
137.	v.	8.	tbi	tibi
155.	v.	7.	tellus	, tellus,
160.	v.	2.	Inde	Indi
168.	v.	8.	laudas	laceras
212.	v.	2.	Ithacenſis	Ithacenſis,
227.	v.	23.	commoſtraret	commoſtrarent
229.	v.	13.	benignos	benignus
236.	v.	9.	triduane	triduana
ibid.	v.	11.	confragroſos	confragoſos
261.	v.	25.	Magis	magis
263.	v.	7.	fuligionoſis	fuliginoſis
282.	v.	9.	beatè	beate
284.	v.	16.	Hoſpitium	Hoſpitum
292.	v.	11.	Superbæ	ſuperbæ
ibid.	v.	19.	ipsâ	ipſa
296.	v.	19.	inquam;	inquam,
306.	v.	4.	berbibat	perbibat
336.	v.	11.	Evan.	Evan,
ibid.	v.	26.	ebrioſa	ebrioſo
346.	v.	ult.	Meal.	Male
358.	v.	1.	Inventus	Juventus

Erra-

Errata Tomi II. ſic corriges.

Pag. 53. v. 15.	deferendam	deferendum
67. v. 13.	*dele* punct.	
84. v. 1.	Auſtriaco	Auſtriacos
115. v. ult.	Nec mora ſanguinei	Nec mora.ſanguinei
126. v. 21.	cornua	cernua
138. v. 21.	at	aut
155. v. 6.	ſævitiem	ſævitiam
173. v. 21.	fauſtæ,	fauſtæ
174. v. 20.	nequiddam	nequidquam
190. v. 25.	vellere	vellera
107. v. 9.	mei	meis
224. v. 17.	Ille	Illa

Erra-

Errata Tomi III. ſic corriges.

Pag.	8. v. 14.	Paretonio	Paratonio
	33. v. 16.	Lætâ	Læta
	42. v. 3.	Myrthos	myrtos
	48. v. 12.	myrthus	myrtus
	76. v. 10.	Amphitrioniades	Amphitryoniades
	85. v. 8.	Cifiis	cifiis
	88. v. 8.	Non ſunt,	Non ſunt
	95. N. 5.	ſuæ claſſis	Aneneæ claſſis
	96. v. 4.	Uliſſe	Ulyſſe
	160. v. 4.	Levâ	Lævâ
	162. v. 2.	quæ ſint,	, quæ ſint
	178. v. 3.	corruſcans	coruſcans
	189. v. 3.	Inſigna	Inſignia
	222. v. 10.	*in fine adde*	:
	286. N. 5.	Deſtercuit	Deſtertuit
	307. v. 12.	ſcriptiat	ſcriptitat
	330. v. 13.	mensâ	menſa

Digitized by Google

141850

Digitized by Google